

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

T: (01) 369 5342

F: (01) 369 5783

E: gp.mp@gov.si

www.mp.gov.si

Številka: 007-155/2016

Ljubljana, dne 15. 3. 2017

EVA 2014-2030-0026

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku – redni postopek – predlog za obravnavo – novo gradivo št. 2

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (EVA 2014-2030-0026) in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

mag. Lilijana KOZLOVIČ
GENERALNA SEKRETARKA

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za finance,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Goran Klemenčič, minister za pravosodje,
- Tina Breclj, državna sekretarka na Ministrstvu za pravosodje,
- Darko Stare, državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje,
- dr. Ciril Keršmanc, v. d. generalnega direktorja Direktorata za kaznovalno pravo in človekove pravice na Ministrstvu za pravosodje,

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Izredni profesor dr. Primož Gorkič (Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani).

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Goran Klemenčič, minister za pravosodje,
- Tina Breclj, državna sekretarka na Ministrstvu za pravosodje,
- Darko Stare, državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje,

– dr. Ciril Keršmanc, v. d. generalnega direktorja Direktorata za kaznovalno pravo in človekove pravice na Ministrstvu za pravosodje .

5. Kratek povzetek gradiva:

Predlog novele gre v smeri postopnega uveljavljanja novega (adversarnega) modela kazenskega postopka. Navedeno se med drugim kaže tako z možnostjo zaslišanja priče s strani državnega tožilca oziroma policije v predkazenskem postopku kot tudi z nekoliko drugačno ureditvijo pogojev za uvedbo preiskave, ki izhaja iz pozitivne obveznosti države, da se odkrivanje, preiskovanje in pregon storilcev kaznivih dejanj izvede hitro, učinkovito in profesionalno, kar pomeni, da je treba pred morebitno sodno preiskavo dolžnostno izčrpati možnost pridobivanja dokazov tudi s predhodnimi posameznimi preiskovalnimi dejanji na predlog državnega tožilca. Poleg že omenjene možnosti zaslišanja priče v predkazenskem postopku se procesno olajšujejo tudi zaslišanja osumljencev. Prav zato je predvideno bolj natančno urejanje zvočnega in slikovnega snemanja zaslišanj v predkazenskem postopku.

Hkrati se s predlogom novele spreminja paradigma obravnavanja položaja žrtev kaznivih dejanj, ki ne bodo zgolj nekakšna kolateralna škoda kaznivega dejanja, s katero se bolj ali manj posredno ukvarjajo tudi različni organi v kazenskem postopku, saj skrb za njihovo dobrobit in procesne pravice stopa v ospredje. Navedeno sovпада tudi z implementacijo Direktive 2012/29/EU z dne 25. oktobra 2012, s katero se na sistemski oziroma celostni ravni ureja položaj žrtev kaznivih dejanj, posebna pozornost pa se namenja zlasti ranljivim skupinam žrtev.

Predlog novele vsebuje tudi številne druge pomembne rešitve, pri čemer je izpostavljeno zlasti povečanje učinkovitosti delovanja gradnikov pravosodnega sistema in policije ob hkratnem zagotavljanju varstva pravic osumljencev, obdolžencev in ostalih udeležencev postopka. Nekatere rešitve pa so tudi posledice odločb Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Med drugim so predvideni: združevanje tožilskih zadev v predkazenskem postopku, bolj zavezujoče združevanje sodnih zadev, fleksibilnejša ureditev pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča, prenos nekaterih odločitev izvenobravnavnega senata na t.i. izvenobravnavnega sodnika, možnost ovaditelja, da priloži tudi zaupno oziroma tajno dokazno gradivo (ob hkratnem sistemskem urejanju zasega gradiva z zaupno oziroma privilegirano komunikacijo), povečuje se odgovornost državnega tožilca napram t.i. kvalificiranim ovaditeljem, od državnega tožilca se zahteva bolj racionalno postopanje pri vlaganju obtožnega akta in zahteve za preiskavo, zmanjšuje se administriranje pri podaljševanju začasnega zavarovanja, bolj obvezujoče in racionalno se ureja glavna obravnava na drugi stopnji, urejajo se ločena mnenja na vrhovnem sodišču, spreminjajo se subjekti, ki vročajo v kazenskem postopku, olajšuje se pridobitev potrdila o nekaznovanosti oziroma o tem, da oseba je ali ni v kazenskem postopku itd.

V novem gradivu št. 1 so vsebovani nekateri redakcijski popravki (148.a, 148.b in 149.c člena ZKP in 145. člena predloga novele; pri zadnjih treh pripombah se upošteva mnenje SVZ), dopolnjena je obrazložitev točke 3. (Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva) ter obrazložitev 149.č člena ZKP, nadalje je dodatno popravljen 137. člen ZKP, v 149.b členu ZKP se standard »utemeljeni razlogi za sum« spreminja v »razloge za sum«, nekoliko drugače se določa rok za prepoved obveščanja tretjih oseb, saj se določa zgornja časovna meja (smiselno enako tudi v 149.c, 149.č in 156. členu ZKP), 156. člen ZKP se hkrati dopolnjuje tako, da so med institucije, od katerih se po tem členu pridobiva podatke, vključene tudi družbe za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualnimi valutami, v 161. členu ZKP se predhodno obveščanje predvideva za oškodovance kaznivih dejanj, za katera je predpisana kazen zapora pet ali več let, poleg tega se dodatno dopušča možnost, da t.i. kvalificirani ovaditelj ovadbo poda prek osebe, ki jo pooblasti predstojnik; redakcijsko se popravlja 223.a člen ZKP.

V členih, ki se spreminjajo, so ustrezno dopolnjene tudi obrazložitve, enako je glede na stanje usklajenosti posodobljena oziroma dopolnjena Priloga 2 (tudi z zadnjimi pripombami SVZ, MNZ,

MDDSZ in MJU).

V novem gradivu št. 2 se po dodatnih usklajevanjih redakcijsko dopolnjujeta šesti in deveti odstavek 148. člena ZKP. Smiselno se dopolnjujejo tudi določila tretjega odstavka 148.a in prvega odstavka 148.c člena ZKP, upoštevajoč pravila in načela, ki sicer veljajo za preiskovalna dejanja, ki jih po tem zakonu lahko izvaja policija v predkazenski (spoznavni) fazi postopka. Poleg operaterjev so med zavezanke po 149.c členu ZKP dodani še ponudniki storitev informacijske družbe (redakcijsko se ureja tudi 149.č člen ZKP). Spreminja se določba četrtega odstavka 222.a člena ZKP (»ali« se spreminja v »in«), hkrati se s končno določbo predvideva, da se določbe predloga novele, ki se nanašajo na spremembe prikritih preiskovalnih ukrepov oziroma na 156. člen ZKP in z njimi povezane določbe, začnejo uporabljati takoj z uveljavitvijo novele.

Dne 7. 3. 2017 je bil opravljen še usklajevalni sestanek z MNZ in MF (glede finančnih posledic predloga novele) in nato dne 13. 3. 2017 še sestanek s predstavniki sodišča, državnega tožilstva, Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo in Ministrstva za notranje zadeve ter Policije in predstavniki strokovne javnosti. Temu je dne 14. 3. 2017 sledil dodaten usklajevalni sestanek s predstavniki Ministrstva za notranje zadeve in Policije ter Generalnega sekretariata vlade. V skladu z doseženim soglasjem na dodatnih usklajevanjih ter potekom razprave so bile mestoma dopolnjene, nadgrajene in spremenjene posamezne določbe kot je navedeno zgoraj ter dodatno okrepljene obrazložitve k spremembam 65., 73., 165.a in 167. člena ZKP.

V točki 4. (Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet) je dodatno pojasnjeno, da bo Ministrstvo za pravosodje za nakup devetih kompletov snemalnih naprav na Ministrstvo za notranje zadeve prerazporedilo 27.000 evrov.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.) /

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1

SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

- prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,
- odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,
- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih,

navedenih v točki II.a. II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.	
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: Ocena finančnih posledic pod 40.000 EUR je podrobno predstavljena v uvodni obrazložitvi predloga zakona.	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin.	NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: – Skupnosti občin Slovenije SOS: NE – Združenju občin Slovenije ZOS: NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
Predlog zakona je bil objavljen na spletnih straneh Ministrstva za pravosodje in e-demokracije dne 6. 4. 2016, predloge in komentarje smo zbirali do 6. 5. 2016. K razpravi so bili s posebnim dopisom pozvani Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) oz. Policija, Odvetniška zbornica Slovenije (OZS), Vrhovno državno tožilstvo RS (VDT), Vrhovno sodišče RS (VSRS), Varuh človekovih pravic RS (VČP), Informacijski pooblaščenec (IP), Banka Slovenije (BS), Slovensko sodniško društvo, Društvo državnih tožilcev Slovenije (DDTS), Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Evropska pravna fakulteta v Novi Gorici, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Društvo poravnalcev Slovenije v kazenskih zadevah, Društvo kriminalistov Slovenije, Slovenska varnostno obveščevalna agencija, Urad RS za varovanje tajnih podatkov. Dne 22. septembra 2016 je v organizaciji OZS in Odvetniške akademije OZS na Pravni fakulteti v Ljubljani potekala okrogla miza o predlogu novele. Pripombe strokovne javnosti in opredelitev predlagatelja so podrobneje prikazani v uvodni obrazložitvi predloga zakona.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA
mag. Goran KLEMENČIČ minister	
Priloge:	

- predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku,
- osnutek Pravilnika o vročanju po detektivih in izvršiteljih v kazenskem postopku
- priloga 2.

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KAZENSKEM POSTOPKU

I. UVOD:

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o kazenskem postopku¹ je bil od svoje uveljavitve 1. januarja 1995 do zdaj spremenjen trinajstkrat. Med razlogi za dosedanje posege v ureditev kazenskega postopka je bila največkrat usklajitev zakona z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije ali obvezujočimi nadnacionalnimi akti; tudi za to novelo so razlogi v obvezni implementaciji nadnacionalnih predpisov, odločb ustavnega sodišča, poleg tega pa sta tokrat pomembna razloga za predlagane rešitve tudi prizadevanje in ambicija po učinkovitejši in bolj ekonomični izvedbi kazenskega postopka ob hkratni ustrezni ravni varstva pravic udeležencev v postopku, večji kontradiktornosti kazenskega postopka in s tem povezani enakosti orožij obeh strank v postopku, odpravi pomanjkljivosti v ureditvi, ki so se pokazale v praksi, ter posledično zagotovitvi večje pravne varnosti in zakonitosti v kazenskem postopku.

Ob tem od leta 2000, s prekinitvami zaradi priprave že uveljavljenih novel ZKP, poteka priprava novega modela kazenskega postopka, ki naj bi določil drugačno vlogo in pooblastila policije, državnega tožilstva in sodišča v kazenskem postopku – predvsem gre za prenos pristojnosti za preiskavo s sodišča k državnemu tožilstvu ob ohranitvi vloge sodišča kot garanta pri najbolj invazivnih posegih v pravice osumljenca, kar posledično pomeni tudi spremembe v ureditvi glavne obravnave ter rednih in izrednih pravnih sredstev.

Predlog novele gre v smeri postopnega uveljavljanja novega modela kazenskega postopka in bo dal institucionalnim gradnikom na voljo možnost, da načrtno in postopno začnejo s prilagoditvijo svojih poslovnih procesov in organizacijske ter poslovne kulture. Navedeno se med drugim kaže tako z možnostjo zaslišanja priče s strani državnega tožilca oziroma policije v predkazenskem postopku, kot tudi z nekoliko drugačno ureditvijo pogojev za uvedbo preiskave, ki izhaja iz predpostavke, da je treba pred preiskavo izčrpati – z zakonom že zdaj predvideno, a v praksi premalo uporabljeno – možnost pridobivanja dokazov s posameznimi preiskovalnimi dejanji na predlog državnega tožilca. Poleg že omenjene možnosti zaslišanja priče v predkazenskem postopku se procesno olajšujejo tudi zaslišanja osumljencev. Prav zato je predvideno bolj natančno urejanje zvočnega in slikovnega snemanja zaslišanj v predkazenskem postopku.

Hkrati se s predlogom novele spreminja paradigma obravnavanja položaja žrtev kaznivih dejanj, ki ne bodo zgolj nekakšna kolateralna škoda kaznivega dejanja, s katero se bolj ali manj posredno ukvarjajo tudi različni organi v kazenskem postopku, saj skrb za njihovo dobrobit in procesne pravice stopa v ospredje. Navedeno sovпада tudi z implementacijo Direktive 2012/29/EU z dne 25. oktobra 2012, s katero se na sistemski oziroma celostni ravni ureja položaj žrtev kaznivih dejanj, posebna pozornost pa se namenja zlasti ranljivim skupinam žrtev.

¹ Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 8/16 – odl. US.

S predlogom novele se zasledujejo tudi pomembni drugi cilji – večja stopnja transparentnosti in krepitve zaupanja v pravno državo se bo zagotavljala z možnostjo podaje ločenih mnenj na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije. To bo pomembno prispevalo k razvoju sodne prakse (saj bodo obrazložena ločena mnenja ob ustrezni prepričljivosti argumentacije pripomogla tako k temu, da bo večinska odločba bolj izbrušena, kakor tudi k temu, da bo lahko v prihodnjih odločbah večji poudarek dan vidikom, ki jih izpostavljajo posamezni sodniki). Tudi z vidika zagotavljanja enotnosti sodne prakse pa je pomembno, da so odločbe čim bolj prepričljivo obrazložene (k čemur posredno pripomorejo ločena mnenja).

Upoštevajoč novejšo prakso Ustavnega sodišča Republike Slovenije in Evropskega sodišča za človekove pravice se sistematično ureja zaseg predmetov, spisov in elektronskih naprav odvetnikov in drugih oseb, če gre za njihovo gradivo, ki vsebuje privilegirano komunikacijo. Ob upoštevanju primerjalno-pravnih rešitev in veljavne medijske zakonodaje se ureja tudi varovanje novinarjevega vira v kazenskem postopku. Ureditve hišne preiskave se popravlja tako, da se po eni strani varujejo pravice imetnika nepremičnine, kadar je slednji nedosegljiv, hkrati pa se sodna odredba za hišno preiskavo lahko izda na predlog državnega tožilca, pri čemer se upošteva njegova siceršnja usmerjevalna vloga. Pri odločanju o pritožbi zoper sklep o odreditvi pripora, ki ga je izdalo Vrhovno sodišče Republike Slovenije, se jasno določa možnost pritožbe, tudi ob upoštevanju odprte ustavnosodne presoje.

Zaradi večje stopnje koordiniranega delovanja ključnih nadzornih (pod)sistemov, je predlagano, da mora državni tožilec pisno seznaniti »kvalificiranega« ovaditelja (torej taksativno naštetih državni organ ali institucijo, ki izvršuje nadzor nad določenim pravnim področjem) z obrazloženimi razlogi za zavrženje in mu tako dati možnost, da se do njih predhodno opredeli. S tem se vnaša dodatna sistemska varovalka, ki preprečuje neutemeljeno zavrženje v tistih zadevah, kjer imamo opravka s kvalificiranimi ovaditelji (npr. organi inšpekcijskega nadzora kot je Inšpektorat Republike Slovenije za delo). Ob tem je v celoti zagotovljena ustavno varovana samostojnost državnega tožilca oziroma državnega tožilstva, saj ima mnenje omenjenih državnih organov oziroma institucij le »posvetovalno« naravo. Mnenje se pošlje tudi vodji pristojnega okrožnega državnega tožilstva, kar strokovno krepi njegovo vlogo in prek okrepljenega strokovnega substrata olajšuje možnost prevzema zadeve v reševanje (če bi bili za to izpolnjeni zakonski pogoji), morebitni sklep o zavrnjenju pa mora vsebovati tudi opredelitev glede ovaditeljevega mnenja. Smiselno enaka rešitev je predvidena tudi v primeru oškodovancev kaznivih dejanj, za katera je predpisana kazen več kot pet let zapor.

Z vidika povečevanja učinkovitosti dela organov pregona in preiskovanja kaznivih dejanj se uvaja možnost uporabe t.i. IMSI lovilca, bolj jasno in določno ter ustavnoskladno se urejata vprašanji uporabe prometnih podatkov ter pridobitev zaupnih bančnih podatkov, državni tožilec bo moral pri združevanju zadev v predkazenskem postopku ter pri vložitvi obtožnega akta in zahteve za preiskavo postopati bolj racionalno, vzpostavlja se podlaga za odločanje izvenobravnavnega senata v primeru nestrinjanja preiskovalnega sodnika s predlaganimi prikritimi preiskovalnimi ukrepi, hišnimi in osebnimi preiskavami ipd.

Z namenom kadrovske racionalizacije dela sodišč in pospešitve kazenskega postopka se, upoštevajoč naravo posameznih odločitev in njegovo že obstoječo vlogo, sodniku, ki je za to določen (z letnim razporedom pri posameznem okrožnem sodišču, torej t.i. izvenobravnavnemu sodniku) dajejo večja pooblastila. Med drugim možnost, da sam odloči o spremembi varnostnih ukrepov, preklicu pogojne obsodbe, izbrisu obsodbe in prenehanju varnostnih ukrepov... Gre predvsem za odločitve, ki so po veljavni ureditvi v pristojnosti t.i. izvenobravnavnega senata. Pri omenjeni rešitvi gre torej za pomembno razbremenitev kadrovskih virov na sodiščih, in sicer s ciljem hitrejšega odločanja in učinkovitejše rabe človeških virov.

Prav tako je z vidika večje racionalizacije predvidena možnost, da se zadeva, ki jo obravnava specializirani oddelek, prenese v obravnavo okrožnemu sodišču, pri katerem deluje specializirani oddelek, torej tistemu okrožnemu sodišču, ki bi bilo sicer stvarno in krajevno pristojno za njeno obravnavo, če to utemeljujejo tehtni razlogi (smiselno enaka ureditev je predvidena tudi za prenos zadeve k drugemu specializiranemu oddelku).

Ker pogosto vračanje zadev z višjega na prvostopno sodišče marsikdaj po nepotrebnem podaljšuje postopke, je z vidika povečevanja učinkovitosti kazenskega sodstva podrobneje urejen pritožbeni postopek, in sicer v smeri, da se doseže večja možnost vsebinskega odločanja (presojanja) na drugi sodni stopnji (višja sodišča), kar pomeni hitrejše (pravnomočne) kazenske sodbe. To je primerno tako z vidika interesa pravne države kot tudi z vidika spoštovanja koncepta kazenske obtožbe v okviru razumnega roka.

Vzpostavlja se pravna podlaga za decentralizacijo kazenske evidence oziroma natančnejše pravna podlaga, ki bo omogočala tudi upravnim enotam, da v skladu z določbami zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, posredujejo podatke iz kazenske evidence. S tem se po eni strani razbremenijo centralni organ za posredovanje podatkov posamezniku iz kazenske evidence in omogoča, da bodo posamezniki lahko podatke dobili hitreje in na območju upravne enote, kjer živijo oziroma delajo. Poenostavlja se tudi pridobitev potrdila o tem, da je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku (ali da ni v kazenskem postopku). Vročanje v kazenskem postopku bodo opravljali izvršitelji in detektivi, saj se ukinja register pooblaščenih vročevalcev pri Ministrstvu za pravosodje.

Poleg navedenih in opisanih sprememb predlog novele vsebuje tudi druge rešitve, ki bodo prispevale h kakovostnejšemu sodelovanju organov odkrivanja in pregona, hitrejšemu in smotrnejšemu poteku predkazenskega in kazenskega postopka ter racionalizaciji dela organov odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, organov pregona in sodišč ter h krepitvi varstva pravic obdolžencev. Pri pripravi predloga novele smo v največji možni meri sledili predlogom, ki so nam jih za izboljšanje učinkovitosti kazenskega postopka posredovali pravosodni gradniki in ki nam jih je priporočil Varuh človekovih pravic.

V nadaljevanju so po sklopih podrobneje predstavljeni bistveni razlogi za predlog novele.

1.1 Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 10. 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ²:

Zaradi ohranjanja in razvijanja območja svobode, varnosti in pravice mora načelo vzajemnega priznavanja sodb in drugih odločb pravosodnih organov postati temelj pravosodnega sodelovanja v kazenskih in civilnih zadevah med državami članicami Evropske unije³. Ob tem je za izboljšanje sodelovanja v kazenskih zadevah med pristojnimi organi držav članic pomembno, da države članice zaupajo v kazenskopravne sisteme drugih držav članic. Zato so potrebna podrobna pravila o varovanju procesnih pravic in jamstev oziroma oblikovanje skupnih minimalnih standardov na ravni Evropske unije.

Prvi ukrep, sprejet v tem okviru, je bila Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih⁴, naslednji pa Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. 5. 2012 o pravici do

² UL L 315 z dne 14. 11. 2012.

³ Tako je določeno v sklepih predsedstva Evropskega sveta iz Tampereja, z dne 15. in 16. 10. 1999 (33. točka).

⁴ UL L 280 z dne 26. 10. 2010.

obveščenosti v kazenskem postopku,⁵ ki določa minimalna pravila glede obveščenosti o pravicah osumljenih ali obdolženih oseb. Obe direktivi sta bili v slovenski pravni red preneseni z novelo ZKP-M iz decembra 2014.

Evropska unija je med drugim zavezana tudi zaščititi žrtev kaznivih dejanj, zato je Svet že 15. marca 2011 sprejel Okvirni sklep 2001/220/PNZ o položaju žrtev v kazenskem postopku⁶. V Resoluciji z dne 10. junija 2011 o načrtu za okrepitev pravic in zaščite žrtev, zlasti v kazenskem postopku⁷, pa je Svet poudaril, da bi bilo treba sprejeti ukrepe na ravni Evropske unije, da se poveča podpora žrtvam kaznivih dejanj, ter da se okrepijo njihove pravice in zaščita. Posledično je bila sprejeta Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 10. 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (v nadaljevanju: Direktiva 2012/29/EU), katere implementacija bo – v primerjavi z navedenim Okvirnim sklepom – pomenila znaten napredek na področju ravni zaščite žrtev v okviru kazenskih postopkov v državah članicah Evropske unije.

Namen Direktive 2012/29/EU je torej zagotoviti, da žrtve kaznivih dejanj dobijo ustrezne informacije, podporo in možnost sodelovanja v kazenskem postopku ter po potrebi ustrezno zaščito.

Za namene te direktive je **pojem »žrtve«** opredeljen drugače, kot pa je v šesti alineji 144. člena ZKP opredeljen primerljivi pojem »oškodovanca«. V skladu z 2. členom Direktive 2012/29/EU so žrtve namreč – poleg fizične osebe, ki je utrpela kakršnokoli škodo, ki jo je neposredno povzročilo kaznivo dejanje – tudi družinski člani osebe, katere smrt je bila neposredno povzročena s kaznivim dejanjem in so utrpeli škodo zaradi smrti te osebe. Za »družinske člane« se štejejo zakonec, oseba, ki je z žrtvijo živela v stalnem intimnem razmerju v skupnem gospodinjstvu, sorodniki v ravni vrsti, sorojenci in druge osebe, ki jih je žrtev preživljala (2. člen Direktive 2012/29/EU).

Direktiva 2012/29/EU državam članicam med drugim nalaga:

- sprejem ustreznih ukrepov za **pomoč žrtvam, da razumejo in se jih razume** od prvega stika dalje s pristojnimi organi. V tej zvezi naj bo – če ni v nasprotju z interesi žrtve ali bi posegalo v potek postopka – dovoljeno, da žrtev od prvega stika dalje spremlja oseba, ki si jo žrtev sama izbere, predvsem, kadar žrtev zaradi učinka kaznivega dejanja potrebuje pomoč (3. člen direktive). V skladu z veljavnim ZKP je to omogočeno mladoletnim oškodovancem, drugim pa le, če so žrtve nasilja (četrti odstavek 65. člena ZKP);
- da žrtvam od prvega stika s pristojnim organom dalje posredujejo **širok nabor informacij z namenom, da lahko uveljavijo pravice iz te direktive** (4. člen direktive);
- da morajo države članice žrtvam zagotoviti pisno potrdilo o naznanitvi kaznivega dejanja (in njegov brezplačni prevod) ter da jim morajo omogočiti podajo ovadbe v jeziku, ki ga razumejo ali pa jim zagotoviti potrebno jezikovno pomoč (5. člen direktive);
- če žrtve zaprosijo, jim je treba zagotoviti tudi **ažurne informacije o poteku in stanju konkretnega predkazenskega in kazenskega postopka**, predvsem: odločitve pristojnih organov v zvezi z začetkom, nadaljevanjem in končanjem predkazenskega ali

⁵ UL L 142 z dne 1. 6. 2012.

⁶ UL L 82 z dne 22. 3. 2001.

⁷ UL C 187 z dne 28. 6. 2011.

kazenskega postopka ter informacije o pravnomočnih sodbah v postopku; pa tudi o tem, če je priprti osumljenec ali obdolženec izpuščen iz pripora ali iz njega pobegne (6. člen direktive). ZKP nekatere potrebne določbe v tej zvezi že vsebuje (na primer 60. in 161. člen ZKP v zvezi z obveščanjem oškodovanca o odstopu državnega tožilca od pregona; 363. člen ZKP v zvezi z vročitvijo sodbe oškodovancu);

- po vzoru Direktive 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih, ki je to pravico uredila oziroma dogradila za osumljence in obdolžence, je treba zagotoviti **pravico do tolmačenja in prevajanja** tudi za žrtve oziroma oškodovance (7. člen direktive). V večji meri je to že zagotovljeno z 8. členom ZKP, kot je bil dopolnjen z ZKP-M;
- ureditev **pravice dostopa do brezplačnih splošnih (za vse žrtve) in specialističnih storitev** (za žrtve s posebnimi potrebami) **za pomoč in podporo žrtvam** (in v določenih primerih tudi njihovim družinskim članom) pred kazenskim postopkom, med njim in ustrezen čas po kazenskem postopku. Navedeno sicer ni vsebina, ki bi jo lahko urejali v ZKP, temveč v okviru predpisov s področja socialnega in zdravstvenega varstva; bo pa treba v ZKP določiti dolžnost pristojnih organov v predkazenskem in kazenskem postopku, da žrtve seznanijo z možnostmi oziroma jih usmerijo k ustrezni pomoči, ki se lahko zagotavlja v okviru javnih služb ali pa ob sodelovanju nevladnih organizacij (8. člen direktive);
- **v okviru storitev za podporo žrtvam** je treba zagotoviti vsaj nasvete, ki so relevantni za uveljavljanje pravic žrtev (vključno s shemami odškodnin za poškodbe zaradi kaznivih dejanj) in pripravo na udeležbo v sojenju; informacije o specialističnih storitvah oziroma napotitev na specialistične storitve; čustveno in – če je na voljo – tudi psihološko podporo; nasvete o ostalih vprašanjih, ki izvirajo iz kaznivega dejanja; nasvete glede sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja ter o tem, kako to preprečiti. Še posebno pozornost je treba nameniti **posebnim potrebam žrtev**, ki so utrpeli znatno škodo zaradi resnosti kaznivega dejanja, in v tem okviru zagotoviti varne nastanitve, če niso že zagotovljene z drugimi storitvami, ter usmerjeno podporo, pomoč in svetovanje žrtvam spolnega nasilja, nasilja na podlagi spola in družinskega nasilja (9. člen direktive);
- določitev **pravice do zaslišanja in predlaganja dokazov**; pri zaslišanju otrok žrtev pa je treba upoštevati starost in zrelost otroka (10. člen direktive). Navedeno področje je že ustrezno urejeno v 59. členu ZKP, glede otrok pa v 54. in 64. členu ter tretjem odstavku 236. člena in četrtem odstavku 240. člena ZKP;
- ureditev **pravice v primeru odločitve, da se pregon ne izvede** (11. člen Direktive), kar je v slovenskem sistemu rešeno s pravili o subsidiarnem pregonu – 60., 61. in 161. člen ZKP. Subsidiarni pregon je smiselno olajšati, hkrati pa pri težjih kaznivih dejanjih povečati vlogo oškodovanca pred zavrženjem ovadbe in na ta način preprečiti prezgodnji zaključek postopka;
- določitev **zaščitnih ukrepov v okviru poravnalne pravičnosti**, ki naj se izvaja samo, če je v interesu žrtev, in če žrtev na podlagi celovitih informacij s takim postopkom soglaša (12. člen direktive). V skladu z ZKP gre za postopka poravnavanja po 161.a členu ter odloženega pregona po 162. členu, ki se vedno izvajata s soglasjem osumljenca in oškodovanca;

- ureditev **pravice do pravne pomoči in povračila stroškov oškodovancu** (13. in 14. člen direktive), kar je v ZKP (na primer 8. točka drugega odstavka 92. člena) in deloma v Zakonu o brezplačni pravni pomoči (v nadaljevanju: ZBPP)⁸ že ustrezno urejeno. Prav tako je z določbami ZKP o premoženjskopравnem zahtevku oškodovanca ter s pravili začasnega zavarovanja in odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega (podobno določa tudi 224. člen ZKP), že ustrezno rešeno vprašanje **pravice žrtve do vračila premoženja** (15. člen direktive);
- glede ureditve **pravice do odločitve o odškodnini, naložene storilcu kaznivega dejanja**, Direktiva 2012/29/EU prepušča državam, da to uredijo v kazenskem postopku ali pa v kakšnem drugem sodnem postopku. V našem pravnem sistemu je vprašanje že ustrezno rešeno z določbami ZKP o premoženjskopравnem zahtevku, z ureditvijo v 132. in 164. do 189. členu Obligacijskega zakonika (v nadaljevanju: OZ)⁹ ter glede odškodnin žrtvam nasilnih naklepnih kaznivih dejanj tudi v Zakonu o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (v nadaljevanju: ZOZKD)¹⁰;
- sprejem **ukrepov za zmanjšanje težav, ki nastanejo, če žrtev prebiva v državi članici, ki ni država članica, kjer je bilo storjeno kaznivo dejanje**, ki so predvsem: možnost, da žrtev poda izjavo takoj ob naznanitvi kaznivega dejanja; možnost zaslišanja žrtve v postopku s pomočjo videokonference; možnost naznanitve kaznivega dejanja v državi, kjer žrtev prebiva, in dolžnost pristojnih organov, da tako prijavo takoj posredujejo pristojnim organom države članice, kjer je bilo kaznivo dejanje storjeno, če sami ne bodo začeli pregona storilca kaznivega dejanja (17. člen direktive). Področje je pretežno že ustrezno urejeno v 12. in 13. členu Kazenskega zakonika (v nadaljevanju: KZ-1)¹¹ glede veljavnosti KZ-1 za kazniva dejanja, storjena v tujini; v 10. poglavju Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (v nadaljevanju: ZSKZDČEU-1)¹² glede izvajanja pristojnosti v vzporednih kazenskih postopkih ter v 146. (naznanitev kaznivega dejanja) in 244.a členu (videokonferenca) ZKP; glede na to, da se s predlogom novele predvideva tudi možnost zaslišanja priče (lahko tudi oškodovanca) v predkazenskem postopku pred državnim tožilcem oziroma policijo, je treba takšno zaslišanje prilagoditi zahtevam direktive;
- zagotovitev ustreznih **ukrepov za zaščito žrtev in družinskih članov pred sekundarno in ponovno viktimizacijo ter maščevanjem in ustrahovanjem**, ki poleg preprečevanja psihološke škode vključujejo tudi fizično zaščito (18. člen direktive). Področje je deloma že ustrezno urejeno med drugim v 141.a, 238., 140., 140.a, 242.a in 244.a členu ZKP ter v Zakonu o zaščiti prič (v nadaljevanju: ZZPrič)¹³. ZKP v 244.a členu z možnostjo zaslišanja oškodovanca preko videokonference (če zaradi upravičenih razlogov ni zaželeno ali možno, da bi oseba prišla k organu, ki opravlja zaslišanje) omogoča tudi **izogibanje stiku med žrtvijo ter storilcem**, razen če je tak stik (nujno) potreben zaradi pravil kazenskega postopka (19. člen direktive). V zvezi s tem je pomembna tudi možnost, ki jo preiskovalnemu sodniku daje četrty odstavek 178. člena ZKP, v skladu s katero lahko in v določenih primerih mora odstraniti obdolženca z zaslišanja priče;
- ureditev **pravic do zaščite žrtev med kazenskimi preiskavami**, ki obsega zaslišanje žrtve brez nepotrebnih zamud po naznanitvi kaznivega dejanja, čim manjše število

⁸ Uradni list RS, št. 48/01, 50/04 in 19/15.

⁹ Uradni list RS, št. 83/01 in 40/07.

¹⁰ Uradni list RS, št. 101/05 in 86/10.

¹¹ Uradni list RS, št. 50/12 – UPB in 54/15.

¹² Uradni list RS, št. 48/13 in 37/15.

¹³ Uradni list RS, št. 113/05, 61/06 in 110/07.

zaslišanj, prisotnost pravnega zastopnika in osebe po izbiri žrtve pri zaslišanju ter čim manjše število in obseg zdravstvenih pregledov žrtve, če so ti potrebni (20. člen direktive). V skladu z ZKP se kaznivo dejanje naznani pristojnemu državnemu tožilcu, če je naznanitev opravljena pri policiji, pa jo ta čimprej posreduje državnemu tožilcu (146. in 147. člen ZKP), državni tožilec in policija pa bosta v skladu s predlogom novele lahko v predkazenskem postopku zaslišala pričo (torej tudi oškodovanca – 148.b člen ZKP), zaslišanja prič v postopku preiskave pa izvaja preiskovalni sodnik (234. člen ZKP). Za pričo se povabi oseba, za katero je verjetno, da bo lahko kaj povedala o kaznivem dejanju, storilcu in drugih pomembnih okoliščinah, iz česar izhaja tudi, da se ista priča ne vabi po nepotrebnem večkrat. Oškodovanec lahko v skladu z 59. členom ZKP v postopku preiskave in glavni obravnavi opozarja na dejstva in predlaga dokaze. V zvezi s prisotnostjo osebe, ki ji oškodovanec zaupa, pri zaslišanjih v predkazenskem in kazenskem postopku bo treba ustrezno dopolniti oziroma razširiti četrti odstavek 65. člena ZKP. Glede zdravstvenih pregledov (kot jih ureja direktiva) je smiselno razmisliti o spremembi 264. člena ZKP.

- zagotovitev **pravice do varstva zasebnosti** (21. člen direktive) je v ZKP že ustrezno urejena – gre predvsem za 188. in 295. člen; kršitev tajnosti postopka pred glavno obravnavo ali na njej pa je določena tudi kot kaznivo dejanje (287. člen KZ-1);
- ureditev, da se **žrtve pravočasno in individualno ocenijo, da bi ugotovili posebne potrebe po zaščiti**, pri čemer se upoštevajo osebne značilnosti žrtev ter vrsta, narava in okoliščine kaznivega dejanja. Posebno pozornost je treba nameniti **žrtvam s posebnimi potrebami** (žrtve, ki so utrpeli znatno škodo zaradi resnosti kaznivega dejanja; žrtve kaznivih dejanj zaradi predsodkov ali diskriminacije; žrtve, ki so zaradi odnosa s storilcem in odvisnosti od njega posebej ranljive; žrtve terorizma, organiziranega kriminala, trgovine z ljudmi, nasilja na podlagi spola, nasilja med bližnjimi, spolnega nasilja, izkoriščanja ali zločinov iz sovraštva ter žrtve, ki so invalidi); za otroke, ki so žrtve, pa se vedno šteje, da imajo posebne potrebe. Obseg individualne ocene se lahko prilagodi glede na resnost kaznivega dejanja ter stopnjo škode, izvede pa se v sodelovanju z žrtvijo in ob upoštevanju njenih želja (22. člen direktive). Iz vseh v tem delu ocene stanja navedenih določb ZKP ter drugih, s tem področjem povezanih zakonov, izhaja, da pristojni organi na različnih stopnjah predkazenskega in kazenskega postopka ocenjujejo tudi stopnjo ogroženosti žrtev in jim zagotavljajo ustrezno psihično in fizično zaščito ter pomoč ali pa jih usmerijo k ustreznim organom in organizacijam, ki jim pomoč lahko nudijo. Temu je treba dodati še ureditev po Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (v nadaljevanju: ZNPPol),¹⁴ ki poudarja spoštovanje človekove osebnosti in dostojanstva ter drugih človekovih pravic in v tem okviru izpostavlja tudi posebno obzirnost pri ravnanju policistov z žrtvami. Na tej podlagi policija žrtvam zagotavlja tudi pisne informacije o njihovih pravicah v postopku ter usmeritve k različnim oblikam pomoči. V zvezi z določeno kategorijo posebej občutljivih žrtev oziroma žrtev s posebnimi potrebami po Direktivi 2012/29/EU je treba izpostaviti še sistem, ki ga vzpostavlja Zakon o preprečevanju nasilja v družini (v nadaljevanju: ZPND)¹⁵. Ob tem je na mestu razmislek, da se dobre izkušnje z mrežo organov in organizacij ter nevladnih organizacij (drugi del ZPND), z vzpostavitvijo multidisciplinarnih timov (15. člen ZPND) ter regijskimi službami za koordinacijo in pomoč žrtvam nasilja v družini (16. člen ZPND) razširijo še na druge kategorije žrtev s posebnimi potrebami, kot so opredeljene v Direktivi 2012/29/EU; v ZKP pa bi dodali dolžnost pristojnih organov v predkazenskem in kazenskem postopku, da žrtev seznani in po potrebi usmerijo k ustrezni obliki pomoči. Poleg tega bi bilo v ZKP

¹⁴ Uradni list RS, št. 15/13 in 23/15 – popr.

¹⁵ Uradni list RS, št. 16/08.

smiselno formalizirati tudi individualno oceno, in sicer na način, ki bo pristojnim organom puščal zadosti svobode, da v praksi izberejo najboljši pristop;

- **pravice žrtev s posebnimi potrebami po zaščiti v kazenskem postopku** se v skladu s 23. členom Direktive 2012/29/EU zagotavljajo brez poseganja v pravice obrambe in v skladu s pravili sodne diskrecije ter se lahko odrečejo, če bi lahko škodovale žrtvi ali poteku postopka. V predkazenskem postopku mora biti dana možnost izvedbe zaslišanja žrtve v posebnem prostoru (kar ZKP že omogoča vsaj s pravili zaslišanja po videokonferenci v 244.a členu; smiselno pa je razmisliti tudi o takšni možnosti za primere zaslišanja v t.i. varnih sobah; torej o vzpostavitvi izrecne pravne podlage za zaslišanje v posebej prilagojenem prostoru oziroma za uporabo možnosti, ki je že zdaj na voljo sodiščem); možnost zaslišanja žrtve s strani usposobljenih strokovnjakov ali ob njihovi prisotnosti (kar je v četrtem odstavku 240. člena ZKP že omogočeno v zvezi z mladoletnimi oškodovanci, treba pa bo dodati še tako možnost za ostale žrtve s posebnimi potrebami); možnost, da vsa zaslišanja žrtve opravi ista oseba (kar se za žrtve s posebnimi potrebami lahko doseže po vzoru petega odstavka 331. člena ZKP, ki v zvezi z mladoletnimi žrtvami na glavni obravnavi omogoča branje zapisnika s prejšnjega zaslišanja; hkrati pa bi bilo treba preučiti tudi možnost uveljavitve posebne pravne podlage za primer, če se priča v predkazenskem postopku zasliši pred državnim tožilcem oziroma policijo, torej o možnosti, ki se vzpostavlja s to novelo). Na glavni obravnavi je treba žrtvam s posebnimi potrebami med pričanjem zagotavljati ukrepe za izogibanje vidnemu stiku med žrtvami in storilci ter ukrepe, ki omogočajo, da je žrtev zaslišana, ne da bi bila prisotna na sodišču (kar že zagotavljata 240.a in 244.a člen ZKP, ki se v skladu s 331. členom ZKP smiselno uporabljata tudi za zaslišanje na glavni obravnavi); ukrepe za izogibanje nepotrebnemu zasliševanju v zvezi z zasebnim življenjem žrtve, ki ni povezano s kaznivim dejanjem (drugi odstavek 334. člena ZKP že določa, da predsednik senata prepove vprašanje ali odgovor na že postavljeno vprašanje, če ni v zvezi z zadevo), ter ukrepe, ki omogočajo, da glavna obravnava poteka brez prisotnosti javnosti (v skladu z 295. členom ZKP sme senat od začetka glavne obravnave v vsakem času po uradni dolžnosti ali na predlog strank izključiti javnost, med drugim tudi, če je to potrebno zaradi varstva osebnega ali družinskega življenja oškodovanca ali koristi mladoletnika);
- zagotovitev naslednjih **dodatnih ukrepov v primeru, če je oškodovanec mladoletnik** (24. člen direktive): možnost snemanja zaslišanj mladoletnikov v predkazenskem postopku in postopku preiskave ter uporabe posnetkov kot dokazov v postopku (v skladu s 84. členom ZKP se lahko zvočno ali zvočno in slikovno snemajo vsa preiskovalna dejanja – pri čemer je treba snemanje zaslišanja mlajših mladoletnih oškodovancev določenih kaznivih dejanj urediti bolj zavezujoče) in možnost dodelitve zastopnika mladoletni žrtvi, če je staršem zaradi navzkrižja interesov to onemogočeno (problematika je že ustrezno urejena v 213. členu Zakona z zakonski zvezi in družinskih razmerjih; v nadaljevanju: ZZZDR,¹⁶ v skladu s katerim se poseben skrbnik postavi mladoletniku, nad katerim izvršujejo starši roditeljske pravice, v primeru spora med njim in starši, za sklenitev posameznih pravnih opravil med njimi, ter v drugih primerih, če so njihove koristi v navzkrižju; deloma pa v zvezi z nekaterimi kaznivimi dejanji še v tretjem odstavku 65. člena ZKP – nabor teh kaznivih dejanj bi veljalo razširiti na druga kazniva dejanja podobne teže oziroma narave).

1.2 Prikriti preiskovalni ukrepi:

¹⁶ Uradni list SRS, št. 15/76 in 1/89, Uradni list RS, št. 64/01 in 16/04.

ZKP prikrite preiskovalne ukrepe, pogoje in postopek njihove odreditve ter izvedbe ureja v 149.a do 155.a členih in 156.a členu:

- tajno opazovanje v 149.a členu,
- pridobivanje podatkov o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju v 149.b členu,
- nadzor elektronskih komunikacij, kontrolo pisem in drugih pošilk ter računalniških sistemov bank in prisluškovanje ter snemanje pogovorov v 150. členu,
- prisluškovanje in opazovanje osebe v tujem stanovanju ali drugih prostorih v 151. členu,
- navidezni odkup v 155. členu,
- tajno delovanje v 155.a členu.

Pri ukrepu tajnega opazovanja (149.a člen) se, glede na izkazane potrebe policije, ustrezno dopolnjuje katalog hujših kaznivih dejanj, v zvezi s katerimi je dopustno uporabiti ta ukrep.

Ukrep pridobivanja podatkov o prometu je urejen v 149.b členu. Pridobivanje podatkov o udeležencih, okoliščinah in dejstvih telekomunikacijskega prometa, kot so številka ali druga oblika identifikacije uporabnikov elektronskih komunikacijskih storitev, vrsta, datum, čas in trajanje klica oziroma druge elektronske komunikacijske storitve, količina prenesenih podatkov in kraj, s katerega je bila storitev opravljena, je urejeno v prvem odstavku, ki določa, da takšne podatke operater sporoči pristojnemu organu na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika, ki jo ta izda na predlog državnega tožilca, če so podani predpisani pogoji. Medtem pa tretji odstavek določa, da mora operater policiji na njeno pisno zahtevo sporočiti podatke o lastniku ali uporabniku določenega komunikacijskega sredstva za elektronski komunikacijski promet iz neobjavljenega imenika ter o času, v katerem je uporabnik tako sredstvo (na primer mobilni telefon) uporabljal oziroma ga še uporablja. S tem je določena dolžnost operaterjev, da tovrstne podatke posredujejo že na zahtevo policije (t.j. brez odredbe preiskovalnega sodnika), ker tovrstni podatki ne predstavljajo vsebine ali sporočil v smislu ustavno varovane tajnosti občil.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je pred časom razveljavilo celotno XIII. poglavje Zakona o elektronskih komunikacijah, ki je določalo obvezno štirinajst oziroma osem mesečno hrambo določenih prometnih, lokacijskih in naročniških podatkov pri operaterjih javnih komunikacijskih storitev, za potrebe njihovega kasnejšega pridobivanja v skladu z ZKP, ZSOVA oz. ZObr.¹⁷ Med drugim je ocenilo, da omenjeni ukrep ni bil nujno potreben, ker zakonodajalec uporabe tako shranjenih osebnih podatkov v okviru kazenskega postopka ni zamejil le na preiskovanje, odkrivanje in pregon hudih kaznivih dejanj (zlasti 20., 23. in 27. točka obrazložitve).¹⁸ Ker je torej zakonodajalec z določitvijo obvezne hrambe prometnih podatkov izrazil posegel v pravico do varstva osebnih podatkov, hkrati pa ni skrbno odmeril okoliščin, na podlagi katerih bi ta poseg zamejil le na tisto, kar je še nujno potrebno za doseg namena, je s tem nesorazmerno posegel v pravico do varstva osebnih podatkov iz prvega odstavka 38. člena Ustave¹⁹ (zlasti 27. točka obrazložitve). Upoštevajoč citirano odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije je torej **potrebno ustrezno prilagoditi tudi določbe o pridobivanju podatkov o prometu v okviru kazenskega postopka**, in sicer tako, da se določi bolj niansiran pristop. Predlog ZKP torej določa nov, podrobnejši in posodobljen ureditvi režim pridobivanja prometnih in sorodnih podatkov. Obstoječi ukrep po prvem odstavku 149. člena ZKP se razdvaja na dva ločena ukrepa, in sicer na prenovljeni 149.b člen, ki bo urejal pridobivanje podatkov o prometu za nazaj (t.j. pridobivanje shranjenih podatkov o prometu, ki jih operaterji že zakonito hranijo, na kateri drugi pravni podlagi), ter na nov 149.c člen, ki bo urejal ukrep zamrznitve in posredovanja podatkov o prometu za naprej (s čimer se v slovenski pravni red prenaša tudi nekatere

¹⁷ Št. U-I-65/13 z dne 3. 7. 2014; Uradni list RS, št. 54/2014.

¹⁸ Podobno tudi Sodišče Evropske unije v sodbi v združenih zadevah C-293/12 in C-594/12 z dne 8. 4. 2014 (zlasti točka 61, nato pa tudi točke 41, 42, 49, 51, 57, 58, 59 in 60 obrazložitve).

¹⁹ Ustava Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16; Ustava.

obveznosti, prevzete z ratifikacijo Budipeštanske konvencije²⁰). Pri tem se za dostop do shranjenih podatkov o prometu, ki tudi zadevajo večje število naročnikov oziroma uporabnikov, glede na zahteve citirane odločbe Ustavnega sodišča (glej zlasti opombo št. 33²¹), veže na ožji katalog kaznivih dejanj (podobno priporočilo je moč zaslediti tudi v strokovni literaturi²²). Hkrati se ukrep pridobivanja določenih naročniških podatkov iz tretjega odstavka veljavnega 149.b člena bolj jasno in podrobno ureja v novem 149.č členu, dodaja pa se še 149.d člen, ki ureja dostop do naročniških podatkov s strani zasebnega tožilca (kar se je izkazalo za potrebno zlasti pri pregonu kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime, storjenih preko svetovnega spleta).

Hkrati je potrebno 149.b člen uskladiti še z določbami Zakona o elektronskem poslovanju na trgu (v nadaljevanju: ZEPT).²³ Sedanje besedilo namreč omogoča zgolj pridobivanje prometnih podatkov o prometu od »operaterjev« v smislu Zakona o elektronskih komunikacijah (v nadaljevanju ZEKom-1),²⁴ ne pa tudi od ponudnikov drugih storitev, izvršenih preko elektronskih komunikacijskih omrežij (še zlasti VoIP storitev, storitev hipnega klepeta, blogov, forumov in komentarjev pod novicami ter spletnih trgovin). Gre za storitve, ki se po navadi zagotavljajo za plačilo, na daljavo, z elektronskimi sredstvi in na posamezno zahtevo prejemnika storitev in glede katerih mora policija pogosto pridobiti podatke o končnem prejemniku storitve oziroma o sami komunikaciji, preko katere je bila izvršena storitev. ZEPT v četrtem odstavku 8. člena sicer že določa, da morajo ponudniki storitev vsem pristojnim organom na njihovo zahtevo najkasneje v roku treh dni od prejema sporočiti podatke, na podlagi katerih je mogoče identificirati prejemnike njihove storitve (ime in priimek, naslov, firma, elektronski naslov), vendar pa hkrati dodaja, da morajo ponudniki te podatke sporočiti na podlagi odredbe sodišča, brez odredbe sodišča pa, če tako določa področni zakon. Glede na to, da je ZKP zakon, ki predpisuje pogoje in postopke za pridobivanje podatkov za potrebe predkazenskih in kazenskih postopkov, je smiselno, da se pridobivanje določenih naročniških podatkov brez odredbe sodišča uredi prav v njem (v že omenjenem novem 149.č členu). Prav tako pa je potrebno urediti podlago za pridobivanje podatkov o prometu o rabi teh storitev, kar se zdaj ureja v prenovljenem 149.b členu. S tem za po mnenju predlagatelja zagotavlja, da ne bo več prihajalo do nejasnosti, zaznanih v praksi.

Glede presoje skladnosti ureditve pridobivanja podatkov po prvem in tretjem odstavku 149.b člena ZKP je upoštevana tudi odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. Up-540/11 z dne 13. februarja 2014, kjer je Ustavno sodišče Republike Slovenije izpostavilo, da je ob strogo varovani komunikacijski zasebnosti in z njo povezanih podatkov iz drugega odstavka 37. člena Ustave v zvezi s statičnim in dinamičnim IP-naslovom treba pri vprašanju, ali za njegovo pridobitev policija potrebuje odredbo sodišča ali ne, odgovoriti tudi na vprašanje upravičenosti pričakovane zasebnosti.

²⁰ Konvencija Sveta Evrope o kibernetiski kriminaliteti, ratificirana leta 2004 z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o kibernetiski kriminaliteti in Dodatnega protokola h Konvenciji o kibernetiski kriminaliteti, ki obravnava inkriminacijo rasističnih in ksenofobičnih dejanj, storjenih v informacijskih sistemih (MKKKDP), Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 17/04.

²¹ Opomba št. 33 v odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije, citirani supra, op. št. 17: »Primerjaj prvi odstavek 149.b člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo in 47/13 – v nadaljevanju ZKP) in drugi odstavek 150. člena ZKP, kjer je zakonodajalec določil katalog kaznivih dejanj, v zvezi s katerimi se lahko odredijo ukrepi iz prvega odstavka 150. člena ZKP.«

²² Gorkič Primož, Hramba in obdelovanje prometnih podatkov za namene kazenskega postopka po razveljavitvi ZEKom-1, Pravna praksa št. 33/14, GV Založba, Ljubljana, 2014, str. 6-10: : »Pri tem zlasti ni mogoče mimo opombe 33 v odločbi, ki primerja 149.b člen ZKP in 150. člen ZKP, pri katerem je zakonodajalec določil katalog kaznivih dejanj, katerih preiskovanje lahko poteka tudi s posegi v komunikacijsko zasebnost. Menim, da je mogoče prvi in drugi odstavek 149.b člen ZKP razlagati skladno z Ustavo in uporabljati brez - sicer zelo zaželeno in celo nujno intervencije zakonodajalca.«

²³ Uradni list RS, št. 96/09 – UPB.

²⁴ Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 – ZIN-B in 54/14 – odločba US.

Odkrivanje in preiskovanje zahtevnih in hudih kaznivih dejanj ter hiter tehnološki razvoj so razlogi, zaradi katerih morajo imeti pristojni organi za odkrivanje in pregon storilcev kaznivih dejanj na voljo učinkovite preiskovalne ukrepe. Predvsem pri organiziranih kriminalnih združbah oziroma hudodelskih združbah pristojni organi v zadnjih letih zaznavajo, da gre za dogovarjanje in izvrševanje kaznivih dejanj v ozkem, homogenem in zaprtem krogu oseb, z natančno določenimi vlogami in visoko stopnjo previdnosti pri izvrševanju kriminalne dejavnosti. Svoje delovanje organizirajo tako, da posamezniki, ki izvršujejo kazniva dejanja v hudodelski združbi, uporabljajo le njim medsebojno znane telefonske aparate in številke ter v kratkih časovnih presledkih ob osebnem stiku menjajo tako aparate kot številke. Navedeno pomeni, da policija s klasičnimi metodami preiskovanja po 148. členu ZKP ne more pridobiti telefonskih števil, s katerimi komunicirajo člani hudodelskih združb, in posledično tudi ne prestrezati teh komunikacij z uveljavljenimi prikritimi preiskovalnimi ukrepi po 150. členu ZKP.

Glede na navedeno in glede na dejstvo, da tehnične možnosti obstajajo, je treba tudi organom, ki takšna kazniva dejanja in storilce odkrivajo, preiskujejo in preganjajo, **omogočiti uporabo tehničnih sredstev za ugotavljanje podatkov za razpoznavo številke komunikacijskega sredstva in številke za elektronsko komuniciranje za namen priprave ukrepov** iz prvega odstavka 149.b, prvega odstavka 149.c člena oziroma ukrepa iz 1. točke prvega odstavka 150. člena ZKP, oziroma za ugotavljanje lokacije komunikacijskega sredstva. Zato je v tem Predlogu novele ZKP z novima 150.a in 150.b členom ZKP predlagana pravna podlaga za odreditev in uporabo t.i. IMSI lovilca. Seveda je ob tem upoštevano načelo sorazmernosti na podlagi t.i. strogega testa sorazmernosti, saj gre za poseg v ustavno varovane človekove pravice, za kar morajo obstajati pogoji nujnosti, primernosti in sorazmernosti v ožjem smislu.

Iz prakse je mogoče razbrati, da nezmožnost preizkusa zavrnilnega stališča posameznega preiskovalnega sodnika (glede odreditve prikritih preiskovalnih ukrepov) zavira razvoj sodne prakse in jasnost ter določnost kriterijev v bolj mejnih oziroma občutljivih zadevah.

1.3 Zaslišanje osumljenca in prič s strani državnega tožilca oziroma policije v predkazenskem postopku

Po eni strani je treba olajšati možnost zaslišanja osumljenca v predkazenskem postopku (s strani državnega tožilca oziroma policije), po drugi strani pa so nujne ustrezne varovalke, ki bodo preprečevale zlorabe. Podobno velja tudi za zaslišanje prič.

1.4 Kaznovalni nalog:

Postopek in pogoji za izdajo kaznovalnega naloga so določeni v XXV.a poglavju ZKP (445.a do 445.e člen). Postopek s kaznovalnim nalogom pomeni enega od dveh poenostavljenih postopkov, določenih v ZKP (poleg navedenega še postopek na podlagi sporazuma o priznanju krivde). V skladu z veljavno ureditvijo sme državni tožilec sodišču predlagati, da izda kaznovalni nalog, ne da bi opravilo glavno obravnavo, samo v primeru kaznivih dejanj iz pristojnosti okrajnega sodišča (kazniva dejanja s predpisano denarno kaznijo ali zaporom do treh let). Ob tem lahko predlaga izrek:

- denarne kazni, prepovedi vožnje motornega vozila, pogojne obsodbe z možnostjo določitve pogoja, da mora obdolženec v določenem roku vrniti premoženjsko korist ali povrniti škodo, ali sodnega opomina;
- odvzema predmetov in odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem.

V skladu s 163.a členom ZKP lahko državni tožilec pred odločitvijo, ali bo sodišču predlagal izrek sodbe o kaznovalnem nalogu, osumljenca in/ali oškodovanca povabi na državno tožilstvo, kjer osumljenca seznanijo z ovadbo, oškodovanca pa o njegovih pravicah.

Kaznovalni nalog je bil v slovenski pravni red uveden leta 2003 z novelo ZKP-E. Razlog je bila predvsem manjša družbena nevarnost velikega dela kaznivih dejanj iz pristojnosti okrajnih sodišč, pa tudi vse večja obremenjenost sodišč s težkimi in družbeno nevarnejšimi kazenskimi zadevami. Zaradi navedenih okoliščin so se tudi na ravni mednarodnih dokumentov in posledično v primerjalno-pravni teoriji in praksi izoblikovale t.i. alternativne oblike kazenskega pregona oziroma reševanja kazenskih zadev²⁵.

Iz Poročila državnih tožilstev za leto 2015, ki je objavljeno na spletni strani Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije, izhaja, da so državna tožilstva v letu 2015 predlagala izdajo kaznovalnega naloga zoper 2731 oseb (kar je 22 manj kot v letu 2014). Sodišča so izdala 2619 kaznovalnih nalogov (kar je 177 več kot v letu 2014). Sodišča so torej predlaganim kaznovalnim nalogom sledila v 96 % primerov (v letu 2014 v 92 %).

Navedeni podatki kažejo, da je bil v preteklem letu kazenski postopek zoper skoraj 2619 oseb pravnomočno končan, ne da bi bilo treba opraviti glavno obravnavo, kar je pomemben prispevek k zmanjšanju obremenitev tako državnih tožilstev kakor tudi kazenskih sodišč.

KZ-1 v 63. do 67. členu določa tudi možnost izreka pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom, katere pa po veljavnem besedilu 445.a člena ZKP državni tožilec ob predlogu za izdajo sodbe o kaznovalnem nalogu sodišču ne more predlagati. Ob navedeni sankciji sodišče lahko obdolžencu odredi eno ali več navodil iz 65. člena KZ-1 (zdravljenje, obiskovanje določene posvetovalnice, usposabljanje za poklic, poraba dohodkov v skladu s preživitvenimi obveznostmi, prepoved navezovanja neposrednih ali posrednih stikov z eno ali več določenimi osebami, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev, prepoved druženja z nekaterimi osebami, prepoved približevanja, prepoved dostopa na posamezne kraje), zato je zaradi možnosti odpravljanja vzrokov kriminalnega ravnanja ustrezno, da je tudi izrek te sankcije mogoč v sodbi o kaznovalnem nalogu, saj je izrazito v korist obdolženca.

1.5 Izboljšave pravnih podlag za sodelovanje pristojnih organov in hitrejši tek postopkov:

V skladu z veljavno ureditvijo so odločitve o spremembi pravnomočne sodbe tudi brez obnove kazenskega postopka (peti odstavek 407. člena ZKP), spremembi varnostnih ukrepov (drugi odstavek 496. člena ZKP), preklicu pogojne obsodbe (prvi, tretji in četrti odstavek 506. člena), izbrisu obsodbe (peti odstavek 511. člena ZKP) in prenehanju varnostnih ukrepov (četrti odstavek 513. člena) prepuščene t.i. izvenobravnavnemu senatu (šesti odstavek 25. člena ZKP). Glede na naravo omenjenih odločitev in že obstoječo vlogo sodnika, ki je za to določen (z letnim razporedom dela pri okrožnem sodišču; torej t.i. izvenobravnavnega sodnika) pri nekaterih izmed omenjenih odločitev, je potrebna kadrovska racionalizacija dela sodišč, zlasti z vidika razmisleka o tem, ali je za sprejem omenjenih odločitev res potreben kolektivni organ.

Treba je omogočiti združeno usmerjanje predkazenskega postopka oziroma pregon storilca, ki je storil več kaznivih dejanj, za katera so sicer pristojna različna okrožna državna tožilstva (ali različni državni tožilci istega okrožnega državnega tožilstva). Prav tako je smiselno bolj zavezujoče urediti združevanje sodnih postopkov.

V praksi se kaže potreba po bolj fleksibilno določeni stvarni pristojnosti specializiranega oddelka, ki opravlja preiskavo in sodi v zahtevnejših zadevah organiziranega in gospodarskega

²⁵ Poleg kaznovalnega naloga sta alternativni obliki še postopek poravnavanja iz 161.a člena ter postopek z odloženim pregonom iz 162. člena ZKP.

kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj, v katerih obtožni akt vloži državno tožilstvo, pristojno za pregon storilcev navedenih kaznivih dejanj.

Glede na izkušnje iz prakse bi bilo treba urediti dostop do tajnih podatkov, ki se nahajajo v kazenskem spisu.

Nadalje bi bilo treba olajšati dostop do podatkov iz kazenske evidence, ki so zdaj dostopni le preko Ministrstva za pravosodje.

Pred uvedbo kazenskega postopka zaradi kaznivega dejanja zoper varnost javnega prometa sme policija, ki opravlja ogled, vzeti voziško dovoljenje tistemu, za katerega je podan utemeljen sum, da je storil to kaznivo dejanje in o tem izdati potrdilo, vendar mora voziško dovoljenje skupaj z ovadbo v treh dneh poslati državnemu tožilcu. Omenjeni rok bi bilo smiselno podaljšati in jasno urediti obveščanje organa, ki vodi evidenco voziških dovoljenj.

Glede na veliko število izdanih potrdil o tem, ali je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku, bi bilo treba ob upoštevanju ustreznih varovalk poenostaviti njihovo izdajo.

V 146. členu ZKP je določena pravica vsakogar, da naznani kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, KZ-1 pa določa celo kaznivo dejanje opustitve ovadbe, da se pripravlja kaznivo dejanje (280. člen KZ-1) in kaznivo dejanje opustitve ovadbe kaznivega dejanja in storilca (281. člen KZ-1), oboje ob obstoju predpisanih pogojev v zvezi z višino predpisane kazni. Banke, hranilnice in druge gospodarske družbe (pa tudi osebe javnega prava) pri svojem poslovanju pogosto ugotovijo obstoj razlogov za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, posledično skladno s 146. členom ZKP naznanijo kaznivo dejanje, hkrati pa ne morejo priložiti ustreznih podatkov, ker le-ti lahko pomenijo bančno zaupnost ali poslovno skrivnost.

Treba bi bilo tudi zmanjšati administriranje policije, kadar je pri njih podana ovadba za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja na predlog, storilec pa je neznan.

Obstoječi sedmi odstavek 148. člena ZKP ureja možnost pritožbe pri pristojnem državnem tožilcu, in sicer za vsakega, zoper katerega je policija uporabila katerega izmed klasičnih policijskih ukrepov v predkazenskem postopku, kot so na primer zbiranje obvestil, preverjanje istovetnosti itd., ter tudi vabljenje oseb. Trenutna rešitev je podnormirana in v praksi ni zaživel, zato jo je smiselno dopolniti.

Pravila za pridobitev podatkov bank, hranilnic, plačilnih institucij oziroma družb za izdajo elektronskega denarja določa 156. člen ZKP. V prvem odstavku je določeno, katere podatke navedene institucije posredujejo za potrebe predkazenskega ali kazenskega postopka na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika (gre za statične podatke – »*production order*«), pogoji za dinamično spremljanje finančnega poslovanja (»*monitoring order*«) so določeni v tretjem odstavku, peti odstavek 156. člena ZKP pa določa, katere podatke lahko policija od navedenih institucij pridobi brez odredbe preiskovalnega sodnika. Prvi odstavek 156. člena ZKP taksativno navaja podatke in dokumentacijo, ki so zaupni in za katere je potrebna odredba preiskovalnega sodnika – gre za podatke o vlogah, depozitih, stanju in prometu na računih ali drugih poslih. Navedeno besedilo v praksi povzroča nejasnosti v razmerju do petega odstavka 156. člena ZKP, ki določa podatke glede katerih odredba preiskovalnega sodnika ni potrebna.

Treba bi bilo ustrezno razširiti pristojnost Posebnega oddelka Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije (v nadaljevanju: Posebni oddelek), tako da se vključi tudi nadzor nad drugimi uradnimi osebami, ki imajo možnost uporabe prisilnih sredstev, primerljivih policijskim, in omogočiti obravnavo povezanih zadev s strani omenjenega oddelka, hkrati pa bi

lahko omejili pristojnost omenjenega oddelka glede kaznivih dejanj, ki jih uradne osebe storijo v prostem času. Poleg tega je treba jasno predpisati, da je tudi policija dolžna obveščati Posebni oddenek o zaznanem kaznivem dejanju.

Smiselno je razmisliti o možnosti bolj aktivne vključitve članov specializiranih preiskovalnih skupin v izvedbo posameznih preiskovalnih dejanj.

Glede na dosedanje prakso bi morali podaljšati rok za izpolnitev poravnalnega sporazuma.

Smiselno bi bilo razmisliti o drugačni ureditvi uvedbe preiskave, in sicer z namenom racionalizacije kazenskega postopka.

Pri posredovanju gradiva preiskovalnemu sodniku je treba zagotoviti, da se po eni strani posreduje vse pomembno gradivo, po drugi strani pa preprečiti neselektivno pošiljanje nepotrebnega gradiva ob hkratni zagotovitvi dostopnosti vsega gradiva nasprotni stranki.

Sestavine obtožnice, obtožnega predloga in zahteve za preiskavo je treba bolj določno navesti, s čimer se bo posredno prispevalo k bolj ekonomičnemu poteku postopka.

Z novelo ZKP-K je bil ureditvi kazenskega postopka dodan institut predobravnavnega naroka in s tem usklajen predpisani rok, v katerem mora predsednik senata določiti glavno obravnavo – v dveh mesecih od končanja predobravnavnega naroka (286. člen ZKP). Hkrati pa z novelo ZKP-K v novem 285.a členu ZKP ni bil določen rok, v katerem mora predsednik senata po pravnomočnosti obtožnice razpisati oziroma določiti predobravnavni narok. Glede na že določene instruktorske roke v ZKP je prav, da se tudi za razpis predobravnavnega naroka določi primeren rok.

Prav tako bi bilo smiselno razmisliti o tem, ali je sedanja prekluzija navajanja novih dokazov in zahtev za izločitev predsednika senata in dokazov (285.a člen ZKP) učinkovita oziroma ali nesorazmerno otežuje delo obrambe.

Po veljavni zakonski ureditvi v sodni dvorani niso dovoljena slikovna snemanja, izjemoma pa se sme dovoliti tako snemanje na posamezni glavni obravnavi, o čemer odloča Predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije (301. člen ZKP). Gre za odločanje v kratkih rokih, ki zahteva kar veliko angažmaja in poizvedovanja na sodišču, pri katerem teče postopek, poleg tega je prošnja za snemanje razmeroma veliko, zaradi česar se je pojavilo vprašanje, ali je primerno, da o teh prošnjah odloča Predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije (in ob tem še dodatno vprašanje, ali je obstoječa zakonska ureditev zadosti natančna).

V praksi prihaja do težav, ker se strankam prepisi posnetkov glavnih obravnav izročajo šele na naslednji glavni obravnavi, kar jim onemogoča pripravo.

Iz prakse je nadalje razvidno, da bi bilo zavoljo varovanja javnega interesa koristno izboljšati izmenjavo informacij med »kvalificiranimi« ovaditelji, torej taksativno navedenimi državnimi organi in institucijami, ki izvršujejo nadzorno pristojnost nad določenim (pravnim) področjem in državnim tožilstvom.

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljevanju: ZZVZZ)²⁶ je predvidel mehanizem, ki sodišču omogoča preverjanje upravičenosti izostanka iz zdravstvenih razlogov. S strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje (ZZZS) imenovani zdravnik tako na

²⁶ Uradni list RS, št. 72/06 – UPB3, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ in 95/14 – ZUJF-C.

zahtevo sodišča poda pisno mnenje o upravičenosti izdaje zdravniškega potrdila – »opravičila« (sedma alinea prvega odstavka 81. člena ZZVZZ). V preteklosti je Varuh človekovih pravic že opozoril, da ZKP ne vsebuje jasnega sklicevanja na ureditev po ZZVZZ, kar je smiselno popraviti in hkrati čimbolj nedvoumno urediti možnost opravičevanja odsotnosti.

V praksi se še vedno dogaja, da se na glavni obravnavi po nepotrebnem bere obsežno dokazno gradivo, zato bi bilo smiselno bolj jasno zapisati izjemo od takšnega izvajanja dokazov.

Treba bi bilo spodbuditi uporabo možnosti, ki jih predvideva tretji odstavek 377. člena (»predhodno« preverjanje pritožbenih trditev itd.).

V praksi se kaže, da drugostopenjska sodišča premalokrat opravijo glavno obravnavo, čeprav so za to izpolnjeni zakonski pogoji. Glede na navedeno je smiselno bolj obvezujoče formulirati pogoje za opravo glavne obravnave na drugi stopnji.

Glede na izkušnje iz prakse bi bilo treba poenostaviti opravo glavne obravnave na drugi stopnji, če so bile že na seji senata (kjer je bila sprejeta odločitev o opravi glavne obravnave) navzoče vse stranke in zagovorniki.

Varuh človekovih pravic opozarja, da je treba zagotoviti človeško ravnanje z osebami, ki jim sodišče ustavi varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ali obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti (oziroma prekliče pogojno obsodbo z varstvenim nadzorstvom, pri kateri je odredilo ustrezno navodilo).

Veljavna ureditev podaljševanja začasnih zavarovanj zahtevka za odvzem premoženjske koristi (502.b člen ZKP) je posledica odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-296/02 z dne 20. maja 2004. Zlasti z vidika dela državnih tožilcev je zaradi kratkosti veljavnih rokov prihajalo do prevelikega administriranja, ne da bi to dodatno delo izdatno povečalo pravno varnost obdolženca oziroma osebe, zoper katero je začasno zavarovanje odrejeno.

1.6 Ureditev posegov v zaupnost razmerja med odvetnikom in stranko:

ZKP ureja položaj odvetnika, ki ga sodišče povabi kot pričo (235. in 236. člen ZKP). V prvem primeru, kadar ima odvetnik tudi položaj zagovornika obdolženca, ZKP prepoveduje izpovedovanje o dejstvih, ki mu jih je kot zagovorniku zaupal obdolženec. V drugem primeru, kadar gre za varovanje podatkov o tretjih osebah, ima odvetnik položaj privilegirane priče in se lahko zasliši le, če se privilegiju odpove.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je pred kratkim presodilo o pobudi Odvetniške zbornice Slovenije (v nadaljevanju: OZS) za oceno ustavnosti 214. do 224. člena ZKP in 8. člena Zakona o odvetništvu (št. U-I-115/14, Up-218/14 z dne 21. 1. 2016).²⁷ V omenjeni zadevi so se odprla vprašanja glede tega, do katere mere lahko policija poseže v zaupnost razmerja med odvetnikom in stranko (v primeru, kadar odvetnik ni storilec kaznivega dejanja) ter tudi glede možnosti predstavnika OZS, da pri preiskavi odvetniške pisarne prepreči zaseg predmetov oziroma zaščiti pravice tretjih, posebej pri zasegu in preiskavi elektronske naprave. Ministrstvo za pravosodje je sicer prejelo predlog OZS za spremembo ZKP, ki je smiselno upoštevan v predlogu novele.²⁸

Ustavno sodišče Republike Slovenije je ugotovilo neustavnost obeh omenjenih zakonov z Ustavo. V obrazložitvi je zapisalo, da se odvetniška zasebnost, ki je varovana s 35., 36. in 37.

²⁷ Uradni list RS, št. 8/2016.

²⁸ Št. 1005/204 z dne 8. 10. 2014.

členom Ustave, nanaša na dejstva, razmerja, stvari, prostore, podatke in komunikacije, ki imajo vsebinsko zvezo z opravljanjem odvetnikovega poklica. Prek nje se varujeta tako zasebnost odvetnika kot zasebnost njegovih strank, ki se povezujeta v neločljivo kompleksno celoto, temelječo na medsebojnem zaupanju in pričakovanju zaupnosti, ki tvori jedro razmerja med odvetnikom in njegovo stranko. Zbir zaupnih informacij, povezanih z odvetniškim poklicem, ki sestavljajo odvetniško zasebnost, ni varovan le v odvetniških pisarnah, pač pa povsod, kjer odvetnik opravlja svojo dejavnost. Zato so vse take lokacije varovane v okviru prostorskega vidika odvetniške zasebnosti. Ne varuje se prostor kot tak, pač pa zasebnost v njem.

Odvetnikova pravica do zasebnosti ni varovana kot absolutna. Vendar morajo biti za dopustnost poseganja v odvetniško zasebnost poleg splošnih pogojev dopustnosti poseganja v človekove pravice izpolnjena še posebna jamstva, ki se nanašajo na prostorski in komunikacijski vidik zasebnosti, ki jih izrecno določa Ustava (drugi do četrty odstavek 36. člena in drugi odstavek 37. člena Ustave). Za dopustnost posegov se zahteva vnaprejšnja sodna odločba; tudi če gre za poseg v tisti del odvetniške zasebnosti, ki je varovan le s 35. členom Ustave, ker je ta poseg po naravi stvari tako hud in prepleten s posebnimi vidiki zasebnosti.

Poleg splošnih in posebnih ustavnih zahtev, ki veljajo za posege v zasebnost drugih oseb, je treba upoštevati še, da so odvetniki pri izvrševanju svojega poklica v posebnem ustavno varovanem položaju. Tako je zaradi varovanja človekovih pravic odvetnikovih strank. Ustavno sodišče Republike Slovenije je ocenilo, da mora zakonodajalec ustvariti ustrezno zakonsko podlago za posege v odvetniško zasebnost tako glede pogojev za odreditev posega v odvetniško zasebnost kot tudi za način izvajanja posega v vsakem posamičnem primeru. Zakonska podlaga mora ustrezati zahtevam posebnega varstva odvetniške zasebnosti.

Hišna preiskava pri odvetniku, zaseg listin in predmetov ter preiskava elektronskih naprav posegajo v odvetniško zasebnost. Učinkovito preprečevanje, odkrivanje in preganjanje kaznivih dejanj oziroma uvedba in potek kazenskega postopka so ustavno dopustni cilji za poseganje v človekove pravice in temeljne svoboščine, praviloma tudi v odvetniško zasebnost. Vendar pravica obdolženca do obrambe in privilegij zoper samoobtožbo preprečujeta, da bi se izdala sodna odredba za preiskovalno dejanje pri odvetniku, ki je zagovornik osebe, zoper katero se vodita predkazenski ali kazenski postopek, glede podatkov, ki so v zvezi z zaupnim razmerjem zagovornišтва med odvetnikom kot zagovornikom in obdolženo osebo.

Če obstaja ustavno dopusten cilj za poseg v odvetniško zasebnost, je poseg s preiskovalnimi dejanji dopusten, če je to nujno za uvedbo ali vodenje kazenskega postopka. Poseg v odvetniško zasebnost je nujen, če je že iz sodne odredbe, ki ga dovoljuje, razvidno, zakaj je do informacij oziroma podatkov, ki so v neposredni zvezi s prav točno določenim kazenskim postopkom, mogoče priti prav s preiskavo odvetniške pisarne in zakaj druga preiskovalna dejanja za njihovo pridobitev ne zadostujejo. Ustava poleg tega zahteva, da je z vidika nujnosti posega vsak poseg v odvetniško zasebnost po obsegu omejen na najmanjšo zadostno mero. To pomeni med drugim tudi to, da preiskovalci ne smejo imeti možnosti niti zgolj trenutnega dostopa do vseh podatkov v odvetniški pisarni in drugih enako varovanih prostorih oziroma na odvetnikovih strežnikih ali računalnikih, torej po naravi stvari tudi do podatkov, katerih zaseg ni nujen za izpolnitev namena preiskave ali celo že z vidika cilja ni dopusten. Zakonska ureditev, ki omogoča široko in obsežno dostopanje preiskovalcev do podatkov, protiustavno posega v odvetniško zasebnost.

Veljavna zakonodaja omogoča, da je obseg vpogleda in zasega listin in (elektronskih) podatkov oziroma njihovih nosilcev, ki ju po lastni volji izvršijo preiskovalci, izredno širok in zajame tudi podatke in listine, ki niso navedeni v sodni odredbi za dovolitev preiskovalnega dejanja. Odvetnik in predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije sicer lahko izrazita nestrinjanje s tem, ne

moreta pa doseči omejitve posega in tega, da bi se odločitev o njem prenesla na neodvisen in nepristranski organ. V odvetniški pisarni in drugih enako varovanih prostorih in na elektronski napravi odvetnika so koncentrirane zaupne informacije, glede katerih je po naravi stvari treba urediti poseben način njihovega preiskovanja, da se zadosti ustavni zahtevi po izkazani nujnosti posega v vsakem posameznem primeru. Zato mora po mnenju Ustavnega sodišča Republike Slovenije zakon natančneje urediti tudi samo izvedbo sicer ustrezno sodno odrejenega posega v odvetniško zasebnost.

Če je ustavno dopustni cilj mogoče doseči z ukrepom, ki je blažji od zakonsko predvidenega, zakonska ureditev ne dosega nujnosti posegov v odvetniško zasebnost. Za omejevanje poseganja v odvetniško zasebnost na ustavno dopustne in nujne primere prideta v poštev dva blažja ukrepa: navzočnost odvetnika in predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije pri preiskovalnih dejanjih pri odvetniku ter možnost odvetnika in predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije ugovarjati vpogledu v določene podatke oziroma njihovemu zasegu, pri čemer mora o dovoljenosti posega imeti zadnjo besedo sodnik, ki o tem nepristransko odloči. Ta sodnik je edini predstavnik državne oblasti, ki sme opraviti (sicer po naravi stvari v določeni meri neizbežen) vpogled v podatke, ki niso cilj odredbe za preiskovalno dejanje, ker je treba od njih podatke, ki so cilj odredbe, šele ločiti.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je zapisalo, da že navzočnosti odvetnika in predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije zakonodaja ne ureja dosledno, končno odločanje o dopustnosti posegov v odvetniško zasebnost pa je praviloma prepuščeno policiji. Odvetnik in predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije tako ne moreta preprečiti posegov v odvetniško zasebnost, ki niso nujni ali so celo že glede na cilj nedopustni. To pa pomeni, da izpodbijana ureditev dopušča čezmerne posege v zasebnost, ki imajo nepopravljive posledice, splošna zakonska prepoved razkritja tajnosti drugih listin in predmetov pa je izvedbeno prazna, ker vzpostavlja le cilj, ne pa tudi procesne poti, s katero bi udeleženci postopka lahko ta cilj dosegli. Zato je v neskladju s 35. členom, prvim odstavkom 36. člena in prvim odstavkom 37. člena Ustave.

Odvetniku, ki ni obdolženec, in predstavniku Odvetniške zbornice Slovenije zakonska ureditev ne zagotavlja nobenih pravnih sredstev zoper odredbo o preiskovalnem dejanju. Zato po mnenju Ustavnega sodišča Republike Slovenije posega v človekovo pravico iz 25. člena Ustave. Kadar preiskovalni sodnik opravo preiskovalnega dejanja prepusti policiji, pa je to, da zakonska ureditev ne določa sodne kontrole njene odločitve, poseg že v pravico do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Za ta poseg ni ustavno dopustnega cilja, zato je zakonodajalčeva opustitev v neskladju z navedenima členoma Ustave.

Pri vprašanju preiskave odvetniške pisarne je treba upoštevati tudi prejšnjo ustavnosodno prakso, zlasti zadevo št. Up-2530/06 z dne 15. aprila 2010²⁹, v kateri je Ustavno sodišče Republike Slovenije med drugim zapisalo, da je navzočnost predstavnika Odvetniške zbornice pri preiskavi odvetniške pisarne namenjena varstvu človekovih pravic tretjih oseb, ki v situaciji iz prvega odstavka 8. člena ZOdv utemeljeno pričakujejo, da bo zagotovljeno varstvo njihove zasebnosti. Njegov položaj se razlikuje od siceršnjega položaja solemnitetnih prič. Slednje pazijo, kako se preiskava opravlja, in dajejo morebitne ugovore na zapisnik (tretji odstavek 216. člena ZKP). Predstavnik Odvetniške zbornice pa mora zagotoviti, da bo spoštovana tajnost listin in predmetov, ki niso predmet preiskave. Glede razmerja med odvetnikom in njegovimi strankami je Ustavno sodišče Republike Slovenije izpostavilo zaupno razmerje med zagovornikom in obdolžencem kot tudi med zagovornikom in njegovimi strankami. Ker je pri preiskavi odvetniške pisarne podana nevarnost, da bo policija pridobila listine in predmete, ki niso v zvezi s kaznivim dejanjem, ki je predmet preiskave, mora pravni red zagotavljati varstvo pravic iz 35. člena, prvega odstavka 37. člena in prvega odstavka 38. člena Ustave. Zato ne gre

²⁹ Uradni list RS, št. 42/10 in OdlUS XIX, 13.

za varstvo interesov odvetnika (oziroma za njegov privilegij), temveč za njegovo dolžnost varovanja poklicne tajnosti in za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin njegovih strank.³⁰ V pritrdilnem ločenem mnenju je Jadranka Sovdat (mnenju se je pridružila tudi sodnica mag. Marija Krisper Kramberger) med drugim izpostavila, da preiskovalni sodnik ne bi smel prepustiti izvedbe hišne preiskave odvetniške pisarne policiji, izpostavila pa je tudi spornost stališča, da ima predstavnik OZS le vlogo priče, ki ima pravico biti navzoča in dajati na zapisnik ugovore, pripombe in predloge "kot vsi, ki imajo pravico ali morajo biti navzoči pri izvedbi hišne preiskave zaradi varstva svojih ali pravic drugih oseb v skladu z določbami členov 216/7 in 79-82 ZKP«. Po njeni oceni je treba pri preiskavi odvetniške pisarne odgovoriti na tri ključna vprašanja:

- »1. Kdo v odvetnikovi pisarni poišče prav tiste spise, ki so glede na sodno odredbo lahko predmet preiskave, in iz njih izloči listine, ki jih je treba vpogledati?
2. Kdo oceni, ali je dopustno zaseči prav vse izločene listine?
3. Kdo lahko ugovarja zasegu listin in, če ugovarja, kdo o tem odloči ter kdaj in kaj se do te odločitve zgodi z zaseženimi listinami?«³¹

Poleg omenjene odločbe je smiselno upoštevati vsaj še odločbo št. U-II-09 z dne 5. maja 2009,³² v kateri je Ustavno sodišče Republike Slovenije med drugim pojasnilo funkcionalno neodvisnost odvetništva, ki se nanaša predvsem na neodvisnost odvetnika pri njegovem odvetniškem delu, torej pri pravnem svetovanju, zastopanju in zagovarjanju strank pred sodišči in drugimi državnimi organi, pri sestavljanju listin ter pri zastopanju strank v njihovih pravnih razmerjih. Gre za ustavno zahtevo, ki je določena v korist ustavne vloge odvetništva in zato v korist njihovih strank. Neodvisnost odvetnika tako pomeni, da je treba zagotavljati, da lahko odvetniki svojo službo v konkretnih primerih opravljajo brez kakršnih koli neposrednih zunanjih vplivov, pritiskov, groženj, motenj ali neprimernih spodbud. Dolžnost varovanja tajnosti tega, kar mu je zaupala stranka, pa ne vzpostavlja le obveznosti odvetnika, da to tajnost varuje, temveč vzpostavlja tudi obveznost drugih, na prvem mestu države, da vanjo ne posegajo. Zato odvetnikovo neodvisnost zaokrožujejo nekatere določbe zakonov, ki urejajo sodne postopke. Med take določbe je vsekakor treba šteti tiste, ki odvetnikom omogočajo, da v postopkih odrečejo pričevanje o dejstvih, ki so jim jih zaupale stranke. Neodvisnost odvetnika kot posameznika je pogoj za uveljavljanje ustavne vloge odvetništva. Neodvisnost pa v določeni meri velja tudi za OZS, čeprav je njena neodvisnost instrumentalna oziroma njena neodvisnost služi zagotavljanju neodvisnosti posameznih odvetnikov. Tako na primer mora biti predstavnik OZS navzoč pri preiskavi odvetniške pisarne.

Tudi Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju: ESČP) iz Strasbourga se je v preteklosti že opredelilo glede vprašanj, ki zadevajo varstvo zaupnosti razmerij med odvetniki in strankami ter preiskavo odvetniške pisarne oziroma zaseg in preiskavo odvetnikove elektronske naprave. Tu so le na kratko povzeta nekatera bistvena stališča:

- 8. člen Konvencije Sveta Evrope o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin³³ zagotavlja zaupnost poklicnega razmerja med odvetnikom in njegovo stranko; varovani so vsi podatki, ki si jih odvetnik in njegova stranka kakorkoli izmenjata;
- v okviru 8. člena EKČP je raven varstva zaupnosti razmerja med odvetnikom in njegovo stranko višja, kadar sega na področje zastopanja v sodnih postopkih; ESČP je v tem kontekstu zapisalo, da zagotavlja 8. člen EKČP »močnejše varstvo razmerju med odvetniki in njihovimi

³⁰ Ibidem, tč. 7.

³¹ Ibidem, tč. 4. in 6. pritrdilnega ločenega mnenja.

³² Uradni list RS, št. 35/2009 in OdlUS XVIII, 20.

³³ Uradni list RS št. 33/94 – Mednarodne pogodbe, št. 7/94, Uradni list RS, št. 102/03 – Mednarodne pogodbe, št. 22/03, Uradni list RS, št. 49/05 – Mednarodne pogodbe, št. 7/05, Uradni list RS, št. 48/09 – Mednarodne pogodbe, št. 12/09, Uradni list RS, št. 46/10 – Mednarodne pogodbe, št. 8/10 in Uradni list RS, št. 1/15 – Mednarodne pogodbe, št. 1/15.15 (EKČP).

strankami«, tako raven varstva pa narekuje posebna vloga odvetništva v demokratični družbi – odvetniki strank ne morejo učinkovito zastopati, če ni zagotovljena zaupnost tega razmerja; zaupnost razmerja zato posredno, a neizogibno vpliva na zagotavljanja pravice do poštenega sojenja, vključujoč privilegij zoper samoobtožbo;³⁴

- varstvo zaupnosti razmerja med odvetnikom in stranko torej ni absolutno varovano, posegi pa so dovoljeni le, če zadostijo pogojem iz drugega odstavka 8. člena EKČP.

- ESČP pri presoji francoske ureditve dolžnosti posredovanja podatkov ni ugotovilo kršitve 8. člena EKČP, pri čemer so bile odločilne naslednje okoliščine:

- prvič, odvetniki so zavezani posredovati le podatke, za katere zvedo, kadar svoje stranke zastopajo v finančnih ali drugih premoženjskih razmerjih, in ne, kadar gre za podatke, za katere zvedo v okviru zastopanja pred bodočimi, tekočimi ali preteklimi sodnimi postopki;

- in drugič, odvetniki podatkov niso dolžni posredovati neposredno državnemu organu, temveč posredno, preko predstavnika odvetniške zbornice; udeležba predstavnika odvetniške zbornice je torej tisto procesno jamstvo, ki zagotavlja dodatno varstvo tudi pri dolžnosti posredovati zaupne podatke.³⁵

Druge pomembnejša stališča:

- ESČP je poudarilo, da je varstvo zaupnosti razmerja med odvetnikom in stranko ključnega pomena za varstvo privilegija zoper samoobtožbo odvetnikove stranke. Med drugim je ugotovilo kršitev tudi ob okoliščini, da je bila preiskava odvetniške pisarne izvršena izključno zaradi težav, ki so jih pristojni organi imeli pri opravljanju davčnega pregleda in preiskovanja sumov, da je odvetnikova stranka vpletena v goljufijo;³⁶

- ESČP ne razlikuje med preiskavo odvetnikovega stanovanja in preiskavo njegove pisarne; odločilno je, ali poseduje predmete, spise ali podatke v kakršnikoli obliki, ki mu jih je posredovala oziroma zaupala njegova stranka;³⁷

- pritožnica odvetnica v konkretni zadevi ni bila osumljenka; njeno pisarno je policija preiskala, ko je preiskovala sume kaznivih dejanj njene stranke. ESČP je ugotovilo kršitev 8. člena EKČP, upoštevajoč popolno odsotnost mehanizmov, ki bi omejevali policijo pri odločanju in izvrševanju preiskave odvetniške pisarne. Preiskava odvetniške pisarne se sme opraviti le ob predhodni sodni odredbi ali ob *ex post factum* sodni kontroli, neposredno po opravljeni preiskavi;³⁸

- ESČP je ugotovilo kršitev 8. člena EKČP kljub temu, da je bila preiskava odvetniške pisarne opravljena na podlagi sodne odredbe. Slednja je vsebovala le splošno klavzulo in ni določeneje opredeljevala iskanih predmetov oziroma listin (odredba je dovoljevala preiskavo in zaseg »vseh predmetov, listin in drugih stvari, ki bi lahko prispevale k ugotovitvi resnice o očitanih dejanjih ali katerih uporaba bi lahko ovirala preiskovanje, zlasti listina datirana z dne 23. 7. 1998 z rokopisnim sporočilom vodjem oddelka«);³⁹

- procesne varovalke med preiskavo (navzočnost preiskovalnega sodnika, predstavnika državnega tožilstva in predstavnika odvetniške zbornice). Slednji mora imeti aktivno vlogo tako, da se ima pravico izjavljati o sami preiskavi in zasegu, njegove izjave pa so zabeležene na zapisnik o preiskavi in obravnavane;⁴⁰ V zadevi *Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Avstrija*⁴¹ je tako ESČP obravnavalo ravnanje avstrijskih policistov, ki so na ugovor navzočega predstavnika zbornice zapečatili zasežene dokumente in s tem preprečili čezmerno seznanitev z zaupnimi podatki. Predmet nadzora predstavnika odvetniške zbornice mora biti celotna

³⁴ *Michaud v. Francija* (št. 12323/11 z dne 6.12.2012, paragrafa 117 in 118.)

³⁵ Ibidem.

³⁶ *Andre idr. v. Francija*, št. 18603/03 z dne 25. 7. 2008, para. 47.

³⁷ *Kolesnichenko v. Rusija*, št. 19856/04 z dne 9. 4. 2009, para. 33.

³⁸ *Heino v. Finska*, št. 56720/09 z dne 15. 2. 2011, para. 44. in 45.

³⁹ *Roemen in Schmit v. Luxemburg*, št. 51772/99 z dne 25. 2. 2003.

⁴⁰ *Andre idr. v. Francija*, para. 43; *Xavier Da Silveira v. Francija*, št. 43757/05 z dne 21.1.2010; *Golovan v. Ukrajina*, št. 41716/06 z dne 5.7.2012, para. 62 in nasl.

⁴¹ Št. 74336/01 z dne 16. 10. 2007, para. 62. in 63.

preiskava, torej ravnanje policistov pri preiskavi prostora, vključno z morebitnim zasegom in zavarovanjem elektronskih naprav ter podatkov na njih. ESČP je večkrat poudarilo tudi, da zgolj nadzor s strani oseb, ki ne zmorejo opredeliti, katero gradivo sodi v varovano sfero, ne zadošča (*Kolesnichenko v. Rusija* in *Golovan v. Ukrajina*). Ocena, ali gre za zaupne podatke, je strokovne narave, zato mora biti oseba, ki izvaja nadzor, ustrezno strokovno usposobljena;

- morebitno odsotnost mehanizmov, ki bi zagotavljali varstvo zaupnosti razmerja med samo preiskavo in zasegom, lahko nadomesti naknadni sodni nadzor in selekcija gradiva (*Kolesnichenko v. Rusija*; *Robathin v. Avstrija*⁴²);

- v zadevi *Robathin v. Avstrija* je ESČP ugotovilo, da so avstrijski organi kršili 8. člen EKČP, ker so opravili zavarovanje elektronske naprave in preiskavo podatkov na podlagi preveč splošne odredbe,⁴³ pa ob tem ni bila zagotovljena učinkovita naknadna sodna kontrola, ki bi omogočila selekcijo podatkov, ki naj se preiščejo. Avstrijska policija je sicer sledila predlogu navzočega predstavnika odvetniške zbornice, naj ločeno, na kraju samem, zavaruje podatke o osebah, na katere se sklicuje odredba, in jih je tudi zapečatila. Vendar pa so bili zavarovani vsi podatki - in kasneje, kljub nasprotovanju obdolženca, tudi vsi podatki preiskani (para. 13). Avstrijsko sodišče se - niti ob naknadnem sodnem nadzoru - ni določno opredelilo, kateri nosilci podatkov (diski) naj se preiščejo in zakaj je njihova preiskava nujna (para. 51);

- v zadevi *Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Avstrija* je ESČP opozorilo na pomembnost sprotne nadzora predstavnika odvetniške zbornice in sprotne (v realnem času) protokoliranja zavarovanja elektronskih podatkov (para. 63) ter seznaitve predstavnika odvetniške zbornice o izsledkih preiskave;

- v zadevi *Schonenberger in Durmaz v. Švica*⁴⁴ je ESČP ugotovilo kršitev 8. člena EKČP zaradi prestrežanja pisma, ki ga zagovornik pošilja svoji stranki. ESČP je ob tem ugotovilo, da zagovornikov nasvet obdolžencu (naj se ne zagovarja) ni take narave, da bi kazal na udeležbo zagovornika pri kaznivem dejanju ali da bi predstavljal grožnjo za potek kazenskega postopka;

- v zadevi *Kopp v. Švica*⁴⁵ je ESČP postavilo tudi temeljna izhodišča odločanja in izvrševanja posegov v komunikacijsko zasebnost odvetnika. Izhodišče presoje v omenjeni zadevi je spoznanje, da mora biti vzpostavljena jasna pravna podlaga, ki dopušča posege v komunikacijsko zasebnost odvetnika, kakor tudi mehanizem, ki omogoča varstvo zaupnosti razmerij med odvetnikom in njegovimi strankami. EKČP ne izključuje ureditve, ki dopušča prestrežanje komunikacij odvetnika. Vendar pa mora biti vzpostavljen neodvisen – sodni – mehanizem, ki jasno določa, katere vsebine so lahko predmet nadzora komunikacije in katere ne, ker bi sicer nedopustno posegli v zaupna razmerja;

- v zadevi *Aalmoes idr. v. Nizozemska*⁴⁶ je ESČP kot skladno z zahtevami 8. člena EKČP ocenilo nizozemsko ureditev varstva zaupnih razmerij pri prestrežanju komunikacij. Po tej ureditvi sprejme odločitev o tem, kako ravnati z zaupnimi podatki, pridobljenimi pri prikritih posegih v svobodo komuniciranja, preiskovalni sodnik na predlog državnega tožilca, ki ju o pridobljenih zaupnih podatkih obvesti neposredni izvajalec ukrepa;

- v zadevi *Sérvulo & Associados de Advogados, RI v. Portugalska*⁴⁷ je ESČP potrdilo primernost preiskave odvetniške pisarne z vidika 8. člena EKČP. V konkretnem primeru je po mnenju pritožnikov sodna odredba vsebovala preveč splošne ključne besede za iskanje po elektronski bazi, vendar je ESČP upoštevalo tudi druge varovalke (preiskovalni sodnik, ki je nadziral preiskavo državnega tožilca, je izločil nepotrebne dokumente; preiskava se je vodila proti odvetniku kot obdolžencu; med preiskavo sta bila prisotna pritožnik in predstavnik odvetniške zbornice ipd.).

⁴² Št. 30457/06 z dne 3. 7. 2012.

⁴³ Odredba se je glasila na (po sodbi ESČP): »Dokumente, osebne računalnike in diske, hranilne knjižice, bančne dokumente, listine o darilih in oporokah v korist dr. Heinza Robathina in katerekoli druge doseje v zvezi z R. [osebno ime ene osebe] in G. [osebno ime druge osebe].«

⁴⁴ Št. 11368/85 z dne 20. 6. 1988.

⁴⁵ Št. 023224/94 z dne 25. 3. 1998.

⁴⁶ Št. 16269/02 z dne 25. 11. 2004.

⁴⁷ Št. 27013/10 z dne 3. 9. 2015.

- 8. člen EKČP ne prepoveduje zasegov, preiskav prostorov ali preiskav elektronskih naprav, kadar je odvetnik, tudi če je zagovornik, osumljen kaznivega dejanja (*Kolesnichenko v. Rusija*).

1.7 Odločanje o priporu:

Veljavna ureditev ni jasna, ko gre za odločanje o pritožbi zoper sklep o odreditvi pripora, ki ga je izdalo Vrhovno sodišče Republike Slovenije pri odločanju o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje. Treba je upoštevati tudi odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-12/15 z dne 28. septembra 2016 (Uradni list RS, št. 64/2016),

1.8 Izvrševanje pripora:

Upoštevajoč priporočila Varuha človekovih pravic oziroma Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (CPT) je smiselno razmisliti o spremembi disciplinskega kaznovanja pripornika za disciplinski prestop (tako z vidika obveznosti predhodnega zaslišanja pripornika kot tudi glede predvidene disciplinske kazni). Nadalje je treba uvesti tudi izrecno pravno podlago za bolj humano ureditev pripora, kadar gre za mater dojenčka oziroma majhnega otroka ter zagotoviti pravno sredstvo v primeru prepovedi obiska pripornika. Nenazadnje pa je treba zaradi spoštovanja človeškega dostojanstva kot ustavnopravne vrednote zagotoviti zakonsko možnost premestitve pripornika iz razloga prezasedenosti prostorov.

1.9 dostop do gradiva pred zaslišanjem v predkazenskem postopku:

Pod omejenimi pogoji in ob upoštevanju ustreznih varovalk bi lahko določili izrecno pravno podlago za vpogled gradiva v predkazenskem postopku s strani osumljenca in zagovornika (torej pred zaslišanjem osumljenca). Osredotočenost suma zoper določeno osebo, ki zato postane osumljenec, je že v predkazenskem postopku tisti temelj, ki daje zaradi privilegija zoper samoobtožbo osumljencu možnost učinkovitega zagovora pred policijo in poštenega postopka, državi pa dolžnost, da mu zagotovi vpogled v zbrano gradivo.

1.10 Izključitev javnosti glavne obravnave:

Upoštevajoč priporočila Varuha človekovih pravic kot tudi Vrhovnega državnega tožilstva bi bilo smiselno preučiti možnost bolj jasne zaščite interesa priča ter pri ureditvi izključitve javnosti upoštevati druge spremembe, ki jih prinaša predlog novele.

1.11 Varovanje novinarjevega vira oziroma identitete avtorja:

Že Zakon o medijih (v nadaljevanju: ZMed)⁴⁸ napotuje na kazensko zakonodajo, ko gre za ureditev tega, kdaj urednik, novinar ali avtor prispevka niso dolžni razkriti vira informacij (drugi odstavek 21. člena ZMed). Vendar kljub temu do zdaj to vprašanje ni bilo urejeno v kazensko procesni zakonodaji. Upoštevajoč tudi primerjalno-pravno ureditev, je smiselno zagotoviti, da se v jasno določenih primerih omogoči varovanje vira.

1.12 Pravice pri hišni oziroma osebni preiskavi:

Sledeč izkušnjam iz prakse, je treba zagotoviti varstvo pravic imetnika stanovanja oziroma prostorov pri hišni preiskavi, kadar sta imetnik ali njegov zastopnik nedosegljiva. Poleg tega je treba razmisliti o tem, kdo lahko zahteva sodno odredbo za hišno ali osebno preiskavo ter ali bi

⁴⁸ Zakon o medijih, Uradni list št. 110/06 – UPB, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odločba US, 87/11 – ZAvMS, 47/12 in 47/15 - ZZSDT.

bilo podobno kot pri prikritih preiskovalnih ukrepih treba predvideti posredovanje mnenja zunajobravnavnemu senatu v primeru nestrinjanja preiskovalnega sodnika s pisnim predlogom za hišno ali osebno preiskavo.

1.13 Pritožba zoper sodbo sodišča druge stopnje:

Pritožba zoper sodbo sodišča druge stopnje je v veljavnem ZKP dokaj omejena, kar je logično, saj gre za odločanje na drugi stopnji, stranke pa imajo na voljo tudi izredna pravna sredstva. Vendar pa je treba pri ureditvi tega vprašanja izrecno upoštevati še možnost, da je drugostopenjsko sodišče na glavni obravnavi izvedlo nove dokaze in na njihovo oceno oprlo svojo odločitev (in urediti pritožbo v takšnem primeru) ter upoštevati še pravice tretjih oseb, ki niso v stranke v postopku.

1.14 Ločena mnenja vrhovnih sodnikov:

Vrhovnim sodnikom bi zaradi večje transparentnosti in javnosti odločanja kot tudi posledično zaradi krepitev zaupanja v pravno državo, v omejenem obsegu lahko dali možnost dajanja ločenih mnenj, brez da bi s tem okrnili cilje, ki jih sicer zasleduje vrhovno sodišče, torej enotnost sodne prakse in njen razvoj.

1.15 Kaznovanje z denarno kaznijo zaradi žaljive izjave

Upoštevajoč sodbi ESČP *Pečnik proti Sloveniji* (št. 44901/05 z dne 27. 9. 2012) in *Kyprianou v. Ciper* (št. 73797/01 z dne 15. 12. 2005) ter novejši odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up-185/14, U-I-51/16 z dne 28. septembra 2016 (Uradni list RS, št. 65/2016) je smiselno razmisliti o takšni ureditvi kaznovanja z denarno kaznijo, po kateri sodnik, zoper katerega bo podana žalitev, o njej ne bo mogel odločati. Upoštevajoč odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-145/03 z dne 23. 6. 2005 (Uradni list RS, št. 69/2005 in OdlUS XIV, 62) v povezavi s prej omenjenima odločbama Ustavnega sodišča Republike Slovenije, je smiselno razmisliti o sorazmernosti pretvorbe denarne kazni v dneve zapor (kar posredno zadeva tudi obstoječe rešitve o višini možnega zapor za osebo, ki ne želi izročiti predmetov, ali pričo, ki ne želi pričati).

1.16 Postopek za izročitev obdolžencev in obsojencev:

Mednarodno sodelovanje v kazenskih zadevah, ki vključuje tudi postopek za izročitev obdolžencev in obsojencev, je v veljavnem pravnem redu Republike Slovenije urejeno v XXX. in XXXI. poglavju ZKP, ki urejata postopke v zvezi z mednarodno pravno pomočjo v kazenskih zadevah ter izročitvami obdolžencev in obsojencev. Poglavji se uporabljata subsidiarno, saj 514. in 521. člen ZKP določata, da se mednarodna pravna pomoč daje, izročitev pa zahteva in opravlja po določbah Zakona o kazenskem postopku le, če ni z mednarodno pogodbo določeno drugače. Glede na to, da se za sodelovanje s pristojnimi organi držav članic EU uporablja Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije⁴⁹, se navedene določbe v predstavljenem obsegu uporabljajo za sodelovanje s pristojnimi organi tretjih držav. Republika Slovenija ima sklenjenih več dvostranskih pogodb o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah in o izročitvah, hkrati pa je tudi pogodbenica večine najpomembnejših večstranskih konvencij Sveta Evrope s tega področja in konvencij Organizacije Združenih narodov, ki ob urejanju posameznih področij kazenskega prava vsebujejo tudi določbe o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah in izročitvah.

1.17 Vročevalci:

Treba bi bilo spremeniti ureditev vročanja (v delu, ki se nanaša na to, kdo lahko vroča), tako da bo učinkovita in da bo nad vročevalci ustrezen nadzor.

⁴⁹ Uradni list RS, št. 48/13, 37/15; ZSKZDČEU-1.

1.18 Redakcijski popravki:

V 1. točki prvega odstavka 25. člena ZKP je določena stvarna pristojnost okrožnega sodišča pri kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime (Razžalitvi, Obrekovanju, Žaljivi obdolžitvi, Opravljanju in Očitaniu kaznivega dejanja z namenom zaničevanja – 158. do 162. člen KZ-1), ki so storjena s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja. Zaradi jasnosti in določenosti je smiselno razširiti omenjeni nabor.

Sedmi odstavek 25. člena ZKP določa sestavo senata vrhovnega sodišča za odločanje o pritožbi zoper sklep sodišča druge stopnje glede pripora. Ob tem v oklepaju navaja situacijo iz 394. člena ZKP, ko sodišče druge stopnje o priporu odloči ob spremembi sodbe sodišča prve stopnje, izpušča pa primer iz 392. člena ZKP, ko sodišče druge stopnje odloči o priporu ob razveljavitvi sodbe sodišča prve stopnje.

Zaradi zahtev Direktive 2012/29/EU se spreminja 8. člen ZKP, kar zahteva druge redakcijske popravke.

V 3. točki drugega odstavka 39. člena ZKP je napačno sklicevanje na 450.c člen ZKP.

83. člen ZKP ureja izločanje dokazov in se v četrtem odstavku sklicuje na 4.a točko 39. člena ZKP, ki je v zakonu ni več. Navedeni člen je bil namreč z eno prejšnjih novel ZKP preoblikovan v dva odstavka tako, da je vsebina prejšnje 4.a točke 39. člena prenesena v 2. točko drugega odstavka istega člena.

Slovnično je treba popraviti 143.c člen.

Definicija zunajzakonske skupnosti bi morala biti usklajena z ZZZDR (deveta alineja 144. člena ZKP).

Zaradi jasnosti bi bilo smiselno redakcijsko popraviti drugi in deseti odstavek 148. člena ZKP.

Prepoved približevanja določeni osebi bi morala nedvoumno vključevati prepoved kakršnih koli stikov z osebo, vključno z elektronskimi komunikacijskimi sredstvi, hkrati pa bi bilo treba jasno urediti nadzorovanje ukrepa in ravnanje ob ugotovljeni kršitvi.

158.a člena ZKP bi bilo smiselno uskladiti z novjšim izrazoslovjem oziroma ureditvijo Zakona o državnem tožilstvu⁵⁰ (199. člen).

ZKP v 162. členu določa pravila, na podlagi katerih sme državni tožilec v soglasju z oškodovancem odložiti kazenski pregon za kaznivo dejanje s predpisano denarno kaznijo ali zaporom do treh let in za v drugem odstavku istega člena določena kataloška kazniva dejanja. V postopku odloženega preгона se mora osumljenec ravnati po navodilih državnega tožilca in izpolniti določene naloge. Ena od takih nalog je določena v 2. točki prvega odstavka 162. člena ZKP (plačilo določenega prispevka v korist javne ustanove ali v dobrodelne namene ali v sklad za povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj), vendar pa uporabljeni pojem »dobrodelnih namenov« ni podrobneje opredeljen in lahko v praksi povzroča težave. Splošno navodilo (generalnega državnega tožilca) za enotno uporabo določb 162. člena ZKP o odložitvi kazenskega preгона navedeni pojem sicer konkretizira s »plačilom v korist humanitarnih organizacij«, kar je po mnenju nevladnih organizacij preozko. Glede na navedeno, je treba

⁵⁰ Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1 in 19/15; ZDT-1).

ustrezno spremeniti in dopolniti formulacijo. Poleg tega je glede na končno odločitev o tem, v kakšni obliki se bo institucionaliziral »sklad za povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj« potreben redakcijski popravek. Nadalje je treba določbe 162. (in tudi 161.a člena ZKP) redakcijsko prilagoditi Predlogu zakona o o probaciji; EVA 2016-2030-0062) ter v obeh določbah uporabiti bolj primeren izraz kot je trenutno »splošno koristno delo«.

Z dopolnitvijo prepovedi približevanja določeni osebi bo nedvoumno vključena prepoved kakršnih koli stikov z osebo, vključno z elektronskimi komunikacijskimi sredstvi, kar zahteva določene redakcijske popravke.

Spreminja se disciplinsko kaznovanje pripornikov, posledično pa redakcijsko tudi druga določba.

Treba je redakcijsko urediti 219.a in 223.a člena ZKP.

Treba je zmanjšati nabor osebnih podatkov, ki se pridobi ob zaslišanju obdolženca (zgolj na tiste, ki so res potrebni - 227. člen ZKP), hkrati pa dopustiti, da priča namesto rojstnih podatkov navede EMŠO.

V 240.a členu bi bilo treba nadomestiti obsoletni izraz »uradna tajnost« z bolj primernim terminom.

Ogled bi bilo smiselno definirati bolj izčrpno.

Glede na izkušnje iz prakse bi bilo treba bolj zavezujoče zapisati dolžnost sodišča, da obvešča zavod o napotitvi obdolženca na daljše opazovanje, kadar mu je hkrati odredilo pripor.

V KZ-1 in ZKP bi bilo treba poenotiti rabo pojma »način izvršitve kazni zapor«, tako da bi obsegala vikend zapor, hišni zapor, delo v korist skupnosti in še režim prestajanja (vrsta oddelka).

V zvezi s postopkom s pritožbo zoper sklep prvi odstavek 403. člena ZKP določa med drugim smiselno uporabo četrtega in petega odstavka 377. člena ZKP. Glede na to, da 377. člen ZKP petega odstavka ne vsebuje več, je potrebna redakcijska sprememba.

Določbo ZKP, ki ureja obnovo kazenskega postopka na podlagi odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije ali odločbe ESČP (416. člen ZKP), je treba redakcijsko popraviti, tako da bo njena vsebina ustrezala prvotnemu namenu.

Veljavni tretji odstavek 421. člena ZKP posebej določa tudi štetje roka za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti v primeru, ko zoper odločbo sodišča prve stopnje ni bilo pritožbe. Glede na to, da peti odstavek 420. člena ZKP določa, da je zahteva za varstvo zakonitosti dopustna le, če je vložnik izčrpal pravna sredstva, torej ni mogoče vložiti zahteve za varstvo zakonitosti, če prej ni bil vložena pritožba.

Smiselno bi bilo bolj zavezujoče definirati dolžnost sodišča, da proda, podari ali uniči zasežene predmete oziroma zavarovano premoženje.

Za brisanje obsodb iz kazenske evidence pri t.i. zakonski rehabilitaciji (torej po izteku zakonsko določenih rokov ob pogoju, da obsojenec v vmesnem času ne stori novega kaznivega dejanja) je pristojno Ministrstvo za pravosodje (508. člen ZKP), vendar pa 510. člen ZKP glede pogojnih obsodb določa, da ugotovitveni sklep izda sodišče, ki je sodilo na prvi stopnji in ga vroči

obsojencu, državnemu tožilcu (če je postopek tekel na njegovo zahtevo) in Ministrstvu za pravosodje. Glede na navedeno je smiseln razmislek o tem, da se tako z vidika pristojnosti za brisanje obsodb kot tudi z vidika razmerja med prej navedenima normama veljavna ureditev poenostavi in poenoti.

Novela KZ-1C uvaja nov varnostni ukrep prepovedi približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja (71.a člen KZ-1), zaradi česar so potrebni redakcijski popravki 513. člena ZKP.

V 518. členu so navedena zastarela poimenovanja kaznivih dejanj, kot pristojen organ za sprejem podatkov pa je navedeno Ministrstvo za notranje zadeve (dejansko pa je to policija, kot samostojni organ v sestavi), poleg tega je predvideno obveščanje Urada za preprečevanje pranja denarja o kaznivih dejanjih pranja denarja in z njimi povezanimi kaznivimi dejanji (ki se podvaja s tovrstno obveznostjo v zakonu, ki ureja preprečevanje pranje denarja).

S predlaganimi spremembami ZKP se bistveno bolj podrobno ureja položaj oškodovanca, zaradi česar je treba zagotoviti, da se bo tudi s terminološkega vidika izraz oškodovanec uporabljal dosledno v pomenu, kot je definiran v 144. členu ZKP.

Spreminja se 522. člen ZKP, zaradi česar so potrebni tudi manjši popravki druge določbe.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji predloga zakona

S predlogom novele se poskuša doseči bolj učinkovita in ekonomična izvedba kazenskega postopka ob hkratni ustrezni ravni varstva pravic udeležencev v postopku, večji kontradiktornosti kazenskega postopka in s tem povezani enakosti orožij obeh strank v postopku. Hkrati predlagane rešitve sledijo tudi izkušnjam iz prakse, z namenom povečati pravno varnost in zagotoviti spoštovanje zakonitosti v kazenskem postopku. Z novelo se postopno uveljavlja nov model kazenskega postopka (kar se npr. odraža v možnosti zaslišanja priče s strani državnega tožilca oziroma policije v predkazenskem postopku ter v nekoliko drugačni ureditvi pogojev za uvedbo preiskave).

Cilji predloga novele so med drugim:

- implementacija določb Direktive 2012/29/EU oziroma sistemska ureditev položaja oškodovanca v kazenskem postopku;
- ustrežnejša ureditev posegov v privilegirano komunikacijo, upoštevajoč novejšo ustavno sodno prakso in prakso ESČP glede zaupnosti razmerja med odvetnikom in stranko;
- krepitev učinkovitosti dela policije in državnega tožilstva pri odkrivanju in preiskovanju zahtevnejših oziroma hujših kaznivih dejanj ter pregonu storilcev z določitvijo dveh novih prikritih preiskovalnih ukrepov, s spremenjeno ureditvijo pogojev za uporabo prometnih podatkov, nadalje z ukrepi, ki racionalizirajo delo pravosodnih organov (združevanje tožilskih zadev v predkazenskem postopku, bolj fleksibilna ureditev pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča, možnost ovaditelja, da priloži tudi zaupno oziroma tajno dokazno gradivo, bolj določna ureditev tega, katero gradivo je državni tožilec dolžan predložiti preiskovalnemu sodniku, zmanjševanje administriranja pri podaljševanju začasnega zavarovanja, bolj jasno določen zahtevan standard označb dokaznega gradiva v obtožnici);

- zagotavljanje zakonitosti pri odreditvi prikritih preiskovalnih ukrepov in hišnih ter osebnih preiskav (preiskovalni sodnik predlog za izdajo odredbe za prikriti preiskovalni ukrep ali hišno ali osebno preiskavo, s katerim se ne strinja, odstopi izvenobravnavnemu senatu);
- uvedba možnosti zaslišanja prič s strani državnega tožilca oziroma policije v predkazenskem postopku oziroma olajšanje možnosti zaslišanja osumljencev, ob zagotovitvi ustreznih varovalk (snemanje zaslišanja, možnost naknadnega soočenja s pričo, nezmožnost opreti sodno odločbo na dokaz o zaslišanju, če niso bili spoštovani predvideni standardi);
- vzpostavitev izrecne pravne podlage za osumljenčev vpogled v spis že v predkazenskem postopku, s čimer se posredno zagotavlja enakost orožij;
- zagotovitev varovanja novinarjevega vira, razen, ko je slednjega nujno treba razkriti glede na ozko predpisane zakonske izjeme;
- širitev možnosti za izključitev javnosti glavne obravnave, pri čemer se upoštevajo predlogi Varuha človekovih pravic (hkrati pa izrecna dopustitev možnosti, da tudi glavni obravnavi, pri kateri je izključena javnost, prisostvuje oseba, ki ji oškodovanec zaupa);
- varovanje pravic osumljencev oziroma obdolžencev (odločanje o priporu, ureditev postopka izročitve) in tretjih oseb (pritožba zoper sodbo sodišča druge stopnje);
- kaznovanje z denarno kaznijo zaradi žaljive izjave se ureja skladno s prakso ESČP in Ustavnega sodišča Republike Slovenije;
- bolj natančna ureditev pristojnosti za podajo predloga za izdajo odredbe za hišno in osebno preiskavo ter pravice imetnika prostorov, ki je odsoten;
- razbremenitev pristojnih organov z izboljšanjem pravnih podlag za njihovo sodelovanje in hitrejši tek postopkov;
- zagotovitev možnosti, da vrhovni sodniki svoje (ne)strinjanje z odločbo obrazložijo v ločenem mnenju;
- odprava manjših nejasnosti v zakonskem besedilu z redakcijskimi popravki.

2.2 Načela v predlogu zakona

V predlogu novele so z implementacijo določb Direktive 2012/29/EU še bolj okrepljena načela, povezana z zaščito žrtev kaznivih dejanj, saj se krepijo ukrepi za podporo in zaščito oškodovancev v predkazenskem in kazenskem postopku. Tako se na primer pravica do uporabe svojega jezika odraža v spremembah 8. člena ZKP (odločbe, ki zadevajo oškodovanca so izrecno navedene) in novem 147.a členu ZKP (jezikovna pomoč oškodovancu, brezplačen prevod potrdila o prejemu kazenske ovadbe).

Predlog novele poleg tega uvaja tudi novo načelo (oziroma splošno obveznost) obzirnega ravnanja v predkazenskem in kazenskem postopku z udeleženci postopka, ki so ranljivi v najširšem pomenu besede (novi 18.a člen ZKP). Navedena rešitev posredno zadeva tudi prenos Direktive 2012/29/EU, saj se nanaša tudi na oškodovance.

V Predlogu novele je upoštevano tudi načelo učinkovitosti ob ustreznem varstvu pravic obdolžencev, oškodovancev in tretjih oseb. Pri tem predlagatelj izpostavlja zlasti predlagana nova prikrita preiskovalna ukrepa (in spremenjeno ureditev pogojev za uporabo prometnih podatkov) ter predloge v zvezi z izboljšanjem pravnih podlag za sodelovanje pristojnih organov in hitrejši tek postopkov (druge rešitve, ki prispevajo k učinkovitosti, so naštetje pod cilji, ki jih zasleduje predlog novele).

Upoštevano je tudi načelo pravne države oziroma načeli jasnosti in določnosti pravnih predpisov, ki sta vključeni v prej omenjeno ustavno načelo (npr. pri urejanju 149.b, 149.c in 149.č člena, nadalje pri urejanju problematike zdravniških opravičil, pri nadzoru nad izdajo odredb za prikritje preiskovalne ukrepe in odredb za hišne in osebne preiskave itd.).

Nadalje je z dopolnjeno ureditvijo predvsem zasega odvetnikovih predmetov, spisov in elektronskih naprav bolj ustrezno urejeno poseganje pristojnih organov v zaupnost razmerja med odvetnikom in stranko (enako velja tudi za druga razmerja zaupnosti, ki jih sicer varuje ZKP).

Načelo javnosti se razširja tako, da so tudi pri glavnih obravnavah, pri katerih je sicer izključena javnost, izrecno lahko prisotne tudi osebe, ki jim oškodovanci zaupajo.

Načelo neposrednosti in ustnosti se širi z zagotavljanjem, da se bodo glavne obravnave izvajale tudi na drugi stopnji, hkrati pa se pri odločanju na drugi stopnji zagotavlja tudi kontradiktornost (sodnik poročevalec strankam omogoči seznanitev in opredelitev do gradiva).

2.3 Poglavitne rešitve

2.3.1 Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 10. 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ:

Kot izhaja iz uvodne ocene stanja, je veliko določb Direktive 2012/29/EU v veljavnih določbah ZKP že izpolnjenih, potrebne pa so še naslednje spremembe in dopolnitve.

Zaradi določb **tretjega odstavka 3. člena in (c) točke 20. člena Direktive 2012/29/EU** je treba v četrtem odstavku 65. člena ZKP razširiti možnost mladoletnega oškodovanca in drugih fizičnih oseb/oškodovancev, ki so žrtve nasilja (da jih v postopku spremlja oseba, ki ji zaupajo), tudi na ostale oškodovance, vsaj v primerih, ko to terja narava ali teža kaznivega dejanja, s katerim so bili oškodovani, ali njihove osebne okoliščine ali stopnja ogroženosti; razen v primerih, ko bi bilo spremstvo osebe, ki jim oškodovanec zaupa, v nasprotju z interesi uspešne izvedbe kazenskega postopka ali koristmi oškodovanca.

Glede na zahtevo **Direktive 2012/29/EU iz 19. člena** je treba določiti obveznost policije, državnega tožilstva in sodišča, da oškodovancu tako v predkazenskem kot tudi kazenskem postopku zagotovijo izogibanje stiku z osumljencem ali obdolžencem, razen kadar je tak stik nujno potreben zaradi uspešne izvedbe postopka (smiselno enako pa naj velja tudi za izvedence, kadar opravijo razgovor z oškodovancem v okviru opravljanja izvedenskega dela).

Direktiva 2012/29/EU v 4. členu določa dokaj širok nabor informacij, ki jih je treba fizični osebi/oškodovancu posredovati ob prvem stiku s pristojnimi organi v predkazenskem ali kazenskem postopku, kar je opredeljeno v predlaganem novem 65.a členu ZKP. Do prvega stika oškodovanca s pristojnimi organi ne pride v vsakem primeru v isti fazi postopka, hkrati pa vsakemu oškodovancu ni treba podati enakih informacij. Zato sta obseg in vrsta informacij, ki jih

je oškodovancu treba posredovati, ustrezno zamejena. Določeni sta tudi pravica oškodovanca do prejemanja informacij o stanju predkazenskega oziroma kazenskega postopka ter pravnomočnih sodb, če zanje zaprosi, in pravica biti obveščen o izpustitvi oziroma pobegu osumljenca oziroma obdolženca iz hišnega pripora in pripora, če bo za to zaprosil. Glede na to, da bo oškodovanca o izpustitvi in pobegu iz pripora obveščal pristojni zavod, je treba ustrezno dopolniti zbirke podatkov Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij o pripornikih tako, da bodo lahko vsebovale tudi osebne in kontaktne podatke oškodovancev. Prejemanju navedenih informacij na zaprosilo se bo oškodovanec lahko kadarkoli odrekel.

Glede na zahtevo **Direktive 2012/29/EU** iz 5. člena se fizični osebi/oškodovancu omogočata izdaja potrdila o naznanitvi kaznivega dejanja (in brezplačnega prevoda tega potrdila) in uporaba lastnega jezika pri naznanitvi oziroma ustrezna jezikovna pomoč (147.a člen ZKP).

Glede na pravico do tolmačenja in prevajanja tudi za žrtve oziroma oškodovance (7. člen **Direktive 2012/29/EU**) se ustrezno spreminja 8. člen ZKP (dopolnjuje se seznam bistvenih dokumentov, ki se pisno prevajajo, hkrati se ureja smiselna uporaba člena za neme osebe).

V primeru odločitve, da se pregon ne izvede (11. člen **Direktive 2012/29/EU**), je v slovenskem sistemu predvidena možnost subsidiarnega pregona – 60., 61. in 161. člen ZKP. Z vidika dodatne zaščite interesov oškodovanca je predlagano podaljšanje roka za njegovo odločitev o subsidiarnem pregonu, in sicer z osmih na trideset dni poleg tega pa se zagotavlja tudi učinkovito obveščanje oškodovanca o možnosti sprožitve ali prevzema subsidiarnega pregona (ob tem velja poudariti, da se podaljšuje tudi rok za podajo oškodovančevega predloga za pregon oziroma za vložitev zasebne tožbe, in sicer s treh na šest mesecev). Predlagano je tudi, da mora državni tožilec pisno seznaniti oškodovanca, ki je podal ovadbo za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapor več kot pet let, z obrazloženimi razlogi za zavrženje in mu tako dati možnost, da se do njih predhodno opredeli. S tem se vnaša dodatna varovalka, ki preprečuje neutemeljeno zavrženje. Pri tem je zagotovljena tudi ustavno varovana samostojnost državnega tožilca oziroma državnega tožilstva, saj ima oškodovančevo mnenje le »posvetovalno« naravo. Mnenje se pošlje tudi vodji pristojnega okrožnega državnega tožilstva, kar slednjemu olajšuje možnost prevzema zadeve v reševanje (če bi bili za to izpolnjeni zakonski pogoji), morebitni sklep o zavrženju pa mora vsebovati tudi opredelitev glede ovaditeljevega mnenja.

Na podlagi tretjega odstavka 22. člena Direktive 2012/29/EU je predlagan nov pomen izraza »oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti« v 144. členu ZKP, ki mu gre več pravic kot ostalim oškodovancem.

V skladu z (a) (ii) in (b) točko prvega odstavka 2. člena Direktive 2012/29/EU je v 144. členu ZKP tudi bolj jasno določen pojem oškodovanca v procesnem smislu, tako da je izrecno razširjen še na določene družinske člane osebe, katere smrt je bila neposredna posledica kaznivega dejanja.

Direktiva 2012/29/EU v 17. členu državam članicam določa sprejem ukrepov za zmanjšanje težav, ki nastanejo, če žrtev prebiva v državi članici, ki ni država članica, kjer je bilo storjeno kaznivo dejanje. Predvsem gre za možnost, da žrtev naznani kaznivo dejanje v državi, kjer prebiva, in dolžnost pristojnih organov, da tako prijavo takoj posredujejo pristojnim organom države članice, kjer je bilo kaznivo dejanje storjeno, če sami ne bodo začeli pregona storilca kaznivega dejanja. Področje je načeloma že ustrezno urejeno v KZ-1 glede veljavnosti KZ-1 za kazniva dejanja, storjena v tujini; v ZSKZDČEU-1 glede izvajanja pristojnosti v vzporednih kazenskih postopkih (pomemben je tudi prvi odstavek 52. člena ZSKZDČEU-1, ki ureja izmenjavo informacij, v primerih, če ni pristojen pravosodni organ Republike Slovenije) ter v

ZKP. Določa se tudi obveznost državnega tožilca oziroma policije, da nemudoma zasliši pričo, zlasti če ta živi v tujini ali če gre za oškodovanca, upoštevajoč dejstvo, da se s predlogom novele omogoča zaslišanje prič pred policijo (predlagani 148.b člen ZKP); navedena rešitev je povezana tudi s prenosom (a) točke 20. člena direktive.

Direktiva 2012/29/EU v 12. členu določa, kateri zaščitni ukrepi oziroma ukrepi za podporo žrtvam so na voljo tudi v postopkih poravnalne pravičnosti. Po ZKP gre torej za postopke poravnavanja po 161.a členu in postopke odloženega pregona po 162. členu ZKP. Glede na to, da se oba postopka lahko izvajata le s soglasjem oškodovanca in da je dogovor v okviru obeh postopkov prostovoljen, dopolnitev ureditve v tem pogledu ni potrebna; dodatno je treba določiti le obveznost državnega tožilca, da oškodovanca ustrezno pouči o pomenu in posledicah odloženega pregona ter z njegovimi pravicami (kar v skladu z veljavno podzakonsko ureditvijo pri poravnavanju opravi poravnalec).

Direktiva 2012/29/EU v 20.d členu določa, da morajo biti zdravstveni pregledi čim manjši in da se izvedejo le, če so nujno potrebni za namene kazenskega postopka. Glede na navedeno se ustrezno spreminja določba, ki ureja pregled poškodovanca s strani izvedenca.

Direktiva 2012/29/EU v 22. členu določa, da se žrtve pravočasno in individualno ocenijo, da bi ugotovili posebne potrebe po zaščiti. Predlagana rešitev (143.č člen) formalizira individualno oceno. Glede na neposredni stik z oškodovancem, ki ga ima v predkazenskem postopku zlasti policija, je predvideno, da bo predvsem policija izvajala individualno oceno, kasneje pa jo bo po potrebi nadgrajevalo državno tožilstvo. Na podlagi individualne ocene se bo ugotovilo, koliko je oškodovanec izpostavljen sekundarni in ponovni viktimizaciji, ustrahovanju in maščevanju, takšna ocena pa se bo potem (ob drugih zakonskih pogojih) upoštevala pri ugotovitvi, ali in v kolikšni meri bi oškodovancu koristili ukrepi iz prvega odstavka 84. člena (avdio-vizualno snemanje), petega in šestega odstavka 240. člena (zaslišanje s pomočjo strokovnjaka oziroma zaslišanje v posebej prilagojenih prostorih), prvega in četrtega odstavka 240.a člena (zaščitni ukrepi za priče), prvega odstavka 244.a člena (videokonferenca) in 295. člena ZKP (izključitev javnosti glavne obravnave). Individualna ocena bo morala zajeti opredelitev organizacijskih in postopkovnih ukrepov namenjenih preprečevanju ponovne viktimizacije oziroma zagotovitvi potrebne dodatne zaščite oškodovancev s posebnimi potrebami po zaščiti, še posebej mladoletnikov, invalidov, starejših in oškodovancev spolnega nasilja ter nasilja v družini. Pri tem je treba upoštevati, da je sicer predlagano obvezno snemanje zaslišanja priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona (npr. kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost); ob upoštevanju dejstva, da sodišča že razpolagajo z ustrezno opremo.

Direktiva 2012/29/EU v 23. členu opredeljuje dodatne pravice oškodovancev oziroma žrtev s posebnimi potrebami po zaščiti, ki so do določene mere že opredeljene v veljavnih določbah ZKP. S predlaganim novim petim odstavkom 240. člena ZKP pa je v skladu z (b) točko drugega odstavka 23. člena direktive omogočeno, da se sodišče odloči, da bo zaslišanje take priče opravljeno s pomočjo strokovnjaka ustrezne stroke. Če si bo taka priča v skladu z dopolnjenim četrtrim odstavkom 65. člena ZKP izbrala osebo, ki ji zaupa, pa bo pri zaslišanju lahko prisotna tudi ta. Z novim šestim odstavkom 240. člena ZKP bo omogočeno, da se zaslišanje opravi v posebej prilagojenih prostorih – (a) točka drugega odstavka 23. člena direktive. Hkrati pa je uporaba posebej prilagojenih prostorov praviloma obvezna pri zaslišanju priče, ki je mlajša od 15 let in oškodovanka kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 165. člena ZKP (predvidena je tudi smiselna uporaba te rešitve v primeru razgovora izvedenca z oškodovancem – novi 264.a člen ZKP). Upoštevati je treba tudi nov šesti odstavek 148.b člena ZKP, s katerim so prenešene določbe direktive v primeru zaslišanja pred policijo oziroma državnim tožilcem.

Direktiva 2012/29/EU v 24. členu določa pravice mladoletnih oškodovancev do zaščite, ki so prav tako večinoma že opredeljene v veljavnih določbah ZKP. Tako na primer veljavni peti odstavek 331. člena ZKP že določa posebno pravico oseb, mlajših od 15 let, ki so žrtve kaznivih dejanj iz veljavnega tretjega odstavka 65. člena ZKP (nabor teh kaznivih dejanj se zdaj širi še na vsa kazniva dejanja iz XXI. poglavja KZ-1 in na kaznivo dejanje spravljanja v suženjsko razmerje iz 112. člena KZ-1), da na glavni obravnavi ne smejo biti zaslišane in se zato prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju. Dodatno se s predlagano dopolnitvijo določa še možnost sodišča, da – kadar je to potrebno (na podlagi osebnih okoliščin in stopnje ogroženosti priče) v primeru, ko gre za mladoletnega oškodovanca ali oškodovanca s posebnimi potrebami po zaščiti, prav tako odloči, da na glavni obravnavi ne bosta zaslišana, temveč se bo prebral zapisnik o njunem prejšnjem zaslišanju. Če je bilo prejšnje zaslišanje take priče posneto z napravo za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje (84. člen ZKP), pa lahko sodišče že v skladu z veljavnim 341. členom ZKP odloči, da se namesto zaslišanja posluša oziroma pogleda tak posnetek (pri čemer se zdaj redakcijsko spreminja ta določba, tako da se izrecno sklicuje na peti odstavek 331. člena ZKP). Poleg tega se zvišuje starost, ki je v veljavnem tretjem odstavku 331. člena ZKP predvidena za možnost izključitve javnosti med zaslišanjem priče (starost se s 14 let dviguje na 18 let). In nenazadnje se s spremembo 65. člena ZKP uveljavila domneva, da je oškodovanec mladoletnik, če njegova starost ni jasna, obstajajo pa razlogi, ki govorijo v prid temu, da je mladoletnik.

2.3.2 Prikriti preiskovalni ukrepi:

Kot že pojasnjeno zgoraj pri točki 1.2, je Ustavno sodišče Republike Slovenije pred časom razveljavilo celotno XIII. poglavje ZEKom-1 (že omenjena odločba št. U-I-65/13 z dne 3. 7. 2014), pri čemer je takratnemu režimu hrambe in uporabe podatkov o prometu očitalo, da iz več razlogov ni nujno potreben in posledično ne sorazmeren. Upoštevajoč citirano odločbo se predlaga bolj niansiran pristop do pridobivanja podatkov o prometu v predkazenskem oziroma kazenskem postopku, in sicer tako, da se obstoječo vsebino 149.b člena razdeli v tri nove člene (prenovljeni 149.b ter nova 149.c in 149.č člen), glede na različno intenzivnost in kvaliteto posega v človekove pravice in svoboščine pri posamezni metodi dostopa do podatkov.

V spremenjenem 149.b členu se na novo ureja vsebina dosedanjega ukrepa pridobivanja obstoječih (že shranjenih) podatkov o prometu s t.i. ex tunc (za nazaj) odredbami. Upošteva je že navedena pojasnila Ustavnega sodišča Republike Slovenije glede izjemne sporočilne vrednosti neselektivno shranjenih podatkov o prometu (glej prvi odstavek izreka sodbe) oziroma nesorazmernosti uporabe teh podatkov tudi za preiskave lažjih kaznivih dejanj (glej zlasti opombo št. 33 k odkazani sodbi) se predlaga vezavo na preiskave kataloško opredeljenih hujših kaznivih dejanj (nabor kataloških kaznivih dejanj v 149.a členu). Navedeni katalog je sicer namenjen odreditvi ukrep tajnega opazovanja, vendar pa ni videti prepričljivih razlogov, da bi imeli drugačen katalog kaznivih dejanj za pridobivanje prometnih podatkov. Predlagatelj meni, da je z opisano zaostritvijo pogojev za dostop do shranjenih prometnih podatkov jasno določil meje uporabe tega ukrepa oziroma tiste vrednote, za katere ocenjuje, da so tako pomembne, da je za njihovo zaščito dovoljen tako invaziven poseg. V nadaljnjih odstavkih se potem podaja rešitve za nekatere probleme, ki so bili zaznani v praksi. V izjemnih (nujnih) primerih je dovoljena ustna odredba preiskovalnega sodnika, z obveznostjo naknadnega pisnega odpravljanja. Za te izjemne (nujne) primere je predpisan *ex post* sistem nadzora nad tem ukrepom z določitvijo obveznosti, da se osebo katere podatki so bili posredovani policiji, o tem posebej obvesti. Za ostale primere pa je dodana klavzula, ki časovno omejuje odstop od splošnih predpisov glede seznanitve z lastnimi osebnimi podatki. Za možnost seznanitve z lastnimi podatki je določen rok 24 mesecev po posredovanju podatkov, pri čemer pa lahko sodišče v odredbi določi drugačen rok (ga spremeni, podaljša, ali prepoved seznanitve odpravi), če to terjajo posebne okoliščine primera. Obveščanje v primeru ustnih odredb na način, kot je

predviden, je po oceni predlagatelja nujni sistemski nadzorni mehanizem. V ostalih primerih pa splošni rok 24 mesecev po posredovanju podatkov predstavlja razumen čas za zaključek tudi bolj kompleksnih predkazenskih postopkov, zato po preteku 24 mesecev ni nobenega razloga, da se posameznik katerega podatki so bili posredovani, s tem ne bi mogel seznaniti, kar sicer omogočajo splošni predpisi s področja varstva osebnih podatkov). Hkrati je izrecno opredeljeno, da se odredba lahko nanaša le na enolično določena komunikacijska sredstva (identifikacija komunikacijskega sredstva mora biti dovolj natančna, da zahtevek omejuje na vnaprej omejen in določljiv seznam oseb) in da na podlagi tega člena ni mogoče zahtevati podatkov, ki se nanašajo na vsebino komunikacije, oziroma da se pridobljeni podatki lahko uporabijo le v zadevi, v kateri so pridobljeni.

Za razliko od 149.b člena, novi 149.c člen ZKP ureja t. i. *ex nunc* odredbe, t.j. odredbe za začetek shranjevanja podatkov o prometu za posameznega naročnika oziroma uporabnika. Ker gre za ukrep za naprej, kar pomeni večjo osredotočenost in posledično manjšo invazivnost v primerjavi z vnaprejšnjo neselektivno hrambo, je tu katalog kaznivih dejanj ustrezno širši, upošteva torej načelo sorazmernosti in metodo niansiranja. Takšen način pridobivanja podatkov o prometu bi po mnenju predlagatelja lahko nadomestil večino primanjkljaja, ki bi ga policija utrpela zaradi izgube dostopa do shranjenih prometnih podatkov po prejšnjem členu. Specifično: po razpoložljivih podatkih predlagatelja, relativno velik delež predlogov po dosedanjem 149.b členu odpade zlasti na kazniva dejanja zatajitve, tatvine in velike tatvine, za katere se bo lahko uporabljal ta člen. Posebej velja poudariti, da je na podlagi tega člena omogočeno t.i. sledenje v realnem času, če so za to podani tehnični pogoji, in sicer za kataloška kazniva dejanja iz 149.a člena ali če je podano soglasje zakonitega uporabnika. S tem zadnjim primerom so pokrite statistično pogoste situacije pri uporabi tega ukrepa, ko recimo pride do tatvine ali zatajitve mobilnega telefona.

Novi 149.č člen ZKP pa ureja primere iz obstoječega tretjega odstavka 149.b člena. Ker so se v praksi pojavljali dokumentirani primeri, ko je bil s strani policije ta ukrep preširoko uporabljen, včasih tudi za pridobivanje prometnih podatkov, varovanih po 37. členu Ustave RS, nov zapis jasneje določa, da ta člen nikakor ni bil niti ni namenjen temu - to pokrivata predhodna dva člena (149. b in 149.c člen), kar jasno izhaja iz drugega in četrtega odstavka 149.č člena. Poleg tega je izrecno predvideno, da po novem 149.č členu lahko postopa tudi sam državni tožilec (kar je *a fortiori* logično že iz sistema vidika, saj po navedenem členu sicer postopa policija).

Na podlagi prvega odstavka 149.č člena ZKP se bo lahko od operaterjev (oziroma ponudnikov storitev informacijske družbe) zahtevalo podatke o naročniku in morebitnem zakonitem zastopniku znanega naslova elektronske pošte, telefonske ali IMSI številke. Za znanega naročnika bo tako mogoče pridobiti podatke, ki se nahajajo v pogodbi (naročnik, podatki iz 148. člena ZEKom-1, kraj in čas sklenitve pogodbe) ter podatke v zvezi s pogodbo, ki ne predstavljajo posega, za katerega se zahteva uporaba pooblastil iz 149.b in 149.c člena ZKP (IMSI številka, podatek o aktivaciji in deaktivaciji telefonske številke).

Kot sistemske varovalke pred morebitno zlorabo ali nepravilno uporabo tega člena iz malomarnosti sta predvidena dva ukrepa. Zakon predvideva možnost operaterja ali ponudnika storitev informacijske družbe, da namesto policiji oziroma državnemu tožilcu podatke posreduje neposredno (pisno) pristojnemu sodišču na svoje stroške. Preiskovalni sodnik nato opravi ustrezno presojo in zbrane podatke bodisi posreduje policiji bodisi jih uniči. Če jih uniči, o tem napravi uradni zaznamek in ga posreduje operaterju ali ponudniku storitev informacijske družbe, vodi okrožnega državnega tožilstva ali pristojnemu državnemu tožilcu in Ministrstvu za notranje zadeve ter Policiji, ki imajo možnost uvesti potrebne (npr. notranje-organizacijske) ukrepe.

Zadnja sistemska varovalka je *ex post* nadzor, ki je zagotovljen preko možnosti obveščanja osebe, katere podatki so bili s strani operaterja ali ponudnika posredovani.

Domet zavezancev za posredovanje podatkov o prometu se širi z zgolj operaterjev po ZEKom-1 tudi na ponudnike drugih storitev informacijske družbe (po ZEPT). Glede na to, da je ZKP tisti zakon, ki predpisuje pravila za vodenje predkazenskega in kazenskega postopka ter pogoje in postopke za zakonito pridobivanje dokazov v predkazenskih in kazenskih postopkih ter glede na to, da 149.b člen ZKP že v veljavnem besedilu pokriva tiste »ponudnike storitev«, ki so hkrati tudi »operaterji« po ZEKom-1, ostalih pa ne, je predlagana dopolnitev 149.b člena ZKP tako, da so operaterjem po ZEKom-1 dodani tudi ponudniki po ZEPT. Glede terminologije smiselno enako velja za nova 149.c in 149.č člen ZKP.

149.č člen ZKP vsebuje tudi izjemo, ki je vnesena z upoštevanjem odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up-540/11 z dne 13. 2. 2014, in v skladu s katero lahko uporabnik s svojim ravnanjem komunikacijo navzven naredi tako zelo javno, da jo s tem izvzame upravičenemu pričakovanju zasebnosti, s čimer pa hkrati odtegne tudi prometnim podatkom v zvezi s to komunikacijo varstvo po strogemu režimu varovanja komunikacijske zasebnosti iz 37. člena Ustave. Sodišče v tem primeru ne bo presojalo upravičenosti posega v komunikacijsko zasebnost, ampak ali so zahtevani podatki sploh varovani. Če bo ugotovilo, da niso, potem se bo lahko v zvezi s konkretno komunikacijo, ki bo predmet presoje, pridobilo že na podlagi zgolj razlogov za sum tudi druge kategorije podatkov.

S predlaganim novim 149.d členom ZKP se določa pravna podlaga za identifikacijo storilca kaznivega dejanja, ki se preganja na zasebno tožbo. Zasebni tožilec bo tako lahko predlagal sodišču, da zaradi učinkovitega sodnega varstva od upraviteljev zbirk osebnih podatkov pridobi osebne podatke storilca, vključno z osebnimi podatki, ki jih upravljajo operaterji in ponudniki storitev informacijske družbe. Hkrati se zaradi upoštevanja odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-65/13-19 z dne 3. julija 2014 (posredno, s sklicevanjem na uporabo 149.č člena ZKP) izvzema možnost pridobitve prometnih podatkov (razen seveda pri zgoraj opisani izjemi, ki jo dopušča peti odstavek 149.č člen ZKP).

S predlaganima novima 150.a in 150.b členoma ZKP so na podlagi razlogov iz 1.3 točke te uvodne obrazložitve določeni pogoji in postopek za uporabo t.i. IMSI lovilca. Gre za posebno tehnično sredstvo, ki zna simulirati nekatere funkcije bazne postaje mobilne telefonije ter na ta način opraviti določena preiskovalna dejanja na bližnjih mobilnih telefonih. Zavoljo težav pri zagotovitvi nadzora nad zakonitostjo izvajanja ukrepa (v primerjavi z obstoječimi ukrepi nadzora komunikacij, ki zahtevajo sodelovanje operaterja oziroma ponudnika storitve), se **dopustne namene uporabe lovilca omejuje** na identifikacijo določenega mobilnega telefonskega priključka, oziroma na natančnejšo določitev lokacije takšnega priključka. Tako policija s pomočjo lovilcev ne bo smela izvajati »prisluškovanja iz zraka«, tako pasivnega (dešifriranje obstoječega prometa) kot tudi ne aktivnega (t.i. man-in-the-middle napad), prav tako pa ne drugih naprednih preiskovalnih dejanj.

V skladu s predlaganim 150.a členom ZKP bo policija smela z IMSI lovilcem ugotavljati:

- podatke, potrebne za razpoznavo številke komunikacijskega sredstva in številke za elektronsko komuniciranje za namen priprave ukrepa iz prvega odstavka 149.b člena, prvega odstavka 149.c člena ali ukrepa iz 1. točke prvega odstavka 150. člena ZKP. Ta ukrep bo preiskovalni sodnik na predlog državnega tožilca lahko odredil le, če bodo podani utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka 150. člena ZKP in če bodo podani utemeljeni razlogi za sum, da se za komunikacijo v zvezi s tem kaznivim dejanjem uporablja komunikacijsko sredstvo ali bo tako sredstvo uporabljeno, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da izvajanje ukrepa iz prvega

odstavka 149.b, prvega odstavka 149.c člena ali ukrepa iz 1. točke prvega odstavka 150. člena ZKP brez ugotavljanja podatkov, potrebnih za razpoznavo številke komunikacijskega sredstva in številke za elektronsko komuniciranje, ne bi bilo možno ali bi bilo povezano z nesorazmernimi težavami. Takšna identifikacija uporabljanega priključka je v praksi potrebna v primerih preiskav storilcev organiziranega kriminala, ki, ravno zavrlo izogibanja nadzoru, redno menjujejo mobilne telefone oziroma SIM kartice in s tem policiji otežujejo, da bi ugotovila njihovo telefonsko številko ter zoper njo odredila že navedene ukrepe nadzora. Policija bo s pomočjo lovila lahko dognala podatke, potrebne za pridobitev te številke, oziroma za njihovo ponovno pridobitev po vsaki naslednji menjavi telefona oziroma SIM kartice. Pridobivala bo lahko le podatke za razpoznavo številke komunikacijskega sredstva (IMEI številke) in podatke o številki za elektronsko komuniciranje (IMSI številke), ne pa tudi druge podatke o bližnjih mobilnih telefonih. Podatke, ki pripadajo tretjim osebam, bo morala ustrezno zapisniško evidentirati, nato pa zavreči.

- lokacijo komunikacijskega sredstva; ta ukrep bo preiskovalni sodnik lahko odredil le, če bodo podani utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka 150. člena ZKP ali kaznivega dejanja protipravnega odvzema prostosti po 133. členu KZ-1 in če obstaja utemeljeni sum, da za komunikacijo v zvezi s tem kaznivim dejanjem uporablja določeno komunikacijsko sredstvo ali bo tako sredstvo uporabljeno, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da odkrivanje lokacije storilca z drugimi ukrepi ne bi bilo možno ali bi bilo povezano z nesorazmernimi težavami.

O izvedbi navedenih ukrepov, o pregledu IMSI lovila ter o ugotovitvah bo morala policija skladno s predlogom sestaviti zapisnik, kjer bo morala med drugim navesti prepoznane številke komunikacijskih sredstev, številke za elektronsko komuniciranje oziroma lokacije komunikacijskih sredstev, časovno opredelitev izvajanja ukrepa, podatke, ki bodo omogočali identifikacijo izvajalcev ukrepov, in ugotovitve na podlagi izvajanja ukrepa ter druge pomembne okoliščine. Tako je omogočena »zapisniška sledljivost« izvajanja novih ukrepov in pridobivanja podatkov, predlagana ureditev pa zahteva tudi, da tehnična naprava IMSI lovilec omogoča sledljivost obdelav podatkov (vpogledov v zapise, sprememb v zapisih, njihovega kopiranja ipd.). Kot že rečeno ne bo dovoljeno uporabljati takšnega IMSI lovila, ki omogoča ali bi lahko omogočal prisluškovanje elektronskim komunikacijam (temveč le ugotavljanje številke oziroma lokacije), prav tako ne bo dovoljeno ugotavljati lokacije komunikacijskih sredstev oseb, ki niso osumljenci oziroma obdolženci. Če se bodo novi prikriti preiskovalni ukrepi izvajali v nasprotju z določbami ZKP, sodišče ne bo smelo opreti svoje odločbe na tako dobljene podatke.

Glede na predlagani novi 150.b člen ZKP se bo ukrep ugotavljanja lokacije komunikacijskega sredstva (in s tem načeloma tudi obdolženca) lahko odredil tudi takrat, ko bo odkrivanje lokacije komunikacijskega sredstva, za katerega je verjetno, da ga uporablja obdolženec (torej ugotavljanje lokacije obdolženca), nujno potrebno za izvedbo odrejenega pripora, hišnega pripora, tiralice ali privedbe v postopku zaradi kaznivih dejanj iz drugega odstavka 150. člena ZKP in je mogoče utemeljeno sklepati, da lokacije obdolženca ne bo mogoče odkriti z drugimi ukrepi. Gre torej za situacije, ko je večinoma že podan utemeljen sum (npr. odrejen pripor) kot sorazmerno visoka stopnja suma, da je osumljenec storil kaznivo dejanje, ali celo pravnomočna obsodba (npr. razpisana tiralica); v členu naštetih ukrepi, ki morajo biti odrejeni s strani sodišča, pa kažejo na to, da je na begu pred pristojnimi organi.

Za ukrepe po predlaganih 150.a in 150.b členu ZKP veljajo postopki, pogoji, jamstva in omejitve, kot so ti določeni za že uveljavljene prikrte preiskovalne ukrepe. Zato so s predlogom novele predlagane tudi spremembe in dopolnitve 152., 153. in 154. člena ZKP (podobno velja tudi za spremenjen 149.b in nov 149.c člen ZKP).

Predvideno je, da mora v primeru nestrinjanja s pisnim predlogom za odreditev prikritih preiskovalnih ukrepov preiskovalni sodnik z obrazloženim mnenjem zahtevati, da o tem odloči senat (šesti odstavek 25. člena). Zoper odločitev izvenobravnavnega senata ni predvidena pritožba (drugi odstavek 399. člena ZKP).

2.3.3 Zaslišanje osumljenca in prič s strani državnega tožilca oziroma policije v predkazenskem postopku:

Ključna sprememba pri zaslišanju osumljenca je, da se slednje lahko opravi brez prisotnosti zagovornika, če se zvočno slikovno posname (pri čemer je tudi v tem primeru izpoved osumljenca oziroma zapisnik o zaslišanju z avdiovizualnim posnetkom zaslišanja lahko veljavno dokazno sredstvo pred sodiščem). V kolikor se je osumljenec pravici do zagovornika odrekel, policija oziroma državni tožilec pa zaslišanja ni avdio-vizualno posnel, je zapisnik o takšnem zaslišanju del spisa in se z njim sodišče lahko seznani, če je bil pred zaslišanjem osumljenec skladno z zakonom poučen o svojih pravicah in je izjavo podal prostovoljno. Prav tako je glede na usmerjevalno vlogo, ki jo ima v predkazenskem postopku, predvideno, da zaslišanje lahko opravi ali prevzame državni tožilec. Določeno je tudi, da se zaslišanje praviloma opravi v uradnih prostorih državnega tožilstva ali policije in le izjemoma kje drugje. Državni tožilec lahko opravi zaslišanje tudi v uradnih prostorih policije, iz razumljivih razlogov pa ni možno tudi obratno.

Predvidena je možnost zapisniško protokoliranega zaslišanja priče pred državnim tožilcem oziroma policijo, pri čemer lahko sodišče na tovrstno izpovedbo pod določenimi pogoji opre svojo odločbo. Vprašanje, ali bo sodišče lahko oprlo svojo odločbo na zaslišanje priče pred državnim tožilcem ali policijo, je v veliki meri odvisno od same priče, ki praviloma lahko zavrne snemanje.

Predvidene so spremembe možnosti vabljenja na policijo zaradi zbiranja obvestil ali zaslišanja. Po eni strani se olajšuje vabljenje (ki je možno tudi neposredno ustno, po telefonu ali po elektronski poti), po drugi strani pa se možnost prisilne privedbe osumljenca praviloma veže na predhodno soglasje državnega tožilca.

2.3.4 Kaznovalni nalog:

Glede na predlagano dopolnitev 1. točke drugega odstavka 445.a člena ZKP bo državnemu tožilcu omogočeno, da ob predlogu za izdajo sodbe o kaznovalnem nalogu sodišču predlaga tudi izrek pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom (63. do 67. člen KZ-1) in s tem tudi odreditev enega ali več navodil iz 65. člena KZ-1 (zdravljenje, obiskovanje določene posvetovalnice, usposabljanje za poklic, poraba dohodkov v skladu s preživitvinskimi obveznostmi, prepoved navezovanja neposrednih ali posrednih stikov z eno ali več določenimi osebami, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev, prepoved druženja z nekaterimi osebami, prepoved približevanja, prepoved dostopa na posamezne kraje).

2.3.5 Izboljšave pravnih podlag za sodelovanje pristojnih organov in hitrejši tek postopkov:

Z namenom kadrovske racionalizacije dela sodišč se, upoštevajoč naravo posameznih odločitev in njegovo že obstoječo vlogo, izvenobravnavnemu sodniku predpisuje, da spremeni pravnomočno sodbo tudi brez obnove kazenskega postopka (peti odstavek 407. člena ZKP) in odloči o spremembi varnostnih ukrepov (drugi odstavek 496. člena ZKP), preklicu pogojne obsodbe (prvi, tretji in četrti odstavek 506. člena), izbrisu obsodbe (peti odstavek 511. člena ZKP) in prenehanju varnostnih ukrepov (četrti odstavek 513. člena). Gre za odločitve, ki so po veljavni ureditvi v pristojnosti t.i. izvenobravnavnega senata (šesti odstavek 25. člena ZKP). Pri omenjeni rešitvi gre torej za pomembno razbremenitev kadrovskih virov na sodiščih, in sicer s ciljem hitrejšega odločanja. Poleg tega se ob upoštevanju ustavnosodne prakse omenjenemu sodniku prepuščajo tudi nekatere pristojnosti pri odločanju o varovanih in zaupnih podatkih (peti

odstavek 154. člena, deveti do enajsti odstavek 219.a člena, prvi do šesti odstavek 222.a člena ZKP) ter odločanje o žaljivi izjavi (tretji odstavek 78. člena ZKP).

Če je ista oseba osumljena več kaznivih dejanj in so zanje pristojna različna okrožna državna tožilstva, je za usmerjanje predkazenskega postopka in pregon osumljenca kaznivih dejanj, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, praviloma pristojno okrožno državno tožilstvo, ki je prejelo prvo kazensko ovadbo. To okrožno državno tožilstvo praviloma izvede enoten predkazenski postopek in vloži enoten obtožni akt (smiselno enako velja za kazniva dejanja, za katera so sicer pristojni različni državni tožilci istega okrožnega državnega tožilstva). Navedene rešitve se ne bodo uporabljale, če bi to oteževalo uspešno izvedbo predkazenskega oziroma kazenskega postopka ali če bi bilo nesmotrno ali v nasprotju z drugimi tehničnimi razlogi (novi 31.a člen ZKP).

Spremembe 32. člena so namenjene povečanju učinkovitosti postopka in hkrati krepijo pravico obdolženca do hitrega sojenja, saj nalagajo sodišču, da praviloma združi vse sorodne zadeve in izvede enoten postopek (posamična obravnava povezanih zadev bo torej izjema).

Predvidena je možnost, da se zadeva, ki jo obravnava specializirani oddelek, prenese v obravnavo okrožnemu sodišču ali drugemu specializiranemu oddelku (če je to smiselno na podlagi tehničnih razlogov). O prenosu zadeve odloči Vrhovno sodišče Republike Slovenije (ki lahko zadevo prenese v obravnavo tudi okrožnemu sodišču, ki sicer ne bi bilo krajevno pristojno za njeno obravnavo, pri čemer lahko upošteva tudi pripad zadev oziroma siceršnjo obremenjenost sodišča); ker gre torej lahko za prenos zadeve k okrožnemu sodišču z območja drugega višjega sodišča, je za odločanje predvideno Vrhovno sodišče Republike Slovenije. Smiselno enaka ureditev se uporablja za prenos na drug specializirani oddelek. Zoper takšen sklep ni možna pritožba (33.a člen ZKP).

Po zgledu zakona, ki ureja splošni postopek, se določa jasna pravica dostopa do dokumentacije kazenskega spisa, ki vsebuje tajne podatke, in sicer tako, da se zagovorniku in strankam dopušča pregled tovrstne dokumentacije, ne pa tudi njen prepis, saj bi se s prepisom lahko razkrila vsebina tajnih podatkov.

Predlagana je pravna podlaga za decentralizacijo kazenske evidence oziroma natančneje pravna podlaga, ki bo omogočala tudi upravnim enotam, da v skladu z določbami zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, posredujejo podatke iz kazenske evidence posameznikom, pravnim osebam oziroma zasebnim delodajalcem ter tudi ustanovam, društvom ali skupinam, ki so jim otroci ali mladoletniki zaupani v učenje, vzgojo, varstvo ali oskrbo (135.a člen ZKP).

Podaljšuje se tridnevni rok za odvzem voznškega dovoljenja s strani policije pred uvedbo kazenskega postopka zaradi kaznivega dejanja zoper varnost javnega prometa. V času ogleda kraja dejanja se ugotavljajo vsa potrebna dejstva in okoliščine tudi s pomočjo strokovnjakov in izvedencev. Za izdelavo mnenj, pridobitev rezultatov in s tem ustrezno podkrepljen predlog za začasen odvzem voznškega dovoljenja je potreben daljši čas (npr. rezultati alkoholimetrične analize, zaslišanje poškodovanih v prometni nesreči ipd.). S petdnevnim rokom se kazenski postopek ureja smiselno enako kot prekrškovni. V praksi prihaja do težav, ker se ukrep začasnega odvzema voznškega dovoljenja ne zavede v evidenco voznških dovoljenj (evidenco vodi Ministrstvo za infrastrukturo), kar pa pomeni, da nadzorni organi ob ponovni kontroli osumljenega nimajo podatka o veljavnosti njegovega voznškega dovoljenja. Zato je narejen tudi ustrezen sklic na določbe ZP-1.

V skladu s predlogom se prosilec za izdajo potrdila o tem, ali so v kazenskem postopku, ne bo treba več osebno zglasiti na sodišču, da vložijo prošnjo ali prevzamejo potrdilo, čeprav bo to še vedno mogoče. Ker pri potrdilu ne gre za akt, ki je del kazenskega postopka, temveč je po

vsebinski podoben upravnemu postopku, je predvideno tudi osebno vročanje v skladu z zakonom, ki ureja upravni postopek, če bo potrdilo izkazovalo, da je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku, v nasprotnem primeru pa bo (glede na manjšo občutljivost podatkov) zadoščalo že pošiljanje z navadno pošto.

Predlagana je dopolnitev 146. člena ZKP z novim odstavkom tako, da je določena vsebina naznanitve kaznivega dejanja, pravne osebe javnega ali zasebnega prava (npr. banke, hranilnice in druge gospodarske družbe) in podružnice tujih podjetij v Sloveniji pa bodo lahko, kadar se odločijo naznaniti kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, skupaj z naznanilom posredovale tudi podatke, za katere je z zakonom ali sklepom pristojnega organa osebe zasebnega prava določena kakršnakoli vrsta zaupnosti.

Predlagana je nova rešitev, v skladu s katero se pri ovadbah, ki so podane na policiji, in sicer za kazniva dejanja, za katera se storilec predlaga na predlog in pri katerih ni znan storilec, policiji dopušča, da pošlje poročilo v dopolnitev ovadbe državnemu tožilcu takoj, ko ugotovi, kdo je storilec, oziroma ko opravi preiskovalno dejanje (razen ogleda kraja dejanja na javnem prostoru ob zaznavi kaznivega dejanja) ali izvede drug ukrep po ZKP. Na ta način se zmanjšuje administriranje v fazi, ko je še nejasno, ali bo storilca sploh mogoče odkriti (peti odstavek 147. člena ZKP).

Možnost pritožbe pri pristojnem državnem tožilcu (sedanji sedmi odstavek 148. člena ZKP), se ureja bolj določno. Predvideno je, da se pristojnemu državnemu tožilcu lahko pritožita tudi osumljenec in njegov zagovornik, ki jima je policija zavrnila pregled in prepis dokumentov oziroma gradiva ter ogled zbranih dokaznih predmetov (prvi odstavek 73. člena). Pristojni državni tožilec najkasneje v roku osmih dni ustno ali pisno obvesti pritožnika o tem, kar je ukrenil. Zoper obvestilo iz prejšnje povedi ni dovoljena pritožba ali upravni spor.

Predvidena je sprememba 156. člena ZKP, na podlagi katere bodo jasno razmejeni podatki, ki jih bo mogoče dobiti s sodno odredbo, od tistih, ki jih bosta lahko pridobila državni tožilec in policija neposredno od finančnih institucij. Podatki, pridobljeni brez sodne odredbe, ne bodo smeli vsebovati podatkov o stanju in prometu na računu oziroma o premoženjskem stanju posameznika. 156. člen ZKP se hkrati dopolnjuje tako, da so med institucije, od katerih se po tem členu pridobiva podatke, vključene tudi družbe za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualnimi valutami/denarjem (npr. bitcoin).

Predlagana je širitev kroga pristojnosti Posebnega oddelka Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije tudi na del uradnih oseb Finančne uprave Republike Slovenije (FURS), saj imajo le-te (posebej pooblaščenice uradne osebe) močne pristojnosti glede uporabe prisilnih sredstev: sredstva za vklepanje in vezanje, telesno silo, plinski razpršilec in celo strelno orožje. Ker gre za uporabo prisilnih pooblastil, ki so podobna policijskim pooblastilom in načeloma za enako visoko intenziteto posega v človekove pravice in temeljne svoboščine kot pri policiji (zlasti v celovitost človeka - 19., 21. in 34. člen Ustave), je že z vidika sistemske enakosti primerno, da se ta krog uradnih oseb finančne uprave podvrže pristojnostim Posebnega oddelka. Smiselno enako velja za širitev pristojnosti na pravosodne policiste. Hkrati pa se omejujejo pristojnosti Posebnega oddelka, in sicer le na kazniva dejanja, ki so storjena pri opravljanju uradne dolžnosti ali z uporabo policijskih pooblastil. Izrecno se določa, da je tudi policija dolžna obveščati Posebni oddelek, saj je policija tista, ki kaznivo dejanje prva zazna (in ne policisti Posebnega oddelka).

S predlagano spremembo se jasno določa, da so lahko člani specializirane preiskovalne skupine, ki so v to skupino imenovani s strani predstojnikov organov, pri katerih delujejo, navzoči pri posameznih preiskovalnih dejanjih (razgovorih, zaslišanjih, hišnih preiskavah,

preiskavah elektronskih naprav ipd.) in pri teh preiskovalnih dejanjih tudi svetujejo državnemu tožilcu (brez da bi sami aktivno prevzeli vodenje oziroma izvajanje funkcije pregona; 160.a člen ZKP). Na ta način bodo lahko pomembne strokovne vsebine področij, ki jih pokrivajo člani specializirane preiskovalne skupine, ustrezno upoštevane, odprta strokovna vprašanja pa rešena ali ustrezno naslovljena že sproti ob izvajanju preiskovalnih dejanj.

Predvideno je podaljšanje roka za izpolnitev sporazuma o poravnavanju, in sicer iz treh mesecev na šest mesecev, pri čemer se upošteva čas, ki ga potrebujejo strokovni delavci na centrih za socialno delo, da organizirajo izvedbo splošno koristnega dela (kar seveda tudi zahteva določen čas). Osumljenca je namreč treba povabiti na individualni pogovor, ga napotiti na zdravniški pregled, organizirati ustrezno izobraževanje s področja varstva pri delu in poskrbeti za njegovo zavarovanje.

S predvideno spremembo se nekoliko spreminjajo pogoji za uvedbo preiskave, in sicer z namenom racionalizacije kazenskega postopka. Tako naj bi bilo preiskavo mogoče uvesti le, če je državni tožilec predhodno izčrpal svojo možnost delovanja po 165.a členu ZKP oziroma če ni mogoče zbrati zadosti dokaznega gradiva z opravo posameznih preiskovalnih dejanj.

Državni tožilec bo ob popisu celotnega spisa kazenski ovadbi priložil zgolj tiste spise in zapisnike, ki jih zbere oziroma prejme od policije, za katere oceni, da so pomembni za presojo utemeljenosti suma. Ostanek tožilskega spisa bo na razpolago tako sodišču kot strankam. Pri predmetih se bolj natančno precizira, katerih ni treba priložiti (torej tistih, pri katerih to ni smotno glede na lastnosti).

Glede na to, da se v praksi, predvsem pri bolj obsežnih zadevah, pojavlja težava s preglednostjo navedenih dejstev iz obtožnice (oziroma obtožnega predloga), je iz razloga učinkovitosti dela sodišča in ekonomičnosti postopka bolj jasno določen zahtevan standard označb dokaznega gradiva (smiselno enako pa tudi pri zahtevi za preiskavo).

Predlagano je, da mora predsednik senata razpisati predobravnavni narok najkasneje dva meseca po pravnomočnosti obtožnice.

Upoštevajoč predloge Odvetniške zbornice Slovenije, se manj strogo formulira prepoved prekluzije kasnejšega navajanja dokaznih in drugih predlogov – prekluzija bo zdaj prepovedana le, če bo šlo za zavračanje postopka ali zlorabo pravic (15. člen ZKP).

O snemanju na glavni obravnavi bo namesto Predsednika Vrhovnega sodišča odločal predsednik posameznega sodišča. Predsednik tega sodišča ima na voljo vse potrebne informacije, pooblastila po hišnem redu, poleg tega pa bo zaradi razpršenega odločanja obremenitev predsednika posameznega sodišča bistveno manjša. V predlagani spremembi je izrecno naveden namen dovolitve snemanja, primeroma sta našteti možni izjemi, hkrati pa je predviden izrecen sklic na pravila Sodnega reda.

Sodišče bo moralo strankam prepise posnetkov glavnih obravnav izročiti vsaj tri dni pred naslednjo glavno obravnavo, kar bo olajšalo pripravo strank na samo glavno obravnavo.

Predlagano je, da mora državni tožilec pisno seznaniti »kvalificiranega« ovaditelja (torej taksativno naštete državne organe ali institucije, ki izvršujejo nadzor nad določenim pravnim področjem, in Varuha človekovih pravic) z obrazloženimi razlogi za zavrženje in mu tako dati možnost, da se do njih predhodno opredeli. S tem se vnaša dodatna varovalka, ki preprečuje neutemeljeno zavrženje (161. člen ZKP). Zagotovljena je tudi ustavno varovana samostojnost državnega tožilca oziroma državnega tožilstva, saj ima mnenje omenjenih državnih organov

oziroma institucij le »posvetovalno« naravo. Mnenje se pošlje tudi vodji pristojnega okrožnega državnega tožilstva, kar slednjemu olajšuje možnost prevzema zadeve v reševanje (če bi bili za to izpolnjeni zakonski pogoji), morebitni sklep o zavrženju pa mora vsebovati tudi opredelitev glede ovaditeljevega mnenja.

Predlagana je sprememba 193. člena ZKP (in še nekaj drugih povezanih členov ZKP), v skladu s katero bo obdolženec lahko opravičil svoj izostanek, če bo imel za to upravičene razloge, sodišče pa bo lahko preverjalo (ne)upravičenost njegovega izostanka (tudi upoštevajoč ureditev po ZZVZZ, če bo šlo za zdravstvene razloge). Smiselno podobna ureditev je predvidena tudi za priče oziroma oškodovance, oškodovance kot tožilce in zasebne tožilce.

Sledeč predlogu Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki se zgleduje po nemški ureditvi, se bolj jasno ureja možnost sodišča, da se izogne nepotrebnemu branju obsežnega dokaznega gradiva na glavni obravnavi, hkrati pa so predvidene tudi izjeme oziroma možnost ugovora.

S predhodnim preverjanjem pritožbenih trditev ali »informativno« izvedbo v pritožbi zatrjevanih dokazov bo olajšana odločitev senata, ali naj o zadevi odloči na (javni) seji, ali obravnavi in katere dokaze naj na slednji izvede, pri čemer bodo obrambi zagotovljena jamstva iz 29. člena Ustave.

S predlagano spremembo 380. člena ZKP se nekoliko drugače definirajo pogoji za to, da se glavna obravnava opravi pred sodiščem druge stopnje. Predlog tako izrecno določa, da se v primeru, ko je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja izvesti nove ali ponoviti že prej izvedene dokaze, praviloma opravi glavna obravnava pred sodiščem druge stopnje. Le v primeru opravičenih razlogov pravne ali dejanske narave lahko sodišče druge stopnje vrne zadevo sodišču prve stopnje v novo glavno obravnavo, pri čemer pa mora opravičenost razlogov posebej obrazložiti. Posledično se tudi odpira možnost pritožbe na Vrhovno sodišče Republike Slovenije, kadar je glavno obravnavo opravilo višje sodišče.

Po predlagani dopolnitvi se bo glavna obravnava na drugi stopnji začela z dokaznim postopkom in torej ne bo treba ponavljati poročila sodnika poročevalca ter predstavitve pritožb, kolikor so bile na seji senata že prisotne vse stranke in zagovorniki, navzoči oškodovanec pa se s tem strinja (oškodovanec ima namreč pravice prevzeti pregon, kolikor tožilec popolnoma umakne obtožnico – peti odstavek 381. člena v zvezi z 61. členom ZKP).

Kadar sodišče ustavi varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ali obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti ali prekliče pogojno obsodbo z varstvenim nadzorstvom, pri kateri je odredilo ustrezno navodilo, mora pravočasno obvestiti pristojni center za socialno delo in bližnjega te osebe. Poleg že predpisane možnosti nadaljnjega zdravljenja je tej osebi treba zagotoviti tudi posebno zaščito in varstvo (če je to seveda potrebno).

Podaljšujejo se roki začasnih zavarovanj zahtevka za odvzem premoženjske koristi (502.b člen ZKP), s čimer se posredno odpravljata večkratno podaljševanje in s tem povezano administriranje (hkrati pa se določba formulira tudi bolj nedvoumno).

2.3.6 Ureditev posegov v zaupnost razmerja med odvetnikom in stranko:

Zaradi razlogov, predstavljenih v uvodni oceni stanja, je predlagana ureditev, ki sledi praksi ESČP in Ustavnega sodišča Republike Slovenije, pri čemer problematiko ureja sistemsko (torej upoštevajoč tudi druge vrste zaupne komunikacije, ne le tiste med odvetnikom in stranko), in na kratko določa:

- prepoved sankcioniranja domnevnega storilca ali oseb, ki so zavezane varovati (poklicno ali drugo tajnost), in drugih oseb, ki uživajo pravico odreči pričanje, zaradi odklonitve izročitve ali posredovanja zahtevanih predmetov, spisov ali podatkov;
- ureditev mehanizmov (sodnega) nadzora nad preiskavami in zasegi, ki posegajo v sfero varstva (poklicne ali druge) tajnosti;
- ureditev dodatnih mehanizmov v primeru prikritih preiskovalnih ukrepov;
- diferencirano ureditev dovoljenosti zbiranja in obdelovanja ter uporabe varovanih podatkov v kazenskem postopku.

2.3.7 Odločanje o priporu:

Jasno se določa možnost pritožbe, ko gre za odločanje o pritožbi zoper sklep o odreditvi pripora, ki ga je izdalo Vrhovno sodišče Republike Slovenije pri odločanju o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje (četrti odstavek 399. člena ZKP), pritožbeni organ (senat petih sodnikov Vrhovnega sodišča Republike Slovenije – predlagani sedmi odstavek 25. člena ZKP), hkrati pa je v tovrstnih primerih predlagana tudi ukinitve možnosti vložitve zahteve za varstvo zakonitosti. Ni namreč smiselno, da bi isto sodišče najprej na prvi stopnji odredilo pripor, potem bi na drugi stopnji v širšem senatu odločalo o pritožbi zoper ta sklep, na koncu pa bi na tretji stopnji v še širšem senatu odločalo o izrednem pravnem sredstvu zoper pravnomočno odločbo o priporu. Z navedeno rešitvijo se izrecno upošteva tudi odločba št. U-I-12/15 z dne 28. septembra 2016 (Uradni list RS, št. 64/2016), s katero je Ustavno sodišče Republike Slovenije zapisalo, da mora biti v skladu z drugim odstavkom 20. člena Ustave priporniku dana pravica do pritožbe proti pisni in obrazloženi odločbi o odreditvi pripora, in sicer v vsakem primeru in ne glede na to, v kateri fazi (pred)kazenskega postopka je odrejen pripor. Nespoštovanje ustavnih procesnih jamstev, ki so izrecno določena v drugem odstavku 20. člena Ustave, pa hkrati pomeni, da se o posegu v pravico do osebne svobode odloča na protiustaven način, zato je taka ureditev v neskladju tudi s prvim odstavkom 19. člena Ustave. Ustavno sodišče Republike Slovenije je poleg tega določilo prehodni režim, ki je enak predlagani spremembi ZKP.

2.3.8 Izvrševanje pripora:

213.c člen ZKP ureja disciplinsko kaznovanje pripornika za disciplinski prestop. Izrecno ne predvideva možnosti zaslišanja slednjega pred izrekom kazni. Sledeč predlogu Varuha človekovih pravic oziroma CPT, je predlagana sprememba, iz katere nedvoumno sledi, da je treba pripornika pred izrekom disciplinske kazni zaslišati.

Upoštevajoč priporočila CPT, se prav tako ukinja disciplinska kazen prepovedi ali omejevanja obiskov in dopisovanja (takšna prepoved ali omejitev je torej mogoča le zaradi interesov postopka – četrti odstavek 213.b člena ZKP). Namesto tega je predviden začasen odvzem nekaterih predmetov.

Materam dojenčkov in majhnih otrok se omogoča, da slednji med priporom bivajo z njimi. Hkrati se uvaja pravna podlaga za to, da stroški zdravljenja otroka, ki biva z mamo med priporom, postanejo stroški kazenskega postopka.

Prepoved obiska pripornika mora biti izdana v obliki sklepa, ki je obrazložen in zoper katerega je možna pritožba. Vzpostavlja se tudi zakonska podlaga za premestitev pripornika iz razloga prezasedenosti prostorov.

2.3.9 Dostop do gradiva pred zaslišanjem v predkazenskem postopku:

Predvidena je možnost, da osumljenec in njegov zagovornik lahko že v predkazenskem postopku pred zaslišanjem pregledata zbrano gradivo in si ogledata dokazne predmete (torej gradivo in predmete, iz katerih izhaja osredotočenost suma), če to ne predstavlja nedovoljenega

razkritja osebnih podatkov, tveganja za varnost oseb, udeleženih v predkazenskem postopku, ali če to ne ovira uresničitve namena ali poteka policijskega delovanja v predkazenskem postopku (prepis dovoli policija ob soglasju državnega tožilca, možna pa je »pritožba« po sedmem odstavku 148. člena ZKP).

2.3.10 Izključitev javnosti glavne obravnave:

Med pogoji za izključitev javnosti glavne obravnave se izrecno navaja »varstvo osebnega ali družinskega življenja priče«. Navedena rešitev je sicer že zdaj vsebovana v besedilu »če bi po mnenju senata javnost škodovala interesom pravičnosti«, če seveda priča ni oškodovanec ali mladoletnik. Vendarle pa se bo sedaj bolj jasno zapisala. Poleg tega se od izključitve javnosti izrecno izvzema oseba, ki ji oškodovanec zaupa in ki ga lahko spremlja (četrti odstavek 65. člena ZKP).

2.3.11 Varovanje novinarjevega vira oziroma identitete avtorja:

S predlagano spremembo se uvaja podobna rešitev, kot jo (gledano s primerjalno-pravnega vidika) že vsebujeta na primer švicarski (t.i. *Quellenschutz*)⁵¹ in kosovski Kazenski zakonik⁵². Upoštevajoč slovensko kazensko-procesno ureditev se torej omogoča varovanje vira, razen v primerih, kadar bi bilo razkritje nujno za preprečitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali za preprečitev izvršitve kaznivega dejanja, za katerega je predpisana kazen treh ali več let zapor in preprečitev še nekaterih kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva, ki imajo v temeljni obliki nižjo predpisano kazen od treh leta zapor, so pa po svoji naravi takšna, da jih je tudi smiselno izvzeti iz skupine tistih, pri katerih pravo ne zagotavlja varovanje vira, če bi se sicer lahko preprečilo takšno kaznivo dejanje.

Smiselno podobno kot novinarska zaupnost se ureja tudi spovedna molčečnost – razkritje je zapovedano, če je nujno za preprečitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali za preprečitev kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost iz XIX. poglavja kazenskega zakonika.

2.3.12 Pravice pri hišni oziroma osebni preiskavi:

Sledeč izkušnjam iz prakse, je predlagana rešitev, na podlagi katere se zagotavlja varstvo pravic imetnika stanovanja oziroma prostorov pri hišni preiskavi (slednji je lahko bodisi osumljenec ali pa tretja oseba). Kadar je imetnik oziroma njegov zastopnik nedosegljiv, mu sodišče po uradni dolžnosti postavi pooblaščenca izmed odvetnikov. Predlagana rešitev tudi posredno preprečuje ekskluzijo pridobljenih dokazov (219. člen ZKP).

Poleg tega je predvideno, da bo sodišče izdalo odredbo za hišno ali osebno preiskavo na obrazložen pisni predlog državnega tožilca (ki je sicer pristojen za vodenje pregona in usmerjanje policije). Podobno kot pri predlagani spremembi pri odločanju preiskovalnega sodnika glede prikritih preiskovalnih ukrepov v 156.a členu ZKP (tam se sicer tudi rok za odločanje preiskovalnega sodnika iz 48 podaljšuje na 72 ur) je v primeru nestrinjanja preiskovalnega sodnika s prejetim pisnim predlogom državnega tožilca za hišno ali osebno preiskavo predvideno, da preiskovalni sodnik v takšni situaciji predlog in svojo obrazloženo

⁵¹ Angleška različica Kazenskega zakonika Švicarske konfederacije je dostopna tudi na spletu (gre za 28.a člen, Zaščita virov): <https://www.admin.ch/ch/e/rs/3/311.0.en.pdf>.

⁵² Tudi angleška različica Kazenskega zakonika Republike Kosovo je dostopna na spletu (gre za 38. člen – Zaščita vira informacije): <http://www.assembly-kosova.org/common/docs/liqjet/Criminal%20Code.pdf>.

zahtevo za presojo posreduje senatu (šesti odstavek 25. člena). Zoper odločitev izvenobravnavnega senata ni predvidena pritožba (drugi odstavek 399. člena ZKP).

2.3.13 Pritožba zoper sodbo sodišča druge stopnje:

Pritožbo zoper sodbo sodišča druge stopnje je treba spremeniti tako, da bo ustrezno urejen položaj pritožnikov, kadar sodišče druge stopnje opravi glavno obravnavo in položaj tretjih oseb, kadar v njihov pravni položaj s sodbo poseže drugostopenjsko sodišče. Če sodišče druge stopnje opravi glavno obravnavo, je smiselno, da se pravica do pritožbe nekoliko razširi kot v veljavnem ZKP, kar je pomembno tako z vidika enake obravnave (22. člen Ustave) v primerjavi s tistimi, ki se pritožujejo zoper sodbo sodišča prve stopnje (torej v primerih, kadar sodišče druge stopnje ni opravilo obravnave, temveč je zadevo vrnilo sodišču prve stopnje), kot tudi z vidika pravice do pravnega sredstva (25. člen Ustave), upoštevajoč pogoje, ki jih ZKP predpisuje za pritožbo na eni strani in zahtevo za varstvo zakonitosti na drugi strani.

Glede na možnosti, ki jih ima na voljo sodišče druge stopnje, ko odloča o pritožbi zoper sodbo sodišča prve stopnje, pa je treba zagotoviti tudi, da bodo tretje osebe lahko vložile pritožbo kot redno pravno sredstvo zoper sodbo sodišča druge stopnje (398. člen ZKP), in sicer v vsakem primeru, kadar jim bo slednje s sodbo vzelo predmet (drugi odstavek 73. člena KZ-1) ali premoženjsko korist, pridobljeno s kaznivim dejanjem (75., 77.a in 77.b člen KZ-1). Enako velja tudi za pravne osebe, če jim bo sodišče druge stopnje izreklo odvzem premoženjske koristi (77. člen KZ-1).

2.3.14 Ločena mnenja vrhovnih sodnikov:

Predlagana je nova rešitev, na podlagi katere bodo vrhovni sodniki pri odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti lahko podali ločena mnenja. Nova rešitev je oblikovana na podlagi vzora ureditve, ki sicer velja za ločena mnenja ustavnih sodnikov. Možnost dajanja ločenih mnenj s strani sodnikov najvišjega rednega sodišča zlasti lahko pripomore k razvoju sodne prakse (saj bodo obrazložena ločena mnenja ob ustrezni prepričljivosti argumentacije pripomogla tako k temu, da bo večinska odločba bolj izbrušena, kakor tudi k temu, da bo lahko v prihodnjih odločbah večji poudarek dan vidikom, ki jih izpostavljajo posamezni sodniki). Tudi z vidika zagotavljanja enotnosti sodne prakse pa je pomembno, da so odločbe čim bolj prepričljivo obrazložene (k čemur posredno pripomorejo ločena mnenja). Upoštevati je treba tudi položaj Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki v postopkih ustavne pritožbe zagotavlja, da sodna praksa ni arbitrarna. Posledično se bo na podlagi ureditve ločenih mnenj povečalo zaupanje v pravno varnost kot del ustavnega načela pravne države (2. člen Ustave). Nenazadnje možnost dajanja ločenih mnenj prispeva tudi k večji transparentnosti in javnosti sodnega odločanja. Ločena mnenja so tudi odraz neodvisnosti sodnikov (iz 125. člena Ustave), torej neodvisnosti, ki pripada vsakemu posameznemu sodniku (in se v tem delu razlikuje od »sistemske« neodvisnosti sodišč iz prvega odstavka 23. člena Ustave) in ki jo gre v kontekstu ločenih mnenj razumeti bolj kot vezanost sodnika na Ustavo in zakon (kar posledično pomeni, da sodnik ni »vezan« k strinjanju s stališčem senata, katerega del je, čeprav ga je seveda dolžan spoštovati).

2.3.15 Kaznovanje z denarno kaznijo zaradi žaljive izjave

S spremembo 78. člena ZKP (in povezanimi spremembami nekaterih drugih določb ZKP) se zagotavlja, da sodnik oziroma senat, na katerega je naslovljena žalitev, ne bo sam odločal o žaljivi izjavi (kar bi bilo lahko v nasprotju s pravico do poštenega sojenja iz prvega odstavka 6. člena EKČP).

Denarna kazen po ZKP se tudi ne bo mogla pretvoriti v več kot 10 dni zapora (pri čemer se zaradi spoštovanja načela sorazmernosti upošteva praksa Ustavnega sodišča Republike Slovenije in ESČP). Smiselno enake rešitve so predvidene tudi v 220. in 244. členu ZKP.

2.3.16 Postopek za izročitev obdolžencev in obsojencev:

Predlagane spremembe se nanašajo na institut izročitve. Njihov cilj je zagotovitev neodvisne sodne presoje v primeru zatrdjevanja verjetnosti kršitve človekovih pravic, in sicer pravice do prepovedi mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, s strani osebe, katere izročitev se zahteva, v primeru izročitve državi prosilki. Rešitev, da verjetnost kršitve ustavno zagotovljenih človekovih pravic v izročitenem postopku presoja sodišče, in sicer v okviru presoje zakonskih pogojev za izročitev sledi ustavnopravnim standardom sodnega varstva kot tudi rešitvam, ki so bile sprejete v primerljivih tujih ureditvah. Predvideni so tudi kratki roki za vložitev tožbe in odločanje Upravnega sodišča Republike Slovenije v izročitvenih postopkih ter subsidiarna uporaba zakona, ki ureja upravni spor.

2.3.17 Vročevalci:

Glede na sistemski pristop, ki uvaja novo ureditev vročanja v pravnih postopkih (novela ZPP-E, EPA 1650 - VII), le-temu sledi tudi ta novela ZKP. Tako kot v ZPP bodo vročanje opravljali detektivi in izvršitelji in ne več pravne in fizične osebe s seznama pooblaščenih vročevalcev, ki ga na podlagi prehodnih določb vodi Ministrstvo za pravosodje.

2.3.18 Redakcijski popravki:

S spremembo 25. člena ZKP se nedvoumno jasno določa stvarna pristojnost okrožnega sodišča pri kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime (Razžalitvi, Obrekovanju, Žaljivi obdolžitvi, Opravljanju in Očitaniu kaznivega dejanja z namenom zaničevanja – 158. do 162. člen KZ-1), ki so storjeni z javno objavo na spletnih straneh ali na javnem shodu. Hkrati pa se zaradi učinka javne priobčitve upoštevajo tudi druga podobna izvršitvena dejanja (gramofonska plošča, zgoščenka, film, DVD ali druga videosredstva, zvočna ali podobna sredstva, ki so namenjena širšemu krogu ljudi).

S predlogom novele je predlagana ustrezna dopolnitev sedmega odstavka 25. člena ZKP (sestava senata vrhovnega sodišča), ko gre za odločanje o priporu (392. člen ZKP).

V 3. točki drugega odstavka 39. člena se popravlja sklicevanje na 450.č člen.

V 74. členu ZKP se popravlja sklicevanje na 8. člen ZKP (ki se tudi spreminja).

Popravlja se sklicevanje v četrtem odstavku 83. člena ZKP na 4.a točko 39. člena ZKP, ki je v zakonu ni več.

V 143.c členu ZKP se popravlja sklon.

Definicija zunajzakonske skupnosti se popravlja tako, da se izrecno sklicuje na ZZZDR, torej na temeljni zakon (tako je upoštevana tudi odsotnost »razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna« (prvi odstavek 12. člena ZZZDR), ki je definicija po ZKP pomotoma ni vključevala.

V drugem odstavku 148. člena se izrecno poudarja, da mora biti delovanje policije po omenjeni določbi »v skladu z zakonskimi pooblastili in pristojnostmi« (s tem se bolj jasno določa, da ne

gre torej za neko splošno klavzulo, ki pride v poštev, kadar ni druge pravne podlage). V desetem odstavku 148. člena ZKP se poleg obvestil izrecno izpostavljajo še dokazi.

Predlagane so redakcijske uskladitve prvega, drugega in tretjega odstavka 158.a člena ZKP – namreč uskladitve z najnovjšim izrazoslovjem ZDT-1 (199. člen), ki določa, da gre za Posebni oddelek Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije, saj (le) izrazoslovno ne gre več za specializirani oddelek Skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala. Predvideno je tudi, da lahko Posebni oddelek obravnava tudi povezane zadeve, če je tako odločeno (glede na tretji odstavek 199. člena ZDT-1).

Poleg tega je predlagana širitev kroga uradnih oseb pod pristojnostjo Posebnega (policijskega) oddelka Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije na vse uradne osebe Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in Obveščevalno-varnostne službe Ministrstva za obrambo – tako je že v peti in šesti alineji drugega odstavka 199. člena ZDT-1; iz redakcijskih (uskladitvenih) razlogov so črtane druge uradne osebe, zaposlene na področju notranjih zadev, ker je ta krog uradnih oseb že črtan (leta 2013) tudi iz druge alineje drugega odstavka 199. člena ZDT-1.

Predlagana je ustrezna sprememba 2. točke prvega odstavka 162. člena ZKP tako, da so »dobrodelni nameni« nadomeščeni s plačilom v korist »osebi zasebnega prava, ki je po zakonu ustanovljena za opravljanje nepridobitnih dejavnosti in kateri je na podlagi zakona priznan status v javnem interesu ali za katero zakon določa, da je njena dejavnost v javnem interesu, splošno koristna ali dobrodelna«. Opredelitev je torej širša kot samo po Zakonu o humanitarnih organizacijah (v nadaljevanju: ZHO), saj dobrodelni nameni to opredelitev presegajo. »Sklad za povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj« se redakcijsko nadomešča z namensko proračunsko postavko za pomoč žrtvam in povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj (glede na novo 13. točko 21. člena Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018, EPA: 1487 – VII), pri čemer se namen te proračunske postavke razširja tudi na pomoč žrtvam in ne zgolj odškodnino. Raba besedne zveze »splošno koristno delo« se nadomešča s pojmom »delo v splošno korist«, ki se pojavlja na drugih mestih. Glede na ustanovitev organa, ki je pristojen za probacijo (Predlog zakona o probaciji; EVA 2016-2030-0062), in predvideni prenos določenih nalog tudi v zvezi z delom v splošno korist na omenjeni organ (razen prim mladoletnih storilcev kaznivih dejanj), se ustrezno redakcijsko popravlja sklicevanje na centre za socialno delo (smiselno enako velja za 161.a člen ZKP).

Predlog vsebinsko sledi ureditvi, ki jo pozna 142. člen Zakona o dohodnini (v nadaljevanju: ZDoh-2), na podlagi katerega Vlada Republike Slovenije vsako leto objavi seznam organizacij, ki izpolnjujejo zgornje pogoje. Na tem seznamu so sicer še verske skupnosti, politične stranke in reprezentativni sindikati, vendar so ti kategorizirani posebej in v predlagano novo opredelitev 2. točke prvega odstavka 162. člena ZKP ne sodijo.

Glede na dopolnitev prepovedi približevanja določeni osebi se spreminja tudi določba tretjega odstavka 195.a člena, ki predvideva možnost izreka denarne kazni, če prepoved namerno krši z ukrepom varovana oseba. Zaradi notranje enotnosti ZKP in večje jezikovne usklajenosti je poleg spremembe 195.a člena predlagana tudi sprememba 7. točke prvega odstavka 162. člena ZKP. Hkrati se glede nadzorovanja izvajanja ukrepa in ravnanja v primeru njegove kršitve določa smiselna uporaba določb, ki sicer veljajo za hišni pripor.

Redakcijsko se spreminja sklicevanje za smiselno uporabo ZIKS-1, ko gre za izvrševanje pripora, redakcijsko se popravlja tudi 211.a člen (FURS).

V 219.a in 223.a členu ZKP se bolj dosledno uporabljajo izrazi kot sta npr. zaseg (elektronske naprave) in zavarovanje (elektronskih podatkov) ter izraz »uporabnik« (poleg imetnik).

Obdolžencu pri zaslišanju ne bo treba več posredovati podatkov o imenu in priimku staršev, narodnosti, podatkov o tem, ali je vpisan v vojaško evidenco in pri katerem organu za obrambo ter o tem, ali je bil odlikovan. Na ta način se upoštevajo tudi priporočila Informacijskega pooblaščenca in Varuha človekovih pravic. Hkrati bo poleg poklica treba navesti tudi podatke o funkciji na državni ali lokalni samoupravni ravni (saj sam poklic ne pokriva tudi teh kategorij), podatek pa je pomemben zlasti zaradi tega, ker lahko pravnomočna obsodilna sodba vpliva na obstoj funkcije.

Priča bo lahko pri zaslišanju navedla svoje rojstne podatke (datum in kraj rojstva) ali EMŠO (torej enolični identifikator, ki vključuje tudi datum rojstva).

Izraz »uradna tajnost« se nadomešča z drugačno formulacijo, ki bolj natančno odraža, da gre za postopkovno tajnost.

Definicija ogleda se dopolnjuje, tako da je bolj izčrpna. Poleg opazovanja (torej uporabe vida) je namreč pri ogledu treba upoštevati tudi druga čutila (torej zaznavanje v najširšem smislu), hkrati pa se pri ogledu uporabljajo tudi različna tehnična sredstva.

Sodišča bodo morala zavod obveščati o vsaki spremembi pripora glede obdolženca, ki je na opazovanju v zdravstvenem zavodu, saj je tovrstna komunikacija potrebna zaradi izvrševanja zakonitih pristojnosti pravosodnih policistov.

S spremembo 359. člena ZKP se dodaja ustrezna pravna podlaga, ki bo kazenskim sodiščem omogočila odločanje o takšnem načinu izvršitve kazni, kot ga uveljavlja novela KZ-1C – odprti, polodprti oddelek. V KZ-1 in ZKP se bo torej poenotila raba pojma »način izvršitve kazni zapor«, tako da bi obsegala vikend zapor, hišni zapor, delo v korist skupnosti in še režim prestajanja (vrsta oddelka).

V prvem odstavku 403. člena ZKP je predlagana redakcijska sprememba tako, da bo ustrezno določena smiselna uporaba tretjega in četrtega odstavka 377. člena ZKP.

Zakonodajalec je leta 1994 nameraval doseči, da bi ZKP v kazenskih postopkih omogočal obnovo postopka iz razloga sodbe ESČP, ki ugotavlja kršitev EKČP glede sodbe kazenskega sodišča Republike Slovenije. Upoštevajoč navedeno, je predlagana redakcijska sprememba omenjenega člena, ki bo to dejansko omogočala. Hkrati se spreminja tudi vsebinsko sklicevanje, in sicer na način, da se smiselno uporabljajo le procesni členi tega poglavja (členi 411 do 415) in ne vsi členi, ki npr. določajo tudi razloge za obnovo postopka (členi 406 do 415), saj smiselna uporaba teh določb v primeru vložene zahteve za spremembo pravnomočne sodne odločbe na podlagi odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije ali ESČP ni vsebinsko logična.

Predlagano je črtanje tega dela tretjega odstavka 421. člena ZKP.

V 506.a členu ZKP se črta beseda »lahko«, s čimer se bolj izpostavlja dolžnost sodišča, da odredi prodajo, podaritev ali uničenje zaseženih predmetov oziroma zavarovanega premoženja, če bi bila hramba povezana z nesorazmernimi stroški ali pa se vrednost predmetov oziroma premoženja zmanjšuje.

Predlagano je črtanje 510. člena ZKP, s čimer se poenostavlja ureditev, hkrati pa se odpravlja tudi morebitna dilema pri razlagi 510. člena kot bodisi *lex specialis* pri brisanju pogojnih obsodb ali kot norme, ki predvideva subsidiarno pristojnost sodišča glede na primarno dolžnost Ministrstva za pravosodje (upoštevajoč zgodovinsko genezo predpisov).

S predlagano spremembo 513. člena ZKP se smiselno upošteva novi varnostni ukrep prepovedi približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja (71.a člen KZ-1).

518. člen se redakcijsko spreminja tako, da se ustrezno popravijo v njem navedena kazniva dejanja in da se določi obveznost pošiljanja podatkov policiji (namesto Ministrstvu za notranje zadeve); hkrati se črta tudi obveščanje Urada za preprečevanje pranja denarja glede kaznivih dejanj pranja denarja in z njimi povezanih kaznivih dejanj (ki izhaja že iz zakona, ki ureja preprečevanje pranje denarja).

Predvideni so tudi redakcijski popravki, ki so potrebni glede na definicijo oškodovanca in siceršnjo pozornost, ki jo predlog novele posveča oškodovancu (v celotnem ZKP je treba zagotoviti dosledno uporabo omenjenega izraza). V 539., 540., 541. in 546. členu ZKP izraz oškodovanec ni uporabljen v smislu žrtve kaznivega dejanja, temveč kot generično ime za upravičenca v postopku za povrnitev škode, rehabilitacijo in uveljavitev drugih pravic oseb, ki so bile neupravičeno obsojene ali jim je bila neutemeljeno vzeta prostost. Iz smiselno enakih razlogov je predvidena tudi sprememba 178. člena ZKP.

V 529.a členu ZKP se popravlja sklicevanje na določbe 522. člena ZKP (ki se tudi spreminja).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona bo po oceni predlagatelja imel finančne posledice v višini 30.000 evrov. Finančne posledice lahko morebiti nastanejo zaradi predlaganih sprememb 148.a ter novega 148.b člena zakona, vendar je treba upoštevati, da je policija z avdio-video snemalno opremo za potrebe zasliševanj opremljena že od uveljavitve novele ZKP-E v letu 2004 oziroma 2005 in da gre pri morebitnih dodatnih stroških le za vzdrževanje takrat nabavljene opreme (novela ZKP torej ne uveljavlja nove pravne podlage, ki bi zahtevala dodatno opremljanje policije, vsaj ne v smislu ocene finančnih posledic predloga zakona).

Ob sprejemu novele ZKP-E je bilo ocenjeno, da bo zaradi sprememb ZKP, ki se nanašajo na določbe o policijskem zaslišanju, treba zagotoviti dodatna finančna sredstva za usposabljanje in nabavo ustrezne materialno tehnične opreme v okviru Ministrstva za notranje zadeve - Generalne policijske uprave. Stroški usposabljanja približno 5200 delavcev policije so takrat znašali približno 32 milijonov slovenskih tolarjev (ob menjalnem tečaju »1 evro je 240 slovenskih tolarjev« bi to zneslo približno 133.000 evrov). Stroški nabave ustrezne materialno tehnične opreme (predvsem naprav za zvočno in slikovno snemanje zaslišanj) so znašali okoli 65 milijonov slovenskih tolarjev (ob menjalnem tečaju »1 evro je 240 slovenskih tolarjev« bi to zneslo približno 270.000 evrov). Takrat je bilo ocenjeno tudi, da bodo ostali stroški, ki so povezani predvsem z adaptacijo in pripravo ustreznih prostorov za opravljanje zaslišanj v policijskih enotah, načrtovani v ustreznih investicijskih načrtih in da bodo dodatna sredstva zagotovljena znotraj finančnih načrtov policije. Policija je na podlagi novele ZKP-E leta 2004 v okviru projekta P 5338 zaradi možnosti zaslišanja osumljencev v predkazenskem postopku nabavila in kot osnovna sredstva evidentirala avdio (diktafoni) in video (kamera, televizor, DVD predvajalnik) opremo. Nabavljeno je bilo 132 avdio naprav in 80 video kompletov (videokamera,

TV in DVD predvajalnik) v vrednosti 40.743.000 slovenskih tolarjev (ob menjalnem tečaju »1 evro je 240 slovenskih tolarjev« bi to zneslo približno 170.000 evrov).

Ministrstvo za notranje zadeve je v postopku strokovnega oziroma medresorskega usklajevanja predloga pričujoče novele ZKP najprej navedlo, da naj bi skupni stroški znašali 1.770.000 evrov, kar bi vključevalo tudi prilagoditev prostorov. Kasneje je svojo oceno omejilo le na nabavo primerne tehnike, kar naj bi znašalo približno 3.000 € na posamezno policijsko enoto (kar je po končni oceni Policiji minimalni potrební strošek, upoštevajoč, da gre za 118 policijskih enot).

Kot že rečeno, predlagatelj navedb Ministrstva za notranje zadeve o finančnih posledicah ni upošteval, ker so bila snemalna oprema in usposabljanja zagotovljena že po noveli ZKP-E in je sedaj potrebno že nabavljeno opremo/osnovna sredstva le vzdrževati (zaslišanja in zbiranja obvestil pa se od leta 2004, torej več kot 12 let, korektno že izvajajo v obstoječih prostorih). Poleg tega predlog novele ZKP ne določa obligatornega snemanja zaslišanj (osumljencev in prič). Glede na navedeno, ni podlage oziroma ne bo potrebno zagotoviti dodatnih virov v višini 3.000 € na posamezno policijsko enoto kot navaja MNZ, saj je bila oprema že nabavljena in ustrezno evidentirana med osnovna sredstva, pri čemer pa se redno vzdrževanje te opreme kot osnovnih sredstev že zagotavlja v okviru finančnega načrta policije.

Predlog novele olajšuje tudi pridobitev potrdila o tem, ali je oseba v kazenskem postopku. Do zdaj je bilo to potrdilo mogoče dobiti le osebno na sodišču, v skladu s predlogom pa bo potrdilo mogoče dobiti tudi po pošti, in sicer z osebno vročitvijo v skladu zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če bo šlo za potrdilo o tem, da je oseba v kazenskem postopku in z navadno pošto, če bo šlo za potrdilo o tem, da oseba ni v kazenskem postopku. Predlagatelj ocenjuje, da zaradi tega ne bo bistvenih finančnih posledic (kvečjemu v znesku 12.000 evrov), po podatkih Vrhovnega sodišča Republike Slovenije so sodišča leta 2014 izdala 30.550 potrdil (utemeljeno je mogoče sklepati, da je velika večina teh potrdil »praznih«). Ob predpostavki, da se bo kar nekaj potrdil tudi v prihodnje prevzelo osebno (zlasti na manjših sodiščih), bi moral biti skupni strošek manjši od 40.000 evrov. Pošiljka, ki se vroča osebno po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, znaša 2€, navadna pošiljka pa znaša 0,40€.

Predlagatelj je udeležence strokovnega usklajevanja pozval, naj podajo oceno finančnih posledic tudi glede drugih predlaganih rešitev. Nekateri gradniki so izpostavili različne možne finančne posledice (ki so bile pogosto tudi posledica napačnega razumevanja predlaganih določb – na primer pri jezikovni pomoči pri izdaji potrdila o vloženi ovadbi ali pri dodatnih kadrih za izvedbo t.i. individualne ocene ogroženosti), vendar jih niso ustrezno ovrednotili. Mogoče je oceniti, da bodo določene finančne posledice nastale zaradi izvajanja Direktive 2012/29/EU (na primer pri obveščanju oškodovancev o njihovih pravicah bo policija morala osvežiti obstoječo brošuro), vendar glede na razpoložljive podatke predlagatelj zaključuje, da bodo tudi ti stroški znašali 12.000 evrov.

Pri oceni finančnih posledic za državni proračun je treba upoštevati tudi nove prilive, ki bodo nastali na podlagi oblikovanja namenske proračunske postavke za žrtve kaznivih dejanj. Na podlagi 2. točke prvega odstavka 162. člena ZKP (ki vključuje tudi »plačilo določenega prispevka v korist javne ustanove ali v dobrodelne namene«) se trenutno na letni ravni zbere približno 300.000 evrov. Z zagotovitvijo prihodkov tudi na zdaj vzpostavljeno namensko postavko (glede na novo 13. točko 21. člena Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018, EPA: 1487 – VII) se bo posledično razbremenila integralna postavka za odškodnine žrtvam kaznivih dejanj pri državnem pravobranilstvu.

Predlog zakona nima posledic za drugačna javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona v že sprejetem proračunu niso potrebna dodatna finančna sredstva. Potrebna sredstva pa se bodo zagotovila s prerazporeditvami znotraj državnih organov. Ministrstvo za pravosodje bo za nakup devetih kompletov snemalnih naprav na Ministrstvo za notranje zadeve prerazporedilo 27.000 evrov.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Prikaz prilagojenosti predlagane ureditve pravu Evropske unije

S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenašajo določbe Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 10. 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ, kot je to razvidno iz priložene korelacijske tabele.

5.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Zaslišanje prič v predkazenskem postopku pred državnim tožilcem oziroma policijo

NEMČIJA

Državni tožilec in policija lahko zaslišujeta priče v predkazenskem postopku. Priče se lahko prisilno privedejo zaradi zaslišanja pred državnim tožilstvom, ne pa tudi pred policijo. Avdio in video snemanje zaslišanja ni obvezno, razen če je to potrebno zaradi zaščite mladoletnikov oziroma mladoletnih žrtev spolnega nasilja ali če obstaja verjetnost, da priče ne bo mogoče zaslišati med sojenjem. Pripravljajo se spremembe zakonodaje, po katerih bi bilo obvezno snemanje tako zaslišanja osumljenca kot tudi priče, če bi bilo to potrebno glede na težo storjenega kaznivega dejanja ali glede na težavne okoliščine konkretnega primera. Pričo je v primeru snemanja treba poučiti tudi o tem, da lahko zavrne izdajo kopije posnetka osebam, ki lahko pregledajo spis – v tem primeru te osebe lahko dobijo le pisni zapisnik. Odvetnik osumljenca ne more biti prisoten pri zaslišanju priče pred državnim tožilcem ali policijo, lahko pa je prisoten pri njenem zaslišanju pred sodiščem. Takšno zaslišanje iz predkazenskega postopka praviloma ni polno veljaven dokaz v sodnem postopku, so pa možne tudi izjeme, na primer če je priča umrla, če je sodišče iz drugega razloga ne more zaslišati v bližnji prihodnosti, ali če gre za mladoletno žrtev spolnega nasilja (v zadnjem primeru ob predpostavki, da sta obdolženec in njegov zagovornik imela možnost sodelovati pri prvotnem zaslišanju).

PORTUGALSKA

Priče lahko med »državnotožilsko preiskavo« zaslišita državni tožilec ali kriminalist. Zaslišanje se lahko avdio ali video snema. Če ima priča zakonsko predviden razlog za zavrnitev pričanja, jo mora zasliševalec o tem predhodno poučiti, sicer pričanje ni veljavno. Pred zaslišanjem s strani državnega tožilca (ne pa tudi kriminalista) je treba priče zapriseči, da bodo govorile resnico in jih poučiti o posledicah kršitve prisege ali zavračanja prisege. Priče lahko spremlja odvetnik, ki pa ne more postavljati vprašanj. Tovrstna zaslišanja imajo dokazno vrednost na sodišču, če:

- je potrebna izjava zaradi obuditve spomina osebe, ki med sojenjem trdi, da se ne spomni vseh dejstev,

- obstaja razkorak ali nasprotje med prejšnjimi izjavami in izjavami, podanimi med sojenjem
- se oseba, ki je pričala pred državnim tožilcem ali kriminalistom, ne more udeležiti sojenja, ker je zbolela, trpi zaradi duševnih motenj ali je ni mogoče najti
- se stranke strinjajo glede tega.

Portugalska ureditev pozna tudi možnost, da preiskovalni sodnik že v zgodnji fazi postopka zasliši pričo, če je verjetno, da zaslišanje ne bo mogoče med sojenjem zaradi resne bolezni, odhoda priče v tujino ali če gre za žrtve trgovine z ljudmi ipd. To lahko stori na zahtevo državnega tožilca ali osumljenca. Pri zaslišanju sta prisotna tako državni tožilec kot tudi zagovornik osumljenca in oba lahko postavljata vprašanja.

POLJSKA

Državni tožilec ali policija lahko zaslišita priče v predkazenskem postopku. Zaslišanje se lahko avdio ali video snema. Zagovornik osumljenca je lahko prisoten pri zaslišanju, če je bilo zaslišanje opravljeno na njegovo zahtevo ali, če ga ne bo mogoče ponoviti med sojenjem. Zapisnik o zaslišanju podpišeta državni tožilec ali policist in priča. Zapisnik se lahko prebere med sojenjem, če:

- obstaja razkorak med obema pričanjema
- priča brez utemeljenega razloga zavrne pričanje med sojenjem
- priča navaja, da se ne spomni določenih okoliščin
- priča živi v tujini
- priči ni bilo mogoče vročiti vabila
- se priči ni uspelo udeležiti sojenja zaradi neke nepremostljive ovire
- je priča umrla.

Če obstajajo razlike med obema pričanjema, je treba pričo med sojenjem vprašati, kako lahko to pojasni. Sodišče odloči, katero pričanje je bolj kredibilno. Pričanje iz predkazenskega postopka, ki je zabeleženo v zapisniku, je praviloma veljaven dokaz na sojenju.

Pri določenih kategorijah ranljivih prič (žrtve spolnih deliktov ali mladoletne žrtve nasilnih kaznivih dejanj), ali pri pričah, katerih pričanja kasneje ne bo več mogoče ponoviti na sojenju (če je npr. priča terminalno bolna), zaslišanje v predkazenskem postopku opravi sodišče in takšno pričanje se video snema.

Obveščanje policija – državno tožilstvo

Za potrebe te primerjalnopravne analize smo države članice Evropske unije za prosili za podatke, ali v njihovih notranjih kazensko-pravnih sistemih vedno obstaja dolžnost obveščanja državnega tožilstva s strani policije o razlogih za sum storitve kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, ali pa so kakšne izjeme. Prav tako smo prosili za pojasnilo ali obveščanje poteka v pisni obliki, po elektronski poti, ustno in ali mora biti obvestilu priloženo vse dokazno gradivo.

SLOVAŠKA

Policija je dolžna obvestiti državno tožilstvo o vseh ugotovitvah v predkazenskem postopku, tudi o tem, da ni zadosti dokazov. Policija lahko sprejme nekatere odločitve v predkazenskem postopku, vendar le s soglasjem državnega tožilca ali pa mora odločitev posredovati državnemu tožilcu, ki ima pravico do pritožbe. Policija preda odločitev državnemu tožilcu v pisni obliki. Tako se mu na primer posreduje celoten spis za nadaljnji postopek. Državni tožilec tudi oceni dokaze.

IRSKA

Ureditev državnega tožilstva je utemeljena na Ustavu Irske iz leta 1937 in na Zakonu o pregonu kaznivih dejanj iz leta 1974. Slednji je uvedel Urad direktorja javnih pregonov (*Director of Public Prosecutions*). Direktor udejanja kazensko pravo na sodiščih v imenu države (pri čemer je neodvisen) ter usmerja in nadzoruje javni pregon na podlagi obtožnic na sodiščih. Poleg tega daje tudi splošna navodila in nasvete irski policiji (*Garda Síochána*), ko gre za lažje primere in posebne usmeritve v takšnih primerih, kadar ga policija zaprosi zanje.

Irska policija preiskuje kazniva dejanja. Vendar pa preiskovalec ne more presoditi, ali obstaja zadosti dokazov za pregon. Ko so zbrani vsi potrebni dokazi, direktorju pošlje spis v pisni obliki. To stori tudi takrat, kadar sam ocenjuje, da ni pogojev za pregon. Če pa ni nobenega dokaza, ki bi govoril v prid pregonu, pa mu ni treba poslati ničesar.

FRANCIJA

V Franciji državni tožilec začne, usmerja in nadzira preiskavo kaznivega dejanja in usmerja delovanje policije ter pri tem sprejema ukrepe, ki so potrebni za ugotavljanje resnice. Preiskovalci so dolžni okrožnega državnega tožilca obvestiti o težjih in lažjih kaznivih dejanjih, ki so jim znani. Ko zaključijo s preiskovanjem, mu morajo poslati zbrane originalne dokumente iz uradnih evidenc in njihove overjene kopije. Hkrati mu morajo poslati vsak dokument, povezan s kaznivim dejanjem, s katerim razpolagajo. Predmeti, ki so jih zasegli, so na voljo državnemu tožilcu.

Po šestih mesecih preiskovanja so dolžni poročati državnemu tožilcu. Slednji lahko odloči, da bo podaljšal preiskavo, če to upravičuje gradivo, ki so mu ga predložili preiskovalci. V vseh primerih mu morajo preiskovalci posredovati opis vseh preiskovalnih dejanj, ki so jih opravili, tako da se lahko odloči, kaj je smiselno storiti. Ponavadi ga obveščajo po navadni pošti, vendar pa v najbolj enostavnih primerih že obvestilo prek telefona ali elektronskega sporočila lahko vodi k odločitvi, na podlagi katere državni tožilec opusti pregon.

Preiskovalci se torej ne morejo izogniti dolžnosti obveščanja. To je posledica diskrecije pri pregonu, ki jo ima državni tožilec, slednji pa je edina avtoriteta, pristojna za oceno, ali gre za kaznivo dejanje ali ne.

BELGIJA

Kazniva dejanja preiskuje policija, ki mora vse zbrane dokaze posredovati pristojnemu državnemu tožilcu. Slednji usmerja policijo. Policija ima operativno avtonomijo pri svojem delu, pri čemer pa mora državnega tožilca obveščati v roku in na način, ki ga določi slednji.

PORTUGALSKA

Policija je dolžna v vseh primerih obvestiti državnega tožilca, tudi kadar ocenjuje, da gre za pomanjkanje dokazov za vložitev kazenske ovadbe. Kadar policija ocenjuje, da so podani pogoji za kazensko ovadbo, jo mora pripraviti v pisni obliki, z njo obvesti državnega tožilca in temu obvestilu priloži vse zbrane dokaze.

IMSI lovilec

POLJSKA

Poljsko pravo ne ureja uporabe IMSI lovilca. Sicer pa so institucije kot Pošta, Telekom in Carina dolžne posredovati sodišču ali državnemu tožilcu kakršno koli korespondenco, prenose, podatke, ki pa morajo imeti pomen za kazenski postopek. Institucije, ki delujejo na področju telekomunikacij, morajo na zahtevo sodišča ali državnega tožilca zavarovati elektronske podatke bodisi na opremi, ki vsebuje te podatke, bodisi v informacijskem sistemu ali na nosilcu, vendar ne za dlje kot za 90 dni.

Varovana korespondenca in prenosi morajo imeti pomen za kazenski postopek. Večina podatkov, ki jih je treba posredovati in ki so navedeni v uredbi ministra za infrastrukturo, se ujema z večino podatkov, do katerih je mogoče priti z IMSI lovilec, izjema so le posnetki telefonskih pogovorov. Slednje je mogoče pridobiti le s soglasjem sodišča, kadar gre za najtežja kazniva dejanja.

FINSKA

Na Finskem policija lahko uporablja IMSI lovilec za potrebe preiskovanja kaznivih dejanj. Navedeno urejata Zakon o policiji in Zakon o prisilnih ukrepih. Oba sta bila pred letom dni spremenjena. Spremenjene različice obeh zakonov vključujejo bolj podrobne določbe glede uporabe IMSI lovilca.

Policija torej lahko uporabi IMSI lovilec zaradi preprečitve kaznivega dejanja, za katerega je zagrožena kazen več kot eno leto zapora. Finski nadzorni organ za področje telekomunikacij pregleda tehnično primernost tovrstne naprave in zagotovi, da ne more imeti škodljivih posledic za opremo ali za javno komunikacijsko mrežo. O uporabi IMSI lovilca odloča policist, ki ima pooblastilo, da lahko aretira ljudi. Nacionalni policijski odbor in vodje enot nadzorujejo tovrstno skrivno zbiranje informacij. Minister za notranje zadeve mora letno poročati parlamentarnemu Varuhu človekovih pravic o uporabi in nadziranju skrivnega zbiranja informacij.

FRANCIJA

Francoska kazenska procesna zakonodaja ne ureja uporabe IMSI lovilca (je pa urejen za področje obveščevalne dejavnosti). Policisti ga torej ne smejo uporabljati pri preiskovanju kaznivih dejanj.

IRSKA

Na Irskem ni posebne zakonodaje, ki bi dovoljevala uporabo IMSI lovilca za potrebe kazenskega preiskovanja. Nadzor poštnih pošilk in elektronske komunikacije sicer odreja minister, pri čemer se lahko posvetuje s sodnikom. Tovrstni nadzor lahko traja največ tri mesece in se lahko podaljša še za največ tri mesece.

NEMČIJA

Nemški Zakon o kazenskem postopku ureja uporabo IMSI lovilca (100.i člen). Za uporabo mora obstajati utemeljen sum, da je nekdo storilec ali sotorilec težjih kataloško navedenih kaznivih dejanj. Uporablja se lahko za pridobitev števil mobilnega telefona in kartice ter za pridobitev lokacije mobilnega telefona, izrecno pa je prepovedana uporaba podatkov, pridobljenih iz »jedra zasebnega življenja«. Ukrep lahko odredi sodišče na predlog državnega tožilca. Če obstaja neposredna nevarnost, odredbo lahko izda državni tožilec, vendar jo mora sodišče v roku treh dni potrditi.

Ureditev posegov v zaupnost odnosa med odvetnikom in stranko

NEMČIJA

Nemška ureditev (Zakon o kazenskem postopku, Strafprozesordnung; StPO) prepoveduje zaseg naslednjih predmetov oziroma spisov (para. 97 StPO):

(1) dopisovanja med obdolžencem in osebami, ki imajo položaj privilegiranih prič (para. 52 in 53 StPO), med katere sodijo bližnji obdolženca (privilegij zaradi osebnega razmerja z obdolžencem, para. 52 StPO) in osebe, ki uživajo privilegij zaradi varstva poklicne ali druge tajnosti (para. 53 StPO), med katere sodi tudi zagovornik obdolženca ali odvetnik (2. in 3. točka prvega odstavka para. 53 StPO);

(2) zapiskov oseb, ki uživajo privilegij zaradi varovanja poklicne tajnosti, o podatkih, ki jim jih je zaupal obdolženec ali o podatkih, za katere izvedbo v okviru opravljanja svojega poklica;

(3) drugih predmetov, vključno z medicinsko dokumentacijo, ki sodijo v sfero privilegija zaradi varovanja poklicne tajnosti.

Te omejitve veljajo načeloma le za zaseg omenjenih predmetov in spisov v posesti oseb, ki uživajo privilegij (drugi odstavek para. 97 StPO).

Osebe, ki lahko odrečejo izpovedovanje (obdolženec in privilegirane priče, med katere sodijo tudi odvetniki), niso zavezane k izročitvi predmetov, tudi če so lahko predmet zasega (para. 95 StPO). Hkrati so prepovedani preiskovalna dejanja in ukrepi neposredno zoper nekatere kategorije oseb, ki so zavezane k varstvu zaupnih podatkov, med drugim tudi zoper odvetnike (para. 160a StPO). Prepoved velja, če je mogoče pričakovati, da bodo z dejanji pridobljeni podatki, glede katerih velja pravica odreči pričanje. Tako pridobljeno gradivo se ne sme uporabiti in ga je treba uničiti brez odlašanja. Če preiskovalno dejanje ali ukrep vendarle poseže tudi v položaj določenih privilegiranih prič (med katere sodijo tudi odvetniki), je treba pri odrejanju in izvajanju ravnati v skladu z načelom sorazmernosti; enako velja tudi pri odločitvi, ali uporabiti tako zbrano gradivo v dokaznem postopku. Te omejitve ne veljajo, če so osebe, sicer zavezane k varstvu zaupnih podatkov, osumljene kaznivega dejanja ali udeležbe pri kaznivem dejanju.

ŠVICA

Švicarski StPO v para. 171 ureja pravico odreči izpovedovanje priče zaradi varstva zaupnosti podatkov. Med osebe, ki imajo to pravico, uvršča švicarski zakon tudi odvetnike in zagovornike. Pravice odreči pričanje ni, če obstaja dolžnost posredovati podatke ali če jih pristojna oseba odveže dolžnosti varovati zaupnost podatkov.

Omejitve glede zasega predmetov veljajo ne glede na lokacijo in nastanek predmeta zasega (para. 264 StPO). Prepoved zasega predmetov velja za dokumente, ki se uporabljajo v komunikaciji med obdolžencem in njegovim zagovornikom, predmete in listine, ki se nanašajo na komunikacijo med obdolžencem in drugimi osebami, ki se lahko odrečejo pričanju (in niso same obdolženci v istem postopku) ter za predmete in listine, ki se nanašajo na komunikacijo med tretjimi osebami in njihovimi odvetniki, ki niso sami obdolženci v kazenski zadevi. Če imetnik predmetov ali listin trdi, da velja prepoved njihovega zasega, se zaseženi predmeti ali listine zapečatijo. Odločitev o tem, ali naj se zaseženi predmeti ali listine uporabijo, sprejme sodišče (para. 248 StPO).

Para. 265 StPO določa splošno edicijsko dolžnost in njene izjeme, med katere sodijo obdolženec in osebe, ki lahko odrečejo izpovedovanje.

Varstvo zaupnih podatkov pri prestrezanju komunikacij (para. 271 StPO) zagotavlja sodišče. Če se prestrezanje komunikacij izvaja zoper osebo, ki je zavezana k varstvu zaupnih podatkov, je treba zagotoviti, da z zaupnimi podatki niso seznanjeni organi preiskovanja, kar se zagotovi tako, da se podatki hranijo ločeno. Prestrezanje je dovoljeno le, če je podan utemeljen sum, da je oseba, zavezana k varstvu osebnih podatkov, storila kaznivo dejanje in obstajajo utemeljene okoliščine, ki narekujejo prestrezanje komunikacij. Če se ukrep izvaja zoper druge osebe, se podatki, ki jih posreduje oseba, zavezana k varstvu zaupnosti podatkov, uničijo. Ukrepe, s katerimi se zagotovi varstvo zaupnih podatkov, mora odrediti sodišče (para. 274 StPO).

KANADA

Omejitve zasega, pregleda ali prepisovanja listin (tudi kot nosilcev elektronskih podatkov, člen 321 Kazenskega zakonika), ki vsebujejo zaupne podatke iz razmerja med odvetnikom in določeno stranko, določa člen 488.1 Kazenskega zakonika. Če odvetnik izjavi, da listina

vsebuje zaupne podatke, mora policija zaseženo listino dati v ovitek in zaseči ter posebej shraniti. Odvetnik lahko v roku 14 dni zahteva, naj o uporabi zasežene listine odloči sodišče. Sodišče lahko – po potrebi po opravljenem naroku in pregledu listine – odloči:

- (i) da se vsebina listine ne razkrije, listina ponovno zapečati in vrne odvetniku ali stranki;
- (ii) da se vsebina listine razkrije in izroči uradni osebi, ki je listino zasegla, pri tem pa po potrebi določi omejitve in pogoje njene uporabe, ki se zdijo sodišču primerni.

V primeru zahteve za izročitev predmetov, listin ali podatkov – tudi v elektronski obliki – (člen 487.012 Kazenskega zakonika) ali v primeru odreditve prestrezanja komunikacij (člen 186 Kazenskega zakonika) sme sodišče v odredbi določiti ukrepe, ki so potrebni, da se zagotovi varstvo zaupnega razmerja med odvetnikom in njegovimi strankami. Dodatno Kazenski zakonik v primeru zahteve za izročitev omogoča sodišču, da ne odredi izročitve listin ali podatkov, ki so zaupne narave (člen 487.015 Kazenskega zakonika), v primeru prestrezanja komunikacij pa, da se smejo zaupni podatki, pridobljeni pri prestrezanju, uporabiti kot dokaz le s privolitvijo osebe, ki je zavezana varstvu zaupnosti podatkov.

Ločena mnenja sodnikov

ANGLIJA IN WALES

V večini primerov odloča sodnik posameznik, kadar pa odloča senat sodnikov, je možnost podajanja sodnikovega mnenja omejena bodisi z zakonom ali s precedensom.

Kadar sodišča odločajo v senatih, so ti največkrat sestavljeni iz »poklicnega« sodnika (funkcionarja) in dveh sodnikov porotnikov (laikov); t.i. *tribunals*. Vprašanje možnosti vplivanja sodnikov laikov na sestavljanje sodbe je bilo obravnavano v zadevi *Anglian Home Improvements Ltd v. Kelly* ([2005] ICR 242). Iz omenjenega primera sledi, da mora v primeru neenotnega senata »poklicni« sodnik oblikovati sodbo tako, da vzame v obzir tudi argumente, ki izražajo nestrinjanje z odločitvijo in da poskrbi, da so takšni argumenti korektno povzeti v sodbi. »Poklicni« sodnik mora oblikovati sodbo tudi takrat, kadar je sam v manjšini (*Smith v. Safeway*, [2004] IRLR 456). Zakonodaja pri tribunalih ne predvideva ločenih manjšinskih in večinskih mnenj, kadar odločitev ni soglasna.

Pritožbeno sodišče (*The Court of Appeals*) je razdeljeno na civilni in kazenski oddelek. Na civilnem oddelku sodniki lahko podajo ločeno odklonilno ali pritrdilno mnenje. Na kazenskem oddelku so ločena mnenja možna le glede pravnih vprašanj in le z dovoljenjem predsednika senata (podlaga za ločena mnenja je določena v zakonu). *The Divisional Court*, ki je sodišče prve stopnje, dovoljuje le izdajo enotne sodbe. Če sodniki niso soglasni, se zadeva preda senatu treh sodnikov, ki opravi narok. *The Privy Council* prav tako dopušča, da kateri koli član senata, ki je prisoten na zaslišanju lahko izda odklonilno ločeno mnenje (podlaga za ločena mnenja je določena v zakonu). Na Vrhovnem sodišču (*The Supreme Court*) so senati vselej sestavljeni iz lihega števila sodnikov in posamezni sodnik lahko poda ločeno mnenje.

Večinske odločbe so se uveljavile v 16. stoletju. Parlamentarna tradicija svobodnega izražanja mnenj je pomenila, da je pravosodni odbor Lordske zbornice (*House of Lords*) v praksi dopuščal odklonilna ločena mnenja, vendar pa sodbe niso bile javno objavljene vse do leta 1850. Vrhovno sodišče zdaj nadaljuje to tradicijo možnosti podajanja ločenih mnenj.

V kazenskih sodbah naj bi prevladala enotnost jezika, tako da sodbe odražajo jasnost, gotovost in preprostost (Lord Griffiths v zadevi *R v. Howe*, [1987] 2WLR 568). Spodbujajo naj se enotne sodbe, kjer pa soglasje ni možno, naj imajo člani možnost, da podajo ločeno mnenje (takšno stališče zastopa npr. Baronessa Hale). Tako je pravo bolj fleksibilno, prav tako pa se sodniki lažje poistovetijo z odločitvami, ali lahko podajo svoje argumente. Na ta način se tudi omogoča

razvoj prava. Občasno se zgodi, da ločeno mnenje s težo argumenta na dolgi rok prevlada (npr. odklonilno ločeno mnenje Lorda Atkina v zadevi *Liveridge v. Anderson*, [1941] UKHL1, je danes splošno sprejeto kot pravilna razlaga zakona).

LITVA

Pravica sodnika, ki se ne strinja s stališčem večine sodnikov glede odločitve v zadevi, da razglasi odklonilno ločeno mnenje, je odraz njegove notranje neodvisnosti pri izvrševanju pravičnosti. V litvanskem pravnem redu imajo to pravico sodniki splošne pristojnosti in sodniki upravnih sodišč, torej sodniki, ki sodijo v kazenskih, pravnih in upravnih zadevah, in sicer na vseh ravneh sodnega odločanja, vključno z Ustavnim sodiščem. Ločeno mnenje se priloži v spis. V obdobju 2009 – 2013 so na primer sodniki podali 45 odklonilnih ločenih mnenj (28 ločenih mnenj so podali ustavni sodniki, osem ločenih mnenj so podali civilni sodniki, šest ločenih mnenj so podali kazenski sodniki, tri ločena mnenja pa so podali upravni sodniki).

HRVAŠKA

V Republiki Hrvaški so pritrdilna ločena mnenja objavljena skupaj z drugimi sodnimi odločitvami v bazi sodnih odločb, ki jo vzdržuje Vrhovno sodišče Republike Hrvaške. Odklonilna ločena mnenja pa se zaprejo v posebno ovojnico in se hranijo v spisu, kar je utemeljeno z imuniteto sodnikov, dejstvom, da sodnikov ni mogoče preganjati zaradi stališč, ki so jih izrazili pri sojenju ali zaradi glasovanja pri sojenju in z zunanjo neodvisnostjo sodnikov. Načelna pravna mnenja, ki jih poda Vrhovno sodišče Republike Hrvaške, se objavijo v zbirki sodnih odločb.

POLJSKA

Dovoljena so tako pritrdilna kot tudi odklonilna ločena mnenja v kazenskih in upravnih sodnih postopkih, in sicer na vseh ravneh sodnega odločanja. Pritrdilna ločena mnenja se nanašajo na obrazložitev sodbe. Obrazložitev sodbe se oblikuje le na zahtevo stranke ali po uradni dolžnosti, torej kadar je izdano ločeno mnenje.

Postopek za izročitev obdolžencev in obsojencev

AVSTRIJA

Avstrija ima mednarodno kazenskopravno pomoč, kamor sodi tudi institut izročitve, urejeno v Zveznem zakonu z dne 4. decembra 1979 o izročitvi in pravni pomoči v kazenskih zadevah (Bundesgesetz vom 4. december 1979 über die Auslieferung und die Rechtshilfe in Strafsachen - v nadaljevanju: ARHG). Izročitveni postopek je razdeljen na dve fazi in sicer sodno fazo ter politično fazo. Avstrijski zakon sprejema sistem sodnega veta, saj negativna odločitev sodišča zavezuje izvršilno vejo oblasti. Politična odločitev o dovolitvi oziroma izročitvi izročitve je v pristojnosti Zveznega ministrstva za pravosodje Republike Avstrije.

Avstrijski zakonodajalec je v zakonu uredil vsa temeljna načela ekstradicijskega prava, kot so načelo ekstradibilnosti, načelo dvojne kaznivosti, načelo specialnosti, ne bis in idem, ter določene omejitve, ki so vezane na osebo (kot je prepoved izročanja lastnih državljanov), omejitve, vezane na kaznivo dejanje (prepoved izročanja za politična, vojaška in fiskalna dejanja) itd. Eden izmed razlogov za neizročitev osebe je tudi obstoj suma, da kazenski postopek v državi prosilki ne bo oziroma ni bil voden skladno z načeli 3. in 6. člena Konvencije Sveta Evrope o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin oziroma da bo kazni oziroma varnostni ukrep, izrečen ali predviden v državi prosilki, izvršen na način, ki ni skladen z zahtevami 3. člena Konvencije (paragraf 19 ARHB). Prav tako se izročitev osebe ne dovoli, če bi bila oseba, katere izročitev se zahteva, v državi prosilki kazensko preganjana zaradi svoje narodnosti, rase, vere, pripadnosti posamezni etnični ali socialni skupini, narodnosti ali političnega prepričanja ali bi bilo pričakovati, da bi bila v slabšem položaju zaradi katerega od teh razlogov. Skladno z avstrijsko zakonodajo o zakonsko določenih pogojih za izročitev in dovoljenosti izročitve presoja sodišče (paragraf 31 ARHB). Avstrijsko sodišče izčrpno presoja dopustnost izročitve tako z vidika pravnih vidikov, vključno z vsemi predpostavkami in ovirami za izročitev osebe, kot te izhajajo iz meddržavnih sporazumov, posebej s področja azilnega

prava in z vidika osebnih pravic osebe, zagotovljenih z zakonom in zvezno ustavo (paragraf 33 ARHB).

V drugi fazi o izročitvi odloča zvezni minister za pravosodje, in sicer skladno z meddržavnimi sporazumi in načeli meddržavnih pravih razmerij, upoštevajoč interese in obveznosti Avstrije po mednarodnem pravu. Minister za pravosodje izročitev zavrne, če je bila ta pravnomočno izrečena za nedopustno (paragraf 34 ARHB).

VELIKA BRITANIJA

V Veliki Britaniji je izročitveni postopek urejen v Izročitvenem zakonu (Extradition Act 2003). O izročitvi odloča sodišče (»magistrate court«), pri čemer med drugimi pogoji za izročitev presoja tudi obstoj okoliščin, ki bi lahko vodile do zaključka, da izročitev ne bi bila skladna s Konvencijo Sveta Evrope o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Tako 87. člen britanskega izročitvenega zakona določa da sodnik presoja, ali bi bila izročitev osebe skladna s Konvencijskimi pravicami v smislu Zakona o človekovih pravicah iz leta 1988. Če sodnik ugotovi, da izročitev osebe ne bi bila skladna z navedenim zakonom, odredi izpustitev osebe, če pa je odločitev pozitivna, zadevo odstopi v odločanje izvršilnemu organu (Secretary of State). V drugi fazi o izročitvi tako odloča tudi izvršilna oblast (Secretary of State), vendar pa presoja druge razloge za zavrnitev izročitve, in sicer okoliščino smrtne kazni, načelo specialnosti in predhodno izročitev osebe iz druge države ali s strani Mednarodnega kazenskega sodišča (93. člen EA).

NEMČIJA

Nemški Zakon o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah (Gesetz über die Internationale Rechtshilfe in Strafsachen – v nadaljevanju: IRG), ki se uporablja komplementarno in subsidiarno z mednarodnimi pogodbami ureja tudi postopek izročitve, ob smiselni uporabi Zakona o kazenskem postopku (Strafprozesordnung).

Nemška zakonodaja določa dvotirni postopek izročitve, ki se deli na sodno fazo in postopek pred upravnimi organi. V zakonu so določena vsa temeljna načela izročitvenega prava. Poleg drugih pozitivnih predpostavk za izročitev in predpisanih ovir za izročitev se izročitev ne dovoli, če obstajajo resni razlogi za sum, da bo oseba v državi prosilki kazensko preganjana ali kaznovana zaradi svoje rase, vere, državljanstva, pripadnosti posamezni socialni skupini, zaradi političnih prepričanj, ali zato ker bi se osebi zaradi teh razlogov položaj poslabšal.

Seznanjanje osebe z izročitvenim postopkom, zaslišanje osebe in ugotavljanje ostalih formalnosti je v pristojnosti sodnika pristojnega okrajnega sodišča (»Amtsgericht«). Izročitev se lahko dovoli le v primeru, da jo sodišče oceni kot dopustno (paragraf 12 IRG). O dopustnosti izročitve v primerih, ko oseba nasprotuje izročitvi, odloča pristojno višje deželno sodišče (»Oberlandesgericht«; paragraf 32 IRG), ki odloča tudi o vseh predpostavkah in ovirah za izročitev.

Po končanem postopku pred sodiščem se postopek izročitve nadaljuje pred upravnimi organi. Najvišji organ za dovolitev izročitve je zvezni minister za pravosodje, pristojnost za odločanje pa je lahko prenesena tudi na pristojni organ posamezne zvezne dežele, kar je bilo realizirano z Zakonom o prenosu pristojnosti iz leta 1993. Odločitev ministra oziroma pristojne deželne vlade je zadnja instanca v fazi odločanja, saj zakon ni predvidel nobenega pravnega sredstva zoper odločbo ministra.

HRVAŠKA

Hrvaška ima urejen postopek izročitve v Zakonu o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah (ZOMPO z dne 10. decembra 2004). Postopek izročitve je dvofazen, in sicer v prvi fazi odloča o izpolnjevanju pogojev za izročitev sodišče, v drugi fazi pa minister za pravosodje. Skladno s 57. členom ZOMPO minister izda odločitev, s kateri izročitev dovoli ali ne dovoli. Pri tem lahko poleg pogoja načela specialnosti navede državi prosilki tudi druge pogoje za izročitev. Zoper odločitev ministra pritožba ni dopustna. Kot izhaja iz komentarja zakona minister za pravosodje odločitev o dovolitvi oziroma nedovolitvi izročitve sprejme na podlagi svoje diskrecijske ocene.

BELGIJA

V Belgiji je izročitveni postopek urejen v Zakonu o izročitvah (Extradition Act z dne 15.3.1974). Eden izmed razlogov za zavrnitev izročitve je tudi obstoj resne nevarnosti, da bi bila oseba v primeru izročitve državi prosilki podvržena očitnim kršitvam sodnega varstva, mučenju ali nehumanemu in ponižujočemu ravnanju (section 2bis). V postopku izročitve najprej odloča pristojno sodišče (regional court), pri čemer o pritožbi odloča pritožbeno sodišče (Indictment division of Court of appeal). Slednje tudi ugotavlja obstoj zakonskih predpostavk za izročitev in obstoj ovir za izročitev, o čemer izda svoje mnenje, ki ga posreduje ministru za pravosodje, ki odloči o izročitvi.

ITALIJA

V Italiji je izročitveni postopek urejen v členih 696 do 722 Zakona o kazenskem postopku (Codice de Procedura Penale). O pozitivnih predpostavkah za izročitev in ovirah za izročitev odloča prizivno sodišče (Corte di appello). Navedeno sodišče med drugim lahko zavrne izročitev, če je oseba bila ali bi z izročitvijo lahko bila podvržena postopku, ki ne zagotavlja spoštovanja temeljnih pravic. Odločitev prizivnega sodišča se lahko izpodbija pred kasacijskim sodiščem. Če je pravnomočna odločitev sodišča pozitivna, minister podpiše nalog za izročitev.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona določa nekatere poenostavitve v poslovanju pristojnih organov v predkazenskih in kazenskih postopkih ter določa pravne podlage za njihovo učinkovitejše delovanje (natančneje so naštet pri 2.1 Cilji predloga zakona).

Olajšuje se pridobitev potrdila o tem, ali je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku (potrdila ne bo treba iskati osebno na sodišče oziroma tam zaprositi zanj, oboje bo možno prejeti tudi po pošti). Olajšuje se tudi pridobitev potrdila o nekaznovanosti, ki bo možna tudi na upravnih enotah.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Nekoliko se spreminjajo možnosti oziroma podatki, ki so potrebni za pridobitev potrdila o tem, ali je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike:

/

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo:

/

6.4 Presoja posledic na socialnem področju:

Sistemske se ureja položaj oškodovancev v kazenskem postopku, in sicer z implementacijo Direktive 2012/29/EU. Učinki bodo zlasti v bolj obzirnem delu z žrtvami kaznivih dejanj (individualna ocena ogroženosti, obveščanje o pravicah itd.), bistvene novosti z vidika pomoči in podpore žrtvam kaznivih dejanj, ki jih zahteva omenjena direktiva, pa bodo implementirane s predpisom s področja MDDSZ.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja:

/

6.6 Presoja posledic za druga področja:

/

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona

Predlog zakona je bil objavljen na spletnih straneh Ministrstva za pravosodje in e-demokracije dne 6. 4. 2016. Dne 22. septembra 2016 je v organizaciji OZS in Odvetniške akademije OZS na Pravni fakulteti v Ljubljani potekala okrogla miza o predlogu novele (glejte tudi točko 7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona).

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Spremljanje izvajanja zakona v praksi in presoja posledic bosta tako kot doslej potekala prek spremljanja sodne statistike, sodne prakse in odzivov strokovne javnosti.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona: /

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Datum pošiljanja v strokovno usklajevanje: 6. 4. 2016 (24. 8. 2016, ko je bilo gradivo poslano v medresorsko usklajevanje, so bili z njim seznanjeni tudi udeleženci strokovnega usklajevanja)

Že pred postopkom strokovnega usklajevanja so se predstavniki Ministrstva za pravosodje v maju 2015 sestali s predstavniki Vrhovnega sodišča RS, Vrhovnega državnega tožilstva RS, Ministrstva za notranje zadeve oziroma Policije. Vsi navedeni sestanki (zadnjemu je sledila tudi izmenjava okvirnih določb tega dela predloga novele) so se nanašali na prenos Direktive 2012/29/EU v slovenski pravni red.

Med postopkom strokovnega usklajevanja so se predstavniki Ministrstva za pravosodje sestali s predstavniki Ministrstva za notranje zadeve oziroma Policije dne 10. 5. 2016, s predstavniki Vrhovnega sodišča Republike Slovenije dne 18. 4. 2016, Vrhovnega državnega tožilstva RS in Odvetniško zbornico Slovenije dne 20. 4. 2016. Nadalje je dne 21. 9. 2016 potekal sestanek s predstavniki Ministrstva za notranje zadeve oziroma Policije, Informacijskega pooblaščenca, Varuha človekovih pravic in predstavniki mobilnih operaterjev glede prikritih preiskovalnih ukrepov. Ministrstvo za pravosodje pa je s predstavniki Ministrstva za notranje zadeve oziroma policije imelo še pet sestankov, in sicer dne 21. 9. 2016 na temo ureditve policijskega zaslišanja, dne 3. 11. 2016 glede predlagane ureditve, ki se nanaša na implementacijo Direktive 2012/29/EU in dne 21. 11. 2016, 14. 12. 2016 ter 30. 1. 2017 glede preostalih odprtih vprašanj.

Predlog zakona je bil obravnavan tudi na okrogli mizi 22.9.2016, ki sta jo na Pravni fakulteti v Ljubljani organizirala OZS in Odvetniška akademija OZS.

Nekatere rešitve iz predloga novele so bile dejansko strokovno usklajevane tudi že v času priprave prejšnje novele (npr. rešitve glede IMSI lovilca).

V razpravo so bili vključeni Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) oziroma policija, Odvetniška zbornica Slovenije (OZS), Vrhovno državno tožilstvo RS (VDT), Vrhovno sodišče RS (VSRs), Varuh človekovih pravic RS (VČP), Informacijski pooblaščenec (IP), Banka Slovenije (BS), Slovensko sodniško društvo, Društvo državnih tožilcev Slovenije (DDTS), Pravna fakulteta

Univerze v Ljubljani, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Evropska pravna fakulteta v Novi Gorici, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Društvo poravnalcev Slovenije v kazenskih zadevah, Društvo kriminalistov Slovenije, Slovenska varnostno obveščevalna agencija, Urad RS za varovanje tajnih podatkov.

Mnenja, predloge in pripombe so podali Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Generalna policijska uprava, Odvetniška zbornica Slovenije, Vrhovno državno tožilstvo RS, Posebni oddelek Specializiranega državnega tožilstva RS, Vrhovno sodišče RS, Okrožno sodišče v Celju, Okrožno sodišče na Ptuju, Varuh človekovih pravic RS, Informacijski pooblaščenec, Banka Slovenije, Društvo državnih tožilcev Slovenije, prof. dr. Katja Šugman Stubbs, prof. dr. Primož Gorkič in doc. dr. Mojca Mihelj Plesničar s Pravne fakultete Univerze v Ljubljani; prof. dr. Primož Gorkič je podal še svoje posebno mnenje, obenem pa je podal še skupno mnenje s prof. dr. Zlatkom Dežmanom (Pravna fakulteta Univerze v Mariboru) in prof. dr. Anžetom Erbežnikom (Evropska pravna fakulteta).

Poleg navedenih so pripombe podali tudi Društvo za nenasilno komunikacijo, Združenje za informatiko in telekomunikacije Gospodarske zbornice Slovenije (GZS), Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in posamezne fizične osebe.

BISTVENA MNENJA, PREDLOGI IN PRIPOMBE, KI NISO BILI UPOŠTEVANI, TER RAZLOGI ZA NEUPOŠTEVANJE GLEDE NA SKLOPE PREDLAGANIH REŠITEV:

7.1 DIREKTIVA 2012/29/EU

8. člen (jezik v postopku)

MNZ

MNZ ocenjuje, da se zapisniki o posameznih preiskovalnih dejanjih, ki jih bo izvajala policija, ne bodo pisno prevajali. Predlagatelj pojasnjuje, da 8. člen ne more vnaprej enostransko zamejiti vseh možnih situacij, zato bo njegova vsakokratna uporaba odvisna od presoje posameznih organov in sodišč. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

VS RS

Predlagana določba petega odstavka ne pojasnjuje, kakšen je postopek z ugovorom. Predlagana določba ne predstavlja novosti, saj gre za ureditev iz že veljavnega drugega odstavka 8. člena ZKP.

60. člen (prevzem pregona)

VDT

Pripomba, da še vedno ostaja nerešeno vprašanje glede t.i. elektronske tožilske deske (vročanje oškodovancem), bo preučena v okviru noveliranja ZDT-1.

OKROŽNO SODIŠČE V CELJU

Predlagano podaljšanje rokov za nadaljevanje kazenskega pregona za oškodovanca ne bo prispevalo k hitrejšemu izvajanju postopkov, temveč pa ravno nasprotno. Predlagana ureditev je namenjena izboljšanju položaja oškodovanca, ki je prava neuka stranka, na kar je v preteklosti večkrat opozoril tudi VČP.

64. člen (starost mladoletnega oškodovanca)

VDT

Predlagano, da naj domneva mladoletnosti velja le, če z ustreznimi načini preverjanja ni bilo mogoče ugotoviti starosti oškodovanca. Pripomba ni bila upoštevana, saj bi predlagana ureditev nesorazmerno posegla v sfero oškodovanca, namen določbe pa je izboljšati položaj oškodovanca, kot to predvideva Direktiva 2012/29/EU.⁵³

65. člen (pooblaščenec oškodovanca)

VS RS

Predlagani peti odstavek predstavlja pred sodišče nove zahteve, ki jih v danih prostorskih pogojih ne morejo izpolniti. Gre za prenos Direktive 2012/29/EU, z omenjeno določbo je mišljeno predvsem vprašanje režima vabljenja prič in osumljencev ipd.

65.a člen ZKP (obveščanje oškodovanca o njegovih pravicah)

IP

Predlaga, da naj se obseg posredovanih informacij natančneje določi v zakonu, način njihovega posredovanja in druge tehnične podrobnosti, pa naj se vsaj za najbolj pogoste primere opredeli v pravilniku MP (ali navodilih). Obveznost obveščanja je treba razumeti v povezavi z 59. členom ZKP, ki že zdaj ureja pravico do vpogleda v spis, ki jo ima oškodovanec (oškodovanec ima pravico pregledati in prepisati spise in si ogledati dokazne predmete, a se temu lahko odreče, dokler ni zaslišan kot priča).

BS

Predlagano, da se v izogib nejasnosti izrecno določi, kdo šteje za pristojni organ v posamični fazi predkazenskega oziroma kazenskega postopka in da se eksplicitno navede, kateri osebni in zaupni podatki se oškodovancu na podlagi tega člena posredujejo. Organi, pristojni v posamičnih fazah postopka, izhajajo že iz veljavne ureditve, prav tako predlagana določba z zadostno mero jasnosti opredeljuje, do katerih podatkov je oškodovanec upravičen, zato dodatno normiranje ni potrebno.

DRUŠTVO ZA NENASILNO KOMUNIKACIJO

Izpostavljeno, da kazenska sodišča oškodovance praviloma napotijo na uveljavitev premoženjskopравnega zahtevka v pravdi, kjer pa pooblaščenca nimajo pooblastila za zastopanje po tem členu. Nadalje izpostavljeno, da izkušnje v praksi kažejo, da sodišča (še posebej v preiskavi) ne dovolijo spremstva osebe, ki ji mladoletni oškodovanec zaupa, čeprav to ureja vsebina veljavnega četrtega odstavka 65. člena ZKP, zato predlagajo, da se besedilo člena v tem segmentu bolj jasno opredeli. Predlagana določba se nanaša na kazenski postopek, pri čemer je ureditev predlagane vsebine predmet Zakona o pravdnem postopku. Predlagatelj ocenjuje, da iz veljavne kot tudi predlagane spremembe četrtega odstavka 65. člena popolnoma nedvoumno izhaja, da ima mladoletni oškodovanec pravico do navzočnosti

⁵³ Na področju mednarodne zaščite veljavna zakonodaja dopušča medicinsko ugotavljanje starosti domnevnega mladoletnika brez spremstva, kar je v praksi povzročilo kar nekaj zapletov, in sicer tako z vidika natančnosti ugotavljanja starosti, kot z vidika etike, ko gre za uporabo »škodljivih« ukrepov, ki niso zdravstveno indicirani, npr. rentgenskega slikanja in nenazadnje tudi z vidika posega v intimno sfero posameznika (pri čemer je treba upoštevati, da je položaj oškodovancev v kazenskem postopku drugačen od položaja proslincev za mednarodno zaščito, ki imajo »interes« pridobiti status, oškodovanec pa se je znašel v takšnem položaju zaradi kaznivega dejanja druge osebe; poleg tega je na področju mednarodne zaščite praviloma težje ugotavljati starost, ker gre za tujce iz drugih držav, kjer je lahko vojno ipd. stanje, medtem, ko bo večina oškodovancev kaznivih dejanj zlahka dokazala svojo starost z osebnimi dokumenti). Več o problematiki ugotavljanja starosti mladoletnikov brez spremstva v postopku mednarodne zaščite, Petrovčič Peter, Preštevanje dlak in merjenje testisov, Mladina, št. 37, 11. 9. 2015: <http://www.mladina.si/169340/prestevanje-dlak-in-merjenje-velikosti-testisov/>.

zaupne osebe tudi v fazi preiskave, ki predstavlja začetek sodnega kazenskega postopka zoper obdolženca.

84. člen (snemanje preiskovalnih dejanj)

MNZ

Sodnik naj se sam odloči, ali se bo dejanje posnelo ali ne. Zaradi zaščite priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona (in glede na dejstvo, da je tehnična oprema že na voljo), se vzpostavlja pravna podlaga za obvezno snemanje v teh primerih. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

92. člen (stroški kazenskega postopka)

OZS

Predlagano je, da bi stroški ZKP vključevali tudi stroške in potrebno nagrado predstavnika oziroma pooblaščenca OZS, ki je prisoten pri hišni preiskavi odvetniške pisarne. Ocenjeno je, da predlog ni utemeljen, saj gre za etično, častno nalogo, ki pripada odvetniškemu poklicu in ni plačljiva (gre torej za neke vrste kontrolni garancijski mehanizem).

143.č člen (individualna ocena)

MNZ

Predlagano, da je treba določiti konkreten predpis in določiti organa pristojen za njegovo izdajo. Nejasnost naj bi še vedno bila v petem in šestem odstavku, ki se nanašata na izdelavo in posodabljanje individualne ocene. Pojasnjeno je, da je predvidena zgolj možnost (ne obveznost izdaje predpisa) in da iz obrazložitve že sledi, da gre zgolj za določitev drugega organa, ne za poseg v vsebino individualne ocene. Individualno oceno bo izdelala policija, dopolnjeval pa državni tožilec (peti odstavek). MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

VDI

Državni tožilci niso usposobljeni za izvajanje tovrstne ocene, ocenjeno je bilo, da bodo potrebne dodatne kadrovske okrepitve in izobraževanja (podobno tudi VS RS in DDTS). Individualna ocena, ki jo zahteva Direktiva 2012/29/EU, ne predstavlja psihološke ocene, temveč oceno ogroženosti, ki jo v bolj ali manj (ne)formalni obliki že izvajajo različni organi – npr. pri prepovedi približevanja. V večini DČ EU tovrstne ocene že izvajata ali jih še bosta izvajala policija in DT. Glede na to, da se vedno večje število zadev zaključi na predobravnavnem naroku s priznanjem krivde, ne bo večjih potreb po posodabljanju ocene. Pri tem si lahko pomagajo z vnaprej pripravljenimi obrazci, spletnimi aplikacijami, ki podajo približno oceno ipd.

DRUŠTVO ZA NENASILNO KOMUNIKACIJO

Izpostavljeno, da ima policija zelo omejene stike z žrtvijo, državno tožilstvo pa praviloma nič, zato bosta navedena organa težko podala individualno oceno, poleg tega pa organa nista usposobljena za podajo takšnih ocen, zato predlagajo, da navedena organa oceno izdelata v sodelovanju s pristojnim CSD ter nevladnimi in drugimi organizacijami. Pri individualni oceni ne gre za psihološko oceno, temveč za oceno ogroženosti, ki jo v bolj ali manj (ne)formalni obliki že izvajajo različni organi – npr. pri prepovedi približevanja, poleg tega pa lahko oba organa za potrebe izdelave individualne ocene oškodovanca vabita k sebi. Predlagana ureditev tudi dopušča možnost vključitve mnenja pristojnega CSD, pri čemer ni izključena možnost, da bi policija v okviru preiskovanja kaznivega dejanja informacije pridobljene s strani drugih relevantnih organizacij vključila v individualno oceno. Poleg tega pa predlog v četrtem odstavku

predvideva tudi, da lahko drug predpis (npr. ZPND) za nosilca izdelave ocene določi drug organ.

144. člen ZKP (definicije oškodovancev)

DRUŠTVO ZA NENASILNO KOMUNIKACIJO

Predlagano, da se definira tudi zunajpartnerska skupnost, saj bo v nasprotnem primeru lahko prišlo do slabšega položaja oseb, ki so v zunajpartnerski skupnosti (npr. kot privilegirane priče). Zakon o partnerski zvezi (Uradni list RS, št. 33/16; ZPZ) na sistemski način celovito ureja položaj istospolnih partnerjev (partnerska zveza ima na vseh pravnih področjih enake pravne posledice, kot jih ima zakonska zveza, oziroma neskljenjena partnerska zveza ima enake pravne posledice kot zunajzakonska skupnost na tistih pravnih področjih, na katerih ima pravne posledice zunajzakonska skupnost, razen če ZPZ ne določa drugače). Glede na navedeno, ni potrebno, niti ustrezno, da se položaj partnerjev ureja po posameznih zakonih.

147.a člen (potrdilo o podaji ovadbe)

VDT

Po mnenju VDT to problematiko že ureja Državnotožilski red, predlagano spremembo naj bi črtali ali pa jo prepustili podzakonskemu aktu. Potrdilo o podaji ovadbe je treba urediti za vse organe, ki lahko sprejmejo ovadbo, ne le za državno tožilstvo, poleg tega je rešitev v Državnotožilskem redu podnormirana oziroma drugače urejena kot to zahteva Direktiva 2012/29/EU.

DRUŠTVO ZA NENASILNO KOMUNIKACIJO

Izpostavljeno, da ureditev, po kateri se oškodovancu izda pisno potrdilo o podaji ovadbe, le če to želi, ni ustrezna rešitev. Predlagano, da bi oškodovanec vedno in kadarkoli moral dobiti zapisnik o podaji prijavi, ne le potrdila. Predlagana ureditev ne omejuje pravice oškodovanca kot ovaditelja do prejema navedenega potrdila. Pristojni organ bo oškodovanca namreč poučil o možnosti, da se mu izda potrdilo in če bo to želel, mu bo potrdilo tudi izdano, v nasprotnem primeru pa ni videti razloga, zakaj bi se mu izdano potrdilo vsiljevalo. Predlagana ureditev ureja pravico do izdaje pisnega potrdila o naznanitvi kaznivega dejanja, ki predstavlja ločen in širši segment od izpostavljenega, saj se ne nanaša zgolj na situacije, ko oškodovanec na zapisnik poda ustno kazensko ovadbo, do izvoda katerega je glede na njegovo naravo ob podaji tudi upravičen, temveč tudi na druge načine podajanja kazenskih ovadb.

161. člen ZKP (obveščanje kvalificiranih ovaditeljev in oškodovancev, ki so podali ovadbo za KD z več kot pet let zapore)

VDT

VDT, posamezna ODT in DDTS ocenjujejo, da je rešitev izraz nezaupanja do državnih tožilcev. Državni tožilec izgublja svojo samostojnost pri odločanju o kazenski ovadbi proti ovaditelju in v razmerju do vodje tožilstva. Lahko bi dali kvalificiranimi ovaditeljem kvečjemu možnost subsidiarnega pregona. Podaljšali se bodo kazenski postopki, povečan bo obseg pregona in dokončnega odločanja na sodišče. Kvalificirani ovaditelji so »specializirani« za določeno področje, ki ga nadzorujejo in na katerem varujejo javni interes. Ravno njihovo podrobno poznavanje specifične problematike državnemu tožilcu omogoča informirano/kakovostnejše utemeljeno odločanje o morebitnem zavrženju ovadbe ali nadaljevanju pregona. S predlagano rešitvijo se spodbuja proaktivno delovanje omenjenih organov in institucij: po eni strani gre za izboljšanje pretoka informacij in njihove kakovosti, hkrati pa tudi in zlasti za varovanje javnega interesa.

DRUŠTVO ZA NENASILNO KOMUNIKACIJO

Zaradi izkušenj v praksi, ko državni tožilci v primerih nasilja v družini pogosto zavržejo kazenske ovadbe iz razloga, da naznanjeno dejanje, ni kaznivo dejanje, čeprav iz opisov jasno izhaja, da gre za nasilje v družini, je predlagana pisna seznanitev oškodovanca z obrazloženimi razlogi za zavrženje v primerih vseh hujših kaznivih dejanj. Upošteva vlogo državnega tožilca kot dominus litis postopka, njegovo ustavno varovano samostojnost in »posvetovalno naravo« mnenja oškodovanca, je predlagatelj pri opredelitvi kaznivih dejanj izhajal iz teže kaznivih dejanj glede na zagroženo zaporno kazen, pri čemer bi kataloška opredelitev kaznivih dejanja bistveno posegla v predlagani koncept.

264. člen ZKP (pregled poškodovanca)

VČP

Predlagano je, da naj izvedenec medicinske stroke le izjemoma poda svoje mnenje brez pregleda poškodovanca. Direktiva 2012/29/EU predvideva, da so zdravstveni pregledi čim manj invazivni ter da se izvedejo le, če so nujno potrebni za namene kazenskega postopka (d) točka 20. člena).

331. člen ZKP (omejitve neposrednega zaslišanja na glavni obravnavi)

MNZ

Predlagano je zaslišanje v posebej prirejenem prostoru ter dvig starosti na 18 let, ko gre za pogoj, da se oškodovanec določenega kaznivega dejanja ne zasliši ponovno na glavni obravnavi. Prepreči naj se stik mladoletne osebe kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost ipd. kaznivih dejanj z obdolžencem. Predlagatelj pojasnjuje, da je del pripombe že upoštevan z rešitvami 240. in 240.a člena ZKP, dviga starosti pa glede na pravice obrambe ni upošteval. Preprečitev nepotrebnih stikov je predlagana v novem petem odstavku 65. člena ZKP. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

7.2 ZASLIŠANJE OSUMLJENCEV IN PRIČ PRED DRŽAVNIM TOŽILSTVOM OZIROMA POLICIJO

Splošno

VDT

VDT opozarja na tehnične, finančne in kadrovske posledice predlaganih rešitev, podobno opozarja tudi MNZ (državni tožilci že zdaj nimajo časa, da bi hodili na zaslišanja osumljencev pred policijo, nimajo prostorov in opreme, že zdaj so težave s snemanjem na sodišču, državni tožilec v fazi pred zaslišanjem na policijski postaji ni seznanjen z zadevo, potrebno bo dodatno informiranje s strani policije). Podaljšal se bo predkazenski postopek, sodišča ne bodo razbremenjena. Prisotnost državnega tožilca bo zdaj zgolj možnost, ne pa obveza (podobno velja tudi za snemanje zaslišanj). Policija že ima opremo, ki je bila nabavljena pred leti ob uveljavitvi novele ZKP-E (snemanje pa ni predvideno kot obligatorno). Glede na to, da se s predlogom novele omejuje možnost uvedbe preiskave in upoštevajoč že obstoječe možnosti priznanja krivde oziroma sporazuma o priznanju krivde, odloženega pregona in poravnavanja, ni videti realne nevarnosti za občutno podaljšanje kazenskih postopkov.

PROF. DR. GORKIČ (SMISELNO ENAKO TUDI PROF. DR. DEŽMAN IN PROF. DR. ERBEŽNIK)

Predlagana ureditev nesorazmerno posega v pravico do izvajanja dokazov v korist obdolženca, ker osumljencu ne zagotavlja možnosti sooblikovati dokazno gradivo v predkazenskem postopku (argumenti se delno prekrivajo z argumenti VDT). Predvidena je sprememba 73. člena ZKP, ki bo omogočila vpogled v zbrano dokazno gradivo že v predkazenskem postopku. Dokaz zaslišanja prič pred policijo ali državnim tožilcem bo praviloma veljaven le, če bo obramba naknadno dobila možnost zaslišanja na sodišču.

148.a člen (zaslišanje osumljenca)

VDT

Snemanje zaslišanja osumljenca pri npr. bagatelnih kaznivih dejanjih je odveč, naj bo le za kazniva dejanja s predpisano kaznijo pet ali več let zapora. Predvidena je enotna ureditev, s katero se bo zagotavljala transparentnost samega zaslišanja in posledično se bodo preprečevale zlorabe. Snemanje pa sicer ostaja v diskreciji zasliševalca (torej enako kot v trenutno veljavnem ZKP).

MNZ

Problematično je zagotavljanje tehnične pomoči državnemu tožilcu, saj policija nima povsod primernih prostorov. Izven uradnih prostorov naj se zasliši osumljenec, če je to nujno zaradi potreb postopka. Predlagatelj pojasnjuje, da mu v primeru, ko državni tožilec zaslišanje opravi v prostorih policije, slednja glede na razpoložljive možnosti, to omogoči. Možnost zaslišanja izven uradnih prostorov je v predlogu ustrezno zamejena.

E-DEMOKRACIJA

Z namenom preprečitve zlorab je predlagano, da se doda določba o tem, da se mora čas prihoda osumljenca (če ta ne pride v spremstvu policije ali drugih uradnih oseb), ki je posnet z (zunanji) kamerami na policijskih postajah, z nekajminutno toleranco ujemati s časom začetka zaslišanj (in snemanja teh zaslišanj). Predlagatelj ocenjuje, da so že predvidene zadostne varovalke in da takšna nesistemska rešitev ne bi bila niti smiselna niti učinkovita (zgolj časovno neujemanje prihoda in začetka zaslišanja še ne predstavlja zlorabe).

Nova 148.b in 148.c člena ZKP (zaslišanje priče in veljavnost dokazov)

VDT

VDT ocenjuje, da naj bi predlagane rešitve izražale nezaupanje do državnega tožilca (snemanje, priča lahko zavrne snemanje). Nadalje meni, da je problematično, ker pri zaslišanju prič ne bo zagotovljena enakost orožij (osumljenec ne more biti prisoten pri zaslišanju), kar bo vplivalo na dokazno vrednost; izjeme od naknadnega soočenja z osumljencem pred sodiščem so problematične, ker bi bilo kršeno načelo kontradiktornosti. Pravni pouki žrtvam kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost ipd. so nesmiselni, ker jih otroci ne morejo razumeti. Intervjuje z otroki, žrtvami kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, naj opravljajo le strokovno usposobljene osebe z licenco. Snemanje je lahko neprimerno, npr. zaslišanj oškodovancev za kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost (dodaten poseg v njihovo osebno sfero). Pri predlaganih rešitvah ne gre za nezaupanje, temveč za zagotavljanje visokega standarda transparentnosti in varovanja človekovih pravic. Ni smiselno, da se priča sili k pričanju v tej zgodnji fazi postopka, ko še ni zagotovljena kontradiktornost. Tako s primerjalnopravnega vidika kot tudi z vidika zahtev ESČP zaslišanje pred državnim tožilcem oziroma policijo v predkazenskem postopku ni sporno; 6/3/d člen EKČP o pravici do (navzkrižnega) zaslišanja prič se praviloma ne nanaša na predkazenski postopek, poleg tega je izpolnjena zahteva po tem, da bo dokaz praviloma veljaven le, če ga bo obramba lahko kasneje izpodbijala pred sodiščem (zagotovljena bo torej naknadna kontradiktornost). Tudi druge primerljive države ne zagotavljajo kontradiktornosti v tako zgodnji fazi postopka. Dopuščena je možnost, da se žrtve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost ipd. kaznivih dejanj zaslišijo s pomočjo strokovnjaka. Licenca se zaenkrat ne uvaja (upoštevati je treba tudi pravico do naravnega sodnika), gotovo pa so potrebna ustrezna izobraževanja. Predvideno je, da se oškodovanci kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost ipd. kaznivih dejanj zaslišujejo le enkrat, praviloma v t.i. varni sobi, potem se lahko kasneje predvaja posnetek oziroma prebere zapisnik zaslišanja, kar preprečuje t.i. sekundarno viktimizacijo.

MNZ

V prvem odstavku 148.c člena ZKP predlagajo direkten sklic na četrti odstavek 148. člena ZKP. Predlagatelj pojasnjuje, da je v četrtem odstavku 148.a člena ZKP poduk nekoliko širši. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

OZS

Obrambi se ne dopušča prisotnost pri zaslišanju prič, brez da bi za to obstajal utemeljen razlog (podobno tudi Okrožno sodišče na Ptuju), zlasti v primerih, ko je osumljenec že seznanjen s tem, da se zoper njega vodi predkazenski postopek; DT in policija bosta preverjala le svoje hipoteze, naknadno zaslišanje prič bo torej »hendikepirano«, saj bo treba izpodbijati že dane izjave, priča pa seveda ne bo želela pokazati, da je pred policijo napačno izpovedala. 6/3/d člen EKČP o pravici do (navzkrižnega) zaslišanja prič se praviloma ne nanaša na predkazenski postopek, poleg tega je izpolnjena zahteva po tem, da bo dokaz praviloma veljaven le, če ga bo obramba lahko kasneje izpodbijala pred sodiščem (zagotovljena bo torej naknadna kontradiktornost). Tudi druge primerljive države ne zagotavljajo kontradiktornosti v tako zgodnji fazi postopka.

7.3 DRUGAČNA UREDITEV UVEDBE PREISKAVE, IZČRPAVANJE POSAMEZNIH PREISKOVALNIH DEJANJ

165.a, 167. in 169. člen ZKP

VDT

*Sedanja ureditev, ki daje možnost državnemu tožilcu predlagati posamezna preiskovalna dejanja (PPD) pred preiskavo, je ustrezna. S predlogom se de facto ukinja preiskava in uvaja neformalna preiskava brez osredotočene preiskovalne teze in varovalk za obdolženca; ni več jasne razmejitve med preiskavo in posameznimi preiskovalnimi dejanji (PPD). Podaljšali se bodo postopki, saj bo prišlo do veriženja predlogov za PPD; v preiskavi preiskovalni sodnik velikokrat izve tudi kakšna nova dejstva, s katerimi državni tožilec do vložitve zahteve za preiskavo ni bil seznanjen in lahko izvede dodaten dokaz, brez da bi spis najprej vrnil državnemu tožilcu, ki bi ga nato tako ali tako vrnil sodišču z namenom, da se izvede še ta dodaten dokaz. Potrebne bodo dodatne obrazložitve zahtev za preiskavo (zakaj ne gre s PPD). V primeru zavrnitve predloga državnega tožilca za izvedbo posameznega preiskovalnega dejanja bi bila potrebna pritožba na izvenobravnavni senat. Za opravo PPD po 165.a členu ZKP ni predviden noben dokazni standard. Niso predvideni kriteriji za to, kdaj se dokazi ne morejo zbrati s PPD, kar bo vodilo do arbitrarnih odločitev o neuvedbi sodnih preiskav. V praksi se premalokrat izčrpa možnost PPD, namen predlaganih sprememb je dejansko zagotoviti, da se zadeve, v katerih so potrebna le PPD, ne uvaja preiskava, saj lahko to znatno zavleče postopek. Preiskava se ne ukinja, dejansko se zgolj krepi možnost, da se opravijo le PPD, kadar glede na okoliščine primera ni potrebe po preiskavi. Zahteva za preiskavo bo morala biti posledično bolj utemeljena, ne gre pa pozabiti niti, da že po veljavni ureditvi preiskava ni obvezna, če je predpisana kazen zapora do osem let (šesti odstavek 170. člena ZKP), in da so v skrajšanem postopku možna le PPD (431. člen ZKP), poleg tega bo imel osumljenec zdaj možnost že v predkazenskem postopku vpogledati v dokazno gradivo. Namen spremembe je gradualističen prehod na ureditev državno-tožilske preiskave. Pri oceni dolžine postopkov je treba upoštevati tudi to, da se bodo zadeve, ki bi sicer daljše obdobje »stale« v preiskavi, lahko nadaljevale z neposredno obtožnico že po nekaj PPD. Upoštevanje predloga o pritožbi na izvenobravnavni senat bi podaljšalo postopke (bilo bi torej v nasprotju z namenom, ki ga zasledujejo predlagane spremembe), treba bi bilo zagotoviti tudi kontradiktornost. Tudi v skrajšanem postopku že zdaj ni dokaznega standarda za PPD. Preiskovalni sodnik bo lahko zahteval dodatno obrazložitev, poleg tega pri zavrnitvi predloga za PPD ne velja *ne bis in idem*.*

OZS

Ni bilo resne strokovne razprave, iz katere bi sledilo, zakaj je potreben tako radikalen poseg v ustroj kazenskega postopka in ali je mogoče postaviti sistem, ki bi ustrezno nadomestil sodno preiskavo, tako da bi ohranili enakost orožij. Hitrejši tek postopkov ni več razlog, ki bi utemeljeval ukinitve preiskave, saj se večina zadev konča s priznanjem krivde ali s sporazumom o priznanju krivde. Preiskava je osrednja faza kazenskega postopka, obdolženec s svojim zagovornikom lahko sodeluje pri izvedbi dokazov. Predlog novele ne vsebuje obrambnih poizvedb, neenakost orožij v ključni fazi, če bo kasneje prišlo do priznanja krivde. Obdolženci, ki si ne morejo plačati zagovornika, bodo množično priznavali krivdo zaradi predvidevanja, da na glavni obravnavi ne mogoče učinkovito izpodbiti obremenilnih dokazov (razbremenilnih pa v tej fazi še ne bo). Strokovna razprava poteka še iz časov priprave novega ZKP-1. Glede na to, koliko časa je že zahtevala in bi še zahtevala priprava popolnoma novega

ZKP-1, je predlagatelj ocenil, da je smiselni gradualističen pristop k uveljavitvi novega koncepta. Med zadevami, ki dlje časa stojijo v preiskavi, so še vedno pomembni primeri gospodarske kriminalitete. Pri PPD bo še vedno lahko sodeloval obdolženec z zagovornikom ter tudi predlagal dodatne dokaze tako kot doslej (glej npr. sedmi odstavek v povezavi z devetim odstavkom 178. člena ZKP), zaslišanja pred policijo pa bo mogoče izpodbijati na glavni obravnavi. V drugih državah se obrambne poizvedbe niso izkazale kot učinkovite (npr. v Avstriji). Priznanje krivde je vedno v diskreciji obdolženca, torej lahko vztraja, da se nadaljuje glavna obravnava in posledično tudi izvajanje dokazov v njegovo korist. Priznanj krivde oziroma sporazumov o priznanju krivde je že zdaj razmeroma veliko, zlasti zato, ker so obdolženci pripravljeni sprejeti ponujeno sankcijo in se tako izogniti daljšim postopkom. Na glavni obravnavi bodo obdolženci lahko izpodbijali zaslišanja prič pred policijo in predlagali izvedbo drugih dokazov.

7.4. PRIKRITI PREISKOVALNI UKREPI

Splošno

VDT/MNZ

Uredijo naj se roki za hrambo prometnih podatkov (ki jih je Ustavno sodišče Republike Slovenije razveljavilo v ZEKom-1). Roki za dopustitev obveščanja osebe, kateri podatki so posredovani (tri ali šest mesecev), so prekratki in lahko kompromitirajo PPU. Hramba prometnih podatkov ni predmet urejanja v ZKP, temveč drugih predpisov (ZEKom-1), upošteva omejitve, ki izhajajo iz nedavnih odločitev Sodišča EU (glej obrazložitev k 149. b členu). Omejitev možnosti seznanitve glede posredovanja osebnih podatkov je izjema od splošnega režima, ki je urejen v predpisih o varstvu osebnih podatkov (glejte 30. člen ZVOP-1) in mora kot izjema biti urejena sorazmerno in restriktivno. Sicer pa so bili roki za možnost seznanitve na predlog MNZ podaljšani na 24 mesecev, kar je več kot razumno obdobje za končanje (policijske) preiskave. Ta splošni rok prepovedi seznanitve bo preiskovalni sodnik lahko glede na posamezne okoliščine zadeve določil tudi drugače (rok skrajšal, ga odpravil); je pa sedaj določena zgornja meja (torej 24 mesecev).

149.a člen (tajno opazovanje)

VDT

VDT bi zavoljo enake obravnave dovolilo tajno opazovanje za nekatera kazniva dejanja, ki se preganjajo na zasebno tožbo (sorodstveno razmerje med oškodovancem in storilcem). Podali so tudi predlog za dopolnitev oziroma spremembo kataloga kaznivih dejanj po 149.a členu ZKP (podobno pripombo je podalo tudi MNZ). Ni logično, da se PPU uporabljajo za kazniva dejanja, ki se preganjajo na zasebno tožbo, četudi je bil takšen namen zakonodajalca, ko je v KZ-1 dal nekatera KD (tudi premoženjska) na zasebno tožbo. Vendar je tudi na podlagi dosedanje prakse mogoče zaznati, da se takšna rešitev (torej PPU pri kaznivih dejanjih na zasebno tožbo) ni uspešno uveljavila, problematična pa je tudi z vidika sorazmernosti. Katalog kaznivih dejanj je bil oblikovan upoštevajoč odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-65/13 z dne 3. julija 2014 (npr. opombe št. 33), natančneje zlasti glede na težo kaznivih dejanj oziroma varovano dobrino (seveda pa poleg izrecno navedenih inkriminacij pride v poštev katero koli kaznivo dejanje, za katerega je predpisana kazen zapora na pet ali več let – 1. točka četrtega odstavka 149.a člena ZKP). MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

IP

Predlagano je, da se katalog po 149.a členu ZKP ne uporabi pri 149.b členu ZKP, temveč, da se uporabi katalog (po potrebi razširjen) po drugem odstavku 150. člena ZKP. Glede na naravo in invazivnost ukrepa je bolj primeren katalog po četrtem odstavku 149.a člena ZKP (torej katalog, ki velja za tajno opazovanje).

149.b člen (prometni podatki)

VDT

Dodan stavek v petem odstavku glede obsega dovoljene uporabe pridobljenih podatkov je operativno neučinkovit ter bi v praksi podaljševal postopke v drugih zadevah. Določba je bila oblikovana z upoštevanjem ustavnega načela sorazmernosti in z namenom preprečevanja zlorab.

MNZ

Pridobivanje prometnih podatkov naj se predvidi tudi za obdolžence oz. obsojence zoper katere je sodišče izdalo odredbo za privedbo in za druge osebe, ki le-tem pomagajo pri begu oz. skrivanju. Naj se omogoči tudi pridobitev prometnih podatkov tretjih oseb. Predlagatelj ni uredil možnosti pridobivanja IP naslova od ponudnikov spletnih storitev brez odredbe sodišča, ko se posameznik zavestno odpove pričakovani komunikacijski zasebnosti, skladno z aktualno sodbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, I Ips 27119/2014 z dne 17. 11. 2016 (podobno tudi VDT). Opozarjajo tudi na nujno ureditev problematike pridobitve podatkov o prometu v primeru prometnih nesreč, na katero je Ministrstvo za pravosodje opozorila tudi Javna agencija RS za varnost prometa z dopisom, št. 3711-3/2013, 5.1.2017. Predlagajo, da se nadzorni mehanizem v okviru obveščanja osebe o posredovanju prometnih podatkov uredi po vzoru drugih preiskovalnih ukrepov iz 154. člena ZKP z možnostjo podaljšanja dvoletnega roka, torej da obveščanje osebe prevzame državni tožilec ali preiskovalni sodnik, v členu pa ostane le določba, ki bi operaterje zavezovala, da svoji stranki ne smejo razkriti, da je prometne podatke posredovala policiji. Vprašanje oseb, ki jih je treba prisilno privedi oziroma zoper katere je izdana tiralica, je deloma že rešeno v okviru ureditve IMSI lovilca (150.b člen ZKP). Za obsojene osebe pa opozarjamo, da se mora to vprašanje rešiti v resornem zakonu, torej ZIKS, ne ZKP. Glede pridobivanja prometnih podatkov tretjih oseb pa je predlagatelj pripravil približevalni predlog (da naj bo mogoče dobiti podatke o komunikaciji »osumljenca, oškodovanca ali oseb iz drugega odstavka 149.a člena«), glede ostalih oseb pa vztraja, da pridobivanje njihovih prometnih podatkov ne more biti dopustno, ker zoper njih ni izkazan sum, s tem pa tudi niso podani pogoji za poseg v njihovo zasebnost (razen v primeru iz petega odstavka 149.č člena ZKP oziroma 149.d člena ZKP v povezavi s petim odstavkom 149.č člena ZKP). Glede zgoraj navedene sodbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije predlagatelj ocenjuje, da uporaba analogije z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-540/11 z dne 13. 2. 2014 ni primerna, ker v dani zadevi ne gre za bistveno enako situacijo. Namreč, v zadevi pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije je šlo za to, da je pritožnik tekom komuniciranja (preko p2p programa) svoj IP naslov neposredno posredoval drugim uporabnikom določenega omrežja, oziroma točneje, ni podvil nobenih ukrepov, da bi bil njegov »IP-naslov, prek katerega je dostopal do interneta, kakorkoli prikrit, torej drugim uporabnikom neviden« (prim. tč. 14 obrazložitve navedene sodbe). Zavrnilo tega dejstva njegovo pričakovanje, da njegova identiteta ne bo razkrita, ni bilo upravičeno (prim. isto točko). V primeru iz sodbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije ni šlo za tak primer; obsojena je svoj IP razkrila zgolj spletnemu portalu, pa še to zgolj iz tehničnih razlogov – da je lahko oddala komentar – nikakor pa ga ni razkrila drugim udeležencem komunikacije (bralcem iste spletne strani). Vse, kar je delila z drugimi udeleženci (torej »nedoločljivim krogom neznancev«, glejte spet isto točko obrazložitve sodbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije), je bila vsebina njenega komentarja, ne pa tudi IP naslova, s katerega je bil podan ta komentar. Odločitev Ustavnega sodišča Republike Slovenije gre torej dlje od dosedanje prakse in zamejitev Ustavnega sodišča Republike Slovenije in v tem kontekstu še ni prestala preizkusa ustavnosti. Če bi namreč razkritje vsebine komunikacije zadoščalo za odrek zasebnosti identitete, bi ta argument gotovo v svoji odločbi uporabilo tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije, ker je to (toliko bolj) veljalo tudi v zadevni eMule zadevi, pa ni. Ob tem pa še posebej opozarjamo na stališče Ustavnega sodišča Republike Slovenije iz iste zadeve, da je dinamični

IP naslov sicer varovan osebni in komunikacijski podatek, ter da je isto potrdilo tudi Sodišče EU v nedavni zadevi Breyer proti Nemčiji (zadeva št. C 582/14 z dne 19. 10. 2016), kar je z vidika predlagatelja bistven element za odločitev o tem, da ne razširja možnosti pridobitve tovrstnih podatkov brez odredbe sodišča, zgolj na podlagi zahteve policije. Poleg ustavnopravnih zadržkov je tovrstna širitev neprimerna tudi z vidika sistemskega urejanja pridobivanja komunikacijskih podatkov in zamejitve tveganj preširoke uporabe tega ukrepa brez sodnega nadzora. Ne strinjamo s predlogom Javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa, ker je zastavljen preširoko in je vprašljiv tako z vidika primernosti doseganja ciljev kot tudi z vidika sorazmernosti. Sicer pa pripominjamo, da ima policija v primeru najhujših prometnih nesreč (hujša telesna poškodba ali smrt) že po sedanjem predlogu možnost pridobiti prometne podatke, prav tako pa lahko v primerih, da se nesreča obravnava kot kaznivo dejanje, preišče tudi sam telefon. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena, razen glede obveščanja tretjih oseb, pri čemer pa želi poudariti več vidikov. Najprej, predlagani člen ne določa obveznosti obveščanja s strani operaterja, ampak zgolj možnost, ki jo lahko operater izkoristi, če jo želi; v praksi tako ocenjujemo, da bo do obveščanja naročnika oziroma uporabnika prihajalo zgolj v primerih, če bo ta po poteku dveh let oziroma druge dobe od uporabe ukrepa operaterja o tem izrecno vprašal. Posledično ne more biti pravilno sklepanje, da bi tako določena možnost obveščanja lahko na splošno prohibitivno vplivala na uspeh policijske preiskave. Kar pa zadeva ponujeno alternativo, t.j. to po drugem odstavku 154. člena ZKP, pa opozarjamo, da je ta mišljena najprej zgolj za primere, ko se tožilec po svoji presoji odloči, da ne bo uvedel kazenskega pregona, ter obenem, zgolj za primere najbolj intenzivnih PPU-jev (prisluhi, lovilci), kjer je nujno potrebna individualna obravnava obveščanja, in kjer bo takih primerov posledično nujno manj. Zatorej predlagatelj vztraja pri svojem predlogu.

IP

Predlagano je, da naj ima naslovnik odredbe možnost pritožbe, ne zato, ker ne bi želel dati podatkov, ampak kolikor ocenjuje, da je nesorazmerna ali ni procesno popolna (sklicevanje na zadnjo sistemsko odločbo Ustavnega sodišča RS s področja preiskave odvetniških pisarn). Nadalje je predlagano, da naj predlog za odredbo vključuje tudi »kategorije podatkov, ki se jih zahteva in obdobje, za katero se jih zahteva«, podobno, kot predvideva že 149.c člen ZKP. Predlagano je tudi, da se glede možnosti pridobivanja podatkov iz razloga varovanja življenja in zdravja ljudi, določijo varovalke, ki bi preprečevale morebitne zlorabe. Omenjena odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije ni primerljiva z zbiranjem prometnih podatkov (govori o naknadni pritožbi, hkrati gre tudi za varovanje odvetniške zaupnosti). Že prvi odstavek 149.b člena ZKP izrecno govori o »relevantnih podatkih«, v drugem odstavku 149.b člena pa je predvideno, da predlog in odredba vključujeta »relevantno časovno obdobje, za katerega se podatki zahtevajo«. Po oceni predlagatelja 149.c člen ZKP v tem delu bistveno ne odstopa od 149.b člena ZKP. Predlagatelj pojasnjuje, da zgoraj navedeni razlog ni samostojen razlog, saj je vezan na predhodni pogoj, v skladu s katerim morajo biti podani razlogi za sum, da je bilo izvršeno, da se izvršuje ali da se pripravlja oziroma organizira kataloško kaznivo dejanje.

GZS

Predlagano je, da stroški, ki nastanejo operaterjem po drugem in tretjem odstavku 149.b člena ZKP, bremenijo sodišče kot stroški preiskovalnega postopka, podredno je predlagano, da se lahko odredba izvrši najkasneje prvi delovni dan po prejemu odredbe. Predlagano je tudi, da se v odredbi navede tudi pravna podlaga in natančna določitev podatkov, ki se zahtevajo in katere operater hrani (smiselno enako tudi pri drugem odstavku 149.c člena ZKP). Nadalje je predlagano, da se v primerih ustne odredbe le-ta sporoči po varni elektronski poti, kot se to sedaj v praksi že dela s strani policije. Zaključno je predlagano, da se obveznost obveščanja oseb, katerih podatki so bili posredovani, v celoti črta (podobno tudi v četrtem odstavku 149.c člena in tretjem odstavku 149.č člena ZKP). Glede stroškov operaterjev predlagatelj pojasnjuje,

da ima država že od uvedbe *data retention* leta 2007 stališče, da gre za delovanje v javnem interesu v močno regulirani dejavnosti, pri čemer v obravnavni določbi niti ne gre za *data retention*, temveč za obstoječe podatke. Glede predlaganega roka za izvršitev odredbe se pojasnjuje, da že zdaj v praksi, če je zadeva nujna, pomeni, da jo je treba izvršiti v nekaj urah, če pa ni nujna, pa se jo izvrši naslednji delovni dan. Ocenjeno je, da je predlagana ureditev v tem delu ustrezna in da zaradi posamičnih primerov v praksi, ki so posledica nerazumevanja veljavnih določb ZKP, ni smiselno širiti obsega odredbe. Predlog glede sporočanja ustne odredbe ni bil upoštevan, saj praksa pomisleke glede preverjanja istovetnosti sodnika že ustrezno ureja (npr. preko preverke na posebno telefonsko številko ipd). Glede pripomb GZS o obveznosti obveščanja, ugotavljamo, da so utemeljene na napačnih predpostavkah. Obveznost obveščanja ostaja samo pri t.i. izjemnih in nujnih primerih, ko gre za ustno odredbo, in sicer zaradi sistemskega nadzora, da se te izjemne situacije ne bi zlorabljale oziroma, da izjema ne bi postala pravilo - samo število teh primerov ne bi smelo biti večje od števila obdelav oziroma posredovanih podatkov po sedanjem 12. členu ZVOP-1. Kar se tiče pravice posameznikov do seznanitve glede posredovanja njihovih podatkov, pa že splošna pravila o varstvu osebnih podatkov določajo možnost seznanitve posameznika (glejte 30. člen ZVOP-1) - s tega vidika gre v ZKP pri določitvi odložnega roka glede posredovanja podatkov za izjemo od splošnega pravila, ki mora biti hkrati sorazmerna (t.j. ustrezno časovno zamejena) in dovolj dolga, da seznanitev (do katere so posamezniki sicer upravičeni po ZVOP-1), ne posega v interese učinkovitega zaključka kazenskega postopka.

OZS

Izpostavljeno je, da ni določeno maksimalno trajanje posega v komunikacijsko zasebnost, kar je v nasprotju z drugim odstavkom 37. člene Ustave. ZKP ne ureja hrambe, temveč le zavarovanje oziroma pogoje za pridobitev podatkov.

149.č člen (posredovanje imeniških ipd. podatkov)

VDT

Operater naj nima možnosti presoje zakonitosti zahtevka policije ali državnega tožilca, t.i. motion to quash. Zahtevani podatki so natančno opredeljeni, v vsakem primeru bodo predmet naknadne sodne presoje (smiselno enako pripombo sta podala tudi MNZ in GZS). Predlagatelj pojasnjuje, da operater ne bo presojal zakonitosti, hkrati tudi ne bo imel možnosti zavrnitve zahtevka, imel pa bo možnost, da na lastne stroške s pisno obrazloženimi razlogi podatke nemudoma posreduje pristojnemu preiskovalnemu sodniku, ki bo presodil, ali je zahtevek podan v okviru 149.č člena ZKP.

IP

Predlagano je, da se podatki, ki jih je dopustno prejeti po tem členu, še bolj določno opredelijo in da se tako še bolj poskrbi za preprečitev dosedanjih zlorab (zgolj pridobivanje naročniških podatkov). Predlagatelj pojasnjuje, da so ustrezne varovalke pred zlorabami predvidene v četrtem odstavku, izjema je predvidena le po petem odstavku.

MNZ

Predlagano je črtanje celotnega tretjega odstavka, ki določa obveščanje uporabnikov s strani operaterjev. Predlagatelj podaja enak odgovor kot na istovrstno pripombo k prejšnjim členom.

149.d člen (posredovanje podatkov za potrebe zasebne tožbe)

IP

Predlagana določba ne bo dosegla namena, saj zasebni tožnik ne bo mogel dobiti IP naslova pisca spletnih komentarjev, zato predlagajo črtanje. Predlagatelj meni, da drugačna (bolj

zavezujoča) ureditev ni dopustna, saj bi to pomenilo »porušenje« razmerij med pogoji za posege pri prikritih preiskovalnih ukrepih in katalogih kaznivih dejanj, kar pa glede na odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije ni mogoče narediti. Glede na dosedanje ustavnosodno prakso po oceni predlagatelja ni mogoče predvideti pridobivanja prometnih podatkov za potrebe zasebnih tožb, razen v primeru izjeme iz petega odstavka 149.č člena, ki pride v poštev tudi pri 149.d členu ZKP.

150.a in 150.b člen (IMSI Lovilec)

IP

Predlagano, da policija vsakič, ko oceni, da bi potrebovala IMSI/IMEI številke določenega mobilnega telefona, pridobi novo odredbo preiskovalnega sodnika, poleg tega naj se raba ukrepa zameji na telefone, ki jih uporablja osumljenec, ne pa tudi na telefone, ki se za komunikacijo v zvezi s kaznivim dejanjem uporabljajo v rokah drugih oseb. Podredno predlagano, da se lovilci hranijo na sedežih sodišč ter da njihovo uporabo spremlja preiskovalni sodnik ali druga z njegove strani pooblaščen oseba. Predlagatelj ocenjuje, da bi takšne rešitve operativno preveč otežilo delo policije (enako velja za hrambo IMSI lovilcev na sodiščih), predlog zakona pa vsebuje druge varovalke (prepoved uporabe sredstva, ki omogoča prisluškovanje ipd.). Glede spremljanja uporabe IMSI lovilca s strani preiskovalnega sodnika oziroma druge osebe, ki bi jo določil preiskovalni sodnik, pa že sedaj ni ovire, da bi preiskovalni sodnik tovrsten ukrep odredil v okviru svoje odredbe, v kolikor bi ga ocenil za potrebnega. Zakonska obveza, da je to potrebno v vsakem primeru, se v tem kontekstu zdi pretirana in preveč omejujoča.

OZS

Predlagano je, da se zagotovi možnost popolnega razkritja tehničnih zmogljivosti, pri čemer je treba poleg nadzora sodišča nad posestjo lovilca zagotoviti tudi informacije o tem, katere podatke je policija imela možnost vpogledati v času izvajanja ukrepa, kako dolgo in na kakšen način. Predlagatelj pojasnjuje, da bo zapisnik o izvedbi ukrepov vseboval navedbo prepoznanih številk komunikacijskih sredstev, številke za elektronsko komuniciranje oziroma lokacij komunikacijskih sredstev, datum ter uro začetka in konca uporabe ukrepov in podatke, ki omogočajo identifikacijo izvajalcev ukrepov.

154. člen (ravljanje z gradivom iz PPU)

VDT

Rok za uničenje gradiva iz PPU naj se podaljša z dveh na pet let, ali do zastaranja pregona za kaznivo dejanje, ali naj se kar črta. Omenjena določba je trenutno predmet ustavno-sodne presoje, zato ostaja rok nespremenjen. Na predlog VDT pa se bo omejil na primere, ko je storilec znan.

MNZ

Dopolnitev petega odstavka 154. člena ZKP, ki se nanaša na izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov iz 150., 151. in 155.a člena ZKP naj bi bila neizvedljiva in nesprejemljiva tako v tehničnem kakor tudi v pravnem pogledu (policija mora po prenehanju prikritih preiskovalnih ukrepov vse izvode posnetkov, sporočil in vse predmete pridobljene z uporabo teh ukrepov predati državnemu tožilcu – 153. člen ZKP). Gre za logično izpeljavo ustavno-skladne ureditve zasega odvetnikove komunikacije oziroma druge privilegirane komunikacije na področju PPU (zato tudi ni zagotovljena kontradiktornost – glede na naravo PPU in fazo postopka). Policija je zgolj dolžna opozoriti na tovrstno komunikacijo, odloča izvenobravnavni sodnik, ki glede naravo vsebine lahko odredi uničenje. Ta določba je *lex specialis* glede na določbo, ki ureja ravnanje z

gradivom iz PPU. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

156. člen (bančni podatki)

BS

Predlagano je, da zaupne podatke po prvem odstavku pridobiva državni tožilec, pristojnost pridobivanja po petem odstavku pa naj ostane zaupana policiji. Predlog ni bil upoštevan, saj gre za predlog ureditve, ki odstopa od zdaj veljavne, pri čemer je namen spremenjene določbe 156. člena ZKP ravno v bolj jasni razmejitvi med podatki, za katere se zahteva sodna odredba in podatki, ki jih policija in državni tožilec lahko pridobita sama.

MNZ

Ocenjeno je, da predlagan način obveščanja svojih strank s strani bank ni ustrezen, osebe bi moral obveščati državni tožilec, kot to ravna v skladu s 154. členu ZKP tudi pri preostalih PPU. Pojasnjujemo, da gre za »neobvezno« seznaniitev, ki jo bodisi na zahtevo strank bodisi na lastno pobudo izvede banka, vendar šele po poteku roka 24 mesecev po zaključku izvrševanja odredbe preiskovalnega sodnika oziroma posredovanja podatkov državnemu tožilcu ali policiji (glej podobno ureditev in obrazložitev pri 149.b, 149.c in 149. č členu ZKP).

7.5. KAZNOVALNI NALOG

445. a člen ZKP (kaznovalni nalog)

VDI

Predlagano je, da se 445.a člen spremeni tako, da bi bilo mogoče izdati sodbo o kaznovalnem nalogu tudi za kazniva dejanja iz pristojnosti okrožnega sodišča za kazniva dejanja, za katera je zagrožena kazen do pet let zapora. Predlog ni upoštevan, kaznovalni nalog je predviden kot izjema od siceršnjega pravila, da je treba zaslišati obdolženca pred izdajo sodbe, zaradi česar (in upoštevajoč manjše število podanih ugovorov), ni primeren pri težjih kaznivih dejanjih.

7.6 IZBOLJŠAVE PRAVNIH PODLAG ZA SODELOVANJE PRISTOJNIH ORGANOV IN HITREJŠI TEK POSTOPKOV

31.a člen (združevanje zadev DT)

VDI

Predlagana določba naj bi bila neustrezna, treba bi jo bilo urediti v področni zakonodaji. Poleg tega je urejanje pravil s podzakonskim aktom v neskladju z Ustavo RS. Predlagana ureditev se nanaša le na poslovanje državnega tožilstva, in sicer v fazi usmerjanja predkazenskega postopka in po prejemu kazenske ovadbe s strani policije, vse dokler še ni vložen obtožni akt ali ni bilo predlagano posamezno preiskovalno dejanje ali sodna preiskava. Zasnovana je na razlogih procesne ekonomičnosti, h kateri mora stremeti tudi državno tožilstvo. S tem v zvezi predlagatelj pojasnjuje tudi, da niti ZDT-1, niti DTR ne vsebujeta splošnega pravila za združitev postopkov v teh primerih, zato je odveč tudi izražen pomislek o vzporednem urejanju istih vsebin v različnih predpisih.

146. člen (posredovanje dokazil ob ovadbi)

VDI

Predlagano je, da naj se ovaditelja zaveže k posredovanju vse dokumentacije v zvezi s svojo dejavnostjo, ni sprejeto (podobno tudi MNZ in BS). Takšna zaveza bi bila nesorazmerna zlasti glede na to, da subjekti zasebnega prava praviloma niso zavezani k podaji ovadbe. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena z MNZ usklajena.

147. člen (podaja ovadbe)

MNZ

Izraženo je nasprotovanje predlaganemu petemu odstavku, saj pomeni odmik od vloge državnega tožilca kot dominus litis predkazenskega postopka. Predlagana ureditev je bila dopolnjena in ne predstavlja odmika od legalitetnega načela, saj bo tožilec tudi glede predlagalnih deliktov še naprej obveščen o metapodatkih, hkrati pa bo policija razbremenjena določenega dela nepotrebne administrativnega poročanja. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

148. člen (delovanje policije v predkazenskem postopku)

VDI

Sporno naj bi bilo vabljenje po telefonu, ni jamstva, da je bil pravni pouk, ki bo zabeležen v UZ-ju, dejansko dan. Določba spremenjenega sedmega odstavka (pritožba) ni primerna, saj zakon glede takšnih primerov ne daje DT nobenih pooblastil, zato je treba odkazati na določbe ZNPPol o pritožbah zoper delo policistov (podobno tudi VČP). Smiselno je čimbolj olajšati vabljenje (torej tudi po telefonu), zlasti, če v primerih takšnega vabljenja ni možna prisilna privedba, ni razloga, da bi bilo torej zelo formalizirano. Možnost pritožbe je že v veljavnem ZKP, zdaj smo jo zgolj preoblikovali, tako da je bolj določna in bi lahko zaživela v praksi.

MNZ

Predlagano je, da se v drugem odstavku 148. člena ZKP besedna zveza »opraviti potreben pregled prevoznih sredstev, potnikov in prtljage« spremeni tako, da se glasi »opraviti pregled osebe, prevoznega sredstva, potnikov in prtljage«. Izpostavljeno je, naj ostanejo uradni zaznamki pri zbiranju obvestil od osumljenca. Nazadnje je predlagano črtanje pritožbe po sedmem odstavku 148. člena ZKP. Policija je organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve RS in kot takšna samostojna pri opravljanju svojega dela. Pritožbe in pritožbeni postopek zoper delo policistov so urejeni v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol), in sicer v četrtem poglavju. Poenoti naj se uporaba izrazov ovadba in kazenska ovadba, deveti odstavek naj se ne spreminja, ali pa naj se črta vsaj zadnji stavek predlaganega devetega odstavka. Pooblastilo pregleda prevoznih sredstev, potnikov in prtljage je primarno zasnovano le za primere, ko policisti opravljajo kontrolo prometa, pri čemer pooblastila ni mogoče razširjati na preglede vozil ali oseb, ko le ti niso (več) udeleženci v prometu. Predlagana ureditev pa bi tudi bistveno posegla v že veljavne standarde za izvedbo osebne preiskave po določbah ZKP (utemeljeni razlogi za sum) in pregleda osebe po 52. členu ZNPPol (pogoj neposredne zaznave in velike verjetnosti). Uradni zaznamki o zaslišanju osumljenca se razen v primerih iz šestega odstavka ukinjajo, zaradi zagotavljanja večje transparentnosti in dokazne vrednosti. Možnost pritožbe je že v veljavnem ZKP, zdaj smo jo zgolj preoblikovali, tako da je bolj določna in bi lahko zaživela v praksi. ZKP ne definira pojmov ovadba ali kazenska ovadba (morebitni definiciji bi lahko pretirano zamejili zlasti odločanje o ovadbah zasebnih ovaditeljev). Deveti odstavek dopušča možnost, da uredba ohrani hitrejšo obveščanje, kot je sicer predpisano. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

158.a člen ZKP (pristojnost Posebnega oddelka)

VDT

Predlagano zožanje pristojnosti Posebnega oddelka je v nasprotju s temeljnim namenom njegove ustanovitve in bistveno posega v veljavno zasnovo, po kateri je treba zagotoviti, da policija ne preiskuje same sebe. Izraženo je nasprotovanje širitvi pristojnosti na druge pooblaščenke uradne osebe (FURS in pravosodni policisti). Gre za različno dojetje namena Posebnega oddelka, po mnenju predlagatelja bi moral obravnavati kazniva dejanja uradnih oseb s pooblastili, ki so sorodna policijskim. Preganjali bi le kazniva dejanja, ki so storjena v okviru službe z uporabo pooblastil.

MNZ

Predlagano je, da se v pristojnost Posebnega oddelka vključijo tudi občinski redarji in da se sicer pristojnost za obravnavo policistov prenese na MNZ. Glede umestitve občinskih redarjev predlogu nismo sledili, saj glede na stopnjo posega v pravice posameznikov navedena kategorija ni popolnoma primerljiva z obstoječimi oziroma predlaganimi (MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena). Glede 158.a člena ZKP oziroma v zvezi s predlogom, da se pristojnost za vsa kazniva dejanja, ki jih storijo policisti, prenese na MNZ, predlagatelj vnovič pojasnjuje, da s spremembo osredotoča pristojnost posebnega oddelka na SDT na preiskovanje zgolj tistih kaznivih dejanj, ki jih je policist storil pri izvajanju uradnih pooblastil, kar je v okviru dosedanje ustavnosodne prakse in prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) največ, kar je še dopustno. Ocenjujemo, da niso odpravljeni razlogi oziroma ponujeni novi argumenti, ki bi omajali jasno stališče Ustavnega sodišča Republike Slovenije ter ESČP oziroma bistvenih razlogov, zaradi katerih je bil osnovni prenos pristojnosti narejen z novelo ZKP-H po nujnem postopku leta 2007. Kot izhaja iz odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. Up-555/03 in Up-827/04 z dne 6. 7. 2006 ter odločitve ESČP v zadevi Matko proti Sloveniji št. 43393/98 z dne 2. 11. 2006, je četrti odstavek 15. člena Ustave Republike Slovenije potrebno razumeti tako, da vključuje tudi pravico do neodvisne oziroma nepristranske preiskave okoliščin dogodka, v katerem naj bi bila oseba podvržena mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju s strani policije in da da iz organizacije slovenske policije, predvsem pa njenega razmerja do Ministrstva za notranje zadeve, izhaja, da notranje policijske preiskave oziroma preiskave Ministrstva za notranje zadeve v zvezi z domnevnim policijskim nasiljem ne morejo izpolnjevati meril o neodvisnosti preiskave. Vsled navedenega predlagatelj ocenjuje, da je koalicijska zaveza s predlagano spremembo, namreč da se pristojnost posebnega oddelka pri SDT osredotoči na kazniva dejanja, ki jih je policist storil pri izvajanju uradnih pooblastil, upoštevana v največji možni meri. Karkoli več, bi zahtevalo drugačne institucionalne rešitve (npr. v obliki novega neodvisnega organa), ki presegajo materijo ZKP oziroma z drugimi besedami - ob obstoječih institucionalnih razmerjih bi karkoli več v smislu prenosa pristojnosti za vsa kazniva dejanja, ki jih storijo policisti na MNZ, ustvarilo protiustavno stanje.

VČP

Predlagano je, da se v pristojnost Posebnega oddelka vključijo tudi občinski redarji in varnostniki. Glede občinskih redarjev velja enako kot pri pripombi VDT, medtem ko varnostniki niso uradne osebe, temveč osebe zaposlene v pravnih osebah zasebnega prava.

161.a in 162. člen (poravnavanje in odložen pregon)

DRUŠTVO ZA NENASILNO KOMUNIKACIJO

Predlagano je, da se odložen pregon in poravnavanje izključita v primerih kaznivega dejanja Nasilja v družini. Kaznivo dejanje Nasilja v družini je v prvem in drugem odstavku glede na višino zagrožene kazni že praviloma izključeno iz navedenih postopkov. Ker povzročitelji nasilja pogosto skušajo navezovati stike z žrtvami tudi prek tretjih oseb (starši, prijatelji žrtve), je

predlagano, da se v okviru prepovedi približevanja in navezovanja stikov (7. točka prvega odstavka 162. člena ZKP in 195.a člen ZKP) upoštevajo tudi te osebe. Predvidena ureditev je smiselno enaka kot v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije ter Zakonu o preprečevanju nasilja v družini. Glede na to, da gre za omejevalni ukrep, s katerim se posega v ustavno varovane človekove pravice in svoboščine obdolženca, bi bila širitev uporabe tega ukrepa na širši krog subjektov, ki bi jih bilo v konkretnih primerih tudi težko natančno in jasno določiti, nesorazmerna.

193. člen ZKP (zdravniška opravičila)

ZZZS

Predlagano je, da se črta celotna ureditev, ki preverjanje zdravniških opravičil veže na imenovanega zdravnika ZZZS, saj navedene storitve ne sodijo v sistem obveznega zdravstvenega zavarovanja (ZZZS pa opozarja tudi na pomanjkanje zdravnikov), kar pomeni, da je treba črtati tudi ustrezne določbe ZZVZZ. Podrejeno je predlagano, da stroške preverjanja upravičenosti zdravniškega opravičila krije predlagatelj. Z navedeno rešitvijo se v skladu s priporočili VČP v ZKP določa bolj jasno sklicovanje na ZZVZZ, s čimer se bo poenotila sodna praksa glede preverjanja zdravniških opravičil. Gre za ureditev, ki že po ZZVZZ velja za vse sodne postopke in glede na navedeno ocenjujemo, da črtanje ni smiselno (enako velja tudi za vprašanje stroškov).

285.a člen ZKP (prekluzija dokaznih predlogov)

VDT

Predlagana sprememba pravila o prekluziji dokaznih predlogov ne omogoča dovolj jasne razmejitve med utemeljenimi in zavlačevalnimi predlogi ter prelaga breme njihove obrazložitve na sodišče (podobno tudi BS). Veljavna ureditev prekluzije je z vidika položaja obrambe prestroga in nesorazmerno omejuje pravice obrambe v nadaljnjem postopku. Glede na navedeno se prekluzija veže na zlorabe postopka.

VS RS

Predlagana dopolnitev je nesmiselna, saj v pogojih prevelike obremenjenosti sodišč ne daje predsedniku sodišč nobenih vzvodov za ukrepanje, sodnike pa obremenjuje z birokratskimi opravili. Izvedba postopka v razumnih rokih se dosega z drugimi ukrepi, ki jim ni mesto v ZKP. Predlagatelj pojasnjuje, da gre za instrukcijski rok in za milejšo obliko nadzora nad učinkovitostjo sodnih postopkov.

502.b člen ZKP (roki za začasno zavarovanje)

VDT

Predlagano podaljšanje intervalov trajanja začasnega zavarovanja naj ne bi zadoščalo. Treba bi bilo uvesti enkratno odločanje v posamezni fazi postopka (predkazenski postopek, preiskava, glavna obravnava). Glede na to, da se lahko posamezna faza postopka zavleče tudi dlje od predvidenih instrukcijskih rokov, takšno časovno pavšalno zavarovanje ne bi bilo niti določno niti sorazmerno.

7.7 UREDITEV POSEGOV V ZAUPNOST RAZMERJA MED ODVETNIKOM IN STRANKO

219.a člen ZKP (preiskava elektronskih naprav)

MNZ

Naj se ne dovoli preiskava elektronske naprave odvetnika v prostorih policije. V praksi se pojavljajo problemi, ko elektronske naprave sploh ni mogoče zaseči, npr. v primerih velikih strežnikov in oblčnih storitev, ko torej predmet preiskave niso podatki celotnega strežnika ali

oblaka, ampak le podatki, ki jih je uporabljala določena oseba (t. i. profil določene osebe). Predlagano je tudi, da se odredba pred začetkom preiskave izjemoma ne izroči uporabniku, če je ta neznan ali je nedosegljiv. Predlagatelj pojasnjuje, da policija po izrecni določbi pri preiskavi ne sme sodelovati. Glede sprememb 219.a člena ZKP je MNZ pojasnilo, da gre zgolj za ažuriranje terminologije. Glede na različne poglede o tem, kaj bi lahko pomenila sprememba terminologije in glede na to, da pri predlogu spremembe po oceni MNZ ne gre za širitev pristojnosti, potreba po spremembi ni izkazana oziroma ne predstavlja dodane vrednosti.

VDT

Zavarovani podatki ter izvid in mnenje se naj se izroči v hrambo sodišču. Gre namreč za podatke in dokaze pridobljene v predkazenskem postopku, ki bi morali biti izročeni tožilstvu in je določba o hrambi na sodišču neustrezna. Preiskavo elektronske naprave mora opravljati oziroma voditi preiskovalec, ki vsebinsko pozna kazensko zadevo, to je policist oziroma državni tožilec. Namen varovalke je, da se državni tožilec in policija ne moreta seznaniti z varovano komunikacijo (hramba pri sodišču je predfaza naroka pri sodniku po 222.a členu ZKP). Glede na novejšo ustavnosodno prakso ni mogoče, da bi preiskavo elektronske naprave odvetnika opravljal policist ali državni tožilec (odločbi št. U-I-115/14, Up-218/14 z dne 21. 1. 2016).

VS RS

Izpostavljeno je, da sodišča posebnih prostorov za opravo preiskave elektronske naprave nimajo. Glede prostorov predlagatelj pojasnjuje, da je uporaba prostorov sodišča določena praviloma, možne so tudi izjeme, pri čemer pa se sledi prehodnemu režimu sistemske odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije o zasegu in preiskavi odvetnikovih predmetov.

OZS

Predlagano je, da se v drugem odstavku doda tudi odvetniška družba, s čimer bi pokrili tudi zasege elektronskih naprav administrativnih delavcev. Izpostavljeno je tudi, da iz dosedanjih preiskav elektronskih naprav odvetnikov sledi, da je sporno, kolikor so pri pregledu naprav prisotni tudi državni tožilec in policisti, saj bodo prek sporazumevanja ob pregledu naprave izvedeli za vsebino zaupne komunikacije, tudi če je sicer niso videli. Ocenjeno je tudi, da je preveč navzkrižnega sklicevanja v tej in naslednjih določbah. Iz sistemske odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije o zasegih predmetov odvetnika in njihovi preiskavi sledi, da se pri odvetniških zasebnosti ne varuje prostor kot tak, temveč zasebnost v njem. Zato je odvetnik upravičen do svoje zasebnosti ne le v odvetniški pisarni, temveč povsod, kjer opravlja svojo dejavnost. Glede na navedeno predlagatelj ocenjuje, če bi bila v konkretnem primeru zaščiteni tudi vsebina, ki bi bila na računalniku administratorke, kolikor bi bila po vsebini takšna, da bi uživala takšno zaščito (to smiselno sledi tudi iz obrazložitve že omenjene odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije), pri čemer morda ni povsem zanemarljivo vprašanje, ali je z vidika odvetniške etike dopustno, da administratorke, za katere glede na naravo njihovega dela ne bi bilo nujno potrebno, razpolagajo tudi z informacijami o stranki. Predlagatelj opozarja na novo določbo desetega odstavka 219.a člena ZKP, ki ureja, koga se vabi na pregled elektronske naprave, ki je zasežena odvetniku (odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku). V zvezi z narokom (po predlaganem 222.a členu ZKP), ki sledi samemu pregledu elektronske naprave, pa je seveda dolžnost sodnika v okviru procesnega vodenja, da zagotovi ohranitev zaupnosti komunikacije. Glede navzkrižnega sklicevanja pa izpostavljamo, da je bilo od prvotne različice teh določb znatno zmanjšano.

222.a člen ZKP (zaseg predmetov, novinarska zaupnost):

VDT

Izražen je bil pomislek glede ureditve o varovanju novinarske zaupnosti, ki se sklicuje na uporabo 6. točke prvega odstavka 236. člena, saj je bilo ocenjeno, da je tako varovanje novinarjevega informatorja zastavljeno preširoko in lahko omogoča zlorabe. Sistemsko se ureja varovanje zaupne komunikacije, tudi pri zasegu predmetov.

MNZ

Ni jasno, ali rešitev velja za elektronske naprave. Predlagatelj pojasnjuje, da je treba pri razlagi upoštevati novi sedmi odstavek 223.a člena ZKP in sklic na 220. člen ZKP. Elektronsko napravo lahko pregleda le preiskovalni sodnik (preko izvedenca), potem je treba ravnati po 222.a členu ZKP. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

BS

Predlagano je, da bi bilo bolj ustrezno, da se zaseženi predmeti, spisi in podatki izročijo sodniku, ki sam opravi njihov pregled, ostalim udeležencem pa se omogoči posredovanje pisnih ali ustnih izjav, s čimer bi se zagotovila višja stopnja varovanja podatkov in zmanjšala možnost njihovega razkritja. Predlog ni bil upoštevan, saj je namen naroka ravno v zagotovitvi omejene kontradiktornosti, poleg tega pa navedena določba že vsebuje ustrezne varovalke.

223.a člen ZKP (zaseg in zavarovanje elektronske naprave)

BS

Predlagano je, da se skrajšajo roki za zaseg elektronskih naprav, saj zaseg v praksi pogosto povzroča precejšnje težave. Predlog ni bil upoštevan, saj predlog novele ne posega v to ureditev, tudi sicer ocenjujemo, da so roki ustrezno določeni.

MNZ

Predlagana je podvojitev rokov za zaseg elektronske naprave, in sicer na šest mesecev od dneva pridobitve oziroma na 12 mesecev za primere, ko izdelava kopije podatkov ni mogoča. Pojasnjeno je, da gre za instrukcijske roke in da v približno 60% zadev, ki so sedaj opravljene znotraj instrukcijskega roka potemtakem ni sprejemljivo podaljšanje. Glede podaljšanja instrukcijskih rokov v 223. a členu ZKP, torej (tudi upošteva nove oziroma popravljene številke glede zamud, ki smo jih vključili v obrazložitev) predlagatelj ohranja stališče, da bi podaljševanje instrukcijskih rokov predstavljalo napačen signal in potencialno tveganje za podaljšanje izvedb tudi v tistem večinskem delu, ki sedaj poteka pravočasno. Tudi sicer normativne spremembe razumnih instrukcijskih rokov po mnenju predlagatelja niso primeren nadomestek za zahtevane in pričakovane organizacijsko-poslovne ukrepe pri zmanjšanju zaostankov, ko do njih pride, in sicer ne glede na to, ali gre pri tem za težnje policije ali pa tožilstev in sodišč. Tudi pri slednjih se namreč občasno pojavljajo tovrstni predlogi (npr. glede šestmesečnega roka za zaključek preiskave), ki pa jih predlagatelj po enakih vatlih za vse zavrača in izpostavlja potrebe po optimizaciji organizacijsko-poslovnih ukrepov.

7.8 IZVRŠEVANJE PRIPORA

212.a člen ZKP (pripornice z otrokom)

BS

Predlagano je, da je posvet s CSD o bivanju otroka v priporu skupaj z mamo pripornico obvezen, da se opredeli, kdo odloči v primeru nestrinjanja med CSD in direktorjem zavoda in da o pritožbi po pridobitvi mnenja generalnega direktorja UIKS in CSD odloči sodišče. Predvideno je, da se odločitev spremeni po uradni dolžnosti, če to zahteva dobrobit otroka, odločevalec pa mora ostati direktor zavoda, ki pozna razmere v zavodu in možnosti, ki jih ima na voljo. Po izčrpani pritožbi, o kateri odloča generalni direktor UIKS, je možen upravni spor.

7.9 DOSTOP DO GRADIVA V PREDKAZENSKEM POSTOPKU

73. člen ZKP (pregled spisa)

VDT

Predlagana določba je nedorečena v razmerju do državnega tožilca, ki operativno ne vodi kazenskega postopka, z vidika njegove dodatne obremenitve in glede uresničitve dokazne pobude osumljenca in zagovornika. Pripomba ni bila upoštevana, saj je državni tožilec dominus litis predkazenskega postopka, hkrati pa je pregled gradiva vezan na osredotočenost suma in zaslišanje osumljenca. Postopek pritožbe je predviden v predlogu spremembe sedmega odstavka 148. člena ZKP.

VS RS

Izpostavljena je nejasnost postopka in sankcioniranja v primeru zavrnjene prošnje za vpogled v spis. Pritožba v primeru zavrnjene prošnje za pregled gradiva je urejena v spremenjenem 148. členu ZKP.

7.10 VAROVANJE NOVINARJEVEGA VIRA OZIROMA IDENTITETE AVTORJA

236. člen ZKP (novinarska zaupnost):

MNZ

Omeji naj se spovedna molčečnost, če gre za neposredno nevarnost za življenje ali zdravje ljudi ali za zaščito mladoletne osebe pred kaznivimi dejanji zoper spolno nedotakljivost. Predlagatelj pojasnjuje, da takšna omejitev ne bi bila učinkovita, ker je nemogoče prisiliti osebo, da pove, kar je izvedela pri spovedi (oziroma preveriti, ali je to, kar je navedla, res enako tistemu, kar je izvedela). Takšna prisila bi imela tudi močan negativni preventivni učinek na samo zaupnost razmerja (saj bi bilo vnaprej jasno, da ni povsem zaupno), hkrati bi bilo treba s sistemskega vidika predvideti podobno rešitev tudi pri ostalih zaupnostih (kar bi pomenilo, da bi jih v praksi povsem izvotlili). MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

VDT

*V trenutno veljavni ureditvi se s pravno dobroto varujejo predvsem podatki o obdolžencu in oškodovancu, ne pa tudi tretjih oseb. S predlagano spremembo se tako v kazenski postopek vnaša varovanje »koristi« tretje osebe, ki ni udeleženec kazenskega postopka. Kadar bi pravica novinarja (avtorja prispevka, urednika) do nerazkritja vira lahko posegla v pravico obdolženca do učinkovite obrambe, bi se morala prva umakniti drugi. Zakon o medijih napotuje na kazensko zakonodajo, ko gre za ureditev tega, kdaj urednik, novinar ali avtor prispevka niso dolžni razkriti vira informacij. Poleg tega predlagana rešitev sledi tudi priporočilom Sveta Evrope in ureditvi v drugih, primerljivih državah. Kakršen koli *cost benefit* test (odvisen le od interesov obtožbe oziroma obrambe) bi imel močan negativni učinek na svobodo izražanja oziroma varovanje virov (saj novinarji slednjim ne bi uspeli vnaprej zagotoviti, da jih bodo varovali).*

7.11 PRAVICE PRI HIŠNI OZIROMA OSEBNI PREISKAVI

215. člen ZKP (hišna preiskava):

MNZ

V obrazložitvi naj se pojasni, da bo policija še vedno lahko sama podala pobudo državnemu tožilcu za izvedbo hišne preiskave. Predlagatelj je državni tožilec, nujne hišne preiskave so možne na podlagi 218. člena ZKP. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

VDT

Namesto »na obrazložen pisni predlog državnega tožilca« bi morale pisati: »na obrazložen pisni predlog policije in državnega tožilca«, ali: »na obrazložen predlog policije, s katerim državni

tožilec soglaša, zaznamek na pisnem predlogu policije«. Predlog sledi načelnemu mnenju VS RS, v skladu s katerim je že veljavno ureditev treba razlagati tako, da je predlagatelj državni tožilec.

216. člen ZKP

VS RS

Izpostavljeno je, da navedena določba predstavlja dodatno obremenitev v dežurni službi, pri čemer tudi ni jasno, kdo nosi stroške. Predlagana določba se nanaša na primere, ki so v praksi redki, zato posebne obremenitve v dežurni službi ni pričakovati. Glede stroškov pa predlagatelj pojasnjuje, da je v tem primeru treba upoštevati splošna pravila (92. člen ZKP).

OZS

Izpostavljena je nejasnost glede tega, kdo sprejme odločitev o »primernem času za učinkovito izvedbo preiskave«. Nedopustno je, da bi bila to policija, ki bi tako odločala o procesnih jamstvih osumljenca, ukrep tudi ni sorazmeren, saj bi lahko uporabili milejše sredstvo pečatenja prostorov. Predlagatelj pojasnjuje, da bo policija ugotovila dejansko nedosegljivost, kar pa bo pogoj, ki ga bo moralo pri postavitvi ex officio pooblaščenca ugotavljati sodišče. Glede na to, da gre za nedosegljivost, ex officio pooblaščenca ni mogoče nadomestiti s pečatenjem prostorov, saj niti ne bo jasno, koliko časa bi bilo takšno pečatenje potrebno.

218. člen ZKP (nujna hišna ali osebna preiskava)

MNZ

Predlagano je, da se varnostni razlog, ki določa izjemo od pravila, da se osebna preiskava sme opraviti le na podlagi pisne odredbe sodišča (če je podan sum, da ima oseba orožje za napad), uredi v zakonu, ki ureja t.i. varnostna pooblastila (ZNPPol). Nadalje je predlagano, da se iz prvega odstavka črtata pogoja za vstop v stanovanje in druge prostore (če imetnik stanovanja to dovoli in če kdo kliče na pomoč, saj je navedena materija urejena že v ZNPPol). Z MNZ je bilo dogovorjeno, da se v ZNPPol nekoliko razširi varnostni pregled, osebna preiskava pa se tam ne ureja. Upošteva dejstvo, da gre pri vstopu v stanovanje za poseg v zasebnost posameznika, ki je ustavno varovana dobrina, predlagatelj ocenjuje, da je zaradi sistematike in celovitosti navedene ureditve treba vse pogoje navesti v ZKP. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

7.12 PRITOŽBA ZOPER SODBO SODIŠČA DRUGE STOPNJE

380. člen ZKP (obrnava na drugi stopnji)

VDT

Opozorjeno je, da dolžnost posebne obrazložitve vračanja na novo glavno obravnavo, sama po sebi ne more zagotoviti zakonodajnega namena. Zakon namreč ne omogoča pravnega varstva niti v primeru, če obrazložitev ni podana, kot tudi ne, če razlogi niso bili opravičeni. Predlagatelj se zaenkrat ni odločil, da bi možnost pravnega varstva v tem primeru razširil tudi v kazenskem postopku tako kot je predvideno v pravnem postopku, kjer je možnost pritožbe na VS RS povezana tudi z razbremenitvijo dela vrhovnih sodnikov preko uvedbe instituta dopuščene revizije.

7.13. LOČENA MNENJA VRHOVNIH SODNIKOV

86. člen ZKP

VS RS

Izpostavljena je nejasnost predlagane ureditve, saj dopušča možnost, da se v že predhodno zaprt poseben ovitek naknadno vlagajo še določeni dokumenti. V tem delu se določba ne spreminja, že sedaj se t.i. posebna mnenja vložijo v poseben ovitek, v katerem je zapisnik o posvetovanju in glasovanju, če niso dana na zapisnik.

114.a člen ZKP

VS RS

Predlagano je, da naj se glede ureditve ločenih mnenj upošteva predlog, ki ga je sprejela občna seja VS RS. Nadalje je predlagano, da je ločeno mnenje sestavni del odločbe, zato ga ni treba posebej prilagati niti objavljati. Predlagatelj ocenjuje, da je ločena mnenja treba urediti z zakonom, in sicer s procesnim zakonom, glede na posebnosti, ki zadevajo vprašanja ločenih mnenj npr. v kazenskem postopku, kjer so že predvidena t.i. posebna mnenja. Ker gre za nov institut, je izrecno predvidena tudi javna objava.

7.14. DRUGE POMEMBNE PRIPOMBE

25. člen ZKP

VDT

Predlagana 1. točka ni usklajena s KZ-1, saj se določa pristojnost za dejanja, ki v materialnem pravu niso enako opredeljena (podobno pripombo je podalo tudi VS RS). Predlagana določba predstavlja uskladitev z določbo drugega odstavka 166. člena KZ-1.

195.a člen ZKP

MNZ

Nadzorovanje prepovedi približevanja kakor tudi hišnega pripora naj izvaja sodišče. Predlagatelj pojasnjuje, da se nadzorovanje prepovedi približevanja ureja tako, kot je že zdaj urejeno nadzorovanje hišnega pripora (sodišče samo ali preko policije). Predlagatelj je pri tej spremembi sicer sledil predlogu, ki sta ga MNZ (oziroma Policija) podala v strokovnem usklajevanju.

7.15 PREHODNE DOLOČBE

VDT

Predlagano je, da se v prehodnih določbah zakona določi rok, v katerem bo uredba usklajena z zakonom in da se posledično uporaba relevantnih zakonskih določb odloži do uskladitve uredbe. Predlagatelj ocenjuje, da glede na vsebino zakona takšna rešitev ni potrebna.

7.16 SISTEMSKI DODATNI PREDLOGI

VDT

Predlog za dopolnitev 423. člena ZKP

Sklep o odločitvi po četrtem odstavku 423. člena ZKP naj se vroči tudi državnemu tožilcu. Glede na fazo postopka se postavlja vprašanje, ali gre sploh za problematiko, ki bi jo moral urejati ZKP, oziroma ali je glede na naravo odločitve pripor v teh primerih sploh realen.

Predlog za uvedbo instituta strokovnega pomočnika

Zaradi zagotavljanja pravice do učinkovite obrambe kot tudi enakovrednega položaja (državnega) tožilca bi bilo nujno uvesti institut strokovnega pomočnika. Skladno z drugim odstavkom 205. člena ZDT-1 je Strokovno informacijski center, ki deluje pri VDT kot notranja

organizacijska enota, med drugim pristojen za zagotavljanje strokovne pomoči s področja davčne, finančne, računovodske in drugih strok, ki je potrebna za strokovno in učinkovito delovanje državnih tožilcev pri usmerjanju odkrivanja in pregonu storilcev kaznivih dejanj. Poleg tega že ZKP predvideva možnost ustanovitve specializirane preiskovalne skupine, v okviru katere lahko državni tožilec usmerja tudi strokovnjake s področja npr. davkov, financ (gre za možnost, ki je v praksi premalo uporabljena).

Omejitev ekskluzije dokazov

Predlagana je prožnejša obravnava izločitve dokazov, pri čemer naj bi lahko kot relevantne upoštevali kriterije, ki jih je v navedenem in podobnih primerih postavilo ESČP. Zaradi siceršnje obsežnosti predloga novele in rokov za implementacijo Direktive 2012/29/EU bo predlagana ureditev proučena v okviru priprave naslednje novele ZKP.

K 285.a členu ZKP in naslednjim (predobravnavni narok)

Predlagajo, da se v okviru sedanje novele razmisli tudi o možnosti spremembe obtožnice tudi na predobravnavnem naroku, ki je trenutno zakon ne dopušča. Zaradi siceršnje obsežnosti predloga novele in rokov za implementacijo Direktive 2012/29/EU bo predlagana ureditev proučena v okviru priprave naslednje novele ZKP.

K četrtemu odstavku 502.b člena ZKP

V izogib v praksi opaženim zavlačevalnim manevrom bi bilo treba potek roka za trajanje začasnega zavarovanja pred preiskavo vezati na vložitev zahteve za preiskavo in ne na uvedbo preiskave. Predlog ni bil upoštevan, ker zahteva za preiskavo še ne pomeni, da bo preiskava dejansko uvedena.

K prvemu in drugemu odstavku 502.c člena ZKP

Osumljenec ali obdolženec se s predlaganim zavarovanjem seznani še pred odreditvijo začasnega zavarovanja (drugi odstavek – odreditev novega načina zavarovanja) ali pred izvršitvijo odredbe za začasno zavarovanje (prvi odstavek – odredba ob prvem podaljšanju še ni izvršena), kar ima za posledico neuspešnost zavarovanja (premoženje izgine). Glede na obstoječo ustavnosodno prakso je treba zagotoviti kontradiktornost pri odreditvi začasnega zavarovanja.

K hitremu postopku (fast track)

V praksi posameznih sodišč se uveljavljajo (pilotni) projekti pospešenih (hitrih) postopkov. Podana je podpora takšnim projektom, z oceno, da bi bilo vseeno morda potrebno dopolniti zakon, saj bi drugače lahko pritožbena sodišča razveljavila tovrstne sodbe. Zaradi siceršnje obsežnosti predloga novele in rokov za implementacijo Direktive 2012/29/EU bosta predlagana ureditev (oziroma potrebnost predlagane ureditve) proučena v okviru priprave naslednje novele ZKP. Predlagatelj pa ne razpolaga s podatki, da bi pritožbena sodišča že razveljavila tovrstne sodbe.

Neprava obnova kazenskega postopka v zadevah izrečene pogojne obsodbe

Predlagano, da se problematika »neprave obnove kazenskega postopka v zadevah izrečene pogojne obsodbe« uredi smiselno na enak način, kot sedaj velja za spremembo pravnomočne sodbe glede odločbe o kazni po 407. členu ZKP. Zaradi siceršnje obsežnosti predloga novele in rokov za implementacijo Direktive 2012/29/EU bo predlagana ureditev proučena v okviru priprave naslednje novele ZKP.

MNZ

Uzakonitev t.i. trojancev

Predlagana je uzakonitev uporabe t.i. trojancev za sledenje uporabi elektronske naprave osumljenca) ter razširitev kataloga, za katera bosta lahko odrejena ukrepa po 150. in 155. členu ZKP s kaznivim dejanjem ponarejanja listin (251. člen KZ-1). Ocenjeno je, da nad predlagano rešitvijo ni mogoč učinkovit nadzor, širitev kataloga z omenjenim kaznivim dejanjem pa ne bi bila sorazmerna. Pomemben razlog za to, da te materije ne urejamo v predlogu te novele je tudi v tem, da na evropski ravni v tem trenutku poteka iskanje rešitve za neposredno sodelovanje s tujimi ponudniki šifriranih komunikacij, in sicer v smeri, da bi se zagotovilo možnosti zakonitega prestrezanja in pridobivanja vsebine komunikacij oziroma prometnih podatkov tudi za storitve, ki sicer omogočajo šifriranje. Pogovori potekajo v okviru projekta E-dokazi (E-evidence). Od rezultatov projekta, ki bodo znani predvidoma do poletja 2017 (Evropska komisija mora pripraviti poročilo do julijskega zasedanja sveta PNZ), je nadaljnja razprava glede vprašanja t.i. trojancev.

Problematica preiskovanja kaznivih dejanj v zvezi s temačnim spletom (dark web)

Pri preiskovanju kaznivih dejanj, ki se izvajajo v povezavi z omrežjem temačen splet (ang. dark web) se policija sooča z izzivom novega tipa preiskovanja, saj je celotno omrežje tehnično zasnovano z namenom zagotavljanja anonimnosti vseh udeležencev. Zato predlagajo uzakonitev t.i. trojancev, kreiranje uradnih računov policije za kripto valuto bitcoin (za namene zavarovanja protipravno pridobljene premoženjske koristi), pravno ureditev njihovega statusa in možnost takojšnjega zavarovanja in delnega razkritja podatkov. Glede predloga za uzakonitev uporabe t.i. trojancev je pojasnjeno zgoraj, zaradi siceršnje obsežnosti predloga novele in rokov za implementacijo Direktive 2012/29/EU bo preostala predlagana ureditev proučena v okviru priprave naslednje novele ZKP (če bi se na podlagi konkretno izkazanih izkušenj iz prakse izkazalo, da ne zadostuje veljavna ureditev prikritih preiskovalnih ukrepov). Sicer pa se na podlagi predloga MNZ ustrezno spreminja 156. člen ZKP, tako da vključuje tudi trgovanje z virtualnimi valutami.

Solemnitetne priče pri hišni in osebni preiskavi

Predlagana je uzakonitev načina zagotavljanja solemnitetnih prič in povrnitve njihovih stroškov (podobno tudi VČP). Predlog bo preučen v okviru novele Zakona o sodiščih.

Zaščitni ukrepi za priče

Predlagana je sprememba prvega odstavka 240. a člena ZKP, tako da se med razlogi za uporabo zaščitnih ukrepov za priče vključita tudi varstvo taktike in metodike policije. Z vidika zakonitosti v kazenskem postopku, pravic obrambe in proste presoje sodnikov v konkretnih kazenskih postopkih bi bila takšna sprememba nesorazmerna ter pomensko preveč nedoločna in odprta, dočim je ureditev zaščitnih ukrepov v primeru resne nevarnosti za življenje ali telo priče oziroma njenih bližnjih sorodnikov že ustrezno urejena v 240.a členu ZKP.

Privedba pridržanih na zdravljenje v zdravstveni ustanovi

Zaradi težav v praksi je predlagano, da se osebo, ki je pridržana v zdravstveni ustanovi, po zaključku pridržanja ne privede, temveč se preiskovalnemu sodniku sporoči le, zakaj in kdaj ji je bila odvzeta prostost ter se mu izroči kopijo kazenske ovadbe. Ocenjeno je, da bi bila takšna ureditev neprimerna, saj je potrebno zagotoviti, da preiskovalni sodnik pravočasno zasliši pridržano osebo, kar je mogoče rešiti z ustreznimi organizacijskimi ukrepi. MNZ v svojih pripombah na vladno gradivo te pripombe ni ponovil, zato predlagatelj šteje, da je sprememba člena usklajena.

T.i. data freeze

Izpostavljene so obveznosti iz Konvencije o kibernetiski kriminaliteti in Dodatnega protokola h Konvenciji o kibernetiski kriminaliteti, ki obravnava inkriminacijo rasističnih in ksenofobičnih dejanj, storjenih v informacijskih sistemih (Ur. l. RS, št. 62/2004). Države pogodbenice so namreč dolžne sprejeti potrebne zakonodajne in druge ukrepe, s katerimi omogočijo pristojnim

organom, da odredijo ali drugače dosežejo takojšnje zavarovanje določenih računalniških podatkov, vključno s podatki o prometu, ki so bili shranjeni s pomočjo računalniškega sistema, še zlasti kadar so razlogi za prepričanje, da so ti računalniški podatki še posebej občutljivi za izgubo ali spremembo. Pojasnjeno je, da novi 149.c člen ZKP naslavlja implementacijo pripadajočih zahtev Budimpeštanske konvencije, kolikor se ob nadaljnjem procesu monitoringa navedene konvencije izkaže, da nove rešitve niso dovolj, bo tudi zaradi siceršnje obsežnosti predloga novele in rokov za implementacijo Direktive 2012/29/EU, predlog dodatno proučen v okviru priprave naslednje novele ZKP.

VS RS

143.a člen ZKP (potrdilo o tem, ali je oseba v kazenskem postopku)

Predlagana nova ureditev glede izdaje potrdil o tem, ali je oseba v kazenskem postopku, je bila delno upoštevana (možnost vročanja po določbah Zakona o splošnem upravnem postopku, če potrdilo izkazuje, da je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku za *ex officio* pregonljivo kaznivo dejanje), pri čemer se glede ostalih predlogov pojasnjuje, da so na MP predvidene spremembe veljavnega Pravilnika o kazenski evidenci in določb ZIKS-1.

IP

120. in 121. člena ZKP (vročanje pisanj s pritrditvijo na sodno desko)

IP ponovno izpostavlja svojo skrb, da pri tovrstnem načinu vročanja glede na cilje vročanja z vidika načela sorazmernosti ni primerno niti potrebno, da se na sodni deski pisanja objavlja v celoti, saj se pri tem razkrivajo tudi osebni podatki tretjih oseb (oškodovancev, prič idr.). IP ponovno predlaga rešitev po vzoru ureditve v ZUP. Predloga ni mogoče upoštevati, saj narava kazenskega postopka ni popolnoma primerljiva z upravnim postopkom (tudi z vidika načela sorazmernosti).

VČP

212. člen ZKP (premestitev pripornikov)

Predlagano je, da se v ZKP izrecno navede zdravstveni razlog, kot razlog za premestitev pripornika. Predlog ni bil upoštevan, saj omenjena določba ureja premestitev pripornika iz enega zavoda v drugega (ne iz zavoda, v katerem prestaja pripor, v ustrezno zdravstveno ustanovo).

OZS

Odprava prekluzije za dokazovanje

Predlog je delno upoštevan – prekluzija je dopustna le zaradi zavlačevanja postopka ali zlorabe pravic.

Podaljšanje roka za pritožbo zoper prvostopenjsko sodbo s 15 na 30 dni

Predlog ni bil upoštevan, potreba po podaljšanju pritožbenega roka zoper prvostopenjsko sodbo v kazenskem postopku bo preučena v naslednji noveli oziroma ko bodo vidni učinki podobne rešitve v pravdnem postopku, kjer je bila rešitev povezana tudi z nekoliko drugačnim (strožjim) režimom vročanja.

Časovna omejitev policijske preiskave

Predlagano je, da se policijska preiskava omeji, šteto od trenutka oprave hišne preiskave pri osumljencu oziroma od zaslišanja osumljenca pri policiji (če ni bilo hišne preiskave); skrajni rok naj bi bil šest mesecev. Z organizacijskimi ipd. ukrepi je treba zagotoviti krajši postopek, ne pa da bi a priori poleg zastaranja postavili še en rok za uvedbo kazenskega postopka, saj so brez

dvoma primeri (z mednarodnimi ipd.) elementi, kjer je daljše trajanje postopka razumljivo oziroma utemeljeno.

PRAVNA FAKULTETA V LJUBLJANI

Omejitev neformalnih pogajanj o krivdi

Možnost omejitve neformalnih pogajanj o krivdi bo zaradi siceršnje obsežnosti predloga novele in rokov za implementacijo Direktive 2012/29/EU proučena v okviru priprave naslednje novele ZKP.

PORTAL E-DEMOKRACIJA

77. člen ZKP

Predlagana je dopolnitev prvega odstavka 77. člena ZKP, da določbe o vlogah in njihovem zadostnem številu veljajo tudi za priloge. Priloga je sestavni del vloge, zato dodatno navajanje prilog v določbi ni potrebno.

ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

V strokovnem usklajevanju predloga KZ-1E (EVA 2016-2030-0001) je Zagovornik načela enakosti podal predlog, s katerim bi se vzpostavil koncept »kaznivega dejanja, storjenega iz sovraštva«, ki bi se vedno preganjali po uradni dolžnosti. Navedeni predlog ni bil sprejet, zato tudi ni mogoče sprejeti nadaljnjega predloga, s katerim bi se razširil pojem oziroma vloga oškodovanca (kot tožilca).

8. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES:

- mag. Goran KLEMENČIČ, minister za pravosodje
- Tina BRECELJ, državna sekretarka v Ministrstvu za pravosodje
- Darko STARE, državni sekretar v Ministrstvu za pravosodje
- dr. Ciril Keršmanc, v. d. generalnega direktorja Direktorata za zakonodajo s področja pravosodja.

II. BESEDILO ČLENOV:

1. člen

V Zakonu o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 23/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US in 65/15 – odl. US) se 8. člen spremeni tako, da se glasi:

»8. člen

(1) Stranke, priče, osumljenci in drugi udeleženci v postopku imajo pri preiskovalnih in drugih sodnih dejanjih ali na glavni obravnavi pravico uporabljati svoj jezik.

(2) Če preiskovalno, drugo sodno dejanje oziroma glavna obravnava ne tečejo v jeziku oseb iz prejšnjega odstavka, je treba zagotoviti ustno tolmačenje tistega, kar oni oziroma drugi govorijo ter pisno prevajanje listin in drugega pisnega dokaznega gradiva, kar za obdolžence in osumljence vključuje bistvene dokumente, kot so: obtožni akti, vabila, vse odločbe o odvzemu prostosti, sodbe, odločbe sodišč o izločitvi dokazov, zavrnitvi dokaznih predlogov in izločitvi sodnikov. Pisno prevajanje listin in drugega pisnega dokaznega gradiva za oškodovance pa vključuje sklepe o zavrženju kazenske ovadbe, sklepe o zavrženju ali zavrnitvi zahteve za preiskavo, sklepe o ustavitvi postopka, sklepe o zavrženju obtožnega akta, sodbe in pouk o pravici prevzeti oziroma nadaljevati pregon (60., 62. in 433. člen tega zakona).

(3) Sodišče lahko na predlog oškodovanca, osumljenca ali obdolženca odloči, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi drugega gradiva ali dejanj, da se zagotovi uresničevanje jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku.

(4) Sodišče lahko izjemoma odloči, da se zagotovi le ustno tolmačenje tistih delov sicer bistvenih dokumentov, ki niso pomembni za razumevanje kazenske zadeve ali za morebitno uporabo pravnih sredstev s strani posamezne osebe iz prvega odstavka tega člena.

(5) Osebe iz prvega odstavka tega člena lahko pri opravljanju preiskovalnih in drugih sodnih dejanj ali na glavni obravnavi in v primerih iz drugega in tretjega odstavka tega člena na podlagi smiselne uporabe sedmega odstavka 82. člena tega zakona vložijo ugovor, če menijo, da tolmačenje ali prevajanje ni ustrezno, ker ne omogoča uresničevanja jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku ali če zaradi potrebe njihovega spoštovanja menijo, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi v drugih primerih v skladu s tretjim odstavkom tega člena.

(6) O pravici do prevajanja in tolmačenja je treba osebe iz prvega odstavka tega člena poučiti. Če zna jezik, v katerem teče postopek, se lahko posameznik prostovoljno in izrecno odpove prevajanju ali tolmačenju določenega preiskovalnega in drugega sodnega dejanja ali dela glavne obravnave ali določenih sodnih ali drugih pisanj v skladu s tem členom. Pouk in izjava posameznika se vpišeta v zapisnik.

(7) Prevaja in tolmači sodna tolmačka ali sodni tolmač (v nadaljnjem besedilu: sodni tolmač). Če za določen jezik ni na razpolago sodnega tolmača, lahko sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog državnega tožilca ali policije v skladu s smiselno uporabo 233. člena v zvezi s četrtrim

odstavkom 249. člena tega zakona postavi za opravljanje prevajanja ali tolmačenja drugo ustrezno osebo, ki obvlada tuj jezik, za katerega ni sodnih tolmačev ali jih primanjkuje.

(8) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za gluhe in neme osebe.

(9) Stroški za tolmačenje ali prevajanje se ne zaračunajo osebam iz prvega in osmega odstavka tega člena.«.

2. člen

Za 18. členom se doda nov 18.a člen, ki se glasi:

»18.a člen

Policija, državno tožilstvo, sodišče in drugi državni organi, strokovnjaki, izvedenci, tolmači in poravnalci morajo med predkazenskim in kazenskim postopkom še posebej skrbno in obzirno ravnati z oškodovanci, osumljenci, obdolženci in obsojenci, kadar je to potrebno zaradi njihove starosti, zdravja, nebogljenosti, ranljivosti ali druge podobne okoliščine.«.

3. člen

V prvem odstavku 25. člena se:

- 1. točka spremeni tako, da se glasi:

»1) sodijo okrožna sodišča o kaznivih dejanjih, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petnajstih ali več let, v senatih, ki jih sestavljajo dva sodnika in trije sodniki porotniki, o kaznivih dejanjih, za katera je predpisana milejša kazen in o kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime, storjenih z javno objavo teh dejanj s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja, na spletnih straneh ali na javnem shodu, na gramofonski plošči, zgoščenki, filmu, DVD-ju ali drugih videosredstvih, zvočnih ali podobnih sredstvih, ki so namenjena širšemu krogu ljudi, pa v senatih, ki jih sestavljajo en sodnik in dva sodnika porotnika;«,

- za 1.a) točko se doda nova 1.b) točka, ki se glasi:

»1.b) je sodnik pri okrožnem sodišču, ki je za to določen (v nadaljnjem besedilu: izvenobravnavni sodnik), pristojen tudi za naslednja procesna dejanja:

- a) da odloči o žaljivi izjavi (tretji odstavek 78. člena);
- b) da odloči glede varovanja podatkov (peti odstavek 154. člena, deveti do enajsti odstavek 219.a člena, prvi do šesti odstavek 222.a člena);
- c) da spremeni pravnomočno sodbo tudi brez obnove kazenskega postopka (peti odstavek 407. člena);
- č) da odloči o spremembi varnostnih ukrepov (drugi odstavek 496. člena);
- d) da odloči o preklicu pogojne obsodbe in preklicu pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom (prvi, tretji in četrti odstavek 506. člena);
- e) da odloči o izbrisu obsodbe (peti odstavek 511. člena);
- f) da odloči o prenehanju varnostnih ukrepov (četrti odstavek 513. člena);« in

- v 3. točki prvega odstavka se za besedilom »predsednik senata« dodata vejica in besedilo »izvenobravnavni sodnik«.

Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(7) V senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, odloča vrhovno sodišče o pritožbi zoper sklep sodišča druge stopnje glede pripora (sedmi odstavek 392. člena ter tretji in četrti odstavek 394. člena). V senatu, ki ga sestavlja pet sodnikov, odloča vrhovno sodišče o pritožbi zoper sklep o odreditvi pripora (četrti odstavek 399. člena v zvezi s četrtim odstavkom 394. člena in drugim odstavkom 398. člena).«.

Doda se nov deveti odstavek, ki se glasi:

»(9) V senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, odloča vrhovno sodišče o pritožbi zoper sklep o kaznovanju, ki ga je izdalo višje sodišče in o pritožbi zoper sklep o kaznovanju, ki ga je izdal predsednik vrhovnega sodišča (peti odstavek 78. člena).«.

4. člen

Tretji odstavek 28. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Določbe prejšnjih dveh odstavkov se smiselno uporabljajo tudi v primeru, če sta bila spis ali izjava javno objavljena po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja, na spletnih straneh ali na javnem shodu, na gramofonski plošči, zgoščenki, filmu, DVD-ju ali drugih videosredstvih, zvočnih ali podobnih sredstvih, ki so namenjena širšemu krogu ljudi.«.

5. člen

Za 31. členom in naslovom »3. Združitev in izločitev postopka« se doda nov 31.a člen, ki se glasi:

»31.a člen

(1) Določbe prvega do četrtega odstavka 32. člena se smiselno uporabljajo tudi v predkazenskem postopku za osumljenca kaznivih dejanj, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti in obtožni akt še ni bil vložen na pristojno sodišče ali ni bilo predlagano posamezno preiskovalno dejanje po 165.a členu tega zakona ali 431. členu tega zakona ali ni bila zahtevana uvedba sodne preiskave. Če so pristojna različna okrožna državna tožilstva, je za usmerjanje predkazenskega postopka in pregon osumljenca praviloma pristojno okrožno državno tožilstvo, ki je prvo prejelo kazensko ovadbo. Če so pristojni različni državni tožilci istega okrožnega državnega tožilstva, je za usmerjanje predkazenskega postopka in pregon osumljenca praviloma pristojen državni tožilec, ki je prvi prejel kazensko ovadbo. Nadaljnje kazenske ovadbe, za katere je treba izvesti enotni predkazenski postopek in vložiti enoten obtožni akt, se posredujejo pristojnemu državnemu tožilcu, ki z njimi ravna po drugem odstavku tega člena.

(2) V primerih iz prvega odstavka tega člena se izvede enoten predkazenski postopek in vloži enoten obtožni akt, razen če bi to oteževalo uspešno izvedbo predkazenskega oziroma kazenskega postopka, če bi bilo to nesmotrno ali v nasprotju z drugimi tehtnimi razlogi.

(3) Podrobnejša pravila o načinu združevanja določa Državnotožilski red.«.

6. člen

Peti odstavek 32. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(5) V primerih iz prvega do četrtega odstavka tega člena ali če pred istim sodiščem tečejo ločeno postopki zoper isto osebo za več kaznivih dejanj ali zoper več oseb za isto kaznivo dejanje, se izvede praviloma enoten postopek in se izda ena sama sodba. Izjemoma lahko na predlog strank, sodnika posameznika, preiskovalnega sodnika ali predsednika senata, predsednik sodišča, ki je pristojno za enoten postopek, odloči, da se ne izvede enoten postopek, če bi to oteževalo uspešno izvedbo kazenskega postopka, če bi bilo to nesmotrno ali v nasprotju z drugimi tehničnimi razlogi. Zoper sklep, s katerim je predsednik sodišča sprejel ali zavrnil predlog, da se ne izvede enoten postopek, ni pritožbe.«.

Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(7) O združitvi postopka v primeru iz prejšnjega odstavka tega člena odloča sodišče, ki je pristojno za enoten postopek. Zoper sklep, s katerim je sodišče odredilo združitev postopka, ali zavrnilo predlog za združitev postopka, ni pritožbe.«.

Osmi odstavek se črta.

7. člen

Za 33. členom se dodata nov naslov in nov 33.a člen, ki se glasita:

»3.a Prenos stvarne pristojnosti

33.a člen

(1) Specializirani oddelek okrožnega sodišča, ki opravlja preiskavo in sodi v zahtevnejših zadevah organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj, v katerih obtožni akt vloži državno tožilstvo, pristojno za pregon storilcev navedenih kaznivih dejanj (v nadaljnjem besedilu: specializirani oddelek), lahko predlaga vrhovnemu sodišču, da se posamezna zadeva prenese v obravnavo okrožnemu sodišču, če je to primerno ob upoštevanju stopnje zahtevnosti, zapletenosti in pomena zadeve, smotrnosti obravnavanja ter drugih podobnih tehničnih razlogov. Vrhovno sodišče lahko zadevo prenese v obravnavo kateremu koli izmed okrožnih sodišč. Določbe tega odstavka se smiselno uporabljajo tudi v primeru, če se posamezna zadeva prenese v obravnavo drugemu specializiranemu oddelku.

(2) Zoper sklep iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.«.

8. člen

V drugem odstavku 39. člena se v 3. točki besedilo »(450.c člen)« nadomesti z besedilom »(450.č člen)«.

9. člen

V prvem odstavku 52. člena se beseda »treh« nadomesti z besedo »šestih«.

10. člen

V drugem odstavku 60. člena se beseda »osmih« nadomesti z besedo »tridesetih«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Oškodovanec, ki ni bil obveščen o tem, da državni tožilec ni začel pregona, sme dati svojo izjavo za nadaljevanje postopka pred pristojnim sodiščem v tridesetih dneh od dneva, ko je izvedel, da je državni tožilec zavrgel ovadbo.«.

11. člen

Za 62. členom se doda nov 62.a člen, ki se glasi:

»62.a člen

Kadar sodišče odloča o opravičenosti izostanka oškodovanca, oškodovanca kot tožilca ali zasebnega tožilca (drugi odstavek 58. člena, drugi odstavek 61. člena, prvi odstavek 61.a člena in drugi odstavek 62. člena), ki se sklicuje na zdravstvene razloge, se uporabljata peti in šesti odstavek 193. člena tega zakona.«.

12. člen

V prvem odstavku 64. člena se beseda »mladoletnik« nadomesti z besedilom »mladoletna oseba«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Če starost oškodovanca ni jasna in obstaja verjetnost, da gre za mladoletno osebo, se šteje, da je oškodovanec mladoletna oseba.«.

13. člen

Tretji odstavek 65. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) V kazenskem postopku, ki teče zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost iz XIX. poglavja, kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in otroke iz XXI. poglavja Kazenskega zakonika, kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po 112. členu in kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu Kazenskega zakonika, mora imeti mladoletni oškodovanec ves čas od uvedbe kazenskega postopka dalje pooblaščenca, ki skrbi za njegove pravice, še posebej v zvezi z zaščito njegove integritete med zaslišanjem in uveljavljanjem premoženjskopravnega zahtevka. Mladoletni oškodovanec kaznivih dejanj iz prejšnjega stavka mora imeti pooblaščenca tudi, kadar je zaslišan v predkazenskem postopku. Mladoletnemu oškodovancu, ki pooblaščenca še nima, postavi pooblaščenca sodišče po uradni dolžnosti izmed odvetnikov.«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) V predkazenskem in kazenskem postopku je lahko ob mladoletnem oškodovancu, ob oškodovancu, ki je žrtev nasilja, ali ob drugem oškodovancu, če to terjajo narava in teža kaznivega dejanja, njegove osebne okoliščine ali stopnja njegove ogroženosti, oseba, ki si jo oškodovanec sam izbere in ji zaupa, razen če bi bilo to v nasprotju z interesi uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka ali koristmi oškodovanca.«.

Za četrtyim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Organ, ki vodi predkazenski in kazenski postopek, mora oškodovancu omogočiti, da se izogne neželenim stikom z osumljencem ali obdolžencem, razen če je stik nujno potreben zaradi uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka.«.

14. člen

Za 65. členom se doda nov 65.a člen, ki se glasi:

»65.a člen

(1) Oškodovanca pristojni organ v predkazenskem ali kazenskem postopku ob prvem stiku seznani z možnostjo obveščanja po tem odstavku in mu, če to želi, zagotovi informacije o:

- zdravstveni, psihološki in drugi pomoči in podpori;
- pomoči in ukrepih po zakonu, ki ureja preprečevanje nasilja v družini;
- zaščitnih in drugih ukrepih za zagotavljanje osebne varnosti po tem zakonu in zakonu, ki ureja zaščito prič;
- pravicah iz 65. člena tega zakona ter pravici do brezplačne pravne pomoči po zakonu, ki ureja brezplačno pravno pomoč;
 - možnostih za povrnitev škode po tem zakonu in po zakonu, ki ureja odškodnino žrtvam kaznivih dejanj;
- plačilu in povrnitvi stroškov oškodovanca po 92. členu tega zakona;
- pravici do tolmačenja in prevajanja po tem zakonu;
- kontaktni osebi pristojnega organa, s katero lahko komunicira o svoji zadevi.

(2) Obseg in vrsta informacij iz prejšnjega odstavka sta odvisna od osebnih značilnosti in ranljivosti oškodovanca, njegovih posebnih potreb po zaščiti, narave, teže in okoliščin kaznivega dejanja ter faze predkazenskega ali kazenskega postopka.

(3) Oškodovanca se seznani, da ima pravico do prejemanja informacij o stanju predkazenskega oziroma kazenskega postopka ter pravnomočnih sodb, če zanje zaprosi, kar pristojni organ v predkazenskem oziroma kazenskem postopku ustrezno zabeleži na način, da se s tem lahko seznanijo policija, pristojni državni tožilec oziroma sodnik. Obveščanje o stanju predkazenskega oziroma kazenskega postopka se lahko izvaja prek spletnih strani.

(4) Oškodovanca se ob prvem stiku s pristojnim organom v predkazenskem ali kazenskem postopku seznani tudi s tem, da ima v primeru, če je osumljenec ali obdolženec v hišnem priporu ali priporu, zaradi zagotavljanja svoje osebne varnosti pravico biti obveščen o njegovi izpustitvi oziroma pobegu iz hišnega pripora ali iz pripora, če za to zaprosi, kar pristojni organ v predkazenskem ali kazenskem postopku ustrezno zabeleži. Obveščanje se lahko zavrne, če bi bil osumljenec ali obdolženec zaradi tega lahko ogrožen. O pobegu osumljenca ali obdolženca iz hišnega pripora oškodovanca obvesti policija ali sodišče, o izpustitvi osumljenca ali obdolženca iz hišnega pripora pa oškodovanca obvesti sodišče. O izpustitvi oziroma pobegu osumljenca ali obdolženca iz pripora oškodovanca obvesti zavod iz 210. člena tega zakona. Pristojni organ, ki je zaprosilo oškodovanca prejel, obvesti policijo, sodišče ali zavod iz 210. člena tega zakona o zaprosilu in kontaktnih podatkih oškodovanca. Na zaprosilo oškodovanca se po tem odstavku obvešča tudi center za socialno delo.

(5) Oškodovanca, ki ni podal ovadbe, se ob prvem stiku s pristojnim organom opozori na dolžnost obveščanja o vsaki spremembi naslova ali prebivališča (66. člen) in pravico do prevzema pregona (60., 62. in 433. člen), kar se ustrezno zaznamuje.

(6) Odločitev o prejetju informacij iz tretjega in četrtega odstavka tega člena lahko oškodovanec kadarkoli med predkazenskim in kazenskim postopkom spremeni, kar pristojni organ ustrezno zabeleži na način, da se s tem lahko seznanijo drugi pristojni organi iz tretjega in četrtega odstavka tega člena.

(7) Osebam iz drugega stavka sedme alineje 144. člena tega zakona se omogoči dostop do pomoči iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena tudi, če se ne štejejo za oškodovanca po tem zakonu, kadar so izkazane posebne potrebe po zaščiti in je to utemeljeno z obsegom škode, povzročene oškodovancu; dostop do ukrepov iz tretje alineje prvega odstavka tega člena pa pod pogoji iz 141.a ali 240.a člena tega zakona.«.

15. člen

V 66. členu se za besedo »prebivališča« dodata vejica in besedilo »oškodovanec ter njegov zakoniti zastopnik in pooblaščenec pa morajo vsako spremembo naslova ali prebivališča sporočiti tudi državnemu tožilstvu (60. člen)«.

16. člen

V 73. členu se pred besedilom člena, ki se označi kot drugi odstavek, doda nov prvi odstavek, ki se glasi:

»(1) Osumljenec in zagovornik imata pred zaslišanjem v predkazenskem postopku (148.a člen) pravico pregledati gradivo ter si ogledati zbrane dokazne predmete, ki jih policija navede oziroma pove kot podlago za sum, da je osumljenec storil ali sodeloval pri storitvi kaznivega dejanja. Policija dovoli izvrševanje pravice iz prejšnjega stavka, če to ne predstavlja nedovoljenega razkritja osebnih podatkov, tveganja za varnost oseb, udeleženih v predkazenskem postopku ali če to ne ovira uresničitve namena ali poteka policijskega delovanja v predkazenskem postopku. Prepis gradiva po predhodnem soglasju državnega tožilca dovoli policija. Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi, če zaslišanje opravi državni tožilec.«.

17. člen

V četrtem odstavku 74. člena se besedilo »od četrtega do šestega odstavka« nadomesti z besedilom »od sedmega do devetega odstavka«.

18. člen

Prvi odstavek 78. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Sodišče kaznuje z denarno kaznijo zagovornika, pooblaščenca, zakonitega zastopnika, oškodovanca, zasebnega tožilca ali oškodovanca kot tožilca, če v vlogi ali govoru žali sodišče ali koga, ki sodeluje v postopku. Denarna kazen znaša najmanj eno petino zadnje uradno objavljene povprečne mesečne neto plače v Republiki Sloveniji na zaposleno osebo, in največ trikratni znesek te plače.«.

Za prvim odstavkom se dodajo novi drugi, tretji, četrti, peti in šesti odstavek, ki se glasijo:

»(2) Sklep o izreku denarne kazni izda preiskovalni sodnik oziroma senat, pred katerim je bila dana žaljiva izjava, če je žalitev zapisana v vlogi, pa sodnik ali senat, ki naj o njej odloči, razen če naj o njej odloči vrhovno sodišče.

(3) Če se žaljiva izjava nanaša na sodnika ali senat, ki bi moral odločiti po prejšnjem odstavku in sodnik ali predsednik senata oceni, da so izpolnjeni pogoji za kaznovanje, poda predlog za kaznovanje, o katerem odloči izvenobravnavni sodnik. Če je žalitev zapisana v vlogi, o kateri odloča vrhovno sodišče, o njej odloči predsednik vrhovnega sodišča ali izvenobravnavni sodnik v primeru, če se žaljiva izjava nanaša na predsednika vrhovnega sodišča.

(4) Če se ustna žaljiva izjava nanaša na sodnika ali senat, pred katerim je bila podana, je treba osebi, ki jo je podala, omogočiti, da se opredeli do predloga za kaznovanje, ki ga sodnik ali predsednik senata posreduje izvenobravnavnemu sodniku.

(5) Zoper sklep o izreku denarne kazni je dovoljena pritožba. O pritožbi zoper sklep o izreku denarne kazni, ki ga je izdalo višje sodišče, odloči vrhovno sodišče. O pritožbi zoper sklep o izreku denarne kazni, ki ga je izdal predsednik vrhovnega sodišča, odloči vrhovno sodišče.

(6) Če državni tožilec ali tisti, ki ga zastopa, koga žali, se o tem obvesti pristojni državni tožilec. O kaznovanju odvetnika oziroma odvetniškega kandidata se obvesti odvetniška zbornica.

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane sedmi odstavek, se besedilo »prejšnjem odstavku« nadomesti z besedilom »prvem odstavku tega člena«.

19. člen

V četrtem odstavku 83. člena se besedilo »4.a točki 39. člena« nadomesti z besedilom »2. točki drugega odstavka 39. člena«.

20. člen

V prvem odstavku 84. člena se na koncu prvega stavka pika nadomesti z vejico in se doda besedilo: »vselej pa se posname zaslišanje priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona.«.

Na koncu tretjega odstavka se doda besedilo, ki se glasi: »Če se spremenijo osebe, ki so navzoče pri preiskovalnem dejanju, se mora to skupaj s časom spremembe na posnetku ustrezno označiti.«.

V petem odstavku se za besedo »treba« doda besedilo »navesti tudi kontrolno vrednost in metodo njenega izračuna oziroma na drug ustrezen način zagotoviti možnost naknadnega preverjanja istovetnosti in integritete posnetih podatkov ter«.

21. člen

Drugi odstavek 86. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju obsega potek glasovanja, sprejeto odločbo in napoved ločenih mnenj vrhovnih sodnikov (prvi odstavek 114.a člena).«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Ta zapisnik podpišejo vsi člani senata in zapisnikar. Zraven se priložijo posebna mnenja, če niso vpisana v sam zapisnik, in morebitni uradni zaznamek s pojasnilom, zakaj napovedana ločena mnenja vrhovnih sodnikov niso izdelana (šesti odstavek 114.a člena).«.

Za četrtem odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Prejšnji odstavek se ne uporablja, kadar vrhovno sodišče odloča o zahtevi za varstvo zakonitosti, pa ne gre za odločanje po četrtem odstavku 420. člena tega zakona.«.

Dosedanja peti in šesti odstavek postaneta šesti in sedmi odstavek.

22. člen

V drugem odstavku 92. člena se:

- v 1. točki besedilo »po pravni ali fizični osebi« nadomesti z besedilom »po detektivu ali izvršitelju« in
- 5. točka spremeni tako, da se glasi:

»5) stroški za zdravljenje obdolženca, dokler je v priporu, stroški poroda in stroški zdravljenja otroka, ki biva z mamo v priporu, razen če se ti stroški plačajo iz sredstev zdravstvenega zavarovanja;«.

23. člen

Za 114. členom se doda nov 114.a člen, ki se glasi:

»114.a člen

(1) Kadar vrhovno sodišče odloča o zahtevi za varstvo zakonitosti, pa ne gre za odločanje po četrtem odstavku 420. člena tega zakona, lahko vrhovni sodnik, ki ne soglaša z izrekom ali obrazložitvijo odločbe, napove ločeno mnenje, ne more pa dati posebnega mnenja (tretji odstavek 86. člena).

(2) Ločeno mnenje je namenjeno predstavitvi stališč, ki jih je vrhovni sodnik izrazil ob obravnavanju oziroma odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti in ki so narekovala njegovo odločitev.

(3) Ločeno mnenje lahko da več vrhovnih sodnikov skupaj, lahko pa se ločenemu mnenju vrhovnega sodnika pridruži drug vrhovni sodnik.

(4) Ločeno mnenje lahko da le vrhovni sodnik, ki je to napovedal ob odločanju. Pridružitve k ločenemu mnenju je možna tudi brez predhodne napovedi.

(5) Vrhovni sodnik izdela ločeno mnenje v sedmih dneh od dneva, ko dobi besedilo odločbe o zahtevi za varstvo zakonitosti. Senat lahko določi rok za izdelavo ločenega mnenja, ki je krajši ali daljši od sedmih dni, če to narekujejo narava ali okoliščine konkretne zadeve. O podaljšanju ali skrajšanju roka odloči senat takoj po končanem glasovanju z večino glasov članov senata.

(6) Če ločeno mnenje ni izdelano v roku iz prejšnjega odstavka, se šteje, da se je vrhovni sodnik ločenemu mnenju odpovedal.

(7) Ločeno mnenje se priloži odločbi o zahtevi za varstvo zakonitosti in se pošilja oziroma vroča skupaj z njo.

(8) Ločeno mnenje je javno dostopno. Vrhovno sodišče ga objavi na svoji spletni strani.

(9) Vprašanja v zvezi z ločenimi mnenji, ki niso urejena v tem zakonu, lahko uredi poslovnik, ki je veljavno sprejet, če zanj glasujeta najmanj dve tretjini sodnikov vrhovnega sodišča. Poslovnik se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

24. člen

V prvem odstavku 115. člena se na koncu besedila pika nadomesti z vejico in doda besedilo »če ta zakon ne določa drugače.«.

25. člen

V prvem odstavku 117. člena se besedilo »po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje v kazenskem postopku« nadomesti z besedilom »po detektivu ali izvršitelju«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Minister, pristojen za pravosodje, določi pravila postopanja detektivov in izvršiteljev, kadar opravljajo vročanje v kazenskem postopku, njihovo nagrado ter vsebino sporočil pri vročanju in vročilnic.«.

26. člen

Za petim odstavkom 128. člena se doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Če so bili v postopku uporabljeni dokumenti, ki vsebujejo tajne podatke in so bili uporabljeni kot podlaga za odločitev, jih imajo stranke in zagovornik pravico pregledati.«.

Dosedanji šesti, sedmi in osmi odstavek postanejo sedmi, osmi in deveti odstavek.

27. člen

V 130. členu se na koncu prvega stavka pika nadomesti z vejico in doda besedilo »vendar ne več kot deset dni zapora.«.

28. člen

Za 135. členom se doda nov 135.a člen, ki se glasi:

»135.a člen

Podatke iz kazenske evidence lahko v skladu z določbami zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, posameznikom, pravnim osebam oziroma zasebnim delodajalcem ter tudi ustanovam, društvom ali skupinam, ki so jim otroci ali mladoletniki zaupani v učenje, vzgojo, varstvo ali v oskrbo, dajejo tudi upravne enote.«.

29. člen

V prvem odstavku 137. člena se beseda »treh« nadomesti z besedo »petih«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Glede izvršitve ukrepa iz tega člena se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, o prepovedi vožnje motornega vozila in določbe zakona, ki ureja prekrške, o obveščanju organa, ki vodi evidenco izdanih vozniških dovoljenj.«.

30. člen

143.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»143.a člen

(1) Vsak posameznik ali pravna oseba, ki zaradi obveznosti ali pravice, določene z zakonom, ali če je to nujno potrebno zaradi zaposlitve, potrebuje dokazilo, da ni v kazenskem postopku za kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, ima pravico brezplačno pridobiti ustrezno potrdilo. Delodajalci in druge osebe lahko pridobijo potrdilo, ali je zoper njihovega delavca ali drugo osebo, s katero so ali bodo v pravnem razmerju, uveden kazenski postopek, le, če imajo za to izrecno pisno privolitve posameznika oziroma pravne osebe, na katero se ti podatki nanašajo, ali če je tako izrecno določeno v zakonu.

(2) Potrdilo iz prejšnjega odstavka mora ne glede na določbe tega zakona o krajevni pristojnosti izdati vsako sodišče prve stopnje s splošno pristojnostjo v Republiki Sloveniji. V potrdilu se navede le, da posameznik ali pravna oseba ni v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ali da je v kazenskem postopku. V potrdilu, da je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku, se navede določeno kaznivo dejanje le, če njegovo navedbo ali navedbo vrste kaznivega dejanja zahteva drug zakon.

(3) Prošnja za izdajo potrdila za posameznika vsebuje ime in priimek, datum in kraj rojstva, naslov stalnega ali začasnega bivališča, državljanstvo, namen izdaje potrdila, navedbo, ali bo posameznik potrdilo prevzel osebno ali pa naj se mu vroči ali pošlje po pošti, in podpis. Državljeni Republike Slovenije in drugi posamezniki, ki so vpisani v centralnem registru prebivalstva, v prošnji navedejo tudi enotno matično številko (v nadaljnjem besedilu: EMŠO). Prošnja za izdajo potrdila za pravno osebo vsebuje firmo oziroma ime pravne osebe in podatke o poslovnem naslovu, namen izdaje potrdila, navedbo, ali bo zakoniti zastopnik potrdilo prevzel osebno ali pa naj se pravni osebi vroči ali pošlje po pošti, ime in priimek zakonitega zastopnika in njegov podpis. Pravne osebe, ki so vpisane v poslovnem registru, v prošnji navedejo matično številko, druge pravne osebe pa davčno številko.

(4) Prošnja za izdajo potrdila se lahko vloži osebno na sodišču ali po pošti. Posamezniki in pravne osebe lahko potrdilo prevzamejo osebno na sodišču ali po pošti. Če ga prevzamejo po pošti, se jim vroči osebno, v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, sicer pa se jim lahko pošlje z navadno pošto.

(5) Posameznik se pri osebni vložitvi prošnje ali osebnem prevzemu potrdila izkaže s svojim veljavnim osebnim dokumentom, iz katerega je mogoče nedvoumno ugotoviti njegovo istovetnost, za pravno osebo pa lahko osebno vloži prošnjo ali osebno prevzame potrdilo njen zakoniti zastopnik, ki se izkaže z ustrezno listino o zakonitem zastopanju in z veljavnim osebnim dokumentom, iz katerega je mogoče nedvoumno ugotoviti njegovo istovetnost.

(6) Sodišče mora ob vsaki izdaji potrdila zabeležiti pravno podlago, po kateri ga je izdalo, pisno izjavo posameznika ali zakonitega zastopnika, da potrebuje potrdilo in za kateri namen v skladu s prvim odstavkom tega člena, ter preveriti v vlogi navedeno vrsto, številko in datum izdaje veljavnega osebnega dokumenta iz prejšnjega odstavka.

(7) Izjemoma, če je to nujno zaradi učinkovitega ali takojšnjega zavarovanja pravic ali uveljavljanja obveznosti posameznikov ali pravnih oseb, ki prebivajo ali imajo sedež v drugih državah ali nameravajo delati ali delovati ali delajo ali delujejo v drugi državi ali za mednarodno organizacijo ali za posameznike zaradi prehajanja državnih meja, lahko diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Slovenije ali diplomatsko-konzularna predstavništva, ki zastopajo Republiko Slovenijo, pridobijo potrdilo s smiselno uporabo določb prejšnjih odstavkov tega člena. Če je glede na okoliščine zadeve nujno, se v potrdilu navede tudi določeno kaznivo dejanje.«.

31. člen

V 143.c členu se beseda »sredstev« nadomesti z besedo »sredstvih«.

32. člen

Za 143.c členom se doda nov 143.č člen, ki se glasi:

»143.č člen

(1) Pristojni organ v predkazenskem oziroma kazenskem postopku zaradi ugotovitve obstoja posebnih potreb po zaščiti že ob prvem stiku z oškodovancem, če je to mogoče, individualno oceni stopnjo oškodovančeve izpostavljenosti sekundarni in ponovni viktimizaciji, ustrahovanju in maščevanju.

(2) Pri individualni oceni se preučijo predvsem osebne značilnosti oškodovanca, narava, teža in okoliščine kaznivega dejanja, ravnanje obdolženca in oškodovanca v predkazenskem oziroma kazenskem postopku in izven njega, upošteva se mnenje oškodovanca, zlasti če oškodovanec izrecno vnaprej zavrne možnost posebne zaščite. Posebej se upoštevajo starost in morebitna invalidnost oškodovanca ter okoliščine kaznivih dejanj, izvršenih zaradi predsodkov, diskriminacije, izkoriščanja ali iz sovraštva, kaznivih dejanj s prvinami nasilja ali zoper spolno nedotakljivost ter kaznivih dejanj s prvinami terorizma, trgovine z ljudmi in kaznivih dejanj, izvršenih v hudodelski združbi.

(3) Obseg individualne ocene se lahko prilagodi glede na težo kaznivega dejanja in stopnjo očitne škode, ki jo je utrpel oškodovanec. Za oškodovanca, ki je mladoletna oseba, se vedno šteje, da ima posebne potrebe po zaščiti.

(4) Individualna ocena oškodovanca se upošteva pri ugotovitvi, ali in v kolikšni meri bi oškodovancu koristili ukrepi iz prvega odstavka 84. člena tega zakona, šestega odstavka 148.b člena tega zakona, petega in šestega odstavka 240. člena tega zakona, prvega in četrtega odstavka 240.a člena tega zakona, prvega odstavka 244.a člena tega zakona in 295. člena tega zakona, in sicer zaradi stopnje njegove izpostavljenosti sekundarni oziroma ponovni viktimizaciji, ustrahovanju oziroma maščevanju. Če iz individualne ocene izhaja, da ima oškodovanec posebne potrebe po zaščiti oziroma da bi mu koristili navedeni ukrepi, se ti lahko uveljavijo ob izpolnitvi drugih zakonskih pogojev.

(5) Individualna ocena se posodablja, če se bistveno spremenijo njeni elementi. Policija lahko pripravi in posodobi individualno oceno do vložitve kazenske ovadbe ali dokler ne pošlje poročila po desetem odstavku 148. člena tega zakona, državno tožilstvo pa v nadaljevanju predkazenskega in kazenskega postopka oziroma v primeru, če je oškodovanec vložil ovadbo na državno tožilstvo. Zaradi izdelave individualne ocene lahko policija oziroma državno tožilstvo

oškodovanca vabita na policijsko postajo oziroma na državno tožilstvo. Pri izdelavi ali posodobitvi ocene se lahko pridobi in preuči tudi mnenje pristojnega centra za socialno delo.

(6) Individualno oceno za določeno vrsto kaznivih dejanj ali za določena kazniva dejanja izdelata in posodablja drug organ, če tako določa drug predpis.

(7) Določbe prejšnjih odstavkov se ne uporabljajo za oškodovanca, ki je pravna oseba.«.

33. člen

V 144. členu se za šesto alinejo doda nova sedma alineja, ki se glasi:

»- oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti je oškodovanec, čigar osebna ali premoženjska pravica je s kaznivim dejanjem znatno prekršena, pa zaradi njegovih osebnih značilnosti ali ranljivosti, zaradi narave, teže ali okoliščin kaznivega dejanja ali zaradi ravnanja obdolženca ali oškodovanca v predkazenskem oziroma kazenskem postopku in izven njega obstaja posebna potreba po varstvu oškodovančeve duševne celovitosti pri posameznih dejanjih v predkazenskem in kazenskem postopku. Kadar je neposredna posledica kaznivega dejanja smrt osebe, se za oškodovanca s posebnimi potrebami ali oškodovanca po tem zakonu lahko štejejo tudi njen zakonec oziroma oseba, s katero je živela v zunajzakonski skupnosti, njeni krvni sorodniki v ravni vrsti, njen posvojenec ali posvojitelj, njeni bratje in sestre ter osebe, ki jih je bila dolžna vzdrževati;«.

Dosedanja deveta alineja, ki postane deseta alineja, se spremeni tako, da se glasi:

»- zunajzakonska skupnost je skupnost, kot jo določa zakon, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja;«.

Dosedanje sedma, osma in deseta alineja postanejo osma, deveta in enajsta alineja.

34. člen

V 146. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Obenem z ovadbo ovaditelj navede dokaze, za katere ve. Ne glede na določbe drugih zakonov lahko pravne osebe zasebnega ali javnega prava, samostojni podjetniki posamezniki in podružnice tujih podjetij v Sloveniji z naznanitvijo kaznivega dejanja posredujejo tudi podatke, ki nastanejo ali jih pridobijo pri ali v zvezi s svojo dejavnostjo, pa je z zakonom ali s sklepom pristojnega organa subjekta določeno, da jih morajo varovati kot zaupne oziroma da jih ne smejo razkriti drugim.«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

35. člen

V 147. členu se za petim odstavkom doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Če je predlog za pregon storilca oziroma ovadba za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja na predlog, podana policiji, pa iz nje ni razvidno kdo je storilec, ravna policija po četrtem odstavku tega člena in pošlje državnemu tožilcu ovadbo ali poročilo v dopolnitev ovadbe nemudoma, ko izve za storilca, opravi preiskovalno dejanje ali ko izvede drug ukrep po tem zakonu, razen oglada kraja dejanja na javnem kraju ob zaznavi kaznivega dejanja.«.

36. člen

Za 147. členom se doda nov 147.a člen, ki se glasi:

»147.a člen

(1) Pristojno državno tožilstvo oškodovanca, ki je podal ovadbo, pouči o pravici in mu, če želi, izda pisno potrdilo o podaji ovadbe, ki vsebuje številko zadeve, čas in kraj podaje ovadbe, osebno ime ovaditelja, naslov ali prebivališče ovaditelja, navedbo kaznivega dejanja ter, če so znani, še podatke o času in kraju storitve kaznivega dejanja in kakršni koli škodi, ki naj bi jo povzročilo kaznivo dejanje in navedbo, da je ovaditelj oškodovanec. Oškodovanca se v potrdilu opozori tudi na dolžnost obveščanja o vsaki spremembi naslova ali prebivališča (66. člen) in pravico do prevzema pregona (60., 62. in 433. člen).

(2) Sprejem ovadbe se lahko potrdi tudi na kopiji sprejete pisne ovadbe ali na drugem dokumentu v primeru ustne ovadbe, če vsebuje podatke iz prejšnjega odstavka. Če oškodovanec ne želi potrdila, se izjava oškodovanca in opozorilo iz prejšnjega odstavka ustrezno zaznamujeta.

(3) Če je ovadba podana v elektronski obliki, preko telefona ali telefaksa, se oškodovanca pouči o pravicah in dolžnostih iz prvega odstavka ob prvem stiku s pristojnim državnim tožilstvom v predkazenskem ali kazenskem postopku.

(4) Oškodovancu, ki ne govori oziroma ne razume jezika v uradni rabi, se zagotovi potrebna jezikovna pomoč osebe, ki poleg jezika v uradni rabi razume oziroma govori jezik, ki ga razume oziroma govori oškodovanec, in ki je pripravljena spoštovati zaupnost podatkov, za katere izve pri nudenju jezikovne pomoči, če oseba, ki sprejme ovadbo, sama ne govori oziroma ne razume jezika, ki ga razume oziroma govori oškodovanec. Jezikovne pomoči ne more nuditi oseba, ki bi bila lahko priča v kazenskem postopku ali ki zaradi svoje povezanosti z osumljencem ali zaradi drugih utemeljenih razlogov za to ne bi bila primerna.

(5) Oškodovancu je treba na njegovo prošnjo zagotoviti prevod pisnega potrdila o podani ovadbi v jezik, ki ga razume.

(6) Po določbah prejšnjih odstavkov ravna tudi sodišče, policija in nepristojni državni tožilec, če sprejmejo ovadbo, ki jo je podal oškodovanec (tretji odstavek 147. člena). Stroški nudenja jezikovne pomoči po četrtem odstavku tega člena in stroški prevajanja po petem odstavku tega člena gredo v breme organa, pred katerim teče postopek oziroma ki nudi jezikovno pomoč in zagotavlja prevajanje.«.

37. člen

V drugem odstavku 148. člena se za besedilom »in storiti drugo, kar je potrebno« doda besedilo »v skladu z zakonskimi pooblastili in pristojnostmi«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Policija lahko vabi osebe k sebi in od njih zbere obvestila in podatke ali jih zasliši (148.a in 148.b člen). Vabi jih lahko pisno, neposredno ustno, po telefonu ali po elektronski poti. Osebi mora biti ob vabljenju pojasnjeno, zakaj in v kakšni vlogi je vabljen. Če se oseba vabi kot osumljenec, mora vabilo vsebovati pravni pouk iz četrtega odstavka tega člena, pisno vabilo pa tudi poduk, da bo, če na vabilo ne bo prišla, lahko prisilno privedena, če bo s tem soglašal

državni tožilec ali tudi brez njegovega soglasja, če bi bilo nevarno odlašati, okoliščine pa ne bi dopuščale pravočasne pridobitve soglasja. Če se oseba vabi kot priča, mora vabilo vsebovati pravni pouk iz drugega odstavka 148.b člena tega zakona. Če se oseba vabi zaradi zbiranja obvestil, mora pisno vabilo vsebovati poduk, da se jo, če na vabilo ne bo prišla, lahko prisilno privede. Če vabilo ni pisno, se o njem napravi uradni zaznamek. Ko ravna po določbah tega člena, policija ne sme oseb zasliševati kot obdolžencev, prič ali izvedencev, razen osumljenca v primeru iz 148.a člena tega zakona in priče v primeru iz 148.b člena tega zakona.«.

V četrtem odstavku se za besedilom »in ki je lahko navzoč pri njenem zaslišanju« črta vejica in doda besedilo »in da se tej pravici lahko odreče (tretji odstavek 148.a člena),«.

Šesti in sedmi odstavek se spremenita tako, da se glasita:

»(6) Če osumljenec po lastni volji začne izjavljati o kaznivem dejanju ali če izrazi željo po izjavljanju pred pravnim poukom iz četrtega odstavka tega člena, ga mora policija takoj prekiniti in poučiti o pravicah iz četrtega odstavka tega člena in postopku zaslišanja po 148.a členu tega zakona. Državni tožilec postopa po prvem odstavku 83. člena tega zakona z uradnim zaznamkom o zbranih obvestilih od osebe, zoper katero se je sum osredotočil kasneje.

(7) Oseba, zoper katero je bilo uporabljeno kakšno dejanje ali ukrep iz drugega ali tretjega odstavka tega člena, ima pravico v roku treh dni pritožiti se pristojnemu državnemu tožilcu. V istem roku se pristojnemu državnemu tožilcu lahko pritožita tudi osumljenec in njegov zagovornik, ki jima je policija zavrnila pregled gradiva ali ogled zbranih dokaznih predmetov ali jima je brez soglasja državnega tožilca ali v nasprotju z njim zavrnila prepis spisa (prvi odstavek 73. člena). Pristojni državni tožilec najkasneje v roku osmih dni ustno ali pisno obvesti pritožnika o tem, kar je ukrenil. Zoper obvestilo iz prejšnjega stavka ni dovoljena pritožba ali upravni spor.«.

Dosedanji deveti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(9) Policija na podlagi zbranih obvestil in dokazov sestavi kazensko ovadbo ali dopolni prejeto kazensko ovadbo (četrty odstavek 147. člena) in jo pisno po pošti ali prek elektronskih komunikacijskih povezav pošlje pristojnemu državnemu tožilcu. V ovadbi ali poročilu za njeno dopolnitev opiše ugotovljeno dejansko stanje in navede ter predloži zbrane dokaze in gradivo, ki je potrebno za odločitev državnega tožilca ali utegne biti koristno za uspešno izvedbo postopka, pri čemer v kazensko ovadbo ali poročilo v njeno dopolnitev ne vpiše vsebine izjav, ki so jih posamezne osebe dale pri zbiranju obvestil. Če policija naknadno izve za nova dejstva ali dokaze, mora zbrati potrebna obvestila in državnemu tožilcu poslati poročilo v dopolnitev kazenske ovadbe.«.

V desetem odstavku se za besedilom »zbranih obvestil« doda besedilo »in dokazov ugotovi, da«.

Za desetim odstavkom se doda nov enajsti odstavek, ki se glasi:

»(11) Določbe tretjega do šestega odstavka tega člena se smiselno uporabljajo tudi v primeru, če osumljenca zasliši državni tožilec (prvi odstavek 148.a člena), določbe tretjega in šestega odstavka tega člena pa tudi v primeru, če pričo zasliši državni tožilec (prvi in sedmi odstavek 148.b člena).«.

38. člen

148.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»148.a člen

(1) Osumljenca lahko v uradnih prostorih državnega tožilstva zasliši državni tožilec, v uradnih prostorih policije pa državni tožilec oziroma policija. Če zaslišanje opravi državni tožilec v uradnih prostorih policije, mu mora policija nuditi potrebno tehnično pomoč. Zaslišanje zunaj uradnih prostorov državnega tožilstva ali policije se opravi le, če je zaslišanje treba opraviti v tujini, če zaradi bolnišničnega zdravljenja prihod osumljenca v uradne prostore ni mogoč ali če bi bilo to nujno potrebno za uresničitev namena preiskave v predkazenskem postopku. Če zaslišanje opravi policija, mora o tem predhodno obvestiti državnega tožilca, ki je lahko navzoč pri zaslišanju ali ga prevzame.

(2) Zaslišanje osumljenca opravi državni tožilec oziroma policija po določbah tega zakona, ki veljajo za zaslišanje obdolženca (227., 228. člen in 230. do 233. člen), če ta člen ne določa drugače. Zaslišanje osumljenca se lahko po predhodnem obvestilu zvočno in slikovno posname. O zaslišanju se sestavi zapisnik po določbah 79. do 82. člena tega zakona, če ta člen ne določa drugače.

(3) Osumljenec je lahko zaslišan tudi brez prisotnosti zagovornika, če se je potem, ko je bil seznanjen s pravicami po četrtem odstavku prejšnjega člena, pravici do navzočnosti zagovornika izrecno odpovedal, kar mora biti zabeleženo tudi na posnetku, če je bilo zaslišanje zvočno in slikovno snemano. Če osumljenec kadarkoli med zaslišanjem izjavi, da želi zagovornika, mora državni tožilec oziroma policija zaslišanje takoj prekiniti in ravnati po petem odstavku prejšnjega člena.

(4) Ob začetku zaslišanja morata državni tožilec oziroma policija osumljenca poučiti po četrtem odstavku prejšnjega člena, o tem, da lahko kadarkoli med zaslišanjem izjavi, da želi zagovornika in o tem, pod katerimi pogoji bo njegova izpovedba lahko uporabljena kot dokaz na sodišču. Pouk iz tega odstavka in izjavo osumljenca, da ga je razumel ter njegovo izjavo glede pravice do zagovornika je treba zabeležiti v zapisniku ter na zvočnem in slikovnem posnetku, če se zaslišanje zvočno in slikovno snema.

(5) Če je zaslišanje osumljenca zvočno in slikovno snemano, se nosilec zvočnega in slikovnega posnetka zaslišanja priloži zapisniku o zaslišanju. Osumljenec in njegov zagovornik lahko na svoje stroške dobita kopijo zvočnega in slikovnega posnetka zaslišanja takoj, ko je to tehnično izvedljivo. O tej pravici, ki se navede tudi v zapisniku, morata biti izrecno poučena ob podpisu zapisnika.«.

39. člen

Za 148.a členom se dodata nova 148.b in 148.c člen, ki se glasita:

»148.b člen

(1) Kot priča se lahko zasliši oseba, ki je pripravljena prostovoljno podati izjavo in za katero je verjetno, da bi mogla kaj povedati o kaznivem dejanju in storilcu in o drugih pomembnih okoliščinah. Zaslišanje priče se zvočno in slikovno posname, če priča s tem soglaša.

(2) Pričo se pouči, da je njeno pričanje prostovoljno, da se z njenim soglasjem zvočno in slikovno snema (prvi in osmi odstavek tega člena) in da bo posneto pričanje lahko uporabljeno kot dokaz na sodišču. Prav tako se jo pouči, da ne sme biti zaslišana, če je oseba, ki po tem zakonu ne sme biti zaslišana kot priča (235. člen), oseba, ki se lahko odreče pričevanju (236. člen), ali oseba, ki bi potrebovala zaščitni ukrep (240.a člen).

(3) Pričo je treba opomniti, da je dolžna govoriti resnico in da ne sme ničesar zmolčati, nato pa jo opozoriti, da pomeni kriva izpovedba kaznivo dejanje. Pričo je treba opozoriti, da ni dolžna odgovarjati na posamezna vprašanja, če je verjetno, da bi s tem spravila sebe ali svojega bližnjega sorodnika (1. do 3. točka prvega odstavka 236. člena) v hudo sramoto, znatno materialno škodo ali v kazenski pregon (238. člen). Pouk iz prejšnjega in tega odstavka ter izjavo priče, da ga je razumela, je treba zabeležiti v zapisniku ter na zvočnem in slikovnem posnetku.

(4) Zaslišanje se opravi po določbah tega zakona, ki veljajo za zaslišanje priče (234., 237., 238. člen, drugi odstavek 239. člena, prvi do peti odstavek in prvi stavek šestega odstavka 240. člena, prvi, drugi in četrti odstavek 241. člena in 243. člen), če ta člen ne določa drugače. O zaslišanju se sestavi zapisnik po določbah 79. do 82. člena tega zakona, če ta člen ne določa drugače.

(5) Priča se zasliši brez nepotrebnega odlašanja, zlasti če prebiva v tuji državi ali če gre za osebo, ki bi lahko zapustila državo.

(6) Zaslišanje oškodovanca opravijo iste osebe. Oškodovanca kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, kaznivega dejanja nasilja v družini iz 191. člena kazenskega zakonika, drugega kaznivega dejanja s prvinami nasilja, storjenega proti bližnjemu, ali kaznivega dejanja, ki je bilo proti oškodovancu storjeno zaradi njegovega spola, na njegovo željo zasliši oseba istega spola. Določbe tega odstavka se ne uporabljajo, če z zaslišanjem ni mogoče odlašati ali če to preprečujejo začasni razlogi organizacijske narave.

(7) Pri zaslišanju priče se smiselno uporabljajo določbe prvega in petega odstavka prejšnjega člena.

(8) Če oseba iz prvega odstavka tega člena ne želi biti zaslišana pod pogoji iz tega člena, se lahko z njo opravi razgovor po 148. členu tega zakona in o zbranih obvestilih napiše uradni zaznamek. Osebo je v tem primeru treba obvestiti, da se sodna odločba ne more opirati na tako zbrana obvestila.

148.c člen

(1) Sodišče sme opreti sodbo na izpovedbo osumljenca, če je pridobljena v skladu s 148.a členom tega zakona samo, če je bil pri zaslišanju navzoč zagovornik ali če je bilo zaslišanje brez navzočnosti zagovornika zvočno in slikovno posneto skupaj s pravnim poukom iz četrtega odstavka 148.a člena tega zakona in izjavo osumljenca, da ga je razumel ter njegovo izjavo glede pravice do zagovornika. Izpovedba osumljenca v zapisniku o zaslišanju osumljenca brez navzočnosti zagovornika, ki ni zvočno in slikovno posneta, je pa pridobljena v skladu s 148.a členom tega zakona, je sestavni del spisa, vendar sodišče nanjo ne sme opreti svoje sodbe.

(2) Sodišče lahko opre svojo odločbo na zvočno in slikovno zabeleženo izpovedbo priče, ki je bila pridobljena v skladu s prvim do sedmim odstavkom prejšnjega člena, če je bila obdolžencu v nadaljnjem postopku pred sodiščem dana možnost soočiti se s to osebo kot pričo in ji postavljati vprašanja.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek sodišče lahko opre svojo odločbo na izpovedbo priče, pridobljeno v skladu s prvim do sedmim odstavkom prejšnjega člena, če je priča po zaslišanju umrla, duševno zbolela ali je ni mogoče najti.«.

40. člen

Četrty odstavek 149.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Kazniva dejanja, v zvezi s katerimi se lahko odredi ukrep tajnega opazovanja, so:

- 1) kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petih ali več let;
- 2) kazniva dejanja iz 2. točke drugega odstavka 150. člena tega zakona in kazniva dejanja protipravnega odvzema prostosti po 133. členu, zalezovanja po 134.a členu, grožnje po 135. členu, zlorabe osebnih podatkov po tretjem, četrtem, petem in šestem odstavku 143. člena, goljufije po prvem, tretjem in četrtem odstavku 211. člena, prikrivanja po prvem, drugem in tretjem odstavku 217. člena, goljufije na škodo Evropske unije po 229. členu, napada na informacijski sistem po drugem, tretjem in četrtem odstavku 221. člena, ponareditve ali uničenja poslovnih listin po 235. členu, izdaje in neupravičene pridobitve poslovne tajnosti po prvem, drugem in tretjem odstavku 236. člena, zlorabe informacijskega sistema po 237. členu, zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti po 240. členu, ponarejanja listin po 250. členu, posebnega primera ponarejanja listin po 251. členu, zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic po 257. členu, izdaje tajnih podatkov po 260. členu, javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti po 297. členu, prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države po 308. členu, onesnaženja pitne vode po prvem, tretjem, četrtem in šestem odstavku 336. člena, onesnaženja živil ali krme po prvem, tretjem, četrtem in šestem odstavku 337. člena ter mučenja živali po drugem, tretjem in četrtem odstavku 341. člena Kazenskega zakonika;
- 3) kaznivo dejanje pomoči storilcu po storitvi kaznivega dejanja po 282. členu Kazenskega zakonika, in sicer tudi zoper osebe iz četrtega odstavka 282. člena Kazenskega zakonika – za kazniva dejanja, ki jih določa ta člen zakona.«.

Štirinajsti odstavek se črta.

41. člen

149.b člen se spremeni tako, da se glasi:

»149.b člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo izvršeno, da se izvršuje ali da se pripravlja oziroma organizira kaznivo dejanje iz četrtega odstavka prejšnjega člena in je za odkritje, preprečitev ali dokazovanje tega kaznivega dejanja ali odkritje storilca treba pridobiti podatke o prometu v zvezi s komunikacijo osumljenca, oškodovanca ali oseb iz drugega odstavka prejšnjega člena ali je to potrebno zaradi preprečitve nastanka hujših posledic za življenje ali zdravje ljudi, lahko preiskovalni sodnik na obrazložen predlog državnega tožilca odredi operaterju oziroma ponudniku storitev informacijske družbe, da pristojnemu organu sporoči relevantne podatke v zvezi z omenjeno komunikacijo, ki obstajajo v času izdaje odredbe. Preiskovalni sodnik mora v odredbi opredeliti kategorije podatkov, ki jih zahteva. Odredba se operaterju oziroma ponudniku informacijskih storitev vroča v delu, ki se nanaša nanj.

(2) Predlog in odredba morata biti pisna in morata vsebovati podatke, ki omogočajo enolično identifikacijo komunikacijskega sredstva ali uporabnika, utemeljitev razlogov, relevantno časovno obdobje, za katerega se podatki zahtevajo, ostale pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo ukrepa, ter ustrezen rok za izvršitev. Identifikacija komunikacijskega sredstva mora biti dovolj natančna, da zahtevek omejuje na vnaprej omejen in določljiv seznam oseb.

(3) Izjemoma, če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti in če obstaja nevarnost, da bi zaradi odlašanja bilo ogroženo življenje ali zdravje ljudi, lahko preiskovalni sodnik na ustni

predlog državnega tožilca odredi izvršitev ukrepa iz prvega odstavka tega člena z ustno odredbo neposredno operaterju oziroma ponudniku storitev informacijske družbe. O ustnem predlogu državnega tožilca preiskovalni sodnik napravi uradni zaznamek. Pisna odredba mora biti izdana najkasneje v 12 urah po izdaji ustne odredbe. Če se med izdelavo pisnega odpravlja izkaže, da izrečeni ukrep ni bil upravičen, se vselej postopa po četrtem odstavku 154. člena tega zakona.

(4) Operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe svojemu uporabniku, naročniku ali tretjim osebam ne sme razkriti, da je ali da bo v skladu s tem členom posredoval določene podatke. Tega ne sme razkriti 24 mesecev po preteku meseca, v katerem se je zaključilo izvrševanje odredbe. Preiskovalni sodnik lahko z odredbo določi drugačen rok, rok podaljša za največ 12 mesecev, vendar ne več kot dvakrat, rok skrajša ali prepoved seznanitve odpravi. Ne glede na določbe tega odstavka operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe, ki je posredoval podatke, in organ, ki je podatke zahteval, v roku osmih dni od posredovanja podatkov obvestita osebo, katere podatki so bili posredovani po prejšnjem odstavku in osebe, katerih podatki so bili posredovani po določbah prvega odstavka v zvezi z varovanjem življenja in zdravja ljudi, o posredovanih podatkih.

(5) Na podlagi tega člena ni mogoče zahtevati ali pridobiti podatkov, ki se nanašajo na vsebino komunikacije. Podatke, pridobljene v skladu s tem členom, je dovoljeno uporabiti samo za namene zadeve, v zvezi s katero so bili pridobljeni.«.

42. člen

Za 149.b členom se dodajo novi 149.c, 149.č in 149.d člen, ki se glasijo:

»149.c člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo izvršeno, da se izvršuje ali da se pripravlja oziroma organizira kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in za katerega je predpisana kazen enega ali več let zapor in je za odkritje, preprečitev ali dokazovanje tega kaznivega dejanja ali odkritje storilca treba pridobiti podatke o prometu v zvezi s komunikacijo osumljenca, oškodovanca ali oseb iz drugega odstavka 149.a člena tega zakona ali če zakoniti uporabnik komunikacijskega sredstva s tem soglaša, lahko preiskovalni sodnik na obrazložen predlog državnega tožilca odredi operaterju oziroma ponudniku storitev informacijske družbe, da začne z zavarovanjem potrebnih prometnih podatkov v zvezi s komunikacijo ter sporočanjem le-teh pristojnemu organu. Preiskovalni sodnik mora v odredbi natančno opredeliti kategorije podatkov, ki jih zahteva, in obdobje, za katero se ukrep odreja in ki ne sme biti daljše od treh mesecev. Preiskovalni sodnik lahko z novo odredbo odredi podaljšanje izvajanja ukrepa za tri mesece. Če je zoper komunikacijsko sredstvo odrejen tudi ukrep po 150. členu tega zakona lahko sodnik odreja ukrepe po tem členu za ves čas izvrševanja ukrepov iz 150. člena tega zakona zoper to komunikacijsko sredstvo. Odredba se operaterju vroča v delu, ki se nanaša nanj.

(2) Predlog in odredba morata biti pisna in morata vsebovati podatke, ki omogočajo enolično identifikacijo komunikacijskega sredstva ali uporabnika, utemeljitev razlogov, relevantno časovno obdobje, za katerega se ukrep odreja, pogostost sporočanja podatkov pristojnemu organu ter ostale pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo ukrepa, vključno z obrazložitvijo sorazmernosti. Identifikacija komunikacijskega sredstva mora biti dovolj natančna, da zahtevek omejuje na vnaprej omejen in določljiv seznam oseb.

(3) Z odredbo ni mogoče zahtevati posredovanja podatkov, ki se nanašajo na lokacijo komunikacijskega sredstva ali uporabnika, razen za kazniva dejanja iz četrtega odstavka 149.a člena tega zakona ali s soglasjem zakonitega uporabnika komunikacijskega sredstva.

(4) Operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe svojemu uporabniku, naročniku ali tretjim osebam ne sme razkriti, da je ali da bo v skladu s tem členom posredoval določene podatke. Tega ne sme razkriti 24 mesecev po preteku meseca, v katerem se je zaključilo izvrševanje odredbe. Preiskovalni sodnik lahko z odredbo določi drugačen rok, rok podaljša za največ 12 mesecev, vendar ne več kot dvakrat, rok skrajša ali prepoved seznanitve odpravi. V primeru zatrjevanega soglasja operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe v roku osmih dni obvesti zakonitega uporabnika o izvedbi odredbe po tem členu.

(5) V primeru, da so izpolnjeni pogoji za pridobitev odredbe po prvem ali tretjem odstavku prejšnjega člena iz razloga preprečitve nastanka hujših posledic za življenje ali zdravje ljudi je mogoče pod pogoji in s spoštovanjem omejitev ter določil o obveščanju iz prejšnjega člena izvesti tudi ukrepe po tem členu. Za tako posredovane podatke se ne upoštevajo omejitve iz tretjega odstavka tega člena. V tem primeru je na podlagi tega člena mogoče pridobiti tudi lokacijske podatke, ki niso hkrati podatki o prometu.

(6) Na podlagi tega člena ni mogoče zahtevati ali pridobiti podatkov, ki se nanašajo na vsebino komunikacije. Podatke, pridobljene v skladu s tem členom, je dovoljeno uporabiti samo za namene zadeve, v zvezi s katero so bili pridobljeni.

149.č člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo izvršeno oziroma da se pripravlja kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je za odkritje, preprečitev ali dokazovanje tega kaznivega dejanja ali odkritje storilca treba pridobiti naročniške podatke o lastniku ali uporabniku določenega komunikacijskega sredstva ali storitve informacijske družbe ali obstoju in vsebini njegovega pogodbenega razmerja z operaterjem oziroma ponudnikom storitev informacijske družbe v zvezi z opravljanjem komunikacijske dejavnosti ali storitev informacijske družbe, lahko sodišče, državni tožilec oziroma policija od operaterja oziroma ponudnika storitev informacijske družbe v pisni obliki zahteva, da tudi brez privolitve posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo, sporoči te podatke. Pisna zahteva mora vsebovati pravni pouk iz drugega odstavka tega člena in navedbo pristojnega sodišča.

(2) Operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe lahko podatke iz obrazloženih razlogov na svoje stroške namesto policiji ali državnemu tožilcu pisno posreduje pristojnemu sodišču, ki po prejemu preveri zakonitost obsega zahteve in posredovane podatke posreduje državnemu tožilcu oziroma policiji ali jih uniči. V primeru uničenja preiskovalni sodnik o tem napravi uradni zaznamek, ki ga posreduje operaterju oziroma ponudniku storitev informacijske družbe, vodi pristojnega okrožnega državnega tožilstva ali državnemu tožilcu, ministrstvu, ki je pristojno za nadzor nad delom policije, in policiji.

(3) Operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe svojemu uporabniku, naročniku ali tretjim osebam ne sme razkriti, da je ali da bo v skladu s tem členom posredoval določene podatke. Tega ne sme razkriti 24 mesecev po preteku meseca, v katerem so bili posredovani podatki. V primeru, da operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe v tem roku prejme sodno odredbo, ki se sklicuje na podatke, pridobljene z zahtevo po tem členu, se rok prepovedi razkritja te zahteve podaljša do izteka morebitnega roka iz prejete odredbe. Preiskovalni sodnik oziroma sodišče lahko z odredbo določi drugačen rok, rok podaljša za največ 12 mesecev, vendar ne več kot dvakrat, rok skrajša ali prepoved seznanitve odpravi.

(4) Na podlagi tega člena ni mogoče zahtevati ali pridobiti prometnih podatkov, ki se nanašajo na katero koli določljivo komunikacijo, ali podatkov, za pridobitev katerih je potrebna obdelava podatkov, ki se lahko pridobijo samo na podlagi 149.b in 149.c člena tega zakona. Na podlagi tega člena prav tako ni mogoče zahtevati ali pridobiti podatkov, ki se nanašajo na vsebino komunikacije. Podatke, pridobljene v skladu s tem členom, je dovoljeno uporabiti samo za namene zadeve, v zvezi s katero so bili pridobljeni.

(5) Če po presoji sodišča iz načina komunikacije, v komunikacijskem omrežju posredovanih podatkov ter drugih sodišču znanih okoliščin izhaja, da uporabnik oziroma lastnik v zvezi z določeno komunikacijo ne more imeti upravičenega pričakovanja zasebnosti, lahko sodišče na lastno pobudo ali na obrazložen predlog policije oziroma upravičenega tožilca po tem členu v zvezi s to komunikacijo od operaterjev oziroma ponudnikov storitev informacijske družbe ne glede na omejitve nabora podatkov iz četrtega odstavka tega člena pridobiva tudi druge podatke.

149.d člen

Ob vložitvi zasebne tožbe se lahko ne glede na določbe 434. člena tega zakona namesto imena in priimka obdolženca navedejo podatki, na podlagi katerih bi bil obdolženec določljiv ob smiselni uporabi prejšnjega člena. Če sodišče po prejšnjem členu pridobi podatke, se šteje, da je zasebna tožba že ob vložitvi vsebovala ime in priimek obdolženca.«.

43. člen

Za 150. členom se dodata nova 150.a in 150.b člen, ki se glasita:

»150.a člen

(1) S posebnimi tehničnimi sredstvi za nadzor signala mobilne telefonije sme policija ugotavljati:

- 1) podatke, potrebne za razpoznavo številke komunikacijskega sredstva in številke za elektronsko komuniciranje za namen priprave ukrepa iz prvega odstavka 149.b člena tega zakona, prvega odstavka 149.c člena tega zakona ali ukrepa iz 1. točke prvega odstavka prejšnjega člena;
- 2) lokacijo komunikacijskega sredstva.

(2) Ukrep iz 1. točke prejšnjega odstavka se lahko odredi, če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka prejšnjega člena, in če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da se za komunikacijo v zvezi s tem kaznivim dejanjem uporablja komunikacijsko sredstvo ali bo tako sredstvo uporabljeno, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da izvajanje ukrepa iz prvega odstavka 149.b člena tega zakona, prvega odstavka 149.c člena tega zakona oziroma ukrepa iz 1. točke prvega odstavka prejšnjega člena brez ugotavljanja podatkov, potrebnih za razpoznavo številke komunikacijskega sredstva in številke za elektronsko komuniciranje, ne bi bilo možno ali bi bilo povezano z nesorazmernimi težavami.

(3) Ukrep iz 2. točke prvega odstavka tega člena se lahko odredi le, če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka prejšnjega člena ali kaznivega dejanja protipravnega odvzema prostosti po 133. členu Kazenskega zakonika, in če obstaja utemeljen sum, da se za komunikacijo v zvezi s tem kaznivim dejanjem uporablja določeno komunikacijsko sredstvo ali da bo tako sredstvo uporabljeno, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da odkrivanje

lokacije storilca z drugimi ukrepi ne bi bilo možno ali bi bilo povezano z nesorazmernimi težavami.

(4) O izvedbi ukrepov in pregledu tehnične naprave iz prvega odstavka tega člena ter ugotovitvah se sestavi zapisnik, ki obsega:

- navedbo prepoznanih števil komunikacijskih sredstev, števil za elektronsko komuniciranje oziroma lokacij komunikacijskih sredstev;
- datum ter uro začetka in konca uporabe ukrepov iz prvega odstavka tega člena;
- podatke, ki omogočajo identifikacijo izvajalcev ukrepov;
- številko odredbe in sodišče, ki jo je izdalo;
- način izvedbe ukrepa;
- ugotovitve na podlagi izvajanja ukrepa in druge pomembne okoliščine.

(5) Osebni podatki oseb, ki niso osumljenci ali obdolženci, pridobljeni z ukrepi iz prvega odstavka tega člena, se smejo obdelovati le, če je to iz tehničnih razlogov neizogibno potrebno za doseg cilja iz tega člena, in na način, da se najmanj posega v pravice teh oseb. Ti podatki se, razen za primerjavo podatkov pri ugotavljanju identitete številke za razpoznavo komunikacijskega sredstva, ne smejo uporabljati in jih je treba po prenehanju izvajanja ukrepa nemudoma izbrisati. O izbrisu se sestavi zapisnik, ki mora vsebovati tudi število izbranih podatkov.

(6) Ne smejo se uporabljati tehnična sredstva iz prvega odstavka tega člena, ki omogočajo ali bi lahko omogočala prisluškovanje in snemanje elektronskih komunikacij, prav tako se z njimi ne sme ugotavljati lokacija komunikacijskih sredstev oseb, ki niso osumljenci oziroma obdolženci.

(7) Če so bili ukrepi iz prvega odstavka tega člena izvršeni v nasprotju s prejšnjim odstavkom ali brez odredbe preiskovalnega sodnika ali v nasprotju z njo, sodišče ne sme opreti svoje odločbe na tako pridobljene podatke.

150.b člen

(1) Ukrepi iz 2. točke prvega odstavka prejšnjega člena se lahko odredi tudi takrat, ko je odkrivanje lokacije komunikacijskega sredstva, za katerega je verjetno, da ga uporablja obdolženec, nujno potrebno za izvedbo privedbe, hišnega pripora, pripora ali tiralice v postopku zaradi kaznivih dejanj iz drugega odstavka 150. člena tega zakona ali kaznivega dejanja protipravnega odvzema prostosti po 133. členu Kazenskega zakonika in je mogoče utemeljeno sklepati, da lokacije obdolženca ne bo mogoče odkriti z drugimi ukrepi.

(2) Pri izvedbi ukrepa iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo četrti do sedmi odstavki prejšnjega člena.«.

44. člen

V prvem odstavku 152. člena se:

- v napovednem stavku za besedilom »150.« dodata vejica in besedilo »150.a, 150.b« in
- 2. točka spremeni tako, da se glasi:

»2) utemeljitev oziroma ugotovitev razlogov za sum, da gre za izvrševanje, pripravo ali organizacijo v 150., 150.a, 150.b oziroma 151. členu tega zakona določenih kaznivih dejanj, pri ukrepu iz 150.b člena tega zakona pa tudi utemeljitev, da je bil odredjena privedba, hišni pripor, pripor ali tiralica;«.

V drugem odstavku se za besedilom »150.« dodata vejica in besedilo »150.a in 150.b«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Izvajanje ukrepov iz 150. člena tega zakona, 1. točke prvega odstavka 150.a člena tega zakona in prejšnjega člena tega zakona lahko traja največ en mesec, iz tehtnih razlogov pa se lahko njihovo trajanje podaljša vsakič za en mesec, vendar za ukrepe iz 150. člena tega zakona in 1. točke prvega odstavka 150.a člena tega zakona skupno največ šest mesecev, za ukrep iz prejšnjega člena pa skupno največ tri mesece. Izvajanje ukrepov iz 2. točke prvega odstavka 150.a člena tega zakona in 150.b člena tega zakona lahko traja največ en mesec.«.

V šestem odstavku se za besedilom »150.« dodata vejica in besedilo »150.a in 150.b«.

V sedmem odstavku se za besedilom »150.« dodata vejica in besedilo »150.a in 150.b«.

45. člen

Prvi odstavek 153. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Po prenehanju uporabe ukrepov iz 149.a, 149.b, 149.c, 150., 150.a, 150.b, 151., 155. in 155.a člena tega zakona mora policija vse izvode posnetkov, sporočil in vse predmete, pridobljene z uporabo teh ukrepov, skupaj s poročilom, ki obsega povzetek zbranih dokazov, predati državnemu tožilcu. V primeru uporabe ukrepov iz 150.a in 150.b člena tega zakona policija priloži tudi zapisnike po četrtem in petem odstavku 150.a člena tega zakona.«.

V četrtem odstavku se za besedilom »ne poda takšne izjave,« doda besedilo »storilec kaznivega dejanja pa je znan,«.

46. člen

V prvem odstavku 154. člena se besedilo »prvega odstavka 149.b,« nadomesti z besedilom »149.b, 149.c,«, za besedilom »150.,« pa se doda besedilo »150.a, 150.b,«.

V drugem odstavku se besedilo »prvega odstavka 149.b,« nadomesti z besedilom »149.b, 149.c,«, za besedilom »150.,« pa se doda besedilo »150.a, 150.b,«, za besedilom »ne poda takšne izjave« se doda besedilo »storilec kaznivega dejanja pa je znan,« na koncu odstavka pa se doda besedilo, ki se glasi: »V primeru iz petega odstavka tega člena se osumljenca seznani z zapisnikom oziroma uradnim zaznamkom o uničenju podatkov.«.

V tretjem odstavku se za besedilom »149.a,« doda besedilo »149.b, 149.c,«, za besedilom »150.,« pa se doda besedilo »150.a, 150.b,«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Če so bili ukrepi iz 149.a, 149.b, 149.c, 150., 150.a, 150.b, 151., 155., 155.a in 156. člena tega zakona izvršeni brez odredbe državnega tožilca (peti in deveti odstavek 149.a člena, prvi odstavek 155. člena, tretji odstavek 155.a člena) oziroma brez odredbe preiskovalnega sodnika (šesti odstavek 149.a člena, prvi in tretji odstavek 149.b člena, prvi odstavek 149.c člena, 150.a, 150.b in 153. člen, četrti odstavek 155.a člena, prvi odstavek 156. člena) ali senata (drugi odstavek 156.a člena) ali v nasprotju z njo ali če daljšega izvajanja ukrepov ni preveril senat (dvanajsti odstavek 149.a člena), sodišče ne sme opreti svoje odločbe na tako dobljene podatke, sporočila, posnetke ali dokazila.«.

Na koncu petega odstavka se doda besedilo, ki se glasi: »Če policija pri izvrševanju ukrepov iz 150., 151. in 155.a tega člena tega zakona spozna, da pridobljeni podatki, posnetki, sporočila ali dokazila vsebujejo podatke iz prvega odstavka 222.a člena tega zakona, mora z njimi brez nepotrebne odlašanja seznaniiti državnega tožilca in izvenobravnavnega sodnika. Izvenobravnavni sodnik lahko po zaslišanju državnega tožilca in ob smiselni uporabi določb tretjega in četrtega odstavka 222.a člena tega zakona odloči, da se ti podatki in vsi njihovi prepisi uničijo, če je to nujno zaradi zagotovitve varstva pridobljenih podatkov. O naroku

izvenobravnavni sodnik sestavi poseben zapisnik. Podatki se uničijo pod nadzorstvom izvenobravnavnega sodnika, ki o tem napravi uradni zaznamek.«.

V šestem odstavku se za besedilom »150.,« doda besedilo »150.a, 150.b,«.

47. člen

V prvem odstavku 156. člena se za besedilom »plačilni instituciji« dodata vejica in besedilo »družbi za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualno valuto«, za besedo »mu« dodata vejica in besedilo »lahko pa tudi pristojnemu organu,«, besedilo »o vlogah, depozitih, stanju in prometu na računih« pa se nadomesti z besedilom »o stanju vlog in depozitov ter o stanju in prometu na računih«.

V drugem odstavku za besedilom »plačilna institucija« dodata vejica in besedilo »družba za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualno valuto«, za besedilom »preiskovalnemu sodniku« pa se doda besedilo »in pristojnemu organu, določenemu v odredbi«.

V tretjem odstavku se za besedilom »plačilni instituciji« dodata vejica in besedilo »družbi za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualno valuto«, za besedilom »plačilna institucija« pa se dodata vejica in besedilo »družba za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualno valuto«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Če so podani razlogi za sum, da je bilo izvršeno oziroma da se pripravlja kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je za preprečitev ali odkritje tega kaznivega dejanja ali storilca treba pridobiti podatke o imetniku ali pooblaščenцу določenega ali določljivega plačilnega računa, hranilne vloge, virtualne valute ali denarnega depozita, najemniku ali pooblaščenцу sefa ter o času, v katerem so bili oziroma so v uporabi, ali podatke o obstoju pogodbenega oziroma poslovnega razmerja z osumljeno osebo, ki ne zajemajo podatkov o premoženjskem stanju osumljenca oziroma o stanju vlog in depozitov ter o stanju in prometu na računih, lahko državni tožilec ali policija od banke, hranilnice, plačilne institucije, družbe za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualno valuto ali družbe za izdajo elektronskega denarja pisno zahteva, da tudi brez privolitve osebe, na katero se ti podatki nanašajo, brez odlašanja sporoči te podatke oziroma posreduje dokumentacijo, ki vsebuje te podatke, če ne vsebuje tudi podatkov o premoženjskem stanju osumljenca oziroma o stanju vlog in depozitov ter o stanju in prometu na računih.«.

V šestem odstavku se za besedilom »plačilna institucija« dodata vejica in besedilo »družba za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualno valuto«, za besedilom »preiskovalnemu sodniku« pa se dodata vejica in besedilo »državnemu tožilcu«, na koncu odstavka pa se doda besedilo, ki se glasi: »Tega ne sme razkriti 24 mesecev po zaključku izvrševanja odredbe preiskovalnega sodnika oziroma posredovanja podatkov državnemu tožilcu ali policiji. Preiskovalni sodnik lahko z odredbo določi drugačen rok, rok podaljša za največ 12 mesecev, vendar ne več kot dvakrat, rok skrajša ali prepoved seznanitve odpravi.«.

48. člen

156.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»156.a člen

(1) Organ, ki je pristojen za izdajo pisne odredbe, s katero se odredi ali dovoli izvajanje ukrepov iz 149.a, 149.b, 149.c, 150., 150.a, 150.b, 151., 155., 155.a in 156. člena tega zakona, mora odločiti najpozneje v 72 urah od prejete pisnega predloga in svojo odločitev brez odlašanja sporočiti organu, ki je podal predlog.

(2) Če je za izdajo pisne odredbe iz prejšnjega odstavka pristojen preiskovalni sodnik, ki se ne strinja s pisnim predlogom državnega tožilca, z obrazloženim mnenjem zahteva, naj o tem odloči senat (šesti odstavek 25. člena), ki mora odločiti najpozneje v 72 urah od prejete pisnega predloga in obrazloženega mnenja ter svojo odločitev brez odlašanja sporočiti državnemu tožilcu.«.

49. člen

V četrtem odstavku 157. člena se črtata besedilo »v navzočnosti zagovornika« in zadnji stavek.

50. člen

158.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»158.a člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, storila uradna oseba z uporabo pooblastil pri opravljanju uradnih nalog ali v zvezi z izvajanjem uradnih nalog, zaposlena v policiji, v z zakonom določenem pristojnem organu v ministrstvu, pristojnem za obrambo, ki ima pooblastila policije v predkazenskem postopku, ali uradna oseba, ki ima pooblastila policije v predkazenskem postopku in je napotena na misijo v tujini, ali uradna oseba Slovenske obveščevalno-varnostne agencije ali Obveščevalno varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, pravosodni policist ali uradna oseba finančne uprave, ki je pooblaščen za uporabo prisilnih sredstev, imajo policisti v Posebnem oddelku Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: policisti Posebnega oddelka) pooblastila policije v predkazenskem postopku, ki jih določa ta zakon in vsa pooblastila, ki jih lahko izvršujejo uradne osebe iz prvega odstavka 158. člena tega zakona. Policisti Posebnega oddelka izvršujejo pooblastila iz prejšnjega stavka tudi glede oseb, ki so imele v času storitve kaznivega dejanja iz prejšnjega stavka status uradne osebe iz prejšnjega stavka, pa jim je v teku predkazenskega postopka prenehal status uradne osebe s pooblastili policije v predkazenskem postopku ali status druge uradne osebe iz prejšnjega stavka.

(2) Policisti Posebnega oddelka in policija o razlogih za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje iz prejšnjega odstavka, nemudoma obvestijo pristojnega državnega tožilca iz Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije in mu redno poročajo o načrtovanju in poteku predkazenskega postopka.

(3) Državni tožilec iz prejšnjega odstavka usmerja in nadzoruje predkazenski postopek iz prejšnjih odstavkov ter odloča o njegovem poteku in končanju. Pravico ima vpogledati spise, sodelovati pri zbiranju dokazov in neposredno opravljati posamezna dejanja v postopku. Policisti Posebnega oddelka in policije delujejo po usmeritvah državnega tožilca.

(4) Posebni oddelek je v skladu z zakonom, ki ureja državno tožilstvo, lahko pristojen tudi za obravnavo zadev, ki jih obravnava drugo okrožno državno tožilstvo, če so te zadeve vsebinsko povezane z zadevo, ki jo po določbah prvega odstavka tega člena obravnava Posebni oddelek.«.

51. člen

V tretjem odstavku 160.a člena se na koncu odstavka doda besedilo, ki se glasi: »Po odredbi ali s predhodnim soglasjem državnega tožilca je lahko član specializirane preiskovalne skupine navzoč oziroma lahko svetuje državnemu tožilcu pri izvedbi posameznih preiskovalnih dejanj.«.

52. člen

Za tretjim odstavkom 161. člena se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Preden državni tožilec zavrže ovadbo, ki jo je za kaznivo dejanje iz svoje nadzorne pristojnosti podal pristojni državni organ ali institucija s področja davkov, carin, finančnega poslovanja, vrednostnih papirjev, varstva konkurence, preprečevanja pranja denarja, preprečevanja korupcije, inšpekcijskega nadzora ali varuh človekovih pravic po svojem predstojniku ali osebi, ki je pooblaščen za njegovo nadomeščanje, ali ovadbo, ki jo je za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora več kot pet let, podal oškodovanec, mora ovaditelja pisno seznaniti o nameri, da bo zavrgel ovadbo, ter mu navesti bistvene razloge za to odločitev in mu omogočiti, da se v roku 15 dni do njih pisno opredeli. Ovaditelj svoje mnenje posreduje državnemu tožilcu in vodi pristojnega okrožnega državnega tožilstva.«.

Dosedanji četrti odstavek, ki postane peti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Državni tožilec zavrže ovadbo, če so tudi po opravljenih dejanjih iz drugega do četrtega odstavka tega člena podane kakšne okoliščine iz prvega odstavka tega člena. V primeru iz prejšnjega odstavka se mora državni tožilec v sklepu o zavrženju ovadbe opredeliti tudi do mnenja ovaditelja.«.

Dosedanji peti odstavek postane šesti odstavek.

53. člen

Četrti odstavek 161.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Če se vsebina sporazuma nanaša na opravljanje dela v splošno korist, izvajanje sporazuma pripravi in vodi organ, ki je pristojen za probacijo, ali center za socialno delo, ob sodelovanju poravnalca, ki je vodil poravnavanje, in državnega tožilca.«.

V petem odstavku se beseda »treh« nadomesti z besedo »šestih«.

54. člen

V prvem odstavku 162. člena se:

- 2. točka spremeni tako, da se glasi:

»2) plačilo določenega prispevka v korist javne ustanove ali na namensko proračunsko postavko za pomoč žrtvam in povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj ali v korist osebe zasebnega prava, ki je po zakonu ustanovljena za opravljanje nepridobitnih dejavnosti in ki ji je na podlagi zakona priznan status v javnem interesu ali za katero zakon določa, da je njena dejavnost v javnem interesu, splošno koristna ali dobrodelna;«

- 3. točka spremeni tako, da se glasi:

»3) oprava kakšnega dela v splošno korist;« in

- 7. točka spremeni tako, da se glasi:

»7) upoštevanje prepovedi približevanja oškodovancu ali kakšni drugi osebi, kar obsega tudi prepoved navezovanja stikov z njo na kakršen koli način, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev, oziroma upoštevanje prepovedi dostopa na posamezne kraje.«.

V tretjem odstavku se besedilo »pripravijo in vodijo centri za socialno delo« nadomesti z besedilom »pripravi in vodi organ, ki je pristojen za probacijo, ali center za socialno delo«, na koncu odstavka pa se doda besedilo, ki se glasi:

»Za izvedbo naloge iz 3. točke prvega odstavka tega člena se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, o opravljanju dela v splošno korist, če ni s tem zakonom ali splošnimi navodili iz šestega odstavka tega člena določeno drugače.«.

55. člen

Na koncu prvega odstavka 163.a člena se na koncu besedila pika nadomesti z vejico in doda se besedilo: »oškodovanca pa seznaniti s pomenom in posledicami odloženega pregona ter z njegovimi pravicami.«.

V drugem odstavku se besedilo »oškodovanca pa o njegovih pravicah« nadomesti z besedilom »oškodovanca pa s pomenom in posledicami možnih odločitev iz prejšnjega stavka ter z njegovimi pravicami.«.

56. člen

Prvi odstavek 165.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Pred vložitvijo zahteve za preiskavo ali obtožnice brez preiskave državni tožilec predlaga preiskovalnemu sodniku, da opravi posamezna preiskovalna dejanja, če je oprava takih dejanj potrebna za njegovo odločitev, ali naj kazensko ovadbo zavrže ali naj začne kazenski pregon.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Če se preiskovalni sodnik ne strinja s predlogom državnega tožilca za opravo preiskovalnih dejanj, lahko državnega tožilca pozove, naj predlog dopolni oziroma dodatno utemelji. Če se preiskovalni sodnik ne strinja s predlogom državnega tožilca ali z dopolnjenim oziroma dodatno utemeljenim predlogom državnega tožilca za opravo preiskovalnih dejanj, o razlogih za svojo odločitev obvesti državnega tožilca, ki lahko predlaga opravo takšnega dejanja v zahtevi za preiskavo ali obtožnici.«.

57. člen

Prvi odstavek 167. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Preiskava se začne zoper določeno osebo, če je utemeljen sum, da je storila kaznivo dejanje, in če se po obrazloženi presoji državnega tožilca dokazi in podatki iz drugega odstavka tega člena ne morejo zbrati na podlagi 165.a člena tega zakona.«.

58. člen

V tretjem odstavku 168. člena se za besedilom »že zbrane« doda besedilo: »ter pregledno navedene oziroma označene«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Državni tožilec pošlje preiskovalnemu sodniku kazensko ovadbo s popisom vseh spisov in zapisnikov o opravljenih dejanjih. Temu priloži vse spise in zapisnike o opravljenih dejanjih, ki utegnejo biti dokaz, in preiskovalnemu sodniku hkrati pošlje tudi predmete, ki utegnejo biti dokaz, ali pa glede na njihove lastnosti navede, kje so.«.

59. člen

V tretjem odstavku 169. člena se za besedilom »ki utegnejo biti pomembne za odločitev o zahtevi,« doda besedilo »če je treba, da državni tožilec pojasni, zakaj dokazov in podatkov iz drugega odstavka 167. člena tega zakona ne more zbrati na podlagi 165.a člena tega zakona,«.

60. člen

V četrtem odstavku 178. člena se beseda »žrtev« nadomesti z besedo »oškodovanec«.

61. člen

V drugem odstavku 193. člena se za besedilom »če ne pride;« doda besedilo »pouk o dolžnosti primerno opravičiti svoj izostanek (peti in šesti odstavek tega člena);«.

Za četrtem odstavkom se dodata nova peti in šesti odstavek, ki se glasita:

»(5) Sodišče lahko opraviči izostanek obdolžencu, če so za to opravičljivi razlogi, ki onemogočajo njegov prihod na sodišče, kot so smrt bližnjega, zdravstveni razlogi, naravna nesreča ali neodložljiva obveznost, katere neizpolnitev ima za posledico nastanek večje škode.

(6) Obdolženec mora opravičilo vložiti pri sodišču, pred katerim teče postopek, vsaj 48 ur pred narokom, na katerega je vabljen, razen če razlog nastane kasneje in ga ni bilo mogoče predvideti. Če se vabilu ne odzove zaradi zdravstvenih razlogov, jih sodišče upošteva le, če je bolezen ali poškodba nenadna in nepredvidljiva ter mu onemogoča prihod na sodišče ali sodelovanje pri dejanju v kazenskem postopku. Obdolženec mora predložiti zdravniško opravičilo, izdano na obrazcu, v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo. Sodišče lahko zahteva presojo upravičenosti izdaje zdravniškega opravičila pri imenovanem zdravniku Zavoda za zdravstveno zavarovanje v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo. Stroški, ki nastanejo zaradi presoje, v primeru upravičene izdaje zdravniškega opravičila bremenijo Zavod za zdravstveno zavarovanje, v primeru neupravičene izdaje pa gredo v breme obdolženca.«.

Dosedanji peti odstavek postane sedmi odstavek.

62. člen

V prvem odstavku 194. člena se za besedilom »ne opraviči« črta vejica in doda besedilo »(peti in šesti odstavek prejšnjega člena),«.

63. člen

V drugem odstavku 195.a člena se za besedo »prekoračiti« črta podpičje in doda besedilo »oziroma obdolžencu prepove navezovati stike z osebo na kakršen koli način, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev;«.

V tretjem odstavku se za besedo »obdolženec« črta vejica in doda besedilo »oziroma prepoved navezovanja stikov na kakršen koli način, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev,«.

Za četrtem odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Glede nadzorovanja izvajanja ukrepa prepovedi približanja določenemu kraju ali osebi in ravnanja v primeru njegove kršitve se smiselno uporabljajo določbe petega in šestega odstavka 199.a člena tega zakona.«.

64. člen

V prvem odstavku 211. člena se za besedo »pripornikov« doda besedilo »in obveščanja oškodovancev o izpustitvi in pobegu pripornikov«, za besedo »pripornikih« pa se doda besedilo »in oškodovancih«.

Na koncu drugega odstavka se pika nadomesti s podpičjem in se doda nova 6. točka, ki se glasi:

»6. podatke o oškodovancu, ki je zahteval obveščanje o izpustitvi in pobegu pripornika:
- podatki o zahtevi za obveščanje;
- ime in priimek, poštni naslov, elektronski naslov, telefonska številka, številka telefaksa oziroma drugi kontaktni podatki.«.

Na koncu tretjega odstavka se doda besedilo, ki se glasi: »Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij zbira osebne podatke za zbirke podatkov o oškodovancu iz 6. točke prejšnjega odstavka od policije, državnega tožilstva, centra za socialno delo in sodišča (četrty odstavek 65.a člena), lahko pa tudi neposredno od oškodovanca.«.

V petem odstavku se za besedo »pripornikih« doda besedilo »in oškodovancih«.

65. člen

V prvem odstavku 211.a člena se za besedilom »zaradi varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin pripornikov,« doda besedilo »obveščanja oškodovancev o izpustitvi in pobegu pripornikov,«.

V drugem odstavku se za besedo »pripornikih« doda besedilo »in oškodovancih«.

V četrtem odstavku se besedilo »Davčne uprave« nadomesti z besedilom »Finančne uprave Republike Slovenije«.

66. člen

V tretjem odstavku 212. člena se za besedo »discipline« dodata vejica in besedilo »prezasedenosti zavoda«.

67. člen

Za 212. členom se doda nov 212.a člen, ki se glasi:

»212.a člen

(1) Pripornicam, ki so noseče ali so rodile, se zagotovi ustrezno zdravstveno varstvo.

(2) Otrok pripornice sme do dopolnjenega drugega leta starosti na njeno zahtevo bivati skupaj z njo, če je to v njegovo največjo korist, zlasti za njegovo duševno stabilnost ali zdravstveno stanje. O tem, ali otrok ostane s pripornico ali se ji ga pripelje, v roku treh dni od prejetja zahteve odloči direktor zavoda, ki lahko pridobi mnenje pristojnega centra za socialno delo, kateremu pred tem posreduje potrebne podatke. Direktor zavoda po uradni dolžnosti spremeni odločitev, če je to v največjo korist otroka.

(3) Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka, s katero direktor zavoda ne dovoli bivanja otroka skupaj s pripornico, se pripornica in zakoniti zastopnik otroka lahko pritožita v roku treh dni od seznaitve z odločbo. Odločba se posreduje pristojnemu centru za socialno delo, ki jo vroči zakonitemu zastopniku. Pritožba ne zadrži izvršitve. O pritožbi v roku treh dni po prejetju pritožbe odloča generalni direktor Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij, ki pridobi mnenje pristojnega centra za socialno delo, kateremu pred tem posreduje potrebne podatke. Odločbe po tem in prejšnjem odstavku se izdajajo z uporabo določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

(4) Pripornici in otroku, ki biva z njo, se zagotovijo ustrezno zdravstveno varstvo ter pogoji za nego in vzgojo otroka.

(5) Pripornica, ki ima pri sebi otroka, biva ločeno od ostalih pripornic, razen če to ni v največjo korist otroka.

(6) Načrt za varstvo in nego otroka v času, ko pripornica zaradi sodelovanja na obravnavi ali drugih obveznosti tega sama ne zmore, pripravi pristojni center za socialno delo v sodelovanju s pripornico in zavodom.«.

68. člen

V prvem odstavku 213.b člena se drugi stavek spremeni tako, da se glasi: »Preiskovalni sodnik s sklepom prepove posamezne obiske, če bi zaradi tega lahko nastala škoda za postopek.«.

69. člen

V prvem odstavku 213.c člena se drugi stavek spremeni tako, da se glasi: »Disciplinsko kazen sme po zaslišanju pripornika izreči preiskovalni sodnik oziroma predsednik senata.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Za disciplinske prestopke se lahko izreče disciplinska kazen začasnega odvzema predmetov, razen stvari za osebno rabo, stvari za vzdrževanje higiene, sredstev za spremljanje javnih medijev, tiskovine, strokovne in druge literature in denarja.«.

70. člen

Prvi odstavek 213.č člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Če s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ni drugače določeno, se glede spremljanja, zasledovanja, nadziranja, zagotavljanja varnosti, vzdrževanja reda in discipline, uporabe prisilnih sredstev in disciplinskega kaznovanja za pripornike smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, in na njegovi podlagi izdanih predpisov.«.

Drugi odstavek se črta.

71. člen

Prvi odstavek 215. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Preiskavo na obrazložen pisni predlog državnega tožilca odredi preiskovalni sodnik z obrazloženo pisno odredbo. Če se preiskovalni sodnik ne strinja s pisnim predlogom državnega tožilca, z obrazloženim mnenjem zahteva, naj o tem odloči senat (šesti odstavek 25. člena), ki mora odločiti najpozneje v 72 urah od prejete pisnega predloga in obrazloženega mnenja ter svojo odločitev brez odlašanja sporočiti državnemu tožilcu.«.

72. člen

Na koncu prvega odstavka 216. člena se doda besedilo, ki se glasi: »Če tisti, čigar stanovanje ali prostor se preiskuje ali njegov zastopnik ni dosegljiv, mu postavi sodišče pooblaščenca po uradni dolžnosti izmed odvetnikov.«.

73. člen

Peti odstavek 218. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Kadar opravijo policisti preiskavo brez odredbe, morajo o tem nemudoma podati poročilo državnemu tožilcu, če postopek že teče, pa tudi preiskovalnemu sodniku.«.

74. člen

Na koncu drugega odstavka 219.a člena se doda besedilo, ki se glasi: »Preiskava elektronske naprave, zasežene odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku, se lahko opravi le na podlagi sodne odredbe, ki je obrazložena v skladu s šestim odstavkom 220. člena tega zakona.«.

V petem odstavku se besedilo »shranjene ali kopirane« nadomesti z besedo »zavarovane«.

V šestem odstavku se besedilo »razen če gre za osumljenca ali obdolženca ali osebo, ki ne sme biti zaslišana kot priča (235. člen) ali se je v skladu s tem zakonom odrekla pričevanju (236. člen)« nadomesti z besedilom »razen če gre za osumljenca, obdolženca, osebo, ki ne sme biti zaslišana kot priča (235. člen), ali osebo, ki se lahko odreče pričevanju (236. člen)«.

Za osmim odstavkom se dodajo novi deveti, deseti in enajsti odstavek, ki se glasijo:

»(9) Če je treba opraviti preiskavo elektronske naprave, ki je bila zasežena in podatki na njej zavarovani ter zapečateni na podlagi sedmega odstavka 223.a tega zakona in ob smiselni uporabi petega odstavka 220. člena tega zakona, jo v prostorih sodišča oziroma v drugih prostorih, če je to potrebno zaradi uporabe tehničnih sredstev pri preiskavi, opravi izvedenec.

Izvedenca s posebno odredbo postavi izvenobravnavni sodnik, če ga ni postavil že preiskovalni sodnik (sedmi odstavek 223.a člena). Z odredbo določi tudi morebitno uporabo drugih prostorov. Preiskava elektronske naprave se opravi ob smiselni uporabi drugega in tretjega odstavka 222. člena tega zakona.

(10) Na preiskavo iz prejšnjega odstavka izvenobravnavni sodnik povabi tudi zagovornika, če je bila elektronska naprava zasežena osumljencu ali obdolžencu, in zastopnika tistega, ki mu je bila elektronska naprava zasežena, če ga ima, predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije pa, če je bila elektronska naprava zasežena odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku. Navedene osebe lahko ugovarjajo, da so se pri preiskavi našli podatki iz prvega odstavka 222.a člena tega zakona. Ob tem sme izvenobravnavni sodnik odrediti, da je treba najdene podatke obravnavati kot podatke, ki niso javno dostopni ter določiti druge potrebne ukrepe, kot so: prepoved prepisovanja podatkov, razen če je to neogibno zaradi izdelave izvida in mnenja, določitev načina obdelovanja podatkov in drugi, tudi tehnični ukrepi, s katerimi se zagotovi varstvo tajnosti ali zaupnosti podatkov ter prepreči prekomerno poseganje v pravice oseb, ki niso osumljenci ali obdolženci. Pri preiskavi se uporabljajo določbe tega zakona o izvedenstvu. Policija pri izvedbi preiskave ne sme sodelovati.

(11) Po opravljeni preiskavi se zavarovani podatki ter izvid in mnenje, v katerem so navedeni najdeni podatki ter vsi njihovi prepisi, izročijo v hrambo sodišču. Najdeni podatki se pregledajo ob smiselni uporabi določb drugega do sedmega odstavka 222.a člena tega zakona. Če je nujno zaradi zagotovitve varstva tajnosti in zaupnosti podatkov, se najdeni podatki in vsi njihovi prepisi deloma ali v celoti uničijo pod nadzorstvom izvenobravnavnega sodnika. O uničenju se sestavi poseben zapisnik.«.

Dosedanji deveti odstavek, ki postane dvanajsti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(12) Če se pri preiskavi najdejo podatki, ki niso v zvezi s kaznivim dejanjem, zaradi katerega je bila preiskava odrejena, temveč kažejo na drugo kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, se to navede v zapisniku in takoj sporoči državnemu tožilcu, da začne kazenski pregon. Ti podatki pa se takoj uničijo, če državni tožilec spozna, da ni razloga za kazenski pregon in tudi ne kakšnega drugega zakonskega razloga, da bi se morali podatki hraniti. O uničenju se sestavi zapisnik.«.

Dosedanja deseti in enajsti odstavek postaneta trinajsti in štirinajsti odstavek.

75. člen

Drugi odstavek 220. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Kdor ima take predmete, jih mora na zahtevo policije, državnega tožilca ali sodišča, ki mora predmete določno ali določljivo opredeliti, izročiti. Če noče izročiti predmetov niti na zahtevo sodišča, se sme kaznovati z denarno kaznijo, določeno v prvem odstavku 78. člena tega zakona, če tega še vedno noče storiti, pa se sme zapreti. Zapor traja do izročitve predmetov ali do konca kazenskega postopka, vendar največ deset dni. Ne sme se kaznovati ali zapreti oseba, ki ima položaj osumljenca, obdolženca, oseba, ki v postopku ne sme biti zaslišana kot priča (235. člen), ali oseba, ki se v postopku lahko odreče pričevanju (236. člen).«.

Za petim odstavkom se dodajo novi šesti, sedmi in osmi odstavek, ki se glasijo:

»(6) Sodna odredba, na podlagi katere se zasežejo predmeti ali spisi odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku, mora vsebovati obrazložitev, iz katere je razvidno, da

se ne nanaša na spise ali predmete iz 1. točke prvega odstavka 222.a člena tega zakona, in obrazložitev, iz katere je razvidno, da iskanih podatkov, ki morajo biti v odredbi določeno ali določljivo opredeljeni in ki se nanašajo na določen predkazenski ali kazenski postopek, dejansko ni mogoče učinkovito pridobiti na drug način. Sodna odredba se pred zasegom vroči tudi Odvetniški zbornici Slovenije, ki mora v največ dveh urah od obvestila o preiskovalnem dejanju zagotoviti navzočnost svojega predstavnika pri zasegu. Če je zaseg opravljen v okviru preiskave odvetniške pisarne, se glede navzočnosti predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije smiselno uporablja določba zakona, ki ureja odvetništvo, o navzočnosti predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije pri preiskavi odvetniške pisarne.

(7) Če tisti, ki so mu bili predmeti ali spisi zaseženi, njegov zastopnik ali pooblaščenec (prvi odstavek 216. člena), odvetnik (drugi odstavek 215. člena), druga navzoča oseba (četrti in peti odstavek 216. člena) oziroma predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije pri zasegu izjavi, da gre za predmete ali spise iz prvega odstavka 222.a člena tega člena, je treba ravnati po določbah 222.a člena tega zakona.

76. člen

Za 222. členom se doda nov 222.a člen, ki se glasi:

»222.a člen

(1) Zaseženi predmeti in spisi se vselej dajo v ovitek, zapečatijo in izročijo v hrambo izvenobravnavnemu sodniku, če je verjetno:

1) da je predmete, spise ali podatke, ki jih vsebujejo zaseženi predmeti ali spisi, zagovorniku zaupal osumljenec ali obdolženec (2. točka 235. člena) ali
2) da bi oseba, ki so ji bili predmeti ali spisi zaseženi, z njihovo izročitvijo ali posredovanjem podatkov, ki jih ti vsebujejo, lahko prekršila dolžnost varovanja tajnosti spovedi (4. točka prvega odstavka 236. člena), dolžnost varovanja poklicne tajnosti (5. točka prvega odstavka 236. člena) ali dolžnost varovanja novinarske zaupnosti (6. točka prvega odstavka 236. člena).

(2) Popis in pregled predmetov ali listin iz prejšnjega odstavka se opravi na naroku ob smiselni uporabi drugega in tretjega odstavka prejšnjega člena. Na narok izvenobravnavni sodnik povabi tudi državnega tožilca, zagovornika, če so bili predmeti ali spisi zaseženi osumljencu ali obdolžencu, in zastopnika tistega, ki so mu bili predmeti ali spisi zaseženi, če ga ima, osebo, ki ne sme biti zaslišana kot priča (2. točka 235. člena) in osebo, ki se lahko odreče pričevanju (4., 5. in 6. točka prvega odstavka 236. člena), lahko pa povabi tudi policiste, ki so izvedli zaseg. Če so zaseženi predmeti ali spisi odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku, se povabi tudi predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije. Policisti, ki so izvedli zaseg, in državni tožilec, se ne smejo seznaniti z vsebino zaseženih predmetov ali spisov.

(3) Če izvenobravnavni sodnik pri pregledu predmetov ali spisov, zaseženih odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku, ugotovi, da je predmete, spise ali podatke, ki jih ti vsebujejo, odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku zaupal osumljenec ali obdolženec kot svojemu zagovorniku (1. točka prvega odstavka tega člena), se ti deloma ali v celoti nemudoma ponovno zapečatijo in brez odlašanja vrnejo osebi, kateri so bili zaseženi, razen če osumljenec ali obdolženec ne izjavi drugače ali če so podani zakonski razlogi, da bi se morali predmeti ali spisi vzeti (498. člen).

(4) Če izvenobravnavni sodnik pri pregledu predmetov in spisov ugotovi, da ti vsebujejo podatke iz 2. točke prvega odstavka tega člena in so bili zaseženi v nasprotju z zahtevo ali nalogom oziroma da za zaseg predmetov ali listin tudi niso bili izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 164.

člena tega zakona, se ti popišejo, nato pa nemudoma deloma ali v celoti ponovno zapečatijo ter brez odlašanja vrnejo osebi, kateri so bili zaseženi, razen v primerih iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona ali če so podani zakonski razlogi, da bi se morali predmeti ali spisi vzeti (498. člen), ali če so izpolnjeni pogoji, določeni v zakonu, pod katerimi so te osebe odvezane dolžnosti varovanja tajnosti oziroma so dolžne posredovati zaupne podatke pristojnim organom.

(5) Pri postopanju na podlagi tretjega in četrtega odstavka tega člena sme izvenobravnavni sodnik po potrebi odrediti tudi, da se vsi ali posamezni podatki izbrišejo iz kazenskega spisa in da morajo osebe, ki so se s podatki seznanile, te ohraniti v tajnosti.

(6) Če tisti, ki so mu bili predmeti ali spisi iz prvega odstavka tega člena zaseženi, njegov zastopnik, zagovornik oziroma predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije, zahteva njihovo vrnitev ali izbris podatkov iz kazenskega spisa, izvenobravnavni sodnik pa se s tem ne strinja, o zahtevi odloči z obrazloženim sklepom. Zoper sklep, s katerim se zahteva zavrne, lahko vloži pritožbo oseba iz prejšnjega stavka. O pritožbi odloči višje sodišče v roku osmih dni.

(7) Po izročitvi obtožnice sodišču do konca glavne obravnave opravlja pristojnosti izvenobravnavnega sodnika iz tega člena predsednik senata.«.

77. člen

V tretjem odstavku 223.a člena se besedilo »razen če gre za osumljenca, obdolženca ali osebo, ki ne sme biti zaslišana kot priča (235. člen) ali se je v skladu s tem zakonom odrekla pričevanju (236. člen)« nadomesti z besedilom »razen če gre za osumljenca, obdolženca, osebo, ki ne sme biti zaslišana kot priča (235. člen) ali osebo, ki se lahko odreče pričevanju (236. člen).«.

V četrtem odstavku se za besedo »imetnika« doda besedilo »oziroma uporabnika«.

V petem odstavku se za besedilom »kontrolna vrednost« črta vejica in doda besedilo »in metoda njenega izračuna,«.

V šestem odstavku se za besedo »Zaseg« doda besedilo »elektronske naprave«.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Pri zasegu elektronske naprave in zavarovanju podatkov se smiselno uporabljata šesti in sedmi odstavek 220. člena tega zakona, pri čemer se v primeru iz sedmega odstavka 220. člena tega zakona zavarovani podatki ne smejo pregledovati ali preiskovati. Če podatkov odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku ni mogoče zaseči in zavarovati, brez da se prej ne pregledajo ali preiščejo, to lahko stori le preiskovalni sodnik ali sodni izvedenec, ki ga postavi on. Tako zavarovani podatki se izročijo v hrambo sodišču.«.

V dosedanjem sedmem odstavku, ki postane osmi odstavek se besedi »zaseženih« nadomestita z besedama »zavarovanih«.

V dosedanjem osmem odstavku, ki postane deveti odstavek, se za besedo »imetnik« doda besedilo »oziroma uporabnik«.

78. člen

V prvem odstavku 227. člena se prvi stavek spremeni tako, da se glasi: »Ko se obdolženec zaslišuje prvič, ga je treba vprašati za ime in priimek in morebitni vzdevek, tudi prejšnje osebno

ime, če je bilo spremenjeno, kje je rojen, kje stanuje, dan, mesec in leto rojstva, EMŠO, državljanstvo, poklic, funkcije na državni ali samoupravni lokalni ravni, kakšne so njegove družinske razmere, ali je pismen, katere šole ima, oziroma ali je podčastnik, častnik ali vojaški uslužbenec, kakšni so njegov osebni dohodek in njegove premoženjske razmere, ali je bil že obsojen, pa obsodba še ni bila izbrisana, kdaj in zakaj, in ali je in kdaj izrečeno kazen prestal, ali teče zoper njega postopek za kakšno drugo kaznivo dejanje, če je mladoleten, pa tudi, kdo je njegov zakoniti zastopnik.«.

79. člen

V 235. členu se v 2. točki besedilo »uradne ali vojaške tajnosti« nadomesti z besedilom »tajnih podatkov«.

80. člen

Na koncu prvega odstavka 236. člena se pika nadomesti s podpičjem in doda nova 6. točka, ki se glasi:

»6) urednik, novinar ali avtor prispevka glede razkritja vira informacij, razen če je razkritje nujno za preprečitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali za preprečitev izvršitve kaznivega dejanja, za katerega je predpisana kazen treh ali več let zapor ali kaznivega dejanja pridobivanja oseb, mlajših od petnajst let, za spolne namene po 173.a členu, prikazovanja, posesti, izdelave in posredovanja pornografskega gradiva po 176. členu ali zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic po 257. členu Kazenskega zakonika.«.

81. člen

V prvem odstavku 239. člena se za besedilom »navedba, da se vabi kot priča,« doda besedilo »pouk o dolžnosti primerno opravičiti svoj izostanek (peti in šesti odstavek 193. člena),«.

82. člen

V tretjem odstavku 240. člena se za prvim stavkom doda nov drugi stavek, ki se glasi: »Priča lahko namesto rojstnega kraja, dneva, meseca in leta rojstva navede EMŠO.«, za besedilom »v 5.« pa se doda besedilo »in 6.«.

Dodata se nova peti in šesti odstavek, ki se glasita:

»(5) Zaslišanje priče, ki je oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti, se glede na njene osebne okoliščine lahko opravi s pomočjo strokovnjaka ustrezne stroke, navzoča pa je lahko tudi oseba, ki ji priča zaupa.

(6) Zaslišanje priče, ki je oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti, se glede na njene osebne okoliščine lahko opravi v posebej prilagojenih prostorih. Zaslišanje priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, se opravi v posebej prilagojenih prostorih, razen če to ni potrebno zaradi opravičljivih razlogov, ki jih mora sodišče posebej obrazložiti.«.

83. člen

V prvem odstavku 240.a člena se v 2. točki besedilo »uradno tajnost« nadomesti z besedilom »podatke, ki zaradi interesov postopka niso javno dostopni«.

V tretjem, petem in šestem odstavku se besedilo »uradna tajnost« nadomesti z besedilom »podatki, ki zaradi interesov postopka niso javno dostopni«.

84. člen

V prvem odstavku 244. člena se za besedilom »ne opraviči« črta vejica in doda besedilo »(peti in šesti odstavek 193. člena),«.

V drugem odstavku se beseda »mesec« nadomesti z besedo »deset«.

85. člen

245. člen se spremeni tako, da se glasi:

»245. člen

Ogled se opravi, kadar je za ugotovitev ali razjasnitev kakšnega pomembnega dejstva v postopku potrebno neposredno opazovanje oziroma zaznavanje. Pri ogledu se lahko uporabljajo tudi tehnična sredstva.«.

86. člen

Drugi odstavek 249. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Če je za določeno vrsto izvedenskega dela strokoven javni zavod ali če se da izvedensko delo opraviti v okviru državnega organa, se tako delo, zlasti če je bolj zamotano, zaupa praviloma takemu javnemu zavodu oziroma organu. Javni zavod oziroma organ določi enega ali več strokovnjakov, ki naj to delo opravijo.«.

87. člen

V prvem odstavku 264. člena se za besedilom »ali ni« doda beseda »nujno«, na koncu odstavka pa se doda besedilo, ki se glasi: »Pri pregledu je treba spoštovati telesno in duševno celovitost poškodovanca.«.

88. člen

Za 264. členom se doda nov 264.a člen, ki se glasi:

»264.a člen

Za razgovor, ki ga izvedenec opravi z oškodovancem, se smiselno uporabljajo določbe petega odstavka 65. člena tega zakona in šestega odstavka 240. člena tega zakona.«.

89. člen

Četrty odstavek 265. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Če sodišče pošlje v zdravstveni zavod obdolženca, ki mu je odrejen pripor, obvesti zavod o tem, zakaj je bil odrejen pripor, da zavod ukrene, kar je potrebno za zagotovitev namena pripora. Sodišče obvesti zavod tudi o morebitnem podaljšanju ali odpravi pripora.«.

90. člen

V prvem odstavku 269. člena se 6. točka spremeni tako, da se glasi:

»6) obrazložitev, v kateri so s sklicevanjem na številke dokumentov pregledno navedena dejstva, ki se bodo dokazovala z izvedbo predlaganih in pregledno navedenih oziroma označenih dokazov, ter stališča tožilca o navedbah obrambe.«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Z isto obtožnico se praviloma obseže več kaznivih dejanj ali več obdolžencev, če se je po 31.a členu tega zakona izvedel enoten predkazenski postopek in če se po 32. členu tega zakona izvede enoten postopek in izda ena sama sodba.«.

91. člen

Na koncu prvega odstavka 284. člena se doda besedilo, ki se glasi: »Zahtevo lahko poda le do razpisa predobravnavnega naroka.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Zahtevo iz prejšnjega odstavka lahko predsednik senata poda tudi v primeru, če je bil vložen ugovor zoper obtožnico. V tem primeru lahko zahtevo poda senatu najkasneje ob predložitvi obdolženčevega ugovora senatu.«.

92. člen

V 285. členu se za besedilom »predobravnavni narok« črtata vejica in besedilo »oziroma, ko je pretekel rok iz drugega odstavka prejšnjega člena«.

93. člen

V prvem odstavku 285.a člena se na začetku beseda »Po« nadomesti z besedilom »Najkasneje v dveh mesecih po«; na koncu odstavka pa se doda besedilo, ki se glasi: »Če predsednik senata v določenem roku ne razpiše predobravnavnega naroka, obvesti predsednika sodišča, iz katerih razlogov predobravnavnega naroka ni razpisal. Predsednik sodišča ukrene, kar je potrebno, da se predobravnavni narok določi v nadaljnjem roku največ dveh mesecev.«.

V tretjem odstavku se v 4. točki besedilo »da navede utemeljene razloge, zakaj jih ni podal na tem naroku« nadomesti z besedilom »da ne gre za zavlačevanje ali zlorabo pravic (15. člen)«.

94. člen

V četrtem odstavku 288. člena se za besedo »obtožbo« črta pika in doda besedilo »ter da bo v tem primeru imel možnost vrnitve v prejšnje stanje (drugi odstavek 61. člena in 62.a člen).«, za besedilom »umaknil predlog za pregon« pa se črta pika in doda besedilo »ter da bo v tem primeru imel možnost vrnitve v prejšnje stanje (prvi odstavek 61.a člena in 62.a člen)«.

V petem odstavku se na koncu odstavka črta pika in doda besedilo »ter da bosta v tem primeru imela možnost vrnitve v prejšnje stanje (drugi odstavek 58. člena, drugi odstavek 62. člena in 62.a člen).«.

95. člen

V 295. členu se besedilo »obtoženca ali oškodovanca« nadomesti z besedilom »obtoženca, oškodovanca ali priče«.

96. člen

V prvem odstavku 296. člena se beseda »in« nadomesti z vejico, na koncu besedila se črta pika in doda besedilo »in osebo, ki ji oškodovanec zaupa.«.

97. člen

Tretji odstavek 301. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) V sodni dvorani so v okviru izvrševanja pravice javnosti sojenja izjemoma dovoljena snemanja glavnih obravnav. Predsednik sodišča lahko dovoli snemanje na posamezni glavni obravnavi, senat na glavni obravnavi pa lahko iz opravičenih razlogov, zlasti spoštovanja domneve nedolžnosti in pravic drugih oseb, odloči, da se posamezni deli glavne obravnave ne snemajo. Snemanje se dovoli in izvaja v skladu s pravili sodnega reda.«.

98. člen

V šestem odstavku 314. člena se na koncu odstavka pika nadomesti z vejico in doda besedilo »prepisi posnetkov pa se strankam posredujejo v roku treh delovnih dni pred naslednjo glavno obravnavo, če je to mogoče.«.

99. člen

V tretjem odstavku 331. člena se beseda »štirinajst« nadomesti z besedo »osemnajst«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Neposredno zaslišanje oseb, mlajših od 15 let, ki so bile oškodovanci kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, na glavni obravnavi ni dopustno. Sodišče mora v teh primerih odločiti, da se prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju teh oseb. Če je potrebno, ravna sodišče enako tudi glede drugih mladoletnih oškodovancev in glede oškodovanca s posebnimi potrebami po zaščiti.«.

100. člen

Za prvim odstavkom 339. člena se doda novi drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Razen v primeru branja predhodnega zapisnika o zaslišanju priče ali izvedenca zaradi obuditve spomina ali razjasnitve protislovij in branja predhodnega zapisnika o zaslišanju obtoženca zaradi izvedbe dokaza o priznanju krivde ali razjasnitve protislovij se po presoji predsednika senata lahko od branja odstopi, če se je senat seznanil z besedilom pisanj, drugi pa so z razpoložljivostjo pisanj v spisu imeli možnost, da to storijo. Če upravičeni tožilec, obtoženec ali zagovornik nemudoma vložijo ugovor na odredbo predsednika senata, da se v skladu s določbami tega člena odstopi od branja, odloči senat. V zapisnik se vnese odredba predsednika senata, ugotovitev, da se je senat z besedilom pisanja seznanil, drugi pa so z

razpoložljivostjo pisanj v spisu imeli možnost, da to storijo, da je bila dana možnost ugovora in sam ugovor.«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

101. člen

V 341. členu se za besedilom »325.,« doda besedilo »petega odstavka 331.,«.

102. člen

Tretji odstavek 359. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Sodišče lahko v sodbi odloči tudi o načinu izvršitve kazni.«.

103. člen

V tretjem odstavku 377. člena se na koncu odstavka doda besedilo, ki se glasi: »Sodnik poročevalec z vsebino pridobljenega gradiva seznaniti vse stranke in zagovornike ter jim določi rok, v katerem se lahko izjavijo o gradivu. Po tem odstavku lahko postopa tudi senat na seji ali obravnavi.«.

104. člen

Prvi odstavek 380. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Če je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja izvesti nove dokaze ali ponoviti že prej izvedene dokaze, se pred sodiščem druge stopnje opravi obravnava. Sodišče druge stopnje sme zadevo vrniti v novo glavno obravnavo sodišču prve stopnje le, če o zadevi ne more odločiti samo, ker za to obstajajo opravičeni pravni ali dejanski razlogi, ki jih mora sodišče druge stopnje posebej obrazložiti.«.

105. člen

Za tretjim odstavkom 381. člena se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Obravnava se začne z izvajanjem dokazov, če so bile na seji senata, na kateri je bilo odločeno, da se opravi obravnava, navzoče vse stranke in zagovorniki ter če se s tem strinja oškodovanec, kolikor je navzoč na obravnavi.«.

Dosedanji četrti in peti odstavek postaneta peti in šesti odstavek.

106. člen

V prvem odstavku 398. člena se:

- v 2. točki na koncu besedila črta podpičje in doda besedilo »ali če je sodišče druge stopnje na obravnavi izvedlo nove dokaze in na njihovo oceno oprlo svojo sodbo;«,
- na koncu 3. točke pika nadomesti s podpičjem in
- za 3. točko se doda nova 4. točka, ki se glasi:

»4) če je sodišče druge stopnje s sodbo tretji osebi vzelo predmet (drugi odstavek 73. člena Kazenskega zakonika) ali premoženjsko korist, pridobljeno s kaznivim dejanjem (75., 77.a in 77.b člen Kazenskega zakonika) ali če je pravni osebi s sodbo izreklo odvzem premoženjske koristi (77. člen Kazenskega zakonika).«.

107. člen

Četrty odstavek 399. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Zoper sklep vrhovnega sodišča je dovoljena pritožba le, kadar se z njim odredi pripor (četrty odstavek 394. člena in drugi odstavek 398. člena tega zakona) ali kadar se z njim izreče denarna kazen zaradi žaljive izjave (prvi, tretji in peti odstavek 78. člena).«.

108. člen

V prvem odstavku 403. člena se besedilo »četrty in peti odstavek 377. člena« nadomesti z besedilom »tretji in četrty odstavek 377. člena«.

109. člen

Peti odstavek 407. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Novo sodbo izda izvenobravnavni sodnik na predlog državnega tožilca, če je tekel postopek na njegovo zahtevo ali obsojenca. Če je predlog podal državni tožilec, izvenobravnavni sodnik pred izdajo nove sodbe zasliši obsojenca. Če je predlog podal obsojenec, izvenobravnavni sodnik pred izdajo nove sodbe posreduje predlog državnemu tožilcu, ki se lahko do njega opredeli v roku osem dni.«.

110. člen

416. člen se spremeni tako, da se glasi:

»416. člen

Določbe tega poglavja o obnovi kazenskega postopka (407. člen in 411. do 415. člen) se smiselno uporabljajo tudi, kadar je vložena zahteva za spremembo pravnomočne sodne odločbe na podlagi odločbe ustavnega sodišča, s katero je bil razveljavljen ali odpravljen predpis, na podlagi katerega je bila izdana pravnomočna obsodilna sodba, ali na podlagi sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, s katero je ugotovljena kršitev Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin oziroma njenih protokolov, ki obvezujejo Republiko Slovenijo, in pravnomočna obsodilna sodba temelji na tej kršitvi.«.

111. člen

V četrtem odstavku 420. člena se za besedilom »zoper pravnomočno odločbo o odreditvi pripora,« doda besedilo »razen v primeru, ko je pripor odredilo vrhovno sodišče (četrty odstavek 394. člena in drugi odstavek 398. člena),«.

112. člen

V tretjem odstavku 421. člena se črta zadnji stavek.

113. člen

Za 427. členom se doda nov 427.a člen, ki se glasi:

»427.a člen

Kadar vrhovno sodišče odloča o zahtevi za varstvo zakonitosti, pa ne gre za odločanje po četrtem odstavku 420. člena tega zakona, za obrazložitvijo odločbe navede izid glasovanja in imena in priimke vrhovnih sodnikov, ki so glasovali za odločitev, ter imena in priimke vrhovnih sodnikov, ki so dali ločena mnenja.«.

114. člen

V 433. členu se besedilo »enem mesecu« nadomesti z besedilom »treh mesecih«.

115. člen

V prvem odstavku 434. člena se pred besedo »navede« doda besedilo »s sklicevanjem na številke dokumentov«, za besedilom »dejstva in« pa se doda besedilo »kateri pregledno navedeni oziroma označeni«.

116. člen

V drugem odstavku 445.a člena se v 1. točki za besedilom »ki jo je povzročil s kaznivim dejanjem,« doda besedilo »pogojno obsodbo z varstvenim nadzorstvom«.

117. člen

V drugem odstavku 495. člena se za besedilom »nadaljevanja zdravljenja« doda besedilo »ali posebne zaščite in varstva«.

118. člen

Na koncu prvega odstavka 496. člena se doda besedilo, ki se glasi: »Pri ustavitvi ukrepa se smiselno uporablja drugi odstavek prejšnjega člena, če to dopuščajo okoliščine.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Odločitve iz prejšnjega odstavka sprejme izvenobravnavni sodnik. Sodnik pred odločitvijo po potrebi razpiše narok, o katerem obvesti državnega tožilca in zagovornika, in zasliši storilca, če je to potrebno in če storilčevo stanje to dopušča.«.

119. člen

V tretjem odstavku 502.b člena se besedilo »tri mesece« nadomesti z besedilom »šest mesecev«, za besedo »obtožnice« se doda besedilo »do izvršitve pravnomočne sodbe«, besedilo »šestih mesecev« pa se nadomesti z besedilom »enega leta«.

V četrtem odstavku se besedilo »enega leta« nadomesti z besedilom »dveh let«.

120. člen

Na koncu prvega odstavka 506. člena se doda besedilo, ki se glasi: »V postopku preklica pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom se smiselno uporabljajo določbe tega člena, če to dopuščajo okoliščine pa tudi drugega odstavka 495. člena tega zakona.«.

V drugem odstavku se besedilo »Sodnik, ki je za to določen,« nadomesti z besedilom »Izvenobravnavni sodnik«, za besedo »odločitev« pa se črtata vejica in besedilo »nakar pošlje spise senatu (šesti odstavek 25. člena)«.

Tretji in četrti odstavek se spremenita tako, da se glasita:

»(3) Nato izvenobravnavni sodnik po potrebi razpiše narok, o katerem obvesti tožilca, obsojenca in oškodovanca. Če stranke in oškodovanec, ki so bili v redu obveščeni, ne pridejo, ali če se obsojenec očitno izmika ali ne želi priti na narok, to ni ovira za sprejem odločitve.«.

(4) Če izvenobravnavni sodnik ugotovi, da obsojenec ni izpolnil obveznosti, ki mu je bila naložena s sodbo, izda sodbo, s katero pogojno obsodbo prekliče in izreče kazen ali določi nov rok za izpolnitev obveznosti ali v pogojni obsodbi določeno obveznost nadomesti z drugo ustrezno, zakonsko določeno obveznostjo, ali pa odpravi ta pogoj. Če pa spozna, da ni podlage za nobeno od teh odločb, postopek za preklic pogojne obsodbe ustavi s sklepom.«.

121. člen

V drugem odstavku 506.a člena se črta beseda »lahko«.

122. člen

510. člen se črta.

123. člen

V tretjem odstavku 511. člena se besedilo »Sodnik, ki je za to določen,« nadomesti z besedilom »Izvenobravnavni sodnik«.

V petem odstavku se besedilo »pošlje sodnik spise z obrazloženim predlogom senatu (šesti odstavek 25. člena)« nadomesti z besedilom »o prošnji odloči izvenobravnavni sodnik«.

124. člen

V prvem odstavku 513. člena se za besedilom »prepovedi opravljanja poklica« dodata vejica in besedilo »prepovedi približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja«, za besedilom »četrti odstavek 71.« pa se dodata vejica in besedilo »šesti odstavek 71.a«.

V drugem odstavku se besedilo »Sodnik, ki je za to določen,« nadomesti z besedilom »Izvenobravnavni sodnik«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Po poizvedbah in po zaslišanju državnega tožilca, če je tekel postopek na njegovo zahtevo, pri postopku za prenehanje varnostnega ukrepa prepovedi približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja (šesti odstavek 71.a člena Kazenskega zakonika) pa tudi po zaslišanju

oškodovanca o prošnji odloči izvenobravnavni sodnik. Če oškodovanec, ki je bil v redu vabljen, ne pride, to ni ovira za sprejem odločitve.«.

125. člen

518. člen se spremeni tako, da se glasi:

»518. člen

Kadar gre za kazniva dejanja ponarejanja denarja, neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog, omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu, spravljanja v suženjsko razmerje, trgovine z ljudmi, pridobivanja oseb, mlajših od petnajst let, za spolne namene, prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva ali za kakšno drugo kaznivo dejanje, glede katerega je po mednarodnih pogodbah dogovorjena centralizacija podatkov, mora organ, pred katerim teče kazenski postopek, brez odlašanja poslati policiji podatke o kaznivem dejanju in storilcu, sodišče prve stopnje pa tudi pravnomočno sodbo.«.

126. člen

Na koncu prvega odstavka 522. člena se pika nadomesti s podpičjem in doda nova 14. točka, ki se glasi:

»14. da ne obstaja verjetnost, da bi bila oseba, katere izročitev se zahteva, v državi prosilki mučena, da bi se z njo nečloveško ali ponižujoče ravnalo oziroma bi se jo na ta način kaznovalo.«.

127. člen

V sedmem odstavku 524. člena se črta podpičje, besedilo »nato pa zahteva od njega, naj navede, kar ima povedati v svoj zagovor.« pa se nadomesti z besedilom »in ga pouči, da se ni dolžan zagovarjati, lahko pa navede, kar ima povedati v svoj zagovor.«.

128. člen

V tretjem odstavku 525. člena se za besedilom »Preiskovalni sodnik izpusti tujca,« doda besedilo »če mu je priznana mednarodna zaščita,«.

129. člen

Drugi odstavek 526. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Po opravljenem poizvedovanju pošlje preiskovalni sodnik morebitne pridobljene dokaze skupaj s svojim mnenjem tujcu, njegovemu zagovorniku, če ga ima in državnemu tožilcu, da se v roku, ki ne sme biti krajši od osmih dni, o njem izjavijo. Po izteku roka pošlje preiskovalni sodnik poizvedovalne spise s svojim mnenjem in izjavo tujca ter državnega tožilca, če sta jo podala, senatu (šesti odstavek 25. člena).«.

130. člen

V četrtem odstavku 529.a člena se za besedilom »iz 1. do 12.« doda besedilo »in 14.«.

V petem odstavku se za besedilom »iz 1. do 12.« doda besedilo »in 14.«.

131. člen

Tretji odstavek 530. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Minister, pristojen za pravosodje, ne dovoli izročitve tujca, če mu je priznana mednarodna zaščita ali če gre za politično ali vojaško kaznivo dejanje.«.

132. člen

Za 530. členom se doda nov 530.a člen, ki se glasi:

»530.a člen

(1) Zoper odločbo ministra za pravosodje, s katero je bilo odločeno o izročitvi tujca, katerega izročitev se zahteva, je mogoče vložiti tožbo na upravno sodišče. Tožba se vloži v 15 dneh od vročitve odločbe.

(2) Upravno sodišče o tožbi zoper odločbo o izročitvi odloči v 60 dneh, če je zoper tujca odrejen pripor po 524. členu tega zakona, pa v 30 dneh od vložitve tožbe.

(3) V postopku sodnega varstva zoper odločbo ministra za pravosodje o izročitvi se uporablja zakon, ki ureja upravni spor, če s tem zakonom ni drugače določeno.«.

133. člen

V drugem odstavku 539. člena se beseda »oškodovanec« nadomesti z besedilom »upravičenec iz prejšnjega člena«.

134. člen

V prvem odstavku 540. člena se beseda »oškodovanec« nadomesti z besedilom »upravičenec iz 538. člena tega zakona«.

135. člen

V prvem odstavku 541. člena se beseda »oškodovančevo« črta, beseda »oškodovanec« pa se nadomesti z besedilom »upravičenec iz 538. člena tega zakona«.

V drugem odstavku se beseda »oškodovanca« nadomesti z besedilom »upravičenca iz 538. člena tega zakona«, beseda »oškodovanec« pa se nadomesti z besedilom »upravičenec iz 538. člena tega zakona«.

136. člen

V tretjem odstavku 546. člena se prvi stavek spremeni tako, da se glasi: »Če pristojni organ ne upošteva dobe, priznane po prvem odstavku tega člena, lahko upravičenec iz prvega odstavka tega člena zahteva, naj sodišče (prvi odstavek 540. člena) ugotovi, da mu je ta čas po zakonu priznan.«.

137. člen

V prvem odstavku 551. člena se besedilo »ministrstvo, pristojno za notranje zadeve« nadomesti z besedo »policija«.

PREHODNE DOLOČBE IN KONČNA DOLOČBA

138. člen

(1) Pregon kaznivih dejanj, ki so bila storjena pred začetkom uporabe tega zakona in niso bila storjena z uporabo pooblastil pri opravljanju uradnih nalog ali v zvezi z izvajanjem uradnih nalog (prvi odstavek 158.a člena), se dokonča po dosedanjih predpisih.

(2) Do dopolnitve zakona, ki ureja državno tožilstvo, se ne uporablja spremenjena določba prvega odstavka 158.a člena zakona, ki določa pristojnost glede pravosodnih policistov in uradnih oseb finančne uprave, ki so pooblaščenice za uporabo prisilnih sredstev.

139. člen

Do začetka uporabe zakona, ki ureja probacijo, se ne uporabljajo spremenjene določbe četrtega odstavka 161.a člena in tretjega odstavka 162. člena zakona, ki prenašajo pristojnost oprave nalog iz centrov za socialno delo na organ, ki je pristojen za probacijo.

140. člen

Zahteve za preiskavo, ki so bile vložene pred začetkom uporabe tega zakona, se obravnavajo po določbah do sedaj veljavnega zakona.

141. člen

Spremenjene in nove določbe 31.a člena, 32. člena in četrtega odstavka 269. člena zakona se ne uporabljajo za kazniva dejanja, za katera so bile kazenske ovadbe vložene pred začetkom uporabe tega zakona.

142. člen

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehata veljati:

- tretji odstavek 87. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 68/08) in
- Pravilnik o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16).

(2) Določbe pravilnika iz druge alineje prejšnjega odstavka se v delu, ki določa pravila za delovanje pooblaščenih vročevalcev v kazenskem postopku, uporabljajo do začetka uporabe tega zakona.

143. člen

(1) Pravne in fizične osebe, ki imajo dovoljenje ministra, pristojnega za pravosodje za opravljanje vročanja in so vpisane v register pooblaščenih vročevalcev, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) v skladu s Pravilnikom o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16), prenehajo opravljati dejavnost vročanja za sodišča z dnem začetka uporabe tega zakona.

(2) Spremenjena določba 1. točke drugega odstavka 92. člena zakona se ne uporablja za obračun in povrnitev stroškov pooblaščenih vročevalcev, ki niso detektivi in izvršitelji in jim je sodišče odredilo vročitev pred začetkom uporabe tega zakona po določbah Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 23/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 8/16

– odl. US, 64/16 – odl. US in 65/15 – odl. US). Če vročitve do začetka uporabe tega zakona še niso opravili, nevročena pisanja vrnejo sodišču.

(3) Z dnem začetka uporabe tega zakona se ukine register pooblaščenih vročevalcev, ki ga ministrstvo upravlja na podlagi Pravilnika o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16).

(4) Z dnem ukinitve registra iz prejšnjega odstavka ministrstvo izda ugotovitveno odločbo, s katero se ugotovi, da je pooblaščenemu vročevalcu prenehalo dovoljenje za opravljanje dejavnosti vročanja. Identifikacijske kartice (izkaznice), ki so bile izdane pooblaščenim vročevalcem, postanejo neveljavne.

(5) Pooblaščen vročevalec mora v 15 dneh po dokončnosti odločbe iz prejšnjega odstavka ministrstvu predati podatke v evidenci, ki jo je vodil v skladu z 8. členom Pravilnika o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16), in podatke v evidenci, ki jo je vodil na podlagi Pravilnika o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati osebe za opravljanje vročanja, in o pravilih za njihovo delovanje (Uradni list RS, št. 32/00) ter vrniti vse izkaznice, ki so bile izdane osebam, ki so pri njem opravljale vročanje. Ministrstvo prejete izkaznice komisijsko uniči. Za ta namen minister imenuje komisijo, ki o uničenju sestavi zapisnik.

144. člen

Minister, pristojen za pravosodje, izda podzakonski predpis iz spremenjenega četrtega odstavka 117. člena zakona v petih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

145. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po uveljavitvi, razen spremenjenih in novih določb 149.a člena, 149.b člena, 149.c člena, 149.č člena, 149.d člena, 150.a člena, 150.b člena, 152. člena, 153. člena, prvega do četrtega odstavka in šestega odstavka 154. člena, 156. člena in 156.a člena zakona, ki se začnejo uporabljati že z uveljavitvijo zakona.

III. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu (8. člen ZKP)

Veljavni 8. člen ZKP se dopolnjuje z rešitvami, ki so potrebne zaradi implementacije tretjega in petega odstavka 7. člena Direktive 2012/29/EU. Tako je zaradi večje jasnosti primeroma navedeno, kateri so z vidika pisnega prevajanja za oškodovanca bistveni dokumenti (sklep o zavrženju kazenske ovadbe, sklep o zavrženju ali zavrnitvi zahteve za preiskavo, sklep o ustavitvi postopka, sklep o zavrženju obtožnega akta, sodbe in pouk o pravici prevzeti oziroma nadaljevati pregon). Pri tem je treba upoštevati, da je glede na zahteve 5. člena Direktive 2012/29/EU (ki ureja pravice oškodovancev pri naznanitvi kaznivega dejanja) predlagani 147.a člen ZKP *lex specialis* glede na 8. člen ZKP (npr. glede jezikovne pomoči, ki jo je treba zagotoviti oškodovancu).

Hkrati je člen redakcijsko urejen oziroma preoblikovan tako, da bo bolj pregleden. Dodana pa je tudi smiselna uporaba za neme osebe (drugi odstavek 233. člena ZKP). Upoštevajoč operativne težave, ki so se pojavljale v praksi, se izrecno določa, da lahko tudi državni tožilec ali policija predlagata sodišču, da v skladu s smiselno uporabo 233. člena v zvezi s četrtem odstavkom 249. člena ZKP postavi za opravljanje prevajanja ali tolmačenja drugo ustrezno osebo, ki obvlada tuj jezik (sedmi odstavek 8. člena ZKP). Glede na to, da je celoten člen preoblikovan, je del sedanje določbe prvega odstavka (»Sodišče lahko na predlog osumljencev ali obdolžencev odloči, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi v drugih primerih...«) nekoliko preoblikovan in premeščen v tretji odstavek (»Sodišče lahko na predlog oškodovanca, osumljenca ali obdolženca odloči, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi drugega gradiva ali dejanj...«). Z navedeno določbo se glede na konkretne okoliščine zagotavlja možnost prevoda tudi v drugim primerih, kadar to zahteva uresničevanje jamstev ali pravic v postopku (če bi npr. osredotočenost suma zoper konkretnega osumljenca pred njegovim zaslišanjem izhajala iz uradnih zaznamkov, bi lahko zahteval njihov prevod ipd.).

K 2. členu (nov 18.a člen ZKP)

S predlagano določbo se na najbolj splošni ravni določa, da je treba z različnimi udeleženci postopka (torej ne le z oškodovanci, temveč tudi z osumljenci, obdolženci in obsojenci) v predkazenskem in kazenskem postopku ravnati skrbno in obzirno, kadar to zahtevajo določene okoliščine, ki so v členu našteje primeroma (gre pa v splošnem za takšne okoliščine, ki zadevajo ranljivost osebe v najširšem pomenu). Določba ne zavezuje le policistov, državnih tožilcev in sodnikov, temveč vse zaposlene v omenjenih organih, torej vse tiste, ki imajo dejanski stik z udeleženci postopka. Zavezuje tudi zaposlene v »drugih državnih organih« (npr. kadar oškodovanec poda ovadbo nepristojnemu državnemu organu) ter tudi strokovnjake, izvedence, tolmače in poravnalce (torej druge osebe, ki imajo bolj aktiven stik z ranljivimi udeleženci postopka). Poleg predlagane »splošne« določbe sicer ZKP tudi z drugimi določbami na bolj konkretni ravni ureja ravnanje z bolj ranljivimi osebami, npr. pri zaslišanju priči (četrty odstavek 240. člena ZKP).

K 3. členu (25. člen ZKP):

KZ-1 pri kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime (razžalitvi, obrekovanju, žaljivi obdolžitvi, opravljanju in očitaniu kaznivega dejanja z namenom zaničevanja – 158. do 162. člen KZ-1) določa kvalificirane oblike v primeru, ko je takšno kaznivo dejanje storjeno »s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja ali na spletnih straneh ali na javnem shodu«. V strokovni literaturi je zaslediti stališče, da je bilo že pred izrecno navedbo »spletnih strani« v omenjenih členih (z novelo KZ-1B, Uradni list RS, št. 91/11), mogoče objavo na spletnih straneh šteti za storitev dejanja »z drugim sredstvom javnega obveščanja«, saj ima za

oškodovanca »najmanj enako hude posledice, kot velja za druge, izrecno navedene medije.«⁵⁴ Glede na navedeno se stvarna pristojnost okrožnega sodišča na prvi stopnji ureja tako, da nedvoumno zajame vsa zgoraj naštetá izvršitvena dejanja (torej tudi primere, kadar je kaznivo dejanje storjeno na spletnih straneh ali na javnem shodu), saj ni razbrati utemeljenega razloga, da bi le o dveh izvršitvenih dejanjih sicer kvalificirane oblike kaznivega dejanja odločal sodnik posameznik okrajnega sodišča. Upoštevajoč učinek javne priobčitve so s predlagano spremembo zajeta tudi druga podobna izvršitvena dejanja (gramofonska plošča, zgoščenka, film, DVD ali druga videosredstva, zvočna ali podobna sredstva, ki so namenjena širšemu krogu ljudi).

Z namenom kadrovske racionalizacije dela sodišč se, upoštevajoč naravo posameznih odločitev in njegovo že obstoječo vlogo, sodniku, ki je za to določen (z letnim razporedom pri posameznem okrožnem sodišču; torej izvenobravnavnemu sodniku), predpisuje, da odloči o žaljivi izjavi (tretji odstavek 78. člena ZKP), da odloči glede varovanja podatkov (peti odstavek 154. člena, deveti do enajsti odstavek 219.a člena, prvi do šesti odstavek 222.a člena), spremeni pravnomočno sodbo tudi brez obnove kazenskega postopka in da odloči o spremembi varnostnih ukrepov (drugi odstavek 496. člena ZKP), preklicu pogojne obsodbe (prvi, tretji in četrti odstavek 506. člena), izbrisu obsodbe (peti odstavek 511. člena ZKP) in prenehanju varnostnih ukrepov (četrti odstavek 513. člena). Večinoma gre za odločitve, ki so po veljavni ureditvi v pristojnosti t.i. izvenobravnavnega senata (šesti odstavek 25. člena ZKP). Pri tem velja opozoriti, da bi se v primerih, ko bi bil izvenobravnavni sodnik dejansko tisti, ki je bil hkrati tudi predsednik sodečega senata (oziroma »sodnik posameznik okrožnega sodišča« – 2. točka drugega odstavka 285.f člena ZKP), lahko poslužili instituta izločitve sodnika.

Sedmi odstavek 25. člena ZKP določa sestavo senata vrhovnega sodišča za odločanje o pritožbi zoper sklep sodišča druge stopnje glede pripora v primeru iz 394. člena ZKP, ko sodišče druge stopnje o priporu odloči ob spremembi sodbe sodišča prve stopnje, izpušča pa primer iz sedmega odstavka 392. člena ZKP, ko sodišče druge stopnje odloči o priporu ob razveljavitvi sodbe sodišča prve stopnje. Zato je predlagana ustrezna dopolnitev besedila v oklepaju sedmega odstavka 25. člena ZKP.

Poleg tega je predlagana tudi sprememba, s katero se določa pritožbeni organ, to je senat petih sodnikov vrhovnega sodišča (predlagani sedmi odstavek 25. člena ZKP), kadar Vrhovno sodišče Republike Slovenije odloča o pritožbi zoper sklep o odreditvi pripora, ki ga je samo izdalo pri odločanju o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje. Ta sprememba se navezuje na dve drugi. Tako je predlagana možnost vložitve pritožbe zoper sklep, s katerim Vrhovno sodišče Republike Slovenije odredi pripor (četrti odstavek 399. člena ZKP), hkrati pa je v tovrstnih primerih predlagana tudi ukinitve možnosti vložitve zahteve za varstvo zakonitosti. Z možnostjo vložitve pritožbe je namreč že zadoščeno ustavni zahtevi po pritožbi oziroma pravnem sredstvu (25. člen Ustave in specifično z vidika pripora drugi odstavek 20. člena Ustave). Ni namreč smiselno, da bi isto sodišče najprej na prvi stopnji odredilo pripor, potem bi na drugi stopnji v širšem senatu odločalo o pritožbi zoper ta sklep, na koncu pa bi na tretji stopnji v še širšem senatu odločalo o izrednem pravnem sredstvu zoper pravnomočno odločbo o priporu. Treba je upoštevati tudi, da je pritožba kot redno pravno sredstvo z vidika možnih pritožbenih razlogov širša od zahteve za varstvo zakonitosti (zlasti z vidika ugotavljanja dejanskega stanja). Vrhovno sodišče Republike Slovenije bo o njej odločalo v senatu petih sodnikov, torej v senatu enakega obsega, kot sicer odloča o zahtevah za varstvo zakonitosti v pripornih zadevah, v katerih je bil pripor odrejen s strani sodišča druge stopnje (Vrhovno sodišče Republike Slovenije pa je pri njih imelo vlogo pritožbenega organa) oziroma v zadevah, v katerih je samo pred vložitvijo obtožnice podaljšalo pripor. Poleg tega je treba upoštevati tudi,

⁵⁴ Dr. Ambrož Matjaž, Jenull Hinko, Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B, GV Založba, Ljubljana, 2012, str. 137.

da ima obdolženec na voljo še ustavno pritožbo. S predlagano rešitvijo se upošteva tudi prehodni režim, kot ga je Ustavno sodišče Republike Slovenije določilo v odločbi št. U-I-12/15 z dne 28. septembra 2016.

Glede na podrobnejšo ureditev kaznovanja žaljivih izjav (ki se spreminja ob upoštevanju prakse Ustavnega sodišča Republike Slovenije in ESČP) je tako predvideno, da bo Vrhovno sodišče Republike Slovenije v tričlanskem senatu odločalo o pritožbi zoper sklep o kaznovanju, ki ga je izdalo višje sodišče in o pritožbi zoper sklep o kaznovanju, ki ga je izdal predsednik vrhovnega sodišča (78. člen ZKP). Ni namreč smiselno, da bi na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije o žalitvi odločal kar senat, ki odloča o sami vlogi (saj bi bil to lahko tudi petčlanski ali sedemčlanski senat), kar pomeni, da bi bilo težko oblikovati senat, ki bi glede na manjši pomen kaznovanja žaljivih izjav (z vidika drugih pristojnosti Vrhovnega sodišča Republike Slovenije) odločal o pritožbi.

K 4. členu (28. člen ZKP)

V strokovni literaturi je bilo mogoče že pred uveljavitvijo KZ-1 zaslediti stališče, da bi morali določbo tretjega odstavka 28. člena ZKP (torej smiselno uporabo določb o krajevni pristojnosti sodišča, če je bilo kaznivo dejanje storjeno s tiskom, za primere, ko je bilo storjeno po radiu ali televiziji), uskladiti z ustrezno določbo Kazenskega zakonika (v KZ-1 gre za določbo drugega odstavka 166. člena), ki govori o t.i. kaskadni odgovornosti, t.j. s tistim delom omenjene določbe, ki našteva tudi druga avdio in video sredstva oziroma, da je do spremembe ZKP glede krajevne pristojnosti sodišča mogoče uporabiti analogijo.⁵⁵ Predlagana sprememba na nedvoumen način ureja krajevno pristojnost sodišča tudi v primerih, ko je bilo kaznivo dejanje javno storjeno z drugimi avdio in videosredstvi ter podobnimi sredstvi, in sicer tako, da jih primeroma našteje.

K 5. členu (novi 31.a člen)

Tako kot določbe 32. člena ZKP iz razlogov procesne ekonomičnosti in hitrosti postopka narekujejo, da se povezana kazniva dejanja obravnavajo v enotnem postopku pred sodiščem, je iz enakih razlogov predvidena podobna ureditev tudi za pristojnost okrožnih državnih tožilcev (oziroma tožilcev), ki vodijo oziroma usmerjajo predkazenski postopek. Čeprav se kot pravilo postavlja pristojnost tistega okrožnega tožilstva (tožilca), ki je prvo prejelo (prejel) ovadbo, predlagana določba ne posega v 188. člen Zakona o državnem tožilstvu (ZDT-1), ki še vedno omogoča prenos pristojnosti v posamezni zadevi na podlagi odločitve generalnega državnega tožilca.

Okrožno državno tožilstvo, ki je prvo prejelo kazensko ovadbo, bo usmerjalo predkazenski postopek in pregon osumljenca tudi pri drugih kaznivih dejanjih, pri katerih bodo ovadbe vložene kasneje, če ne bo okrožno državno tožilstvo, ki je prejelo katero od naslednjih ovadb proti istemu osumljencu, pred tem že vložilo obtožni akt, predlagalo posamezno preiskovalno dejanje (165.a in 431. člen ZKP) ali zahtevalo uvedbo sodne preiskave (navedene procesne odločitve so taksativno navedene v predlagani določbi). Takšne situacije bodo sicer redke, saj je predvideno, da se nadaljnje kazenske ovadbe posredujejo tistemu državnemu tožilcu, ki je prejel prvo kazensko ovadbo (za istega storilca) in ki lahko zlasti ob upoštevanju smotrnosti odloči, da se zadeve ne združujejo. Morebitne spore o pristojnosti med državni tožilci že ureja 50. člen ZKP, razmejitev pristojnosti med Specializiranim državnim tožilstvom in okrožnim državnim tožilstvom pa ZDT-1. Združeno usmerjanje oziroma vodenje pregona bo veljalo tudi v primeru, če je oškodovanec obenem storil kaznivo dejanje proti osumljencu, praviloma pa tudi pri sotorilcih, udeležencih, prikrivalcih, tistih, ki so pomagali storilcu po kaznivem dejanju in tistih, ki niso naznanili priprave kaznivega dejanja ali samega kaznivega dejanja in storilca; kot že omenjeno, pa tudi, kadar se bo istega osumljenca preiskovalo zaradi več kaznivih dejanj, ali

⁵⁵ Mag. Horvat Štefan, Zakon o kazenskem postopku s komentarjem, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 71.

več osumljencev zaradi istega kaznivega dejanja (smiselna uporaba prvega do četrtega odstavka 32. člena ZKP).

Tako združeno usmerjanje (oziroma pregon) kot tudi enoten predkazenski postopek pa ne prideta v poštev, če bi to oteževalo uspešno izvedbo predkazenskega oziroma kazenskega postopka ali če bi bilo nesmotrno ali v nasprotju z drugimi tehtnimi razlogi. Četudi gre v tem primeru za delovanje državnega tožilca v predkazenskem postopku, je pri razlogih, ki omejujejo združeno usmerjanje, predvideno tudi predvidevanje posledic za kasnejši kazenski postopek.

Ob tem velja omeniti, da ZKP v različnih določbah »spodbuja« takšno enotno obravnavo kaznivih dejanj istega storilca (npr. glasovanje o enotni kazni – tretji odstavek 114. člena, pridobitev drugih spisov s strani preiskovalnega sodnika, če prihaja v poštev izrek enotne kazni – drugi odstavek 182. člena ZKP itd.), ne nazadnje pa združitev postopkov omogoča pravilno uporabo določil o odmeri kazni za kazniva dejanja v steku.

Podrobnejša pravila o načinu združevanja zadev lahko določi Državnotožilski red, ki pa seveda kot podzakonski akt ne sme urejati pravic in obveznosti državljanov (87. člen Ustave).

Glede na predlagani nov 31.a člen ZKP se redakcijsko spreminja četrti odstavek 269. člena ZKP, predviden pa je tudi poseben režim v prehodnih določbah. Obveznost praviloma vložiti enotni obtožni predlog (v skrajšanem postopku) pa izhaja že iz predlagane določbe drugega odstavka 31.a člena ZKP.

K 6. členu (32. člen ZKP)

Spremembe 32. člena so namenjene povečanju učinkovitosti postopka in hkrati krepijo pravico obdolženca do hitrega sojenja, saj nalagajo sodišču, da med pripravo na glavno obravnavo združi vse sorodne zadeve in izvede enoten postopek (z navedenim se zagotavlja zlasti spoštovanje 22. in 23. člena Ustave Republike Slovenije, torej enako obravnavanje in posredno zagotovitev odsotnosti arbitrarnega oziroma samovoljnega sodnega odločanja).

Sodišče ima sicer že po veljavni ureditvi možnost združevanja postopkov, do česar pa v praksi pogosto ne pride, kar pomeni tudi naknadno delo z izrekanjem enotnih kazni. Predlog sprememb po vzoru avstrijske ureditve združitev sorodnih zadev in izvedbo enotnega postopka vzpostavlja kot pravilo, izjemoma pa dopušča, da iz tehtnih razlogov ali iz razlogov smotrnosti ali, ker bi to oteževalo uspešno izvedbo kazenskega postopka (razlogi so skratka smiselno enaki kot pri novem 31.a členu ZKP). Predsednik sodišča na predlog strank, preiskovalnega sodnika, sodnika posameznika ali predsednika senata (torej tudi tistih, ki bi sicer odločali o posamični zadevi) s sklepom bodisi zavrne bodisi sprejme predlog o nezdružitvi (obrača se torej dosedanja logika postopanja). Pristojnost za odločanje se glede na obrnjeno logiko prestavlja na predsednika sodišča, ki je pristojno za enoten postopek (ni namreč logično, da bi o tem odločal npr. kar sodeči senat, saj gre za izjemo od pravila). Predsednik sodišča, ki je pristojno za enoten postopek, ima torej vlogo, ki je deloma podobna vlogi izvenobravnavnega senata.

Predlog pa ne posega v ureditev, ki velja za združitev postopkov v primeru t.i. mešane koneksitete (več obdolžencev in več različnih kaznivih dejanj), saj gre za izjemo, ki pride v poštev le, če obstaja medsebojna zveza med kaznivimi dejanji in če so podani isti dokazi.

Ob doslednem izvajanju novega 31.a člena ZKP združevanje na sodni ravni sicer ne bo pogosto, ker bo praviloma že pred tem vložen enotni obtožni akt.

Glede na predlagane spremembe 32. člena ZKP, se redakcijsko spreminja četrti odstavek 269. člena ZKP, predviden pa je tudi poseben režim v prehodnih določbah.

Kršitev pravil glede združevanja in izvedbe enotnega postopka lahko pomeni oziroma privede tudi do bistvene kršitve določb kazenskega postopka po drugem odstavku 371. člena ZKP.

K 7. členu (novi 33.a člen ZKP)

Specializirani oddelek sodišča, ki opravlja preiskavo in sodi v zahtevnejših zadevah organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj, v katerih obtožni akt vloži državno tožilstvo, pristojno za pregon storilcev navedenih kaznivih dejanj, ima razmeroma toga določeno stvarno pristojnost (specializirano državno tožilstvo namreč preganja storilce taksativno naštetih kaznivih dejanj – drugi odstavek 192. člena ZDT-1). V praksi prihaja do primerov, ko glede na okoliščine posamezne zadeve ni smiselno, da jo obravnava specializirani oddelek sodišča, zato je predvidena možnost, da ta lahko zaprosi za prenos zadeve v obravnavo drugemu okrožnemu sodišču. O prenosu zadeve odloči Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki lahko zadevo prenese v obravnavo kateremu koli izmed okrožnih sodišč (ne bi bilo smiselno, da se zadeva lahko prenese le tistemu, ki bi bilo sicer stvarno in krajevno pristojno, saj je treba upoštevati tudi pripad zadev oziroma obremenjenost posameznega okrožnega sodišča). Glede na navedeno je predvideno, da o prenosu zadeve v obravnavo odloča Vrhovno sodišče Republike Slovenije, saj gre lahko tudi za prenos zadeve okrožnemu sodišču iz območja drugega višjega sodišča. Za prenos morajo obstajati tehtni razlogi, ki so v predlagani določbi primeroma naštet (stopnja zahtevnosti, zapletenosti in pomena zadeve ter smotrnost obravnavanja). Predvidena je tudi možnost, da se zadeva lahko prenese drugemu specializiranemu oddelku. Zoper sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije ni možna pritožba.

K 8. členu (39. člen ZKP)

Gre za redakcijsko spremembo, s katero se popravlja sklicevanje na napačni člen.

K 9. členu (52. člen ZKP)

Rok za podajo predloga za pregon oziroma vložitev zasebne tožbe se podaljšuje iz treh na šest mesecev. Z navedeno rešitvijo se izboljšuje položaj oškodovancev oziroma zasebnih tožilcev, tudi npr. pri kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost, ki se zaradi povezanosti med storilcem in oškodovancem sicer preganjajo na predlog (glede na bližino storilca in oškodovanca je smiselno, da ima slednji več časa za premislek).

K 10. členu (60. člen ZKP)

S predlagano spremembo se olajšuje položaj oškodovanca, ki ima po veljavni ureditvi na voljo le osem dni za določitev o tem, ali bo začel oziroma nadaljeval pregon. Gre za razmeroma pomembno odločitev, zaradi česar se rok podaljšuje na 30 dni. Poleg tega se oškodovancu tudi olajšuje sprožitev pregona, kadar ni bil obveščen o zavrženju ovadbe, saj trenutna ureditev oškodovancu efektivno pravzaprav sploh ne omogoča sprožitve pregona s tem, ko določa trimesečni rok za sprožitev pregona po zavrženju (o katerem ni bil obveščen).

K 11. členu (62.a člen ZKP)

Predlagana je uporaba določb, ki sicer podrobneje urejajo postopek preverjanja zdravstvenih razlogov, kadar se nanje sklicuje obdolženec, tudi v primeru, kadar se nanje sklicujejo oškodovanec, oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec (in želijo doseči vrnitev v prejšnje stanje). Takšna rešitev je smiselna z vidika enakega obravnavanja (22. člen Ustave). Ni pa predvidena uporaba petega odstavka 193. člena ZKP, torej določbe, v kateri so primeroma naštet opravičljivi in razmeroma ozko izbrani »nezdravstveni« razlogi za obdolženčevo odsotnost (upoštevajoč različen položaj in posledično praviloma tudi različen interes za

nadaljevanje postopka, ki ga imajo obdolženec na eni strani in oškodovanec, oškodovanec kot tožilec ter zasebni tožilec na drugi strani, ni niti smiselno niti sorazmerno, da bi sodišče opravičenost »nezdravstvenih« odsotnosti zadnjih treh subjektov presojo z enako strogostjo kot opravičenost odsotnosti obdolženca); to je smiselno le takrat, kadar je npr. oškodovanec vabljen kot priča (predvidene spremembe 239. in 244. člena ZKP).

K 12. členu (64. člen ZKP)

Sprememba je povezana s prenosom četrtega odstavka 24. člena Direktive 2012/29/EU, ki vsebuje domnevo, da je oškodovanec mladoletnik, če njegova starost ni jasna, obstajajo pa razlogi, ki govorijo v prid temu, da je dejansko mladoletnik. Omenjena direktiva predvideva takšno domnevo le za potrebe pravic oškodovancev, ki jih ureja, s sistemskega vidika pa je logično, da se predvidi za celotno ureditev po ZKP. Poleg tega se v 64. členu ZKP redakcijsko popravlja izraz »mladoletnik« (ki je v primeru oškodovanca »mladoletna oseba«).

K 13. členu (65. člen ZKP)

S predlagano spremembo tretjega odstavka 65. člena ZKP se širi nabor kaznivih dejanj, pri obravnavi katerih mora imeti mladoletni oškodovanec pooblaščenca, in sicer tako, da se vključujejo vsa kazniva dejanja iz XXI. poglavja KZ-1 (torej kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in otroke), dodaja pa se tudi kaznivo dejanje spravljanja v suženjsko razmerje iz 112. člena KZ-1. Poleg tega se izrecno določa tudi, da mora imeti mladoletni oškodovanec pooblaščenca, kadar je (v zvezi s prej omenjenimi kaznivimi dejanji) zaslišan v predkazenskem postopku. Predlagano spremembo utemeljuje teža oziroma narava omenjenih kaznivih dejanj (kadar so storjena proti mladoletnemu oškodovancu), posredno pa je povezana tudi z drugimi določbami ZKP (podrejeno plačilo stroškov postopka iz proračuna – tretji odstavek 97. člena, odsotnost obdolženca pri zaslišanju žrtve v preiskavi – četrti odstavek 178. člena ZKP, izjema od oprostitve dolžnosti pričevanja odvetnika, zdravnika, socialnega delavca, psihologa ali kakšne druge osebe, ki jo veže poklicna zaupnost – 5. točka prvega odstavka 236. člena ZKP; s tem je povezan tudi tretji odstavek novega 222.a člena ZKP, zaslišanje oseb, mlajših od 15 let, ki so bile žrtve kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena ZKP, se praviloma opravi v posebej prilagojenih prostorih – nov šesti odstavek 240. člena ZKP, prepoved neposrednega zaslišanja oseb, mlajših od 15 let, ki so bile žrtve kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena ZKP na glavni obravnavi – peti odstavek 331. člena ZKP, možnost, da se v takšnih primerih predvaja posnetek zaslišanja – 341. člen ZKP). Pri zaslišanju oškodovanca, ki je mladoletna oseba, v (pred)kazenskem postopku je potrebno spoštovati njeno najvišjo korist oziroma z njo ravnati kar se da obzirno in skrbno (kot to določa novi 18.a člen ZKP oziroma tudi veljavni drugi odstavek 13. člena ZNPPol). Navedeno lahko v praksi pomeni tudi to, da mora policija v primeru, če pooblaščenec ne pride pravočasno, zagotoviti, da mladoletni oškodovanec ne bo zaslišan brez pooblaščenca (pri čemer je potrebno upoštevati, da gre tu za ranljivo kategorijo oškodovancev, ne pa npr. za osumljenca).

Veljavni četrti odstavek 65. člena ZKP mladoletnemu oškodovancu v vseh primerih, drugim oškodovancem pa v primeru, da so žrtve nasilja, omogoča, da jih v predkazenskem in kazenskem postopku spremlja oseba, ki ji oškodovanec zaupa. Zaradi določb tretjega odstavka 3. člena in (c) točke 20. člena Direktive 2012/29/EU je treba to možnost razširiti tudi na ostale oškodovance, vsaj v primerih, ko to terja narava ali teža kaznivega dejanja, s katerim so bili oškodovani, ali njihove osebne okoliščine ali stopnja ogroženosti; razen v primerih, ko bi bilo spremstvo osebe, ki jim oškodovanec zaupa, v nasprotju z interesi uspešne izvedbe (pred)kazenskega postopka (npr. če bi šlo za osebo, ki je domnevni storilec kaznivega dejanja) ali koristmi oškodovanca. V tem primeru si lahko oškodovanec izbere drugo zaupno osebo.

Predlagani novi peti odstavek 65. člena ZKP na načelni ravni določa obveznost policije, državnega tožilstva in sodišča, da oškodovancu tako v predkazenskem kot tudi kazenskem

postopku zagotovijo izogibanje stiku z osumljencem ali obdolžencem, razen ko je tak stik nujno potreben zaradi uspešne izvedbe postopka. S tem bo izpolnjena zahteva Direktive 2012/29/EU iz 19. člena. Zagotavljanje ločenih čakalnic za žrtve kaznivih dejanj (v novih sodnih prostorih) je sicer predvsem vprašanje dejanskih možnosti za prihodnje gradnje oziroma predpisov, ki urejajo organizacijo sodišč (navedeno namreč že ureja četrta alineja drugega odstavka 23. člena Sodnega reda⁵⁶), ZKP pa – na primer z določbami o videokonferenci (244.a člen ZKP) in zaščiti prič (141.a člen in 240.a člen ZKP) ter drugimi – že omogoča izogibanje navedenim stikom.

K 14. členu (novi 65.a člen ZKP)

Direktiva 2012/29/EU v 4. členu določa dokaj širok nabor informacij, ki jih je treba oškodovancu posredovati ob prvem stiku s pristojnimi organi v predkazenskem ali kazenskem postopku. Glede na to, da do prvega stika oškodovanca s pristojnimi organi ne pride v vsakem primeru v isti fazi postopka, hkrati pa vsakemu oškodovancu ni treba podati enakih informacij, sta v prvem odstavku predlaganega novega 65.a člena obseg in vrsta le-teh zamejena z osebnimi okoliščinami ter stopnjo ogroženosti konkretnega oškodovanca, njegovimi posebnimi potrebami po zaščiti (nova sedma alineja 144. člena ZKP), naravo in težo kaznivega dejanja ter fazo predkazenskega ali kazenskega postopka, v kateri do prvega stika pride. Prvi stik je lahko na primer podaja ovadbe ali zbiranje obvestil, pristojni organ bosta praviloma policija ali državni tožilec.

Po prvem odstavku novega 65.a člena gre za informacije o vrsti zdravstvene, psihološke in druge pomoči in podpore ter organizacijah, ki jo nudijo (na primer centri za socialno delo, zdravstvene organizacije, nevladne organizacije in podobno); o možnostih po zakonu, ki ureja preprečevanje nasilja v družini (na primer varne namestitve, multidisciplinarni timi, prepoved približevanja in podobno); o zaščitnih in drugih ukrepih za zagotavljanje osebne varnosti po tem zakonu (predvsem 141.a, 240.a in 244.a člen ZKP) in zakonu, ki ureja zaščito prič; o pravicah iz 65. člena ZKP ter o pravici do brezplačne pravne pomoči po zakonu, ki ureja brezplačno pravno pomoč; o možnostih za povrnitev škode po ZKP (premoženjskopravni zahtevek) in po zakonu, ki ureja odškodnino žrtvam kaznivih dejanj; o pravici do tolmačenja in prevajanja po 8. členu ZKP); o plačilu in povrnitvi stroškov oškodovanca po 92. členu ZKP ter o kontaktni osebi pristojnega organa, s katero lahko oškodovanec komunicira o svoji zadevi.

V predlaganem tretjem odstavku novega 65.a člena ZKP je v skladu s 6. členom Direktive 2012/29/EU določena pravica oškodovanca do prejemanja informacij o stanju predkazenskega oziroma kazenskega postopka ter pravnomočnih sodb (šesti odstavek 363. člena ZKP), če zanje zaprosi. Tudi s to pravico je treba oškodovanca seznaniti, saj drugače zanj ne more vedeti in ne zaprositi. Takšno zaprosilo oškodovanca bo moral pristojni organ v predkazenskem oziroma kazenskem postopku, s katerim bo oškodovanec v stiku, ustrezno zabeležiti – tako, da se bodo s tem lahko seznanili policija, pristojni državni tožilec oziroma sodnik, da bodo oškodovanca lahko obveščali. Obveščanje o stanju predkazenskega oziroma kazenskega postopka se bo lahko izvajalo preko spletne aplikacije (kar policija že počne), lahko torej tudi v primerih, ko npr. zaradi razsežnosti kaznivega dejanja niti ni povsem jasno, kdo vse so (številni) oškodovanci.

Predlagani četrti odstavek novega 65.a člena ZKP določa oškodovančovo pravico v primeru, če je osumljenec ali obdolženec v hišnem priporu ali priporu, ki je prav tako določena v 6. členu Direktive 2012/29/EU.⁵⁷ Pristojni organ bo moral torej ob prvem stiku oškodovanca seznaniti, da

⁵⁶ Sodni red, Uradni list RS, št. 87/16.

⁵⁷ Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. Up-286/01 z dne 11. 12. 2003, Uradni list RS, št. 2/2004 in OdlUS XII, 114 »15. Po naravi stvari sta pripor in hišni pripor v temelju enaka. Gre za to, da mora oseba prebivati na točno določenem mestu. Tudi po trajanju gre lahko za izenačeno omejevanje.

ima zaradi zagotavljanja svoje osebne varnosti pravico biti obveščen o izpustitvi oziroma pobegu osumljenca oziroma obdolženca iz hišnega pripora ali pripora, če bo za to zaprosil, kar bo moral pristojni organ v predkazenskem ali kazenskem postopku ustrezno zabeležiti. Obveščanje bo pristojni organ (torej policija, državno tožilstvo ali sodišče) lahko zavrnil, če bi bil osumljenec ali obdolženec zaradi tega lahko ogrožen. O pobegu osumljenca ali obdolženca iz hišnega pripora bosta oškodovanca obveščala policija ali sodišče, in sicer glede na to, kateri izmed obeh bo ugotovil, da je osumljenec ali obdolženec pobegnil (peti odstavek 199.a člena ZKP), o izpustitvi osumljenca ali obdolženca iz hišnega pripora pa bo oškodovanca obveščalo sodišče (prvi odstavek 199.a člena ZKP). O izpustitvi oziroma pobegu osumljenca ali obdolženca iz pripora bo oškodovanca obveščal zavod, kjer se pripor prestaja. O zaprosilu oškodovanca in njegovih kontaktnih podatkih pa bo zavod (oziroma policijo - če slednja ne bo sama sprejela zaprosila) ali sodišče ustrezno obvestil tisti pristojni organ, ki bo zaprosilo sprejel. S tem je povezana tudi predlagana dopolnitev 211. in 211.a člena ZKP. Oškodovanec lahko zaprosi, da se glede izpustitve in pobega osumljenca ali obdolženca obvešča tudi pristojni center za socialno delo.

Odločitev o prejemanju informacij o stanju postopka, pravnomočnih sodbah in poteku pripora lahko oškodovanec v skladu s predlaganim šestim odstavkom 65.a člena kadarkoli med predkazenskim in kazenskim postopkom spremeni, kar je prav tako določeno v 6. členu Direktive 2012/29/EU. Navedeno bo pristojni organ moral ustrezno zabeležiti – tako, da se s tem lahko seznanijo drugi prej navedeni pristojni organi.

Predvideno je tudi, da se oškodovanca ob prvem stiku s pristojnim organom seznani z dolžnostjo obveščanja o spremembi naslova ali prebivališča (kar sicer ureja 66. člen ZKP) in s pravico prevzema pregona (433. člen ZKP). Obe rešitvi sta sicer predvideni le za primere, ko oškodovanec ni naznanil kaznivega dejanja (če je oškodovanec podal ovadbo, bo namreč že takrat obveščen tako o dolžnosti obveščanja o spremembi naslova ali prebivališča kot tudi o pravici do prevzema pregona – 143.č člen ZKP). Bistvena je zlasti seznanitev z dolžnostjo obveščanja državnega tožilstva, saj bo le tako slednje lahko obvestilo oškodovanca o možnosti sprožitve oziroma prevzema subsidiarnega pregona (gre torej zlasti za spremembe naslova ali prebivališča, do katerih pride v predkazenskem postopku, ko morebiti niti ni neposrednega stika med državnim tožilcem in oškodovancem).

V skladu z 8. členom Direktive 2012/29/EU je v predlaganem sedmem odstavku 65.a člena določena še možnost, da do pomoči iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena po potrebi dostopajo tudi bližnji sorodniki oškodovanca. Opredeljeni so s sklicevanjem na predlagani drugi stavek sedme alineje 144. člena ZKP, ki bližnje sorodnike oziroma družinske člane opredeljuje v skladu z (b) točko prvega odstavka 2. člena Direktive 2012/29/EU. Glede na to, da so v predlagani dopolnitvi 144. člena ZKP opredeljeni kot oškodovanci v primeru, kadar je žrtev zaradi kaznivega dejanja umrla, je v tukaj predlaganem sedmem odstavku 65.a člena ZKP izrecno določeno, da jim določena pomoč pripada tudi, če se ne štejejo za oškodovanca (če torej žrtev ni umrla zaradi kaznivega dejanja). Pomoč jim pripada takrat, kadar so izkazane

Bistvena razlika pa nastopi v stopnji (intenzivnosti) omejevanja in v načinu, na katerega se omejevanje izvršuje. Za razliko od pripora, kjer je obdolženec izoliran v zaprti javni ustanovi, v kateri je pod stalnim nadzorom pooblaščenih uradnih oseb ves čas, je obdolženec v hišnem priporu v domačem okolju, ob prisotnosti svoje družine. Vendar pa že iz zakonske ureditve izhaja, da lahko zapusti svoje prebivališče samo na podlagi izrecnega poprejšnjega dovoljenja sodišča. Sodišče pa ga lahko da samo v že navedenih primerih in samo, kadar je to neogibno potrebno. Zato že iz zakonske ureditve hišnega pripora izhaja, da gre za takšno omejevanje človekovih pravic, ki po svoji intenzivnosti in načinu izvrševanja omejitve pomeni omejevanje osebne svobode. [...]

20. Ker predstavlja hišni pripor odvzem prostosti, ki je v večini bistvenih okoliščin podoben priporu, je jasno, da morajo biti kriteriji za ustavnosodno presojo dopustnosti posega v pravico do osebne svobode s hišnim priporom v temelju enaki kot pri priporu. [...]

posebne potrebe po zaščiti (nova sedma alineja 144. člena ZKP) in je to utemeljeno z obsegom škode, povzročene oškodovancu. Do ukrepov iz tretje alineje prvega odstavka (zaščitni ukrepi) pa bodo družinski člani oškodovanca upravičeni pod pogoji iz 141.a ali 240.a člena ZKP, zato je zaradi jasnosti navedeno le sklicevanje na te člene.

K 15. členu (66. členu ZKP)

S predlagano dopolnitvijo se ureja dolžnost oškodovanca (oziroma njegovega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca), da obvesti državno tožilstvo o spremembi naslova ali prebivališča. Na ta način ga bo slednje lahko obvestilo o možnosti sprožitve ali prevzema subsidiarnega pregona. Glede na navedeno je treba predvideti tudi seznanitev oškodovanca z dolžnostjo obveščanja, kar je urejeno v novem 65.a členu ZKP (oziroma v novem 147.a členu za primere, kadar je oškodovanec tudi ovaditelj).

K 16. členu (73. člen ZKP)

Namen policijskega delovanja v predkazenskem postopku je odkritje osumljenca oziroma sledov in dokazov o obstoju kaznivega dejanja in da je določena oseba storilec. Ne gre torej za obtoževanje v formalnem niti dejanskem smislu, kot to velja za pravni položaj obdolženca v trenutku, ko državni tožilec vloži obtožni akt zoper določenega osumljenca oziroma, ko poteka sodna preiskava. Formalno in dejansko položaj ni enak, ker pa zakon ne določa pogojev oziroma ne ureja formalnega začetka predkazenskega postopka je osredotočenost suma zoper določeno osebo, ki zato postane osumljenec, že v predkazenskem postopku tisti temelj, ki daje zaradi privilegija zoper samoobtožbo osumljencu možnost učinkovitega zagovora pred policijo in poštenega postopka, državi pa dolžnost, da mu zagotovi vpogled v pridobljeno dokazno gradivo, ki je podlaga za osredotočenost suma, da je prav določena oseba storilec. Ker je osredotočenost suma dejansko vprašanje (*questio facti*), bosta osumljenec in njegov zagovornik torej lahko pred zaslišanjem v predkazenskem postopku pregledala zbrano dokazno gradivo, ki je podlaga osredotočenosti suma, pri čemer jima bo lahko policija to pravico tudi omejila, če bodo izpolnjeni taksativno navedeni razlogi (ogrožanje varnosti udeležencev predkazenskega postopka, nedovoljeno razkrivanje identitete udeležencev predkazenskega postopka, onemogočanje uresničevanja namena predkazenskega postopka). Če bo zaslišanje opravljal državni tožilec, bo po prvem odstavku 73. člena ZKP v celoti odločal sam (tako glede pregleda gradiva in ogleda dokaznih predmetov, kot tudi glede prepisa, ki vključuje tudi kopiranje).

Prepis gradiva lahko policija dovoli le po predhodnem soglasju državnega tožilca, kar seveda pride v poštev v primeru, če zaslišanje izvaja policija. Če bi policija (pred zaslišanjem) sama zavrnila prepis, ali pa bi ga zavrnila, čeprav bi državni tožilec dal soglasje, se lahko osumljenec in njegov zagovornik pritožita. Takšna pritožba je možna tudi, če policija na primer neupravičeno zavrne pregled zbranega dokaznega gradiva. Pritožba je urejena kot kvazi pravno sredstvo po sedmem odstavku 148 člena ZKP, ker državni tožilec izvaja in ima zakonsko funkcijo kvazisodnega nadzora. Državni tožilec je namreč skozi usmerjanje policije tudi sicer pristojen in dolžan skrbeti za zakonitost, poštenost izvedbe predkazenskega postopka ter poskrbeti, da se v predkazenskem postopku ugotovi oziroma pridobi tako obremenilna kot razbremenilna dejstva in okoliščine povezane z osumljencem. Ker zoper odločitev državnega tožilca o pritožbi iz sedmega odstavka 148 člena ZKP ni pravnega sredstva, o katerem bi odločalo sodišče, bo seveda lahko osumljenec oziroma zagovornik domnevno oziroma zatrjevano nepravilno ali nezakonito omejevanje ali prepoved vpogleda oziroma seznanitve uveljavljal z (rednimi) pravnimi sredstvi oziroma v okviru kazenskega postopka. Predlagana ureditev tako na eni strani krepi pravni položaj in procesne pravice osumljenca, na drugi strani pa z omejenim dostopom in določitvijo razlogov uveljavlja javni interes, ki ga predstavlja in se uresničuje v okviru policijskega delovanja v predkazenskem postopku, katerega namen, kot rečeno ni obtoževanje, ki sicer lahko sledi, temveč primarno odkrivanje in zavarovanje sledov, dokazov in seveda odkrivanje osumljencev kaznivih dejanj.

K 17. členu (74. člen ZKP)

Gre za redakcijsko spremembo, ki je posledica spremembe 8. člena ZKP.

K 18. členu (78. člen ZKP)

Bolj podrobno se ureja disciplinsko kaznovanje z denarno kaznijo, upoštevajoč sodbi ESČP *Pečnik v. Slovenija* (št. 44901/05 z dne 27. 9. 2012) in *Kyprianou v. Ciper* (št. 73797/01 z dne 15. 12. 2005) in novejši odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije (št. Up-185/14, U-I-51/16 z dne Uradni list RS z dne 28. 9. 2016). Z zadnjo odločbo je (tudi zaradi odločitve ESČP v že omenjeni zadevi *Pečnik v. Slovenija*) Ustavno sodišče Republike Slovenije spremenilo svoje prejšnje stališče, ki ga je sicer podalo pri ocenjevanju ustavnosti zakona, ki ureja pravdni postopek (št. U-I-145 z dne 23. 6. 2005). Ustavno sodišče Republike Slovenije je tako v najnovejši odločitvi zapisalo, da sodnik v tem postopku sicer ne odloča o lastni razžalitvi, temveč o tem, ali je bil prizadet ugled sodne veje oblasti. Kadar pa je sodna veja oblasti predmet kritike prav zaradi sodnikovega ravnanja, je podana utemeljena bojazen vzpostavitve dvoma, ali je sodnik odločil nepristransko. Dejstvo, da se domnevno žaljiva izjava nanaša neposredno na sodnika, ki naj o njej odloči, lahko v očeh razumnega človeka poraja resne pomisleke glede nepristranskega sojenja. Ugotavljanje, ali se je sodnik, ki je v takem primeru odločil o kaznovanju, dejansko počutil razžaljenega, kako se je na žalitev odzval in kako je obrazložil sklep o kaznovanju, ni potrebno. Dejstvo, da sodnik vrednostno ocenjuje izjave, ki se nanašajo nanj osebno, ter sankcionira njihovega avtorja, že samo zase poraja objektivno utemeljen dvom o nepristranskem sojenju. Videz nepristranskosti pa je v tem primeru še dodatno okrnjen zaradi dejstva, da sodnik sklep o kaznovanju po prvem odstavku 78. člena ZKP izda po uradni dolžnosti, kar pomeni, da v "svoji zadevi" ni le sodnik, temveč tudi tožilec.

Glede na navedeno se s spremembo zagotavlja, da sodnik oziroma senat, na katerega je naslovljena žalitev, ne bo sam odločal o takšni žaljivi izjavi (kar bi bilo lahko v nasprotju s pravico do poštenega sojenja iz prvega odstavka 6. člena EKČP oziroma bi videz nepristranskosti sodišča okrnilo do te mere, da ne bi bilo več mogoče govoriti o nepristranskem sojenju v smislu prvega odstavka 22. člena Ustave). Predvideno je, da praviloma o žaljivi vlogi odloča sodnik ali senat, pred katerim je bila dana izjava oziroma, ki bi moral odločiti o vlogi (če je žaljiva izjava podana v vlogi). Kolikor se žaljiva izjava nanaša na tega sodnika ali senat, o njej odloči, potem to stori izvenobravnavni sodnik. O pritožbi zoper sklep okrajnega ali okrožnega sodišča, odloča višje sodišče (prvi odstavek 402. člena ZKP), o pritožbi zoper sklep višjega sodišča pa odloča Vrhovno sodišče Republike Slovenije v senatu treh sodnikov (deveti odstavek 25. člena ZKP). Glede na dejstvo, da zoper sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije po naravi stvari ni mogoča devolutivna pritožba in glede na dejstvo, da je Vrhovno Sodišče Republike Slovenije najvišje redno sodišče v državi, ki odloča le o najpomembnejših zadevah, je za odločanje tega sodišča v primerih žaljive izjave predviden poseben režim. Tako bo o žalitvah, podanih v vlogah na Vrhovno sodišče Republike Slovenije, odločal Predsednik Vrhovnega sodišča (ali izvenobravnavni sodnik – če bo žalitev uperjena zoper Predsednika), o pritožbi zoper ta sklep pa senat treh sodnikov (z navedeno spremembo je povezana tudi sprememba četrtega odstavka 399. člena ZKP, ki ureja možnost pritožbe zoper sklep, ki ga izda Vrhovno sodišče Republike Slovenije). Ni namreč smiselno, da bi na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije o žalitvi odločal kar senat, ki odloča o sami vlogi (saj bi bil to lahko tudi petčlanski ali sedemčlanski senat), kar pomeni, da bi bilo težko oblikovati senat, ki bi glede na manjši pomen kaznovanja žaljivih izjav (z vidika drugih pristojnosti Vrhovnega sodišča Republike Slovenije) odločal o pritožbi.

Iz obrazložitve prej citirane novejšje odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije (natančneje njene 18. točke) sledi, da mora sodišče, osebi, ki naj bi podala ustno žalitev, omogočiti, da se seznani z vsem gradivom, ki bi lahko vplivalo na njen pravni položaj in se do njega opredeli (kar sledi že iz 22. člena Ustave). Seveda je to pomembno zlasti v primerih, kadar sodnik (ali senat), na katerega se nanaša žalitev, ne bo sam odločal o njej. Glede na navedeno, je predlogu spremembe 78. člena ZKP predvideno, da mora sodnik (predsednik

senata) osebi, ki naj bi podala žaljivo izjavo, omogočiti, da se opredeli do predloga za kaznovanje.

K 19. členu (83. člen ZKP)

83. člen ZKP ureja izločanje dokazov in se v veljavnem četrtem odstavku sklicuje na 4.a točko 39. člena ZKP, ki je v zakonu ni več. Zato je predlagana nadomestitev navedenega besedila s pravilno navedbo 2. točke drugega odstavka 39. člena.

K 20. členu (84. člen ZKP)

Predvidene so spremembe 84. člena ZKP, kar je povezano tudi s predlaganimi spremembami 148.a in 148.b člena ZKP (torej z zvočnim in slikovnim snemanjem zaslišanja osumljenca in priče). Smiselno je namreč, da se določene spremembe ureditve zvočnega in slikovnega snemanja uveljavijo tudi, kadar gre za snemanje katerega koli preiskovalnega dejanja. Tako je treba na posnetku katerega koli preiskovalnega dejanja zabeležiti spremembo prisotnih oseb, z vidika zagotavljanja integritete posnetka pa je koristno tudi, da se v zapisniku o preiskovalnem dejanju navede podatek o kontrolni vrednosti in metodi njenega izračuna oziroma se na drug ustrezen način zagotovi možnost naknadnega preverjanja istovetnosti in integritete posnetih podatkov (formulacija je smiselno povzeta po rešitvi, ki sicer velja za zavarovanje integritete podatkov iz zasežene elektronske naprave – peti odstavek 223.a člen ZKP).

Poleg tega se zaradi preprečevanja sekundarne viktimizacije oškodovanca predlaga obvezno snemanje zaslišanja priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, torej kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost ipd. (sodišča namreč že razpolagajo z ustrežno opremo).

K 21. členu (86. člen ZKP)

Predlagana sprememba je posledica uvedbe ločenih mnenj, ki bodo dopustna takrat, kadar Vrhovno sodišče odloča o zahtevi za varstvo zakonitosti, ne gre pa za odločanje o priporu (nov 114.a člen ZKP). Glede na to, da bo vrhovnim sodnikom torej dopuščeno dati javna ločena mnenja, je treba poseči tudi v obstoječo ureditev. ZKP že zdaj dopušča »posebna mnenja«, ki pa so razmeroma podnormirana in niso javna dostopna, lahko pa se dajo na zapisnik o posvetovanju ali glasovanju, ali pa se zapisniku priložijo. Predlagana ureditev ne posega v obstoječa posebna mnenja, temveč poleg njih uvaja ločena mnenja vrhovnih sodnikov. Možno bi bilo sicer bolj natančno normirati tudi posebna mnenja oziroma jih preoblikovati v nekakšna ločena mnenja, za katera bi veljala postopkovna tajnost, vendar pa predlagatelj ocenjuje, da jih ni treba bolj podrobno urejati, ker so namenjena le instančnemu sodišču, ko odloča o pravnem sredstvu.

Vrhovni sodnik, ki bo želel dati ločeno mnenje, ga bo moral napovedati ob odločanju, njegova napoved pa se bo vpisala v zapisnik o posvetovanju in glasovanju. Ločeno mnenje se za razliko od posebnega mnenja ne bo prilagalo zapisniku o posvetovanju in glasovanju, saj bo javno in bo posledično priloženo odločbi o zahtevi za varstvo zakonitosti. Če vrhovni sodnik ne bo dal ločenega mnenja v predvidenem roku, bo obveljala domneva, da se mu je odpovedal. V tem primeru se bo zapisniku o posvetovanju in glasovanju priložil uradni zaznamek s pojasnilom, da je potekel rok za izdelavo ločenega mnenja.

Možnost dati ločeno mnenje predpostavlja tudi javnost rezultata glasovanja (z vidika transparentnosti delovanja Vrhovnega sodišča pa je pomembno, da je rezultat glasovanja javen tudi v primeru, ko ne bo nobenega napovedanega ločenega mnenja). Zapisnik o posvetovanju in glasovanju se torej v teh primerih ne bo zaprl v poseben ovitek in bo prosto dostopen v spisu.

K 22. členu (92. člen ZKP)

Ustrezno se popravlja ureditev stroškov kazenskega postopka. Sprememba je povezana z novim 212.a členom ZKP.

Glede na sistemski pristop, ki uvaja novo ureditev vročanja v pravnih postopkih, le-temu sledi tudi ta novela ZKP. Tako kot v ZPP bodo vročanje opravljali detektivi in izvršitelji.

K 23. členu (novi 114.a člen ZKP)

Predlagana je nova rešitev, na podlagi katere bodo vrhovni sodniki pri odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti lahko podali ločena mnenja. Nova rešitev je oblikovana na podlagi vzora ureditve, ki sicer velja za ločena mnenja ustavnih sodnikov.

Glede na to, da gre za novo rešitev, je predlagana v omejenem obsegu. Niso predvidena ločena mnenja pri zahtevah za varstvo zakonitosti v pripornih zadevah, tako glede na naravo pripornih zadev kot tudi glede na dejstvo, da takrat kazenski postopek še ni pravnomočno končan (*mutatis mutandis* enaka logika velja za primere, kadar Vrhovno sodišče odloča o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje). Možno pa je ločeno mnenje tudi pri procesnih odločitvah, torej kadar Vrhovno sodišče odloči s sklepom (drugi odstavek 423. člena ZKP), saj predlagatelj ocenjuje, da tudi v teh primerih lahko ločeno mnenje pripomore k razvoju sodne prakse (npr. glede izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka 420. člena ZKP). Predlagana rešitev ne posega v obstoječo možnost, po kateri lahko sodnik ob odločanju poda posebno mnenje (ki je namenjeno le instančnemu odločanju in za katerega velja postopkovna tajnost), kar je bolj podrobno pojasnjeno v obrazložitvi spremembe 86. člena ZKP. Je pa predlagano, da vrhovni sodniki, kadar imajo možnost dati ločeno mnenje, ne morejo dati posebnega mnenja (*a contrario* to pomeni, da posebno mnenje lahko dajo v pripornih zadevah in kadar odločajo o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje). V nasprotnem primeru bi lahko prišlo do nepregledne situacije, ko bi nekateri vrhovni sodniki podali javno ločeno mnenje, drugi »tajno« posebno mnenje, postavilo pa bi se tudi vprašanje »tajnosti« zapisnika o posvetovanju in glasovanju itd.

Možnost dajanja ločenih mnenj s strani sodnikov najvišjega rednega sodišča v državi po oceni predlagatelja lahko pripomore k razvoju sodne prakse (saj bodo obrazložena ločena mnenja ob ustrezni prepričljivosti argumentacije pripomogla tako k temu, da bo večinska odločba bolj izbrušena, kakor tudi k temu, da bo lahko v prihodnjih odločbah večji poudarek dan vidikom, ki jih izpostavljajo posamezni sodniki). Tudi z vidika zagotavljanja enotnosti sodne prakse pa je pomembno, da so odločbe čim bolj prepričljivo obrazložene (k čemur posredno pripomorejo ločena mnenja). Upoštevati je treba tudi položaj Ustavnega sodišča, ki v postopkih ustavne pritožbe zagotavlja, da sodna praksa ni arbitrarna. Posledično se bo na podlagi ureditve ločenih mnenj povečalo zaupanje v pravno varnost kot del ustavnega načela pravne države (2. člen Ustave). Nenazadnje možnost dajanja ločenih mnenj prispeva tudi k večji transparentnosti in javnosti sodnega odločanja. Ločena mnenja so tudi odraz neodvisnosti sodnikov (iz 125. člena Ustave), torej neodvisnosti, ki pripada vsakemu posameznemu sodniku (in se v tem delu razlikuje od »sistemske« neodvisnosti sodišč iz prvega odstavka 23. člena Ustave) ter, ki jo gre v kontekstu ločenih mnenj razumeti bolj kot vezanost sodnika na Ustavo in zakon (kar posledično pomeni, da sodnik ni »vezan« k strinjanju s stališčem senata, katerega del je, čeprav ga je seveda dolžan spoštovati).

Ločeno mnenje je namenjeno predstavitvi stališč, ki jih je vrhovni sodnik izrazil ob obravnavanju in odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti in ki so narekovali njegovo odločitev. Možno je skupno ločeno mnenje (ki ga da več vrhovnih sodnikov skupaj), vrhovni sodnik pa se lahko tudi pridruži ločenemu mnenju drugega vrhovnega sodnika. Ločeno mnenje je treba napovedati ob odločanju, pridružitve ločenemu mnenju pa ni treba napovedati. Sodnik lahko tudi odstopi od ločenega mnenja, in sicer že tako, da ga ne izdela v predvidenem roku (praviloma sedmih dni), odkar je dobil besedilo odločbe o zahtevi za varstvo zakonitosti. Senat lahko določi rok za izdelavo ločenega mnenja, ki je krajši ali daljši od sedmih dni, če to narekujejo narava ali okoliščine konkretne zahteve za varstvo zakonitosti, in sicer takoj po končanem glasovanju z večino glasov članov senata.

Ločeno mnenje se ne prilaga zapisniku o posvetovanju in glasovanju, saj se nanaša na odločbo o zahtevi za varstvo zakonitosti in se posledično pošilja oziroma vroča skupaj z njo (tako strankam kot tudi organom, ki so pristojni za izvršitev sodne odločbe).

Izrecno je poudarjeno tudi, da je ločeno mnenje javno dostopno in da ga Vrhovno sodišče javno objavi na svoji spletni strani.

Vrhovno sodišče pa lahko vprašanja glede ločenih mnenj, ki niso urejena v ZKP, ureja tudi samo, in sicer s poslovníkom, ki ga sprejmeta najmanj dve tretjini sodnikov Vrhovnega sodišča in ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije (tako lahko npr. po vzoru Ustavnega sodišča Republike Slovenije v poslovníku določijo, da vrhovni sodnik da odklonilno ločeno mnenje, če se ne strinja z izrekom in pritrdilno ločeno mnenje, če se ne strinja z obrazložitvijo.).

K 24. členu (115. člen ZKP)

Prvi odstavek 115. člena ZKP določa tajnost posvetovanja in glasovanja. Glede na to, da se uvaja možnost dajanja ločenih mnenj vrhovnih sodnikov (ki predpostavlja tudi javnost rezultata glasovanja), je treba ustrezno prilagoditi navedeno določbo.⁵⁸

K 25. členu (117. člen ZKP)

Minister, pristojen za pravosodje, določi pravila za postopanje izvršiteljev in detektivov, kadar opravljajo vročanje, in njihovo nagrado. Predlagatelj torej z novelo predlaga ukinitve možnosti vročanja, ki jo je poznal dosedanja 117. člen ZKP, in sicer vročitev fizičnega pisanja po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj kot registrirano dejavnost. V to obliko vročanja je bilo poseženo z novelo ZKP-I.⁵⁹ Navedena novela je v prehodnih določbah predvidevala, da pravne in fizične osebe, ki opravljajo vročanje na podlagi posebnega dovoljenja ministra, pristojnega za pravosodje, prenehajo za posamezno sodišče opravljati dejavnost vročanja v kazenskem postopku, ko posamezno sodišče zagotovi opravljanje dejavnosti vročanja v kazenskem postopku po pravnih in fizičnih osebah, izbranih v postopku javnega naročanja po zakonu, ki ureja javno naročanje (glej tretji odstavek 87. člena novele ZKP-I). Postopek javnega naročanja s strani sodišč ni bil nikoli izveden, zato je ta določba ostala mrtva črka na papirju. Vročitev fizičnega pisanja po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje pisanj kot registrirano dejavnost, je zdaj nadomeščena z vročanjem po izvršiteljih in detektivih. Detektivom pooblastilo za vročanje daje že Zakon o detektivski dejavnosti, izvršitelji pa v postopkih izvršbe po Zakonu o izvršbi in zavarovanju prav tako že opravljajo vročanje sodnih pisanj.

K 26. členu (128. člen ZKP)

Po zgledu zakona, ki ureja splošni upravni postopek, se določa jasna pravica dostopa do dokumentacije kazenskega spisa, ki vsebuje tajne podatke, in sicer tako, da se zagovorniku in strankam dopušča pregled tovrstne dokumentacije, ne pa tudi njen prepis, saj bi se s prepisom lahko razkrila vsebina tajnih podatkov.

K 27. členu (130. člen ZKP)

S predlagano rešitvijo se sorazmerno omejuje možnost pretvorbe denarne kazni, ki je izrečena po ZKP, v zaporno, pri čemer se upošteva odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št.

⁵⁸ V strokovni javnosti je sicer mogoče zaslediti tudi stališče, v skladu s katerim ta sprememba niti ne bi bila potrebna: »Tako kot bi moralo veljati za izid glasovanja, bi morala biti dana tudi možnost, da se javno objavijo ločena mnenja sodnikov. V ZKP ni nobene določbe, ki bi to prepovedovala. [...] Z ustavnoskladno razlago prvega odstavka 115. člena ZKP bi torej sodišča že sedaj lahko omejila tajnost glasovanja zgolj na zapisnik o posvetovanju in glasovanju z zaprtjem ovojnice po javni razglasitvi izida glasovanja z navedbo sodnikov, ki so glasovali proti odločitvi (pritrdilno ločeno mnenje ustavnega sodnika dr. Mitje Deisingerja, ki se sicer zavzema za možnost podaje ločenih mnenj sodnikov na vseh rednih sodiščih; št. U-I-69/15 z dne 28. 1. 2016).

⁵⁹ Uradni list RS, št. 68/08 z dne 8. 7. 2008.

U-I-145/03 z dne 23. junija 2005⁶⁰ in novejši odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up-185/14, U-I-51/16 z dne 28. septembra 2016 (v citiranih dveh odločbah je Ustavno sodišče Republike Slovenije ocenilo, da možnost sodišča, da v postopku odločanja o kaznovanju po 78. členu ZKP izreče denarno kazen, ki se lahko na podlagi 130. člena ZKP nadomesti s kaznijo do 73 dni zapora, pomeni možnost tako hudega posega države v pravice posameznikov, da bi morala biti dejanje in sankcija opredeljena v skladu z jamstvi 28. člena Ustave, izrekanje sankcije pa bi moralo biti predvideno v samostojnem postopku, v katerem bi bila zagotovljena vsa ustavna procesna jamstva kazenskega postopka iz 27. in 29. člena Ustave).

K 28. členu (novi 135.a člen ZKP)

Predlagana je pravna podlaga, ki bo omogočala tudi upravnim enotam, da v skladu z zakonom, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, posredujejo podatke iz kazenske evidence posameznikom, pravnim osebam oziroma zasebnim delodajalcem ter tudi ustanovam, društvom ali skupinam, ki so jim otroci ali mladoletniki zaupani v učenje, vzgojo, varstvo ali oskrbo. Na ta način se omogoča decentralizacija kazenske evidence. Terminologija predlagane določbe je sicer prilagojena terminologiji 250.a člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij,⁶¹ ki sicer ureja dajanje podatkov iz kazenske evidence. Sodišča, državno tožilstvo, državni organi, nosilci javnih pooblastil, policija, organi, pristojni za izvrševanje kazenskih sankcij in pristojni organi, ki sodelujejo v postopku za podelitev amnestije, pomilostitve ali za izbris obsodbe, pa bodo morali glede na svoj položaj v državni ureditvi podatke iz kazenske evidence še naprej pridobivati od Ministrstva za pravosodje oziroma prek varnega elektronskega dostopa do kazenske evidence.

K 29. členu (137. člen ZKP)

Namen ukrepa začasnega odvzema vozniškega dovoljenja, ki ga izreče sodišče, je v tem, da se iz javnega prometa takoj izloči voznik, za katerega se predvideva, da bo še naprej ogrožal javni promet, pri čemer se upoštevajo njegova osebnost, prejšnje življenje in način storitve kaznivega dejanja. Vozniško dovoljenje se odvzame za čas trajanja postopka oziroma že pred njegovo uvedbo. Pred uvedbo kazenskega postopka sme policija, ki opravlja ogled, vzeti vozniško dovoljenje tistemu, za katerega je podan utemeljen sum, da je storil kaznivo dejanje zoper varnost javnega prometa, toda največ za tri dni.

Policija na podlagi zbranih obvestil sestavi kazensko ovadbo, v kateri navede dokaze, za katere je zvedela pri njihovem zbiranju. Kazenski ovadbi priloži tudi predmete, skice, fotografije, uradne zaznamke, izjave in drugo gradivo, ki utegne biti koristno za uspešno izvedbo postopka. V času ogleda kraja dejanja, ki ga je opravila policija kot operativno kriminalistično dejanje v predkazenskem postopku, se ugotavljajo dejstva in okoliščine tudi s pomočjo strokovnjakov in izvedencev. Za izdelavo mnenj, pridobitev rezultatov in s tem ustrezno podkrepljen predlog za začasen odvzem vozniškega dovoljenja je potreben daljši čas (npr. rezultati alkoholimetrične analize, zaslišanje poškodovanih v prometni nesreči, ipd.).

⁶⁰ Uradni list RS, št. 69/2005 in OdlUS XIV, 62: »Ureditev kaznovanja po 11. členu ZPP, predvsem glede zaporne kazni, ki lahko za fizično osebo doseže 30 dni, za (med drugim) odvetnika pa kar 100 dni, očitno dosega takšno stopnjo, ki bi utemeljila sklep, da gre za odločanje o kazenski obtožbi (za kar bi morala biti zagotovljena vsa procesna in materialnopravna jamstva glede kazenskega postopka in glede kaznivih dejanj). Očitno je, da ureditev kaznovanja – ne sama po sebi, pač pa zaradi višine zagroženih kazni, v 11. členu ZPP (torej v okviru pravnega postopka) ni v skladu z zahtevami iz prvega odstavka 23. člena Ustave in iz 6. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in glede jamstev v kazenskem postopku. [...] točka 20: ESČP je glede avstrijske ureditve kaznovanja za žaljive vloge, ki je zelo podobno ureditvi v ZPP, ugotovilo, da zagrožena kazen v višini okoli 1500 EUR (ki se lahko spremeni v zaporno kazen do deset dni) ni tako visoka, da bi že bilo mogoče govoriti o izpolnitvi tretjega kriterija. Nasprotno pa je ugotovilo glede grozeče kazni do 16 dni zapora.« V neskladju z Ustavo je zato, ker določa tako visoke kazni, ki narekujejo sklep, da gre za odločanje o kazenski obtožbi in bi zato morala biti izpolnjena vsa procesna jamstva glede kazenskega postopka tudi po 29. členu Ustave.«

⁶¹ Uradni list RS, št. 110/06 – UPB, 76/08, 40/09, 9/11 – ZP-1G, 96/12 – ZPIZ-1, 109/12 in 54/15; ZIKS-1.

V daljšem časovnem obdobju (petih dni) bo mogoče začasen odvzem vozniškega dovoljenja skupaj s kazensko ovadbo ustrezno konkretizirati, sodišče pa bo na podlagi takšnega predloga lažje opravilo preizkus ali je predlagani začasen odvzem upravičen. Poleg tega bi se kazenski postopek v tem delu »izenačil« s prekrškovnim postopkom (ki je praviloma manj zapleten), kjer mora policija (prekrškovni organ) že zdaj ob začasnem odvzemu vozniškega dovoljenja na podlagi 113.a člena ZP-1 v petih dneh od ugotovitve prekrška in storilca predlagati sodišču, da storilcu začasno odvzame vozniško dovoljenje. Predlog za začasni odvzem vozniškega dovoljenja je sestavni del obdolžilnega predloga.

V praksi prihaja do težav, ker se ukrep začasnega odvzema vozniškega dovoljenja ne zavede v evidenco vozniških dovoljenj (evidenco vodi Ministrstvo za infrastrukturo), kar pa pomeni, da nadzorni organi ob ponovni kontroli osumljenega nimajo podatka o veljavnosti njegovega vozniškega dovoljenja. Zaradi tega je onemogočen učinkoviti nadzor tovrstnih kršiteljev, ki so pogosto objestni vozniki in povratniki ter predstavljajo grožnjo za varnost cestnega prometa. Tako se osumljenca kaznivega dejanja, ki mu je bilo vozniško dovoljenje začasno odvzeto na podlagi 137. člena ZKP postavlja v privilegiran položaj napram storilcu prekrška, ki mu je bilo vozniško dovoljenje začasno odvzeto na podlagi 113.a člena ZP-1. Zato je narejen tudi ustrezen sklic na določbe ZP-1.

K 30. členu (143.a člen ZKP)

V skladu s 143.a členom ZKP sodišča izdajajo potrdila, iz katerih izhaja, da posameznik ali pravna oseba je ali ni v kazenskem postopku. Sedanja ureditev je izvedbeno zapletena in zahtevna tako z vidika prosilca kot tudi sodišča, saj predvideva, da se prosilec osebno zgleda na sodišču tako ob vložitvi prošnje kot ob sprejemu potrdila. Gre za izdajo potrdila o dejstvih, ki so razvidna iz vpisnika, kar sicer ureja 75. člen Sodnega reda. Zato je smiselno črtati del sedanjega drugega odstavka 143.a člena, ki pravi, da sodišče izda potrdilo »tako, da iz informacijskega sistema za spremljanje kazenskih postopkov v Republiki Sloveniji ali druge dokumentacije sodstva izpiše...« Hkrati velja poudariti, da zadnji stavek veljavnega četrtega odstavka 143.a člena ZKP vsebinsko sodi v prvi odstavek, ki določa pogoje oziroma razloge za pridobitev potrdila, da posameznik ali pravna oseba je ali ni v kazenskem postopku, zato se ga s predlogom tja tudi prestavlja.

Sodišče lahko potrdilo izda le, če nedvoumno ugotovi, na katero osebo se prošnja nanaša, zato je v prošnji nujna navedba identifikatorja za enoznačno opredelitev posameznika. Za posameznike je to praviloma EMŠO, vendar le za posameznike, ki so vpisani v centralnem registru prebivalstva (v nadaljevanju: CRP).⁶² Za posameznike, ki niso vpisani v CRP oziroma nimajo EMŠO, pa so ob prvem vpisu v katerikoli kazenski vpisnik zavedeni vsaj obdolženčevo ime, priimek in datum rojstva. Za pravne osebe, ki so vpisane v poslovnem registru, je obvezna sestavina prošnje matična številka, za druge pravne osebe pa davčna številka. Poleg tega se tudi za pravno osebo natančneje določa vsebina prošnje, in sicer v skladu s terminologijo Zakona o sodnem registru (v nadaljevanju: ZSReg).⁶³ Potrdila, da posameznik ali pravna oseba je ali ni v kazenskem postopku, vsebujejo osebne podatke in je zato treba pri njihovi izdaji

⁶² Zakon o centralnem registru prebivalcev (Uradni list RS, št. 72/06 – UPB; v nadaljevanju: ZCrip) v 3. členu določa, da je CRP osrednja zbirka podatkov:

- o državljanih, ki imajo stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji in tujcih, ki imajo dovoljenje za stalno ali začasno prebivanje v Republiki Sloveniji,
- o državljanih, ki so stalno ali začasno, za več kot tri mesece, odsotni iz Republike Slovenije,
- o tujcih, ki v Republiki Sloveniji nimajo dovoljenja za stalno ali začasno prebivanje, imajo pa določene pravice ali obveznosti na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, davkov, iz humanitarnih razlogov ali na drugem področju, če je tako določeno z zakonom. V 8. členu pa ZCrip ureja, kako se določi EMŠO za vse osebe iz 3. člena istega zakona.

⁶³ Uradni list 54/07 – UPB, 65/08, 49/09, 82/13 – ZGD-1H in 17/15.

ravnati s temu primerno skrbnostjo. Sodišča vsakodnevno pošiljajo posameznikom in pravnim osebam dokumente, ki vsebujejo podobne informacije oziroma občutljive osebne podatke: vabila, obtožne akte, odredbe, sklepe, sodbe. Ti dokumenti se vročajo skladno s splošnimi pravili ZKP o vročanju, ne pa tako, da bi se naslovnik moral osebno zglasiti na sodišču zaradi prevzema, in sicer tako v primerih, ko gre za dokumente iz faze kazenskega postopka, v katerih za posameznika oziroma pravno osebo velja domneva nedolžnosti, kot tudi v primerih, ko se dokumenti nanašajo na faze kazenskega postopka, v katerih je o krivdi že pravnomočno odločeno.

V skladu s predlogom se torej prosilcem ne bo treba več osebno zglasiti na sodišču, da prevzamejo potrdilo (s tem v zvezi je pomemben podatek, da so sodišča leta 2014 izdala kar 30.550 potrdil), čeprav bo to še vedno mogoče. Ker pri potrdilu ne gre za akt, ki je »vsebinsko« del kazenskega postopka, temveč je njegova izdaja še najbolj podobna upravnemu postopku, je predvideno osebno vročanje v skladu z zakonom, ki ureja upravni postopek, če bo posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku, sicer pa kar z navadno pošto. Predlog torej izhaja iz predpostavke, da je treba z vidika poenostavitve poslovnih procesov ustrezne varovalke zagotoviti pri prevzemu oziroma vročitvi potrdila, in sicer zlasti v primeru, če je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku (upoštevata se torej občutljivost vsebine posredovanih podatkov).

K 31. členu (143.c člen ZKP)

Predlagana je redakcijska sprememba (popravlja se napačen sklon).

K 32. členu (novi 143.č člen ZKP)

Direktiva 2012/29/EU zahteva, da se žrtve pravočasno in individualno ocenijo, da bi ugotovili posebne potrebe po zaščiti, pri čemer se upoštevajo osebne značilnosti žrtev ter vrsta, narava in okoliščine kaznivega dejanja (ter tudi ravnanje obdolženca in oškodovanca v kazenskem postopku in izven njega – npr. ogrožanje oškodovanca). Posebno pozornost je treba nameniti žrtvam s posebnimi potrebami (žrtve, ki so utrpeli znatno škodo zaradi resnosti kaznivega dejanja; žrtve kaznivih dejanj zaradi predsodkov ali diskriminacije; žrtve, ki so zaradi odnosa s storilcem in odvisnosti od njega posebej ranljive; žrtve terorizma, organiziranega kriminala, trgovine z ljudmi, nasilja na podlagi spola, nasilja med bližnjimi, spolnega nasilja, izkoriščanja ali zločinov iz sovraštva ter žrtve, ki so invalidi); za otroke in mladoletne osebe, ki so žrtve, pa se vedno šteje, da imajo posebne potrebe. Obseg individualne ocene se lahko prilagodi glede na resnost kaznivega dejanja ter stopnjo škode, izvede pa se v sodelovanju z žrtvijo in ob upoštevanju njenih želja (22. člen Direktive). Iz razumljivih razlogov ni treba ocenjevati oškodovancev, ki so pravne osebe.

Pristojni organi že zdaj v različnih fazah (pred)kazenskega postopka ocenjujejo tudi stopnjo ogroženosti žrtev ter jim zagotavljajo ustrezno psihično in fizično zaščito ter pomoč ali pa jih usmerijo k ustreznim organom in organizacijam, ki jim pomoč lahko nudijo. Policija zagotavlja žrtvam zagotavlja tudi pisne informacije o njihovih pravicah v postopku ter usmeritve k različnim oblikam pomoči.

Predlagana rešitev formalizira individualno oceno. Glede na neposredni stik z oškodovancem, ki ga ima v predkazenskem postopku zlasti policija, je predvideno, da bo policija prvenstveno oblikovala individualno oceno, kasneje pa jo bo po potrebi nadgrajevalo državno tožilstvo.

Na podlagi individualne ocene se bo ugotovilo, koliko je oškodovanec izpostavljen sekundarni in ponovni viktimizaciji (nekoliko poenostavljeno se prva nanaša na nadaljnje trpljenje oškodovanca oziroma podoživljanje prvotnega trpljenja, ki ga npr. lahko povzroči neprimerno vedenje do oškodovanca, druga pa na ponovno storitev enakega ali podobnega kaznivega

dejanja proti istemu oškodovancu), ustrahovanju in maščevanju. Takšna ocena pa se bo potem (ob drugih zakonskih pogojih) upoštevala pri ugotovitvi, ali in v kolikšni meri bi oškodovancu koristili ukrepi iz prvega odstavka 84. člena (avdio-vizualno snemanje), šestega odstavka 148.b člena (zaslišanje s strani istih oseb oziroma oseb istega spola), petega in šestega odstavka 240. člena (zaslišanje s pomočjo strokovnjaka oziroma zaslišanje v posebej prilagojenih prostorih), prvega in četrtega odstavka 240.a člena (zaščitni ukrepi za priče), prvega odstavka 244.a člena (videokonferenca) in 295. člena ZKP (izključitev javnosti glavne obravnave).

Policija bo torej individualno oceno sama uporabila v primeru zaslišanja oškodovanca-priče v predkazenskem postopku (šesti odstavek 148.b člena ZKP), sicer pa bo o ostalih zaščitnih ukrepih (ob upoštevanju osvežene individualne ocene in siceršnjih zakonskih pogojev za posamezni ukrep) odločalo sodišče.

Nobene ovire pa ni, da se ne bi individualna ocena uporabila tudi pri drugih ukrepih po ZKP (npr. kadar gre za izključitev javnosti iz razlogov na strani oškodovanca, ali, kadar izvedenec opravlja razgovor z oškodovancem in lahko npr. uporabi t.i. varne sobe).

Drug predpis lahko določi, da individualno oceno za določeno vrsto kaznivih dejanj ali za določena kazniva dejanja izdela in posodablja drug organ (kar bi bilo npr. smiselno pri žrtvah nasilja v družini, kjer CSD že po veljavni ureditvi poda oceno ogroženosti zaradi pridobitve brezplačne pravne pomoči). V takšnem primeru bi šlo seveda le za spremembo pristojnega organa, ne pa tudi same vsebine individualne ocene.

K 33. členu (144. člen ZKP)

V predlagani novi sedmi alineji 144. člena ZKP je podan pomen izraza »oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti«, kot ga opredeljuje 22. člen Direktive 2012/29/EU. Opredelitev novega izraza je smiselna, saj direktiva nato v 23. členu opredeljuje dodatne pravice do zaščite v predkazenskem in kazenskem postopku za take oškodovance, ki so posledično opredeljene v predlagani spremembah in dopolnitvah ZKP. Neustrezno bi namreč bilo v vsakem od dopolnjenih členov ZKP, ki opredeljujejo dodatne pravice oškodovancev s posebnimi potrebami po zaščiti, pisati celotno opredelitev, katerim oškodovancem pripadajo te pravice oziroma v primeru katerih kaznivih dejanj jim te pravice pripadajo. »Duševna celovitost« pomeni v sami definiciji in v povezanih členih v zvezi s pravicami žrtev kaznivih dejanj proces zagotavljanja popolnega stanja (kljub obstoju kaznivega dejanja zoper žrtev) človeka kot polne, priznane osebnosti po 35. členu Ustave Republike Slovenije. Delno podobna določba je predpisana v prvem odstavku 2. člena Pravilnika o varovanju ogroženih uslužbencev policije (Uradni list RS, št. 76/13) - glede varovanja uslužbencev policije. »Znatno prekršeno« predstavlja občutno gradacijo glede na smiselno podobno definicijo »navadnega« oškodovanca, in sicer z vidika posega v osebno ali premoženjsko pravico; praviloma torej ne bo šlo za lažje kaznivo dejanje (npr. tatvina mobilnega telefona, tatvina kolesa), temveč za nekoliko hujše oblike kaznivih dejanj, ali pa bo šlo za lažje kaznivo dejanje, pri katerem bodo pretehtale druge okoliščine (npr. grozovitost izvršitve tatvine ipd.)

Hkrati je v novi sedmi alineji 144. člena ZKP v skladu z (a) (ii) in (b) točko prvega odstavka 2. člena Direktive 2012/29/EU razširjen pojem oškodovanca v procesnem smislu še na določene družinske člane osebe, katere smrt je bila neposredna posledica kaznivega dejanja. V zvezi z navedenim ni mogoče oziroma ne bi bilo utemeljeno sklicevanje na 1. do 3. točko prvega odstavka 236. člena ZKP, ki za druge potrebe že opredeljuje določen krog bližnjih oseb oziroma družinskih članov. Opredelitev v 236. členu ZKP je namreč širša, kot pa jo zahteva direktiva.

Dosedanje sedmo, osmo, deveto in deseto alinejo je treba zaradi navedene dopolnitve ustrezno preštevilčiti, hkrati pa se dosedanja deveta (nova deseta) alineja redakcijsko spreminja, tako da

se pri definiciji zunajzakonske skupnosti izrecno sklicuje na temeljni zakon (dosedanja definicija v 144. členu ZKP namreč ni vključevala odsotnosti »razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna« - prvi odstavek 12. člena ZZZDR). Vprašanje uporabe določb ZKP, ki veljajo za zakonsko oziroma izvenzakonsko skupnost, za sklenjeno oziroma nesklenjeno istospolno partnersko skupnost, pa bo zdaj urejeno v drugem odstavku 2. člena in drugem odstavku 3. člena Zakona o partnerski zvezi.⁶⁴

K 34. členu (146. člen ZKP)

Predlagan je nov drugi odstavek 146. člena ZKP, iz katerega sledi, da naznanitelj priloži oziroma navede dokaze, za katere ve. Hkrati pa predlagani drugi odstavek pravnim osebam javnega in zasebnega prava (zlasti bankam, hranilnicam in drugim gospodarskim družbam – in ne npr. njihovim uslužbencem kot fizičnim osebam) ter podružnicam tujih podjetij (ki niso samostojne pravne osebe; terminologija je prevzeta iz Zakona o gospodarskih dejavnostih) in samostojnim podjetnikom posameznikom (ne pa tudi posameznikom, ki samostojno opravljajo dejavnost – torej notarjem, odvetnikom ipd.) omogoča, da – kadar se odločijo naznaniti kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti – lahko skupaj z naznanilom posredujejo tudi podatke, za katere je z zakonom ali sklepom pristojnega organa osebe zasebnega prava določena kakršnakoli vrsta tajnosti (torej tudi po Zakonu o tajnih podatkih) ali zaupnosti. Gre za podatke, ki nastanejo pri ali v zvezi z dejavnostjo pravne osebe zasebnega prava (npr. kreditna ocena, ki jo banka izdela sama), ali podatke, ki jih omenjeni pravni subjekti pridobijo pri ali v zvezi s svojo dejavnostjo.

Zaradi novega drugega odstavka 146. člena ZKP je treba dosednji drugi odstavek preštevilčiti v tretji odstavek.

K 35. členu (147. člen ZKP)

Že obstoječa ureditev posredovanja ovadbe oziroma podatkov o prejemu ovadbe omogoča različno postopanje z ovadbo glede na tip kaznivega dejanja oziroma obliko zaznave. Odstop od temeljnega pravila, da se ovadbo sprejme in takoj pošlje pristojnemu državnemu tožilstvu, je določen v četrtem odstavku. Podrobneje to tematiko ureja uredba ki ureja sodelovanje državnega tožilstva, policije in drugih pristojnih organov in institucij pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj, ki prav tako razločuje med različnimi situacijami in v povezavi s tem potrebo po tem, v kateri časovni točki se bodisi relevantne informacije (metapodatke) ali celotno dokumentacijo posreduje tožilstvu zaradi nadaljnjih usmeritev oziroma odločitve. Sprememba, predvidena v novem petem odstavku, v ničemer ne spreminja obstoječega in utečenega elektronskega obveščanja o podatkih o prejemu ovadbe oziroma predloga za pregon storilca za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja na predlog. Policija bo še vedno morala posredovati metapodatke o zaznavi in prejemu ovadbe/predloga za pregon na ustaljen način. Vendar pa glede na to, da pa pri predlagalnih deliktih po naravi stvari javni interes za pregon ni tako izrazit, za razliko od uradno pregonljivih kaznivih dejanj, za tovrstna kazniva dejanja ni določen 30 dnevni rok za posredovanje same ovadbe/predloga za pregon oziroma policijskega poročila v dopolnitev ovadbe. To bo pri predlagalnih deliktih z neznanim storilcem storila policija – bodisi, ko ugotovi identiteto storilca, bodisi ko v ta namen opravi katero izmed preiskovalnih dejanj ali izvede drug ukrep iz njene pristojnosti, s čimer poseže po svojih pooblastilih. Izjema od tega drugega pravila je zgolj oprava oglada kraja kaznivega dejanja na javnem kraju, ki po naravi stvari ni posebej invaziven ukrep, kolikor pa na podlagi tega pride do drugih ukrepov, pa je zahtevana enako kot v primeru, da se identificira storilca, posredovati ovadbo/predlog za pregon oziroma poročilo v dopolnitev ovadbe tožilcu v roku 30 dni.

K 36. členu (nov 147.a člen ZKP)

⁶⁴ Uradni list RS, št. 33/16, ZPZ.

Direktiva 2012/29/EU v 5. členu določa, da morajo države članice žrtvam zagotoviti pisno potrdilo o naznanitvi kaznivega dejanja (in njegov brezplačen prevod) in da jim morajo omogočiti podajo ovadbe v jeziku, ki ga razumejo ali pa jim morajo zagotoviti jezikovno pomoč. Iz preambule omenjene direktive sledi, da mora potrdilo vsebovati »osnovne elemente kaznivega dejanja, kot so vrsta kaznivega dejanja, čas in kraj, ter kakršna koli škoda ali izguba, ki jo povzroči kaznivo dejanje. Na potrdilu bi morala biti navedena tudi številka zadeve ter čas in kraj prijave kaznivega dejanja, da bi služilo kot dokaz o prijavi kaznivega dejanja, npr. kot podlaga za zahteve iz zavarovanja (recital 24).«

S predlagano rešitvijo se tako državnemu tožilcu kot tudi drugim organom, ki lahko sprejmejo ovadbo, nalaga obveznost poučiti oškodovanca o pravici do prejema potrdila o vložitvi ovadbe in obveznost izdati takšno potrdilo, če oškodovanec to želi. Oškodovanca je v potrdilu treba opozoriti na dolžnost obveščanja o vsaki spremembi naslova ali prebivališča (zaradi izvrševanja njegovih pravic po 60. členu ZKP). Prav tako ga je v potrdilu treba obvestiti o pravici do prevzema preгона (433. člen ZKP). Sprejem ovadbe se lahko potrdi tudi na kopiji sprejete pisne ovadbe ali na drugem dokumentu v primeru ustne ovadbe, če vsebuje podatke iz prejšnjega odstavka (npr. policijskem zapisniku o sprejemu ustne ovadbe oziroma predloga za pregon).

Možno je, da bo oškodovanec podal ovadbo na način, ki ne bo zagotavljal neposredne komunikacije z državnim tožilcem (npr. preko elektronske pošte). V tem primeru je oškodovanca treba opozoriti na pravico do prejema potrdila (oziroma dolžnost obveščanja o spremembi naslova ter o možnosti prevzema preгона) ob prvem stiku s pristojnim državnim tožilstvom v predkazenskem ali kazenskem postopku.

Upoštevajoč zahteve Direktive 2012/29/EU oškodovancu pri naznanitvi ni treba zagotoviti sodnega tolmača, gre zgolj za brezplačno jezikovno pomoč, ki jo lahko nudi na primer drugi državni tožilec ali druga oseba zaposlena pri državnem tožilstvu, če oseba, ki sprejme ovadbo, ne razume oziroma ne govori istega jezika kot oškodovanec. Izključene so le osebe, ki bi lahko bile kasneje priče v kazenskem postopku – na primer očividci, nadalje osumljenčevi bližnji in osebe, ki zaradi drugih utemeljenih razlogov niso primerne za nudenje jezikovne pomoči (npr. sodno osebje). Oškodovanec lahko zahteva tudi brezplačen prevod pisnega potrdila o podani ovadbi (pri čemer gre lahko tudi za vnaprej pripravljen in preveden obrazec, v katerega se vnesejo osebni idr. podatki).

Predlagana ureditev predstavlja *lex specialis* glede na potrdilo o vpisu ovadbe, ki ga predvideva 81. člen Državnotožilskega reda (saj potrdilo o podaji ovadbe predvideva le za oškodovanca).⁶⁵

K 37. členu (148. člen ZKP)

Predvidene so spremembe možnosti vabljenja na policijo (zaradi zbiranja obvestil ali zaslišanja). Po eni strani se olajšuje vabljenje (ki je možno tudi neposredno ustno, po telefonu ali po elektronski poti), po drugi strani pa se možnost prisilne privedbe praviloma veže na predhodno dovoljenje pristojnega državnega tožilca, o čemer mora biti osumljenec poučen v pisnem vabilu (pri ustnem ipd. vabljenju torej ni možna prisilna privedba). Prisilna privedba osebe, od katere naj bi se zbirala obvestila, pa ostaja nespremenjena. V primeru vabljenja, ki ni pisno, je treba naknadno napraviti uradni zaznamek. Predhodna (ne)odobritev državnega tožilca glede prisilne privedbe se zabeleži v skladu z uredbo, ki ureja sodelovanje med državnim tožilstvom in policijo (smiselno enako velja za primer, kadar soglasja državnega tožilca ni mogoče pravočasno pridobiti, torej, če bi bilo nevarno odlašati, okoliščine pa ne bi dopuščale pravočasne pridobitve soglasja).

⁶⁵ Uradni list RS, št. 7/12 in 29/12.

Osumljenca se bo v skladu s predvidenimi spremembami 148.a člena ZKP praviloma lahko zaslišalo tudi brez prisotnosti zagovornika, če bo zaslišanje sicer zvočno-slikovno snemano. Glede na navedeno je treba ustrezno spremeniti pravni pouk in vključiti možnost, da se osumljenec lahko izrecno odpove pravici do zagovornika.

Urejena je tudi situacija, ko osumljenec spontano začne priznavati krivdo oziroma se izjavljati o kaznivem dejanju. V tem primeru mu mora policija (oziroma državni tožilec, če sam zaslišuje osumljenca) nemudoma dati pravni pouk in ga seznani s tem, da mora biti zaslišan po 148.a členu ZKP. Izrecno je urejena tudi situacija v primeru zbiranja obvestil od osebe, zoper katero se je sum osredotočil kasneje – v tem primeru se z uradnim zaznamkom postopa po prvem odstavku 83. člena ZKP.

Dosedanji sedmi odstavek, ki ureja možnost pritožbe pristojnemu državnemu tožilcu, se dopolnjuje in nadgrajuje. Obstoječi sedmi odstavek 148. člena ZKP ureja možnost pritožbe pri pristojnem državnem tožilcu (v roku treh dni), in sicer za vsakega, zoper katerega je policija uporabila katero izmed dejanj iz drugega ali tretjega odstavka 148. člena ZKP (gre torej za klasične policijske ukrepe v predkazenskem postopku, kot so npr. zbiranje obvestil, preverjanje istovetnosti itd., ter tudi vabljenje oseb). Predlagana je sprememba, ki bolj določno ureja možnost pritožbe. Tako je predvideno, da jo pri pristojnem državnem tožilcu lahko vložita tudi osumljenec in njegov zagovornik, ki jima je policija zavrnila pregled gradiva ali ogled zbranih dokaznih predmetov, ali jima je kar sama zavrnila prepis (ki vključuje tudi kopiranje) spisa (torej brez državnega tožilca) ali pa jima je prepis spisa zavrnila v nasprotju z že danim soglasjem državnega tožilca. Kadar osumljenca v predkazenskem postopku zaslišuje državni tožilec, navedena možnost pritožbe seveda ne more priti v poštev (prvi odstavek 73. člena ZKP). Prav tako je predviden osemdnevni rok, v katerem mora pristojni državni tožilec obvestiti pritožnika o tem, kar je ukrenil. Izrecno je tudi predvideno, da zoper to odločbo ni možna pritožba oziroma upravni spor. Prav tako seveda ni nobenega razloga, da ne bi vzporedno z omenjeno pritožbo potekal tudi pritožbeni postopek zoper delo policistov po ZNPPol. Pritožba po ZKP je namreč prvenstveno namenjena ohranitvi korektnosti kazenskega postopka, medtem ko pritožba po ZNPPol nima vpliva na konkretni postopek, v katerem je prišlo do nepravilnosti.

Delovanje državnega tožilca, ko odloča o dajanju soglasja pomeni delno dopolnitev obstoječega mehanizma usmerjanja policije v predkazenskem postopku (hierarhični pristop v funkciji »*dominus litisa*«). Državni tožilec primarno deluje kot garant javnega interesa bodočega kazenskega postopka ter tudi kot garant zakonitega delovanja policije v predkazenskem postopku, kar okrepi (kot modaliteto delovanja) njegovo oblastno moč (zlasti nadzor), pa tudi odgovornost. Pomoč posamezniku (osumljenec) pa je posredna – zagotavljanje zakonitosti delovanja države v njegovi zadevi posamezniku prinese korist (tako z vidika varstva glede obdelave njegovih podatkov kot tudi morebitne izboljšave možnosti obrambe v prihodnosti).

S spremenjenimi in dopolnjenimi določili devetega odstavka se zagotavljata sprotno obveščanje in zagotavljanje informacij in dokaznega gradiva (poleg dokazov zbranih po 148.a in 148.b členu tudi vse drugo dokazno gradivo kot so razni predmeti, skice, fotografije, priskrbljena poročila, zapisi ipd.) državnemu tožilcu, ki je gospodar predkazenskega postopka in se mu na ta način omogoča še kakovostnejša in celovitejša sprotna obveščenost o izvedenih ukrepih in ugotovitvah policije in s tem pogoji za učinkovito usmerjanje ter zagotavljanje zakonitosti in smotrnega izvajanja policijske preiskave v predkazenskem postopku. Predlagana določba odpravlja tudi dvom o možnosti sporočanja in posredovanja zbranih obvestil, podatkov in gradiva preko varnih elektronskih naprav in povezav med policijo in državnim tožilstvom. Ne glede na to, da v primeru varne elektronske povezave tako posredovanje podatkov in dokumentov omogočajo že zdaj veljavni predpisi, je tudi zaradi pomembnosti varnosti elektronskega posredovanja in izmenjave podatkov v predkazenskem postopku to izrecno urejeno tudi v tem zakonu, ki ureja predhodni in kazenski postopek.

V novem enajstem odstavku sta predvideni smiselna uporaba določb tretjega do šestega odstavka 148. člena ZKP za primer, če osumljenca zasliši državni tožilec in smiselna uporaba določb tretjega in šestega odstavka 148. člena ZKP za primer, če pričo zasliši državni tožilec. Oboje omogočata spremenjeni 148.a in novi 148.b člen ZKP.

Redakcijsko se popravljata drugi in deseti odstavek 148. člena ZKP.

K 38. členu (148.a člen ZKP)

Ključna sprememba pri zaslišanju osumljenca je, da se slednje praviloma lahko opravi brez prisotnosti zagovornika, če se zvočno in slikovno posname. Posledično bo mogoče bodisi zaslišanje v prisotnosti zagovornika (ki je v določenih, taksativno naštetih primerih, obligatorna), bodisi zaslišanje v nenavzočnosti zagovornika, na katerega bo sodišče lahko oprlo svojo sodbo, če bo zvočno in slikovno posneto (vključno z ustreznim pravnim podukom); tretja možnost, v primeru, da osumljenec ne bo imel zagovornika, državni tožilec oziroma policija pa ne bosta želela snemanja, pa pomeni, da sodišče na takšno izpovedbo ne bo moglo opreti svoje sodbe (bo pa takšna izpovedba predstavljala vir, na podlagi katerih se lahko v kazenskem postopku pridobijo procesno veljavni dokazi). Državni tožilec in policija bosta skratka s predlaganimi rešitvami dobila na voljo dodatna »orodja«, ki jih bosta lahko uporabila po svoji presoji (snemanje namreč ostaja v diskreciji zasliševalca, tako kot je tudi po trenutno veljavni ureditvi).

Glede na usmerjevalno vlogo, ki jo ima državni tožilec v predkazenskem postopku, je torej predvideno, da tudi on lahko opravi oziroma prevzame zaslišanje. Določeno je tudi, da se zaslišanje praviloma opravi v uradnih prostorih državnega tožilstva ali policije. Državni tožilec lahko opravi zaslišanje tudi v uradnih prostorih policije, iz razumljivih razlogov pa ni možno tudi obratno. Zaslišanje zunaj uradnih prostorov državnega tožilstva ali policije se opravi le, če je zaslišanje treba opraviti v tujini, če zaradi bolnišničnega zdravljenja prihod osumljenca v uradne prostore ni mogoč ali če bi bilo to nujno za uresničitev namena preiskave v predkazenskem postopku.

Zaslišanje osumljenca se opravi po splošnih določbah, pri čemer je izpuščena možnost soočenja s pričo ali drugim obdolžencem (229. člen ZKP), saj gre za procesno dejanje, ki bi ga glede na njegovo naravo prvenstveno moralo opravljati zlasti sodišče, ne pa policija.

Po 148.a členu ZKP se torej lahko zaslišuje osumljenca tudi brez prisotnosti zagovornika. Predpogoj za »veljavno« zaslišanje osumljenca brez prisotnosti zagovornika je, da se je po pravnem pouku odpovedal pravici do navzočnosti zagovornika ter je to zabeleženo na zvočnem in slikovnem posnetku zaslišanja. Zvočno in slikovno snemanje po eni strani deluje preventivno (z vidika morebitnih zlorab), po drugi strani pa tudi edukativno (saj bo tudi policija dobila bolj natančno povratno informacijo o korektnosti samega zaslišanja).

Pravni pouk (vključno s poukom o tem, pod katerimi pogoji se lahko zaslišanje uporabi kot dokaz na sodišču) in izjava osumljenca, da je razumel pravni pouk ter njegova izjava glede pravice do zagovornika morajo biti zvočno slikovno posneti, ali pa sodišče ne sme opreti svoje odločbe na njegovo izpovedbo (prvi odstavek novega 148.c člena ZKP). Samo snemanje in posneti pravni pouk zagotavljata zadosti močno varovalko za korektnost samega zaslišanja in torej lahko ustrezno nadomestita trenutno ureditev, ki je zaradi absolutne zahteve po zaslišanju v prisotnosti zagovornika ostala neizrabljena.

Nosilec zvočnega in slikovnega posnetka zaslišanja se priloži zapisniku o zaslišanju. Osumljenec in njegov zagovornik lahko na svoje stroške dobijo kopijo zvočnega in slikovnega posnetka zaslišanja takoj, ko je to tehnično izvedljivo. O tej pravici, ki se navede tudi v zapisniku, morata biti izrecno poučena ob podpisu zapisnika (gre torej za posebnost, ki sicer ne

velja za zapisnik, kot se vodi po 79. do 82. členu ZKP oziroma po 84. členu ZKP, ki sicer ureja snemanje preiskovalnih dejanj in ki se po izrecni določbi uporablja tudi za snemanje preiskovalnega dejanja s strani policije – osmi odstavek 84. člena ZKP).

Kolikor osumljenec ne bo imel zagovornika, zaslišanje pa se (po presoji zasliševalca) tudi ne bo posnelo, bo imel zapisnik o zaslišanju takšno procesno vrednost, kot jo imajo po veljavni ureditvi uradni zaznamki, ki jih policija naredi po šestem odstavku 148. člena ZKP.

K 39. členu (nova 148.b in 148.c člena)

148.b člen

Predvidena je možnost zaslišanja priče pred državnim tožilcem oziroma policijo, pri čemer lahko sodišče na tovrstno izpovedbo pod določenimi pogoji opre svojo odločbo. Glede tega, kdo lahko zaslišuje, se smiselno uporabljajo določbe, ki urejajo zaslišanje osumljenca. Tudi glede pridobitve samega nosilca zvočno slikovnega posnetka zaslišanja se smiselno uporabljajo določbe, ki sicer urejajo zaslišanje osumljenca.

Vprašanje, ali bo sodišče lahko oprlo svojo odločbo na zaslišanje priče pred državnim tožilcem ali policijo, je v veliki meri odvisno od same priče, ki lahko zavrne snemanje.

Zaslišanje priče se sicer opravi po splošnih določbah, ki urejajo zaslišanje priče, pri čemer so nekatere možnosti glede na naravo in fazo zaslišanja pred državnim tožilcem oziroma policijo izpuščene (npr. možnost odveze dolžnosti varovanja tajnih podatkov, možnost zaslišanja onemoglih prič na domu, možnost prisilne privedbe, domneva, da je oškodovanec umaknil predlog za pregon, če ne pride na zaslišanje, možnost soočenja prič, možnost prepoznave oseb ali predmetov in možnost videokonference). Možnost prepoznave predmetov je izpuščena glede na odsotnost kontradiktornosti pri zaslišanju s strani državnega tožilca oziroma policije (medtem, ko je ta možnost npr. dopuščena pri zaslišanju osumljenca po 148.a členu ZKP).

Glede na dejstvo, da gre za zaslišanje priče pred državnim tožilcem oziroma policijo (ter da pri zaslišanju z vidika osumljenca ni zagotovljena kontradiktornost) in da sodišče pod določenimi pogoji lahko opre svojo odločbo na takšno izpovedbo, je predviden nekoliko širši pravni poduk za pričo: osebo je treba podučiti, da je njeno zaslišanje prostovoljno in da se bo zaslišanje zvočno in slikovno posnelo, če se bo s tem strinjala. Pred začetkom zaslišanja je treba pričo opomniti tudi, da je dolžna govoriti resnico in da ne sme ničesar zamolčati, nato pa jo opozoriti, da pomeni kriva izpovedba kaznivo dejanje. Povedati ji je treba, da ni dolžna odgovarjati na posamezna vprašanja, če je verjetno, da bi s tem spravila sebe ali svojega bližnjega sorodnika v hudo sramoto, znatno materialno škodo ali v kazenski pregon. Pouk in izjavo priče, da ga je razumela, je treba zabeležiti v zapisniku ter na zvočnem in slikovnem posnetku. Navedeno je tudi pogoj za to, da lahko sodišče na izpovedbo priče opre svojo odločbo (drugi odstavek 148.c člena ZKP).

Direktiva 2012/29/EU predvideva določene posebnosti, če je oškodovanca možno zaslišati pred policijo oziroma v fazi »policijske preiskave«. Glede na individualno oceno oškodovanca je tako mogoče uveljaviti določene zaščitne ukrepe (npr. drugi odstavek 23. člena Direktive 2012/29/EU), poleg tega je treba zaslišanje oškodovanca opraviti kar se da hitro (20. člen Direktive 2012/29/EU), zlasti, če gre za osebo, ki sicer živi v tujini (a točka prvega odstavka 17. člena Direktive 2012/29/EU). Glede na navedeno peti in šesti odstavek novega 148.b člena določata, da se pričo zasliši brez nepotrebne odlašanja, zlasti, če prebiva v tujini (v tem delu je torej predlagana rešitev – iz sistemskih razlogov – širša od omenjene direktive, saj pokriva vse priče). Glede na individualno oceno oškodovanca (143.č člen ZKP) in če z zaslišanjem ni mogoče odlašati ali če to preprečujejo začasni razlogi organizacijske narave (npr. bolniška odsotnost zasliševalca istega spola), pa je predvideno, da zaslišanje oškodovanca kaznivega

dejanja zoper spolno nedotakljivost, kaznivega dejanja nasilja v družini, drugega kaznivega dejanja s prvinami nasilja, ki je storjeno proti bližnjemu ali kaznivega dejanja, ki je bilo proti oškodovancu storjeno zaradi njegovega spola (pri zadnjem torej ne gre za objekt kazenskopravnega varstva, temveč za motiv storilca), opravi policist istega spola kot oškodovanec, če se oškodovanec s tem strinja. Celotno zaslišanje oškodovanca praviloma opravijo iste osebe (s čimer se preprečuje dodaten stres, ki bi ga sicer zaslišanje povzročilo oškodovancu); kadar gre za kaznivo dejanje iz prejšnjega stavka, oškodovanec lahko izrazi željo, da ga zasliši oseba istega spola, pri čemer te osebe potem praviloma med zaslišanjem ne zamenja druga. Tudi pri zaslišanju s strani državnega tožilca oziroma policije je treba zagotoviti možnost zaslišanja v posebej prilagojenih prostorih (četrti odstavek 148.b člena v zvezi z novim šestim odstavkom 240. člena ZKP).

148.c člen

Novi 148.c člen ureja, v katerih primerih lahko sodišče opre svojo sodbo na izpovedbo osumljenca ali priče, pridobljeno v predkazenskem postopku pred državnim tožilcem ali policijo.

Sodišče lahko opre svojo sodbo na izpovedbo osumljenca, če je bil pri zaslišanju navzoč zagovornik ali če je bilo v skladu z ZKP zaslišanje opravljeno v nenavzočnosti zagovornika, bilo pa je zvočno in slikovno posneto, na zvočnem in slikovnem posnetku zaslišanja pa so pravni pouk iz četrtega odstavka 148.a člena tega zakona in izjava osumljenca, da ga je razumel ter njegova izjava glede pravice do zagovornika.

Povedano drugače, prvi odstavek 148.c člena ZKP izrecno ureja dokazno naravo zapisnika o zaslišanju osumljenca. Če je ta sestavljen v navzočnosti zagovornika ali če je zvočno in slikovno posnet, ima lahko polno dokazno vrednost (načelo proste presoje dokazov). Kolikor temu ni tako, pa nima polne formalne dokazne vrednosti in ima enako omejeno naravo kot dosedANJI uradni zaznamek o izjavi osumljenca, ki ga nova ureditev ne pozna več. Vrhovno sodišče se je že izreklo o omejeni dokazni oziroma spoznavni vrednosti tovrstnega zapisa, in sicer primeroma v zadevi I Ips 114/2005 z dne 26. 5. 2005, kjer je med drugim navedeno: "Glede tega, ali uradni zaznamek o izjavi osumljenca, dani po pouku, ostane v spisu, ZKP nima posebne določbe. Do pritrdilnega odgovora je mogoče priti z razlago določb, s katerimi zakon ureja status zapisnika o policijskem zaslišanju in o ravnanju z obvestili, ki jih policija pridobi od osumljenca, še preden je bil nanj osredotočen sum, da je storil določeno kaznivo dejanje. V 2. odstavku 148.a člena ZKP je izrečno predpisano, da se zapisnik o zaslišanju osumljenca pred policijo v navzočnosti zagovornika lahko uporabi kot dokaz v kazenskem postopku. Po 1. odstavku 83. člena ZKP mora državni tožilec, preden pošlje spise sodišču, izločiti obvestila, ki jih je policija zbrala od osumljenca, preden je bil poučen po 4. odstavku 148. člena ZKP. Če tega ne stori državni tožilec, mora taka obvestila iz 2. odstavka 148. člena ZKP po 2. odstavku 83. člena istega zakona izločiti iz spisov preiskovalni sodnik. Koncept ZKP je glede nezakonitih dokazov tak, da določa, na katere dokaze se sodna odločba ne sme opreti in jih je zato treba iz spisov izločiti. Glede uradnega zaznamka o osumljenčevi izjavi pa zakonodajalec take formulacije ni uporabil, zato je mogoče sklepati, da je bil njegov namen, da tak zaznamek ostane v spisu in se z njim lahko seznani tudi sodeči sodnik ... Uradni zaznamek o izjavi je dopustno uporabiti kot podlago za zbiranje dokazov na procesno veljaven način. Na vsebino take izjave, katere dokazna vrednost je v postopku omejena, se lahko opirajo odločbe, ki se izdajajo pred in med preiskavo (odredba o hišni preiskavi, sklep o priporu, sklep o uvedbi preiskave). Podatki, ki jih vsebuje izjava, so lahko tudi podlaga za vložitev neposredne obtožnice, če so izpolnjeni ostali pogoji iz 6. odstavka 170. člena ZKP. V nobenem od teh primerov sodišče ne sme osumljenčeve izjave uporabiti samostojno, ampak vedno v povezavi z že zbranimi dokazi in podatki." S predlagano rešitvijo organsko sledimo in vsled večje pravne varnosti ter jasnosti v ZKP s tem tudi izrecno uzakonjamo ustaljeno sodno prakso in interpretacijo določb ZKP, pri čemer je sedaj že iz poimenovanja (sedaj zapisnik o zaslišanju), ki hkrati bolj odraža naravo tega zapisa, tudi jasno razvidno, da je s trenutkom osredotočenja

suma nastopil nov moment, ki med drugim zahteva ustrezen pravni pouk takoj ob nastopu osredotočenja.

Zaslišanje priče mora biti opravljeno v skladu z ustreznimi določbami 149.b člena ZKP (med drugim mora biti zvočno in slikovno posneto), sodišče pa lahko opre svojo odločbo nanj, če je bila poleg tega obdolžencu v nadaljnjem postopku pred sodiščem dana možnost soočiti se z zaslišano osebo kot pričo in ji postavljati vprašanja. V nasprotnem primeru sodišče na takšno izpovedbo ne more opreti svoje izpovedbe, razen v ozko določenih izjemah, ki jih je treba glede na navedeno razlagati restriktivno (če je priča kasneje umrla, duševno zbolela ali je ni mogoče najti).

Glede vprašanja, kdaj sme sodišče opreti svojo odločbo na zaslišanje osumljenca in priče je sicer treba upoštevati tudi določbe, na katere se sklicujeta 148.a in 148.b člen ZKP, pri osumljencu tako velja, da se ne smejo uporabiti sila, grožnja ali druga podobna sredstva (tretji odstavek 266. člena ZKP), da bi se dosegla kakšna njegova izjava ali priznanje (osmi in deseti odstavek 227. člena ZKP), pri priči velja enako glede na uporabo 237. člena ZKP).

K 40. členu (149.a člen ZKP)

Ustavno sodišče Republike Slovenije je pred časom razveljavilo celotno XIII. poglavje ZEKom-1. Kot je bolj podrobno pojasnjeno v obrazložitvi k spremenjenemu 149.b členu ZKP in novima 149.c in 149.č členoma, je glede na omenjeno odločbo treba izoblikovati katalog kaznivih dejanj, pri katerih bo dovoljeno pridobiti podatke o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju. Iz sistemskega vidika ni videti utemeljenega razloga, da bi se ta katalog razlikoval od že obstoječega kataloga kaznivih dejanj po 149.a členu ZKP (torej od kataloga kaznivih dejanj, v zvezi s katerimi se lahko odredi ukrep tajnega opazovanja). To pa je obenem tudi priložnost, da se obstoječi katalog dopolni in prečisti, upoštevajoč zlasti težo kaznivih dejanj oziroma varovano dobrino. Tako sta na primer v obstoječem katalogu tudi kaznivi dejanji obremenjevanja in uničevanja okolja po 332. členu KZ-1 in onesnaženje morja in voda s plovil po 333. členu KZ-1 – navedba obeh v 2. točki 149.a člena ZKP je odveč, saj prideta v poštrev že po 1. točki 149.a člena ZKP (saj je zagrožena kazen zapora pet ali več let).

Katalog kaznivih dejanj bo torej zdaj nekoliko širši, kot je v četrtem odstavku 149.a člena ZKP, v določenem manjšem delu pa tudi nekoliko ožji. Pri tem je treba opozoriti, da črtanje posameznega člena iz kataloga v 2. točki četrtega odstavka 149.a člena ZKP še ne pomeni, da je omenjena inkriminacija v celoti izključena (upoštevajoč 1. točko četrtega odstavka 149.a člena ZKP, po kateri pride v poštev katero koli kaznivo dejanje, za katerega je predpisana kazen zapora petih ali več let). Poleg tega zdaj v katalogu v 2. točki četrtega odstavka 149.a člena ZKP ne bo več izrecno navedeno kaznivo dejanje Zloraba notranje informacije po 238. členu KZ-1, ker je slednje že izrecno navedeno v katalogu po 2. točki drugega odstavka 150. člena ZKP, na katerega se izrecno sklicuje prvi katalog. Ker pa gre v tem primeru za katalog kaznivih dejanj, ki se nanaša na prikriti preiskovalni ukrep, kar pomeni, da mora biti normativna podlaga kar se da jasna in določna ter upoštevajoč že uveljavljeno tehniko kataloškega normiranja (npr. v drugem odstavku 150. člena ZKP) so pri členih, navedenih v 2. točki četrtega odstavka 149.a člena ZKP izrecno izpostavljene vse oblike, ki pridejo v poštev (tudi tiste, ki so sicer pokrite že s »splošno klavzulo« 1. točke četrtega odstavka 149.a člena ZKP, torej pri katerih je zagrožena kazen 5 ali več let zapora). V nasprotnem primeru bi se lahko zgodilo, da bi bili določeni odstavki istega člena KZ-1 pokriti po 2. točki, nekateri drugi odstavki pa po 1. točki četrtega odstavka 149.a člena ZKP, kar bi pomenilo, da bi morali naslovniki pravne norme določbe ZKP brati skupaj z zadevnimi členi KZ-1.

Iz prečiščenega in dopolnjenega kataloga je delno izključeno prikrivanje (po četrtem odstavku 217. člena KZ-1), in sicer zaradi nemožnosti utemeljitve z vidika načela sorazmernosti glede stopnje posega v pravico do komunikacijske zasebnosti. Peti odstavek (hudodelska združba) pa

je vključen po kriteriju višine zaporne kazni. Iz enakega razloga je delno izključeno tudi kaznivo dejanje povzročitev splošne nevarnosti po 314. členu KZ-1.

Glede grožnje po 135. členu KZ-1 in zlorabe osebnih podatkov po tretjem, četrtem in petem odstavku 143. člena KZ-1 ter javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti po 297. členu KZ-1 je z vidika varovanih vrednot oziroma dobrin in ob upoštevanju načela sorazmernosti še bilo možno (mejno) predlagati vključitev v katalog, podobno velja za nekatera druga kazniva dejanja. Glede prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države iz 308. člena KZ-1 – to kaznivo dejanje je vključeno z vidika (pomembnosti) primarno varovane vrednote (ozemeljska suverenost, ozemeljska oblast – jurisdikcija) kot tudi z vidika določene "predikatnosti" do kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi (zlasti 113. in 112. člen KZ-1).

V katalog so vključena tudi kazniva dejanja zalezovanja po 134.a členu KZ-1, ponarejanja listin po 250. členu KZ-1, posebnega primera ponarejanja listin po 251. členu KZ-1, mučenja živali po drugem, tretjem in četrtem odstavku člena 341. člena KZ-1, goljufije na škodo Evropske unije iz 229. člena KZ-1 (zlasti glede na naravo oziroma posledice omenjenih kaznivih dejanj).

Pomoč storilcu po storitvi kaznivega dejanja iz 282. člena KZ-1 je vključena samo, če se nanaša na kazniva dejanja, ki so določena v četrtem odstavku 149.a člena ZKP, in sicer tudi zoper osebe iz četrtega odstavka 282. člena Kazenskega zakonika (torej storilčeve bližnje); navedeno posledično vpliva tudi na možnost pridobitve prometnih podatkov glede navedenih oseb.

Glede na dejstvo, da bo katalog kaznivih dejanj iz četrtega odstavka 149.a člena ZKP veljal tudi za pridobivanje prometnih podatkov, je treba poudariti, da vanj niso vključene (navadne) tatvine, zatajitve ipd., ki so do začetka učinkovanja odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije iz leta 2014 po nekaterih ocenah predstavljale relativno velik delež izrečenih oziroma predlaganih ukrepov glede posega v podatke o prometu, čeprav z vidika načela sorazmernosti tega ni možno upravičiti.

Predlagano je tudi redakcijsko črtanje štirinajstega odstavka 149.a člena, ki ureja postopek podajanja pobude za dovolitev oziroma odreditev ukrepov tajnega opazovanja pri kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na zasebno tožbo. Po noveli KZ-1C se kaznivo dejanje Grožnje iz 135. člena KZ-1 namreč ne preganja več na zasebno tožbo, temveč na predlog (19. člen novele KZ-1C).

K 41. členu in 42. členu (149.b člen ZKP ter novi 149.c, 149.č in 149.d členi ZKP)

Izhajajoč iz odločbe Ustavnega sodišča U-I-65/13-19 z dne 3. julija 2014 ter relevantnih sodb Sodišča Evropske Unije (Digital Rights Ireland Ltd.⁶⁶, Tele2 Sverige AB⁶⁷) in Evropskega sodišča za človekove pravice (Zakharov proti Rusiji⁶⁸, Szabó in Vissy proti Madžarski⁶⁹) je predlagatelj upošteva načelo sorazmernosti in posledične zahteve po niansiranem pristopu k posegom v človekove pravice in svoboščine, na novo uredil režim pridobivanja prometnih in sorodnih podatkov za potrebe kazenskega postopka.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je namreč razveljavilo celotno XIII. poglavje ZEKom-1. Med drugim je ocenilo, da omenjeni ukrep ni nujno potreben, ker zakonodajalec obdelave osebnih podatkov ni zamejil le na preiskovanje, odkrivanje in pregon hudih kaznivih dejanj (zlasti 20., 23. in 27. točka obrazložitve).⁷⁰ Ker je zakonodajalec z določitvijo obvezne hrambe

⁶⁶ Št. C-293/12 z dne 16. 5. 2014 (združeni zadevi C-293/12 in C-594/12).

⁶⁷ Št. C-203/15 z dne 21. 12. 2016 (združeni zadevi C-203/15 in C 698/15).

⁶⁸ Št. [47143/06](#) z dne 4. 12. 2015.

⁶⁹ Št. 37138/14 z dne. 12. 1. 2016.

⁷⁰ Podobno tudi Sodišče Evropske unije v sodbi v združenih zadevah C-293/12 in C-594/12 z dne 8. 4. 2014 (zlasti točka 61, nato pa tudi točke 41, 42, 49, 51, 57, 58, 59 in 60 obrazložitve).

prometnih podatkov izrazito posegel v pravico do varstva osebnih podatkov, hkrati pa ni skrbno odmeril okoliščin, na podlagi katerih bi ta poseg zamejil le na tisto, kar je še nujno za dosego namena, je s tem nesorazmerno posegel v pravico do varstva osebnih podatkov iz prvega odstavka 38. člena Ustave (zlasti 27. točka obrazložitve). Upoštevajoč citirano odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije (zlasti opombo št. 33⁷¹), je treba izoblikovati ožji katalog kaznivih dejanj, v primeru katerih bo takšen poseg dovoljen. Podobno stališče je mogoče zaslediti tudi v strokovni literaturi.⁷² Glede na navedeno je oblikovan dopolnjen in prečiščen katalog kaznivih dejanj po četrtem odstavku 149.a člena ZKP, ki je sicer namenjen odreditvi ukrepa tajnega opazovanja, vendar pa ni videti utemeljenega razloga, da bi imeli drugačen katalog kaznivih dejanj za pridobivanje prometnih podatkov po 149.b členu ZKP (katera kazniva dejanja so vključena v omenjen katalog je bolj podrobno pojasnjeno v obrazložitvi spremembe tistega člena).

Glede na omenjene sodbe najverjetneje uvedba obvezne neselektivne hrambe prometnih podatkov v bodoče ne bo mogoča, zato se zakonsko ureja dostop do podatkov, ki jih operaterji hranijo iz drugih (komercialnih) razlogov, kjer skladno z ZEKom-1 operaterji lahko že zdaj hranijo določene prometne podatke, in sicer za krajši čas.⁷³

Prej enotni 149.b člen ZKP je predlagatelj glede na različno intenzivnost in kakovost posega v človekove pravice in svoboščine razdelil v tri člene (novi 149.b, 149.c in 149. č člen) ter pri vsakem poskrbel za ustrezne sistemske varovalke pred zlorabami.

V spremenjenem 149.b členu se ureja vsebina dosedanjega klasičnega ukrepa po prvem in drugem odstavku obstoječega člena. Odreditev ukrepa (za nazaj - *ex tunc*) je vezana na prenovljen nabor kataloških kaznivih dejanj v 149.a členu. Predlagatelj je jasno določil meje uporabe tega ukrepa oziroma tiste vrednote za katere ocenjuje, da so tako pomembne, da je za njihovo zaščito dovoljen tako invaziven poseg. Pri tem velja izrecno izpostaviti, da je možnost uporabe ukrepa po 149.b členu ZKP, če »je to potrebno zaradi preprečitve nastanka hujših posledic za življenje ali zdravje ljudi« predvidena kot sistemska izjema (zato so tudi predvidene močnejše kavtele pred zlorabami v smislu obveznega obveščanja po četrtem odstavku) za varovanje vrednote življenja in zdravja ljudi, ki pride v poštev za tiste kategorije podatkov, ki jih ni mogoče pridobiti na podlagi ZEKom-1 (glej 134. člen ZEKom-1).

Drugi odstavek podrobneje ureja vsebino predloga in odredbe, pri čemer je glede na obstoječo ureditev natančneje določeno, da mora biti identifikacija komunikacijskega sredstva dovolj natančna, da zahtevek omejuje na vnaprej omejen in določljiv seznam oseb.

Nov je tudi tretji odstavek, ki v izjemnih primerih dovoljuje ustno odredbo preiskovalnega sodnika, če obstaja nevarnost da bi bila zaradi odlašanja ogrožena življenje ali zdravje ljudi. V četrtem odstavku je predlagan *ex post* sistem nadzora nad tem ukrepom z dolžnostjo, da se

⁷¹ Opomba št. 33 v odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-65/13 z dne 3. 7. 2014.

⁷² Gorkič Primož, Hramba in obdelovanje prometnih podatkov za namene kazenskega postopka po razveljavitvi ZEKom-1, Pravna praksa št. 33/14, GV Založba, Ljubljana, 2014, str. 6-10: : »Pri tem zlasti ni mogoče mimo opombe 33 v odločbi, ki primerja 149.b člen ZKP in 150. člen ZKP, pri katerem je zakonodajalec določil katalog kaznivih dejanj, katerih preiskovanje lahko poteka tudi s posegi v komunikacijsko zasebnost. Menim, da je mogoče prvi in drugi odstavek 149.b člena ZKP razlagati skladno z Ustavo in uporabljati brez - sicer zelo zaželeno in celo nujno intervencije zakonodajalca.«.

⁷³ »Dalje lahko operater dlje časa hrani tiste prometne podatke, ki jih sam potrebuje za potrebe obračuna in za plačila v zvezi z medomrežnim povezovanjem (2. odstavek 151. člena ZEKom-1). Rok hrambe je omejen do popolnega poplčila storitve, če pa do tega ne pride, pa najdlje do preteka zastaralnega roka (največ eno leto po poteku leta, v katerem je terjatev dospela v plačilo, 3. točka 1. odstavka 355. člena Obligacijskega zakonika v zvezi z 2. odstavkom istega člena, čeprav večino operaterjev glede na njihove splošne pogoje podatke hrani največ 3 mesece od datuma dospelosti računa).« Mnenje IP, št. 0712-1/2014/2620, 30.07.2014.

oseba, katere podatki so bili posredovani, o tem nemudoma obvesti. Obveščanje na način, kot je predviden, po oceni predlagatelja predstavlja nujen sistemski nadzorni mehanizem

Za običajne primere (s pisno odredbo sodnika za kataloška kazniva dejanja) pa se dosedanja neomejena prepoved obveščanja osumljencev o posredovanju podatkov časovno omejuje na štiriindvajset mesecev po posredovanju podatkov, pri čemer pa lahko sodišče v odredbi določi drugačen rok (oziroma ga spremeni, podaljša, ali prepoved seznanitve odpravi), če to terjajo posebne okoliščine primera. Splošni rok štiriindvajsetih mesecev predstavlja razumen čas za zaključek predkazenskega postopka (v primerjavi s šestmesečnim rokom za zaključek preiskave). Zakon tako v običajnih primerih ne določa obveznega obveščanja osumljencev temveč le časovno omejuje odstop od splošnih predpisov v teh primerih glede seznanitve z lastnimi osebnimi podatki.

Drugačen rok in obvezen način obveščanja pa sta predvidena za sistemsko izjemo v primeru obveščanja po prvem in tretjem odstavku v zvezi z varovanjem življenja in zdravja ljudi. Ker gre za izjemo, so tudi pogoji glede obveščanja bistveno strožji, kar je dodatno varovalo, da po tej izjemi ne bo poseženo prepogosto oziroma takrat, ko bi se lahko uporabila splošna pravila.

Hkrati je izrecno opredeljeno, da na podlagi tega člena ni mogoče zahtevati podatkov, ki se nanašajo na vsebino komunikacije, pridobljene podatke pa je dovoljeno uporabiti samo za namene zadeve, v zvezi s katero so bili pridobljeni (smiselno enako velja za 149.c člen ZKP).

Predvideno je, da se odredba vroča operaterjem oziroma ponudnikom storitev informacijske družbe v delu, ki se nanaša nanj (pri čemer se upoštevajo tudi izkušnje oziroma stališče Informacijskega pooblaščenca).

Za razliko od 149.b člena, novi 149.c člen ZKP ureja t. i. *ex nunc* odredbe. Ker gre za ukrep za naprej, kar pomeni večjo osredotočenost in manjšo invazivnost, je tu katalog kaznivih dejanj pa ustrezno širši, upošteva načelo sorazmernosti in metodo niansiranja. Po razpoložljivih podatkih predlagatelja relativno velik delež predlogov po dosedanjem 149.b členu odpade na kazniva dejanja zatajitve, tatvine in velike tatvine, za katera se bo lahko uporabljal ta člen.

Drugi odstavek 149.c člena ZKP specificira vsebino pisne odredbe (vključno z zahtevo po obrazložitvi sorazmernosti uporabe ukrepa, izbire kategorije podatkov in časovne komponente ukrepa). Posebej velja poudariti, da je na podlagi tega člena omogočeno t. i. sledenje v realnem času, če so za to podani tehnični pogoji, in sicer za kataloška kazniva dejanja iz 149.a člena ali če je podano soglasje lastnika oziroma zakonitega uporabnika. S tem zadnjim primerom so pokrite statistično pogoste situacije pri uporabi tega ukrepa, ko recimo pride do tatvine ali zatajitve mobilnega telefona. V ostalih primerih je posredovanje podatkov, ki se nanašajo na lokacijo komunikacijskega sredstva ali uporabnika, po načelu sorazmernosti izključeno. Pri tem gre za primerljivo tehtanje, upošteva stopnjo invazivnosti, kot pri ukrepu tajnega opazovanja, katerega se prav tako ne more odrediti za vsa kazniva dejanja, temveč zgolj za kataloško določena.

V četrtem odstavku 149.c člena je vgrajena enaka sistemska varovalka glede obveščanja kot v predhodnem členu, peti odstavek pa tudi v primeru 149.c člena izjemoma dopušča ustno odredbo za namen preprečitve nastanka hujših posledic za življenje ali zdravje ljudi, ob enakih pogojih in kavitelah glede obveščanja kot v predhodnem členu - pri čemer je treba upoštevati tako določbo tretjega kot tudi relevantni del četrtega odstavka 149.b člena.

Tako v 149.b kot v 149.c členu ZKP je ohranjena določba, da se podatki sporočajo pristojnemu organu, kar pa seveda ne pomeni, da preiskovalni sodnik ne bi mogel v posameznem primeru po lastni presoji odrediti tudi (hkratnega) posredovanja njemu samemu.

Novi 149.č člen ZKP ureja primere iz obstoječega tretjega odstavka 149.b člena. Ker so se v praksi pojavljali dokumentirani primeri, ko je bil s strani policije ta ukrep preširoko uporabljen, včasih tudi za pridobivanje prometnih komunikacijskih podatkov varovanih po 37. členu Ustave, nov zapis jasneje določa da ta člen nikakor ni bil niti ni namenjen temu – to pokrivata predhodna dva člena (149. b in 149. c člen), kar jasno izhaja iz drugega in četrtega odstavka 149.č člena.

Predvidena je tudi sprememba, v skladu s katero lahko na podlagi 149.č člena ZKP izrecno deluje tudi državni tožilec ali sodišče samostojno (kar je sicer *a fortiori* logično že s sistemskega vidika, glede na to, da ima po veljavni zakonodaji to možnost tudi policija sama).

Kot sistemske varovalke pred morebitno zlorabo ali nepravilno uporabo tega člena iz malomarnosti sta predvidena dva ukrepa. Zakon predvideva možnost (pričakovano previdnostno ravnanje) operaterja ali ponudnika storitev informacijske družbe, ne pa kot kakršenkoli obliko odgovornosti, če operater ali ponudnik te možnosti ne uporabi, da namesto državnemu tožilcu oziroma policiji podatke na svoje stroške pisno posreduje neposredno pristojnemu sodišču. Preiskovalni sodnik nato opravi ustrezno presojo in zbrane podatke bodisi posreduje državnemu tožilcu oziroma policiji bodisi jih uniči. Če jih uniči, o tem napravi uradni zaznamek in ga posreduje operaterju oziroma ponudniku storitev informacijske družbe, vodi pristojnega okrožnega državnega tožilca (če je šlo za zahtevek državnega tožilca) ali državnemu tožilcu in Ministrstvu za notranje zadeve (če je šlo za zahtevek policije) in policiji, ki imajo možnost uvesti potrebne (npr. notranje-organizacijske) ukrepe. Zadnja sistemska varovalka je nadzor *ex post*, ki je zagotovljen preko možnosti obveščanja osebe, katere podatki so bili s strani operaterja ali ponudnika posredovani.

Zlato pravilo glede razmejitve med ukrepom po tem členu in predhodnih dveh členih je, da če je za pridobitev zelenega podatka potrebna kakršna koli obdelava (t.j. vpogled, prilagajanje, spreminjanje, razvrstitev ali povezovanje,...) katerekoli (komercialne) baze prometnih podatkov, s katero razpolaga operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe, potem ne gre za ukrep, ki bi bil dovoljen po tem členu. To logično pomeni, da tudi operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe po tem členu ne sme obdelovati svojih baz prometnih podatkov, da bi prišel do derivativnega »naročniškega« podatka za organ, ki od njega zahteva tak podatek. Slednji ima na voljo ukrepe za pridobitev prometnih podatkov po predvidenem postopku po 149.b in 149.c členu ZKP, operater oziroma ponudnik storitev informacijske družbe pa ima v tem primeru na voljo možnost iz drugega odstavka 149.č člena ZKP.

Tako se bo na podlagi prvega odstavka tega člena lahko od operaterjev (oziroma ponudnikov storitev informacijske družbe) zahtevalo podatke o naročniku in morebitnem zakonitem zastopniku znanega naslova elektronske pošte, telefonske ali IMSI številke. Za znanega naročnika je tako mogoče pridobiti podatke, ki se nahajajo v pogodbi (naročnik, podatki iz 148. člena ZEKom-1, kraj in čas sklenitve pogodbe) ter podatke v zvezi s pogodbo, ki ne predstavljajo posega, za katerega se zahteva uporaba pooblastil iz 149.b in 149.c člena (IMSI številka, podatek o aktivaciji in deaktivaciji telefonske številke).

Zaradi skladnosti z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije, Sodišča Evropske unije ter Evropskega sodišča za človekove pravice omenjenimi na začetku te obrazložitve, pa se izrecno prepoveduje zahtevanje in posredovanje podatkov, ki se lahko zahtevajo samo po 149.b ali 149.c členu ZKP in jasno določa, da med te podatke spadajo tudi podatki, za katere morda na prvi pogled ni nedvoumno, da spadajo v kategorijo varovanih podatkov, vendar je za

njihovo pridobitev potrebna obdelava tako varovanih podatkov s strani operaterja oz. ponudnika informacijske družbe (npr. dinamični IP-ji, čas uporabe ali aktivnosti telefona, SIM kartice ali uporabniškega računa storitev informacijske družbe, karkoli vezano na IMEI številko, razen podatkov o prodaji določenega aparata s strani operaterja). Ker gre pri teh podatkih za varovanje komunikacijske zasebnosti je skladno s 37. členom Ustave v splošnem za njihovo pridobitev oz. obdelovanje potrebna sodna odredba (kar je s to novelo sistemsko rešeno v 149.b in 149.c členu ZKP). Prav tako je v sodbi Tele2 Sodišče Evropske Unije povedalo, da je za pridobitev tovrstnih podatkov potrebna presoja sodišča oz. nepristranskega (in od izvršne veje relativno) neodvisnega nadzornega organa, torej ne policije.⁷⁴

Upošteva je odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up-540/11 z dne 13. 2. 2014 (zadeva Benedik)⁷⁵ lahko uporabnik s svojim ravnanjem komunikacijo navzven naredi tako zelo javno, da jo s tem izvzame upravičenemu pričakovanju zasebnosti, s čimer pa hkrati odtegne tudi prometnim podatkom v zvezi s to komunikacijo varstvo po strogemu režimu varovanja komunikacijske zasebnosti iz 37. člena Ustave. V navedeni odločbi se je Ustavno sodišče Republike Slovenije posebej močno navezalo na pomen okoliščin konkretnega primera pri tej presoji. Prav tako je izpostavilo pomen komunikacijske zasebnosti kot čedalje bolj pomembne ustavne vrednote glede na razvoj in prepletenost sodobnega življenja z informacijsko tehnologijo. Glede na to, da gre pri razmejitvi oziroma subsumpciji tega, kaj predstavlja takšno komunikacijo, ki zaradi ravnanja posameznika ne uživa ustavnega varstva po 37. členu Ustave za pomembno pravno in dejansko vprašanje s stališča varstva človekovih pravic posameznika in pri tem dejansko pravzaprav tudi za neposredno odločanje o (ne)obstoju pravice iz 37. člena Ustave Republike Slovenije, je ta presoja pridržana sodišču (zahteva, da se v vsakem konkretnem primeru presoja, ali gre za uporabo 37. člena Ustave glede na doktrino iz zadeve št. Up-540/11). Sodišče v tem primeru ne presoja upravičenosti posega v komunikacijsko zasebnost, ampak ali so zahtevani podatki sploh varovani. Če sodišče ugotovi, da niso, potem se lahko v zvezi s konkretno komunikacijo, ki je predmet presoje, pridobi že na podlagi zgolj razlogov za sum tudi druge kategorije podatkov.

S predlaganim novim 149.d členom ZKP se določa pravna podlaga za identifikacijo storilca kaznivega dejanja, ki se preganja na zasebno tožbo. Zasebni tožilec bo tako lahko predlagal sodišču, da zaradi učinkovitega sodnega varstva od upraviteljev zbirk osebnih podatkov pridobi osebne podatke (določljivega) storilca, vključno z osebnimi podatki, ki jih upravljajo operaterji in ponudniki storitev informacijske družbe. Hkrati je (posredno, preko sklicevanja na novi 149.č člen ZKP) zaradi upoštevanja odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-65/13-19 z dne 3. julija 2014 izrecno izvzeta možnost pridobitve prometnih podatkov (razen v primeru izjeme po 149.č členu ZKP).

K 43. členu (nova 150.a in 150.b člena ZKP)

Predlagani prvi odstavek novega 150.a člena ZKP določa, da sme policija z IMSI lovilec ugotavljati:

1. podatke, potrebne za razpoznavo številke komunikacijskega sredstva in številke za elektronsko komuniciranje za namen priprave ukrepa iz prvega odstavka 149.b člena, prvega odstavka 149.c člena ali ukrepa iz 1. točke prvega odstavka 150. člena ZKP;
2. lokacijo komunikacijskega sredstva.

Ukrep iz zgornje 1. točke lahko v skladu s predlaganim drugim odstavkom odredi preiskovalni sodnik na predlog državnega tožilca le, če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka 150. člena tega zakona in če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da se za komunikacijo v zvezi s tem kaznivim dejanjem uporablja komunikacijsko sredstvo ali bo tako

⁷⁴ Glej supra, op. št. 67, 120. odstavek.

⁷⁵ Uradni list RS, št. 20/2014 in OdlUS XX, 33.

sredstvo uporabljeno, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da izvajanje ukrepa iz prvega odstavka 149.b člena, prvega odstavka 149.c člena ali ukrepa iz 1. točke prvega odstavka 150. člena tega zakona brez ugotavljanja podatkov, potrebnih za razpoznavo številke komunikacijskega sredstva in številke za elektronsko komuniciranje, ne bi bilo možno ali bi bilo povezano z nesorazmernimi težavami.

Ukrep iz zgornje 2. točke pa se glede na tretji odstavek lahko odredi le, če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka 150. člena tega zakona ali kaznivega dejanja protipravnega odvzema prostosti po 133. členu KZ-1 in če obstaja utemeljeni sum, da za komunikacijo v zvezi s tem kaznivim dejanjem uporablja določeno komunikacijsko sredstvo ali bo tako sredstvo uporabljeno, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da odkrivanje lokacije storilca z drugimi ukrepi ne bi bilo možno ali bi bilo povezano z nesorazmernimi težavami.

Vsebina predloga in sodne odredbe je predpisana v prvem odstavku 152. člena ZKP, ki se ustrezno spreminja.

Policija mora v skladu s predlaganim petim odstavkom o izvedbi navedenih prikritih preiskovalnih ukrepov, o pregledu IMSI lovilca ter ugotovitvah sestaviti zapisnik, ki mora obsegati vsaj:

- navedbo prepoznanih številke komunikacijskih sredstev, številke za elektronsko komuniciranje oziroma lokacij komunikacijskih sredstev;
- datum ter uro začetka in konca uporabe ukrepov iz prvega odstavka tega člena;
- podatke, ki omogočajo identifikacijo izvajalcev ukrepov;
- številko odredbe in sodišče, ki jo je izdalo;
- način izvedbe ukrepa;
- ugotovitve na podlagi izvajanja ukrepa in druge pomembne okoliščine.

Šesti odstavek ureja pravila obdelave osebnih podatkov tretjih oseb – torej oseb, ki niso osumljenci ali obdolženci, pridobljenih z IMSI lovilcem. Navedene podatke je dovoljeno obdelovati le takrat, ko je to iz tehničnih razlogov neizogibno potrebno za doseg cilja ukrepa, in na način, da se najmanj posega v pravice teh oseb. Ti podatki se, razen za primerjavo podatkov pri ugotavljanju identitete številke za razpoznavo komunikacijskega sredstva, ne smejo uporabljati in se morajo po prenehanju izvajanja ukrepa takoj izbrisati. O izbrisu se sestavi zapisnik, ki mora vsebovati tudi število izbranih podatkov.

V skladu s sedmim odstavkom mora IMSI lovilca za zakonito izvedbo novega prikritega preiskovalnega ukrepa omogočiti sledljivost obdelav podatkov (torej tako vpogledov v zapise kot tudi sprememb v zapisih, njihovega kopiranja in podobno). Ne gre za trajno sledljivost obdelav, saj je sledljivost povezana z možnostjo uveljavljanja upravičenih oseb, na katere se podatki nanašajo. Če bodo podatki namenjeni uporabi v nadaljnjem postopku (torej gre za osebne podatke osumljenca, ki se ne izbrišejo po predlaganem petem odstavku novega 150.a člena), je za ravnanje z njimi postopek predviden v 154. členu ZKP, v zvezi s katerim so prav tako predlagane ustrezne spremembe. V zvezi s podatki oseb, ki niso osumljenci ali obdolženci (in ki se v skladu s petim odstavkom po prenehanju ukrepa brišejo), pa poseben rok za zagotavljanje sledljivosti ni določen, kar pomeni, da mora biti zagotovljena v roku, ki ga določa Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) – torej šest let.

Treba je izpostaviti, da je že po veljavni ureditvi mogoče, da preiskovalni sodnik odredi način izvršitve ukrepa, ki ga odredi, torej je lahko pri izvedbi samega ukrepa tudi prisoten, kar velja tudi za uporabo IMSI lovilca.

Po predlaganem osmem odstavku novega 150.a člena ZKP IMSI-lovilca ni dovoljeno uporabljati za prisluškovanje elektronskim komunikacijam ali ugotavljanje lokacije komunikacijskih sredstev oseb, ki niso osumljenci oziroma obdolženci, temveč le za ugotavljanje podatkov o številkah in lokaciji komunikacijskega sredstva osumljenca ali obdolženca. Prav tako ni dovoljeno

uporabljati takšnega IMSI-lovilca, s katerim bi se lahko prisluškovalo (ne zadostuje torej le elektronska blokada te funkcije; lahko se uporablja le IMSI-lovilec, ki ni hkrati tudi prenosna prisluškovalna naprava).

Če bi bili ukrepi izvršeni v nasprotju s pravili iz novega 150.a člena ZKP ali brez odredbe preiskovalnega sodnika ali v nasprotju z njo, sodišče ne bo smelo opreti svoje odločbe na tako dobljene podatke.

V predlaganem novem 150.b členu ZKP je določena dodatna možnost za uporabo ukrepa ugotavljanja lokacije komunikacijskega sredstva iz 2. točke prvega odstavka novega 150.a člena ZKP. Preiskovalni sodnik lahko na predlog državnega tožilca ta ukrep odredi tudi takrat, ko je odkrivanje lokacije komunikacijskega sredstva, za katerega je verjetno, da ga uporablja obdolženec, nujno za izvedbo pripora, hišnega pripora, tiralice ali privedbe v postopku zaradi kaznivih dejanj iz drugega odstavka 150. člena ZKP in je hkrati mogoče utemeljeno sklepati, da lokacije obdolženca ne bo mogoče odkriti z drugimi ukrepi. Tudi pri izvedbi tega ukrepa se smiselno uporabljajo četrti do sedmi odstavek 150.a člena ZKP.

Z dopolnitvami ZKP iz tega člena predloga novele so povezane tudi spremembe in dopolnitve 152., 153. in 154. člena ZKP.

K 44. členu (152. člen ZKP)

ZKP v 152. členu določa vsebino predloga in odredbe v zvezi s prikritimi preiskovalnimi ukrepi iz 150. in 151. člena ZKP. Glede na to, da se s predlogom novele dodajata nova ukrepa v novih členih, je treba 152. člen ZKP ustrezno dopolniti še z navedbo novih 150.a in 150.b členov.

K 45. členu (153. člen ZKP)

V 153. členu ZKP je določen postopek po prenehanju uporabe ukrepov iz 149.a, 150., 151., 155. in 155.a člena ZKP. S predlagano dopolnitvijo se navedbi ukrepov v prvem odstavku 153. člena ZKP dodaja še navedba ukrepov iz 150.a in 150.b člena. Hkrati se dodaja tudi navedba ukrepa iz 149.b člena ZKP, ki je po pomoti izpadla zaradi spremembe v noveli ZKP-K, po kateri je operater na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika dolžan podatke posredovati neposredno policiji ter navedba ukrepa iz 149.c člena ZKP, ki je potrebna glede na razbitje dosedanjega 149.b člena ZKP v 149.b in 149.c člen ZKP.

Ob upoštevanju dosedanje prakse in izkušenj Informacijskega pooblaščenca iz inšpekcijskih postopkov je izrecno predvideno, da mora policija vse izvode gradiva, zbranega s PPU, predati državnemu tožilcu.

Hkrati se ureja tudi situacija, ko kljub uporabljenim ukrepom, ki so lahko namenjeni tudi odkritju storilca kaznivega dejanja (npr. po 149.b členu ZKP), le-ta ostaja neznan. V tem primeru predhodno uničenje gradiva ni smiselno, ker se lahko postopek v prihodnosti z novimi dejstvi in dokazi nadaljuje, zato v takšnem primeru državnemu tožilcu gradiva ni treba posredovati preiskovalnemu sodniku v uničenje.

K 46. členu (154. člen ZKP)

154. člen ZKP določa hrambo in uničenje podatkov ter drugega gradiva, pridobljenega z uporabo ukrepov iz 149.b, 150., 151., 155.a in 156. člena ZKP. Glede na navedeno je ustrezno, da pravila veljajo tudi za nov 149.c člen kot tudi za nova prikrita preiskovalna ukrepa, zato je predlagana dopolnitev 154. člena ZKP ustrezno še z navedbo novih 149.c, 150.a in 150.b členov. Hkrati se smiselno enako kot 153. spreminja tudi 154. člen ZKP (glede neuničenja gradiva, pridobljenega z ukrepi, če storilec kaznivega dejanja ostaja neznan in torej obstaja možnost, da se postopek v prihodnosti nadaljuje). Prav tako je predvideno, da se osumljenca seznanijo z zapisnikom oziroma uradnim zaznamkom, kadar se uničijo podatki in se to ustrezno protokolira.

V četrtem odstavku 154. člena ZKP je predvidena tudi navedba novega drugega odstavka 156.a člena ZKP, in sicer glede na možnosti, ki jih prinaša ta nova določba.

Veljavno besedilo petega odstavka 154. člena ZKP predvideva le naknadni nadzor uporabe tajnih in zaupnih podatkov, ki pa je - glede na njegovo naravo - lahko le omejenega učinka. Ne preprečuje seznanitve z varovanimi podatki in njihovo hrambo, temveč le njihovo uporabo v dokaznem postopku. Predlagana ureditev sledi smernicam ESČP in uvaja tudi sodni nadzor v realnem času, t.j. med izvrševanjem ukrepa. Ureditev postopka sledi smernicam, ki veljajo za postopke odločanja o prikritih preiskovalnih ukrepih (odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije, U-I-25/95), t.j. gre *ex parte* sodni postopek, pri čemer lahko sodnik odloči tudi, da se podatki takoj uničijo in se torej ne hranijo. To velja za položaje, ko se s prikritimi ukrepi zberejo podatki o komunikaciji med osumljencem in njegovim zagovornikom, ter za položaje, ko se zberejo podatki, ki presegajo okvirje odreditve prikritih preiskovalnih ukrepov in s tem nesorazmerno posegajo v zaupnost razmerij s tretjimi osebami. Uničenje v tem kontekstu je ekvivalent vrnitve zaseženih listin in predmetov po predlaganem 222.a členu ZKP. V luči odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-115/14 velja omeniti, da v tem primeru seveda ni mogoče zagotoviti *ex ante* opredelitve s strani na primer odvetnika ali predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije, saj gre za izsledke prikritih preiskovalnih ukrepov. Po drugi strani pa tudi ni smiselno preprečiti seznanitve državnega tožilca z vsebino podatkov (upoštevajoč dejstvo, da se je s podatki že seznanila policija) in da državni tožilec usmerja delovanje policije v predkazenskem postopku. Glede na navedeno, bo postopek ob smiselni uporabi določb 222.a člena ZKP v tem primeru nekoliko prilagojen, saj bosta tako državni tožilec kot policija že seznanjena s podatki. Je pa glede na siceršnje delovanje po 154. členu ZKP tu predpisano delovanje izvenobravnavnega sodnika (namesto preiskovalnega sodnika), upoštevajoč tudi odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-115/14 z dne 21. 1. 2016.

K 47. členu (156. člen ZKP)

S predlagano spremembo dela besedila prvega odstavka 156. člena ZKP bo jasno določeno, za pridobitev katerih podatkov bank, hranilnic, plačilnih institucij, družb za izdajo elektronskega denarja, družb za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje z virtualnimi valutami/denarjem (npr. bitcoin) se zahteva odredba preiskovalnega sodnika ter, da ostale osebne in bančno zaupne podatke, navedene v petem odstavku istega člena, policija (oziroma državni tožilec) lahko pridobita brez odredbe sodišča.

Veljavno besedilo prvega odstavka se je namreč deloma prekrivalo s taksativno naštetimi podatki iz petega odstavka 156. člena ZKP, ki jih policija lahko pridobi brez odredbe, zato je obstajala različna praksa sodišč kot tudi finančnih institucij o tem, na zahtevo oziroma odredbo katerega organa morajo posredovati določene podatke za potrebe predkazenskih in kazenskih postopkov. Smiselno se glede poslovanja z virtualnimi valutami usklajujejo tudi drugi, tretji in šesti odstavek 156. člena ZKP (terminologija se sicer zgleduje po Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma⁷⁶).

Predvidena je tudi sprememba, v skladu s katero lahko na podlagi petega odstavka 156. člena ZKP deluje tudi državni tožilec samostojno (kar je sicer *a fortiori* logično tudi s systemskega vidika, glede na to, da ima po veljavni zakonodaji to možnost že policija sama).

Glede na to, da je določene podatke o vlogah in depozitih mogoče pridobiti pod pogoji in po postopku iz petega odstavka 156. člena ZKP, je zaradi jasnosti treba podatke o vlogah in

⁷⁶ Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 60/07, 19/10, 77/11, 108/12 – ZIS-E, 19/14 in 68/16 – ZPPDFT-1).

depozitih, za katere se po prvem odstavku zahteva odredba preiskovalnega sodnika, jasneje opredeliti tako, da gre za podatke o stanju vlog in depozitov. Tako bo jasno, na primer, da podatki in dokumentacija o vlogah, ki govorijo o višini, vrednosti oziroma obsegu premoženja in ki jih je mogoče po prvem odstavku 156. člena pridobiti le po odredbi sodišča, ne pomenijo t.i. statusnih podatkov o komitentih oziroma pooblaščenih komitentov bank na primer »podatkov o imetniku ali pooblaščenju določene hranilne vloge«, ki jih je po petem odstavku 156. člena ZKP mogoče pridobiti na pisno zahtevo državnega tožilca ali policije, torej brez sodne odredbe. Iz istega razloga, torej zaradi jasnosti in določnosti zakona se dodaja tudi družbe za izdajo, upravljanje oziroma poslovanje s t.i. virtualnimi valutami/denarjem kot je npr. bitcoin. Hkrati je v predlaganem petem odstavku 156. člena ZKP zdaj izrecno navedeno, da državni tožilec ali policija lahko pridobi »podatke o obstoju pogodbenega ali poslovnega razmerja osumljenca z banko hranilnico in drugimi denarnimi oziroma finančnimi institucijami ter družbami za izdajo, upravljanje in poslovanje z virtualnimi valutami, ki ne zajemajo podatkov o premoženjskem stanju osumljenca«.

Pri prepovedi razkritja posredovanja podatkov je zdaj izrecno določeno, da prepoved velja 24 mesecev po zaključku izvrševanja odredbe preiskovalnega sodnika oziroma posredovanja podatkov državnemu tožilcu ali policiji. Preiskovalni sodnik lahko z odredbo določi drugačen rok, ga podaljša, skrajša ali prepoved seznanitve odpravi.

Upoštevanje zaznane težave v praksi je ustrezno dopolnjeno besedilo prvega odstavka v povezavi z drugim odstavkom 156. člena glede posredovanja podatkov, in sicer na način, da je nedvomno jasno, da morajo biti zahtevani podatki brez odlašanja sporočeni tako preiskovalnemu sodniku kot hkrati tudi pristojnemu organu, če tako odredi preiskovalni sodnik.

K 48. členu (156.a člen ZKP)

156.a člen določa rok za izdajo pisne odredbe za izvajanje ukrepov po 149.a., 149.b, 150., 151., 155., 155.a in 156. členu. Glede na navedeno je ustrezno, da se vanj umesti tudi izvajanje ukrepov po 149.c, 150.a in 150.b členu, ki jih odredi preiskovalni sodnik, hkrati pa se rok za odločanje preiskovalnega sodnika iz 48 podaljšuje na 72 ur.

Iz letnih statističnih podatkov Vrhovnega državnega tožilstva je razvidno, da je v veliki večini predlogom državnih tožilcev za odredbo prikritih preiskovalnih ukrepov s strani sodišča ugodeno (v letu 2015 je bilo tako od 2280 predlaganih predlogov za prikrite preiskovalne ukrepe ugodeno 2113, glej Letno poročilo VDT za leto 2015, str. 47, tabela 18). Kljub temu je iz prakse moč razbrati, da nezmožnost preizkusa zavrnilnega stališča posameznega preiskovalnega sodnika zavira razvoj sodne prakse in jasnost ter določnost kriterijev v bolj mejnih oziroma občutljivih zadevah (treba je upoštevati tudi načelno pravno mnenje, ki je podrobneje citirano v obrazložitvi sprememb 215. člena ZKP). Iz tega razloga je predvideno, da mora v primeru nestrinjanja preiskovalni sodnik z obrazloženim mnenjem zahtevati, da o tem odloči senat (šesti odstavek 25. člena). Zoper odločitev izvenobravnavnega senata ni predvidena pritožba (drugi odstavek 399. člena ZKP).

Seveda obstaja tudi možnost, da se preiskovalni sodnik ne strinja z ustnim predlogom državnega tožilca, če ZKP dopušča ustno odredbo (npr. v drugem odstavku 152. člena ZKP). V tem primeru že po veljavni ureditvi ravna po četrtem odstavku 154. člena ZKP, ki se malenkostno redakcijsko spreminja.

K 49. členu (157. člen ZKP)

Gre za redakcijsko spremembo, ki je posledica predvidene spremembe 148. in 148.a člena ZKP (ne gre torej za zniževanje veljavnih standardov oziroma garancij).

K 50. členu (158.a člen ZKP)

Predlagane so redakcijske uskladitve besedila določb prvega, drugega in tretjega odstavka 158.a člena Zakona o kazenskem postopku - namreč uskladitve z novjšim izrazoslovjem Zakona o državnem tožilstvu (199. člen), ki določa, da gre za Posebni oddelek Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije, saj (le) izrazoslovno ne gre več za specializirani oddelek Skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala.

Glede prvega odstavka 158.a člena Zakona o kazenskem postopku so predlagane tudi naslednje vsebinske oziroma redakcijske spremembe:

- širitev kroga uradnih oseb pod pristojnostjo Posebnega (policijskega) oddelka Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije na vse uradne osebe Slovenske obveščevalno-varnostne agencije – tako kot je to v šesti alineji drugega odstavka 199. člena Zakona o državnem tožilstvu (v nadaljevanju: ZDT-1),
- širitev kroga uradnih oseb pod pristojnostjo Posebnega (policijskega) oddelka Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije na vse uradne osebe Obveščevalno-varnostne službe Ministrstva za obrambo - tako kot je to v peti alineji drugega odstavka 199. člena ZDT-1,
- dodan je nov krog uradnih oseb – del uradnih oseb Finančne uprave Republike Slovenije, ki lahko izvršujejo prisilna pooblastila ter pravosodni policisti,
- ter iz redakcijskih (uskladitvenih) razlogov so črtane druge uradne osebe, zaposlene na področju notranjih zadev, ker je ta krog uradnih oseb že črtan (leta 2013) tudi iz druge alineje drugega odstavka 199. člena ZDT-1,
- pristojnost Posebnega oddelka se veže na kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti in ki so bila storjena z uporabo (policijskih ali podobnih) pooblastil pri opravljanju uradnih nalog ali v zvezi z izvajanjem uradnih nalog (posledično odpadejo kazniva dejanja, storjena izven službe).

Glede novega kroga uradnih oseb iz Finančne uprave Republike Slovenije je pomembno opozoriti, da imajo le-te (kot posebej pooblaščené uradne osebe) močne pristojnosti glede uporabe prisilnih sredstev. Tretji odstavek 28. člena Zakona o finančni upravi namreč določa, da imajo uradne osebe finančne uprave, ki so posebej (odločitev predstojnika) pooblaščené za uporabo prisilnih sredstev, pravico uporabiti naslednja prisilna sredstva za izvrševanje uradnih nalog: sredstva za vklepanje in vezanje, telesno silo, plinski razpršilec in celo strelno orožje. Ker gre za uporabo prisilnih pooblastil, ki so podobna policijskim pooblastilom in načeloma za enako visoko intenziteto posega v človekove pravice in temeljne svoboščine kot pri policiji (zlasti v celovitost človeka – 19., 21. in 34. člen Ustave Republike Slovenije), je že z vidika sistemske enakosti primerno, da se ta krog uradnih oseb finančne uprave podvrže pristojnostim Posebnega oddelka Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije.

Izrecno se na predlog Posebnega oddelka določa, da je tudi policija dolžna nemudoma obveščati pristojnega državnega tožilca Specializiranega državnega tožilstva, saj je policija tista, ki kaznivo dejanje prva zazna (in ne policisti Posebnega oddelka).

Dodan je tudi vsebinski novi četrti odstavek, ki določa, da lahko Posebni oddelek v skladu z Zakonom o državnem tožilstvu obravnava tudi povezane zadeve, če je tako odločeno (glede na tretji odstavek 199. člena ZDT-1).

K 51. členu (160.a člen ZKP)

Specializirane preiskovalne skupine so primarno ustanovljene zaradi združitve specialnih znanj s posameznih področij (t.j. s področja davkov, carin, finančnega poslovanja, vrednostnih papirjev, varstva konkurence, preprečevanja pranja denarja, preprečevanja korupcije, prepovedanih drog in inšpekcijskega nadzora), ki so v konkretnem primeru potrebna ali celo nujna za uspešno izvedbo predkazenskega postopka v primeru suma izvršitve zahtevnega

kaznivega dejanja (zlasti s področja gospodarstva, korupcije ali organiziranega kriminala). S predlagano spremembo se jasno določa, da so lahko člani specializirane preiskovalne skupine, ki so v to skupino imenovani s strani predstojnikov organov, pri katerih delujejo, navzoči pri posameznih preiskovalnih dejanjih (zaslišanjih, hišnih preiskavah, preiskavah elektronskih naprav ipd.) in pri teh preiskovalnih dejanjih tudi svetujejo državnemu tožilcu (ne da bi sami aktivno prevzeli vodenje oziroma izvajanje funkcije pregona). Na ta način bodo lahko pomembne strokovne vsebine iz zgoraj navedenih področij ustrezno upoštevane, odprta strokovna vprašanja pa rešena ali ustrezno naslovljena že sproti ob izvajanju preiskovalnih dejanj.

Posamezen član specializirane preiskovalne skupine je dolžan biti navzoč pri izvedbi preiskovalnega dejanja, če tako odredi državni tožilec – vodja preiskovalne skupine; če je član preiskovalne skupine sam zainteresiran za sodelovanje pri preiskovalnem dejanju, pa se ga lahko udeleži na podlagi predhodnega soglasja državnega tožilca, ki vodi in usmerja preiskovalno skupino (predlagana določba torej v ničemer ne posega v položaj državnega tožilca, ki ostaja edini pooblaščen za vodenje in usmerjanje dela preiskovalne skupine). Novo pooblastilo oziroma možnost bo državni tožilec uporabil predvsem, kadar bo ocenil, da bo navzočnost oziroma svetovanje člana preiskovalne skupine s specializiranimi znanji pri izvedbi posameznega preiskovalnega dejanja prispevalo k boljšim rezultatom tega dejanja in posledično celotnega predkazenskega postopka.

K 52. členu (161. člen ZKP)

Predlagana rešitev ureja ravnanje državnega tožilca pred zavrženjem ovadbe, ki jo je podal »kvalificirani« ovaditelj po svojem predstojniku (ali osebi, ki je pooblaščana za njegovo nadomeščanje), torej taksativno navedeni državni organ ali institucija, ki izvršuje nadzorno pristojnost nad določenim (pravnim) področjem (seznam državnih organov in institucij je smiselno povzet po 160.a členu ZKP, ki določa, katere organe lahko usmerja državni tožilec; upoštevan pa je tudi Varuh človekovih pravic, glede na to, da ima možnost tudi terenskega nadzora in glede na to, da se pri svojem delu srečuje s konkretnimi kršitvami človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki glede na stopnjo kršitve lahko prerastejo v kazniva dejanja) oziroma ravnanje državnega tožilca pred zavrženjem ovadbe, ki jo je podal posameznik/oškodovanec za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapor več kot pet let zapor. Pred zavrženjem ovadbe mora državni tožilec takšnega ovaditelja pisno seznaniti z obrazloženimi razlogi za zavrženje in mu tako dati možnost, da se do njih predhodno opredeli. S tem se vnaša dodatna varovalka, ki preprečuje neutemeljeno zavrženje, omogoča bolj kakovostno utemeljene odločitve državnega tožilca in s tem višjo kvalitativno raven uresničevanja javnega interesa. Navedeni organi in institucije so namreč »specializirani« za določeno področje, ki ga nadzorujejo in na katerem varujejo javni interes. Ravno njihovo podrobno poznavanje specifične problematike državnemu tožilcu omogoča informirano/bolj kakovostno odločanje o morebitnem zavrženju ovadbe ali nadaljevanju pregona. S predlagano rešitvijo se spodbuja proaktivno delovanje omenjenih organov in institucij: po eni strani gre za izboljšanje pretoka informacij in njihove kakovosti, hkrati pa tudi in zlasti za varovanje javnega interesa. Pri ovadbah za kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapor več kot pet let, pa predlagano varovalko za dodatno zaščito oškodovancev (fizičnih oseb) upravičuje že sama nevarnost/teža kaznivega dejanja (v povezavi z zahtevami Direktive 2012/29/EU, ki na sistemski ravni ureja položaj žrtev kaznivih dejanj – zlasti njenega 11. člena). Zagotovljena je tudi ustavno varovana samostojnost državnega tožilca oziroma državnega tožilstva,⁷⁷ saj ima mnenje omenjenih državnih organov oziroma institucij ter oškodovanca le »posvetovalno« naravo. Mnenje se

⁷⁷ »Državnim tožilcem mora biti samostojnost zagotovljena pri izvrševanju njihove funkcije v konkretnih zadevah, saj državno tožilstvo ni takšen del izvršilne oblasti, ki bi ga v smislu političnih in strokovnih navodil v konkretnih zadevah lahko usmerjala vlada ali katero koli ministrstvo.« Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-42/12 z dne 7. 2. 2013, Uradni list RS, št. 17/2013 in OdlUS XX, 1.

pošlje tudi vodji pristojnega okrožnega državnega tožilstva, kar slednjemu olajšuje možnost ukrepanja po 170. členu ZDT-1, na podlagi katerega lahko prevzame zadevo v reševanje ali jo dodeli drugemu državnemu tožilcu, če so za to podani zakonski razlogi (četrti odstavek 170. člena ZDT-1). Navedeno predstavlja še dodatno varovalko pred prezgodnjim zavrženjem ovadbe.

Predlagana rešitev poleg tega omejuje »posvetovalno vlogo« navedenih državnih organov in institucij le na kazniva dejanja iz njihove nadzorne pristojnosti, torej na kazniva dejanja, ki jih v okviru svojega delovnega področja odkrijejo oziroma zanje izvedo. Pri oškodovancu je, kot že rečeno, »posvetovalna vloga« zamejena s samo nevarnostjo/težo kaznivega dejanja.

Ker gre za skupni interes državnega tožilstva in ovaditelja za učinkovitost pregona ter le za neobvezujoče mnenje, je mogoče zaključiti, da podrobnejša (kataloška) opredelitev kaznivih dejanj ni potrebna.

Velja poudariti tudi, da predlagana rešitev ne posega v že obstoječo možnost državnega tožilca, da »povabi tistega, ki je vložil kazensko ovadbo« oziroma, da »sme zahtevati potrebne podatke od državnih organov, podjetij in drugih pravnih oseb« (tretji odstavek 161. člena ZKP). Je pa glede taksativno navedenih državnih organov in institucij, upoštevajoč njihovo nadzorno vlogo oziroma glede oškodovancev v zvezi s težjimi kaznivimi dejanji, sedaj predlagano obvezno »posvetovanje« pred zavrženjem njihove ovadbe. Oškodovancu pa poleg tega še naprej ostaja možnost subsidiarnega pregona, če je njegova ovadba kasneje zavržena (zlasti 60. člen ZKP).

Upoštevajoč ustavno varovano samostojnost državnega tožilca, »posvetovalno naravo« mnenj državnih organov, institucij in oškodovancev, dejstvo, da je treba v praksi preprečiti prezgodnjo opustitev pregona zlasti v fazi predkazenskega postopka in že omenjeno možnost oškodovanca, da nadaljuje s subsidiarnim pregonom, je obvezno »posvetovanje« predvideno le pred zavrženjem ovadbe, ne pa tudi v kasnejših fazah kazenskega postopka (npr. pred umikom obtožnice).

K 53. členu (161.a člen ZKP)

V četrtem odstavku se popravlja nedosledna raba besedne zveze »splošno koristno delo« s pojmom »delo v splošno korist«, ki se pojavlja na drugih mestih. Hkrati se glede na ustanovitev organa, ki je pristojen za probacijo (Predlog zakona o probaciji; EVA 2016-2030-0062) in predvideni prenos določenih nalog tudi v zvezi z delom v splošno korist na omenjeni organ ustrezno redakcijsko popravlja sklicevanje na centre za socialno delo (pri mladoletnih storilcih kaznivih dejanj bodo te naloge še naprej opravljali centri za socialno delo). S to spremembo je povezana tudi predlagana prehodna določba.

Hkrati je v petem odstavku predvideno podaljšanje roka za izpolnitev sporazuma o poravnavanju, in sicer iz treh mesecev na šest mesecev, pri čemer se smiselno upošteva mnenje Vrhovnega državnega tožilstva. Slednje je namreč opozorilo na čas, ki ga potrebujejo strokovni delavci na centrih za socialno delo, da organizirajo izvedbo splošno koristnega dela (kar seveda tudi zahteva določen čas). Osumljenca je namreč treba povabiti na individualni pogovor, ga napotiti na zdravniški pregled, organizirati ustrezno izobraževanje s področja varstva pri delu ter poskrbeti za njegovo zavarovanje.

Daljši rok po drugi strani ne bi bil primeren, saj bi se »vzgojni učinek« poravnavanja razvodenel, po drugi strani bi predolg rok lahko pustil vtis, kot da gre za nekakšno kazen, poravnalec mora poleg tega nadzorovati izvrševanje dogovorjenega (predolg rok bi mu ta nadzor otežil), hkrati pa bi predolg rok negativno vplival tudi na pravice oškodovanca, da izve, kakšen je bil končni rezultat.

K 54. členu (162. člen ZKP)

2. točka prvega odstavka 162. člena ZKP določa eno od nalog, ki jo lahko državni tožilec v izpolnitev naloži osumljencu v postopku odloženega pregona. Gre za plačilo določenega prispevka v korist javne ustanove ali v dobrodelne namene ali v sklad za povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj, vendar pa uporabljeni pojem »dobrodelnih namenov« ni podrobneje opredeljen in lahko v praksi povzroča težave. Namesto »sklada za povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj« je zdaj predvidena namenska proračunska postavka za pomoč žrtvam in povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj (glede na novo 13. točko 21. člena Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018, EPA: 1487 – VII), pri čemer se namen te proračunske postavke (zaenkrat le v ZKP) razširja tudi na pomoč žrtvam in ne zgolj na odškodnino. Trenutno je prihodkov na podlagi 2. točke prvega odstavka 162. člena ZKP na letni ravni približno 300.000 evrov. Z zagotovitvijo prihodkov na namensko postavko se bo posledično razbremenila integralna postavka za odškodnine žrtvam kaznivih dejanj pri državnem pravobranilstvu.

Zato je predlagana ustrezna sprememba 2. točke prvega odstavka 162. člena ZKP tako, da so »dobrodelni nameni« nadomeščeni s plačilom v korist »osebi zasebnega prava, ki je po zakonu ustanovljena za opravljanje nepridobitnih dejavnosti in kateri je na podlagi zakona priznan status v javnem interesu ali za katero zakon določa, da je njena dejavnost v javnem interesu, splošno koristna ali dobrodelna«.

Predlog vsebinsko sledi ureditvi, ki jo pozna 142. člen ZDoh-2, na podlagi katerega Vlada RS vsako leto objavi seznam organizacij, ki izpolnjujejo zgornje pogoje. Na tem seznamu so sicer še verske skupnosti, politične stranke in reprezentativni sindikati, vendar so ti kategorizirani posebej in v predlagano novo opredelitev 2. točke prvega odstavka 162. člena ZKP ne sodijo.

Pri spremembi 3. točke prvega odstavka se redakcijsko popravlja nedosledna uporaba besedne zveze »splošno koristnega dela« z drugje uporabljenim pojmom »delo v splošno korist«.

Predlagana je tudi takšna dopolnitev naloge prepovedi približevanja žrtvi ali kakšni drugi osebi, ki nedvoumno vključuje prepoved kakršnih koli stikov, vključno z elektronskimi komunikacijskimi sredstvi. Gre za smiselno enako spremembo kot je predvidena v 195.a členu ZKP.

Predlagana je redakcijska dopolnitev tretjega odstavka 162. člena ZKP, s katero se upošteva predvidena ustanovitev organa, ki je pristojen za probacijo, ter posledičen prenos določenih nalog centrov za socialno delo na omenjeni organ (Predlog zakona o probaciji; EVA 2016-2030-0062). Pri mladoletnih storilcih kaznivih dejanj bodo te naloge še naprej opravljali centri za socialno delo. S to spremembo je povezana tudi predlagana prehodna določba. Hkrati se izvrševanje naloge oprave kakšnega splošno koristnega dela poenoti z izvrševanjem dela v splošno korist (13. člen ZIKS-1). Na izvedbeni ravni gre namreč za podobne ukrepe, katerih izvajanje vodijo in nadzorujejo centri za socialno delo (oziroma kot bo to počel organ, ki je pristojen za probacijo). V zvezi z izvrševanjem tega ukrepa nastanejo različni stroški (stroški zavarovanja osebe, zdravniškega pregleda, stroški malice in prevoza, stroški za usposabljanje za varno opravljanje dela). Ti stroški se krijejo iz proračuna, zato morajo biti opredeljeni v zakonu, kar se zdaj zagotavlja preko sklicevanja na ureditev, ki velja po ZIKS-1.

K 55. členu (163.a člen)

Direktiva 2012/29/EU v 12. členu določa, kateri zaščitni ukrepi oziroma ukrepi za podporo žrtvam so na voljo tudi v postopkih poravnalne pravičnosti. Po ZKP gre torej za postopke poravnavanja po 161.a členu in postopke odloženega pregona po 162. členu ZKP.

Glede na to, da se oba postopka lahko izvajata le s soglasjem oškodovanca in da je dogovor v okviru obeh postopkov prostovoljen, dopolnitev ureditve v tem pogledu ni potrebna.

V skladu z direktivo mora oškodovanec, preden soglaša s postopkom, imeti na voljo vse potrebne informacije glede poteka postopka, njegovega morebitnega rezultata in posledic. Glede na navedeno je predlagano, da mora državni tožilec, ko povabi osumljenca in oškodovanca zaradi odloženega pregona, oškodovanca sezniniti z njegovim položajem in pravicami (navedeno vprašanje, kar se tiče vsebine vabil, že ureja ustrezno navodilo generalnega državnega tožilca).

Obveščanje oškodovanca v postopku poravnavanja pa že ureja 19. člen Pravilnika o poravnavanju v kazenskih zadevah,⁷⁸ zato posebna dopolnitev ZKP v tem delu ni potrebna.

Drugi odstavek 163.a člena ZKP predvideva tudi možnost, da državni tožilec povabi osumljenca in oškodovanca, da bi se lahko odločil, ali naj odstopi zadevo v poravnavanje, sklene sporazum o priznanju krivde, ne začne kazenskega pregona ali vloži predlog za izdajo kaznovalnega naloga. Določba je popravljena v skladu s spremembo prvega odstavka 163.a člena ZKP.

K 56. členu (165.a člen ZKP)

Predlagane spremembe 165.a člena ZKP so povezane tudi s predvidenimi spremembami 167. in 169. člena ZKP. Z vidika racionalnejše izvedbe (pred)kazenskega postopka je tako predlagano, da bo treba v zadevah, v katerih uvedba preiskave ne bi bila smiselna, ker je gradivo za vložitev neposredne obtožnice mogoče zbrati z določenimi preiskovalnimi dejanji, prej izčrpati to možnost. Že zdaj ima državni tožilec po veljavnem 165.a členu ZKP možnost, da lahko preiskovalnemu sodniku predlaga opravo določenega preiskovalnega dejanja, če je oprava takšnega dejanja potrebna za njegovo odločitev, ali naj kazensko ovadbo zavrže ali začne kazenski pregon (prvi odstavek 165.a člena ZKP). Zdaj bo državni tožilec to moral storiti, če bo njegova presoja takšna, da sicer ne bo mogel prej začeti kazenskega pregona (zgolj črtanje besede »sme« sicer ni bistveno za celostno razumevanje predvidene spremembe). Slednjo je namreč, kot že rečeno, treba razumeti v kontekstu drugih predlaganih sprememb. Tako bo odgovor na vprašanje, ali je treba namesto preiskave predhodno opraviti določena preiskovalna dejanja, *de facto* izkazano tudi s tem, da je bila v konkretnem primeru iz tega razloga zavrnjena zahteva za preiskavo – predlagana sprememba prvega odstavka 167. člena ZKP). S predlagano dopolnitvijo tega člena se konkretizira merilo dobrega tožilca oziroma preiskovalca, kot ga je Ustavno sodišče Republike Slovenije obrazložilo v odločbi št. Up 1082/2012 z dne 29. 5. 2014.

Kolikor preiskovalni sodnik oceni, da je utemeljitev predloga za opravo preiskovalnih dejanj nezadostna, lahko zahteva dopolnitev oziroma dodatno utemeljitev predloga za opravo preiskovalnih dejanj, s čimer se poskuša preprečiti, da bi tovrstna preiskovalna dejanja ostala neopracljena, ker prvotni predlog ni bil ustrezno formuliran.

K 57. členu (167. člen ZKP)

S predvideno spremembo se spodbuja in krepi možnosti državnega tožilca za uporabo obstoječih preiskovalnih dejanj zlasti t.i. predhodnih preiskovalnih dejanj na podlagi 165.a člena ZKP, kar ne pomeni formalne omejitve za sodno preiskavo ampak dejansko krepitev kakovosti predlogov za uvedbo sodne preiskave glede na razloge in pogoje, ki jih za uvedbo sodne preiskave določa veljavni 167. člen ZKP, in sicer tudi z namenom racionalizacije kazenskega postopka. Tako bo tožilec uvedbo preiskave predlagal, če tudi s predhodnimi preiskovalnimi dejanji in brez dokaznih tveganj oziroma tveganj za uspešnost obtoževanja ne bo mogel zbrati zadostnih podatkov in dokazov. Predlagane spremembe torej narekujejo doslednejšo uporabo

⁷⁸ Uradni list RS, št. 114/04, 58/11 – ZDT-1.

vseh razpoložljivih procesnih dejanj in ukrepov, ki jih imata na voljo državni tožilec in policija v predkazenskem postopku za zbiranje dokazov in podatkov za odločitve o ovadbi oziroma obtožbi. Ni namreč smotno, da se preiskava uvaža v primeru, ko so na primer določena preiskovalna dejanja izvedljiva že predhodno.

Ob tem velja omeniti, da je že zdaj preiskava »obvezna« le za kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen osem ali več let zapor (pa še v teh primerih obveznost ni absolutna, saj lahko državni tožilec vloži neposredno obtožnico po predhodnem soglasju preiskovalnega sodnika – prvi in šesti odstavek 170. člena ZKP), ki ga sodnik lahko izda le po predhodnem zaslišanju obdolženca in preizkusu utemeljenosti obtožnice. Poleg tega v skrajšanem postopku že zdaj ni preiskave in so možna le posamična preiskovalna dejanja (431. člen ZKP), v strokovni javnosti pa je mogoče zaznati tudi predloge za širitev skrajšanega postopka (in posledično omejitev preiskave) ter nadomestitev sodne preiskave z državno-tožilsko.

K 58. členu (168. člen ZKP)

Predvidena je podobna sprememba vsebine zahteve za preiskavo, kot to velja za obtožnico oziroma obtožni predlog (predvidene spremembe 269. in 434. člena ZKP).

Glede na to, da se v praksi pojavljajo težave z neselektivnim prilaganjem celotnega zbranega gradiva, sprememba člena državnemu tožilcu nalaga večjo skrbnost pri pripravi gradiva. Slednji bo tako ob popisu celotnega spisa kazenski ovadbi priložil zgolj tiste spise in zapisnike, ki jih zbere oziroma prejme od policije in za katere oceni, da so pomembni za presojo utemeljenosti suma. Ostanek tožilskega spisa bo na voljo tako sodišču kot strankam. Glede na obvezo, da se priloži tudi popis celotnega spisa, bo preiskovalni sodnik seveda lahko zahteval predložitev tudi drugega gradiva, če bo ocenil, da to rabi za svojo odločitev. Bolj natančno se precizira, katerih predmetov ni treba priložiti (torej tistih, pri katerih to ni smotno glede na lastnosti).

K 59. členu (169. člen ZKP)

Predvidena je dopolnitev, v skladu s katero se med razlogi za predhodno zaslišanje državnega tožilca in tistega, zoper katerega je zahtevana preiskava, izrecno navaja tudi to, da državni tožilec pojasni, zakaj potrebnih podatkov in dokazov ne more zbrati na podlagi delovanja po 165.a členu (s tem sta povezani tudi spremembi 165.a in 167. člena ZKP).

K 60. členu (178. člen ZKP)

S predlaganim členom se odpravlja terminološka nedoslednost v četrtem odstavku 178. člena ZKP, kjer je za oškodovanca, mlajšega od 15 let, ki nastopa kot priča, uporabljen izraz žrtev.

K 61. členu (193. člen ZKP)

Predlagana je sprememba, v skladu s katero bo obdolženec lahko opravičil izostanek, če bodo za to opravičeni razlogi (ki so v besedilu člena naštet primeroma). Opravičilo mora vložiti pri sodišču, pred katerim teče postopek, vsaj 48 ur pred narokom, na katerega je vabljen, razen če razlog nastane kasneje in ga tudi ni bilo mogoče predvideti. Če bo izostanek opravičen iz zdravstvenih razlogov, bo sodišče lahko preverjalo (ne)opravičenost obdolženčevega izostanka, upoštevajoč ureditev po ZZVZZ. Slednji je namreč predvidel mehanizem, ki sodišču omogoča preverjanje upravičenosti izostanka iz zdravstvenih razlogov. S strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) imenovani zdravnik tako na zahtevo sodišča poda pisno mnenje o upravičenosti izdaje zdravniškega potrdila – »opravičila« (sedma alineja prvega odstavka 81. člena ZZVZZ). V preteklosti je Varuh človekovih pravic že opozoril, da ZKP ne vsebuje jasnega sklicevanja na ureditev po ZZVZZ, kar se s predlagano spremembo odpravlja. Kljub temu je treba omeniti, da tako iz besedila določbe, ki predvideva izdajo zdravniškega potrdila,⁷⁹ kot tudi

⁷⁹ »...potrdilo o upravičeni odsotnosti z naroka glavne obravnave ali drugega procesnega dejanja pred sodiščem...« - prvi odstavek 80.a člena ZZVZZ.

iz obrazložitve predloga ZZVZZ,⁸⁰ sledi, da je bila omenjena rešitev namenjena za najrazličnejše sodne postopke. Predvideno je, da bo sodišče lahko že ob prvem izostanku preverjalo upravičenost potrdila (smiselno je, da ima to možnost na voljo tudi, če se takoj pokažejo razlogi za dvom).

Sodišče torej lahko zdravstvene razloge upošteva le, če je bolezen ali poškodba nenadna in nepredvidljiva ter onemogoča prihod na sodišče ali sodelovanje pri dejanju v kazenskem postopku. Obdolženec mora predložiti zdravniško opravičilo, izdano na obrazcu v skladu z ZZVZZ. Sodišče lahko zahteva presojo upravičenosti izdaje zdravniškega opravičila pri imenovanem zdravniku ZZS. Stroški, ki nastanejo zaradi presoje, v primeru upravičene izdaje zdravniškega opravičila bremenijo ZZS, v primeru neupravičene izdaje pa gredo v obdolženca.

Sodišče je dolžno v vabilu tudi predhodno obvestiti obdolženca o dolžnosti podaje ustreznega opravičila.

K 62. členu (194. člen ZKP)

Sklicevanje na 193. člen je potrebno glede na predvideno spremembo omenjenega člena (torej zaradi podrobnejše ureditve možnosti opravičila).

K 63. členu (195.a člen ZKP)

Predlagana je takšna dopolnitev prepovedi približevanja določeni osebi, ki nedvoumno vključuje prepoved kakršnih koli stikov z osebo, vključno z elektronskimi komunikacijskimi sredstvi. Glede na omenjeno spremembo se spreminja tudi določba tretjega odstavka 195.a člena, ki predvideva možnost izreka denarne kazni, če prepoved namerno krši z ukrepom varovana oseba. Z vključitvijo prepovedi komuniciranja z elektronskimi komunikacijskimi sredstvi se prepoved približevanja ureja smiselno enako kot je urejena tudi v Zakonu o prepovedi nasilja v družini oziroma v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije. Zaradi notranje enotnosti ZKP in večje jezikovne usklajenosti je poleg spremembe 195.a člena predlagana tudi sprememba 7. točke prvega odstavka 162. člena ZKP.

Hkrati se nedvoumno določa tudi smiselna uporaba določb petega in šestega odstavka 199.a člena ZKP glede nadzorovanja izvajanja ukrepa in ravnanja v primeru njegove kršitve (pri prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi se torej v tem delu uveljavljajo smiselno enake rešitve kot veljajo za hišni pripor).

K 64. členu (211. člen ZKP)

Glede na predlagani četrti odstavek novega 65.a člena ZKP bo oškodovanca, če bo za to zaprosil, zavod za prestajanje pripora obveščal o izpustitvi oziroma pobegu osumljenca oziroma obdolženca iz pripora. Zavod bo z zaprosilom oškodovanca in njegovimi kontaktnimi podatki seznanjen s strani pristojnega organa, ki bo sprejel zaprosilo.

Glede na to, da gre za osebne podatke oškodovanca, mora Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij oziroma zavod imeti pravno podlago za zbiranje le-teh. Zato se s predlaganimi dopolnitvami 211. člena ZKP dopolnjuje zbirka osebnih podatkov o pripornikih tako, da bo lahko vsebovala tudi potrebne podatke o oškodovancih. Ustrezno je določen tudi namen zbiranja osebnih podatkov o oškodovancih.

K 65. členu (211.a člen ZKP)

⁸⁰ "S predlaganim novim členom se zaradi varstva koristi strank **v sodnih postopkih** in v skladu z načelom pospešitve sodnega postopka in preprečevanja neupravičenega prelaganja obravnav zaradi izostanka udeležencev, določijo pogoji za izdajo zdravniškega opravičila za odsotnost z naroka z glavne obravnave." - Predlog ZZVZZ-K, Poročevalec Državnega zbora, št. 93/XXXIV z dne 2. 7. 2008, str. 38.

Glede na predlagani četrti odstavek novega 65.a člena ZKP bo oškodovanca, če bo za to zaprosil, zavod za prestajanje pripora obveščal o izpustitvi oziroma pobegu osumljenca oziroma obdolženca iz pripora. Zavod bo z zaprosilom oškodovanca in njegovimi kontaktnimi podatki seznanjen s strani pristojnega organa, ki bo sprejel zaprosilo.

Glede na to, da gre za osebne podatke oškodovanca, mora Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij oziroma zavod imeti pravno podlago za zbiranje le-teh. Zato se s predlaganimi dopolnitvami 211.a člena ZKP dopolnjuje Centralna evidenca pripornikov tako, da bo lahko vsebovala tudi potrebne podatke o oškodovancih. Ustrezno je določen tudi namen zbiranja osebnih podatkov o oškodovancih.

Četrti odstavek 211.a člena se popravlja redakcijsko (Davčna uprava se nadomešča s FURS).

K 66. členu (212. člen ZKP)

Glede na 34. člen Ustave Republike Slovenije, ki določa varstvo človeškega dostojanstva (in 21. člen Ustave Republike Slovenije, ki določa varstvo človekove osebnosti in dostojanstva tudi med odvzemom prostosti) se v tretjem odstavku 212. člena določa tudi možnost, da pristojno sodišče neodvisno odloči, da so prostori za pripor prezasedeni in je zato treba pripornika premestiti v drug zavod. Postopek premestitve se začne na predlog direktorja zavoda. Pri predlagani rešitvi je upoštevano tudi mnenje Varuha človekovih pravic.

K 67. členu (nov 212.a člen ZKP)

Ob upoštevanju opozoril Varuha človekovih pravic⁸¹ in drugih (CPT) je ocenjeno, da je treba s predlagano spremembo posebej urediti položaj nosečih pripornic in pripornic, ki imajo majhnega otroka. Na način, kot ga določajo predlagane določbe, se po mnenju predlagatelja spoštujejo človeško dostojanstvo (prvi odstavek 21. člena in 34. člen Ustave Republike Slovenije), pravice otrok in pravice staršev (56. in 54. člen Ustave Republike Slovenije) ter v povezavi z navedenimi ustavnimi vrednotami in pravicami tudi temeljno načelo najvišje koristi otroka (3. in 18. člen Konvencije združenih narodov o otrokovih pravicah).⁸² Načelo največje koristi otroka je konkretizirano in je na enumerativni način določeno (uporabno za upravno odločanje), z navedbo da gre »zlasti« za otrokovo duševno stabilnost ali zdravstveno stanje. Pripornici se na njeno zahtevo lahko dovoli, da z njo biva otrok, ki je mlajši od dveh let, pri čemer direktor zavoda lahko pridobi tudi mnenje pristojnega centra za socialno delo. Glede na različne možne življenjske situacije, se pripornici omogoča, da do odločitve direktorja zavoda otrok ostane z njo oziroma se ji naknadno pripelje. Direktor zavoda po uradni dolžnosti spremeni svojo odločitev, če to zahteva otrokova največja korist. Predvideni je tudi pritožbeni postopek (pravno varstvo ni zagotovljeno le pritožnici, temveč tudi zakonitemu zastopniku – torej ali posvojitelju ali morebitnemu skrbniku, ki vključuje kratke roke za odločanje, pritožbeni organ pa mora (ker gre za negativno odločitev) obvezno pridobiti mnenje centra za socialno delo. Predlagane določbe urejajo tudi pogoje bivanja mlade matere in otroka.

Podoben sistem varstva zaprtih oseb (obsojenke) obstaja že po 62. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij.

K 68. členu (213.b člen ZKP)

Ob upoštevanju mnenja Varuha človekovih pravic se izrecno določa, da je treba zavrnitev dovolitve obiskovanja pripornika sprejeti v obliki sklepa, kar pomeni, da bo odločitev obrazložena, hkrati pa bo zoper njo tudi možnost pritožbe (prvi odstavek 399. člena ZKP). A *contrario* pa velja, da dovoljenja za obisk pripornika ni treba izdati v obliki sklepa oziroma druge odločbe.

⁸¹ Glejte Letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2010, str. 95.

⁸² Akt o nasledstvu - Uradni list RS, št. 35/92 – Mednarodne pogodbe, št. 55/92.

K 69. členu (213.c člen ZKP)

213.c člen ZKP ureja disciplinsko kaznovanje pripornika za disciplinski prestop. Izrecno ne predvideva možnosti zaslišanja slednjega pred izrekom kazni, četudi je možno zaslediti stališče, da je takšno predhodno zaslišanje treba izvesti.⁸³

Varuh človekovih pravic je izpostavil konkretne primere, v katerih pripornik ni bil predhodno zaslišan. Navedel je tudi priporočila CPT. Glede na navedeno je predlagana sprememba, iz katere nedvoumno sledi, da mora preiskovalni sodnik ali predsednik senata pripornika zaslišati pred izrekom disciplinske kazni.

Upoštevajoč priporočila CPT, se prav tako ukinja disciplinska kazen prepovedi ali omejevanja obiskov in dopisovanja (takšna prepoved ali omejitev je torej mogoča le zaradi interesov postopka – četrti odstavek 213.b člena ZKP). Namesto tega je predviden začasen odvzem pravice ali omejitev pravice imeti pri sebi določene stvari, med katerimi pa niso najnujnejše (kar sicer ureja 213. člen ZKP). Disciplinska kazen se torej ne more nanašati na stvari za osebno rabo, vzdrževanje higiene, sredstva za spremljanje javnih medijev, tiskovine in strokovno in drugo literaturo ter denar, saj bi bilo navedeno nehumano.

K 70. členu (213.č člen ZKP)

Pri smiselni uporabi ZIKS-1 sta dodana zagotavljanje varnosti in disciplinsko kaznovanje, črtani pa so osebna preiskava in preiskava bivalnih prostor (ker to že pokrivata zagotavljanje varnosti in vzdrževanje reda in discipline) ter pogoji za uporabo strelnega orožja, ki jih določa ZIKS-1 (nanj pa napotuje tudi navedba prisilnih sredstev v prvem odstavku 213.č člena ZKP).

K 71. členu (215. člen ZKP)

Upoštevajoč vlogo državnega tožilca kot vodje kazenskega pregona in usmerjevalca dela policije,⁸⁴ je predlagano, da sodišče izda odredbo o osebni ali hišni preiskavi na obrazložen pisni predlog državnega tožilca. Navedena rešitev pa ne posega v izjeme, ko so preiskave možne tudi brez odredbe (218. člen ZKP), prav tako je seveda (z vidika tehnične izvedbe podaje predloga) možno, da v bolj urgentnih primerih (npr. opravljanja hišne preiskave pri pridržani osebi) državni tožilec le potrdi predlog, ki ga je pripravila policija, kolikor se z njim strinja.

Podobno kot pri predlagani spremembi pri odločanju preiskovalnega sodnika glede prikritih preiskovalnih ukrepov v 156.a členu ZKP je tudi v primeru nestrinjanja preiskovalnega sodnika v primeru hišne ali osebne preiskave s prejetim pisnim predlogom državnega tožilca predvideno, da preiskovalni sodnik v takšni situaciji predlog in svojo obrazloženo zahtevo za presojo posreduje senatu (šesti odstavek 25. člena). Praksa namreč tudi v teh primerih opozarja, da nezmožnost preizkusa zavrnilnega stališča posameznega preiskovalnega sodnika omejuje razvoj sodne prakse in jasnost ter določnost kriterijev v bolj mejnih oziroma občutljivih zadevah. Zoper odločitev izvenobravnavnega senata ni predvidena pritožba (drugi odstavek 399. člena ZKP).

Odstop izvenobravnavnemu senatu v primeru nestrinjanja preiskovalnega sodnika sicer sledi že iz načelnega pravnega mnenja občne seje VSS z dne 19. decembra 1990: »Če javni tožilec v predhodnem postopku preiskovalnemu sodniku predlaga izdajo odredbe o hišni preiskavi,

⁸³ Supra, op. št. 55, str. 503.

⁸⁴ Iz Načelnega pravnega mnenja Vrhovnega sodišča Republike Slovenije sledi, da je že po veljavni ureditvi za hišno oziroma osebno preiskavo praviloma potreben pisni predlog upravičenega tožilca (št. VS040824 z dne 6. 4. 2012; Pravna mnenja 1/2012).

preiskovalni sodnik pa se s tem ne strinja, zahteva odločitev zunajobravnavnega senata (6. odst. 23. člena ZKP), pri čemer zoper to odločbo ni pritožbe.«.

K 72. členu (216. člen ZKP)

Sledeč izkušnjam iz prakse, je predlagana rešitev, na podlagi katere se zagotavlja varstvo pravic imetnika stanovanja oziroma prostorov pri hišni preiskavi (slednji je lahko bodisi osumljenec ali pa tretja oseba). Kadar imetnik ni dosegljiv oziroma kadar ni dosegljiv njegov zastopnik, mu sodišče po uradni dolžnosti postavi pooblaščenca izmed odvetnikov. Predlagana rešitev tudi posredno preprečuje ekskluzijo pridobljenih dokazov (219. člen ZKP).

K 73. členu (218. člen ZKP)

Glede na predlagano rešitev, po kateri bo sodišče izdalo odredbo za osebno ali hišno preiskavo na predlog državnega tožilca, je predvideno, da bo morala policija v primeru preiskave brez odredbe vedno poročati državnemu tožilcu, preiskovalnemu sodniku pa takrat, kadar se je postopek že začel (veljavna rešitev namreč predvideva, da se državnemu tožilcu poroča le, če se postopek še ni začel).

K 74. členu (219.a člen ZKP)

Predlagana sprememba šestega odstavka 219.a člena ZKP določneje opredeljuje krog oseb, ki se jih ne smejo kaznovati ali zapreti zaradi zavrnitve sodelovanja pri preiskavi elektronske naprave. Natančneje je določeno, da to velja tudi za osebo, ki se "lahko odreče pričevanju" (236. člen ZKP), in ne šele, če se je dejansko »odrekla pričevanju.« Veljavna določba varuje pred prisiljevanjem k sodelovanju šele, če se oseba pri zaslišanju (kot priča), torej v sodnem postopku, odreče pričevanju in tako dopušča razlago, da so osebe iz 235. in 236. člena ZKP dolžne sodelovati pri preiskavi elektronske naprave, preden jih sodišče prvič zasliši, torej zlasti v predkazenskem postopku. Z vidika varstva zaupnosti med odvetnikom in njegovimi strankami to pomeni, da je mogoče odvetnika kaznovati, tudi če ravna skladno s pravili, ki ga zavezujejo k varstvu zaupnosti, hkrati pa za takšno različno ureditev položaja v predkazenskem postopku ni videti razumnega razloga.

Predlagana dopolnitev drugega odstavka 219.a člena in novi deveti, deseti in enajsti odstavek 219.a člena ZKP najprej sledijo ureditvi 8. člena ZOdv, ki dopušča preiskavo odvetniške pisarne le na podlagi sodne odredbe. Glede na to, da je jedro preiskave pisarne zaseg listin, jedro preiskave elektronske naprave pa »zaseg podatkov« (ki se ustrezno zavarujejo), je treba preiskavo pisarne in preiskavo elektronske naprave obravnavati smiselno enako. Poleg tega je ob upoštevanju odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-115/14 narejen sklic na novo določbo, v skladu s katero mora sodna odredba o zasegu naprave odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku vsebovati obrazložitev, iz katere je razvidno, da se ne nanaša na privilegirano komunikacijo in obrazložitev in da iskanih podatkov, ki se nanašajo na določen predkazenski ali kazenski postopek, ni mogoče pridobiti na drug način. V predlagani določbi so sicer izrecno navedeni »odvetnik, odvetniški kandidati ali odvetniški pripravnik (torej osebe, ki imajo zaupen odnos s strankami), seveda pa te ureditve ni mogoče zaobiti tako, da bi se na primer v odvetniški pisarni zasegla elektronska naprava, ki jo dejansko uporablja tajnica, rekoč, da zanjo privilegij ne velja.

Hkrati ta člen uvaja mehanizem sodnega nadzora nad izvajanjem preiskave elektronskih naprav, ki vsebujejo tajne ali zaupne podatke. Pred tem je imetniku elektronske naprave že bilo omogočeno, da se izjavi, ali zaseženi nosilci take podatke sploh vsebujejo. Tako zavarovani zaupni podatki so zapečateni, zaradi česar je njihovo pregledovanje onemogočeno (predlog dopolnitve šestega odstavka 223. člena ZKP).

Predlagana ureditev sledi izhodiščem, na katerih temelji ravnanje z zaseženimi predmeti in

listinami v predlaganem 222.a členu ZKP. Ker se za preiskovanje elektronskih naprav zahteva ustrezno strokovno znanje, je predlagana rešitev, po kateri preiskavo opravlja izvedenec, ki ga postavi izvenobravnavni sodnik (glede na postopek, ki lahko sledi po 222.a členu ZKP, to ne more biti preiskovalni sodnik, ob upoštevanju odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-115/14 in dejstvu, da je preiskovalni sodnik izdal odredbo za zaseg in lahko tudi sam opravil zaseg). S tem se na eni strani prepreči čezmerna seznanitev s podatki, na drugi strani pa se - preko pravil o izvedenstvu - ohranja pristojnost sodišča, da vodi izvedensko delo ter skrbi za to, da se ohrani tajnost oziroma zaupnost podatkov. Predvideno je, da se preiskava elektronske naprave opravi v prostorih sodišča ali v drugih prostorih, ki jih določi sodišče zaradi same tehnične izvedbe (primerjajte 61. točko odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-115/14), pri njej pa so lahko prisotne osebe, ki bi lahko ugovarjale, da naprava vsebuje privilegirano komunikacijo.

Z izvidom in mnenjem, ki ga pripravi izvedenec ter v njem navedenimi najdenimi podatki in njihovimi prepisi sodišče ravna na enak način, kot ravna z zaseženimi spisi, ki vsebujejo tajne ali zaupne podatke. Po opravljeni preiskavi se opravi pregled najdenih podatkov. Če se pri preiskavi najdejo drugi zaupni podatki, se ti pregledajo v navzočnosti imetnika elektronske naprave in drugih oseb, vključno s predstavnikom Odvetniške zbornice Slovenije, ki lahko zahtevajo njihovo uničenje. Uničijo se le najdeni, ne pa tudi zavarovani podatki. Z njimi se ravna skladno s sedmim in osmim odstavkom 223.a člena ZKP. Ponovno se smejo preiskovati le pod pogoji in na način, določen s predlaganimi novimi določbami 219.a člena ter pravili o izvedenstvu.

Redakcijsko se spreminja peti odstavek, tako da se uporabi bolj primeren izraz (»zavarovani podatki« namesto »shranjeni ali kopirani podatki«).

Redakcijsko se spreminja tudi sedanji deveti (novi dvanajsti odstavek). Besedna zveza v veljavni določbi (»zasežejo tudi ti«) ni najbolj primerna, saj se »zaseg« navezuje na predmete (v tem primeru fizične elektronske naprave). Podatki so bili že zavarovani v okviru predhodnega postopka zavarovanja podatkov iz zaseženih elektronskih naprav (223.a člen ZKP), zato je njihov ponoven zaseg nelogičen.

K 75. členu (220. člen ZKP)

Predlagane spremembe 220. člena ZKP izhajajo iz ugotovitve, da ZKP nepopolno ureja vprašanje edicijske dolžnosti in njenih izjem. Sedanja ureditev edicijske dolžnosti (drugi odstavek 220. člena) ureja le primer, ko predmete zahteva sodišče, ne ureja pa položajev, ko te predmete zahtevata bodisi policija bodisi državni tožilec, oba ob izvrševanju pooblastil iz 148. člena ZKP (primerjajte četrti odstavek 220. člena, drugi odstavek 161. člena in tretji odstavek 158.a člena ZKP), kar zdaj urejajo predlagane spremembe drugega odstavka. V predlaganih spremembah drugega odstavka se določa tudi jamstvo, ki preprečuje izvajanje kaznovalnega dela edicijske dolžnosti zoper obdolžence ali njihove bližnje (privilegij zoper samoobtožbo, družinska zasebnost). Poleg tega se zagroženi zapor (kot alternativna kazen) iz 30 dni skrajšuje na 10 dni (iz smiselno enakih razlogov kot pri spremembah 130. člena ZKP).

Poleg tega je zdaj v šestem odstavku izrecno predvideno, da mora sodna odredba, na podlagi katere se zasežejo predmeti ali spisi odvetniku, odvetniškemu kandidatu ali odvetniškemu pripravniku, vsebovati obrazložitev, iz katere je razvidno, da se ne nanaša na privilegirano komunikacijo in obrazložitev, iz katere je razvidno, da iskanih podatkov, ki morajo biti v odredbi določeno (točno – npr. listina o bančnem kreditu, št. ...) ali določljivo (podatki, ki se nanašajo na dogodek ...) opredeljeni in ki se nanašajo na materijo določenega predkazenskega ali kazenskega postopka ter jih dejansko ni mogoče pridobiti na drug način (kar sledi iz odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-115/14, 21. 1. 2016; objava: Uradni list RS, št.

8/16). Četudi se s predlogom novele ravnanje s privilegirano komunikacijo ureja širše, pa je varovalka glede obrazložitve sodne odredbe predvidena le za odvetnike (upoštevajoč privilegij zoper samoobtožbo ter pravico do obrambe) ter upoštevajoč relativno naravo privilegijev po 236. členu ZKP.

Glede na navedeno je predvideno, da se sodna odredba vroči tudi Odvetniški zbornici Slovenije, ki mora v primernem roku (največ dveh ur) zagotoviti navzočnost svojega predstavnika pri zasegu. Če zaseg ni opravljen v okviru preiskave odvetniške pisarne (npr. v odvetnikovem stanovanju ali vozilu), se glede navzočnosti predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije pri preiskovalnem dejanju smiselno uporablja določba Zakona o odvetništvu (8. člen), o navzočnosti predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije pri preiskavi odvetniške pisarne (pri čemer se sledi stališčem ESČP). Rok največ dveh ur za zagotovitev nadzornih prič Odvetniške zbornice Slovenije je primeren, saj je treba sorazmerno upoštevati tudi javni interes, namreč interes pravne države iz 2. člena Ustave Republike Slovenije in dalje (učinkovitost predkazenskega in kazenskega postopka), ne samo interes varovanja odvetniške zaupnosti (prvi odstavek 137. člena Ustave Republike Slovenije ter 35., 36. in 37. člen Ustave Republike Slovenije).

Druga rešitev, ki jo prinašajo predlagane spremembe 220. člena ZKP, je usmerjena v zagotavljanje nadzora nad zasegom predmetov in listin, do katerih pride v nasprotju oziroma ne glede na voljo njihovega imetnika, zavezanega k varstvu »tajnosti ali zaupnosti« podatkov, ki jih vsebujejo predmeti oziroma listine. Rešitve v tem predlogu ponujajo tako nadzor v realnem času kot tudi naknadni sodni nadzor.

Nadzor v realnem času omogoča predlagani sedmi odstavek 220. člena. Izvaja ga tisti, ki so mu predmeti ali listine zaseženi ter ostale pri zasegu navzoče osebe, vključno s predstavnikom Odvetniške zbornice Slovenije (pri preiskavi odvetniške pisarne). Če te izjavijo, da zaseženi predmeti ali spisi sodijo v sfero poklicne tajnosti oziroma zaupnosti razmerij, potem morajo tisti, ki izvajajo zaseg (praviloma bo to policija) ravnati, kot to določa predlagani 222.a člen, t.j. zapečatiti zasežene predmete in spise. To hkrati pomeni, da jih ne smejo pregledovati, navzočim pa morajo omogočiti, da se izjavijo o tem, ali sodijo zaseženi predmeti oziroma spisi v varovano sfero ali ne. Tisti, ki izvajajo zaseg, so dolžni ravnati po 222.a členu ZKP tudi po uradni dolžnosti, takoj ko ugotovijo, da imajo verjetno opravka z varovanimi podatki (prvi odstavek predlaganega 222.a člena).

Predlagana ureditev dopolnjuje položaj predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije po 8. členu Zakona o odvetništvu tako, da daje predstavniku zbornice pravico izjavljati se o naravi predmetov, ki se zasežejo pri preiskavi odvetniške pisarne in s tem doseči naknadni sodni nadzor zasega po predlaganem 222.a členu. Pri tem je treba upoštevati tudi širšo razlago »odvetniške pisarne«, kot jo je podalo Ustavno sodišče Republike Slovenije v zgoraj omenjeni odločbi (31. točka z naslovom »Prostorski vidik odvetniške zasebnosti«). To vprašanje prostorske zasebnosti v zvezi z opravljanjem odvetniškega poklica bo sicer verjetno treba *de lege ferenda* dodatno urediti v 8. členu ZOdv.

Predlagana določba sedmega odstavka se nanaša na zaseg varovanega gradiva, ne glede na to, kje je zaseženo (tudi npr. zunaj odvetniške pisarne, v prevoznem sredstvu itd.) in ne glede na to, ali do zasega pride v okviru osebne ali hišne preiskave, morebitne izročitve predmeta ali listine na zahtevo organa postopka ali v okviru drugega primerljivega ukrepa ali dejanja.

Naknadni sodni nadzor se izvaja ob pregledovanju zapečatenih ovitkov z zaseženimi predmeti in spisi (predlagani 222.a člen).

K 76. členu (novi 222.a člen ZKP)

Predlagana določba opredeljuje režim ravnanja s predmeti ali spisi, ki sodijo v sfero varovanja (poklicne) tajnosti. S tem se omogoča naknadni sodni nadzor, v primeru odvetnikov ob navzočnosti predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije.

Po določbah tega člena je treba ravnati takrat, ko to zahteva tisti, ki se mu predmeti zasežejo (ali druge osebe, opredeljene v predlaganem sedmem odstavku 220. člena ZKP) ali kadar organ, ki izvrši zaseg, sam ugotovi, da gre verjetno za varovane predmete oziroma spise. Med predmete in spise ne sodijo elektronske naprave. Ravnanje z elektronskimi napravami, ki vsebujejo zaupne podatke, ureja predlog dopolnitve sedmega odstavka 223.a člena ZKP. Upoštevajoč splošno naravo predloga sedmega odstavka 220. člena, ki ureja ravnanje ob zasegu na splošno (in ne le ob preiskavi odvetniške pisarne) se po tem členu ravna, ne glede na to, kje je varovano gradivo zaseženo.

Naknadni sodni nadzor varstva poklicne tajnosti je zagotovljen tako, da se po zasegu zapečateni spisi pregledujejo pri izvenobravnavnem sodniku. Ta odloči, kateri predmeti ali spisi se vrnejo in kateri ne. Naloga sodnika (predlagani četrti odstavek 222.a člena) je najprej ugotoviti, ali je bil zaseg opravljen ob ustrezni predhodni sodni kontroli ali zahtevi za izročitev, s čimer se sanirajo zasegi na podlagi presplošnih sodnih odredb ali zahtev za izročitev predmetov oziroma listin oziroma ali so obstajale okoliščine, zaradi katerih z zasegom ni bilo mogoče odlašati (164. člen ZKP). Sodnik mora predmete, glede katerih te zahteve niso bile izpolnjene, vrniti, razen v primerih, ko velja dolžnost posredovanja podatkov, analogno izjemam k pravici odreči pričevanje po 5. točki prvega odstavka 236. člena ZKP.

Drugi in šesti odstavek 222.a člena zagotavljata pravico predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije biti navzoč pri pregledovanju spisov in pravico izjavljati se o naravi zaseženih predmetov in spisov, ki jo izvršuje s predlogom, naj se ti vrnejo.

Tretji odstavek predloga 222.a člena ZKP ureja položaj, ko se zasežejo predmeti ali spisi s podatki, ki jih je osumljenec ali obdolženec zaupal svojemu zagovorniku. Drugi podatki, ki jih je posredoval odvetniku, preden je ta prevzel naloge zagovornika, so varovani v okviru varstva poklicne tajnosti in ne v okviru osumljenčeve ali obdolženčeve pravice do obrambe. Gre za rešitev, analogno 2. točki 235. člena ZKP. Zaseženo gradivo s podatki, ki jih je osumljenec ali obdolženec zaupal svojemu zagovorniku, se vrne, razen če se v tem delu obdolženec strinja z zasegom. Glede na namen varovanja privilegirane komunikacije je predvideno, da se pri komunikaciji med zagovornikom in osumljencem ali obdolžencem ter pri privilegiranih pričah (4., 5. in 6. točka prvega odstavka 236. člena ZKP), policisti, ki so izvedli zaseg in državni tožilec, ne smejo seznaniti s vsebino zaseženih predmetov ali spisov. Le tako je mogoče zagotoviti, da se podatki ne bodo neupravičeno razkrili (upoštevajoč še možnost pritožbe, torej možnost, da višje sodišče odloči proti zasegu; primerjajte tudi z začasnim režimom iz odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-115/14; točke 60. do 63.) Če bi se državnemu tožilcu ali policistom že predhodno dovolil pregled teh podatkov, bi bil smisel varovanja izgubljen (tudi z vidika operativne uporabnosti teh informacij za državno tožilstvo in policijo). Seveda pa bodo državni tožilec in policisti lahko zagovarjali utemeljenost sodne odredbe oziroma zasega na podlagi podatkov, s katerimi bodo razpolagali, in na koncu si bodo lahko tudi pogledali same podatke, če bo takšna odločitev sodišča.

Upoštevajoč odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-115/14 (točki 57. in 76.) je predvidena tudi pritožba zoper odločitev v prid zasega (iz navedenih točk obrazložitve citirane odločbe Ustavnega sodišča je tudi jasno razvidno, zakaj odločanje o zasegu ne more biti prepuščeno preiskovalnemu sodniku).

K 77. členu (223.a člen ZKP)

Glede tretjega odstavka 223.a člena ZKP velja smiselno enaka obrazložitev kot glede dopolnitve šestega odstavka 219.a člena ZKP.

Upoštevajoč rešitve, ki jih vsebujejo spremembe 220. člena ZKP in predlog 222.a člena ZKP, imajo imetnik elektronske naprave, na kateri se nahajajo varovani podatki in druge osebe iz predlaganega sedmega odstavka 220. člena ZKP ter tudi predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije možnost, da dosežejo ločeno zavarovanje, pečatenje nosilcev zavarovanih podatkov ter njihovo hrambo pri sodišču.

Zaseg in zavarovanje podatkov se mora opraviti, ne da bi se pregledovala njihova vsebina, praviloma torej tako, da se izdela kopija celotnega nosilca podatkov ali tako, da se zaseže in zapečati sama elektronska naprava. Če je podan ugovor zaupnosti podatkov (po sedmem odstavku 220. člena ZKP – odvetniška zaupnost), se ti podatki ne smejo pregledovati ali preiskovati. Če podatkov odvetnikov, odvetniških kandidatov in odvetniških pripravnikov ni mogoče zaseči in zavarovati, ne da se prej ne pregledajo ali preiščejo (npr. pri hrambi v oblaku), to lahko stori le preiskovalni sodnik ali sodni izvedenec, ki ga on postavi. Tako zavarovani podatki se izročijo v hrambo sodišču. Pregled in preiskava podatkov se dovoli in opravi pod pogoji ter na način, določen v predlaganem devetem do enajstem odstavku 219.a člena ZKP.

223.a člen ZKP se popravlja tudi redakcijsko (izraz »zaseženi podatki« se nadomešča s primernejšim »zavarovani podatki«, hkrati se tudi jasno izpostavlja, da se zaseže elektronska naprava, v četrtem in devetem odstavku se poleg imetnika izrecno dodaja tudi uporabnik).

K 78. členu (227. člen ZKP)

S predlagano spremembo se zmanjšuje nabor osebnih podatkov, ki se pridobi ob zaslišanju obdolženca. Tako slednjemu ne bo treba več posredovati podatkov o imenu in priimku staršev, narodnosti, podatkov o tem, ali je vpisan v vojaško evidenco in pri katerem organu za obrambo ter o tem, ali je bil odlikovan. Na ta način se upošteva tudi priporočila Informacijskega pooblaščenca in Varuha človekovih pravic. Slednji na primer opozarja, da je zbiranje osebnih podatkov obdolženca smiselno le, če pripomore k njegovi identifikaciji ali k ugotavljanju olajševalnih in obteževalnih okoliščin pri odmeri kazni. Zbiranje prej omenjenih osebnih podatkov pa z vidika tega namena bodisi ni treba bodisi je pretirano. Dodaja pa se nov osebni podatek, in sicer funkcije na državni ali samoupravni lokalni ravni (saj poklic ne pokriva tudi teh kategorij), podatek pa je pomemben zlasti zaradi tega, ker lahko pravnomočna obsodilna sodba vpliva na obstoj funkcije. Predlagana sprememba bo posredno vplivala tudi na druge določbe ZKP (tako npr. na to, katere osebne podatke bo vsebovala obtožnica – 1. točka prvega odstavka 269. člena ZKP ter tudi na to, katere osebne podatke bo vseboval izrek sodbe – tretji odstavek 364. člena ZKP).

K 79. členu (235. člen ZKP)

Gre za redakcijski popravek (»uradna ali vojaška tajnost« je zastarel termin, ki ga Zakon o tajnih podatkih ne vsebuje več).

K 80. členu (236. člen ZKP)

S predlagano spremembo se uvaja podobna rešitev, kot jo (gledano iz primerjalno-pravnega vidika) že vsebujeta na primer švicarski (t.i. *Quellenschutz*)⁸⁵ in kosovski Kazenski zakonik⁸⁶ in

⁸⁵ Angleška različica Kazenskega zakonika Švicarske konfederacije je dostopna tudi na spletu (gre za 28.a člen, Zaščita virov): <https://www.admin.ch/ch/e/rs/3/311.0.en.pdf>.

⁸⁶ Tudi angleška različica Kazenskega zakonika Republike Kosovo je dostopna na spletu (gre za 38. člen, Zaščita virov informacij): <http://www.assembly-kosova.org/common/docs/liqjet/Criminal%20Code.pdf>.

kot jo nenazadnje priporoča tudi Svet Evrope.⁸⁷ Upošteevajoč slovensko kazensko-procesno ureditev se torej omogoča varovanje vira, razen v primerih, kadar bi bilo razkritje nujno za preprečitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali za preprečitev izvršitve kaznivega dejanja, za katerega je predpisana kazen treh ali več let zapor in preprečitev še nekaterih kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva, ki imajo v temeljni obliki nižjo predpisano kazen od treh leta zapor, so pa po svoji naravi takšna, da jih je tudi smiselno izvzeti iz skupine tistih, pri katerih pravo ne zagotavlja varovanja vira, če bi se sicer lahko preprečilo takšno kaznivo dejanje. Pri tem je treba upoštevati, da že ZMed napotuje na kazensko zakonodajo, ko gre za ureditev tega, kdaj urednik, novinar ali avtor prispevka niso dolžni razkriti vira informacij (drugi odstavek 21. člena ZMed). V predlagani rešitvi so tako posledično vključeni vsi trije (v ZMed) našteti subjekti.

Glede na siceršnjo ureditev ZKP se kršitev odpovedi pričevanju sankcionira tako, da sodišče na tako izpovedbo ne sme opreti svoje odločbe (237. člen ZKP). Prav tako je predvidena sprememba, s katero se bo takšni »novinarski« priči omogočilo, da navede naslov in naziv zaposlitve (in ne svojih osebnih podatkov), če je vabljen kot priča zaradi svojega dela (tretji odstavek 240. člena ZKP). Takšna oseba tudi ne more biti postavljena za izvedenca (prvi odstavek 251. člena ZKP) oziroma tolmača (četrti odstavek 233. člena ZKP).

Velja še omeniti, da se z novelo KZ-1C ponovno uvaja nekaznivost objave tajnih podatkov, če pretehta javni interes po razkritju (to spremembo je sicer treba ločiti od procesne možnosti zavrnitve pričanja, je pa pomembna z vidika celostne obravnave novinarjev v kazenski zakonodaji).

K 81. členu (239. člen ZKP)

Glede na predvideno ureditev, ki zadeva vabilo obdolžencu in možnost opravičila (spremembe 193. člena ZKP), je predlagana tovrstna rešitev tudi pri pričah.

K 82. členu (240. člen ZKP)

Predlagana dopolnitev v tretjem odstavku 240. člena je povezana s predlagano spremembo privilegiranih prič (glede varovanja vira in avtorstva pri določenih osebah iz medijev). Tako naj bi se tudi takšni priči omogočilo, da navede naslov in naziv zaposlitve (in ne svojih »domačih« osebnih podatkov), če je vabljen kot priča zaradi svojega dela (tretji odstavek 240. člena ZKP). Hkrati je predvideno, da lahko priča alternativno navede svoje rojstne podatke (datum in kraj rojstva) ali EMŠO (saj slednji predstavlja enolični identifikator, ki vključuje tudi datum rojstva).

Za namene ZKP je v predlagani novi sedmi alineji 144. člena določen pomen izraza »oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti«. Direktiva 2012/29/EU v 23. členu opredeljuje dodatne pravice oškodovancev oziroma žrtev s posebnimi potrebami po zaščiti, ki so do določene mere že opredeljene v veljavnih določbah ZKP. S predlaganim novim petim odstavkom 240. člena ZKP pa je v skladu z (b) točko drugega odstavka 23. člena direktive omogočeno, da se sodišče odloči, da bo zaslišanje take priče opravljeno s pomočjo strokovnjaka ustrezne stroke. Če si bo taka priča v skladu z dopolnjenim četrtem odstavkom 65. člena ZKP izbrala osebo, ki ji zaupa, pa bo pri zaslišanju lahko prisotna tudi ta. Prav tako je upoštevajoč (a) točko drugega odstavka 23. člena direktive predvideno, da se zaslišanje priče lahko opravi v posebej prilagojenih prostorih (gre za možnost, ki jo imajo sodišča na voljo že zdaj, s predlagano rešitvijo se vzpostavlja izrecna pravna podlaga). Zaslišanje priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, bo praviloma v prilagojenih prostorih (s čemer se preprečuje sekundarna viktimizacija). Sodišče bo

⁸⁷ Priporočilo št. R (2000) 7 Odbora ministrov državam članicam o pravici novinarjev, da ne razkrijejo svojih virov informacij z dne 8. marca 2000 (Recommendation No. R (2000) 7 of the Committee of ministers to member states on the right of journalists not to disclose their sources of information)..

moralo izrecno obrazložiti opravičljive razloge, ki utemeljujejo, zakaj zaslišanje v takšnih prostorih za oškodovance iz prejšnjega stavka ni treba (upoštevajoč tudi dejstvo, da so sicer takšni prostori že na voljo na območju vseh okrožnih sodišč).

K 83. členu (240.a člen ZKP)

Člen se redakcijsko popravlja, in sicer tako, da se besedilo »uradna tajnost« nadomešča z besedilom »podatki, ki zaradi interesov postopka niso javno dostopni«. Gre namreč za nekakšno postopkovno tajnost, izraz »uradna tajnost« pa se je včasih uporabljal v zvezi s podatki, ki so kot takšni opredeljeni z zakonom, ki ureja tajne podatke.

K 84. členu (244. člen ZKP)

Glede na predvideno ureditev, ki zadeva vabilo obdolžencu in možnost opravičila (spremembe 193. člena ZKP), je predlagana tovrstna rešitev tudi pri pričah.

Hkrati se iz smiselno enakih razlogov kot pri predvidenih spremembah 130. člena ZKP višina zagroženega zapora skrajšuje iz 30 na 10 dni.

K 85. členu (245. člen ZKP)

Definicija ogleda se dopolnjuje, tako da je bolj izčrpna. Poleg opazovanja (torej uporabe vida) je namreč pri ogledu treba upoštevati tudi druga čutila (torej zaznavanje v najširšem smislu). Hkrati se seveda pri izvedbi ogleda oziroma dokumentiranju zaznanih sledov uporabljajo najrazličnejša tehnična sredstva,

K 86. členu (249. člen ZKP)

Gre za starejše izrazoslovje, ki se s predlagano spremembo posodablja, tako da bo bolj jasno, da so bili s to določbo mišljeni strokovni organi javnega prava, kot sta na primer Nacionalni forenzični laboratorij ali Inštitut za sodno medicino.

K 87. členu (264. člen ZKP)

20.d člen Direktive 2012/29/EU določa, da morajo biti zdravstveni pregledi čim manjši in da se izvedejo le, če so nujno potrebni za namene kazenskega postopka. Glede na navedeno se ustrezno spreminja določba, ki ureja pregled poškodovanca s strani izvedenca.

K 88. členu (nov 264.a člen ZKP)

S predlogom novele sta med drugim predvideni tudi dve spremembi, ki varujeta oškodovance. V skladu s prvo mora organ, ki vodi postopek, oškodovancu omogočiti, da se izogne neželenim stikom z osumljencem ali obdolžencem, razen če je stik potreben zaradi uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka (peti odstavek 65. člena ZKP). V skladu z drugo je potrebno zaslišanje priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, opraviti v posebej prilagojenih prostorih, razen, če to ni potrebno zaradi opravičljivih razlogov, ki jih mora sodišče posebej obrazložiti (šesti odstavek 240. člena ZKP). Poleg tega je predvidena smiselna uporaba obeh določb tudi za izvedenca, kadar ta opravi razgovor z oškodovancem. Pri tej rešitvi se upošteva tudi mnenje Varuha človekovih pravic.

Navedeno pomeni, da bo moral izvedenec tudi sam oškodovancu omogočiti, da se izogne neželenim stikom z osumljencem ali obdolžencem, razen če je to potrebno za opravo izvedenskega dela, prav tako bo moral obrazložiti opravičljive razloge, zaradi katerih razgovor z oškodovancem kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost (ali drugega kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena ZKP) ne bo opravil v posebej prilagojenih prostorih; pri ostalih oškodovancih pa bo pa razgovor lahko opravil v tovrstnih prostorih. Pri tem bo upošteval tudi individualno oceno (143.č člen ZKP).

Poleg tega je treba upoštevati še, da bo lahko oškodovanec že glede na splošne določbe na pogovor z izvedencem prišel v spremstvu osebe, ki ji zaupa (četrti odstavek 65. člena ZKP).

K 89. členu (265. člen ZKP)

V praksi prihaja do tega, da sodišče, ki obdolženca pošlje na daljše opazovanje (hkrati pa mu odredi pripor), zavodu za prestajanje kazni zapora ne posreduje sklepa o odreditvi pripora niti drugih podatkov o priporniku, ki so nujni za opravljanje zakonsko določenih pristojnosti pravosodnih policistov. Glede na navedeno se zagotavlja bolj jasna pravna podlaga za posredovanje navedenih podatkov tudi v takšnem primeru. Poleg tega je predvideno tudi, da sodišče zavod obvesti o spremembi pripora (torej njegovem podaljšanju ali odpravi), saj je tudi ta informacija pomembna z vidika opravljanja pristojnosti pravosodnih policistov.

K 90. členu (269. člen ZKP)

Glede na to, da se v praksi, predvsem pri bolj obsežnih zadevah, pojavlja težava s preglednostjo navedenih dejstev iz obtožnice, je iz razloga učinkovitosti dela sodišča in ekonomičnosti postopka bolj jasno določen zahtevan standard označb dokaznega gradiva.

Glede na predlagano spremembo 31.a člena ZKP se redakcijsko spreminja tudi četrti odstavek 269. člena ZKP. Predvidena sprememba bo zagotovila, da se v primeru enotnega predkazenskega postopka praviloma vloži »enotna obtožnica«, kar bo pomenilo, da se bo *ipso facto* izvedel tudi enotni sodni postopek.

K 91. členu (284. člen ZKP)

Sedanja ureditev ne daje možnosti predsedniku senata, da tudi v primeru, če je vložen ugovor, opozori senat na morebitne vsebinske pomanjkljivosti obtožnice, ki bi pomenile zaključek postopka, zato je v predlogu predvidena takšna možnost; sedanja ureditev tudi določa dvomesečni rok, v katerem lahko predsednik senata zadevo predloži senatu, v predlogu pa je ta rok črtan, saj so zaradi obdolženčeve nedosegljivosti relativno pogoste situacije, ko obtožnica v tem roku še niti ni vročena obdolžencu, torej v tem roku ni možno vedeti, ali bo ugovor vložen ali ne, pri čemer s potekom tega roka predsednik senata izgubi pravico predložitve zadeve senatu in mora razpisati glavno obravnavo tudi v primeru, ko bi bila obtožnica že zavržena ali kazenski postopek ustavljen, če bi zadeva prišla v obravnavo na zunajobravnavnem senatu.

K 92. členu (285. člen ZKP)

Gre za redakcijski popravek, ki je potreben zaradi spremembe 284. člena ZKP.

K 93. členu (285.a člen ZKP)

V prvem odstavku 285.a člena ZKP, ki določa predobravnavni narok, je predlagana dopolnitev z rokom, v katerem mora predsednik senata razpisati predobravnavni narok. Predlagan je rok najkasneje dveh mesecev po pravnomočnosti obtožnice. Če predsednik senata v navedenem instruksijskem roku predobravnavnega naroka ne razpiše, mora o tem obvestiti predsednika sodišča, ki stori, kar je treba, da se predobravnavni narok razpiše v nadaljnjih dveh mesecih.

Upoštevajoč predloge Odvetniške zbornice Slovenije se manj strogo formulira prepoved prekluzije kasnejšega navajanja dokaznih in drugih predlogov ter zahtevanja izločitve predsednika senata in izločitve dokazov, kar je treba upoštevati tudi v kontekstu drugih sprememb tega predloga novele (npr. zaslišanja prič v predkazenskem postopku). Posredno se torej vzpostavlja enakost orožij. Prekluzija bo zdaj prepovedana le, če bo šlo za zavlačevanje postopka ali zlorabo pravic (15. člen ZKP). Glede na sistematiko ZKP ima predlagana sprememba vpliv tudi na drugi odstavek 83. člena ZKP (izločitev dokazov) in četrti odstavek 329. člena ZKP (novi oziroma ponovljeni dokazni predlogi do konca glavne obravnave).

K 94. členu (288. člen ZKP)

Sprememba je potrebna zaradi novega 62.a člena ZKP, s katerim se tudi pri presoji opravičenosti izostanka iz zdravstvenih razlogov, na katere se sklicujejo oškodovanec, oškodovanec kot tožilec oziroma zasebni tožilec, uporabljajo pravila, ki sicer veljajo za obdolženca (193. člen ZKP). Posledično je treba tudi pri vabljenju navedenih subjektov zagotoviti, da bodo ustrezno obveščeni o možnosti vrnitve v prejšnje stanje.

K 95. členu (295. člen ZKP)

Upoštevajoč priporočila Varuha človekovih pravic kot tudi Vrhovnega državnega tožilstva, se med pogoji za izključitev javnosti glavne obravnave (zaradi večje jasnosti) izrecno navaja »varstvo osebnega ali družinskega življenja priče«. Navedena rešitev je sicer po marsikateri razlagi že zdaj vsebovana v besedilu »če bi po mnenju senata javnost škodovala interesom pravičnosti«, kolikor seveda priča ni oškodovanec ali mladoletnik.

Glede na predlagane spremembe ZKP bo senat lahko pri presoji razlogov za izključitev javnosti, ki se nanašajo na oškodovanca, upošteval tudi individualno oceno njegove ogroženosti.

K 96. členu (296. člen ZKP)

Izključitev javnosti se ureja tako, da izrecno ne velja za osebo, ki ji oškodovanec zaupa, seveda pod pogoji navedenimi v četrtem odstavku 65. člena ZKP.

K 97. členu (301. člen ZKP)

Predlog spremembe tretjega odstavka 301. člena ZKP spreminja veljavno zakonsko podlago za snemanje glavnih obravnav (in sicer zavoljo večje jasnosti, pri čemer ne gre za večje vsebinske posege). Snemanja glavnih obravnav so tako (še vedno) dovoljena izjemoma, pri čemer je sedaj izrecno določen namen takšnih snemanj, ki jih posredno tudi zamejuje (gre za izvrševanje pravice javnosti sojenja). Pristojnost za dovolitev snemanja ima predsednik sodišča (ne več Predsednik Vrhovnega sodišča), sodeči senat (oziroma sodnik posameznik v skrajšanem postopku) pa lahko iz opravičenih razlogov odloči, da se posamezni deli obravnave ne snemajo. Primeroma sta naštetata tudi dva izmed razlogov za takšno odločitev (spoštovanje domneve nedolžnosti in pravic drugih oseb), možni pa so seveda tudi drugi razlogi (npr. varstvo interesov postopka, varstvo pravice do poštenega postopka ipd.) Hkrati je vključen tudi izrecni sklic na pravila (novega) Sodnega reda.⁸⁸

Da je Predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije lahko odločil o prošnji za snemanje, je moral preveriti pravilnost in utemeljenost navedb v prošnji glede interesa javnosti za posredovanje slikovnega posnetka, ali je glavna obravnava javna, ali obstajajo kakšni opravičeni razlogi za prepoved snemanja, vse to pa v kratkih rokih (en dan). Pravilnost in utemeljenost navedb v prošnji je bilo mogoče preveriti le v neposrednem stiku s sodiščem, na katerem teče postopek, tako z vpisnikom, kot s sodnikom in po potrebi s predsednikom tega sodišča. V pristojnosti predsednika tega sodišča je tudi hišni red, v katerem je določeno, kako so osebe, ki imajo pri sebi naprave za slikovna, zvočna ali slikovno-zvočna snemanja, dolžne ravnati s temi napravami.

Prošenj za snemanje je bilo zelo veliko, v letu 2014 npr. kar 1079 (leta 2013 997, leta 2012 644), torej povprečno 4,3 na dan. Odločanje o prošnjah je predstavljalo precejšnjo obremenitev Predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki poleg tega niti ni imel na voljo informacij, na podlagi katerih bi lahko odločil. Glede na navedeno, je predlagano, da o tem odloča predsednik sodišča, na katerem poteka glavna obravnava, ki se jo želi slikovno snemati. Predsednik tega sodišča ima na voljo vse potrebne informacije, pooblastila po hišnem redu,

⁸⁸ Uradni list RS, št. 87/16 (zlasti 17. člen).

poleg tega pa bo zaradi razpršenega odločanja obremenitev predsednika posameznega sodišča bistveno manjša.

K 98. členu (314. člen ZKP)

S predlagano spremembo se strankam omogoča, da se lahko pravočasno pripravijo na naslednjo glavno obravnavo, kar je sicer oteženo, kolikor npr. prepise posnetkov prejšnje glavne obravnave dobijo šele na naslednji glavni obravnavi (pri navedeni rešitvi se upošteva tudi predlog Vrhovnega državnega tožilstva).

K 99. členu (331. člen ZKP)

Za namene ZKP je v predlagani novi sedmi alineji 144. člena določen pomen izraza »oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti«.

Direktiva 2012/29/EU v 23. členu opredeljuje dodatne pravice oškodovancev oziroma žrtev s posebnimi potrebami po zaščiti, v 24. členu pa pravice mladoletnih oškodovancev do zaščite, ki so do določene mere že opredeljene v veljavnih določbah ZKP.

Veljavni peti odstavek 331. člena ZKP že določa posebno pravico oseb, mlajših od 15 let, ki so žrtve kaznivih dejanj iz veljavnega tretjega odstavka 65. člena ZKP, da na glavni obravnavi ne smejo biti zaslišane in se zato prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju. Dodatno se s predlagano dopolnitvijo določa še možnost sodišča, da – kadar je to potrebno (na podlagi osebnih okoliščin in stopnje ogroženosti priče) – v primeru, ko gre za mladoletnega oškodovanca ali oškodovanca s posebnimi potrebami po zaščiti, prav tako odloči, da na glavni obravnavi ne bosta zaslišana, temveč se bo prebral zapisnik o njunem prejšnjem zaslišanju.

Če je bilo prejšnje zaslišanje take priče posneto z napravo za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje (s predlagano spremembo 84. člena ZKP je predvideno tudi obvezno snemanje takšnih zaslišanj) lahko sodišče že v skladu z veljavnim 341. členom ZKP odloči tudi, da se namesto zaslišanja posluša oziroma pogleda tak posnetek.

Poleg tega se zvišuje starost, ki je v veljavnem tretjem odstavku 331. člena ZKP predvidena za možnost izključitve javnosti med zaslišanjem priče (starost se s 14 let dviguje na 18 let).

K 100. člen (339. člen ZKP)

Zaradi težav, ki se pojavljajo v praksi, se (sledječ predlogu Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki se zgleduje po nemški ureditvi) bolj jasno ureja možnost sodišča, da se izogne nepotrebnemu branju obsežnega dokaznega gradiva na glavni obravnavi, hkrati pa so predvidene tudi izjeme oziroma možnost ugovora. Posebej velja omeniti, da je v primeru, ko postopek vodil sodnik posameznik okrožnega sodišča (2. točka drugega odstavka 285.f člena ZKP) oziroma sodnik posameznik v skrajšanem postopku, treba smiselno uporabiti rešitev, da o ugovoru odloči senat (v teh primerih bo torej tudi o ugovoru lahko odločil le sam sodeči sodnik – smiselna uporaba npr. sledi tudi iz 429. člena ZKP).

K 101. členu (341. člen ZKP)

Gre za redakcijsko spremembo, s katero se glede na spremembe 84., 240. in 331. člena ZKP dodatno izpostavlja možnost, da se na glavni obravnavi lahko predvaja posnetek zaslišanja priče, mlajše od 18 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena ZKP.

K 102. členu (359. člen ZKP)

S predlagano spremembo se dodaja ustrezna pravna podlaga, ki bo kazenskim sodiščem omogočila odločanje o takšnem načinu izvršitve kazni, kot ga uveljavlja novela KZ-1C - odprti, polodprti oddelek. Terminološko je besedilo tudi usklajeno z drugim odstavkom 269. člena ZKP.

V KZ-1 in ZKP se bo torej poenotila raba pojma »način izvršitve kazni zapora«, tako da bi obsegala vikend zapor, hišni zapor, delo v korist skupnosti in še režim prestajanja (vrsta oddelka).

K 103. členu (377. člen ZKP)

Predlagana sprememba je namenjena spodbuditi uporabe možnosti, ki jih predvideva tretji odstavek 377. člena. S preverjanjem pritožbenih trditev ali z »informativno« izvedbo v pritožbi zatrjevanih dokazov bo olajšana odločitev senata, ali naj o zadevi odloči na (javni) seji, ali obravnavi in katere dokaze naj na slednji izvede. K temu bo prispevala tudi morebitna opredelitev strank o pridobljenih novih podatkih. S seznanitvijo pa bodo obrambi zagotovljena jamstva iz 29. člena Ustave. Predlagana sprememba posredno vpliva tudi na odločanje o pritožbi zoper sklep (prvi odstavek 403. člena ZKP).

K 104. členu (380. člen ZKP)

S predlagano spremembo se nekoliko drugače definirajo pogoji za to, da se glavna obravnava opravi pred sodiščem druge stopnje. Predlog tako izrecno določa, da se v primeru, ko je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja izvesti nove dokaze ali ponoviti že prej izvedene dokaze, praviloma opravi glavna obravnava pred sodiščem druge stopnje. Le v primeru opravičenih razlogov pravne ali dejanske narave lahko sodišče druge stopnje vrne zadevo sodišču prve stopnje v novo glavno obravnavo, pri čemer pa mora opravičenost razlogov posebej obrazložiti. Podatki iz sedanje sodne prakse namreč kažejo, da drugostopenjska sodišča prepogosto vračajo zadeve nazaj na prvo stopnjo, torej tudi takrat, kadar za to ni res opravičenih razlogov. S predlagano spremembo se zagotavlja pravica do sojenja v razumnem roku.

K 105. členu (381. člen ZKP)

Senat sprejme odločitev, da bo opravil obravnavo na seji senata. Veljavna ureditev predvideva enak potek seje senata in prvega dela obravnave vse do začetka izvajanja dokazov. Obravnava se torej ponovno začne s poročilom sodnika poročevalca (ki v obsežnih zadevah lahko traja več ur ali celo več dni) in s ponovno predstavitvijo pritožb, kar je zamudno in – ker gre za isti senat in iste navzoče stranke – tudi nepotrebno. Po predlagani dopolnitvi pa se bo obravnava začela z dokaznim postopkom in torej ne bo treba ponavljati poročila sodnika poročevalca ter predstavitve pritožb, če so bile na seji senata že prisotne vse stranke in zagovorniki, navzoči oškodovanec pa se s tem strinja (oškodovanec ima namreč pravice prevzeti pregon, če tožilec popolnoma umakne obtožnico – peti odstavek 381. člena v zvezi z 61. členom ZKP).

K 106. členu (398. člen ZKP)

S predlagano spremembo se zagotavlja spoštovanje pravice do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave. Tako mora biti po izrecni ustavni diktiji vsakomur zagotovljena pravica do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč. Pritožba zoper sodbo sodišča druge stopnje je v veljavnem ZKP dokaj omejena, kar je logično, saj gre za odločanje na drugi stopnji, stranke pa imajo na voljo tudi izredna pravna sredstva. Kadar pa sodišče druge stopnje opravi glavno obravnavo (398. člen ZKP), je smiselno, da se pravica do pritožbe nekoliko razširi kot v veljavnem ZKP, kar je pomembno tako z vidika enake obravnave (22. člen Ustave) v primerjavi s tistimi, ki se pritožujejo zoper sodbo sodišča prve stopnje (torej v primerih, kadar sodišče druge stopnje ni opravilo obravnave, temveč je zadevo vrnilo sodišču prve stopnje), kot tudi z vidika pravice do pravnega sredstva (25. člen Ustave), upoštevajoč pogoje, ki jih ZKP predpisuje za pritožbo na eni strani in zahtevo za varstvo zakonitosti na drugi strani.

S predlagano spremembo 2. točke prvega odstavka 398. člena ZKP se pritožba poleg primerov, ko sodišče druge stopnje ugotovi drugačno dejansko stanje, dovoli tudi, če bo npr. sodba sodišča prve stopnje potrjena, kolikor bo sodišče druge stopnje na obravnavi izvedlo nove dokaze in na podlagi njihove ocene ugotovilo, da pritožbene trditve niso utemeljene.

Poleg tega je treba pri ureditvi tega vprašanja izrecno upoštevati še pravice tretjih oseb, ki niso v stranke v postopku. Glede na možnosti, ki jih ima na razpolago sodišče druge stopnje, ko odloča o pritožbi zoper sodbo sodišča prve stopnje, je treba zagotoviti, da bodo tudi tretje osebe lahko vložile pritožbo kot redno pravno sredstvo zoper sodbo sodišča druge stopnje, v vsakem primeru, kadar jim bo slednje s sodbo vzelo predmet (drugi odstavek 73. člena KZ-1) ali premoženjsko korist, pridobljeno s kaznivim dejanjem (75., 77.a in 77.b člen KZ-1). Enako velja tudi za pravne osebe, če jim bo sodišče druge stopnje izreklo odvzem premoženjske koristi (77. člen KZ-1). Zgolj možnost vložitve ustavne pritožbe namreč ne zadošča zahtevam iz 25. člena Ustave.

K 107. členu (399. člen ZKP)

S spremembo četrtega odstavka 399. člena ZKP se v povezavi s spremembo sedmega odstavka 25. člena in četrtega odstavka 420. člena ZKP sistematično ureja možnost pritožbe v primeru, kadar Vrhovno sodišče Republike Slovenije odredi pripor. Četrty odstavek 399. člena ZKP namreč izrecno prepoveduje pritožbo zoper sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije. Zato je predlagana sprememba, po kateri je pritožba dovoljena v primeru, ko je Vrhovno sodišče Republike Slovenije odredilo pripor, in sicer pri odločanju o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje, pri čemer se uporabljajo določbe, ki veljajo za postopek na drugi stopnji (drugi odstavek 398. člena ZKP v povezavi s četrtrim odstavkom 391. člena ZKP). V povezavi s to rešitvijo je predlagana tudi sprememba, s katero se določa pritožbeni organ, to je senat petih sodnikov Vrhovnega sodišča Republike Slovenije (predlagani sedmi odstavek 25. člena ZKP). S takšno rešitvijo je že zadoščeno ustavni zahtevi po pritožbi oziroma pravnem sredstvu (25. člen Ustave in specifično z vidika pripora drugi odstavek 20. člena Ustave). Glede na navedeno je v tovrstnih primerih predlagana tudi ukinitve možnosti vložitve zahteve za varstvo zakonitosti (predlagana sprememba četrtega odstavka 420. člena ZKP). Ni namreč smiselno, da bi isto sodišče najprej na prvi stopnji odredilo pripor, potem bi na drugi stopnji v širšem senatu odločalo o pritožbi zoper ta sklep, na koncu pa bi na tretji stopnji v še širšem senatu odločalo o izrednem pravnem sredstvu zoper pravnomočno odločbo o priporu. Treba je upoštevati tudi, da je pritožba kot redno pravno sredstvo z vidika možnih pritožbenih razlogov širša od zahteve za varstvo zakonitosti (zlasti z vidika ugotavljanja dejanskega stanja), poleg tega pa ima obdolženec na voljo še ustavno pritožbo.

Z navedeno rešitvijo se izrecno upošteva tudi odločba št. U-I-12/15 z dne 28. 9. 2016, s katero je Ustavno sodišče Republike Slovenije zapisalo, da mora biti v skladu z drugim odstavkom 20. člena Ustave priporniku dana pravica do pritožbe proti pisni in obrazloženi odločbi o odreditvi pripora dana v vsakem primeru in ne glede na to, v kateri fazi (pred)kazenskega postopka je odrejen pripor. Ureditev, v skladu s katero po četrtem odstavku 399. člena v zvezi s četrtrim odstavkom 394. člena Zakona o kazenskem postopku ni dovoljena pritožba zoper sklep, s katerim Vrhovno sodišče kot pritožbeno sodišče odredi pripor, je v neskladju z drugim odstavkom 20. člena Ustave, ki zahteva, da je zoper vsako odreditev pripora dovoljena pritožba. Nespoštovanje ustavnih procesnih jamstev, ki so izrecno določena v drugem odstavku 20. člena Ustave, pa hkrati pomeni, da se o posegu v pravico do osebne svobode odloča na protiustaven način, zato je taka ureditev tudi v neskladju tudi s prvim odstavkom 19. člena Ustave. Ustavno sodišče Republike Slovenije je poleg tega določilo prehodni režim, ki je enak predlagani spremembi ZKP.

Poleg tega se glede na podrobnejše urejanje kaznovanja žaljivih izjav, dopušča tudi možnost pritožbe zoper sklep, s katerim je bila na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije izrečena disciplinska kazen po prvem odstavku 78. člena ZKP.

K 108. členu (403. člen ZKP):

V zvezi s postopkom s pritožbo zoper sklep prvi odstavek 403. člena ZKP določa med drugim smiselno uporabo četrtega in petega odstavka 377. člena ZKP. Glede na to, da 377. člen ZKP

petega odstavka ne vsebuje več, je predlagana redakcijska sprememba tako, da bo ustrezno določena smiselna uporaba tretjega in četrtega odstavka 377. člena ZKP.

K 109. členu (407. člen ZKP)

Predlagana je sprememba, v skladu s katero bi pri t.i. nepravi obnovi novo sodbo izdal izvenobravnavni sodnik. Glede na naravo odločitve, ki zadeva le odločbo o kazni in ki se nanaša na odpravo napak, storjenih pri izreku enotne kazni oziroma glede na upoštevanje amnestije, pomilostitve ali drugih razlogov, ki so nastali pri pravnomočnosti sodbe, pri izvršitvi enotne kazni, se na ta način kadrovske racionalizira delovanje sodišč. Pri tem velja opozoriti, da bi se v primerih, ko bi bil izvenobravnavni sodnik dejansko tisti, ki je bil hkrati tudi predsednik sodečega senata (oziroma »sodnik posameznik okrožnega sodišča« - 2. točka drugega odstavka 285.f člena ZKP), lahko poslužili instituta izločitve sodnika.

Izvenobravnavni sodnik pred izdajo nove sodbe bodisi zasliši nasprotno stranko, če je to državni tožilec, ga lahko namesto tega tudi pozove, da se lahko v roku osmih dni pisno opredeli do predloga obsojenca (s čimer se olajšuje delo državnega tožilca, hkrati pa zahteva po predhodnem zaslišanju obsojenca ostaja nespremenjena, saj je to tudi v interesu pravno neukega obsojenca).

K 110. členu (416. člen ZKP)

Besedilo člena je bilo v sedaj veljavni obliki vključeno v besedilo osnutka ZKP po prvi obravnavi predloga osnutka zakona (leta 1993). Prvotni osnutek zakona z leta 1993 je smiselno uporabo določb poglavja o obnovi kazenskega postopka predvideval le ta primer odločb Ustavnega sodišča Republike Slovenije, predlog zakona za drugo obravnavo iz leta 1994 pa je vključil tudi smiselno uporabo poglavja o obnovi kazenskega postopka za primer odločb ESČP. Glede na besedilo člena, ki se spreminja, je treba ugotoviti, da je njegova uporaba v delu, ki se nanaša na obnovo postopka na podlagi sodbe ESČP, omejena le na primere, če se sodba »nanaša na kakšen razlog za obnovo kazenskega postopka«. Ti razlogi so navedeni v 410. členu ZKP. Vendar je treba pritrditi komentarju ZKP mag. Štefana Horvata, ki glede te določbe navaja, da obnova postopka iz 416. člena iz razloga sodbe ESČP po ZKP dejansko ne pride v poštev. Tako je glede sodb ESČP izvedljiva le zahteva za varstvo zakonitosti iz 421. člena ZKP.⁸⁹ Kot je pojasnjeno tudi v komentarju, se ESČP ne spušča v presojo, ali je bilo dejansko stanje v pravnomočni sodbi pravilno ugotovljeno in ali je bil kazenski zakon pravilno uporabljen, temveč presoja zgolj, ali so bile v kazenskem postopku kršene človekove pravice in temeljne svoboščine iz EKČP.⁹⁰ Ta pogoj tudi ni predpisan za odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Ker je bil namen zakonodajalca leta 1994 glede tega, da ZKP v kazenskih postopkih omogoči obnovo postopka iz razloga sodbe ESČP, jasen, je predlagana redakcijska sprememba člena, ki bo to dejansko omogočala.

ESČP lahko v svojih vsebinskih sodbah ugotovi, da je določen zakon, njegova določba ali predpis v nasprotju z EKČP, oziroma da razlaga zakona, njegovih določb ali predpisa ni v skladu z EKČP (op. in posledično z ustavo ob upoštevanju 8. člena Ustave RS). Pomembno je dodati pogoj, da je obnova postopka mogoča le v primeru, če pravnomočna obsodilna sodba temelji na tej kršitvi. Zato je namen spremembe besedila člena omogočiti obnovo postopa v takšnih primerih.

Dodatno velja poudariti, da po mednarodnem pravu in EKČP ne obstaja neposredna obveznost, da država zagotovi obnovo postopka v kazenskih, civilnih ali upravnih postopkih zaradi sodbe ESČP, vendar pa je preko sodne prakse ESČP vse bolj uveljavljen pristop, da države omogočajo obnovo postopka v kazenskih postopkih, manj pogosto pa tudi v civilnih in upravnih,

⁸⁹ Supra, op. št. 55, str. 900.

⁹⁰ Ibidem.

v primerih, kjer je to potrebno kot posamezni ukrep za izvršitev sodbe ESČP. Zato je pomembno, da skladu z namenom zakonodajalca iz leta 1994 to omogoča tudi ZKP. Podobno ureditev so npr. sprejele tudi Nemčija, Avstrija, Portugalska, Nizozemska (če je obnova postopka potrebna za doseg pravičnega zadoščenja po 41. členu EKČP) ter Španija, Litva in Estonija (v vseh treh državah sicer bolj omejeno, saj odločitev o obnovi postopka vključuje obveznost tehtanja resnosti kršitve in pogoj, da kršitve ni mogoče odpraviti na drug način). Slovaška zakonodaja vsebuje podobno besedilo kot veljavna slovenska zakonodaja, vendar obstaja razumevanje, da predstavlja sodba ESČP novo dejstvo, zato je omogočena tudi obnova postopka.

Za obnovo kazenskega postopka zaradi odločb Ustavnega sodišča Republike Slovenije in sodb ESČP se spreminja tudi sklicevanje na člene iz tega poglavja in sicer na način, da se smiselno uporabljajo le procesni členi tega poglavja (407. člen, 411. do 415. člen) in ne vsi členi, ki npr. določajo tudi razloge za obnovo postopka, saj smiselna uporaba teh določb v primeru vložene zahteve za spremembo pravnomočne sodne odločbe na podlagi odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije ali ESČP ni vsebinsko logična.

Predlagana rešitev odpira možnost obnove postopka kot izrednega pravnega sredstva za primere, ko je bila kršena EKČP in če pravnomočna obsodilna sodba temelji na tej ugotovljeni kršitvi in tudi iz razloga odločb Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Ustavno sodišče Republike Slovenije in ESČP sta najvišji sodišči, ki zagotavljata spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v državi, izvrševanje njunih odločb in sodb – tudi v kazenskih postopkih – pa je pomembno z vidika nadaljnje krepitve pravne države, kot to določa 2. člen Ustave Republike Slovenije.

K 111. členu (420. člen ZKP)

Predlagana je sprememba, s katero se ukinja možnost vložitve zahteve za varstvo zakonitosti, v primerih, ko je pripor odredilo Vrhovno sodišče Republike Slovenije, in sicer pri odločanju o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje. Gre za del sprememb, s katerimi se sistematično ureja možnost vložitve pritožbe zoper sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije o odreditvi pripora Takšna pritožba je po veljavnem četrtem odstavku 399. člena ZKP izrecno izključena, Zdaj pa bo o njej odločal senat petih sodnikov Vrhovnega sodišča Republike Slovenije (predlagani sedmi odstavek 25. člena ZKP). Ukinitve možnosti vložitve zahteve za varstvo zakonitosti je predlagana, ker je z možnostjo vložitve pritožbe že zadoščeno ustavni zahtevi po pritožbi oziroma pravnem sredstvu (25. člen Ustave in specifično z vidika pripora drugi odstavek 20. člena). Ni namreč smiselno, da bi isto sodišče najprej na prvi stopnji odredilo pripor, potem na drugi stopnji v širšem senatu odločalo o pritožbi zoper ta sklep, na koncu pa na tretji stopnji v še širšem senatu odločalo o izrednem pravnem sredstvu zoper pravnomočno odločbo o priporu. Treba je tudi upoštevati, da je pritožba kot redno pravno sredstvo z vidika možnih pritožbenih razlogov širša od zahteve za varstvo zakonitosti (zlasti z vidika ugotavljanja dejanskega stanja), Vrhovno sodišče Republike Slovenije bo o njej odločalo v senatu petih sodnikov, torej v senatu enakega obsega, kot sicer odloča o zahtevah za varstvo zakonitosti v pripornih zadevah, v katerih je bil pripor odrejen s strani sodišča druge stopnje (Vrhovno sodišče Republike Slovenije pa je pri njih imelo vlogo pritožbenega organa) oziroma v zadevah, v katerih je samo pred vložitvijo obtožnice podaljšalo pripor. Prav tako je treba upoštevati tudi, da ima obdolženec na voljo še ustavno pritožbo. S predlagano rešitvijo se upošteva tudi prehodni režim, kot ga je Ustavno sodišče Republike Slovenije določilo v odločbi št. U-I-12/15 z dne 28. septembra 2016.

K 112. členu (421. člen ZKP)

Veljavni tretji odstavek 421. člena ZKP posebej določa tudi štetje roka za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti v primeru, ko zoper odločbo sodišča prve stopnje ni bilo pritožbe. Glede na to, da peti odstavek 420. člena ZKP določa, da je zahteva za varstvo zakonitosti dopustna le, če je vložnik izčrpal pravna sredstva (na kršitve, ki jih navaja v zahtevi za varstvo zakonitosti, se je moral sklicevati že v predhodni pritožbi, pa jih sodišče ni obravnavalo, ali pa so takšne, da jih v

pritožbi še ni mogel uveljavljati), torej ni mogoče vložiti zahteve za varstvo zakonitosti, če prej ni bila vložena pritožba. Zato je predlagano črtanje tega dela tretjega odstavka 421. člena ZKP.

K 113. členu (novi 427.a člen ZKP)

Zaradi uvedbe možnosti dajanja ločenih mnenj vrhovnih sodnikov je treba ustrezno dopolniti tudi vsebino odločbe, s katero Vrhovno sodišče odloči o zahtevi za varstvo zakonitosti. Ločena mnenja so sicer možna tudi pri procesnih sklepih, zaradi česar omenjene rešitve ni mogoče predvideti (le) pri vsebini sodbe (torej v 364. členu ZKP). Po vzoru odločb Ustavnega sodišča Republike Slovenije bo tako pri odločbah Vrhovnega sodišča za obrazložitvijo treba navesti izid glasovanja in imena in priimke vrhovnih sodnikov, ki so glasovali za odločitev ter imena in priimke vrhovnih sodnikov, ki so dali ločena mnenja (s poslovnikom pa lahko Vrhovno sodišče določi tudi npr. da se za obrazložitvijo doda pojasnilo, ali so posamezni vrhovni sodniki dali odklonilna ali pritrdilna ločena mnenja – deveti odstavek 114.a člena ZKP).

K 114. členu (433. člen ZKP)

Oškodovancu je omogočen prevzem pregona v primeru pasivnosti državnega tožilca, ob pogoju, da je oškodovanec tudi ovaditelj. S predlagano spremembo se podaljšuje rok zahtevane nedejavnosti na tri mesece, s čimer se državnemu tožilcu omogoča več časa za ustrezno ukrepanje.

K 115. člen (434. člen ZKP)

Sprememba 434. člena zasleduje enake cilje kot sprememba 269. člena ZKP.

K 116. členu (445.a člen ZKP)

S predlagano dopolnitvijo 1. točke drugega odstavka 445.a člena ZKP bo državnemu tožilcu omogočeno, da ob predlogu za izdajo sodbe o kaznovanem nalogu sodišču predlaga tudi izrek pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom (63. do 67. člen KZ-1) in s tem tudi odreditev enega ali več navodil iz 65. člena KZ-1 (zdravljenje, obiskovanje določene posvetovalnice, usposabljanje za poklic, poraba dohodkov v skladu s preživitvinskimi obveznostmi, prepoved navezovanja neposrednih ali posrednih stikov z eno ali več določenimi osebami, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev, prepoved druženja z nekaterimi osebami, prepoved približevanja, prepoved dostopa na posamezne kraje). Pri tem bo moral najprej državni tožilec (oziroma kasneje sodnik) glede na razpoložljive podatke oceniti, katero navodilo je primerno (drugi odstavek 65. člena KZ-1).

K 117. členu (495. člen ZKP)

S predlagano spremembo se upošteva pripomba Varuha človekovih pravic. Ta namreč opozarja, da je treba poleg zdravljenja upoštevati tudi posebno zaščito in varstvo obsojenca, ki se izvaja v varovanih oddelkih socialno varstvenih ustanov.

K 118. členu (496. člen ZKP)

Predlagana je sprememba, v skladu s katero bi ponovne odločitve glede trajanja in spreminjanja varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ali obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti sprejemal izvenobravnavni sodnik. Glede na naravo odločitve, ki zadeva le varnostni ukrep, se na ta način kadrovske racionalizira delovanje sodišč. Pri tem velja opozoriti, da bi se v primerih, ko bi bil izvenobravnavni sodnik dejansko tisti, ki je bil hkrati tudi predsednik sodečega senata (oziroma »sodnik posameznik okrožnega sodišča« – 2. točka drugega odstavka 285.f člena ZKP), lahko poslužili instituta izločitve sodnika.

Glede na veljavno ureditev je predvidena še ena sprememba, in sicer se narok razpiše le, če je to treba.

Hkrati se upošteva tudi mnenje Varuha človekovih pravic, ki opozarja, da v konkretnem primeru oseba ne sme ostati brez nastanitve (oziroma posebne zaščite in varstva), če sodišče predhodno ustavi izvajanje varnostnega ukrepa. Predvidena je smiselna uporaba drugega odstavka 495. člena ZKP (torej obveščanje CSD in najbližje osebe po zakonu, ki ureja duševno zdravje), pri čemer je seveda odvisno od okoliščin konkretnega primera, ali bo to dejansko izvedljivo (in tudi če bo, bo to verjetno v krajšem roku, kot je sicer predpisan v tretjem odstavku 495. člena ZKP).

K 119. členu (502.b členu ZKP)

Veljavna ureditev podaljševanja začasnih zavarovanj zahtevka za odvzem premoženjske koristi je posledica odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-296/02 z dne 20. maja 2004. V omenjeni zadevi je Ustavno sodišče Republike Slovenije opravilo t.i. strogi test sorazmernosti. Pri presoji enega izmed treh vidikov, t.i. sorazmernosti v ožjem smislu je med drugim zapisalo, da so poleg dokaznega standarda bistveni tudi pogoji, ki omejujejo obseg omejevalnega ukrepa, da bi ta ne postal nesorazmeren. Ker gre pri začasnem zavarovanju zahtevka za odvzem premoženjske koristi za trajajoč omejevalni ukrep, je treba že na zakonski ravni določno omejiti njegovo trajanje. Ker takrat veljavni ZKP o tem ni vseboval nobene izrecne določbe, je omogočal pretiran poseg v pravico do lastnine iz 33. člena Ustave.

Posledično so bile v ZKP vnesene spremembe, ki so omogočile obdobjno podaljševanje začasnega zavarovanja. V predkazenskem postopku, kakor tudi po izdaji sklepa o uvedbi preiskave lahko začasno zavarovanje traja tri mesece. Po vložitvi obtožnice trajanje začasnega zavarovanja ne sme biti daljše od šestih mesecev. Rok se lahko podaljša v enakih časovnih razdobjih. Skupno trajanje začasnega zavarovanja pred uvedbo preiskave oziroma, če ta ni uvedena, pred vložitvijo obtožnice, ne sme biti daljše od enega leta. V preiskavi skupno trajanje začasnega zavarovanja ne sme biti daljše od dveh let. Po vložitvi obtožnice do izreka sodbe sodišča prve stopnje skupno trajanje začasnega zavarovanja ne sme presegati treh let. Do izvršitve pravnomočne sodne odločbe o odvzemu premoženjske koristi sme začasno zavarovanje skupno trajati največ deset let (tretji do peti odstavek 502.b člena ZKP).

Zlasti z vidika dela državnih tožilcev je zaradi kratkosti naštetih rokov prihajalo do prevelikega administriranja, ne da bi to dodatno delo izdatno povečalo pravno varnost obdolženca oziroma osebe, zoper katero je začasno zavarovanje odrejeno. Glede na navedeno je predlagana sprememba, po kateri bo v predkazenskem postopku, kakor tudi po izdaji sklepa o uvedbi preiskave začasno zavarovanje lahko trajalo šest mesecev, po vložitvi obtožnice pa eno leto (torej dvakrat dlje kot zdaj). Skupno trajanje začasnega zavarovanja pred uvedbo preiskave oziroma pred vložitvijo obtožnice pa je podaljšano na dve leti.

Sedanje besedilo tretjega odstavka 502.b člena ZKP je mogoče razlagati na dva načina. Po prvem se relativni šestmesečni rok trajanja zavarovanja nanaša na celoten postopek, vse do izvršitve sodbe, kar pomeni, da je postopek podaljšanja zavarovanja treba opraviti vsakih šest mesecev, tudi med pritožbenim postopkom. Po drugem pa se ta rok nanaša le na čas od vložitve obtožnice do izreka sodbe sodišča prve stopnje, zavarovanje, ki je bilo podaljšano po izreku sodbe, pa znotraj absolutnega roka iz petega odstavka traja do izvršitve sodbe. V izogib več razlagam se določba dopolnjuje tako, da bo nedvoumno obveljala prva razlaga.

Z vidika varstva obdolženca oziroma osebe, zoper katero je začasno zavarovanje odrejeno, je treba izpostaviti, da že veljavna ureditev omogoča, da sodišče odpravi začasno zavarovanje na predlog udeležencev. Sodišče lahko odpravi začasno zavarovanje tudi po uradni dolžnosti zaradi poteka roka ali če državni tožilec zavrže ovadbo oziroma izjavi, da ne bo začel pregona ali da od njega odstopa. Prav tako ga – če sodišče meni, da začasno zavarovanje ni več

potrebno – lahko odpravi po pridobitvi izjave državnega tožilca ali po poteku roka za izjavo (drugi do četrty odstavek 502.b člena ZKP).

K 120. členu (506. člen ZKP)

Predlagana je sprememba, v skladu s katero bi o preklicu pogojne obsodbe odločal izvenobravnavni sodnik. Glede na naravo odločitve in tudi glede na dejstvo, da že zdaj omenjeni sodnik zasliši obsojenca in opravi potrebne poizvedbe, se na ta način kadrovska racionalizira delovanje sodišč. Pri tem velja opozoriti, da bi se v primerih, ko bi bil izvenobravnavni sodnik dejansko tisti, ki je bil hkrati tudi predsednik sodečega senata (oziroma »sodnik posameznik okrožnega sodišča« – 2. točka drugega odstavka 285.f člena ZKP), lahko poslužili instituta izločitve sodnika. Glede na veljavno ureditev je predvideno tudi, da se narok razpiše le, če je to treba, poleg tega pa očitno izmikanje obsojenca naroku ne more preprečiti preklica pogojne obsodbe.

Izrecno je določeno tudi, da je po določbah prvih štirih odstavkov možen preklic pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom. V četrtem odstavku pa je dodana možnost, ki jo določa 61. člen KZ-1, in sicer da sodišče v pogojni obsodbi določeno obveznost nadomesti z drugo.

Hkrati se upošteva tudi mnenje Varuha človekovih pravic, ki opozarja, da v konkretnem primeru oseba ne sme ostati brez nastanitve (oziroma posebne zaščite in varstva), če sodišče predhodno ustavi izvajanje varstvenega nadzorstva (kadar je npr. sodišče ob izreku varstvenega nadzorstva odredilo navodilo, ki vključuje zdravljenje v ustreznem zdravstvenem zavodu). Predvidena je smiselna uporaba drugega odstavka 495. člena ZKP (torej obveščanje CSD in najbližje osebe po zakonu, ki ureja duševno zdravje), pri čemer je seveda odvisno od okoliščin konkretnega primera, ali bo to dejansko izvedljivo (in tudi če bo, bo to verjetno v krajšem roku, kot je sicer predpisan v tretjem odstavku 495. člena ZKP).

K 121. členu (506.a člen ZKP)

V določbi, ki ureja ravnanje z zaseženimi predmeti oziroma zavarovanim premoženjem se črta beseda »lahko«, s čimer se bolj jasno izpostavlja dolžnost sodišča, da odredi prodajo, uničenje ali podaritev predmetov oziroma premoženja v javno korist, če je hramba povezana z nesorazmernimi stroški ali pa se vrednost premoženja ali predmetov zmanjšuje.

K 122. členu (510. člen ZKP)

510. člen ZKP ureja izbris pogojnih obsodb iz kazenske evidence. Čeprav je za izbris pri t.i. zakonski rehabilitaciji (torej po izteku zakonsko določenih rokov ob pogoju, da obsojenec v vmesnem času ne stori novega kaznivega dejanja) sicer pristojno Ministrstvo za pravosodje (508. člen ZKP), 510. člen ZKP istočasno določa, da ugotovitveni sklep izda sodišče, ki je sodilo na prvi stopnji in ga vroči obsojencu, državnemu tožilcu (če je postopek tekel na njegovo zahtevo) in Ministrstvu za pravosodje. Pogoje za izbris pogojne obsodbe iz kazenske evidence sicer določa KZ-1 (ZKP jih v 510. členu le povzame). Pogojna obsodba se izbriše v enem letu po poteku preizkusne dobe (2. točka četrtega odstavka 82. člena v zvezi s tretjim odstavkom 82. člena KZ-1).

Predlagano je črtanje 510. člena ZKP, s čimer se poenostavlja ureditev, hkrati pa se odpravlja tudi dilema pri razlagi 510. člena kot bodisi *lex specialis* pri brisanju pogojnih obsodb (gre za razlago, ki se je uveljavila v praksi) ali kot norme, ki predvideva subsidiarno pristojnost sodišča glede na primarno dolžnost Ministrstva za pravosodje (upoštevajoč zgodovinsko genezo predpisov).

K 123. členu (511. člen ZKP)

Predlagana je sprememba, v skladu s katero bi o prošnji za izbris obsodbe na podlagi sodne odločbe odločal izvenobravnavni sodnik. Glede na naravo odločitve, ki zadeva ugotavljanje obstoja pogojev za izbris obsodbe ter tudi glede na dejstvo, da že zdaj omenjeni sodnik opravlja določene poizvedbe ter ugotavlja dejstva in zbira dokaze, se na ta način kadrovsko racionalizira delovanje sodišč. Pri tem velja opozoriti, da bi se v primerih, ko bi bil izvenobravnavni sodnik dejansko tisti, ki je bil hkrati tudi predsednik sodečega senata (oziroma »sodnik posameznik okrožnega sodišča« – 2. točka drugega odstavka 285.f člena ZKP), lahko poslužili instituta izločitve sodnika.

K 124. členu (513. člen ZKP)

Predlagana je sprememba, v skladu s katero bi o prošnji za prenehanje varnostnih ukrepov prepovedi opravljanja poklica, prepovedi približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja in odvzema voznškega dovoljenja in za prenehanje pravne posledice obsodbe odločal izvenobravnavni sodnik. Glede na naravo odločitve, ki zadeva ugotavljanje obstoja pogojev za prenehanje varnostnih ukrepov ter tudi glede na dejstvo, da že zdaj omenjeni sodnik opravlja določene poizvedbe ter ugotavlja dejstva in zbira dokaze, se na ta način kadrovsko racionalizira delovanje sodišč. Pri tem velja opozoriti, da bi se v primerih, ko bi bil izvenobravnavni sodnik dejansko tisti, ki je bil hkrati tudi predsednik sodečega senata (oziroma »sodnik posameznik okrožnega sodišča« – 2. točka drugega odstavka 285.f člena ZKP), lahko poslužili instituta izločitve sodnika.

S predlagano rešitvijo se smiselno upošteva sprememba, ki jo prinaša novela KZ-1C, torej nov varnostni ukrep prepovedi približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja (71.a člen KZ-1). Hkrati je glede na naravo omenjenega varnostnega ukrepa predvideno zaslišanje oškodovanca (pri čemer pa njegova odsotnost, v primeru, če je bil v redu vabljen, ne preprečuje sodniku, da sprejme odločitev). Izraz »žrtev« se v tem členu uporablja, ker gre za terminologijo novele KZ-1C, uporablja se torej v delu, v katerem je povzeta ureditev, ki velja po noveli KZ-1C.

K 125. členu (518. člen ZKP)

Člen se redakcijsko spreminja tako, da se ustrezno popravijo v njem navedena kazniva dejanja in da se določi obveznost pošiljanja podatkov policiji (namesto Ministrstvu za notranje zadeve), saj je policija samostojni organ v sestavi MNZ in je kot taka pristojna za sprejem v določbi navedenih podatkov. Hkrati se črta dolžnost obveščanja Urada za preprečevanje pranja denarja o kaznivih dejanjih pranja denarja in z njimi povezanih kaznivih dejanj (glede na tovrstno obveznost obveščanja, ki sledi že iz zakona, ki ureja omenjeni urad).

K 126. členu (522. člen ZKP)

Prepoved mučenja oziroma nečloveškega ali ponižujočega ravnanja je ustavno zagotovljena človekova pravica, katere obveznost zagotavljanja izhaja že iz najpomembnejših mednarodnih instrumentov varstva človekovih pravic, in sicer 3. člena EKČP Konvencije Združenih narodov proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju,⁹¹ Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja⁹² in Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah.⁹³

⁹¹ Uradni list RS-Mednarodne pogodbe št. 7/1993.

⁹² Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 2/1994.

⁹³ Uradni list SFRJ-Mednarodne pogodbe št. 7/1971.

Navedeni mednarodni instrumenti so skladno z 8. členom Ustave neposredno uporabljivi in zavezujoči za vse pravosodne organe Republike Slovenije. Prepoved izročanja v primeru kršitve temeljnih pravic pa se je tudi izoblikovala tudi skozi prakso ESČP.

Iz judikature ESČP tako izhaja, da mora država, preden koga izroči drugi državi, presoditi, ali je slednja sposobna uresničiti pozitivne obveznosti, ki izhajajo iz 2. člena EKČP, tj. pravice do življenja, kot tudi, ali obstajajo verjetne okoliščine, da bi bila oseba z izročitvijo v državi sprejemnici izpostavljen mučenju ali nečloveškemu ravnanju ali kaznovanju v smislu 3. člena EKČP. S tem v zvezi mora država presoditi, ali obstojijo utemeljeni razlogi za obstoj konkretne nevarnosti, da bi bila oseba v primeru izročitve podvržena kršitvi pravice iz 3. člena EKČP. Breme dokazovanja utemeljenosti obstoja konkretnega tveganja oziroma nevarnosti, da bi bila zadevna oseba v državi sprejemnici izpostavljena dejanski nevarnosti nečloveškega ravnanja ali nevarnosti mučenja ter dejanske kršitve človekovih pravic skladno s sodno prakso ESČP primarno leži na strani osebe, ki se izroča (povzeto po odločbi *Saadi proti Italija*⁹⁴). Presoja obstoja verjetnosti tveganja kršitve pravice osebe po 3. členu EKČP v primeru izročitve državi prosilki, pomeni oceno bodočega tveganja, da bi bila oseba v državi sprejemnici izpostavljena dejanski nevarnosti kršitve 3. člena EKČP v priporu ali zaporu. Iz judikature ESČP⁹⁵ izhaja, da mora oseba izkazati dejstva, vezana na njene značilnosti ali skupino, ki ji pripada, da je podana precej visoka stopnja verjetnosti ("high likelihood"), da bo podvržena kršitvam pravic po EKČP.

Upoštevajoč dejstvo, da se EKČP v Republiki Sloveniji uporablja neposredno, kot tudi da so tako sodišča v sodnem delu izročitvenega postopka kot tudi minister za pravosodje v upravnem delu izročitvenega postopka zavezani upoštevati tako EKČP kot tudi sodno prakso ESČP, je bilo z novelo ZKP-K določeno, da minister za pravosodje pri odločanju o dovolitvi izročitve tujca presoja tudi okoliščino, ali obstoji verjetnost, da bi bila oseba, katere izročitev se zahteva, v državi prosilki mučena oziroma bi se z njo ravnalo nečloveško ali ponižujoče. Namen določbe je bil jasno zapisati obveznost presoje navedene nevarnosti kršitve človekove pravice, ki izhaja iz ESČP, tudi v nacionalni zakonodaji, ne glede na dejstvo, da so bila tako sodišča kot tudi upravni organi že pred tem dolžni zagotavljati in presojeti obstoj zatrjevanih kršitev navedene človekove pravice.

V praksi se sprememba z novelo ZKP-K (tretji odstavek 530. člena ZKP) ni pokazala kot dodana vrednost v postopku odločanja o izročitvi. Obstoječa ureditev je namreč v praksi omogočala interpretacijo, da je odločanje o tej okoliščini zgolj v pristojnosti ministra za pravosodje, kar pa glede na zapisano nedvomno ne drži. Presoja zatrjevanih kršitev človekovih pravic, zagotovljenih z EKČP kot tudi Ustavo, je zagotovo v presoji vsakega sodnega in upravnega organa, ki ga mednarodni pravni akti in Ustava RS zavezujejo. Potencialna kršitev temeljnih pravic predstavlja razlog za sprejem negativne odločitve, v primeru, da bi sodišče ugotovilo obstoj te nevarnosti, skladno z obstoječo prakso in standardi. Ta okoliščina je namreč relevantna že v primeru odločanja o izročitvenem priporu, saj se slednji odredi zaradi izvedbe izročitvenega postopka. V primeru, da že v času odločanja o priporu obstajajo okoliščine, ki vodijo v zavrnitev izročitve, odreditev pripora in izvedba postopka nista upravičena, saj pomeni nepotreben poseg v eno izmed temeljnih pravic.

Iz judikature ESČP tudi izhaja, da ima oseba pravico do učinkovitega pravnega sredstva zoper odločbo o izročitvi, ki bi lahko pomenila kršitev 3. člena EKČP, in sicer da mora biti ta presoja neodvisna.

⁹⁴ Št. 37201/06 z dne 28.2.2008, par.129⁹⁴ in N. V. Finland, št. 38885/02 z dne 26.7.2005, par 167.

⁹⁵ Azimov v. Russia, 67474/11 z dne 19.3.2013, par. 128 in Fozil Nazarov v. Russia, št. 74759/13 z dne 11.12.2014, par 38.

Ustava v 23. členu zagotavlja vsaki osebi pravico, da o njenih pravicah in dolžnostih ter obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče.

Upoštevajoč dejstvo, da Ustava osebam zagotavlja pravico neodvisnega sodnega varstva glede njihovih pravic, in še posebej človekovih pravic, je smiselno, da tudi o morebitnih zatirjevanjih kršitvah človekovih pravic, vključno s prepovedjo mučenja in nečloveškega in poniževalnega ravnanja v prvi vrsti in primarno odloča neodvisno in nepristransko sodišče in ne minister za pravosodje kot upravni organ izvršilne veje oblasti.

Izročitveni postopek je namreč dvofazen, in sicer se v sodni fazi presoja obstoj pogojev za izročitev, v upravni fazi pa sledi odločitev ministra za pravosodje. Kljub pravnomočni odločitvi sodišča, da so izpolnjeni pogoji za izročitev, lahko minister odkloni izročitev osebe državi prosilki, če oceni, da izročitev ne bi bila primerna. Glede na naravo odločanja se lahko šteje, da je sodni del izročitvenega postopka osredotočen na ugotavljanje pogojev, ki so predpisani z notranjo zakonodajo in večstranskimi in dvostranskimi mednarodnimi sporazumi, ki zavezujejo državo, odločitev ministra za pravosodje kot predstojnika upravnega organa izvršilne veje oblasti v izročitvenem postopku pa je po svoji naravi tudi politična in vsebuje diskrecijsko polje odločanja.

Upoštevajoč neposredno uporabnost mednarodnih pravnih aktov ter ustavno določen način zagotavljanja sodnega varstva človekovih pravic, je primerna rešitev, po kateri o zatirjanih kršitvah človekovih pravic, vključno s prepovedjo mučenja in nečloveškega in poniževalnega ravnanja, odloča sodišče. Posledično se med pogoji za izročitev, ki jih presoja sodišče, določa novi pogoj za izročitev, in sicer presoja, da ne obstaja verjetnost, da bi bila oseba, katere izročitev se zahteva, v državi prosilki mučena oziroma bi se z njo nečloveško ali ponižujoče ravnalo oziroma da bi se jo na ta način kaznovalo. Takšna rešitev je uveljavljena tudi v številnih primerljivih tujih sistemih, saj se v sodnem delu izročitvenega postopka tudi učinkoviteje zagotavljajo kazensko procesna jamstva osebe, katere izročitev se zahteva.

K 127. členu (524. člen ZKP)

Obstoječa ureditev predvideva, da se od tujca zahteva, naj navede, kar ima povedati v svoj zagovor. Zaradi spoštovanja ustavno zagotovljenega privilegija posameznika zoper samoobtožbo je ustreznější ureditev, po kateri preiskovalni sodnik tujca pouči, da lahko navede, kar ima povedati v svoj zagovor, vendar pa se ni dolžan zagovarjati (gre za to, da je torej zagovor možnost, ki jo tujec lahko izkoristi).

K 128. členu (525. člen ZKP)

33. člen Konvencije o statusu beguncev uveljavlja načelo »*non refoulement*«, ki prepoveduje izgon in vračanje osebe na ozemlje, kjer bi bila njeno življenje ali svoboda ogrožena zaradi njene rase, vere, državljanstva, pripadnosti neki določeni družbeni skupini ali določenega političnega prepričanja. Če ima oseba že pravnomočno priznano mednarodno zaščito bodisi v Sloveniji bodisi v drugi državi, njena izročitev v državo, kjer bi bile njene pravice ogrožene, ni dopustna. V teh primerih izročitev ne bi bila dovoljena tudi na podlagi 530. člena ZKP, pri čemer pa je potrebna takojšnja izpustitev osebe, če je osebi mednarodna zaščita že pravnomočno priznana, saj bi omejitev svobode v zvezi z izročitvenim postopkom v takem primeru predstavljala nedopusten poseg v človekove pravice.

K 129. členu (526. člen ZKP)

Ustavno sodišče RS je v svoji odločitvi, opr. št. Up-500/15 z dne 20. julija 2015, zavzelo stališče, ki narekuje ustrezno stopnjo sodnega varstva pred kršitvami prepovedi mučenja, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja v postopku predaje na podlagi Evropskega naloga za

prijetje in predajo (ENPP). Iz navedene odločitve izhaja, da mora biti tudi v postopku, v katerem se na podlagi ZSKZDČEU odloča o dovolitvi predaje drugi državi članici Evropske unije na podlagi ENPP, osebi dana možnost, da se izjavi o vseh dejstvih in dokazih kot tudi o pravnih vprašanjih, ki so pomembna za odločitev o zadevi. Pravica do izjave, ki je že sama po sebi elementarno ustavno procesno jamstvo v vsakem sodnem postopku, po stališču Ustavnega sodišča še poudarjeno pridobi na ustavnopravni teži, kadar je od nje lahko odvisno spoštovanje druge človekove pravice, v tem primeru pravice do prepovedi mučenja iz 18. člena Ustave, ki je absolutna človekova pravica. Bistvo predloga preiskovalnega sodnika je v tem, da vsebuje odločilne razloge pravne in dejanske narave za sprejem odločitve o dovolitvi predaje. Osebi, katere predaja se zahteva, je tako po odločitvi Ustavnega sodišča Republike Slovenije treba v ustrezno kratkih rokih dati možnost, da se izjavi o obrazloženem predlogu preiskovalnega sodnika in vseh morebitnih pridobljenih podatkih oziroma dokazih, na katerem temelji navedeni predlog. Glede na to, da predstavlja postopek predaje na podlagi ENPP v razmerju do držav članic Evropske unije, vsebinsko enak postopek postopku izročitve tujca tretjim državam, je treba tudi osebi, katere izročitev se zahteva s strani države, ki ni država članica Evropske unije, dati možnost, da se v ustrezno kratkih rokih izjavi o obrazloženem predlogu preiskovalnega sodnika in vseh morebitnih pridobljenih podatkih oziroma vsem procesnem gradivu, na katerem temelji navedeni predlog. Zaradi zagotavljanja kontradiktornosti postopka je dana možnost izjave o navedeni dokumentaciji tudi državnemu tožilcu, ki je stranka v izročitvenem postopku.

K 130. členu (529.a člen ZKP)

V skladu s spremembo 522. člena ZKP se redakcijsko usklajujejo tudi določbe 529.a člena ZKP.

K 131. členu (530. člen ZKP)

Upoštevajoč predlagano rešitev v predvideni spremembi 522. člena ZKP, da o zatrevanjih kršitvah človekovih pravic, vključno s prepovedjo mučenja in nečloveškega in poniževalnega ravnanja odloča neodvisno in nepristransko sodišče, je potrebna ustrezna uskladitev tretjega odstavka 530. člena ZKP. Usklajuje se tudi terminologija iz novega tretjega odstavka 525. člena glede priznane mednarodne zaščite.

K 132. členu (nov 530.a člen ZKP)

Izročitveni postopki so specifična oblika mednarodne kazenskopravne pomoči, v katerih se tujec na podlagi odločitve pristojnih organov izroča tuji državi, da bi mu ta sodila ali zoper njega izvršila kazensko sankcijo. Navedeno izhaja tudi iz sodne prakse Vrhovnega sodišča Republike Slovenije⁹⁶, ki poudarja, da je izročitveni postopek namenjen ugotavljanju pogojev za izročitev tujega državljana državi prosilki. Glede na to, da je odločitev o izročitvi vezana na ugotavljanje materialnopravnih in procesnopravnih pogojev za izročitev, določenih z zakonom oziroma mednarodno pogodbo, in da torej ne gre za odločanje o krivdi, je načelo hitrega postopanja v teh postopkih še bolj izraženo. Ob dejstvu, da iz sodne prakse izhaja, da je v večini izročitvenih postopkov odrejen pripor, pri čemer pa je ta skladno s petim in šestim odstavkom 524. člena ZKP omejen, je ključnega pomena, da procesna in poizvedovalna dejanja in odločanje o pravnih sredstvih v postopku za izročitev trajajo najkrajši potrebni čas. Iz prakse nadalje izhaja, da v posameznih primerih, ko oseba, ki se izroča, vloži vsa razpoložljiva pravna sredstva zoper odločitev sodišča o izpolnjevanju pogojev za izročitev in zoper odločbo ministra o izročitvi, kot jih predvidevajo ZKP, Zakon o upravnem sporu, Zakon o ustavnem sodišču in EKČP, postopek o izročitvi ni zaključen v roku iz petega oziroma šestega odstavka 524. člena ZKP. Zaveza vseh upravnih in sodnih organov, ki v RS odločajo v postopku o izročitvi je, da v najkrajšem potrebnem času in najkasneje v zakonsko odrejenem roku maksimalnega trajanja izročitvenega pripora dokončno in pravnomočno odločijo o izročitvi osebe. Obveza hitrega postopanja v izročitvenih postopkih, v katerih je odrejen pripor, izhaja že iz drugega odstavka 200. člena ZKP, smiselno pa je, da se pospešijo tudi postopki upravnih sporov, ki jih obravnava Upravno

⁹⁶ Odločba Vrhovnega sodišča RS, opr. št. Ips 232/2003 z dne 4. 9. 2003.

sodišče Republike Slovenije v zvezi s tožbami zoper odločbe ministra za pravosodje o izročitvi. Posledično je v teh izročitvenih zadevah določen krajši rok za vložitev tožbe v upravnem sporu, kot tudi rok, v katerem sodišče odloči o tožbi. Primerjalno specifične roke ureja tudi zakon s področja mednarodne zaščite, pri čemer pa v teh primerih za razliko od večine izročitvenih postopkov, osebam ni omejena prostost na podlagi kazenske zakonodaje.

K 133. do 136. členu (539., 540., 541. in 546. člen ZKP)

Gre za redakcijske popravke, ki so potrebni glede na definicijo oškodovanca in siceršnje pozornost, ki jo predlog novele posveča oškodovancu (v celotnem ZKP je treba zagotoviti dosledno uporabo omenjenega izraza). V navedenih členih izraz oškodovanec ni uporabljen v smislu žrtve kaznivega dejanja, temveč kot generično ime za upravičenca v postopku za povrnitev škode, rehabilitacijo in uveljavitev drugih pravic oseb, ki so bile neupravičeno obsojene ali jim je bila neutemeljeno vzeta prostost.

K 137. členu (551. člen ZKP)

V ostalih členih XXXIII. poglavja je uporabljen izraz policija, ki tudi v praksi (kot samostojni organ v sestavi MNZ) samostojno izvaja zakonske določbe. Glede na navedeno je predlagana redakcijska sprememba.

K 138., 139., 140., 141., 142., 143. in 144. členu (prehodne določbe)

Posebni oddelek v skladu z veljavno ureditvijo vodi pregon tudi glede kaznivih dejanj, ki niso povezana z opravljanjem uradne dolžnosti oziroma uporabo policijskih pooblastil (če jih storijo osebe iz prvega odstavka 158.a člena ZKP). V skladu s predlagano spremembo je predvideno, da se tekoči kazenski postopki (ki zadevajo kazniva dejanja storjena »izven službe«) dokončajo po veljavnih predpisih, kar pomeni, da bo Posebni oddelek lahko do zaključka vodil pregon.

Zaradi dopolnitve prvega odstavka 158.a člena glede pravosodnih policistov in uradnih oseb Finančne uprave Republike Slovenije, ki pa še ni določena (izražena) v drugem odstavku 199. člena ZDT-1 (stvarna pristojnost Specializiranega državnega tožilstva), se spremenjena določba ne more izvrševati, dokler ni dopolnjen drugi odstavek 199. člena ZDT-1.

Prav tako je določeno, da se spremenjene določbe 161.a člena in 162. člena ZKP, s katerimi je predviden prenos določenih nalog iz centrov za socialno delo na organ, ki je pristojen za probacijo, ne začnejo uporabljati do začetka uporabe zakona, ki ureja probacijo (Predlog zakona o probaciji; EVA 2016-2030-0062).

Glede na to, da se spreminjajo pogoji za uvedbo preiskave (167. člen ZKP), je smiselno, da se zahteve za preiskavo, ki so bile vložene pred začetkom uporabe predloga novele, obravnavajo v skladu z do sedanjimi pravili.

Združevanje zadev se bolj obvezujoče ureja tako v predkazenskem postopku (torej s strani tožilcev), kot tudi v kazenskem postopku (torej s strani sodišč), temu ustrezno pa se prilagaja tudi ureditev obtožnice (torej praviloma stične točke med predkazenskim in kazenskim postopkom). Glede na naravo in formulacijo spremenjenih določb (npr. bolj zavezujoče formulirano določbo četrtega odstavka 269. člena ZKP) in v izogib nejasnostim v zvezi z že začetimi predkazenskimi in kazenskimi postopki, je predvideno, da se spremembe glede združevanja zadev in posledično glede ureditve obtožnice ne uporabljajo glede kaznivih dejanj, za katera so bile kazenske ovadbe vložene pred začetkom uporabe tega zakona.

Glede na sistemski pristop, ki uvaja novo ureditev vročanja v pravnih postopkih, le-temu sledi tudi ta novela ZKP. Tako kot v ZPP bodo vročanje opravljali detektivi in izvršitelji in ne več

pravne in fizične osebe, ki bi jih izbralo Ministrstvo za pravosodje. Temu so prilagojene tudi prehodne določbe.

Zato je predlagano, da z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati prehodna določba – tretji odstavek 87. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 68/08), ki določa, da pravne in fizične osebe, ki opravljajo vročanje na podlagi posebnega dovoljenja ministra, pristojnega za pravosodje, prenehajo za posamezno sodišče opravljati dejavnost vročanja v kazenskem postopku, ko posamezno sodišče zagotovi opravljanje dejavnosti vročanja v kazenskem postopku po pravnih in fizičnih osebah, izbranih v postopku javnega naročanja po zakonu, ki ureja javno naročanje. Tako javno naročilo do danes ni bilo uspešno izvedeno, zato zadošča, da se določi prenehanje veljavnosti relevantnih določb zakona in podzakonskega predpisa, ni pa v tem delu potreben poseben prehodni režim glede nadaljnjega delovanja oseb, izbranih v postopku javnega naročila.

Določiti pa je treba tudi prenehanje veljavnosti Pravilnika o delovanju oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem in pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 104/10, 35/13 in 63/16). Predvideno je, da bo omenjeni pravilnik glede vročanja v pravdnem postopku prenehal že s prehodnimi določbami novele ZPP-E (EPA 1650 - VII), predlog novele pa ureja siceršnje prenehanje veljavnosti omenjenega pravilnika, pri čemer je predvideno, da se določbe v delu, ki določa pravila za delovanje pooblaščenih vročevalcev v kazenskem postopku, uporabljajo do začetka uporabe predloga novele. Urejeno je tudi prenehanje opravljanja vročanja s strani pooblaščenih vročevalcev in ukinitve obstoječega registra, hkrati pa je predpisan rok za izdajo novega pravilnika.

K 145. členu (končna določba)

Predlog novele bo začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Za začetek uporabe pa je predviden šestmesečni rok. Šestmesečni rok je predviden zaradi tega, ker je glede na naravo in obseg predvidenih sprememb potrebno (razmeroma) daljše obdobje, da se naslovniki norm nanje ustrezno pripravijo in prilagodijo. Izjema je glede na potrebnost čimprejšnje uporabe predvidena za spremembe prikritih preiskovalnih ukrepov (in 156. člena ZKP) ter z njimi povezanih določb. Ta izjema pa ne velja za spremenjeni peti odstavek 154. člena ZKP (ki se sicer tudi nanaša na prikrite preiskovalne ukrepe), saj je ta sprememba povezana zlasti z novim 222.a členom ZKP.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

8. člen

(1) Stranke, priče, osumljenci in drugi udeleženci v postopku imajo pravico uporabljati pri preiskovalnih in drugih sodnih dejanjih ali na glavni obravnavi svoj jezik. Če sodno dejanje oziroma glavna obravnavna ne teče v jeziku teh oseb, je treba zagotoviti ustno tolmačenje tistega, kar oni oziroma drugi govorijo, ter pisno prevajanje listin in drugega pisnega dokaznega gradiva, kar za obdolžence in osumljence vključuje bistvene dokumente, kot so: obtožni akti, vabila, vse odločbe o odvzemu prostosti, sodbe, odločbe sodišč o izločitvi dokazov, o zavrnitvi dokaznih predlogov in o izločitvi sodnikov. Sodišče lahko na predlog osumljencev ali obdolžencev odloči, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi v drugih primerih, tako da se zagotovi uresničevanje jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku. Sodišče lahko tudi izjemoma odloči, da se glede določenih delov bistvenih dokumentov, ki za osebe iz prvega stavka tega odstavka niso pomembni za razumevanje njihove kazenske zadeve ali za njihovo morebitno uporabo pravnih sredstev po tem zakonu, zagotovi le ustno tolmačenje.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka lahko pri opravljanju preiskovalnih in drugih sodnih dejanj ali na glavni obravnavi v skladu s smiselno uporabo sedmega odstavka 82. člena tega zakona vložijo ugovor, če menijo, da tolmačenje ali prevajanje ni ustrezno, ker ne omogoča uresničevanja jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku ali če zaradi potrebe njihovega spoštovanja menijo, da je glede na konkretne okoliščine primera treba zagotoviti tolmačenje ali prevajanje tudi v drugih primerih.

(3) O pravici do prevajanja in tolmačenja je treba osebe iz prvega odstavka tega člena poučiti; te se lahko le prostovoljno in izrecno odpovedo prevajanju ali tolmačenju določenega preiskovalnega in drugega sodnega dejanja ali dela glavne obravnave ali določenih sodnih ali drugih pisanj, če znajo jezik, v katerem teče postopek. V zapisnik je treba zapisati, da so bile poučene in kaj so izjavile.

(4) Prevaja in tolmači sodna tolmačka ali sodni tolmač (v nadaljnjem besedilu: sodni tolmač). Če za določen jezik ni na razpolago sodnega tolmača, lahko sodišče v skladu s smiselno uporabo 233. člena v zvezi s četrtnim odstavkom 249. člena tega zakona postavi za opravljanje prevajanja ali tolmačenja drugo ustrezno osebo, ki obvlada tuj jezik, za katerega ni sodnih tolmačev ali jih primanjkuje.

(5) Določbe prejšnjih odstavkov smiselno veljajo tudi za gluhe osebe.

(6) Stroški za tolmačenje ali prevajanje se ne zaračunajo osebam iz prvega in petega odstavka tega člena.

25. člen

(1) Na prvi stopnji:

- 1) sodijo okrožna sodišča o kaznivih dejanjih, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petnajstih ali več let, v senatih, ki jih sestavljajo dva sodnika in trije sodniki porotniki, o kaznivih dejanjih, za katera je predpisana milejša kazen in o kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime, storjenih s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja, pa v senatih, ki jih sestavljajo en sodnik in dva sodnika porotnika;
- 1.a) sodi sodnik posameznik pri okrožnem sodišču o kaznivih dejanjih iz prejšnje točke v primeru iz 2. točke drugega odstavka 285.f člena tega zakona;
- 2) sodi sodnik posameznik pri okrajnem sodišču o kaznivih dejanjih, za katera je kot glavna kazen predpisana denarna kazen ali kazen zapora do treh let;
- 3) je sodnik posameznik pri okrajnem sodišču v postopku o izrednih pravnih sredstvih ter v posebnih postopkih pristojen tudi za naslednja procesna dejanja, za katera je sicer po

določbah tega zakona pristojen predsednik senata ali senat iz šestega odstavka tega člena:

- a) da odloči o zahtevi za obnovo kazenskega postopka (prvi odstavek 412. člena);
- b) **(črtana)**;
- c) da zavrne zahtevo za varstvo zakonitosti (drugi odstavek 422. člena);
- č) da odloči o spremembi varnostnih ukrepov (drugi odstavek 496. člena);
- d) da odloči o preklicu pogojne obsodbe (tretji in četrti odstavek 506. člena);
- e) da odloči o izbrisu obsodbe (peti odstavek 511. člena);
- f) da odloči o prenehanju varnostnih ukrepov (četrti odstavek 513. člena).

(2) Na drugi stopnji sodijo višja sodišča v senatih, ki jih sestavljajo trije sodniki.

(3) Na tretji stopnji sodi vrhovno sodišče v senatu, ki ga sestavlja pet sodnikov.

(4) Dejanja v preiskavi opravlja preiskovalni sodnik okrožnega sodišča, preiskovalna dejanja v postopku pred okrajnim sodiščem pa opravlja sodnik posameznik tega sodišča.

(5) Predsednik sodišča in predsednik senata odločata v primerih, ki so določeni v tem zakonu. Predsednik sodišča lahko z letnim razporedom pooblasti drugega sodnika tega sodišča za odločanje o zadevah določene vrste, za katere je pristojen po tem zakonu.

(6) V senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, odločajo okrožna sodišča o pritožbah zoper sklepe preiskovalnega sodnika okrožnega in sodnika posameznika okrajnega sodišča, kadar opravlja preiskovalna dejanja in zoper druge sklepe, če je tako določeno v tem zakonu, odločajo na prvi stopnji zunaj glavne obravnave, izvajajo postopek in izdajajo sodbe po določbah 517. člena tega zakona ter dajejo predloge v primerih, ki so določeni v tem ali v kakšnem drugem zakonu.

(7) V senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, odloča vrhovno sodišče o pritožbi zoper sklep sodišča druge stopnje glede pripora (tretji in četrti odstavek 394. člena tega zakona).

(8) O zahtevi za varstvo zakonitosti odloča vrhovno sodišče v senatu, ki ga sestavlja pet sodnikov, če pa je zahteva vložena zoper odločbo iz tretjega odstavka tega člena, pa odloča o tem senat, ki ga sestavlja sedem sodnikov. O zahtevi za varstvo zakonitosti zoper pravnomočno odločbo o priporu iz četrtega odstavka 420. člena tega zakona odloča vrhovno sodišče v senatu treh sodnikov, razen če je pripor odredilo sodišče druge stopnje (četrti odstavek 394. člena) ali če je bil pripor podaljšan s sklepom senata vrhovnega sodišča (drugi odstavek 205. člena). V tem primeru o zahtevi za varstvo zakonitosti odloča vrhovno sodišče v senatu petih sodnikov.

28. člen

(1) Če je bilo kaznivo dejanje storjeno s tiskom, je pristojno sodišče, na katerega območju je bil spis natisnjen. Če ta kraj ni znan ali če je bil spis natisnjen v tujini, je pristojno sodišče, na katerega območju se tiskani spis razširja.

(2) Če je po zakonu odgovoren pisec spisa, je pristojno tudi sodišče kraja, v katerem ima pisec stalno prebivališče, ali sodišče kraja, v katerem se je pripetil dogodek, na katerega se spis nanaša.

(3) Določbe prejšnjih dveh odstavkov se smiselno uporabljajo tudi v primeru, če sta bila spis ali izjava objavljena po radiu ali televiziji.

32. člen

(1) Če je ista oseba obdolžena več kaznivih dejanj in je za nekatera od njih pristojno okrajno sodišče, za druga pa okrožno sodišče, je pristojno okrožno sodišče; če so pristojna

sodišča iste vrste, je pristojno tisto sodišče, ki je na zahtevo upravičenega tožilca prvo začelo postopek, če se postopek še ni začel, pa sodišče, pri katerem je bila najprej zahtevana uvedba postopka.

(2) Po prejšnjem odstavku se določi pristojnost tudi v primeru, če je obenem tudi oškodovanec storil kaznivo dejanje proti obdolžencu.

(3) Za sotorilce je praviloma pristojno sodišče, ki je kot pristojno za enega od njih prvo začelo postopek.

(4) Sodišče, ki je pristojno za storilce kaznivega dejanja, je praviloma pristojno tudi za udeležence, prikrivalce, tiste, ki so pomagali storilcu po kaznivem dejanju in za tiste, ki niso naznanili, da se pripravlja kaznivo dejanje, oziroma niso naznanili kaznivega dejanja ali storilca.

(5) V vseh primerih iz prejšnjih odstavkov se izvede praviloma enoten postopek in se izda ena sama sodba.

(6) Sodišče lahko odloči, naj se izvede enoten postopek in izda ena sama sodba tudi v primeru, če je več oseb obdolženih za več kaznivih dejanj, vendar samo tedaj, če je med storjenimi kaznivimi dejanji medsebojna zveza in če so podani isti dokazi. Če je za nekatera od teh kaznivih dejanj pristojno okrožno sodišče, za druga pa okrajno sodišče, se sme izvesti enoten postopek samo pred okrožnim sodiščem.

(7) Sodišče lahko odloči, naj se izvede enoten postopek in izda ena sama sodba, če pred istim sodiščem tečejo ločeno postopki zoper isto osebo za več kaznivih dejanj ali zoper več oseb za isto kaznivo dejanje.

(8) O združitvi postopka odloča sodišče, ki je pristojno za enoten postopek. Zoper sklep, s katerim je sodišče odredilo združitev postopka, ali zavrnilo predlog za združitev postopka, ni pritožbe.

39. člen

(1) Sodnik oziroma sodnik porotnik ne sme opravljati sodniške dolžnosti:

1. če je s kaznivim dejanjem oškodovan;
2. če je ali je bil z obdolžencem, njegovim zagovornikom, tožilcem ali oškodovancem, njegovim zakonitim zastopnikom ali pooblaščenecem v zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti ali v krvnem sorodstvu v ravni vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti do četrtega kolena ali v svaštvu do drugega kolena;
3. če je ali je bil z obdolžencem, njegovim zagovornikom, tožilcem ali oškodovancem v razmerju skrbnika, oskrbovanca, posvojitelja, posvojenca, rejnika ali rejenca;
4. če je v isti kazenski zadevi sodeloval kot tožilec, zagovornik, zakoniti zastopnik ali pooblaščenec oškodovanca oziroma tožilca, ali če bil zaslišan kot priča ali kot izvedenec;
5. če je v isti kazenski zadevi sodeloval pri izdaji odločbe nižjega sodišča ali je pri istem sodišču sodeloval pri izdaji odločbe, ki se izpodbija s pritožbo ali z zahtevo za varstvo zakonitosti;
6. če so podane okoliščine, ki vzbujajo dvom o njegovi nepristranskosti.

(2) Sodnik oziroma sodnik porotnik ne sme odločati o obtožbi oziroma o pritožbi ali izrednem pravnem sredstvu zoper odločbo s katero je bilo odločeno o obtožbi:

1. če je v isti kazenski zadevi opravljal preiskovalna dejanja, ali je sodeloval pri odločanju o ugovoru zoper obtožnico oziroma o zahtevi predsednika senata po 271. ali 284. členu tega zakona, ali če je kot sodnik za mladoletnike vodil pripravljalni postopek in je bil podan predlog za kaznovanje;
2. če se je v postopku pri odločanju o kateremkoli vprašanju seznanil z dokazom, ki se mora po določbah tega zakona izločiti iz spisov (83. člen) razen, če vsebina dokaza očitno ni takšna, da bi lahko vplivala na njegovo odločitev;

3. če je izdal sklep, da se priznanje obdolženca zavrne (drugi odstavek 285.c člena) oziroma sklep, da se sporazum o priznanju krivde zavrne (450.c člen).

52. člen

(1) Za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja na predlog ali na zasebno tožbo, je treba predlog podati oziroma zasebno tožbo vložiti v treh mesecih od dneva, ko je upravičenec zvedel za kaznivo dejanje in storilca.

(2) Če je tožilec vložil zasebno tožbo zaradi kaznivega dejanja razžalitve, sme obdolženec do konca glavne obravnave tudi po preteku roka iz prejšnjega odstavka vložiti tožbo zoper tožilca, ki je razžalitev vrnil (nasprotno tožbo). V takem primeru izda sodišče eno samo sodbo.

(3) Ob vložitvi zasebne tožbe mora biti plačana sodna taksa najkasneje v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za plačilo sodne takse. V nalogu sodišče zasebnega tožilca opozori na posledice neplačila sodne takse iz četrtega odstavka tega člena.

(4) Če v roku iz prejšnjega odstavka sodna taksa za zasebno tožbo ni plačana in niso izpolnjeni pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodne takse, sodišče zasebno tožbo zavrže.

60. člen

(1) Če državni tožilec spozna, da ni podlage za pregon za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ali če spozna, da ni podlage za pregon katerega izmed ovadenih udeležencev, mora to v osmih dneh sporočiti oškodovancu in ga poučiti, da lahko začne pregon sam. Tako ravna tudi sodišče, če je državni tožilec odstopil od pregona.

(2) Oškodovanec ima pravico začeti oziroma nadaljevati pregon v osmih dneh, odkar je prejel sporočilo iz prejšnjega odstavka.

(3) Če državni tožilec umakne obtožnico, sme oškodovanec, ki prevzame pregon, vztrajati pri vloženi obtožnici ali pa vložiti novo.

(4) Oškodovanec, ki ni bil obveščen, da državni tožilec ni začel pregona, sme dati svojo izjavo za nadaljevanje postopka pred pristojnim sodiščem v treh mesecih od dneva, ko je državni tožilec zavrzel ovadbo.

(5) Ko državni tožilec oziroma sodišče sporoči oškodovancu, da lahko začne pregon, ga v sporočilu pouči tudi, kaj lahko ukrene za uresničenje te pravice.

(6) Če oškodovanec kot tožilec umre medtem, ko teče rok za začetek pregona, ali umre med postopkom, lahko njegov zakonec oziroma oseba s katero je živel v zunajzakonski skupnosti, otroci, starši, posvojenci, posvojitelji, bratje in sestre, v treh mesecih po njegovi smrti začnejo pregon oziroma izjavijo, da nadaljujejo postopek.

64. člen

(1) Če je oškodovanec mladoletnik ali oseba, ki ji je popolnoma odvzeta poslovna sposobnost, je njegov zakoniti zastopnik upravičen podajati vse izjave in opravljati vsa dejanja, ki jih je po tem zakonu upravičen podajati oziroma opravljati oškodovanec.

(2) Oškodovanec, ki je dopolnil šestnajst let, je upravičen sam podajati izjave in opravljati procesna dejanja.

65. člen

(1) Zasebni tožilec, oškodovanec in oškodovanec kot tožilec ter njihovi zakoniti zastopniki smejo izvrševati svoje pravice v postopku tudi po pooblaščenju.

(2) (prenehal veljati)

(3) V kazenskem postopku, ki teče zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost iz XIX. poglavja kazenskega zakonika, kaznivega dejanja zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja po 192. členu in kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu kazenskega zakonika, mora imeti mladoletni oškodovanec ves čas od uvedbe kazenskega postopka dalje pooblaščenca, ki skrbi za njegove pravice, še posebej v zvezi z zaščito njegove integritete med zaslišanjem pred sodiščem in uveljavljanjem premoženjskopравnega zahtevka. Mladoletnemu oškodovancu, ki pooblaščenca še nima, postavi pooblaščenca sodišče po uradni dolžnosti izmed odvetnikov.

(4) V predkazenskem in kazenskem postopku je lahko ob mladoletnem oškodovancu navzoča oseba, ki ji oškodovanec zaupa. Takšna oseba je lahko navzoča tudi ob drugem oškodovancu, ki je žrtev nasilja.

66. člen

Zasebni tožilec, oškodovanec kot tožilec in oškodovanec ter njihovi zakoniti zastopniki in pooblaščenca morajo sporočiti sodišču vsako spremembo naslova ali prebivališča.

73. člen

Ko je podana zahteva upravičenega tožilca za kazenski pregon oziroma ko preiskovalni sodnik pred izdajo sklepa o preiskavi opravi posamezna preiskovalna dejanja, ima zagovornik pravico pregledati in prepisati spise in si ogledati zbrane dokazne predmete.

74. člen

(1) Če je obdolženec v priporu, si zagovornik lahko z njim prosto in brez nadzorstva dopisuje in govori.

(2) Na zahtevo priprtega obdolženca iz prvega odstavka 8. člena tega zakona ali njegovega zagovornika je sodišče dolžno zagotoviti tolmačenje za zaupni pogovor obdolženca z odvetnikom.

(3) Na zahtevo obdolženca iz prvega odstavka 8. člena tega zakona ali njegovega zagovornika sodišče lahko zagotovi tolmačenje za zaupni pogovor obdolženca z odvetnikom, če oceni, da spoštovanje jamstev ali pravic v predkazenskem ali kazenskem postopku glede na konkretne okoliščine primera zahteva tolmačenje tudi v drugih primerih, zlasti kadar se opravljajo zaslišanja, prepoznavna, odloča o varščini ali vlagajo pravna sredstva.

(4) Za obdolženca iz drugega in tretjega odstavka tega člena smiselno veljajo določbe od četrtega do šestega odstavka 8. člena tega zakona.

78. člen

(1) Sodišče kaznuje z denarno kaznijo zagovornika, pooblaščenca, zakonitega zastopnika, oškodovanca, zasebnega tožilca ali oškodovanca kot tožilca, če v vlogi ali govoru žali sodišče ali koga, ki sodeluje v postopku. Denarna kazen znaša najmanj eno petino zadnje

uradno objavljene povprečne mesečne neto plače v Republiki Sloveniji na zaposleno osebo, in največ trikratni znesek te plače. Sklep o kaznovanju izda preiskovalni sodnik oziroma senat, pred katerim je bila dana žaljiva izjava, če je žalitev zapisana v vlogi, pa sodišče, ki naj o njej odloči. Zoper ta sklep je dovoljena pritožba. Če državni tožilec ali tisti, ki ga zastopa, koga žali, se o tem obvesti pristojni državni tožilec. O kaznovanju odvetnika oziroma odvetniškega kandidata se obvesti odvetniška zbornica.

(2) Kaznovanje po prejšnjem odstavku ne vpliva na pregon in izrek kazni za kaznivo dejanje, ki je bilo storjeno z žalitvijo.

83. člen

(1) Preden državni tožilec poda preiskovalnemu sodniku zahtevo za preiskavo (prvi odstavek 168. člena), predlog za soglasje naj se ne opravi preiskava (prvi odstavek 170. člena), ali vloži obtožnico brez preiskave (šesti odstavek 170. člena) oziroma obtožni predlog na podlagi kazenske ovadbe (drugi odstavek 430. člena), ali poda sodniku posamezniku predlog za opravo posameznih preiskovalnih dejanj (prvi odstavek 431. člena) ali predlog za izdajo kaznovalnega naloga (prvi odstavek 445.a člena), izloči iz spisov, ki jih pošlje sodišču, obvestila, ki jih je policija zbrala od osumljenca, preden je bil poučen po četrtem odstavku 148. člena tega zakona. O opravljeni izločitvi sestavi uradni zaznamek in ga priloži spisom, ki jih pošlje sodišču, izločena obvestila pa shrani v svojem spisu. Če je h kazenski ovadbi priložen zapisnik o zaslišanju osumljenca (drugi odstavek 148.a člena), zapisniki o opravljenih preiskovalnih dejanjih (164. do 166. člen) ali drugi dokazi, za katere državni tožilec misli, da se na njih ne sme opirati odločba sodišča, pošlje spise, v katerih so taki dokazi preiskovalnemu sodniku oziroma sodniku posamezniku, ta pa ravna po določbah drugega in tretjega odstavka tega člena.

(2) Če je v tem zakonu določeno, da se sodna odločba ne sme opirati na izpovedbo osumljenca oziroma obdolženca, priče ali izvedenca, ali na zapisnike, predmete, posnetke, sporočila ali dokazila, izda preiskovalni sodnik oziroma sodnik, ki opravlja posamezna preiskovalna dejanja, po uradni dolžnosti ali na predlog stranke sklep, s katerim izloči navedene dokaze iz spisov takoj, ko ugotovi, da gre za take izpovedbe oziroma dokaze. Tako ravna tudi glede obvestil iz prejšnjega odstavka, če jih ni že prej izločil državni tožilec, kot tudi glede obvestil, ki so jih dale policiji osebe, ki ne smejo biti zaslišane kot priče (235. člen), ali ki so se v skladu s tem zakonom odrekle pričevanju (236. člen), ali ki po tem zakonu ne bi smele biti postavljene za izvedenca (251. člen). Stranke smejo zahtevati izločitev zapisnikov in drugih dokazov do konca predobravnavnega naroka, če tega naroka ni bilo, pa do začetka glavne obravnave, kasneje pa samo pod pogojem iz 4. točke tretjega odstavka 285.a člena tega zakona.

(3) Zoper sklep preiskovalnega sodnika oziroma sodnika posameznika iz prejšnjega odstavka o izločitvi ali zavrnitvi predloga stranke za izločitev je dovoljena posebna pritožba. Po pravnomočnosti sklepa se izločeni zapisniki in drugi izločeni dokazi zaprejo v poseben ovitek in shranijo ločeno od drugih spisov in jih ni mogoče pregledovati in ne uporabiti v kazenskem postopku, razen v primerih iz četrtega odstavka tega člena. O pritožbi odloča sodišče druge stopnje.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka sme predsednik sodišča, ki odloča o zahtevi za izločitev sodnika iz razloga po 4.a točki 39. člena tega zakona, ter senat, ki odloča o pravnem sredstvu zoper odločbo o glavni stvari, pregledati in uporabiti zapisnike in druge dokaze, ki so bili s pravnomočnim sklepom izločeni iz spisov, če je to nujno zaradi ugotovitve ali je podan razlog za izločitev sodnika. Po pregledu in uporabi se mora izločene zapisnike in druge dokaze spet zapreti v poseben ovitek in na njem naznačiti, kdo in kdaj jih je pregledal.

(5) Določbe prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo tudi, ko sodišče druge stopnje odloča o pritožbi zoper sodbo, s katero se izpodbija tudi sklep o izločitvi dokazov (četrty odstavek 340. člena).

(6) Če se vodi spis v elektronski obliki, se izločena obvestila, zapisniki in drugi izločeni dokazi izločijo v informacijskem sistemu iz njega in se v informacijskem sistemu vodijo v posebni mapi tako, da so dostopni v povezavi z obravnavano zadevo. Če predsednik sodišča ali sodišče druge stopnje v primeru iz četrtega ali petega odstavka tega člena pregleda in uporabi te izločene dokaze, jih mora po tem spet shraniti v posebno mapo v informacijskem sistemu in na njej označiti, da jih je pregledalo. Te določbe se smiselno uporabljajo tudi pri drugih določbah tega zakona, ki urejajo izločanje dokazov.

84. člen

(1) Preiskovalni sodnik lahko odredi, da se preiskovalno dejanje posname z ustreznimi tehničnimi sredstvi za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje. O tem mora poprej obvestiti zaslišanca.

(2) Posnetek mora vsebovati podatke iz prvega odstavka 80. člena tega zakona, podatke, potrebne za identifikacijo tistega, čigar izjava se snema, in podatek, v kakšni lastnosti daje ta izjavo. Če se snemajo izjave več oseb, mora biti poskrbljeno, da se da iz posnetka jasno razpoznati, kdo je dal izjavo.

(3) Če se snemanje preiskovalnega dejanja prekine, se mora to skupaj s časom prekinitve na posnetku ustrezno označiti. Enako velja za nadaljevanje in konec snemanja.

(4) Na zahtevo zaslišanega se posnetek takoj, ko je to tehnično izvedljivo, predvaja. Na naroku ima zaslišani pravico, da poda pojasnila in pripombe, ki se prav tako posnamejo.

(5) V zapisniku o preiskovalnem dejanju je treba zapisati, da je bilo dejanje posneto z ustreznim tehničnim sredstvom za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje in kdo je to napravil, da je bil zaslišanec vnaprej obveščen o snemanju, da je bil posnetek reproduciran in kje je shranjen posnetek, če ni priložen spisom ali samodejno zabeležen v informacijskem sistemu sodišča.

(6) Preiskovalni sodnik lahko odredi, naj se zvočni posnetek v celoti ali deloma prepiše. Prepis mora preiskovalni sodnik pregledati, potrditi in priključiti zapisniku o opravljenem dejanju.

(7) Zvočne in slikovne posnetke hrani sodišče, dokler se hrani kazenski spis.

(8) Določbe prvega do sedmega odstavka tega člena se smiselno uporabljajo tudi, če je kakšno drugo preiskovalno dejanje, razen zaslišanja, snemano z ustreznim tehničnim sredstvom za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje, ali če preiskovalno dejanje opravlja policija.

86. člen

(1) O posvetovanju in glasovanju se sestavi poseben zapisnik.

(2) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju obsega potek glasovanja in sprejeto odločbo.

(3) Ta zapisnik podpišejo vsi člani senata in zapisnikar. Posebna mnenja se priložijo zapisniku o posvetovanju in glasovanju, če niso vpisana v sam zapisnik.

(4) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju se zapre v poseben ovitek. Ta zapisnik sme pregledati samo višje sodišče, ko odloča o pravnem sredstvu. V tem primeru mora višje sodišče zapisnik spet zapreti v poseben ovitek in na ovitku naznačiti, da je zapisnik pregledalo.

(5) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, podpišejo vsi člani senata in zapisnikar s svojimi varnimi elektronskimi podpismi in varnim elektronskim

podpisom sodišča, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Če je varen elektronski podpis člana senata oziroma zapisnikarja overjen s kvalificiranim potrdilom, ki vsebuje tudi navedbo sodišča, varen elektronski podpis sodišča ni potreben. Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, se v informacijskem sistemu vodi v posebni mapi tako, da je dostopen v povezavi z obravnavano zadevo. Ko višje sodišče pri odločanju o pravnem sredstvu pregleda tak zapisnik, ga mora spet shraniti v posebno mapo v informacijskem sistemu in na njej označiti, da ga je pregledalo.

(6) Minister, pristojen za pravosodje, predpiše način hrambe in sledljivost zapisnika o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, iz prejšnjega odstavka ter izločenih dokazov v elektronski obliki iz šestega odstavka 83. člena tega zakona.

92. člen

(1) Stroški kazenskega postopka so izdatki, ki nastanejo v kazenskem postopku ali zaradi njega.

(2) Stroški kazenskega postopka so:

- 1) stroški za priče in za ogled ter nagrada in stroški za izvedence, tolmače in strokovnjake, stroški za vročanje pisanj po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje v kazenskem postopku, stroški zasega, odvzema, hrambe, prodaje in uničenja zaseženih oziroma odvzetih predmetov, ki za potrebe kazenskega postopka nastanejo pred njegovo uvedbo, med njegovim potekom ali po njegovem koncu;
- 2) vozni stroški za obdolženca;
- 3) izdatki za privedbo ali za spremljanje oseb tistega, ki mu je bila vzeta prostost;
- 4) vozni in potni stroški uradnih oseb;
- 5) stroški za zdravljenje obdolženca, dokler je v priporu in stroški poroda, razen če se ti stroški plačajo iz sredstev zdravstvenega zavarovanja;
- 6) sodna taksa;
- 7) nagrada in potrebni izdatki zagovornika, potrebni izdatki zasebnega tožilca in oškodovanca kot tožilca ter njunih zastopnikov in pa nagrada in potrebni izdatki njihovih pooblaščenecv;
- 8) potrebni izdatki oškodovanca in njegovega zakonskega zastopnika ter nagrada in potrebni izdatki njegovega pooblaščenca.

(3) Stroški iz 1., 2., 4. in 5. točke drugega odstavka tega člena ter potrebni izdatki in nagrada postavljenega zagovornika in postavljenega pooblaščenca oškodovanca ter oškodovanca kot tožilca se v postopku zaradi kaznivih dejanj, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, izplačajo naprej iz sredstev organa, ki vodi kazenski postopek, oziroma, če gre za stroške zasega, odvzema, hrambe, prodaje in uničenja zaseženih oziroma odvzetih predmetov, v skladu s predpisi, ki urejajo hrambo teh predmetov, postopek upravljanja oziroma način ravnanja z njimi. V zvezi s stroški iz 3. točke drugega odstavka tega člena pa mora organ, ki je izvršil privedbo, spremljanje ali vročanje, sodišču predložiti obračun stroškov. Pozneje se vsi navedeni stroški izterjajo od tistih, ki so jih po določbah tega zakona dolžni poravnati. Organ, ki vodi kazenski postopek, mora vse stroške, ki so bili naprej izplačani oziroma za katere je bil sodišču predložen obračun stroškov, vpisati v seznam in seznam priložiti spisom.

(4) Stroški za prevajanje v slovenski, italijanski ali madžarski jezik, ki nastanejo z uporabo določb ustave in tega zakona o pravici pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti do uporabe svojega jezika, se ne zaračunajo tistim, ki so po določbah tega zakona dolžni povrniti stroške kazenskega postopka.

(5) Stroški za prevajanje se ne zaračunajo obdolžencu, če ne razume ali ne govori jezika, v katerem teče kazenski postopek.

115. člen

(1) Posvetovanje in glasovanje je tajno.

(2) V prostoru, v katerem je posvetovanje in glasovanje, smejo biti le člani senata in zapisnikar.

117. člen

(1) Pisanja se vročajo praviloma po pošti, po varni elektronski poti ali po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje v kazenskem postopku. Vročajo se lahko tudi po sodnem osebju po pooblastilu predsednika sodišča ali po uradni osebi organa, ki je odredil vročanje, neposredno pri tem organu.

(2) Obdolženec, priča, zasebni tožilec, oškodovanec kot tožilec in oškodovanec lahko sodišču sporoči, da želi vročitev pisanj po elektronski poti v varen poštni predal, katerega naslov navede v vlogi ali na naroku in je enakovreden naslovu prebivališča. Če navedene osebe pošljejo vlogo v elektronski obliki po varni elektronski poti, se šteje, da želijo vročanje po varni elektronski poti, dokler ne sporočijo drugače. Če sodišče ugotovi, da vročitev v varen poštni predal ni mogoča, vroči pisanje na drug način v skladu s prejšnjim odstavkom in navede razlog za tako vročitev.

(3) Državnemu tožilcu in drugim državnim organom, odvetnikom, sodnim izvedencem, sodnim cenilcem, sodnim tolmačem in drugim osebam oziroma organom, pri katerih se zaradi njihove narave dela lahko domneva večja zanesljivost, se pisanja vročajo po elektronski poti v varen poštni predal, če je tako vročanje mogoče in če drug način vročanja iz prvega odstavka tega člena ni primernejši.

(4) Minister, pristojen za pravosodje, določi pravila za delovanje pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem postopku, ter vsebino sporočil pri vročanju in vročilnic v kazenskem postopku.

(5) Minister, pristojen za pravosodje, predpiše, kaj je varna elektronska pot, katere pisanja se pošiljajo in vročajo po varni elektronski poti, kaj je varen poštni predal, pogoje, obliko in način vročanja po varni elektronski poti ter organizacijo in delovanje informacijskega sistema sodišča v kazenskem postopku.

(6) Vabilo na glavno obravnavo in druga vabila sodišče ustno naznani osebi, kadar je ta pred njim, in jo pri tem pouči o posledicah, če ne bi prišla. Na ta način opravljeno vabilo se zaznamuje v zapisniku, ki ga povabljeni podpiše, razen če je to že zapisano v zapisniku o glavni obravnavi. Šteje se, da je vabilo s tem veljavno vročeno.

128. člen

(1) Vsakemu, ki ima opravičen interes, se sme dovoliti pregled in prepis posameznih kazenskih spisov.

(2) Dokler postopek teče, dovoljuje pregled in prepis spisov organ, pred katerim teče postopek; ko pa je postopek končan, dovoli to predsednik sodišča ali uradna oseba, ki jo on določi. Če so spisi pri državnem tožilcu, dovoljuje pregled in prepis državni tožilec.

(3) Pregled in prepis posameznih kazenskih spisov se sme odreči, če to narekujejo posebni razlogi obrambe ali varnosti države ali če je bila javnost izključena z glavne obravnave. Zoper tak sklep je dovoljena pritožba, ki ne zadrži njegove izvršitve.

(4) Za pregled in prepis spisov, ki naj bo dovoljen zasebnemu tožilcu, oškodovancu kot tožilcu, oškodovancu in zagovorniku, veljajo določbe 59. oziroma 73. člena tega zakona.

(5) Obdolženec ima pravico pregledati in prepisati spise in si ogledati dokazne predmete.

(6) Obdolženec in zagovornik imata pri državnem tožilcu pravico pregledati uradne zaznamke o obvestilih, ki jih je državni tožilec izločil iz spisov (prvi odstavek 83. člena).

(7) Spis v elektronski obliki imajo upravičenci po določbah tega zakona pravico pregledovati in prepisovati tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu, v katerem upravičenec dokaže svojo istovetnost s svojim kvalificiranim potrdilom za elektronski podpis.

(8) Upravičenci do pregleda spisa po določbah tega zakona imajo pravico v informacijskem sistemu spremljati potek postopka.

130. člen

Če se denarna kazen, ki je predpisana v tem zakonu, ne da niti prisilno izterjati, jo sodišče izvrši tako, da se za vsakih začetih 42 eurov določi en dan zapor. Denarno kazen, ki je predpisana v tem zakonu, prisilno izterja pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja prisilno izterjavo davkov, na predlog sodišča, ki je to denarno kazen izreklo.

137. člen

(1) Če teče kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja zoper varnost javnega prometa, sme sodišče na obrazloženi predlog upravičenega tožilca odrediti, da se obdolžencu odvzame voziško dovoljenje za čas, dokler traja postopek. Pred uvedbo kazenskega postopka zaradi kaznivega dejanja zoper varnost javnega prometa sme policija, ki opravlja ogled, vzeti voziško dovoljenje tistemu, za katerega je podan utemeljen sum, da je storil to kaznivo dejanje in o tem izdati potrdilo, vendar mora voziško dovoljenje skupaj z ovadbo v treh dneh poslati državnemu tožilcu. Ta pa ga mora v osmih dneh od prejema vrniti tistemu, ki mu je bilo odvzeto, ali ga poslati sodišču ter hkrati predlagati uvedbo kazenskega postopka in začasni odvzem voziškega dovoljenja.

(2) O predlogu iz prejšnjega odstavka odloči sodišče s sklepom. Zoper sklep o odvzemu voziškega dovoljenja lahko obdolženec v treh dneh od prejema sklepa vloži ugovor, ki ne zadrži izvršitve sklepa. Sodišče, ki je sklep izdalo, odloči o ugovoru na podlagi predloženega gradiva, lahko pa pred odločitvijo opravi poseben narok s strankama.

(3) Zoper sklep, s katerim je bilo odločeno o ugovoru, imata stranki pravico do pritožbe. Pritožba obdolženca zoper sklep, s katerim je bil ugovor zavrnjen, ne zadrži izvršitve sklepa o odvzemu voziškega dovoljenja.

(4) Še pred koncem kazenskega postopka sodišče na predlog strank ali po uradni dolžnosti začasno odvzeto voziško dovoljenje obdolžencu vrne, če ugotovi, da ni več pogojev za odvzem.

(5) Glede izvršitve ukrepa iz tega člena se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, o prepovedi vožnje motornega vozila.

(6) Čas, za katerega je bilo vzeto voziško dovoljenje, se obdolžencu, ki je na prostosti, všteje v izrečeno kazen prepovedi vožnje motornega vozila oziroma izrečeni varnostni ukrep odvzema voziškega dovoljenja.

143.a člen

(1) Vsak posameznik ali pravna oseba, ki zaradi obveznosti ali pravice, določene z zakonom, ali če je to nujno potrebno zaradi zaposlitve, potrebuje dokazilo, da ni v kazenskem postopku za kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, ima pravico, da brezplačno pridobi potrdilo od sodišča, ali je zabeležen podatek o kazenskem postopku glede njega.

(2) Potrdilo iz prejšnjega odstavka mora ne glede na določbe tega zakona o krajevni pristojnosti izdati vsako sodišče prve stopnje s splošno pristojnostjo v Republiki Sloveniji, tako, da iz informacijskega sistema za spremljanje kazenskih postopkov v Republiki Sloveniji ali druge dokumentacije sodstva izpiše, da posameznik ali pravna oseba nista v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti oziroma izpiše, da sta v kazenskem postopku. V potrdilu, da je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku, se navede določeno kaznivo dejanje le, če njegovo navedbo ali navedbo vrste kaznivega dejanja zahteva drug zakon, drugače se navede le, da gre za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti.

(3) Posameznik se za potrebe pridobitve potrdila iz prvega odstavka tega člena osebno izkaže s svojim veljavnim osebnim dokumentom, iz katerega je mogoče nedvoumno ugotoviti njegovo istovetnost, za pravno osebo pa pridobi potrdilo njen zakoniti zastopnik, ki se osebno izkaže z ustrežno listino o zakonitem zastopanju ter z njegovim veljavnim osebnim dokumentom, iz katerega je mogoče nedvoumno ugotoviti njegovo istovetnost.

(4) Posamezniki ali pravne osebe prevzamejo potrdilo osebno, s ponovnim ugotavljanjem istovetnosti po pravilih iz prejšnjega odstavka. Posamezniki in pravne osebe lahko prejmejo po dogovoru potrdilo tudi kot priporočeno pošto pošiljko. Sodišče mora ob vsaki izdaji potrdila zabeležiti pravno podlago, po kateri ga je izdalo, pisno izjavo posameznika ali zakonitega zastopnika, da potrebuje potrdilo in za kateri namen v skladu s prvim odstavkom tega člena ter preveriti v vlogi navedeno vrsto, številko in datum izdaje veljavnega osebnega dokumenta iz prejšnjega odstavka. Delodajalci in druge osebe lahko pridobijo potrdilo, ali je zoper njihovega delavca ali drugo osebo, s katero so ali bodo v pravnem razmerju, uveden kazenski postopek, le, če imajo za to izrecno pisno privolitev posameznika oziroma pravne osebe, na katero se ti podatki nanašajo, ali če je tako izrecno določeno v zakonu.

(5) Izjemoma, če je to nujno zaradi učinkovitega ali takojšnjega zavarovanja pravic ali uveljavljanja obveznosti posameznikov ali pravnih oseb, ki prebivajo ali imajo sedež v drugih državah ali nameravajo delati ali delovati ali delajo ali delujejo v drugi državi ali za mednarodno organizacijo, ali za posameznike zaradi prehajanja državnih meja, lahko diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Slovenije ali diplomatsko-konzularna predstavništva, ki zastopajo Republiko Slovenijo, pridobijo potrdilo s smiselno uporabo določb prejšnjih odstavkov tega člena. Če je glede na okoliščine zadeve nujno, se v potrdilu navede tudi določeno kaznivo dejanje.

143.c člen

V primerih kaznivih dejanj zoper gospodarstvo smejo preiskovalna dejanja, glavna obravnava in odločanje o rednih in izrednih pravnih sredstev po tem zakonu trajati najkrajši potrebni čas. Dolžnost vseh organov, ki sodelujejo v kazenskem postopku, in organov, ki jim dajejo pravno pomoč, je, da postopajo posebno hitro.

144. člen

Posamezni izrazi, ki so uporabljeni v tem zakonu, imajo tale pomen:

- osumljenec, ki označuje osumljenko in osumljenca, je oseba, zoper katero je pred uvedbo kazenskega postopka pristojni državni organ opravil določeno dejanje ali ukrep zaradi obstoja razlogov za sum, da je storila ali sodelovala pri storitvi kaznivega dejanja;
- obdolženec je tisti, zoper katerega teče preiskava ali zoper katerega je vložena obtožnica, obtožni predlog ali zasebna tožba;
- obtoženec je tisti, zoper katerega je obtožnica postala pravnomočna;
- obsojenec je tisti, za katerega je s pravnomočno sodbo ugotovljeno, da je kazensko odgovoren za določeno kaznivo dejanje;
- izraz obdolženec, kot enotno poimenovanje za obdolženko in obdolženca, se uporablja v tem zakonu tudi kot splošen izraz za obdolženca, obtoženca in obsojenca;

- oškodovanec, ki označuje oškodovanko in oškodovanca, je tisti, kateremu je kakršnakoli njegova osebna ali premoženjska pravica s kaznivim dejanjem prekršena ali ogrožena;
- tožilec, ki označuje tožilca in tožilko, je državni tožilec, zasebni tožilec in oškodovanec kot tožilec;
- stranka je tožilec in obdolženec;
- zunajzakonska skupnost je dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze. Določbe tega zakona o zunajzakonski skupnosti veljajo tudi za registrirane istospolne partnerske skupnosti po zakonu, ki ureja registracijo istospolne partnerske skupnosti;
- policija lahko smiselno pomeni policijsko postajo, drugo enoto policije ali drugega državnega organa, katerega uslužbenci imajo pooblastila policije v predkazenskem postopku v skladu s tem zakonom.

146. člen

(1) Vsakdo lahko naznani kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti.

(2) Zakon določa, kdaj pomeni opustitev ovadbe kaznivega dejanja sama kaznivo dejanje.

147. člen

(1) Ovadba se poda pristojnemu državnemu tožilcu pisno ali ustno.

(2) Če je ovadba ustna, je treba ovaditelja opozoriti na posledice krive ovadbe. O ustni ovadbi se napravi zapisnik, če je bila sporočena po telefonu pa uradni zaznamek.

(3) Če je ovadba podana sodišču, policiji ali nepristojnemu državnemu tožilcu, jo ta sprejme in takoj pošlje pristojnemu državnemu tožilcu.

(4) Če gre v primeru iz prejšnjega odstavka za kaznivo dejanje, glede katerega ni predpisano obvezno obveščanje državnega tožilca pred podajo ovadbe, pošlje policija ovadbo državnemu tožilcu šele potem, ko zbere obvestila in opravi druge ukrepe, ki so potrebni za odločitev državnega tožilca, vendar najkasneje v 30 dneh od podaje ovadbe. Če v tem času ne more zbrati vseh potrebnih podatkov, pošlje državnemu tožilcu ovadbo z navedbo predvidenega roka za predložitev poročila v dopolnitev ovadbe.

(5) Če oškodovanec na policiji poda ovadbo za kaznivo dejanje, ki se preganja na predlog, in ob tem izjavi, da ne želi kazenskega pregona, ga policija obvesti, da mu v tem primeru ne gredo pravice iz drugega in četrtega odstavka 60. člena tega zakona. Policija v sprejeti ovadbi zaznamuje podani poduk, ki ga podpiše tudi oškodovanec. Ovadbo takoj pošlje državnemu tožilcu, izvod pa izda tudi oškodovancu. Če državni tožilec zavrže ovadbo (prvi odstavek 161. člena), odločitev zabeleži na uradnem zaznamku in o zavrženju ne obvešča oškodovanca.

148. člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, mora policija ukreniti potrebno, da se izsledi storilec kaznivega dejanja, da se storilec ali udeleženec ne skrije ali ne pobegne, da se odkrijejo in zavarujejo sledovi kaznivega dejanja in predmeti, ki utegnejo biti dokaz in da se zberejo vsa obvestila, ki bi utegnila biti koristna za uspešno izvedbo kazenskega postopka.

(2) Da bi izvršila naloge iz prejšnjega odstavka, sme policija zahtevati potrebna obvestila od oseb; opraviti potreben pregled prevoznih sredstev, potnikov in prtljage; za nujno

potreben čas omejiti gibanje na določenem prostoru; ukreniti, kar je potrebno v zvezi z ugotavljanjem istovetnosti oseb in predmetov; razpisati iskanje osebe in stvari, ki se iščejo; v navzočnosti odgovorne osebe opraviti pregled določenih objektov in prostorov podjetij in drugih pravnih oseb in pregledati določeno njihovo dokumentacijo ter ukreniti in storiti drugo, kar je potrebno. O dejstvih in okoliščinah, ki se ugotovijo pri posameznih dejanjih in utegnejo biti pomembne za kazenski postopek, in o predmetih, ki so bili najdeni ali zaseženi, se napravi zapisnik ali uradni zaznamek.

(3) Policija lahko vabi osebe tudi k sebi. V vabilu mora biti navedeno, zakaj so vabljene. Prisilno smejo privedi nekoga, ki na vabilo ni prišel, le, če je bil v vabilu na to opozorjen. Ko ravna po določbah tega člena, ne sme policija oseb zasliševati kot obdolžencev, prič ali izvedencev, razen osumljenca v primeru iz 148.a člena tega zakona.

(4) Kadar policija pri zbiranju obvestil ugotovi, da za določeno osebo obstajajo razlogi za sum, da je storila ali sodelovala pri storitvi kaznivega dejanja (osumljenec), ji mora, preden začne od nje zbirati obvestila, povedati, katerega kaznivega dejanja je osumljena in kaj je podlaga za sum zoper njo ter jo poučiti, da ni dolžna ničesar izjaviti in odgovarjati na vprašanja, če se bo zagovarjala, pa ni dolžna izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivdo in da ima pravico do zagovornika, ki si ga svobodno izbere in ki je lahko navzoč pri njenem zaslišanju, ter da se bo lahko vse, kar bo izpovedala, na sojenju uporabilo zoper njo. Osumljenca mora policija obvestiti tudi, da ima pravico uporabljati svoj jezik ter o pravicah iz 8. člena tega zakona; osumljenca, ki mu je vzeta prostost, pa tudi o pravici iz četrtega oziroma petega odstavka 4. člena tega zakona.

(5) Če osumljenec izjavi, da si bo vzel zagovornika, se zaslišanje odloži do prihoda zagovornika, oziroma do roka, ki ga določi policija, vendar ne manj kot za dve uri. Do prihoda zagovornika se odloži tudi oprava drugih preiskovalnih dejanj, razen tistih, ki bi jih bilo nevarno odlašati. Zaslišanje osumljenca se opravi po določbah 148.a člena tega zakona.

(6) Če osumljenec izjavi, da si ne bo vzel zagovornika ali če izbrani zagovornik ne pride v roku, ki ga je določila policija, se o izjavi osumljenca sestavi uradni zaznamek. Vanj se vnese dani pravni pouk ter izjava osumljenca; če se želi izjaviti o kaznivem dejanju, pa tudi bistvena vsebina njegove izjave ter pripombe na zapisano vsebino. Vsebinska uradnega zaznamka se osumljencu prebere in se mu vroči prepis uradnega zaznamka, kar osumljenec potrdi s svojim podpisom. Izjava osumljenca se lahko po predhodnem obvestilu posname z napravo za zvočno in slikovno snemanje.

(7) Tisti, zoper katerega je bilo uporabljeno kakšno dejanje ali kakšen ukrep iz drugega ali tretjega odstavka tega člena, ima pravico pritožiti se v treh dneh pri pristojnem državnemu tožilcu.

(8) Na pisni predlog in z dovoljenjem preiskovalnega sodnika oziroma predsednika senata sme policija zbirati obvestila tudi od oseb, ki so v priporu, če je to potrebno, da se odkrijejo druga kazniva dejanja iste osebe, njihovi udeleženci ali kazniva dejanja drugih storilcev. Ta obvestila zbira v času in v navzočnosti osebe, ki jo določi preiskovalni sodnik oziroma predsednik senata.

(9) Na podlagi zbranih obvestil sestavi policija kazensko ovadbo, v kateri navede dokaze, za katere je zvedela pri njihovem zbiranju. V kazensko ovadbo ne vpiše vsebine izjav, ki so jih posamezne osebe dale pri zbiranju obvestil. Kazenski ovadbi priloži tudi predmete, skice, fotografije, priskrbljena poročila, zapise o tem, kaj je ukrenila in storila, uradne zaznamke, izjave in drugo gradivo, ki utegne biti koristno za uspešno izvedbo postopka. Če policija po vložitvi kazenske ovadbe izve za nova dejstva, dokaze ali sledove kaznivega dejanja, mora zbrati potrebna obvestila in poslati o tem državnemu tožilcu poročilo v dopolnitev kazenske ovadbe.

(10) Policija pošlje poročilo državnemu tožilcu tudi v primeru, če na podlagi zbranih obvestil ni podlage za kazensko ovadbo.

148.a člen

(1) Zaslišanje osumljenca se sme opraviti samo v navzočnosti zagovornika. Pri zaslišanju je lahko navzoč tudi državni tožilec, o čemer ga mora na primeren način obvestiti policija.

(2) Zaslišanje osumljenca opravi policija po določbah tega zakona, ki veljajo za zaslišanje obdolženca (227. do 233. člen). O zaslišanju se sestavi zapisnik po določbah 79. do 82. člena tega zakona. Ta zapisnik se lahko uporabi kot dokaz v kazenskem postopku. Zaslišanje osumljenca se lahko po predhodnem obvestilu posname z napravo za zvočno in slikovno snemanje.

(3) Če osumljenec ni bil poučen o svojih pravicah iz četrtega odstavka prejšnjega člena ali če dani pouk in izjava osumljenca glede pravice do zagovornika nista zapisana v zapisnik ali če je bil zaslišan brez navzočnosti zagovornika ali če je bilo ravnano v nasprotju z določbami osmega odstavka 227. člena tega zakona, sodišče ne sme opreti svoje odločbe na njegovo izpovedbo.

149.a člen

(1) Če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja oziroma organizira izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj, navedenih v četrtem odstavku tega člena, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da policisti z drugimi ukrepi tega dejanja ne morejo odkriti, preprečiti ali dokazati oziroma bi bilo to povezano z nesorazmernimi težavami, se lahko zoper to osebo odredi tajno opazovanje.

(2) Izjemoma se lahko tajno opazovanje odredi tudi zoper osebo, ki ni osumljenec, če je mogoče utemeljeno sklepati, da bi opazovanje te osebe privedlo do identifikacije osumljenca iz prejšnjega odstavka, katerega osebni podatki niso znani, do prebivališča ali lokacije, kjer se nahaja osumljenec iz prejšnjega odstavka, oziroma do prebivališča ali lokacije, kjer se nahaja oseba, zoper katero je bil odrejen pripor, hišni pripor, tiralica ali odredba za privedbo, pa je pobegnila ali se skriva, in policisti z drugimi ukrepi teh podatkov ne morejo pridobiti oziroma bi bilo to povezano z nesorazmernimi težavami.

(3) Tajno opazovanje se izvaja z neprekinjenim ali ponavljajočim opazovanjem ali sledenjem z uporabo tehničnih naprav za ugotavljanje položaja in gibanja ter tehničnih naprav za prenos in snemanje glasu, fotografiranjem ter video-snemanjem, in je osredotočeno na spremljanje položaja, gibanja ter aktivnosti osebe iz prejšnjih odstavkov. Tajno opazovanje se sme izvajati na javnih ter javno dostopnih odprtih in zaprtih prostorih ter krajih in prostorih, ki so vidni z javno dostopnega kraja oziroma prostora. Pod pogoji iz tega člena se sme tajno opazovanje izvajati tudi v zasebnih prostorih, če v to privoli imetnik prostora.

(4) Kazniva dejanja, v zvezi s katerimi se lahko odredi ukrep tajnega opazovanja, so:

- 1) kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petih ali več let;
- 2) kazniva dejanja iz 2. točke drugega odstavka 150. člena tega zakona in kazniva dejanja protipravnega odvzema prostosti po 133. členu, grožnje po 135. členu, goljufije po 211. členu, prikrivanja po 217. členu, izdaje in neupravičene pridobitve poslovne tajnosti po 236. členu, zlorabe notranje informacije po 238. členu, ponarejanja in uporabe ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev po 244. členu, ponarejanja listin po 251. členu, posebnih primerov ponarejanja listin po 252. členu, zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic po 257. členu, izdaje tajnih podatkov po 260. členu, pomoči storilcu po storitvi kaznivega dejanja po 282. členu, povzročitve splošne nevarnosti po 314. členu, obremenjevanja in uničevanja okolja po 332. členu, onesnaženja morja in voda s plovil po 333. členu, onesnaženja pitne vode po 336. členu, ter onesnaženja živil ali krme po 337. členu Kazenskega zakonika.

(5) Ukrep tajnega opazovanja s pisno odredbo dovoli državni tožilec na pisni predlog policije, razen v primerih iz šestega odstavka tega člena, ko je potrebna odredba preiskovalnega sodnika.

(6) Ukrep tajnega opazovanja s pisno odredbo odredi preiskovalni sodnik na pisni predlog državnega tožilca v naslednjih primerih:

- 1) če se pri izvajanju ukrepa predvideva uporaba tehničnih naprav za prenos in snemanje glasu, pri čemer je ta ukrep dopustno odrediti zgolj za kazniva dejanja iz drugega odstavka 150. člena tega zakona;
- 2) če izvedba ukrepa zahteva namestitvev tehničnih naprav za ugotavljanje položaja in gibanja osumljenca s tajnim vstopom v vozilo ali drug zavarovan oziroma zaprt prostor ali predmet;
- 3) za uporabo ukrepa v zasebnih prostorih, če v to privoli imetnik prostora;
- 4) za izvajanje ukrepa zoper osebo, ki ni osumljenec (drugi odstavek tega člena).

(7) Predlog in odredba, ki postaneta sestavni del kazenskega spisa, morata vsebovati:

- 1) podatke, ki omogočajo določljivost osebe, zoper katero se predlaga oziroma odreja ukrep;
- 2) utemeljitev oziroma ugotovitev utemeljenih razlogov za sum;
- 3) v primeru iz drugega odstavka tega člena podatke, ki omogočajo določljivost osumljenca iz prvega odstavka tega člena, ter utemeljitev verjetnosti, da bi izvajanje ukrepa privedlo do identifikacije osumljenca, lokacije, kjer se nahaja, oziroma njegovega prebivališča;
- 4) v primeru izvajanja ukrepa v zasebnih prostorih, če v to privoli imetnik prostora, pisno soglasje imetnika prostora;
- 5) način izvajanja ukrepa, njegov obseg in trajanje ter ostale pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo ukrepa;
- 6) utemeljitev oziroma ugotovitev neogibne potrebnosti uporabe ukrepa v razmerju do zbiranja dokazov na drug način.

(8) Izjemoma, če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti in če obstaja nevarnost odlašanja, lahko v primeru iz petega odstavka tega člena na ustni predlog policije državni tožilec, v primeru iz šestega odstavka tega člena pa na ustni predlog državnega tožilca preiskovalni sodnik, dovoli začetek izvajanja ukrepa z ustno odredbo. O ustnem predlogu napravi organ, ki je izdal ustno odredbo, uradni zaznamek. Pisna odredba, ki mora vsebovati utemeljitev razloga za predčasno izvrševanje, mora biti izdana najkasneje v dvanajstih urah po izdaji ustne odredbe. Za predčasno izvrševanje mora obstajati utemeljen razlog, v nasprotnem primeru sodišče ne glede na siceršnjo upravičenost uporabe ukrepov vselej postopa po četrtem odstavku 154. člena tega zakona.

(9) Če pride oseba, zoper katero se ukrep izvaja, v stik z drugo neidentificirano osebo, za katero obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je vpletena v kriminalno dejavnost v zvezi s kaznivimi dejanji, zaradi katerih se izvaja ukrep, lahko policija to osebo tajno opazuje tudi brez odredbe iz petega ali šestega odstavka tega člena, če je to nujno potrebno za ugotovitev identitete te osebe ali pridobitev drugih podatkov, pomembnih za kazenski postopek. Policija mora za tako opazovanje pridobiti predhodno ustno dovoljenje državnega tožilca, razen, če tega ni mogoče pravočasno pridobiti in če obstaja nevarnost odlašanja. V tem primeru policija takoj, ko je mogoče in najpozneje v šestih urah od začetka izvajanja ukrepa, obvesti državnega tožilca, ki lahko prepove nadaljnje izvajanje ukrepa, če meni, da zanj ni utemeljenih razlogov. Ta ukrep sme trajati največ dvanajst ur od stika z osebo, zoper katero se ukrep izvaja. Policija pri izvajanju ukrepa iz tega odstavka ne sme uporabljati tehničnih naprav in sredstev iz 1. in 2. točke šestega odstavka tega člena, niti izvajati ukrepa v zasebnih prostorih. Policija takoj po prenehanju takšnega opazovanja napravi uradni zaznamek, ki ga brez odlašanja pošlje državnemu tožilcu, ki je izdal dovoljenje iz tega odstavka, in organu, ki je izdal prvotno odredbo za tajno opazovanje. Uradni zaznamek postane del kazenskega spisa.

(10) Izvajanje ukrepa lahko traja največ dva meseca, iz tehničnih razlogov pa se lahko njegovo trajanje s pisno odredbo podaljša vsakič za dva meseca. Skupno lahko ukrep traja:

- 1) v primeru iz šestega odstavka tega člena največ šest mesecev;

- 2) v primerih iz petega odstavka tega člena največ štiriindvajset mesecev, če gre za kazniva dejanja iz četrtega odstavka tega člena; in največ šestintrideset mesecev, če gre za kazniva dejanja iz drugega odstavka 151. člena tega zakona.

(11) Policija preneha z izvajanjem ukrepa takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil odrejen. O prenehanju brez odlašanja pisno obvesti organ, ki je ukrep odredil. Policija pošilja organu, ki je ukrep odredil, mesečna poročila o poteku izvajanja ukrepa in pridobljenih podatkih. Organ, ki je ukrep odredil, lahko v vsakem trenutku na podlagi tega poročila ali po uradni dolžnosti, če oceni, da ni več razlogov za uporabo ukrepa, ali da se ta izvaja v nasprotju z njegovo odredbo, s pisno odredbo odredi, da se izvajanje ukrepa ustavi.

(12) Če se ukrep zoper isto osebo izvaja več kot šest mesecev, zakonitost in utemeljenost izvajanja ukrepa ob prvem podaljšanju nad šest mesecev, in nato vsakih nadaljnjih šest mesecev, preveri senat (šesti odstavek 25. člena). Organ, ki je izdal odredbo za podaljšanje, senatu pošlje celotno gradivo, ta pa odloči v roku treh dni. Če senat oceni, da ni razlogov za izvajanje ukrepa ali da niso izpolnjeni vsi zakonski pogoji, izda sklep, s katerim odredi prenehanje uporabe ukrepa. Zoper ta sklep ni pritožbe.

(13) Tajno opazovanje mora policija izvrševati na način, na katerega se v najmanjši možni meri posega v pravice oseb, ki niso osumljenci.

(14) Če gre za kazniva dejanja iz četrtega odstavka tega člena, za katera se storilec preganja na zasebno tožbo, lahko oškodovanec policiji oziroma državnemu tožilcu poda pobudo za vložitev pisnega predloga za dovolitev oziroma odreditev ukrepov iz prejšnjih odstavkov in se seznaniti s poročili o njihovem izvajanju in pridobljenimi podatki, ki se nanašajo na kaznivo dejanje, ki je bilo podlaga za odreditev ukrepov.

149.b člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno, da se izvršuje ali da se pripravlja oziroma organizira kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je za odkritje tega kaznivega dejanja ali storilca potrebno pridobiti podatke o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju, lahko preiskovalni sodnik na obrazložen predlog državnega tožilca odredi operaterju, da pristojnemu organu sporoči podatke o udeležencih, okoliščinah in dejstvih elektronskega komunikacijskega prometa, kot so: številka ali druga oblika identifikacije uporabnikov elektronskih komunikacijskih storitev, vrsta, datum, čas in trajanje klica oziroma druge elektronske komunikacijske storitve, količina prenešenih podatkov in kraj, iz katerega je bila elektronska komunikacijska storitev opravljena.

(2) Predlog in odredba morata biti pisna in morata vsebovati podatke, ki omogočajo identifikacijo komunikacijskega sredstva za elektronski komunikacijski promet, utemeljitev razlogov, časovno obdobje, za katerega se podatki zahtevajo, ter ostale pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo ukrepa.

(3) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno, oziroma da se pripravlja kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je za odkritje tega kaznivega dejanja ali storilca potrebno pridobiti podatke o lastniku ali uporabniku določenega komunikacijskega sredstva za elektronski komunikacijski promet, ki niso objavljeni v naročniških imenikih in o času, v katerem je tako sredstvo bilo oziroma je v uporabi, lahko policija od operaterja zahteva, da ji na njeno pisno zahtevo, tudi brez privolitve posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo, sporoči te podatke.

(4) Operater svoji stranki ali tretji osebi ne sme razkriti, da je ali da bo določene podatke posredoval pristojnemu organu (prvi odstavek tega člena) ali policiji (prejšnji odstavek).

152. člen

(1) Ukrepe iz 150. in 151. člena tega zakona s pisno odredbo odredi preiskovalni sodnik na pisni predlog državnega tožilca. Predlog in odredba morata vsebovati:

- 1) podatke, ki omogočajo določljivost osebe, zoper katero se predlaga oziroma odreja ukrep;
- 2) utemeljitev oziroma ugotovitev razlogov za sum, da gre za izvrševanje, pripravo, ali organizacijo v 150. oziroma 151. členu tega zakona določenih kaznivih dejanj;
- 3) kateri ukrep se predlaga oziroma odreja, način izvajanja ukrepa, njegov obseg in trajanje, točno določitev prostora ali kraja, v katerem se ukrep izvaja, elektronsko- komunikacijsko sredstvo in ostale pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo posameznega ukrepa;
- 4) utemeljitev oziroma ugotovitev neogibne potrebnosti uporabe posameznega ukrepa v razmerju do zbiranja dokazov na drug način in uporabe ostalih milejših ukrepov;
- 5) utemeljitev razloga za predčasno izvrševanje odredbe v primeru iz drugega odstavka tega člena.

(2) Izjemoma, če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti in če obstaja nevarnost odlašanja, lahko na ustni predlog državnega tožilca preiskovalni sodnik odredi izvrševanje ukrepov iz 150. člena tega zakona z ustno odredbo. O ustnem predlogu državnega tožilca preiskovalni sodnik napravi uradni zaznamek. Pisna odredba mora biti izdana najkasneje v dvanajstih urah po izdaji ustne odredbe. Za predčasno izvrševanje mora obstajati utemeljen razlog; v nasprotnem primeru sodišče ne glede na siceršnjo upravičenost uporabe ukrepov vselej postopa po četrtem odstavku 154. člena tega zakona.

(3) Če pri izvrševanju ukrepa iz 2. točke prvega odstavka 150. člena tega zakona policija oceni, da je vsebina pisma ali druge pošiljke takšna, da bi utegnila biti dokaz v kazenskem postopku, mora s tem nemudoma seznaniti preiskovalnega sodnika, ki odloči, kako se bo s pošiljko ravnalo. O tem preiskovalni sodnik sestavi poseben zapisnik.

(4) Izvajanje ukrepov iz 150. in 151. člena tega zakona lahko traja največ en mesec, iz tehničnih razlogov pa se lahko njihovo trajanje podaljša vsakič za en mesec, vendar za ukrepe iz 150. člena tega zakona skupno največ šest mesecev, za ukrep iz 151. člena tega zakona pa skupno največ tri mesece.

(5) Odredbo iz prvega odstavka tega člena izvrši policija. Operaterji elektronskih komunikacijskih omrežij so policiji dolžni omogočiti izvršitev odredbe.

(6) Policija preneha z izvajanjem ukrepov iz 150. in 151. člena tega zakona takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so bili odrejeni. O prenehanju brez odlašanja pisno obvesti preiskovalnega sodnika. Preiskovalni sodnik lahko v vsakem trenutku po uradni dolžnosti, če oceni, da ni več razlogov za izvajanje ukrepov, ali da se ti izvajajo v nasprotju z njegovo odredbo, s pisno odredbo odredi, da se izvajanje ukrepov ustavi.

(7) Ukrepe iz 150. in 151. člena tega zakona mora policija izvrševati na način, na katerega se v najmanjši možni meri posega v pravice oseb, ki niso osumljenci.

153. člen

(1) Po prenehanju uporabe ukrepov iz 149.a, 150., 151., 155. in 155.a člena tega zakona mora policija vse posnetke, sporočila in predmete, pridobljene z uporabo teh ukrepov, skupaj s poročilom, ki obsega povzetek zbranih dokazov, predati državnemu tožilcu.

(2) Državni tožilec celotno gradivo, zbrano z ukrepi, ki jih je odredil preiskovalni sodnik, preda preiskovalnemu sodniku; ta pa preizkusi, ali so se ukrepi izvajali na način, kot so bili odobreni.

(3) Organ, ki je odredil ukrep, lahko odredi, da se posnetki telefonskih pogovorov in drugih oblik komuniciranja v celoti ali deloma prepíšejo. Glede prepisa teh posnetkov se uporabljajo določbe šestega odstavka 84. člena tega zakona.

(4) Če državni tožilec izjavi, da ne bo začel kazenskega pregona zoper osumljenca ali če v roku dveh let po koncu izvajanja ukrepov, ki jih odreja državni tožilec, ne poda takšne izjave, preiskovalnemu sodniku preda tudi celotno gradivo zbrano s temi ukrepi. Preiskovalni sodnik nato ravna po drugem odstavku 154. člena tega zakona.

154. člen

(1) Podatke, sporočila, posnetke ali dokazila, pridobljene z uporabo ukrepov iz 149.a, prvega odstavka 149.b, 150., 151., 155., 155.a in 156. člena tega zakona, hrani sodišče, dokler se hrani kazenski spis, oziroma do uničenja po drugem odstavku tega člena.

(2) Če državni tožilec izjavi, da ne bo začel kazenskega pregona zoper osumljenca ali če v roku dveh let po koncu izvajanja ukrepov iz 149.a, prvega odstavka 149.b, 150., 151., 155., 155.a in 156. člena tega zakona ne poda takšne izjave, se gradivo iz prejšnjega odstavka pod nadzorstvom preiskovalnega sodnika uniči. O tem uničenju napravi preiskovalni sodnik uradni zaznamek. Pred uničenjem obvesti preiskovalni sodnik o uporabi teh ukrepov osumljenca, oziroma v primerih iz drugega ali devetega odstavka 149.a člena tega zakona, osebo, zoper katero se je ukrep izvajal, ki ima pravico seznaniti se s pridobljenim gradivom, v primerih večjega obsega tega gradiva pa s poročilom iz prvega odstavka 153. člena tega zakona. V primeru, ko so bili uporabljeni ukrepi iz drugega ali devetega odstavka 149.a člena tega zakona, in državni tožilec proti osumljencu začne kazenski pregon, preiskovalni sodnik najpozneje do vložitve obtožnice oziroma takoj po tem, ko je bila oseba, zaradi katere se je ukrep izvajal, prijeta, obvesti o uporabi teh ukrepov osebo, zoper katero so se ukrepi izvajali, ki ima pravico seznaniti se s pridobljenim gradivom. Če je mogoče utemeljeno sklepati, da bo zaradi seznaitve z gradivom nastala nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali iz drugih tehničnih razlogov, lahko preiskovalni sodnik na predlog državnega tožilca ali po uradni dolžnosti odloči, da osumljenca, oziroma v primerih iz drugega ali devetega odstavka 149.a člena tega zakona, osebo, zoper katero se je ukrep izvajal, z delom vsebine ali s celotno vsebino pridobljenega gradiva ne bo seznanil.

(3) Ne smejo se uporabiti kot dokaz podatki, sporočila, posnetki ali druga dokazila, če so bili pridobljeni z izvajanjem katerega od ukrepov po 149.a, 150., 151., 155., 155.a in 156. členu tega zakona, in se ne nanašajo na katero izmed kaznivih dejanj, za katere je posamičen ukrep mogoče odrediti.

(4) Če so bili ukrepi iz 149.a., 149.b, 150., 151., 155., 155.a in 156. člena tega zakona izvršeni brez odredbe državnega tožilca (peti in deveti odstavek 149.a člena, prvi odstavek 155. člena, tretji odstavek 155.a člena) oziroma brez odredbe preiskovalnega sodnika (šesti odstavek 149.a člena, prvi odstavek 149.b člena, 153. člen, četrti odstavek 155.a člena, prvi in tretji odstavek 156. člena) ali v nasprotju z njo, ali če daljšega izvajanja ukrepov ni preveril senat (dvanajsti odstavek 149.a člena), sodišče ne sme opreti svoje odločbe na tako dobljene podatke, sporočila, posnetke ali dokazila.

(5) Določbe 237. člena tega zakona se smiselno uporabljajo tudi za podatke, posnetke, sporočila in dokazila, pridobljena z uporabo ukrepov iz 150., 151. in 155.a člena tega zakona.

(6) Če so ukrepi iz 149.a, 150., 151., 155. in 155.a člena tega zakona uporabljeni v zadevi, ki je predmet preiskave, kazenskega pregona ali sodnega postopka v eni ali več državah, morajo biti izvedeni v skladu z obstoječimi dvostranskimi ali večstranskimi sporazumi ali pogodbami oziroma s sporazumom iz 160.b člena tega zakona, če teh ni, pa se dogovori sklenejo za vsak posamezen primer posebej ob popolnem spoštovanju suverenosti in notranje zakonodaje pogodbenice, na katere ozemlju bo potekala takšna preiskava. **(delno se preneha uporabljati)**

156. člen

(1) Preiskovalni sodnik lahko na obrazložen predlog državnega tožilca odredi banki, hranilnici, plačilni instituciji ali družbi za izdajo elektronskega denarja, da mu sporoči zaupne podatke in pošlje dokumentacijo o vlogah, depozitih, stanju in prometu na računih ali drugih poslih osumljenca, obdolženca in drugih oseb, za katere je mogoče utemeljeno sklepati, da so udeležene v finančnih transakcijah ali poslih osumljenca ali obdolženca, če bi ti podatki utegnili biti dokaz v kazenskem postopku ali če so potrebni zaradi zasega predmetov ali zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi oziroma premoženja v vrednosti premoženjske koristi.

(2) Banka, hranilnica, plačilna institucija ali družba za izdajo elektronskega denarja mora zahtevane podatke in dokumentacijo iz prejšnjega odstavka posredovati preiskovalnemu sodniku brez odlašanja.

(3) Pod pogoji iz prvega odstavka tega člena lahko preiskovalni sodnik na obrazložen predlog državnega tožilca odredi banki, hranilnici, plačilni instituciji ali družbi za izdajo elektronskega denarja, da tekoče spremlja finančno poslovanje osumljenca, obdolženca in drugih oseb, za katere je mogoče utemeljeno sklepati, da so udeležene v finančnih transakcijah ali poslih osumljenca ali obdolženca in da mu sproti sporoča zaupne podatke o transakcijah ali poslih, ki jih pri njih opravijo ali nameravajo opraviti navedene osebe. V odredbi preiskovalni sodnik določi rok, v katerem mu mora banka, hranilnica, plačilna institucija ali družba za izdajo elektronskega denarja sporočiti podatke.

(4) Izvajanje ukrepa iz prejšnjega odstavka lahko traja največ tri mesece, iz tehničnih razlogov pa se lahko na predlog državnega tožilca njegovo trajanje podaljša do največ šest mesecev.

(5) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno oziroma da se pripravlja kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je za odkritje tega kaznivega dejanja ali storilca potrebno pridobiti podatke o imetniku ali pooblaščenцу določenega plačilnega računa, hranilne vloge ali denarnega depozita, najemniku ali pooblaščenцу sefa ter o času, v katerem so bili oziroma so v uporabi, lahko policija od banke, hranilnice, plačilne institucije ali družbe za izdajo elektronskega denarja zahteva, da ji na njeno pisno zahtevo, tudi brez privolitve posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo, brez odlašanja sporoči te podatke.

(6) Banka, hranilnica, plačilna institucija ali družba za izdajo elektronskega denarja svoji stranki ali tretji osebi ne sme razkriti, da je ali da bo podatke in dokumentacijo poslala preiskovalnemu sodniku ali policiji (prejšnji odstavek).

156.a člen

Organ, ki je pristojen za izdajo pisne odredbe, s katero se odredi ali dovoli izvajanje ukrepov iz 149.a., 149.b, 150., 151., 155., 155.a in 156. člena tega zakona, mora odločiti najpozneje v osemindesetih urah od prejetja pisnega predloga in svojo odločitev brez odlašanja sporočiti organu, ki je podal predlog.

157. člen

(1) Policisti smejo komu vzeti prostost, če je podan katerikoli od razlogov za pripor iz prvega odstavka 201. člena ali prvega odstavka 432. člena tega zakona, vendar ga morajo brez odlašanja privedi pristojnemu preiskovalnemu sodniku. Ob privedbi sporoči policist preiskovalnemu sodniku, zakaj in kdaj je bila privedenemu odvzeta prostost. Preiskovalnemu sodniku se ob privedbi izroči tudi kopija kazenske ovadbe z zapisnikom o zaslišanju osumljenca in drugimi prilogami, razen uradnih zaznamkov o obvestilih, ki jih je policija zbrala od osumljenca, preden mu je bil dan pouk po četrtem odstavku 148. člena tega zakona. Te uradne zaznamke pošlje policija skupaj z ovadbo državnemu tožilcu.

(2) Policisti smejo izjemoma nekomu vzeti prostost in ga pridržati, če so podani utemeljeni razlogi za sum, da je storil kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je pridržanje potrebno zaradi ugotovitve istovetnosti, preverjanja alibija, zbiranja obvestil in dokaznih predmetov o tem kaznivem dejanju in so za pripor podani razlogi iz 1. in 3. točke prvega odstavka 201. člena tega zakona in 1. in 2. točke prvega odstavka 432. člena tega zakona, v primeru iz 2. točke prvega odstavka 201. člena tega zakona pa le, če je opravičena bojazen, da bo ta oseba uničila sledove kaznivega dejanja.

(3) Oseba, ki ji je bila vzeta prostost brez odločbe sodišča, mora biti kot osumljenec takoj poučena po določbah prvega odstavka 4. člena ter četrtega odstavka 148. člena tega zakona. Če je oseba, ki ji je bila odvzeta prostost, tuj državljan, se jo obvesti, da je pristojni organ na njeno zahtevo dolžan o odvzemu prostosti obvestiti tudi konzulat njene države.

(4) Če osumljenec izjavi, da si bo vzel zagovornika, policija odloži njegovo zaslišanje kot tudi opravo drugih preiskovalnih dejanj, razen tistih, ki bi jih bilo nevarno odlašati, do prihoda zagovornika, vendar najdlje za dve uri od tedaj, ko je bila osumljencu dana možnost, da obvesti zagovornika. Na zahtevo osumljenca mu mora policija pomagati, da si lahko vzame zagovornika. Zaslišanje osumljenca se opravi v navzočnosti zagovornika po določbah 148.a člena tega zakona. Če osumljenec izjavi, da si zagovornika ne bo vzel, ali če izbrani zagovornik ne pride v roku dveh ur, ravna policija po šestem odstavku 148. člena tega zakona.

(5) Pridržanje po drugem odstavku tega člena lahko traja največ osemindvajset ur. Po preteku tega roka mora policist pridržano osebo izpustiti na prostost, ali pa ravnati po prvem odstavku tega člena. Če pridržane osebe, ki je na misiji v tujini, zaradi oddaljenosti ali drugih izjemnih objektivnih razlogov ni mogoče brez odlašanja privedi k preiskovalnemu sodniku, ki je pristojen po prvem odstavku 29. člena tega zakona, se o tem takoj obvesti osebo, ki ji je vzeta prostost in državnega tožilca, ob privedbi pa je potrebno pisno obrazložiti zamudo.

(6) Če pridržanje po drugem odstavku tega člena traja več kot šest ur, mora policist takoj v pisni obliki z odločbo obvestiti osebo, ki ji je odvzeta prostost, o razlogih za odvzem prostosti, ter jo poučiti, da ima za namene priprave pritožbe pravico pregledati gradivo zadeve, ki je povezano s pridržanjem. Pregled določenega gradiva se sme z odločbo o pridržanju odreči, če bi bilo lahko resno ogroženo življenje ali pravice druge osebe, ali če bi pregled vplival na potek predkazenskega postopka oziroma preiskave, ali če to narekujejo posebni razlogi obrambe ali varnosti države.

(7) Oseba, ki ji je vzeta prostost ima, dokler traja pridržanje, pravico do pritožbe zoper odločbo iz predhodnega odstavka tega člena. Pritožba ne zadrži ukrepa odvzema prostosti. O pritožbi mora odločiti senat pristojnega sodišča (šesti odstavek 25. člena) v osemindvajsetih urah.

(8) Če pridržanje po drugem odstavku tega člena traja manj kot šest ur, mora policist osebi, ki ji je bila odvzeta prostost, najkasneje ob prenehanju pridržanja izročiti uradni zaznamek, iz katerega so razvidni podatki o njej, razlog pridržanja, pravice pridržane osebe, točen čas začetka in, če je to mogoče, tudi točen čas prenehanja pridržanja. Čas izročitve uradnega zaznamka oseba potrdi s podpisom. Če podpis odkloni, policist to navede na uradnem zaznamku.

(9) O vsakem odvzemu prostosti policija takoj obvesti državnega tožilca, ki ji lahko da navodila glede nadaljnjih ukrepov (160.a člen). Policija je dolžna ravnati po teh navodilih.

158.a člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, storila uradna oseba, zaposlena v policiji oziroma druga uradna oseba, zaposlena na področju notranjih zadev, v z zakonom določenem pristojnem organu v ministrstvu, pristojnem za obrambo, ki ima pooblastila policije v predkazenskem postopku, ali uradna oseba, ki ima pooblastila policije v predkazenskem postopku in je napotena na misijo v tujini, imajo policisti v

specializiranem oddelku Skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala (v nadaljnjem besedilu: policisti specializiranega oddelka) pooblastila policije v predkazenskem postopku, ki jih določa ta zakon in vsa pooblastila, ki jih lahko izvršujejo uradne osebe iz prvega odstavka 158. člena tega zakona. Policisti specializiranega oddelka izvršujejo pooblastila iz prejšnjega stavka tudi glede oseb, ki so imele v času storitve kaznivega dejanja iz prejšnjega stavka status uradne osebe iz prejšnjega stavka, pa jim je v teku predkazenskega postopka prenehal status uradne osebe s pooblastili policije v predkazenskem postopku.

(2) Policisti specializiranega oddelka so o razlogih za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje iz prejšnjega odstavka, dolžni takoj obvestiti pristojnega državnega tožilca iz specializiranega oddelka Skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala in mu redno poročati o načrtovanju in poteku predkazenskega postopka.

(3) Državni tožilec iz prejšnjega odstavka usmerja in nadzoruje predkazenski postopek iz prejšnjih odstavkov ter odloča o njegovem poteku in končanju. Pravico ima vpogledati spise, sodelovati pri zbiranju dokazov in neposredno opravljati posamezna dejanja v postopku. Policisti specializiranega oddelka in policije so dolžni delovati po usmeritvah državnega tožilca.

160.a člen

(1) Državni tožilec pri izvrševanju svojih pooblastil po tem zakonu lahko usmerja delo policije, delo z zakonom določenega pristojnega organa v ministrstvu, pristojnem za obrambo (158. člen), delo članov skupne preiskovalne skupine (160.b člen) ter delo drugih pristojnih državnih organov in institucij s področij davkov, carin, finančnega poslovanja, vrednostnih papirjev, varstva konkurence, preprečevanja pranja denarja, preprečevanja korupcije, prepovedanih drog in inšpekcijskega nadzora, in sicer z obveznimi navodili, strokovnimi mnenji in predlogi za zbiranje obvestil ter izvedbo drugih ukrepov, za katere so pristojni, z namenom, da se odkrijeta kaznivo dejanje in storilec oziroma da se zberejo podatki, potrebni za njegovo odločitev o kazenskem pregonu.

(2) V posameznih zadevah zahtevnih kaznivih dejanj, zlasti s področij gospodarstva, korupcije in organiziranega kriminala, ki so predmet predkazenskega postopka in ki terjajo dalj časa trajajoče, usmerjeno delovanje več organov in institucij iz prejšnjega odstavka, lahko vodja pristojnega državnega tožilstva po uradni dolžnosti ali na pisno pobudo policije s predstojniki posameznih organov in institucij iz prejšnjega odstavka ustanovi specializirano preiskovalno skupino.

(3) Specializirano preiskovalno skupino vodi in usmerja pristojni državni tožilec, člane pa imenujejo predstojniki organov in institucij iz prejšnjega odstavka.

(4) O ustanovitvi specializirane preiskovalne skupine, njeni sestavi, nalogah in načinu delovanja odloči vodja pristojnega državnega tožilstva s pisno odredbo po predhodnem soglasju predstojnikov organov in institucij iz drugega odstavka tega člena. V odredbi se določi tudi operativni vodja in njegove naloge operativnega vodenja. Izvod odredbe vodja pristojnega državnega tožilstva nemudoma posreduje generalnemu državnemu tožilcu.

(5) Postopek, primere, roke in način usmerjanja in obveščanja iz prvega odstavka tega člena predpiše Vlada Republike Slovenije.

161. člen

(1) Državni tožilec zavrže ovadbo, če iz same ovadbe izhaja, da naznanjeno dejanje ni kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je pregon zastaran ali je dejanje obseženo z amnestijo ali pomilostitvijo ali če so podane druge okoliščine, ki izključujejo pregon, ali če ni podan utemeljen sum, da je osumljenec storil naznanjeno kaznivo dejanje ali če je podana nesorazmernost med majhnim pomenom kaznivega dejanja (njegova

nevarnost je neznatna zaradi narave ali teže dejanja ali zaradi tega, ker so škodljive posledice neznatne ali jih ni ali zaradi drugih okoliščin, v katerih je bilo storjeno in zaradi nizke stopnje storilčeve krivde ali zaradi njegovih osebnih okoliščin) ter posledicami, ki bi jih povzročil kazenski pregon. O tem, da je zavrgel ovadbo, in o razlogih za to obvesti državni tožilec v osmih dneh oškodovanca (60. člen), če je ovadbo podal državni organ, pa tudi njega.

(2) Če državni tožilec iz same ovadbe ne more presoditi, ali so navedbe v njej verjetne, ali če podatki v ovadbi ne dajejo dovolj podlage, da bi lahko odločil, ali naj zahteva preiskavo, ali če je do njega prišel le glas o kaznivem dejanju, zlasti pa, če je storilec neznan, lahko zahteva od policije, če tega ne more storiti sam ali po drugih organih, naj v roku, ki ga on določi, zbere potrebna obvestila in stori druge ukrepe, da se odkrijeta kaznivo dejanje in storilec (148. in 149. člen). Državni tožilec sme ob vsakem času zahtevati od policije, da ga obvesti, kaj je ukrenila; ta mu je dolžna brez odlašanja odgovoriti.

(3) Državni tožilec sme zahtevati potrebne podatke od državnih organov, podjetij in drugih pravnih oseb, lahko pa v ta namen povabi tudi tistega, ki je vložil kazensko ovadbo.

(4) Državni tožilec zavrže ovadbo, če so tudi po opravljenih dejanjih iz drugega in tretjega odstavka tega člena podane kakšne okoliščine iz prvega odstavka tega člena.

(5) Državni tožilec in drugi državni organi, podjetja in druge pravne osebe, morajo pri zbiranju obvestil oziroma dajanju podatkov ravnati obzirno in paziti, da ne škodujejo časti in dobremu imenu tistega, na katerega se podatki nanašajo.

161.a člen

(1) Državni tožilec sme ovadbo ali obtožni predlog za kaznivo dejanje, za katero je predpisana denarna kazen ali zapor do treh let in za kazniva dejanja iz drugega odstavka tega člena, odstopiti v postopek poravnavanja. Pri tem upošteva vrsto in naravo dejanja, okoliščine, v katerih je bilo storjeno, osebnost storilca, njegovo predkaznovanost za istovrstna ali druga kazniva dejanja, kot tudi stopnjo njegove kazenske odgovornosti.

(2) Zaradi posebnih okoliščin je dopustno poravnavanje tudi za kazniva dejanja hude telesne poškodbe po prvem odstavku 123. člena, posebno hude telesne poškodbe po četrtem odstavku 124. člena, velike tatvine po 1. točki prvega odstavka 205. člena, zatajitve po četrtem odstavku 208. člena in poškodovanja tuje stvari po drugem odstavku 220. člena Kazenskega zakonika; če je ovadba podana zoper mladoletnika, pa tudi za druga kazniva dejanja, za katera je v Kazenskem zakoniku predpisana kazen zavora do petih let.

(3) Poravnavanje vodi poravnalec, ki je zadevo dolžan prevzeti v postopek. Poravnavanje se sme izvajati le s pristankom osumljenca in oškodovanca. Poravnalec je pri svojem delu neodvisen. Poravnalec si mora prizadevati, da je vsebina sporazuma v sorazmerju s težo in posledicami dejanj.

(4) Če se vsebina sporazuma nanaša na opravljanje splošno koristnega dela, izvajanje sporazuma pripravijo in vodijo centri za socialno delo ob sodelovanju poravnalca, ki je vodil poravnavanje, in državnega tožilca.

(5) Ko prejme obvestilo o izpolnitvi sporazuma, državni tožilec ovadbo zavrže. Poravnalec je državnega tožilca dolžan obvestiti tudi o neuspelem poravnavanju ter razlogih za to. Rok za izpolnitev sporazuma ne sme biti daljši od treh mesecev.

(6) V primeru zavrženja ovadbe iz prejšnjega odstavka oškodovancu ne gredo pravice iz drugega in četrtega odstavka 60. člena tega zakona, o čemer ga mora poravnalec poučiti pred podpisom sporazuma.

(7) (prenehal veljati)

162. člen

(1) Državni tožilec sme s soglasjem oškodovanca odložiti kazenski pregon za kaznivo dejanje, za katero je predpisana denarna kazen ali zapor do treh let in za kazniva dejanja iz drugega odstavka tega člena, če je osumljenec pripravljen ravnati po navodilih državnega tožilca in izpolniti določene naloge, s katerimi se zmanjšajo ali odpravijo škodljive posledice kaznivega dejanja. Te naloge so lahko:

- 1) odprava ali poravnava škode;
- 2) plačilo določenega prispevka v korist javne ustanove ali v dobrodelne namene ali v sklad za povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj;
- 3) oprava kakšnega splošno koristnega dela;
- 4) poravnava prežिवninske obveznosti;
- 5) zdravljenje v ustreznem zdravstvenem zavodu;
- 6) obiskovanje ustrezne psihološke ali druge posvetovalnice;
- 7) upoštevanje prepovedi približevanja žrtvi, kakšni drugi osebi ali dostopa na posamezne kraje.

(2) Zaradi posebnih okoliščin je dopustno odložiti kazenski pregon tudi za kazniva dejanja omogočanja uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po prvem odstavku 187. člena, nasilja v družini po prvem in drugem odstavku 191. člena, zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja po drugem odstavku 192. člena, velike tatvine po 1. točki prvega odstavka 205. člena, zatajitve po četrtem odstavku 208. člena, izsiljevanja po prvem in drugem odstavku 213. člena, poslovne goljufije po prvem odstavku 228. člena, poškodovanja tuje stvari po drugem odstavku 220. člena in zlorabe negotovinskega plačilnega sredstva po drugem odstavku 246. člena Kazenskega zakonika; če je ovadba podana zoper mladoletnika pa tudi za druga kazniva dejanja, za katera je v Kazenskem zakoniku predpisana kazen zavora do petih let.

(3) Če državni tožilec določi nalogo odprave škode iz 1. točke ali nalogo iz 3. točke prvega odstavka tega člena, izvajanje dela pripravijo in vodijo centri za socialno delo ob sodelovanju državnega tožilca.

(4) Če osumljenec v roku, ki ga določi državni tožilec, izpolni nalogo in povrne stroške v skladu s sedmim odstavkom tega člena, se ovadba zavrže.

(5) V primeru zavrženja ovadbe iz prejšnjega odstavka, oškodovancu ne gredo pravice iz drugega in četrtega odstavka 60. člena tega zakona. O izgubi teh pravic mora državni tožilec poučiti oškodovanca, preden da ta soglasje po prvem odstavku tega člena.

(6) S splošnimi navodili, ki jih izda generalni državni tožilec, se določijo način in roki izvršitve nalog iz prvega odstavka tega člena, nadzor nad izvajanjem ter podrobneje opredelijo posebne okoliščine iz drugega odstavka tega člena, ki vplivajo na odločitev državnega tožilca o odložitvi kazenskega pregona.

(7) Osumljenec in oškodovanec nosita vsak svoje stroške postopka odloženega pregona, razen, če se dogovorita, da bo osumljenec oškodovancu povrnil njegove stroške. Stroški izvrševanja nalog iz prvega odstavka tega člena niso stroški kazenskega postopka.

163.a člen

(1) Pri postopku po 162. členu tega zakona povabi državni tožilec osumljenca in oškodovanca na državno tožilstvo. V vabilu se navede razlog vabiljenja. Če se vabilu odzove, seznani državni tožilec osumljenca s kazensko ovadbo in o tem, da bo ovadbo zavrgel, če se bo ravnal po njegovih navodilih in pravočasno izpolnil določene naloge.

(2) Če je potrebno, da si državni tožilec pridobi neposredno od osumljenca ali oškodovanca kakšne podatke, da bi se lahko odločil ali naj odstopi zadevo v poravnavanje (161.a člen) ali naj sklene sporazum o priznanju krivde ali ne začne kazenskega pregona (163.

člen) ali vloži predlog za izdajo kaznovalnega naloga (445.a člen), sme osumljenca in oškodovanca, ali samo enega izmed njiju, povabiti na državno tožilstvo. Povabljenega osumljenca seznani s kazensko ovadbo ter o odločitvah, ki jih lahko sprejme v postopku z ovadbo, oškodovanca pa o njegovih pravicah.

(3) V primerih iz prejšnjih odstavkov sestavi državni tožilec uradni zaznamek, v katerega vpiše izjavo osumljenca ter oškodovanca. Uradnega zaznamka ne pošlje sodišču, če začne kazenski pregon zoper osumljenca.

(4) Če se osumljenec ali oškodovanec brez upravičenega razloga ne odzove vabilu, ju ni dopustno ponovno vabiti.

165.a člen

(1) Pred vložitvijo zahteve za preiskavo ali obtožnice brez preiskave sme državni tožilec predlagati preiskovalnemu sodniku, da opravi določeno preiskovalno dejanje, če je oprava takega dejanja potrebna za njegovo odločitev ali naj kazensko ovadbo zavrže ali začne kazenski pregon.

(2) Pri opravi preiskovalnega dejanja so lahko navzoči državni tožilec, oškodovanec, osumljenec in zagovornik, o čemer jih mora preiskovalni sodnik na primeren način obvestiti. Če se kot določeno preiskovalno dejanje predlaga zaslišanje osumljenca, se uporabljajo določbe tega zakona o vabljenju in zasliševanju obdolženca.

(3) Če se preiskovalni sodnik ne strinja s predlogom državnega tožilca za opravo preiskovalnega dejanja, obvesti o razlogih za svojo odločitev državnega tožilca, ki lahko predlaga opravo takšnega dejanja v zahtevi za preiskavo ali obtožnici.

167. člen

(1) Preiskava se začne zoper določeno osebo, če je utemeljen sum, da je storila kaznivo dejanje.

(2) V preiskavi se zberejo dokazi in podatki, ki so potrebni za odločitev, ali naj se vloži obtožnica ali ustavi postopek, dokazi, za katere je nevarnost, da jih na glavni obravnavi ne bo mogoče ponoviti ali da bila njihova izvedba zvezana s težavami, kot tudi drugi dokazi, ki utegnejo biti koristni za postopek in je glede na okoliščine primera smotno, da se izvedejo.

168. člen

(1) Preiskava se opravi na zahtevo državnega tožilca.

(2) Zahtevo za preiskavo poda državni tožilec preiskovalnemu sodniku pristojnega sodišča.

(3) V zahtevi za preiskavo je treba navesti: osebo, zoper katero se zahteva preiskava, opis dejanja, iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, zakonsko označbo kaznivega dejanja, okoliščine, iz katerih izhaja utemeljenost suma, in že zbrane dokaze. V zahtevi državni tožilec predlaga, katere posamezne okoliščine naj se v preiskavi raziščejo in katera posamezna preiskovalna dejanja naj se opravijo, lahko pa predlaga tudi pripor tistega, zoper katerega je zahtevana preiskava.

(4) Državni tožilec pošlje preiskovalnemu sodniku kazensko ovadbo in vse spise ter zapisnike o opravljenih dejanjih. Hkrati mu pošlje predmete, ki utegnejo biti dokaz, ali navede, kje so.

(5) Če državni tožilec umakne zahtevo za preiskavo, preden je izdan sklep o preiskavi, preiskovalni sodnik s sklepom zavrže zahtevo in sporoči oškodovancu, da lahko začne pregon sam (60. in 62. člen).

169. člen

(1) Ko preiskovalni sodnik prejme zahtevo za preiskavo, pregleda spise; če se z zahtevo strinja, izda sklep o preiskavi, v katerem morajo biti podatki iz tretjega odstavka prejšnjega člena. Sklep pošlje državnemu tožilcu in obdolžencu.

(2) Preden izda sklep, zasliši preiskovalni sodnik tistega, zoper katerega je zahtevana preiskava, razen če bi bilo nevarno odlašati ali, če preiskovalni sodnik glede na že opravljeno zaslišanje po 148.a členu tega zakona in podano zahtevo za preiskavo oceni, da ponovno zaslišanje ni potrebno.

(3) Preden odloči o zahtevi državnega tožilca, lahko preiskovalni sodnik povabi državnega tožilca in tistega, zoper katerega je tožilec zahteval preiskavo, naj določenega dne prideta k sodišču, če je treba, da se izjavita o okoliščinah, ki utegnejo biti pomembne za odločitev o zahtevi, ali če misli, da bi bila iz drugih razlogov smotrna njuna ustna izjava. Ob tej priložnosti lahko dajeta stranki ustno svoje predloge, državni tožilec pa lahko spremeni ali dopolni svojo zahtevo za preiskavo, lahko pa predlaga tudi, naj se postopek izvede neposredno po obtožnici (170. člen).

(4) Glede vabljenja in zasliševanja tistega, zoper katerega je zahtevana preiskava, se uporabljajo določbe tega zakona o vabljenju in zasliševanju obdolženca. Vabilu se priloži drugopis zahteve za preiskavo. Osebo, ki jo povabi po prejšnjem odstavku, pouči preiskovalni sodnik v smislu 5. člena tega zakona.

(5) Zoper sklep preiskovalnega sodnika o preiskavi se obdolženec lahko pritoži. Če mu je sklep ustno sporočen, lahko poda pritožbo pri tej priložnosti na zapisnik.

(6) Preiskovalni sodnik mora pritožbo takoj predložiti senatu (šesti odstavek 25. člena). Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

(7) Če se preiskovalni sodnik ne strinja z zahtevo državnega tožilca za preiskavo, zahteva, naj o tem odloči senat (šesti odstavek 25. člena). Zoper sklep senata imajo obdolženec, državni tožilec in oškodovanec pravico do pritožbe, ki ne zadrži njegove izvršitve.

(8) Če se je zoper sklep senata pritožil samo oškodovanec in se pritožbi ugodi, se šteje da je oškodovanec s pritožbo prevzel pregon.

(9) V primerih iz šestega in sedmega odstavka tega člena mora senat odločiti v osemindesetih urah.

(10) Pri odločanju o zahtevi za preiskavo senat ni vezan na pravno presojo dejanja, ki jo je navedel državni tožilec.

178. člen

(1) Pri zaslišanju obdolženca sta lahko navzoča državni tožilec in zagovornik. Če preiskovalni sodnik oceni, da je njuna navzočnost v posameznem primeru potrebna, lahko odredi, da se zaslišanje opravi v njuni obvezni navzočnosti. Navzočnost državnega tožilca in zagovornika je obvezna vselej, ko gre za prvo zaslišanje po privedbi obdolženca na podlagi 157. člena tega zakona.

(2) Državni tožilec, oškodovanec, obdolženec in zagovornik so lahko navzoči pri ogledu in zaslišanju izvedencev.

(3) Državni tožilec in zagovornik sta lahko navzoča pri hišni preiskavi.

(4) Državni tožilec, obdolženec in zagovornik so lahko navzoči pri zaslišanju priče. Preiskovalni sodnik lahko odredi, da se obdolženec odstrani z zaslišanja, če priča v njegovi

navzočnosti ne želi izpovedati ali če okoliščine kažejo, da v njegovi navzočnosti ne bo govorila resnice ali v primeru, če bo po zaslišanju priče potrebno opraviti sodno prepoznavo. Obdolženec ne sme biti navzoč pri zaslišanju priče, mlajše od 15 let, ki je žrtev katerega izmed kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona. Oškodovanec sme biti navzoč pri zaslišanju priče samo, če je verjetno, da priča ne bo prišla na glavno obravnavo.

(5) Preiskovalni sodnik mora na primeren način obvestiti državnega tožilca in zagovornika, kdaj in kje bo zasliševanje obdolženca. Prav tako mora na primeren način obvestiti državnega tožilca, obdolženca, zagovornika in oškodovanca, kdaj in kje bodo opravljena druga preiskovalna dejanja, pri katerih so lahko navzoči, razen če bi bilo nevarno odlašati. Če ima obdolženec zagovornika, obvesti preiskovalni sodnik praviloma samo njega. Če je obdolženec v priporu, preiskovalno dejanje pa naj bo opravljeno zunaj sedeža sodišča, odloči preiskovalni sodnik, ali je obdolženčeva navzočnost potrebna.

(6) Če tisti, ki mu je bilo poslano obvestilo o preiskovalnem dejanju, ne pride, se dejanje lahko opravi tudi v njegovi nenavzočnosti. Če preiskovalni sodnik odredi obvezno navzočnost, pa na zaslišanje obdolženca ne prideta državni tožilec ali zagovornik, se zaslišanje praviloma preloži, razen če bi potekel rok iz drugega odstavka 203. člena tega zakona oziroma če preiskovalni sodnik glede na spremenjene okoliščine oceni, da obvezna navzočnost ni več potrebna. O preložitvi oziroma izostanku z zaslišanja preiskovalni sodnik obvesti Vrhovno državno tožilstvo oziroma odvetniško zbornico.

(7) Stranke in zagovornik, ki so navzoči pri preiskovanih dejanjih lahko za razjasnitev stvari postavljajo obdolžencu, priči ali izvedencu posamezna vprašanja. Preiskovalni sodnik prepove vprašanje ali odgovor na postavljeno vprašanje, če ni dovoljeno ali če ni v zvezi z zadevo (228. člen in prvi odstavek 241. člena). Oškodovanec lahko postavlja vprašanja le z dovoljenjem preiskovalnega sodnika. Tisti, ki so navzoči pri preiskovalnih dejanjih, imajo pravico zahtevati, naj se v zapisnik vpišejo njihove pripombe glede izvršitve posameznih dejanj, lahko pa predlagajo tudi izvedbo posameznih dokazov.

(8) Za razjasnitev posameznih tehničnih ali drugih strokovnih vprašanj, ki nastanejo v zvezi s pridobljenimi dokazi, pri zaslišanju obdolženca ali pri drugih preiskovalnih dejanjih, lahko pokliče preiskovalni sodnik osebo ustrezne stroke, da mu da o takih vprašanjih potrebna pojasnila. Če so stranke pri tem navzoče, lahko zahtevajo, naj da ta oseba natančnejša pojasnila. Če je potrebno, lahko zahteva preiskovalni sodnik pojasnila tudi od ustreznega strokovnega zavoda.

(9) Določbe prejšnjih odstavkov se uporabljajo tudi, če se opravi preiskovalno dejanje pred sklepom o preiskavi.

193. člen

(1) Navzočnost obdolženca pri dejanjih v kazenskem postopku se zagotovi z vabilom. Vabilo pošlje obdolžencu sodišče.

(2) Obdolženec se povabi z zaprtim pisnim vabilom, ki obsega: naslov sodišča, ki vabi, ime in priimek obdolženca; označbo kaznivega dejanja, ki ga je obdolžen, kraj, kamor naj pride, dan in uro, kdaj naj pride; navedbo, da se vabi kot obdolženec; opozorilo, da bo prisilno priveden, če ne pride; uradni pečat in ime in priimek sodnika, ki vabi.

(3) Ko je obdolženec prvič vabljen, ga je treba v vabilu poučiti, da ima pravico vzeti si zagovornika in da je zagovornik lahko navzoč pri njegovem zaslišanju.

(4) Obdolženec mora takoj sporočiti sodišču spremembo naslova, kot tudi namen, da spremeni prebivališče. O tem je treba obdolženca poučiti pri prvem zaslišanju oziroma pri vročitvi obtožnice brez preiskave (šesti odstavek 170. člena), obtožnega predloga ali zasebne tožbe; pri tem ga je treba opozoriti na posledice, določene s tem zakonom.

(5) Če obdolženec zaradi bolezni ali kakšne druge nepremagljive ovire na vabilo ne more priti, se zaslíši tam, kjer je, ali se mu preskrbi prevoz do sodnega poslopja ali drugega kraja, kjer se opravlja dejanje.

194. člen

(1) Privedbo obdolženca lahko odredi sodišče, če je izdan sklep o priporu ali če v redu povabljeni obdolženec ne pride, pa svojega izostanka ne opraviči, ali če mu ni bilo mogoče v redu vročiti vabila ali sodbe, s katero je bila obdolžencu izrečena zaporna kazen, iz okoliščin pa je očitno, da se obdolženec vročitvi izmika po tem, ko vsi drugi načini vročanja niso bili uspešni.

(2) Odredbo za privedbo izvrši policija.

(3) Privedba se odredi pisno. Odredba mora obsegati: ime in priimek obdolženca, ki naj se privede, označbo kaznivega dejanja, katerega je obdolžen, z navedbo določbe kazenskega zakona ter razlog, zakaj se odreja privedba, uradni pečat in podpis sodnika, ki odreja privedbo.

(4) Tisti, ki mu je naložena izvršitev odredbe, izroči odredbo obdolžencu in ga povabi, naj gre z njim. Če obdolženec to odkloni, ga privede s silo.

(5) Zoper vojaške osebe, pripadnike policije ali straže zavoda, v katerem so osebe, ki jim je vzeta prostost, se odredi privedba prek njihovega poveljstva oziroma predstojnika.

195.a člen

(1) Če so podane okoliščine iz 2. ali 3. točke prvega odstavka 201. člena tega zakona, vendar je nevarnost, da bo obdolženec uničil sledove kaznivega dejanja, vplival na priče, udeležence ali prikrivalce ali ponovil kaznivo dejanje, dokončal poskušeno kaznivo dejanje ali storil kaznivo dejanje, s katerim grozi, moč odvrniti s prepovedjo približanja obdolženca določenemu kraju ali osebi, uporabi sodišče ta ukrep.

(2) Sodišče določi primerno razdaljo - oddaljenost od določenega kraja ali osebe, ki jo mora obdolženec spoštovati in je namerno ne sme prekoračiti; v nasprotnem primeru lahko sodišče zoper njega odredi pripor. O tej posledici je obdolženca predhodno vselej treba obvestiti.

(3) Če razdaljo - oddaljenost, ki jo mora spoštovati obdolženec, namerno krši z ukrepom varovana oseba, jo lahko sodišče vsakokrat kaznuje z denarno kaznijo iz 78. člena tega zakona.

(4) O ukrepu iz tega člena odloči sodišče z obrazloženim sklepom; obrazložitev mora vsebovati utemeljitev suma, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, okoliščin iz prvega odstavka tega člena in uporabe tega ukrepa.

211. člen

(1) Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij za namene zakonitega in pravilnega izvrševanja pripora ter zaradi varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin pripornikov upravlja za posamezni zavod za prestajanje kazni zapora zbirko osebnih podatkov o pripornikih ter obdeluje podatke iz nje.

(2) Zbirka podatkov iz prejšnjega odstavka obsega:

1. podatke o identiteti pripornika in o njegovem osebnem stanju:
 - ime in priimek ter morebitni vzdevek;

- datum in kraj rojstva;
- podatke o prebivališču;
- enotno matično številko občana;
- davčno številko;
- osebno fotografijo;
- prstne odtise;
- osnovni osebni opis;
- podatki o družinskih razmerah;
- podatki o državljanstvu;
- podatki o splošnem zdravstvenem stanju ob sprejemu v pripor in morebitni invalidnosti;
- podatki o zakonitem zastopniku;
- 2. podatke o sklepu o priporu:
 - naziv sodišča, ki je odredilo pripor;
 - pravilno številko in datum izdaje sklepa;
 - kaznivo dejanje, ki ga je obdolžen;
 - zakonske razloge za pripor;
- 3. podatke o delu, ki ga odpravlja med priporom:
 - vrsta dela, ki ga opravlja;
 - delovno mesto, na katerega je razporejen;
 - trajanje dela in odsotnosti iz dela;
 - plačilo, prejeta za opravljeno delo;
- 4. podatke o sprejemu v pripor, trajanju, podaljšanju oziroma odpravi pripora:
 - datum in uro sprejema v pripor;
 - ura, ko je bil priporniku vročen sklep;
 - podatki o sklepu o podaljšanju pripora;
 - podatki o sklepu o odpravi pripora;
 - datum in ura izpustitve iz pripora;
- 5. podatke o obnašanju pripornika in disciplinskih ukrepih:
 - podatki o osebnosti in vedenju pripornika;
 - podatki, pomembni za izdelavo varnostne ocene in za varnost pripornika;
 - vrsta disciplinskega prestopka;
 - vrsta disciplinske kazni;
 - trajanje disciplinske kazni.

(3) Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij zbira osebne podatke za zbirke podatkov o pripornikih iz 1. do 5. točke prejšnjega odstavka neposredno od pripornika, na katerega se nanašajo, od drugih oseb pa le na podlagi pripornikove pisne privolitve. Ne glede na določbo prejšnjega stavka se podatki o priporniku, kadar je to mogoče, zbirajo pri pravosodnih organih, policiji in drugih državnih organih ter javnih zavodih.

(4) Podatki iz zbirke podatkov se shranjujejo in uporabljajo, dokler traja pripor; po odpravi pripora se podatki arhivirajo in se hranijo deset let na Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij, nato pa se brišejo.

(5) Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij kot upravljavec zbirke podatkov o pripornikih iz drugega odstavka tega člena posreduje uporabnikom podatke iz te zbirke, če jih v skladu z zakonom potrebujejo za odločanje v postopkih ali na podlagi pisne privolitve ali zahteve posameznika, na katerega se podatki nanašajo.

211.a člen

(1) Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij za namene zakonitega in pravnega izvrševanja pripora ter varnosti v priporu, zaradi varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin pripornikov, nadzorov, izvrševanja odločb sodišč ter sodelovanja s policijo in državnim tožilstvom v skladu z zakonom, upravlja za vse zavode za prestajanje kazni zapora Centralno evidenco pripornikov Republike Slovenije in obdeluje podatke v njej.

(2) Centralna evidenca pripornikov Republike Slovenije vsebuje podatke iz zbirke podatkov o pripornikih iz drugega odstavka 211. člena.

(3) Evidenca se vodi s sredstvi informacijske tehnologije.

(4) Zaradi zagotavljanja točnosti in ažurnost podatkov v evidenci Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij upravljavci zbirke podatkov Centralnega registra prebivalstva, evidenc Davčne uprave in Zavoda za zdravstveno zavarovanje ter podatkov o socialnih transferjih brezplačno posredujejo potrebne podatke, oziroma ji omogočijo neposreden elektronski dostop do podatkov na način, da jih lahko vpogleda, prepíše, izpiše ali kopira. Uprava podatke pridobiva oziroma dostopa v register in evidence z navedbo osebnega imena in naslova prebivališča pripornika, navedbo pravne podlage in namena dostopa ter opravilne številke zadeve ali istih povezovalnih znakov.

(5) Podatki iz evidence se shranjujejo in uporabljajo, dokler traja pripor; po odpravi pripora se podatki arhivirajo in se hranijo deset let pri Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij, nato pa se brišejo.

(6) Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij kot upravljavec evidence iz drugega odstavka tega člena posreduje uporabnikom podatke iz te zbirke, če jih v skladu z zakonom potrebujejo za odločanje v postopkih ali na podlagi pisne privolitve ali zahteve posameznika, na katerega se podatki nanašajo.

(7) Minister, pristojen za pravosodje, na predlog generalnega direktorja Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij predpiše podrobnejša pravila o upravljanju ter o obdelavi podatkov v Centralni evidenci pripornikov Republike Slovenije.

212. člen

(1) Pripornik prestaja pripor v posebnih prostorih za pripor oziroma v ločenem zaprtem delu zavoda za prestajanje kazni zapora ali njegovega oddelka.

(2) V istem prostoru ne smejo biti zaprte osebe, ki niso istega spola. Praviloma tudi ne smejo biti v istem prostoru osebe, ki so sodelovale pri istem kaznivem dejanju, in ne osebe, ki prestajajo kazen, s tistimi, ki so v priporu. Če je mogoče, ne smejo biti osebe, ki so obdolžene za kaznivo dejanje v povratku, priprte v istem prostoru z drugimi priporniki, na katere bi lahko škodljivo vplivale.

(3) Zaradi varnosti, reda in discipline ali uspešne in racionalne izvedbe kazenskega postopka, lahko pristojno sodišče premesti pripornika iz enega v drug zavod na predlog direktorja zavoda, v katerem je pripornik.

213.b člen

(1) Z dovoljenjem preiskovalnega sodnika, ki opravlja preiskavo, in pod njegovim nadzorstvom ali pod nadzorstvom nekoga, ki ga on določi, lahko obiskujejo pripornika v mejah hišnega reda zavoda bližnji sorodniki, na njegovo zahtevo pa tudi zdravnik in drugi. Posamezni obiski se smejo prepovedati, če bi zaradi tega lahko nastala škoda za postopek.

(2) Diplomatski in konzularni predstavniki tuje države imajo pravico, da z vednostjo preiskovalnega sodnika, ki opravlja preiskavo, obiskujejo in brez nadzora govorijo s pripornikom, ki je državljan njihove države.

(3) Varuh človekovih pravic oziroma njegov namestnik lahko pripornika obiskuje in si z njim dopisuje brez predhodnega obveščanja in nadzorstva preiskovalnega sodnika ali nadzorstva nekoga, ki ga ta določi. Pisanj, ki jih pripornik pošilja Uradu varuha človekovih pravic, ni dopustno pregledovati.

(4) Pripornik si lahko dopisuje ali ima druge stike z osebami zunaj zavoda. Če tako zahtevajo razlogi, zaradi katerih je bil odrejen pripor, lahko preiskovalni sodnik na predlog državnega tožilca s pisnim sklepom odredi nadzor pisemskih in drugih pošilk ter drugih stikov pripornika z osebami zunaj zavoda. Preiskovalni sodnik lahko priporniku prepove pošiljanje ali sprejemanje pisem in drugih pošilk ali vzpostavljanje stikov, ki so škodljivi za postopek, ne sme pa mu prepovedati, da bi poslal prošnjo ali pritožbo. Pritožba zoper ta sklep ne zadrži njegove izvršitve.

(5) Po vložitvi obtožnice do pravnomočnosti sodbe ima pravice iz prvega do četrtega odstavka tega člena predsednik senata.

213.c člen

(1) Pripornik se lahko disciplinsko kaznuje za disciplinski prestopok. Disciplinsko kazen sme izreči preiskovalni sodnik oziroma predsednik senata.

(2) Disciplinski prestopki so:

- fizični napad na sopripornika, delavca zavoda ali drugo uradno osebo,
- izdelovanje, sprejemanje ali vnašanje predmetov za napad ali pobeg,
- vnašanje in izdelovanje alkoholnih pijač in narkotikov ter njihovo razpečevanje,
- kršitev predpisov o varstvu pri delu, varstvu pred požarom, eksplozijo in drugimi naravnimi nesrečami,
- ponavljajoče se kršitve hišnega reda zavoda,
- povzročitev večje materialne škode namenoma ali iz hude malomarnosti,
- žaljivo in nedostojno obnašanje.

(3) Za disciplinske prestopke se lahko izrečejo disciplinske kazni prepovedi ali omejevanja obiskov in dopisovanja. Omejitev ali prepoved obiskov ne velja za obiske zagovornika, zdravnika, varuha človekovih pravic ter za diplomatske in konzularne predstavnike države, katere državljan je pripornik.

(4) Zoper sklep o kazni, izrečeni po prvem odstavku tega člena, je v štiriindvajsetih urah od njegovega prejema dovoljena pritožba na senat (šesti odstavek 25. člena). Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

213.č člen

(1) Če s tem zakonom in s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ni drugače določeno, se glede spremljanja, zasledovanja, nadziranja, vzdrževanja reda in discipline, uporabe prisilnih sredstev, osebne preiskave in preiskave bivalnih prostorov za pripornike smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, in na njegovi podlagi izdanih predpisov.

(2) Pri opravljanju uradne naloge sme pooblaščen uradna oseba zavoda zoper pripornika uporabiti strelno orožje samo, če ne more drugače zavarovati življenja ljudi, odvrniti od sebe neposrednega napada, s katerim je ogroženo njeno življenje ali odvrniti napada na osebo ali objekt, ki ga varuje.

215. člen

(1) Preiskavo odredi sodišče z obrazloženo pisno odredbo.

(2) Odredba o preiskavi se izroči pred začetkom preiskave tistemu, pri katerem naj se preiskava opravi ali ki naj se preišče. Pri tem se ga pouči, da ima pravico obvestiti odvetnika, ki je lahko navzoč pri preiskavi. Če tisti, na katerega se nanaša odredba o preiskavi zahteva, da

je pri preiskavi navzoč odvetnik, se začetek preiskave odloži do prihoda odvetnika, vendar najdalj za dve uri.

(3) Pred začetkom preiskave se zahteva od tistega, na katerega se nanaša odredba o preiskavi, naj prostovoljno izroči osebo oziroma predmete, ki se iščejo.

(4) S preiskavo se lahko začne tudi brez poprejšnje izročitve odredbe in brez poprejšnje zahteve za izročitev osebe ali stvari, če se pričakuje oborožen odpor ali če je potrebno, da se preiskava opravi takoj in nepričakovano, ali če se opravi preiskava v javnih prostorih.

(5) Preiskava se praviloma opravlja med 6. in 22. uro. Opravlja se lahko tudi izven tako določenega časa, če se je v njem začela, pa se do 22. ure še ni končala ali če so podani razlogi iz 218. člena tega zakona ali če preiskovalni sodnik oceni, da bi bili lahko zaradi odlašanja uničeni sledovi kaznivega dejanja oziroma predmeti, pomembni za kazenski postopek, in to posebej dovoli.

(6) Določbe tega in ostalih členov, ki se nanašajo na hišno in osebno preiskavo, se smiselno uporabljajo tudi za preiskavo skritih prostorov prevoznih sredstev.

216. člen

(1) Pri hišni preiskavi ima pravico biti navzoč tisti, čigar stanovanje ali prostor se preiskuje ali njegov zastopnik.

(2) Zaklenjeni prostori, pohoštvo ali druge stvari se odprejo s silo samo, če njihov imetnik ni navzoč ali če jih noče prostovoljno odpreti. Pri odpiranju se je treba ogibati nepotrebnih poškodb.

(3) Pri hišni ali osebni preiskavi morata biti navzoči dve polnoletni osebi kot prič. Preiskavo ženske sme opraviti samo ženska; tudi za priče se vzamejo samo ženske. Priče je treba pred začetkom preiskave opozoriti, da pazijo, kako se preiskava opravlja, in da imajo pravico podati pred podpisom zapisnika o preiskavi svoje ugovore, če mislijo, da vsebina zapisnika ni pravilna.

(4) Če se opravi preiskava v prostorih državnih organov, podjetij ali drugih pravnih oseb, se povabi njihov predstojnik, naj bo pri preiskavi navzoč.

(5) Če se opravi preiskava v vojaškem objektu, se povabi pristojni vojaški starešina, naj bo pri preiskavi navzoč.

(6) Hišno in osebno preiskavo je treba opraviti obzirno, da se ne moti hišni mir.

(7) O vsaki hišni ali osebni preiskavi se napravi zapisnik, ki ga podpišejo tisti, pri katerem se opravi preiskava ali ki se preišče, njegov zastopnik, če je bil navzoč pri preiskavi, in tisti, katerih navzočnost je obvezna. Pri preiskavi se zasežejo samo tisti predmeti oziroma listine, ki so v zvezi z namenom preiskave v posameznem primeru. V zapisnik se vpišejo in v njem natančno opišejo predmeti oziroma listine, ki se zasežejo. Zapisnik se izda tistemu, pri katerem se opravi preiskava ali ki se preišče oziroma njegovemu zastopniku.

218. člen

(1) Policisti smejo tudi brez odredbe sodišča stopiti v tuje stanovanje in druge prostore in po potrebi opraviti preiskavo, če imetnik stanovanja to želi, če kdo kliče na pomoč, če je treba, da se prime storilec kaznivega dejanja, ki je bil zasačen pri samem dejanju, ali če je to potrebno za varnost ljudi in premoženja, če je v stanovanju ali kakšnem drugem prostoru kdo,

ki ga je treba po odredbi pristojnega državnega organa pripreti ali prisilno privedi ali se je zaradi pregona tja zatekel.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka se ne napravi zapisnik, temveč se imetniku stanovanja takoj izda potrdilo, v katerem se navede vzrok vstopa v stanovanje oziroma v druge prostore. Če je bila v tujih prostorih opravljena tudi preiskava, se je treba ravnati po tretjem in šestem odstavku 216. člena tega zakona.

(3) Preiskava se sme opraviti tudi brez navzočnosti prič, če ni mogoče takoj zagotoviti njihove navzočnosti, nevarno pa bi bilo odlašati. Razlogi za preiskavo brez navzočnosti prič morajo biti navedeni v zapisniku.

(4) Policisti smejo brez odredbe o preiskavi in brez navzočnosti prič opraviti osebno preiskavo, ko izvršujejo sklep o privedbi ali ko komu vzamejo prostost, če je podan sum, da ima ta orožje za napad, ali sum, da bo odvrigel, skril ali uničil predmete, ki mu jih je treba vzeti kot dokazilo v kazenskem postopku.

(5) Kadar opravijo policisti preiskavo brez odredbe, morajo o tem takoj podati poročilo preiskovalnemu sodniku, če postopek še ne teče, pa pristojnemu državnemu tožilcu.

219.a člen

(1) Preiskava elektronskih in z njo povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov (elektronska naprava), kot so telefon, telefaks, računalnik, disketa, optični mediji in spominske kartice, se zaradi pridobitve podatkov v elektronski obliki lahko opravi, če so podani utemeljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje in je podana verjetnost, da elektronska naprava vsebuje elektronske podatke:

- na podlagi katerih je mogoče osumljenca ali obdolženca identificirati, odkriti ali prijeti ali odkriti sledove kaznivega dejanja, ki so pomembni za kazenski postopek, ali
- ki jih je mogoče uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

(2) Preiskava se opravi na podlagi vnaprejšnje pisne privolitve imetnika ter policiji znanih in dosegljivih uporabnikov elektronske naprave, ki na njej utemeljeno pričakujejo zasebnost (uporabnik), ali na podlagi obrazložene pisne odredbe sodišča, izdane na predlog državnega tožilca. Če se preiskava opravi na podlagi odredbe sodišča, se izvod te odredbe pred začetkom preiskave izroči imetniku oziroma uporabniku elektronske naprave, ki naj se preišče.

(3) Predlog in odredba o preiskavi elektronske naprave morata vsebovati:

- podatke, ki omogočajo identifikacijo elektronske naprave, ki se bo preiskala;
- utemeljitev razlogov za preiskavo;
- opredelitev vsebine podatkov, ki se iščejo;
- druge pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo tega preiskovalnega dejanja in določajo način njegove izvršitve.

(4) Če se preiskava elektronske naprave odredi v odredbi za hišno ali osebno preiskavo, za izdajo tega dela odredbe in njeno izvršitev veljajo pogoji in postopki iz tega člena. V tem primeru tudi predlog za hišno ali osebno preiskavo poda državni tožilec.

(5) Izjemoma, če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti ter če obstaja neposredna in resna nevarnost za varnost ljudi ali premoženja, lahko preiskovalni sodnik na ustni predlog državnega tožilca odredi preiskavo elektronske naprave z ustno odredbo. O predlogu

državnega tožilca in odredbi preiskovalni sodnik izdela uradni zaznamek. Pisna odredba mora biti izdana najpozneje v dvanajstih urah po izdaji ustne odredbe, sicer policija, ki je odredbo izvršila, zapisniško uniči ali izbriše shranjene ali kopirane podatke in o tem v osmih dneh obvesti preiskovalnega sodnika, državnega tožilca in imetnika oziroma uporabnika elektronske naprave, če je znan.

(6) Imetnik oziroma uporabnik elektronske naprave mora omogočiti dostop do naprave, predložiti šifrirne ključe oziroma šifrirna gesla in pojasniti o uporabi naprave, ki so potrebna, da se doseže namen preiskave. Če noče tako ravnati, se sme kaznovati oziroma zapreti po določbi drugega odstavka 220. člena tega zakona, razen če gre za osumljenca ali obdolženca ali osebo, ki ne sme biti zaslišana kot priča (235. člen) ali se je v skladu s tem zakonom odrekla pričevanju (236. člen).

(7) Preiskava se opravi tako, da se ohrani integriteta izvirnih podatkov in možnost njihove uporabe v nadaljnjem postopku. Preiskava mora biti opravljena na način, s katerim se v najmanjši možni meri posega v pravice oseb, ki niso osumljenci ali obdolženci, in varuje tajnost oziroma zaupnost podatkov ter ne povzroča nesorazmerna škoda.

(8) Preiskavo opravi strokovno usposobljena oseba. O preiskavi se napravi zapisnik, ki med drugim obsega:

- identifikacijo elektronske naprave, ki je bila pregledana;
- datum ter uro začetka in konca preiskave oziroma ločeno za več preiskav, če preiskava ni bila opravljena v enem delu;
- morebitne sodelujoče in navzoče osebe pri preiskavi;
- številko odredbe in sodišče, ki jo je izdalo;
- način izvedbe preiskave;
- ugotovitve preiskave in druge pomembne okoliščine.

(9) Če se pri preiskavi najdejo podatki, ki niso v zvezi s kaznivim dejanjem, zaradi katerega je bila preiskava odrejena, temveč kažejo na drugo kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, se zasežejo tudi ti. To se navede v zapisnik in takoj sporoči državnemu tožilcu, da začne kazenski pregon. Ti podatki pa se takoj uničijo, če državni tožilec spozna, da ni razloga za kazenski pregon in tudi ne kakšnega drugega zakonskega razloga, da bi se morali podatki vzeti. O uničenju se sestavi zapisnik.

(10) Če v tem členu ni določeno drugače, se za odreditev in izvršitev odredbe o preiskavi elektronske naprave smiselno uporabljajo določbe tretjega in četrtega odstavka 215. člena ter četrtega, petega in sedmega odstavka 216. člena tega zakona.

(11) Če je bila preiskava elektronske naprave opravljena brez odredbe sodišča ali v nasprotju z njo ali brez pisne privolitve iz drugega odstavka tega člena, sodišče svoje odločbe ne sme opreti na zapisnik o preiskavi in na tako pridobljene podatke.

220. člen

(1) Predmeti, ki se morajo po kazenskem zakonu vzeti ali ki utegnejo biti dokazilo v kazenskem postopku, se zasežejo in izročijo v hrambo sodišču ali pa se kako drugače zavaruje njihova hramba.

(2) Kdor ima take predmete, jih mora na zahtevo sodišča izročiti. Če noče izročiti predmetov, se sme kaznovati z denarno kaznijo določeno v prvem odstavku 78. člena tega zakona, če tega še vedno noče storiti, pa se sme zapreti. Zapor traja do izročitve predmetov ali do konca kazenskega postopka, vendar največ mesec dni.

(3) O pritožbi zoper sklep, s katerim je bila izrečena denarna kazen ali odrejen zapor, odloča senat (šesti odstavek 25. člena). Pritožba zoper sklep o zaporu ne zadrži njegove izvršitve.

(4) Policisti smejo zaseči predmete, omenjene v prvem odstavku tega člena, kadar postopajo po 148. in 164. členu tega zakona ali kadar izvršujejo nalog sodišča.

(5) Pri zasegu predmetov se navede, kje so bili najdeni, in predmeti opišejo, po potrebi pa se tudi na drug način zavaruje ugotovitev njihove istovetnosti. Za zasežene predmete se izda zapisnik.

223.a člen

(1) Če se zaseže elektronska naprava (prvi odstavek 219.a člena) zaradi oprave preiskave, se podatki v elektronski obliki zavarujejo tako, da se shranijo na drug ustrezen nosilec podatkov na način, da se ohrani istovetnost in integriteta podatkov ter možnost njihove uporabe v nadaljnjem postopku ali se izdelava istovetna kopija celotnega nosilca podatkov, pri čemer se zagotovi integriteta kopije teh podatkov. Če to ni mogoče, se elektronska naprava zapečati, če je mogoče, pa samo tisti del elektronske naprave, ki naj bi vseboval iskane podatke.

(2) Če je bila elektronska naprava zasežena brez odredbe sodišča in je bila zaradi zavarovanja podatkov izdelana njihova kopija, vendar sodišče v dvanajstih urah ni izdalo odredbe za preiskavo po petem odstavku 219.a člena tega zakona oziroma ni bila dana privolitev po drugem odstavku 219.a člena tega zakona, policija zapisniško trajno uniči izdelano kopijo in o tem v osmih dneh pisno obvesti preiskovalnega sodnika, državnega tožilca in imetnika oziroma uporabnika elektronske naprave, če je znan.

(3) Imetnik, uporabnik, upravljavec ali skrbnik elektronske naprave oziroma tisti, ki ima do nje dostop, mora na zahtevo organa, ki jo je zasegel, takoj ukreniti, kar je potrebno in je v njegovi moči, da se onemogoči uničenje, spreminjanje ali prikrivanje podatkov. Če noče tako ravnati, se sme kaznovati oziroma zapreti po določbi drugega odstavka 220. člena tega zakona, razen če gre za osumljenca, obdolženca ali osebo, ki ne sme biti zaslišana kot priča (235. člen) ali se je v skladu s tem zakonom odrekla pričevanju (236. člen).

(4) Imetnika naprave se povabi, naj bo sam, njegov zastopnik, odvetnik ali strokovnjak navzoč pri zavarovanju podatkov po prvem odstavku tega člena. Če se ne odzove vabilu, če je odsoten ali če ni znan, se zavarovanje podatkov in izdelava istovetne kopije opravi v njegovi nenavzočnosti. Zavarovanje podatkov opravi ustrezno usposobljena oseba.

(5) Pri zavarovanju podatkov se v zapisnik zapiše tudi kontrolna vrednost, oziroma se na drug ustrezen način v zapisniku zagotovi možnost naknadnega preverjanja istovetnosti in integritete zavarovanih podatkov. Izvod zapisnika se izroči osebi iz prejšnjega odstavka, ki je bila navzoča pri zavarovanju podatkov.

(6) Zaseg in zavarovanje podatkov morata biti opravljena na način, s katerim se v najmanjši možni meri posega v pravice oseb, ki niso osumljenci ali obdolženci, in varuje tajnost oziroma zaupnost podatkov ter se ne povzroča nesorazmerna škoda zaradi nezmožnosti uporabe elektronske naprave.

(7) Kopije zaseženih podatkov se hranijo, dokler je to potrebno za postopek. Elektronska naprava se hrani, dokler podatki niso shranjeni na način, ki zagotovi istovetnost in integriteto zaseženih podatkov, vendar ne več kakor tri mesece od dneva pridobitve. Če

izdelava takšne kopije podatkov ni mogoča, se elektronska naprava ali del elektronske naprave, ki vsebuje iskane podatke, hrani, dokler je to potrebno za postopek, vendar ne več kakor šest mesecev od dneva pridobitve, razen če je bila zasežena elektronska naprava uporabljena za izvršitev kaznivega dejanja oziroma je sama elektronska naprava dokaz v kazenskem postopku.

(8) Kopije podatkov, pridobljene v skladu z določbami tega člena, ki se ne nanašajo na kazenski pregon in za katere ni kakšnega drugega zakonskega razloga, da bi se smeli hraniti (498. člen), se izločijo iz spisa, če je to mogoče in se zapisniško uničijo, o čemer se v osmih dneh obvestijo preiskovalni sodnik, državni tožilec in imetnik elektronske naprave.

227. člen

(1) Ko se obdolženec zaslišuje prvič, ga je treba vprašati za ime in priimek in morebitni vzdevek, ime in priimek staršev, tudi prejšnje osebno ime, če je bilo spremenjeno, kje je rojen, kje stanuje, dan, mesec in leto rojstva, enotno matično številko (EMŠO), narodnost, državljanstvo, poklic, kakšne so njegove družinske razmere, ali je pismen, katere šole ima, oziroma ali je podčastnik, častnik ali vojaški uslužbenec, ali je vpisan v vojaško evidenco in pri katerem organu za obrambo, ali je bil odlikovan, kakšni so njegov osebni dohodek in njegove premoženjske razmere, ali je bil že obsojen pa obsodba še ni bila izbrisana, kdaj in zakaj, in ali je in kdaj izrečeno kazen prestal, ali teče zoper njega postopek za kakšno drugo kaznivo dejanje, če je mladoleten pa tudi, kdo je njegov zakoniti zastopnik. Obdolženca je treba poučiti, da mora na vabilo priti in takoj sporočiti vsako spremembo naslova ali nameravano spremembo prebivališča, ter ga opozoriti na posledice, če ne bi tako ravnal.

(2) Obdolžencu se nato pove, katerega dejanja je obdolžen in kaj je podlaga za obdolžitev. Pouči se ga, da se ni dolžan zagovarjati in odgovarjati na vprašanja, če se zagovarja, pa ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivdo ter da ima pravico vzeti si zagovornika po lastni izbiri, ki je lahko navzoč pri zaslišanju.

(3) Če gre za kazniva dejanja, za katera je v Kazenskem zakoniku predvideno, da se sme obdolžencu v določenih primerih kazen omiliti (tretji odstavek 294. člena Kazenskega zakonika), mu je tudi to treba povedati.

(4) Obdolženec se zaslišuje ustno. Pri zasliševanju se mu lahko dovoli, da uporablja svoje zapiske.

(5) Pri zasliševanju je treba obdolžencu omogočiti, da se v neoviranem pripovedovanju izjavi o vseh okoliščinah, ki ga obremenjujejo, in da navede vsa dejstva, ki so v korist njegovi obrambi.

(6) Ko obdolženec konča svojo izpovedbo, se mu postavijo vprašanja, če je treba, da se izpolnijo vrzeli ali odpravijo nasprotja in nejasnosti v njegovem pripovedovanju.

(7) Zasliševanje se mora opraviti tako, da se v polni meri spoštuje obdolženčeva osebnost.

(8) Proti obdolžencu se ne smejo uporabiti sila, grožnja ali druga podobna sredstva (tretji odstavek 266. člena), da bi se dosegla kakšna njegova izjava ali priznanje.

(9) Obdolženec sme biti zaslišan brez zagovornika, če se je izrecno odpovedal tej pravici, obramba pa ni obvezna ali če zagovornik ni navzoč, čeprav je bil obveščen o zaslišanju (178. člen).

(10) Če obdolženec ni bil poučen o svojih pravicah iz drugega odstavka tega člena ali če dani pouk in izjava obdolženca glede pravice do zagovornika nista zapisana v zapisnik ali če je bilo ravnano v nasprotju z določbami osmega ali devetega odstavka tega člena, sodišče ne sme opreti svoje odločbe na obdolženčevo izpovedbo.

235. člen

Kot priča ne sme biti zaslišan:

- 1) kdor bi s svojo izpovedbo prekršil dolžnost varovanja uradne ali vojaške tajnosti, dokler ga pristojni organ ne odveže te dolžnosti;
- 2) obdolženčev zagovornik o tem, kar mu je obdolženec zaupal kot svojemu zagovorniku, razen če obdolženec to sam zahteva.

236. člen

(1) Dolžnosti pričevanja so oproščeni:

- 1) obdolženčev zakonec oziroma oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti;
- 2) obdolženčevi krvni sorodniki v ravni vrsti, sorodniki v stranski vrsti do vštetega tretjega kolena in sorodniki po svaštvu do vštetega drugega kolena;
- 3) obdolženčev posvojenec in posvojitelj;
- 4) verski spovednik o tistem, o čemer se mu je spovedal obdolženec ali druga oseba;
- 5) odvetnik, zdravnik, socialni delavec, psiholog ali kakšna druga oseba o dejstvih, za katera je zvedel pri opravljanju poklica, če velja dolžnost, da mora ohraniti kot tajnost tisto, kar je zvedel pri opravljanju svojega poklica, razen v primerih iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona ali če so izpolnjeni pogoji, določeni v zakonu, pod katerimi so te osebe odvezane dolžnosti varovanja tajnosti oziroma so dolžne posredovati zaupne podatke pristojnim organom.

(2) Sodišče, ki vodi postopek, je dolžno poučiti osebe, omenjene v prejšnjem odstavku, da jim ni treba pričati, vsakokrat preden jih zasliši, brž ko zve, da gre za okoliščine, zaradi katerih so oproščene dolžnosti pričevanja. Če priča izjavi, da se odpoveduje tej pravici in da želi pričati, se jo mora opozoriti, da se bo na njeno izpovedbo lahko oprla sodna odločba, četudi se bo na glavni obravnavi odpovedala pričevanju. Pouk in odgovor se vpišeta v zapisnik.

(3) Mladoletne osebe, ki glede na svojo starost in duševno razvitost ne more razumeti pomena pravice, da ni dolžna pričati, ni dovoljeno zaslišati kot priče, razen če to zahteva sam obdolženec.

(4) Kdor ima razlog, da odreče pričevanje proti enemu od obdolžencev, je oproščen dolžnosti pričevanja tudi proti drugim obdolžencem, če se njegova izpovedba po naravi stvari ne da omejiti samo nanje.

239. člen

(1) Priče se vabijo s pisnim vabilom, v katerem se navede: ime, priimek in poklic vabljenega, kdaj in kam naj pride, kazenska zadeva, zaradi katere je vabljen, navedba, da se vabi kot priča, in opozorilo na posledice neopravičenega izostanka; če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja na predlog, se oškodovanca, ki je vabljen kot priča, v vabilu opozori, da se bo v primeru neopravičenega izostanka štelo, da je umaknil predlog za pregon (244. člen). Oškodovanca, ki je vabljen kot priča, se opozori tudi, da lahko predlog za pregon umakne do konca glavne obravnave in da bo z umikom izgubil pravico, da ga vnovič poda ter da bo v primeru, če predlog umakne po začetku glavne obravnave, moral plačati stroške kazenskega postopka, razen če bo obdolženec izjavil, da jih bo plačal sam.

(2) Mladoletna oseba, ki še ni dopolnila šestnajst let, se vabi za pričo po njenih starših oziroma po zakonskem zastopniku, razen če to ni mogoče zaradi tega, ker je treba hitro ravnati, ali zaradi drugih okoliščin.

(3) Priče, ki se zaradi starosti, bolezni ali hudih telesnih hib ne morejo odzvati vabilu, se smejo zaslišati v njihovem stanovanju.

240. člen

(1) Priče se zaslišujejo vsaka zase in brez navzočnosti drugih prič. Priča mora dajati odgovore ustno.

(2) Pričo je treba najprej opomniti, da je dolžna govoriti resnico in da ne sme ničesar zamolčati, nato pa jo opozoriti, da pomeni kriva izpovedba kaznivo dejanje. Pričo je treba opozoriti tudi, da ni dolžna odgovarjati na vprašanja iz 238. člena tega zakona in to opozorilo vpisati v zapisnik.

(3) Pričo je treba nato vprašati za ime in priimek, poklic, prebivališče, rojstni kraj, dan, mesec in leto rojstva in njeno razmerje do obdolženca in oškodovanca. Opozoriti jo je treba, da mora sporočiti sodišču spremembo naslova in prebivališča oziroma naslova zaposlitve. Policist oziroma pooblaščen oseba drugega državnega organa, ki ima pooblastila policije, ki nastopa kot priča, lahko namesto prebivališča pove naslov in naziv enote, ki ji pripada, osebe, navedene v 5. točki prvega odstavka 236. člena tega zakona pa naslov in naziv zaposlitve, če so vabljene kot priče zaradi svojega dela. Od neposrednega izvajalca ukrepov po 149.a, 150., 151., 155. in 155.a členu tega zakona se praviloma ne zahteva osebnih podatkov, ampak zadostuje, če se identificira s službenim delovnim imenom in uradnim dokumentom, ki potrjuje njegovo svojstvo.

(4) Pri zaslišanju mladoletne osebe, zlasti če je bila s kaznivim dejanjem oškodovana, je treba ravnati obzirno, da zaslišanje ne bi škodljivo vplivalo na njeno duševno stanje. Če je potrebno, se zaslišanje mladoletne osebe opravi s pomočjo pedagoga ali kakšnega drugega strokovnjaka. Pri zaslišanju priče, mlajše od 14 let, je lahko navzoča oseba, ki ji priča zaupa.

240.a člen

(1) Če bi zaradi razkritja posameznih osebnih podatkov ali celotne identitete določene priče nastala resna nevarnost za njeno življenje ali telo, življenje ali telo njenega bližnjega sorodnika (1. do 3. točka prvega odstavka 236. člena) ali oseb, ki jih v skladu z določbami zakona iz tretjega odstavka 141.a člena tega zakona predlaga priča, lahko sodišče za zaščito določene priče ali njenega bližnjega odredi enega ali več zaščitnih ukrepov kot so:

- 1) izbris vseh ali posameznih podatkov iz tretjega odstavka 240. člena tega zakona iz kazenskega spisa;
- 2) označitev vseh ali nekaterih podatkov iz prejšnje točke za uradno tajnost;
- 3) odredba obdolžencu, zagovorniku, oškodovancu, ali njihovim zakonitim zastopnikom in pooblaščenecem, da morajo ohraniti v tajnosti posamezna dejstva ali podatke;
- 4) določitev psevdonima priči;
- 5) zaslišanje s pomočjo tehničnih sredstev (zaščitna stena, naprava za popačenje glasu, prenos zvoka iz posebnega prostora in podobna tehnična zaščitna sredstva).

(2) Zaščitne ukrepe iz prejšnjega odstavka s pisnim sklepom odredi preiskovalni sodnik na predlog državnega tožilca, priče, oškodovanca, obdolženca, njihovih zakonitih zastopnikov in pooblaščenec ali po uradni dolžnosti. Sklep ne sme vsebovati podatkov, ki bi lahko privedli do razkritja podatkov, ki so predmet zaščitnega ukrepa.

(3) Pred izdajo sklepa o uporabi zaščitnih ukrepov preiskovalni sodnik od priče pridobi podatke iz tretjega odstavka 240. člena tega zakona. V primeru odreditve zaščitnih ukrepov se ustrezni podatki iz tretjega odstavka 240. člena tega zakona takoj po identifikaciji in pred zaslišanjem priče izločijo iz spisa in hranijo kot uradna tajnost. Njihov pregled in uporaba sta dopustna samo v postopku odločanja o pritožbi zoper sklep iz prejšnjega odstavka in v primeru preverjanja identitete po devetem odstavku tega člena.

(4) Sklep o uporabi zaščitnih ukrepov, s katerimi se identiteta priče obdolžencu in njegovemu zagovorniku v celoti prikrije (anonimna priča), lahko preiskovalni sodnik izda samo po opravljenem posebnem naroku, če oceni:

1) da obstaja resna nevarnost za življenje ali telo priče, življenje ali telo njenega bližnjega sorodnika ali oseb, ki jih v skladu z določbami zakona iz tretjega odstavka 141.a člena tega zakona predlaga priča,

2) da je izpovedba priče pomembna za kazenski postopek,

3) da priča izkazuje zadostno stopnjo verodostojnosti in

4) da interes pravičnosti in uspešne izvedbe kazenskega postopka pretehtata nad interesom obrambe, da se seznani z identiteto priče.

(5) Na naroku iz prejšnjega odstavka je poleg državnega tožilca in priče, za katero se predlaga zaščitni ukrep, lahko prisotno samo še nujno sodno osebje in osebje za zagotavljanje varnosti. Preiskovalni sodnik na naroku vpogleda v predloženo dokumentacijo in zasliši priče ter druge osebe, ki bi lahko nudile podatke, pomembne za njegovo odločitev. Izjave, ki jih na tem naroku dajo priča ali druge osebe, se takoj po naroku izločijo iz spisa in hranijo kot uradna tajnost. Njihov pregled in uporaba sta dopustna samo v postopku odločanja o pritožbi zoper sklep iz drugega odstavka in v primeru preverjanja identitete po devetem odstavku tega člena. Če preiskovalni sodnik na naroku ugotovi, da zaščitni ukrepi iz prvega odstavka tega člena ne zadoščajo za zagotovitev osebne varnosti, lahko državnemu tožilcu predlaga, da poda pobudo v skladu z določbami zakona iz tretjega odstavka 141.a člena tega zakona.

(6) Če so glede določene priče že pred zaslišanjem pri preiskovalnem sodniku odrejeni nujni zaščitni ukrepi ali ukrepi v programu zaščite po zakonu iz tretjega odstavka 141.a člena tega zakona, preiskovalni sodnik na naroku iz četrtega odstavka tega člena od priče pridobi podatke iz tretjega odstavka 240. člena tega zakona in preveri, ali gre dejansko za isto pričo, glede katere so bili odrejeni ukrepi. Ugotovitev se vpiše v zapisnik. Pridobljeni podatki se takoj po identifikaciji in pred zaslišanjem priče izločijo iz spisa in hranijo kot uradna tajnost. Glede take priče preiskovalni sodnik s sklepom odloči o prikritju identitete za potrebe sodnega postopka po opravljeni oceni iz 4. točke četrtega odstavka tega člena.

(7) Med zaslišanjem priče, glede katere so odrejeni ukrepi iz prvega odstavka tega člena ali glede katere so odrejeni ukrepi v programu zaščite po zakonu iz tretjega odstavka 141.a člena tega zakona, preiskovalni sodnik prepove vsa vprašanja, pri katerih bi lahko odgovori nanje razkrili zaščitene podatke.

(8) Po izročitvi obtožnice sodišču do konca glavne obravnave opravlja pristojnosti preiskovalnega sodnika iz tega člena predsednik senata.

(9) Če je na glavni obravnavi treba zaslišati pričo, glede katere je bil odrejen zaščitni ukrep iz 4. točke prvega odstavka tega člena ali glede katere je odrejen ukrep po šestem odstavku tega člena, mora predsednik senata pred zaslišanjem preveriti, ali gre dejansko za isto pričo, glede katere je bil odrejen zaščitni ukrep. Ugotovitev se vpiše v zapisnik.

(1) Če priča, ki je bila v redu povabljen, ne pride in svojega izostanka ne opraviči, ali če se brez dovoljenja ali opravičenega razloga odstrani s kraja, kjer bi morala biti zaslišana, se sme odrediti da se privede s silo, sme pa se tudi kaznovati z denarno kaznijo, določeno v prvem odstavku 78. člena tega zakona. Če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja na predlog in oškodovanec, ki je bil v redu povabljen kot priča, na narok ne pride in svojega izostanka ne opraviči, se šteje, da je umaknil predlog za pregon in se kazenski postopek za to dejanje s sklepom ustavi, če se je že začel.

(2) Če priča pride, pa potem, ko je bila opozorjena na posledice, brez zakonskega razloga noče pričati, se sme kaznovati z denarno kaznijo, določeno v prvem odstavku 78. člena tega zakona; če pa tudi potem noče pričati, se sme zapreti. Zapor traja, dokler priča ni pri volji pričati in dokler njeno pričanje ne postane nepotrebno ali dokler se kazenski postopek ne konča, vendar največ mesec dni.

(3) O pritožbi zoper sklep, s katerim je bila izrečena denarna kazen ali odrejen zapor, odloča vselej senat (šesti odstavek 25. člena). Pritožba zoper sklep o zaporu ne zadrži njegove izvršitve.

(4) Vojaške osebe in pripadniki policije se ne smejo zapreti, pač pa se o tem, da niso hoteli pričati, obvesti njihovo pristojno poveljstvo.

245. člen

Ogled se opravi, kadar je za ugotovitev ali razjasnitev kakšnega pomembnega dejstva v postopku potrebno neposredno opazovanje.

249. člen

(1) Izvedenstvo odredi s pisno odredbo organ, ki vodi postopek. V odredbi navede, katera dejstva naj se ugotovijo ali presodijo s pomočjo izvedencev in komu naj bo izvedensko delo zaupano. Odredba se vroči tudi strankam.

(2) Če je za določeno vrsto izvedenskega dela strokoven zavod ali če se da izvedensko delo opraviti v okviru državnega organa, se tako delo, zlasti če je bolj zamotano, zaupa praviloma takemu zavodu oziroma organu. Zavod oziroma organ določi enega ali več strokovnjakov, ki naj to delo opravijo.

(3) Kadar določi izvedenca organ, ki vodi postopek, določi praviloma enega izvedenca; če je izvedensko delo zamotano, pa dva ali več.

(4) Če so za kakšno vrsto izvedenskega dela imenovani sodni izvedenci, sme sodišče postaviti druge izvedence samo, če bi bilo nevarno odlašati, če so sodni izvedenci zadržani ali če to zahtevajo druge okoliščine.

264. člen

(1) Pri telesnih poškodbah opravi izvedenec svoje delo praviloma tako, da poškodovanca pregleda; če to ni mogoče ali ni potrebno, pa na podlagi medicinske dokumentacije ali drugih podatkov v spisih.

(2) Ko natančno opiše poškodbe, da izvedenec svoje mnenje zlasti o vrsti in teži vsake posamezne poškodbe in o njihovem skupnem učinku glede na njihovo naravo in posebne okoliščine primera, kakšen učinek imajo ponavadi takšne poškodbe in kakšen učinek so imele v konkretnem primeru, ter s čim in na kakšen način so bile prizadejane.

265. člen

(1) Psihiatrični pregled obdolženca se sme odrediti, če:

- nastane sum, da ob storitvi kaznivega dejanja ni bil prišteven zaradi duševne motnje ali duševne manjrazvitosti ali je bila zaradi takšnega stanja ali zaradi kakšne druge trajne in hude duševne motenosti njegova prištevnost zmanjšana, ali
- obstaja resen dvom, da se zaradi svojega duševnega stanja ne more udeleževati kazenskega postopka.

(2) Če je po mnenju izvedenca psihiatrične stroke potrebno daljše opazovanje, se obdolženec pošlje na opazovanje v ustrezen zdravstveni zavod. Sklep o tem izda sodišče na predlog državnega tožilca po predhodnem zaslišanju zagovornika in obdolženca, če njegovo zdravstveno stanje to dopušča. Opazovanje sme trajati največ en mesec. V primeru iz prve alineje prejšnjega odstavka se sme opazovanje na obrazložen predlog državnega tožilca in po poprejšnjem mnenju izvedenca psihiatrične stroke ter po predhodnem zaslišanju zagovornika podaljšati še za največ en mesec. Pritožba zoper sklep, s katerim se ukrep podaljša, ne zadrži izvršitve sklepa.

(3) Če izvedenec psihiatrične stroke ugotovi pri obdolžencu duševno motnjo, duševno manjrazvitost ali kakšno drugo trajno in hudo duševno motenost, določi njeno naravo, vrsto, stopnjo in trajnost ter da mnenje o tem, kako je ob storitvi kaznivega dejanja tako duševno stanje vplivalo na obdolženčevo prištevnost (29. člen kazenskega zakonika) ter kako še zdaj vpliva na njegovo pojmovanje in ravnanje; oziroma ali gre za tako duševno stanje, da se obdolženec ne more udeleževati kazenskega postopka, in koliko časa bo predvidoma trajala njegova procesna nesposobnost.

(4) Če pošlje v zdravstveni zavod obdolženca, ki je v priporu, obvesti sodišče zavod, zakaj je bil odrejen pripor, da zavod ukrene, kar je potrebno za zagotovitev namena pripora.

(5) Obdolžencu, ki se pošlje na opazovanje po drugem odstavku tega člena in nima zagovornika, je treba postaviti zagovornika po uradni dolžnosti pred izdajo sklepa o opazovanju.

(6) Čas, ki ga prebije v zdravstvenem zavodu, se obdolžencu všteje v pripor oziroma v morebitno kazen.

269. člen

(1) Obtožnica obsega:

- 1) ime in priimek obdolženca z osebnimi podatki (227. člen) in podatki o tem, ali je v priporu in od kdaj ali pa je na prostosti; če pa je bil pred vložitvijo obtožnice izpuščen, koliko časa je bil v priporu;
- 2) opis dejanja, iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, čas in kraj storitve kaznivega dejanja, predmet na katerem, in sredstvo, s katerim je bilo storjeno kaznivo dejanje ter druge okoliščine, ki so potrebne, da se kaznivo dejanje kar najbolj natančno označi;
- 3) zakonsko označbo kaznivega dejanja z navedbo določb kazenskega zakona, ki naj se po predlogu tožilca uporabijo;
- 4) označbo sodišča, pred katerim naj bo glavna obravnava;
- 5) predlog, kateri dokazi naj se izvedejo na glavni obravnavi, z navedbo imen prič in izvedencev, spisov, ki naj se preberejo, in predmetov, ki so potrebni za dokazovanje;
- 6) obrazložitev, v kateri so navedena dejstva, ki se bodo dokazovala z izvedbo predlaganih dokazov in stališče tožilca o navedbah obrambe.

(2) Državni tožilec lahko v obtožnici predlaga vrsto in višino kazni, ki naj se izreče obdolžencu, če bo, ko se prvič izjavi o obtožbi, priznal krivdo; predlaga lahko omiljeno kazen, način izvršitve kazni in namesto kazni opozorilno sankcijo, vse pod pogoji in v mejah, ki jih določa kazenski zakon.

(3) Če je obdolženec na prostosti, se sme v obtožnici predlagati, naj se odredi pripor; če je v priporu, pa se sme predlagati, naj se izpusti.

(4) Z isto obtožnico se sme obseči več kaznivih dejanj ali več obdolžencev, vendar samo tedaj, če se lahko po 32. členu tega zakona izvede enoten postopek in izda ena sama sodba.

284. člen

(1) Če ugovor zoper obtožnico ni bil vložen ali je bil zavržen, sme senat (šesti odstavek 25. člena) na zahtevo predsednika senata, pred katerim naj bo glavna obravnava, odločiti o vsakem vprašanju, o katerem se na podlagi tega zakona odloča v zvezi z ugovorom.

(2) Zahtevo iz prejšnjega odstavka lahko predsednik senata poda le do razpisa predobravnavnega naroka, najkasneje pa v dveh mesecih od prejema obtožnice pri sodišču.

(3) Določbe drugega odstavka 275. člena in členov 276 do 279 ter 282 in 283 tega zakona se smiselno uporabljajo tudi pri odločanju o zahtevi iz prvega odstavka tega člena.

285. člen

Obtožnica postane pravnomočna z dnem, ko je ugovor zavržen; če ugovor ni bil vložen ali je bil zavržen - z dnem, ko je senat, ki je obravnaval zahtevo predsednika senata (284. člen), odločil, da se z obtožnico strinja; če take zahteve ni bilo, pa z dnem, ko je predsednik senata razpisal predobravnavni narok, oziroma, ko je pretekel rok iz drugega odstavka prejšnjega člena.

285.a člen

(1) Po pravnomočnosti obtožnice predsednik senata razpiše predobravnavni narok, na katerem se obtoženec izjavi o krivdi ter o nadaljnjem poteku kazenskega postopka. Na narok se povabijo stranke in zagovornik. Glede vabljenja in javnosti se smiselno uporabljajo določbe o vabljenju na glavno obravnavo in javnosti glavne obravnave.

(2) O naroku se sestavi zapisnik, ki ga podpišejo navzoče osebe.

(3) V vabilu na narok iz prvega odstavka se obdolženec pouči:

1. da se bo na naroku lahko izjavil o tem, ali krivdo za kaznivo dejanje po obtožbi priznava ali ne priznava;
2. da je udeležba na predobravnavnem naroku, razen v primeru iz četrtega odstavka, obvezna, in da se bo lahko zoper obtoženca, če se brez opravičenega razloga naroka ne bo udeležil, odredila privedba ali pripor;
3. da bo obtoženec na naroku, če ne prizna krivde, lahko predlagal izločitev predsednika senata, izločitev dokazov, dokaze, ki naj jih sodišče izvede na glavni obravnavi ter podal druge procesne predloge in se izjavil o načinu poteka glavne obravnave;
4. da bo imel obtoženec v nadaljnjem poteku kazenskega postopka pravico dajati dokazne in druge predloge ter zahtevati izločitev predsednika senata in izločitev dokazov le pod pogojem, da navede utemeljene razloge, zakaj jih ni podal na tem naroku;
5. da se s priznanjem krivde, ki se ne more preklicati, obtoženec odpoveduje pravici, da sodišče odloča o obtožbi na glavni obravnavi ter da bo dokazni postopek izveden le glede tistih okoliščin, ki so pomembne za izrek kazenske sankcije;
6. da ima pravico vzeti si zagovornika, ki je lahko navzoč na naroku.

(4) Če na predobravnavni narok ne pride obtoženec, ki je zoper obtožnico vložil ugovor, se narok ne opravi in se šteje, da krivde po obtožbi ne priznava, da se odpoveduje možnosti dogovora o načinu poteka glavne obravnave, ki bo razpisana na podlagi pravnomočne obtožnice, in da posledice iz 3. in 4. točke prejšnjega odstavka veljajo tudi zanj.

(5) Če je soobtožencev več, se predobravnavni narok lahko izvede z vsakim obtožencem posebej.

288. člen

(1) Na glavno obravnavo se povabijo obtoženec in njegov zagovornik, tožilec, oškodovanec in njihovi zakoniti zastopniki in pooblaščenici ter tolmač. Prav tako se na glavno obravnavo povabijo priče in izvedenci, ki sta jih predlagala tožilec v obtožnici in obdolženec v ugovoru zoper obtožnico oziroma na naroku iz 285.b člena tega zakona, razen tistih, za katere predsednik senata misli, da njihovo zaslišanje na glavni obravnavi ni potrebno. Tožilec in obtoženec lahko na glavni obravnavi ponovita predloge, ki jim predsednik senata ni ugodil.

(2) Glede vsebine vabila za obtoženca in priče veljajo določbe 193. in 239. člena tega zakona. V vabilu se obtoženec opozori, da se bo glavna obravnavna opravila tudi v njegovi nenavzočnosti, če bodo zato podani zakonski pogoji (tretji odstavek 307. člena).

(3) Obtožencu se mora vabilo vročiti tako, da mu ostane med vročitvijo vabila in dnevom glavne obravnave zadosti časa za pripravo obrambe, najmanj pa osem dni. Na zahtevo obtoženca ali na zahtevo tožilca s privolitvijo obtoženca se sme ta rok skrajšati.

(4) Oškodovancu, ki ni povabljen kot priča, sporoči sodišče v vabilu, da se bo glavna obravnavna opravila tudi brez njega in da bo njegova izjava o premoženjskem zahtevku prebrana. Opozori ga tudi, da se bo v primeru, če ne pride, štelo, da ne namerava nadaljevati pregona, če bi državni tožilec umaknil obtožbo. Če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja na predlog, se oškodovanca opozori, da lahko predlog za pregon umakne do konca glavne obravnave in da bo z umikom izgubil pravico, da vnovič poda predlog ter da bo v primeru, če ga umakne po začetku glavne obravnave, moral plačati stroške kazenskega postopka, razen če bo obdolženec izjavil, da jih bo plačal sam. Oškodovanca, ki je vabljen kot priča v primeru iz prejšnjega stavka, se v vabilu opozori še, da se bo v primeru neopravičenega izostanka štelo, da je umaknil predlog za pregon.

(5) Oškodovanec kot tožilec in zasebni tožilec se opozorita v vabilu, da se bo v primeru, če ne prideta na glavno obravnavo in tudi ne pošljeta pooblaščenca, štelo, da sta umaknila obtožbo.

(6) Obtoženec, priča in izvedenec se opozorijo v vabilu na posledice, če ne pridejo na glavno obravnavo (307. in 309. člen).

295. člen

Od začetka zasedanja pa do konca glavne obravnave, sme senat ob vsakem času po uradni dolžnosti ali na predlog strank, vselej pa po njihovem zaslišanju, izključiti javnost vse ali dela glavne obravnave, če je to potrebno za varovanje tajnosti, varstva javnega reda, morale, varstva osebnega ali družinskega življenja obtoženca ali oškodovanca ali koristi mladoletnika, ali če bi po mnenju senata javnost škodovala interesom pravičnosti.

296. člen

(1) Izključitev javnosti ne velja za stranke, oškodovanca, njihove zastopnike in zagovornika.

(2) Senat sme dovoliti, da so na glavni obravnavi, katere javnost je izključena, navzoče posamezne uradne osebe ter znanstveni in javni delavci, na zahtevo obtoženca pa sme to dovoliti tudi njegovemu zakoncu oziroma osebi, s katero živi v zunajzakonski skupnosti in njegovim bližnjim sorodnikom.

(3) Predsednik senata opozori tiste, ki so navzoči na glavni obravnavi, katere javnost je izključena, da so dolžni varovati kot tajnost vse, kar zvedo na glavni obravnavi, in jih opozori, da pomeni izdaja tajnosti kaznivo dejanje.

301. člen

(1) Dolžnost predsednika senata je skrbeti za red v sodni dvorani in za dostojanstvo sodišča. V ta namen lahko takoj po začetku zasedanja opozori tiste, ki so navzoči na glavni obravnavi, naj se dostojno obnašajo in naj ne ovirajo dela sodišča. Predsednik senata lahko odredi osebno preiskavo tistih, ki so navzoči na glavni obravnavi.

(2) Senat sme odrediti, da se odstranijo z zasedanja vsi, ki so kot poslušalci navzoči na glavni obravnavi, če se z ukrepi, ki jih določa ta zakon za vzdrževanje reda, ne more zagotoviti neoviran potek glavne obravnave.

(3) V sodni dvorani niso dovoljena slikovna snemanja. Izjemoma pa sme predsednik vrhovnega sodišča dovoliti tako snemanje na posamezni glavni obravnavi. Če je bilo dovoljeno snemanje, sme senat na glavni obravnavi iz opravičenih razlogov odločiti, da se posamezni deli glavne obravnave ne snemajo.

314. člen

(1) O glavni obravnavi se mora pisati zapisnik, v katerega se vpisuje bistvena vsebina vsega poteka glavne obravnave.

(2) Predsednik senata lahko odredi, da se ves potek glavne obravnave ali njeni posamezni deli stenografirajo. Stenografski zapisniki se v osemindesetih urah prepišejo, pregledajo in priložijo zapisniku.

(3) Predsednik senata lahko odredi, da se glavna obravnava snema z ustreznimi tehničnimi sredstvi za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje. Za tako snemanje se smiselno uporabljajo določbe 84. člena tega zakona. Kadar se glavna obravnava snema, se ne glede na prvi odstavek tega člena v zapisnik vpiše le, da je glavna obravnava posneta, podatke iz prvega in drugega odstavka 316. člena in 317. člena tega zakona ter kje je shranjen posnetek, če ni priložen spisom ali samodejno zabeležen v informacijskem sistemu sodišča.

(4) Če se glavna obravnava ne snema, lahko predsednik senata na predlog strank ali po uradni dolžnosti odredi, da se v zapisnik dobesečno vpišejo izjave, za katere misli, da so posebno pomembne.

(5) Na glavni obravnavi, ki se ne snema, sme predsednik senata, če je to potrebno, zlasti pa, če se v zapisnik dobesečno vpiše kakšna izjava, odrediti, da se ta del zapisnika takoj prebere. Vselej se takoj prebere, če to zahteva stranka, zagovornik ali tisti, čigar izjava se vpisuje v zapisnik.

(6) Strankam se omogoči predvajanje in pridobitev kopije posnetka iz informacijskega sistema sodišča takoj, ko je to tehnično izvedljivo. Posnetki glavnih obravnav se v celoti ali deloma prepišejo na utemeljeno zahtevo strank ali če sodnik sam tako odredi.

331. člen

(1) Pri zasliševanju prič in izvedencev na glavni obravnavi se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za njihovo zasliševanje med preiskavo, kolikor ni v tem poglavju drugače določeno.

(2) Priča, ki še ni bila zaslišana, praviloma ne sme biti navzoča pri sprejemanju dokazov; izvedenec, ki še ni dal svojega izvida in mnenja, pa ne sme biti navzoč pri glavni obravnavi, ko daje drug izvedenec svojo izpovedbo o isti zadevi.

(3) Če se zaslišuje kot priča oseba, ki še ni stara štirinajst let, lahko senat sklene, naj bo med njenim zasliševanjem izključena javnost.

(4) Če je mladoletna oseba navzoča na glavni obravnavi kot priča ali oškodovanec, jo je treba odstraniti iz sodne dvorane, brž ko njena navzočnost ni več potrebna.

(5) Neposredno zaslišanje oseb, mlajših od 15 let, ki so bile žrtve kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, na glavni obravnavi ni dopustno. Sodišče mora v teh primerih odločiti, da se prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju teh oseb.

(6) Stranke lahko v primerih iz prejšnjega odstavka postavijo posredna vprašanja. Če senat spozna, da so vprašanja utemeljena in potrebna za razjasnitev dejanskega stanja, postopa po določbi 338. člena tega zakona.

339. člen

(1) Zapisniki o ogledu zunaj glavne obravnave, o hišni ali osebni preiskavi, prepoznavi oseb, predmetov ali kraja storitve in o zasegu stvari ter listine, knjige, spisi in druga pisanja, ki se uporabijo kot dokaz, se preberejo na glavni obravnavi, da se ugotovi njihova vsebina, po presoji senata pa se sme njihova vsebina na kratko povedati, sme pa se tudi reproducirati zvočni ali slikovni posnetek opravljanja tega preiskovalnega dejanja. Pisanja, ki pomenijo dokaz, se po možnosti predložijo v izvirniku.

(2) Predmeti, ki utegnejo pripomoči k razjasnitvi stvari, se lahko med glavno obravnavo pokažejo obtožencu, po potrebi pa tudi pričam in izvedencem.

341. člen

V primerih iz 325., 335. in 340. člena tega zakona, kot tudi v drugih primerih, če je to potrebno, sme senat odločiti, da bo na glavni obravnavi poleg branja zapisnika reproduciral tudi zvočni ali slikovni posnetek (84. člen).

359. člen

(1) V sodbi, s katero spozna obtoženca za krivega, izreče sodišče:

- 1) katerega dejanja ga spozna za krivega. Pri tem navede dejstva in okoliščine, ki so znaki kaznivega dejanja, in tiste od katerih je odvisna uporaba posamezne določbe kazenskega zakona;
- 2) zakonsko označbo kaznivega dejanja in katere določbe kazenskega zakona je uporabilo;
- 3) na kakšno kazen se obtoženec obsodi ali se mu po določbah kazenskega zakona odpusti kazen;
- 4) odločbo o pogojni obsodbi;
- 5) odločbo o varnostnih ukrepih in o odvzemu premoženjske koristi;
- 6) odločbo o vštetju pripora ali že prestane kazni;
- 7) odločbo o stroških kazenskega postopka, o premoženjskopravnem zahtevku in o tem, ali naj se pravnomočna sodba objavi v tisku oziroma po radiu ali televiziji.

(2) Če je obtoženec obsojen na denarno kazen, se v sodbi navede rok, v katerem mora denarno kazen plačati in način, kako se izvrši denarna kazen, če se tudi prisilno ne more izterjati.

(3) Sodišče lahko v sodbi odloči, da obsojenec med prestajanjem kazni v določenih dnevih prebiva doma, da se kazen zapora nadomesti s hišnim zaporom in da se kazen zapora oziroma denarna kazen nadomesti z delom v splošno korist.

(4) V primeru objave sodbe po 7. točki prvega odstavka tega člena se objavijo le naslednji osebni podatki iz izreka sodbe: ime in priimek, datum rojstva, naslov stalnega, začasnega ali drugega prebivališča ter državljanstvo obtoženca.

377. člen

(1) Ko dobi sodišče druge stopnje spise s pritožbo, se spisi v skladu s sodnim redom dodelijo sodniku poročevalcu.

(2) Sejo senata na predlog sodnika poročevalca razpiše predsednik senata.

(3) Sodnik poročevalec si po potrebi lahko preskrbi od sodišča prve stopnje poročilo o kršitvah določb kazenskega postopka; lahko pa se preko tega sodišča ali preko preiskovalnega sodnika sodišča, na katerega območju je treba opraviti dejanje, ali na kakšen drug način prepriča o navedbah v pritožbi, ki se tičejo novih dokazov in novih dejstev, ali si od drugih organov ali pravnih oseb preskrbi potrebna poročila ali spise.

(4) Če sodnik poročevalec ugotovi, da so v spisih zapisniki in obvestila iz 83. člena tega zakona, pošlje spise sodišču prve stopnje pred sejo senata na drugi stopnji, da izda predsednik senata na prvi stopnji sklep o njihovi izločitvi iz spisov in jih po pravnomočnosti sklepa v zaprtem ovitku izroči preiskovalnemu sodniku, da jih hrani ločeno od drugih spisov.

380. člen

(1) Obravnava pred sodiščem druge stopnje se opravi samo, če je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja izvesti nove dokaze ali ponoviti že prej izvedene dokaze in če so podani opravičeni razlogi za to, da se zadeva ne vrne sodišču prve stopnje v novo glavno obravnavo.

(2) Na obravnavo pred sodiščem druge stopnje se povabijo obtoženec in njegov zagovornik, tožilec, oškodovanec, zakoniti zastopniki in pooblaščenci oškodovanca, oškodovanca kot tožilca in zasebnega tožilca in pa tiste priče in izvedenci, za katere sodišče na predlog strank ali po uradni dolžnosti sklene, da jih je potrebno zaslišati.

(3) Če je obtoženec v priporu ali prestaja kazen, ukrene predsednik senata sodišča druge stopnje, kar je treba, da se privede na obravnavo.

(4) Če oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec ne pride na obravnavo pred sodiščem druge stopnje, se ne uporabi drugi odstavek 306. člena tega zakona.

381. člen

(1) Obravnava pred sodiščem druge stopnje se začne s poročilom poročevalca, ki razloži stanje stvari, ne da bi dal svoje mnenje o utemeljenosti pritožbe.

(2) Na predlog ali po uradni dolžnosti se prebere sodba ali del sodbe, na katerega se nanaša pritožba, po potrebi pa tudi zapisnik o glavni obravnavi.

(3) Nato se pozove pritožnik, naj obrazloži pritožbo, za njim pa nasprotnik, naj mu odgovori. Obtoženec in njegov zagovornik imata vselej zadnjo besedo.

(4) Stranke smejo na obravnavi navajati nove dokaze in nova dejstva.

(5) Tožilec sme glede na izid obravnave popolnoma ali deloma umakniti obtožnico ali jo spremeniti v obtoženčevo korist. Če državni tožilec popolnoma umakne obtožnico, ima oškodovanec pravice, ki jih določa 61. člen tega zakona.

398. člen

(1) Zoper sodbo sodišča druge stopnje je dovoljena pritožba na vrhovno sodišče vendar samo v navedenih primerih:

- 1) če je sodišče druge stopnje izreklo kazen dosmrtnega zapora ali zapora 30 let ali če je potrdilo sodbo sodišča prve stopnje, s katero je bila izrečena taka kazen;
- 2) če je sodišče druge stopnje na podlagi opravljene obravnave dejansko stanje ugotovilo drugače kakor sodišče prve stopnje in na tako ugotovljeno dejansko stanje oprlo svojo sodbo;
- 3) če je sodišče druge stopnje spremenilo sodbo, s katero je sodišče prve stopnje obtoženca oprostilo obtožbe in izreklo sodbo, s katero ga je spoznalo za krivega.

(2) O pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje odloča vrhovno sodišče na seji senata po določbah, ki veljajo za postopek na drugi stopnji. Pred tem sodiščem ni obravnave.

(3) Določbe 387. člena tega zakona se uporabijo tudi za soobtoženca, ki ni imel pravice pritožiti se zoper sodbo sodišča druge stopnje.

399. člen

(1) Zoper sklepe preiskovalnega sodnika in zoper druge sklepe sodišča, izdane na prvi stopnji, se smejo stranke in osebe, katerih pravice so prekršene, pritožiti vselej, kadar ni v tem zakonu izrecno določeno, da ni pritožbe.

(2) Zoper sklep, ki ga izda senat pred ali med preiskavo, ni pritožbe, razen če je v tem zakonu drugače določeno.

(3) Sklepi, ki se izdajo za pripravo glavne obravnave in sodbe, se smejo izpodbijati samo v pritožbi zoper sodbo.

(4) Zoper sklep vrhovnega sodišča ni pritožbe.

403. člen

(1) Za postopek s pritožbo zoper sklep se smiselno uporabljajo členi od 367. do 375., prvi, četrti in peti odstavek 377. člena, 385., 387. in drugi odstavek 388. člena tega zakona.

(2) Če je vložena pritožba zoper sklep iz 492. člena tega zakona, se glede obveščanja o seji senata uporabljajo določbe 378. členu tega zakona.

407. člen

(1) Pravnomočna sodba se sme spremeniti tudi brez obnove kazenskega postopka:

- 1) če je bilo v dveh ali več sodbah zoper istega obsojenca pravnomočno izrečenih več kazni, pa niso bile uporabljene določbe o odmeri enotne kazni za dejanja v steku;
- 2) če je bila pri izreku enotne kazni po določbah o steku upoštevana kot določena (55. člen kazenskega zakonika) tudi kazen, ki je bila že zajeta v kazni, izrečeni po določbah o steku v kakšni prejšnji sodbi;
- 3) če se pravnomočna sodba, s katero je bila za več kaznivih dejanj izrečena enotna kazen, delno ne bi mogla izvršiti zaradi amnestije, pomilostitve ali iz. drugih razlogov.

(2) V primeru iz 1. točke prejšnjega odstavka sodišče z novo sodbo spremeni prejšnje sodbe glede odločbe o kazni in izreče eno samo kazen. Za novo sodbo je pristojno sodišče prve stopnje, ki je sodilo v zadevi, v kateri je bila izrečena najstrožja vrsta kazni; pri kaznih iste vrste tisto sodišče, ki je izreklo najvišjo kazen; če so kazni enake, pa tisto sodišče, ki je zadnje izreklo kazen.

(3) V primeru iz 2. točke prvega odstavka tega člena spremeni svojo sodbo sodišče, ki je pri izreku enotne kazni napačno upoštevalo kazen, že zajeto v kakšni prejšnji sodbi.

(4) V primeru iz 3. točke prvega odstavka tega člena spremeni sodišče, ki je sodilo na prvi stopnji, prejšnjo sodbo glede kazni in izreče novo kazen ali pa določi, koliko od kazni, ki je bila izrečena s prejšnjo sodbo, je treba izvršiti.

(5) Novo sodbo izda sodišče na seji senata na predlog državnega tožilca, če je tekel postopek na njegovo zahtevo ali obsojenca po zaslišanju nasprotne stranke.

(6) Če so bile v primerih iz 1. in 2. točke prvega odstavka tega člena pri izreku kazni upoštevane tudi sodbe drugih sodišč, je treba overjen prepis nove pravnomočne sodbe poslati tudi tem sodiščem.

416. člen

Določbe tega poglavja o obnovi kazenskega postopka (členi 406 do 415) se smiselno uporabljajo tudi, kadar je vložena zahteva za spremembo pravnomočne sodne odločbe na podlagi odločbe ustavnega sodišča, s katero je bil razveljavljen ali odpravljen predpis, na podlagi katerega je bila izdana pravnomočna obsodilna sodba, ali na podlagi odločbe Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanaša na kakšen razlog za obnovo kazenskega postopka.

420. člen

(1) Zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero je bil končan kazenski postopek, zoper drugo odločbo pa le, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse in zoper sodni postopek, ki je tekel pred tako pravnomočno odločbo, se sme po pravnomočno končanem kazenskem postopku vložiti zahteva za varstvo zakonitosti v naslednjih primerih:

- 1) zaradi kršitve kazenskega zakona;
- 2) zaradi bistvene kršitve določb kazenskega postopka iz prvega odstavka 371. člena tega zakona;
- 3) zaradi drugih kršitev določb kazenskega postopka, če so te kršitve vplivale na zakonitost sodne odločbe.

(2) Zahteve za varstvo zakonitosti ni mogoče vložiti zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in tudi ne zoper odločbo vrhovnega sodišča, s katero je bilo odločeno o zahtevi za varstvo zakonitosti.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena sme vrhovni državni tožilec vložiti zahtevo za varstvo zakonitosti zaradi vsake kršitve zakona.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se sme med kazenskim postopkom, ki ni pravnomočno končan, vložiti zahteva za varstvo zakonitosti samo zoper pravnomočno odločbo o odreditvi pripora, zoper pravnomočno odločbo o podaljšanju pripora pa le v primeru podaljšanja s sklepom senata vrhovnega sodišča (drugi odstavek 205. člena) in v primeru podaljšanja po vložitvi obtožnice (drugi odstavek 272. člena).

(5) Na kršitve iz prvega odstavka tega člena se sme vložnik sklicevati samo, če jih ni mogel uveljavljati v pritožbi ali če jih je uveljavljal, pa jih sodišče druge stopnje ni upoštevalo.

421. člen

(1) Zahtevo za varstvo zakonitosti smejo vložiti vrhovni državni tožilec, obdolženec in zagovornik. Po obdolženčevi smrti pa jo smejo v njegovo korist vložiti osebe iz drugega odstavka 367. člena tega zakona.

(2) Vrhovni državni tožilec sme vložiti zahtevo za varstvo zakonitosti tako v škodo, kakor tudi v korist obdolženca.

(3) Obdolženec, zagovornik in osebe iz drugega odstavka 367. člena tega zakona smejo vložiti zahtevo za varstvo zakonitosti v treh mesecih oziroma, če gre za odločbo iz četrtega odstavka prejšnjega člena, v osmih dneh od zadnje vročitve pravnomočne sodne odločbe obdolžencu oziroma zagovorniku (četrti odstavek 120. člena). Če zoper odločbo sodišča prve stopnje ni bilo pritožbe, se ta rok šteje od pravnomočnosti te odločbe.

(4) Če je z odločbo Evropskega sodišča za človekove pravice ugotovljeno, da je bila s pravnomočno sodno odločbo v škodo obdolženca kršena človekova pravica ali temeljna svoboda, se rok za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti šteje od dneva vročitve odločbe Evropskega sodišča obdolžencu.

(5) Ne glede na določbo drugega odstavka prejšnjega člena je mogoče zahtevo za varstvo zakonitosti iz prejšnjega odstavka vložiti tudi zoper odločbo vrhovnega sodišča.

433. člen

Če poda kazensko ovadbo oškodovanec, pa državni tožilec v enem mesecu po prejemu ovadbe ne vloži obtožnega predloga in tudi ne obvesti oškodovanca, da je zavrgel ovadbo oziroma odložil kazenski pregon (162. člen), ima oškodovanec pravico, da kot tožilec začne pregon s tem, da poda sodišču obtožni predlog.

434. člen

(1) Obtožni predlog oziroma zasebna tožba mora obsegati: ime in priimek obdolženca, z osebnimi podatki, če so znani, opis kaznivega dejanja in njegovo zakonsko označbo, sodišče, pred katerim naj se opravi glavna obravnava, predlog, kateri dokazi naj se izvedejo na glavni obravnavi, predlog, da se obdolženec spozna za krivega in obsodi po zakonu ter obrazložitev. V obrazložitvi se navede katera dejstva in dokazi utemeljujejo sum, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, ki je predmet obtožbe oziroma zasebne tožbe.

(2) V obtožnem predlogu se sme predlagati, da se obdolženec pripre. Če je obdolženec že v priporu ali če je bil med preiskovalnimi dejanji v priporu, je treba v obtožnem predlogu navesti, koliko časa je bil priprt.

(3) Za podajo predloga o vrsti in višini kazni oziroma drugi kazenski sankciji v obtožnem predlogu državnega tožilca se smiselno uporablja določba drugega odstavka 269. člena tega zakona.

445.a člen

(1) Za kazniva dejanja iz pristojnosti okrajnega sodišča sme državni tožilec ob vložitvi obtožnega predloga predlagati, da sodišče izda kaznovalni nalog, s katerim obdolžencu izreče predlagano kazensko sankcijo ali ukrep, ne da bi opravilo glavno obravnavo.

(2) Državni tožilec sme predlagati izrek naslednjih kazenskih sankcij in ukrepov:

- 1) denarno kazen, prepoved vožnje motornega vozila, pogojno obsodbo z možnostjo določitve pogoja, v skladu s katerim mora obdolženec v določenem roku vrniti premoženjsko korist, do katere je prišel s kaznivim dejanjem ali povrniti škodo, ki jo je povzročil s kaznivim dejanjem, ali sodni opomin;
- 2) odvzem predmetov in odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem.

495. člen

(1) Pravnomočna odločba, s katero je izrečen varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu oziroma obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti (492. in 494. člen), se pošlje sodišču, ki je pristojno odločiti o odvzemu poslovne sposobnosti. Odločba se sporoči tudi organu socialnega varstva.

(2) Sodišče najmanj tri mesece pred iztekom trajanja varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu oziroma obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti o predvidenem izteku obvesti organ socialnega varstva in najbližje osebe po zakonu, ki ureja duševno zdravje, če glede na prejeta poročila o izvrševanju ukrepa ugotovi, da je to potrebno zaradi nadaljevanja zdravljenja obsojenca.

496. člen

(1) Sodišče, ki je na prvi stopnji izreklo storilcu varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ali obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti, sprejema vse ponovne odločitve glede trajanja in spreminjanja tega ukrepa iz kazenskega zakonika po uradni dolžnosti ali na predlog storilca ali zdravstvenega zavoda ter na podlagi mnenja zdravnikov.

(2) Odločitve iz prejšnjega odstavka sprejme sodišče na seji senata (šesti odstavek 25. člena). O seji se obvestita državni tožilec in zagovornik. Pred odločitvijo sodišče zasliši storilca, če je to potrebno in če njegovo stanje to dopušča.

(3) V postopku ponovnega odločanja glede trajanja ali spreminjanja varnostnega ukrepa iz prvega odstavka tega člena mora imeti storilec zagovornika.

(4) Če sodišče odredi odpust neprištevnega storilca zaradi poteka roka iz kazenskega zakonika, obvesti o tem sodišče, ki je pristojno odločati o pridržanju oseb v psihiatričnem zdravstvenem zavodu.

(5) Za pritožbo zoper sklepe izdane po določbah tega člena, se smiselno uporabljajo določbe petega odstavka 492. člena tega zakona.

502.b člen

(1) V sklepu, s katerim se odredi začasno zavarovanje, mora sodišče navesti premoženje, ki je predmet zavarovanja, način zavarovanja (prvi odstavek 271. člena, prvi odstavek 272. člena in prvi odstavek 273. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju) in rok trajanja ukrepa. Sklep mora biti obrazložen.

(2) Pri določitvi roka trajanja ukrepa mora sodišče upoštevati fazo kazenskega postopka, vrsto, naravo in težo kaznivega dejanja, zapletenost zadeve, pa tudi obseg in pomen premoženja, ki je predmet začasnega zavarovanja.

(3) V predkazenskem postopku, kakor tudi po izdaji sklepa o uvedbi preiskave, lahko začasno zavarovanje traja tri mesece. Po vložitvi obtožnice trajanje začasnega zavarovanja ne sme biti daljše od šestih mesecev.

(4) Rok iz prejšnjega odstavka se lahko podaljša v enakih časovnih razdobjih. Skupno trajanje začasnega zavarovanja pred uvedbo preiskave oziroma, če ta ni uvedena, pred vložitvijo obtožnice, ne sme biti daljše od enega leta. V preiskavi skupno trajanje začasnega zavarovanja ne sme biti daljše od dveh let. Po vložitvi obtožnice do izreka sodbe sodišča prve stopnje skupno trajanje začasnega zavarovanja ne sme presegati treh let.

(5) Do izvršitve pravnomočne sodne odločbe o odvzemu premoženjske koristi sme začasno zavarovanje skupno trajati največ deset let.

506. člen

(1) Če je v pogojni obsodbi določeno, da bo kazen izrečena, če obsojenec ne vrne premoženjske koristi, ne povrne škode ali ne izpolni kakšne druge obveznosti, obsojenec pa v določenem roku tega ne stori, izvede sodišče, ki je sodilo na prvi stopnji, postopek za preklic pogojne obsodbe na predlog upravičenega tožilca ali oškodovanca, lahko pa tudi po uradni dolžnosti.

(2) Sodnik, ki je za to določen, zasliši obsojenca, če je dosegljiv, in opravi potrebne poizvedbe, da ugotovi dejstva in zbere dokaze, ki so pomembni za odločitev, nakar pošlje spise senatu (šesti odstavek 25. člena).

(3) Nato razpiše predsednik senata sejo senata in obvesti o njej tožilca, obsojenca in oškodovanca. Če stranke in oškodovanec, ki so bili v redu obveščeni, ne pridejo, ni to ovira, da senat ne bi imel seje.

(4) Če sodišče ugotovi, da obsojenec ni izpolnil obveznosti, ki mu je bila naložena s sodbo, izda sodbo, s katero pogojno obsodbo prekliče in izreče kazen ali določi nov rok za izpolnitev obveznosti, ali pa odpravi ta pogoj. Če pa spozna, da ni podlage za nobeno od teh odločb, ustavi s sklepom postopek za preklic pogojne obsodbe.

506.a člen

(1) Sodišče, ki je odredilo hrambo zaseženih predmetov ali začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi oziroma premoženja v vrednosti premoženjske koristi, mora v teh primerih postopati posebej hitro. Z zaseženimi predmeti in premoženjem, ki služi za začasno zavarovanje zahtevka, ter s predmeti ali premoženjem, ki so bili dani kot varščina (196. do 199. člen), mora ravnati kot dober gospodar.

(2) Če je hramba zaseženih predmetov ali začasno zavarovanje zahtevka iz prejšnjega odstavka povezano z nesorazmernimi stroški ali pa se vrednost premoženja ali predmetov zmanjšuje, lahko sodišče odredi, da se tako premoženje ali predmeti prodajo, uničijo ali podarijo v javno korist. Pred odločitvijo mora sodišče pridobiti mnenje lastnika premoženja ali predmetov. Če lastnik ni znan ali mu poziva za podajo mnenja ni mogoče vročiti, sodišče poziv pritrdi na sodno desko in se po osmih dneh šteje, da je bila vročitev opravljena. Če lastnik v osmih dneh po vročitvi poziva ne poda mnenja, se šteje, da s prodajo, uničenjem ali podaritvijo soglaša.

(3) Za hrambo zaseženih predmetov in varščin ter za začasno zavarovanje zahtevkov iz prvega odstavka tega člena skrbijo pristojni državni organi, organizacije z javnimi

pooblastili, izvršitelji, gospodarske družbe, samostojni podjetniki posamezniki in finančne organizacije.

(4) Postopek upravljanja s predmeti, premoženjem in varščinami iz prvega odstavka tega člena ter pogoje, ki jih morajo izpolnjevati gospodarske družbe in samostojni podjetniki posamezniki za opravljanje dejavnosti po tretjem odstavku tega člena, pravila in tarifo za njihovo delovanje ter pravila izbora med več ponudniki takih storitev predpiše Vlada Republike Slovenije.

510. člen

Če pogojna obsodba ni preklicana niti po enem letu, odkar je pretekla preizkusna doba, izda sodišče, ki je sodilo na prvi stopnji, sklep, s katerim ugotovi njen izbris. Ta sklep vroči obsojencu, državnemu tožilcu, če je tekel postopek na njegovo zahtevo in ministrstvu, pristojnemu za pravosodje.

511. člen

(1) Postopek za izbris obsodbe na podlagi sodne odločbe (83. člen kazenskega zakonika) se uvede na obsojenčevo prošnjo.

(2) Prošnja se vloži pri sodišču, ki je sodilo na prvi stopnji.

(3) Sodnik, ki je za to določen, preizkusi najprej, ali je pretekel čas, ki se zahteva po zakonu, nato pa opravi potrebne poizvedbe in ugotovi dejstva, na katera se sklicuje prosilec, ter zbere dokaze o vseh okoliščinah, ki so pomembne za odločbo.

(4) Sodišče lahko zahteva o obsojenčevem obnašanju poročilo od policije, na območju katere je obsojenec prebival po prestani kazni, lahko pa zahteva tako poročilo tudi od uprave zavoda, v katerem je obsojenec kazen prestal.

(5) Po poizvedbah in zaslišanju državnega tožilca, če je tekel postopek na njegovo zahtevo, pošlje sodnik spise z obrazloženim predlogom senatu (šesti odstavek 25. člena).

(6) Zoper odločbo sodišča o prošnji za izbris obsodbe se lahko pritožita prosilec in državni tožilec.

(7) Če sodišče zavrne prošnjo zato, ker obsojenec s svojim obnašanjem ni zaslužil izbrisa obsodbe, sme obsojenec ponoviti prošnjo po preteku dveh let, odkar je sklep o zavrnitvi prošnje postal pravnomočen.

513. člen

(1) Postopek za prenehanje varnostnih ukrepov prepovedi opravljanja poklica in odvzema voznškega dovoljenja (četrti odstavek 71. in peti odstavek 72. člena kazenskega zakonika) in za prenehanje pravne posledice obsodbe (tretji odstavek 80. člena kazenskega zakonika) se uvede na obsojenčevo prošnjo, ki se vloži pri sodišču, ki je sodilo na prvi stopnji.

(2) Sodnik, ki je za to določen, preizkusi najprej, ali je pretekel čas, ki se zahteva po zakonu, nato pa opravi potrebne poizvedbe in ugotovi dejstva, na katera se sklicuje prosilec, ter zbere dokaze o vseh okoliščinah, ki so pomembne za odločbo.

(3) Sodnik lahko zahteva o obsojenčevem obnašanju poročilo od policije, na območju katere je obsojenec prebival po prestani, odpuščen ali zastarani glavni kazni, lahko pa zahteva tako poročilo tudi od zavoda, v katerem je obsojenec prestal kazneni.

(4) Po poizvedbah in po zaslišanju državnega tožilca, če je tekel postopek na njegovo zahtevo, pošlje sodnik spise z obrazloženim predlogom senatu (šesti odstavek 25. člena).

(5) Zoper sklep senata se lahko pritožita državni tožilec in obsojenec.

(6) Če je obsojenčeva prošnja zavrnjena, ni dovoljena nova prošnja, preden ne preteče eno leto od pravnomočnosti sklepa s katerim je bila prejšnja prošnja zavrnjena.

518. člen

(delno se preneha uporabljati)

Kadar gre za kazniva dejanja ponarejanja denarja in spravljanja ponarejenega denarja v obtok, neupravičenega izdelovanja, predelovanja in prodaje mamil in strupov, trgovine z belim blagom, izdelovanja in širjenja pornografskega gradiva ali za kakšno drugo kaznivo dejanje, glede katerega je po mednarodnih pogodbah dogovorjena centralizacija podatkov, mora organ, pred katerim teče kazenski postopek, brez odlašanja poslati ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve, podatke o kaznivem dejanju in storilcu, sodišče prve stopnje pa tudi pravnomočno sodbo. Kadar gre za kaznivo dejanje pranja denarja ali za kaznivo dejanje v zvezi s pranjem denarja, se podatki brez odlašanja pošljejo organu, ki je pristojen za preprečevanje pranja denarja.

522. člen

(delno se preneha uporabljati)

(1) Pogoji za izročitev so:

1. da tisti, katerega izročitev se zahteva, ni državljan Republike Slovenije,
2. da dejanje, zaradi katerega se zahteva izročitev, ni bilo storjeno na ozemlju Republike Slovenije, zoper njo ali njenega državljana;
3. da je dejanje, zaradi katerega se zahteva izročitev, kaznivo dejanje tako po domačem zakonu, kakor po zakonu države, v kateri je bilo storjeno;
4. da se v primeru, da gre za izročitev zaradi kazenskega pregona, za kaznivo dejanje po pravu obeh držav lahko izreče kazen enega ali več let zapor ali varnostni ukrep v trajanju več kot enega leta;
5. da v primeru, da gre za izročitev zaradi izvršitve pravnomočno izrečene kazni ali varnostnega ukrepa, znaša kazen ali varnostni ukrep oziroma njun ostanek, ki ga je potrebno izvršiti, najmanj 4 mesece;
6. da po domačem zakonu ni zastaral kazenski pregon ali ni zastarala izvršitev kazni, preden je bila oseba priprta ali zaslišana kot obdolženec;
7. da tisti, katerega izročitev se zahteva, ni bil zaradi istega dejanja že pravnomočno oproščen ali obsojen v Republiki Sloveniji ali tuji državi, pod pogojem, da je v primeru izrečene kazni kazen že prestal ali jo prestaja ali se po zakonodaji države, ki je kazen izrekla, kazen ne more več izvršiti ali je bil kazenski postopek zoper njega pravnomočno ustavljen ali je bila obtožba zoper njega pravnomočno zavrnjena; ali da ni zoper tujca v Republiki Sloveniji zaradi istega proti Republiki Sloveniji storjenega dejanja uveden kazenski postopek, če pa je uveden postopek zaradi dejanja, storjenega proti državljanu Republike Slovenije, da je dano zavarovanje za uveljavitev premoženjskoppravnega zahtevka oškodovanca;
8. da zoper osebo, katere izročitev se zahteva, v državi prosilki ne teče postopek pred izrednim sodiščem, če gre za prošnjo za izročitev zaradi izvedbe postopka, oziroma da ni takšno sodišče izreklo kazenske sankcije, če gre za prošnjo za izročitev zaradi izvršitve kazni;

9. da država prosilka poda ustrezna zagotovila, da smrtna kazen ne bo izrečena oziroma izvršena, če se izročitev zahteva zaradi kaznivega dejanja, za katero je v državi prosilki predpisana smrtna kazen;
10. da v primeru, ko gre za izvršitev kazenske sankcije, ki je bila izrečena s pravnomočno sodbo v sodnem postopku v nenavzočnosti osebe, katere izročitev se zahteva, država prosilka predloži ustrezna dokazila, da je bila oseba osebno vabljen ali ji je bil čas in kraj postopka sporočen prek zastopnika, pooblaščenega v skladu s pravom države, ki je sodbo izdala, zaradi česar je bila sodba izdana v nenavzočnosti, ali je ta oseba pristojnemu organu izjavila, da ne izpodbija odločbe; ali zagotovi, da bo kazenski postopek po izročitvi znova opravljen v navzočnosti izročene osebe;
11. da zahteva za izročitev ni podana zaradi kaznivega dejanja, ki ga je storila zahtevana oseba, ko še ni bila stara 14 let;
12. da je ugotovljena istovetnost tistega, katerega izročitev se zahteva;
13. da je dovolj dokazov za utemeljenost suma, da je tujec, katerega izročitev se zahteva, storil določeno kaznivo dejanje, ali da obstaja o tem pravnomočna sodba.

(2) Če se prošnja za izročitev nanaša na več kaznivih dejanj, ki se tako po zakonu države prosilke kot tudi po pravu Republike Slovenije kaznujejo s kaznijo odvzema prostosti ali varnostnim ukrepom, pa nekatera izmed njih glede višine predpisane kazni ne dosegajo praga predpisane kazni, določenega v 4. in 5. točki prejšnjega odstavka, se izročitev lahko dovoli tudi za ta kazniva dejanja, če je dovoljena za ostala kazniva dejanja.

524. člen

(delno se preneha uporabljati)

(1) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, pošlje prošnjo za izročitev tujca po ministrstvu, pristojnem za pravosodje, preiskovalnemu sodniku sodišča, na katerega območju tujec prebiva ali na katerega območju se najde.

(2) Če se ne ve za stalno ali začasno prebivališče tujca, katerega izročitev se zahteva, se najprej ugotovi njegovo prebivališče po ministrstvu, pristojnem za notranje zadeve.

(3) Če prošnja ustrezna pogojem iz prejšnjega člena in so dani razlogi za pripor iz 201. člena tega zakona, izda preiskovalni sodnik nalog, da se tujec pripre, oziroma stori druge ukrepe, da se zagotovi njegova navzočnost, razen če je že iz same prošnje očitno, da izročitev ni dopustna.

(4) Glede pripora v postopku izročitve se smiselno uporabljajo določbe drugega odstavka 200., 202., 203. člena in 209. do 213.d ter 420. in 421. člena tega zakona.

(5) Ne glede na določbo 205. člena tega zakona lahko pripor v postopku izročitve po prejemu prošnje za izročitev brez posebnih odločb o podaljševanju traja do izročitve tuji državi oziroma do odločitve ministra za pravosodje, s katero se izročitev zavrne, vendar skupno trajanje pripora, odrejenega pred prejemom prošnje za izročitev in po njenem prejemu, ne sme preseči 30 mesecev.

(6) Ne glede na prejšnji odstavek je pripor potrebno odpraviti takoj, ko čas trajanja preseže oziroma doseže izrečeno kazensko sankcijo tuje države oziroma maksimum predpisane kazni, ki jo pravo države prosilke predpisuje za kaznivo dejanje, za katero se zahteva izročitev.

(7) Ko preiskovalni sodnik ugotovi tujčevo istovetnost, mu brez odlašanja naznani, zakaj in na podlagi katerih dokazov se zahteva njegova izročitev; nato pa zahteva od njega, naj navede, kar ima povedati v svoj zagovor.

(8) O zaslišanju in zagovoru se napravi zapisnik. Preiskovalni sodnik pouči tujca, da si sme vzeti zagovornika, ali mu ga postavi po uradni dolžnosti, če gre za kaznivo dejanje, za katero je obramba po tem zakonu obvezna, ali če je zoper tujca odrejen pripor.

525. člen

(delno se preneha uporabljati)

(1) V nujnih primerih, ko je nevarno, da bi tujec pobegnil ali se skril, sme policija na prošnjo pristojnega tujega organa, ne glede na to, na kakšen način je poslana, tujcu vzeti prostost. V prošnji je treba navesti podatke za ugotovitev tujčeve istovetnosti, naravo in označbo kaznivega dejanja, številko odločbe ter datum, kraj in naslov tujega organa, ki je odredil pripor in izjavo, da bo izročitev zaprosena po redni poti.

(2) Policija mora tujca, kateremu je vzela prostost, brez odlašanja odpeljati k preiskovalnemu sodniku pristojnega sodišča, da ga zasliši. Če preiskovalni sodnik zoper tujca odredi pripor, poroča o tem ministrstvu, pristojnemu za zunanje zadeve.

(3) Preiskovalni sodnik izpusti tujca, če prenehajo razlogi za pripor ali če se ne poda prošnja za izročitev v roku, ki ga je on določil, upoštevajoč pri tem oddaljenost države, ki zahteva izročitev; ta rok ne sme biti daljši kot tri mesece od dneva, ko je bil tujec priprt. Ta rok se sporoči tuji državi. Na prošnjo tuje države sme senat pristojnega sodišča v opravičenih primerih podaljšati rok največ za dva meseca.

(4) Če se predpisana prošnja poda v danem roku, ravna preiskovalni sodnik po tretjem in četrtem odstavku prejšnjega člena.

526. člen

(delno se preneha uporabljati)

(1) Po zaslišanju državnega tožilca in zagovornika opravi preiskovalni sodnik po potrebi še druga poizvedovalna dejanja, da se ugotovi, ali so podani pogoji za izročitev tujca oziroma za izročitev predmetov, na katerih ali s katerimi je storil kaznivo dejanje, če so mu bili vzeti.

(2) Po opravljenem poizvedovanju pošlje preiskovalni sodnik poizvedovalne spise s svojim mnenjem senatu (šesti odstavek 25. člena).

(3) Če teče zoper tujca, katerega izročitev se zahteva, pri domačem sodišču kazenski postopek zaradi istega ali kakšnega drugega kaznivega dejanja, navede preiskovalni sodnik to v spisih.

529.a člen

(delno se preneha uporabljati)

(1) Izročitev tujca se lahko dovoli na prošnjo pristojnega tujega organa za izročitev ali za začasen odvzem prostosti z namenom izročitve brez izvedbe postopka po določbah 526. do 529. člena tega zakona, če tujec po pravnem pouku preiskovalnega sodnika izjavi, da soglaša z izročitvijo.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka se lahko tujec po pravnem pouku preiskovalnega sodnika odpove uporabi pogojev iz 531. člena tega zakona.

(3) Preiskovalni sodnik tujca ob zaslišanju seznani z možnostjo soglašanja z izročitvijo, pouči ga, da je soglasje z izročitvijo prostovoljno ter ga opozori, da bo v primeru njegovega soglasja o izročitvi odločeno po skrajšanem postopku. Preiskovalni sodnik zahtevano osebo pouči tudi o pomenu in vsebini načela specialnosti, posledicah odpovedi načelu specialnosti ter o tem, da je odpoved prostovoljna in nepreklicna. Na zaslišanju sta lahko navzoča zagovornik in pristojni državni tožilec. Pouk iz prvega in drugega odstavka, soglasje iz prvega odstavka in odpoved iz drugega odstavka tega člena ter izjava tujca, da sta bila soglasje in odpoved dana prostovoljno in v navzočnosti zagovornika, se zapišejo v zapisnik.

(4) Preiskovalni sodnik po preizkusu pogojev iz 1. do 12. točke prvega odstavka 522. člena tega zakona s sklepom odloči o izročitvi. Sklep se vroči osebi, katere izročitev se zahteva, zagovorniku in državnemu tožilcu. Zoper sklep je v 24 urah možna pritožba na senat okrožnega sodišča (šesti odstavek 25. člena), ki mora o njej odločiti v 48 urah.

(5) Preiskovalni sodnik po pravnomočnosti sklepa odločitev sporoči ministru, pristojnemu za pravosodje, ki o odločitvi sodišča takoj obvesti državo prosilko. Če kateri izmed pogojev iz 1. do 12. točke prvega odstavka 522. člena ni izpolnjen ali če tujec ne soglaša z izročitvijo, se izvede redni postopek izročitve.

530. člen

(delno se preneha uporabljati)

(1) Minister, pristojen za pravosodje, izda odločbo, s katero izročitev dovoli ali ne dovoli. Lahko izda tudi odločbo, da se izročitev odloži zaradi tega, ker teče zoper tujca, katerega izročitev se zahteva, pri domačem sodišču kazenski postopek zaradi kakšnega drugega kaznivega dejanja ali ker prestaja tujec kazen v Republiki Sloveniji.

(2) Če bi zaradi odložitve izročitve iz prvega odstavka v državi prosilki kazenski pregon zastaral ali bi bil njegov potek resno oviran, se sme na utemeljeno prošnjo države prosilke dovoliti začasna izročitev zaradi kazenskega postopka. O dovoljenosti začasne izročitve odloča minister za pravosodje, po predhodnem mnenju organa, pred katerim poteka kazenski postopek oziroma v čigar pristojnosti je izvrševanje kazenskih sankcij. Začasna izročitev se sme dovoliti, če se s tem ne ogroža potek kazenskega postopka, ki zoper osebo poteka v Republiki Sloveniji in če je zaprosena država zagotovila, da bo oseba v proseči državi vseskozi v priporu kot tudi, da jo bo v roku, določenem s strani Republike Slovenije vrnila v Republiko Slovenijo.

(3) Minister, pristojen za pravosodje, ne dovoli izročitve tujca, če ta uživa pravico pribežališča, če gre za politično ali vojaško kaznivo dejanje ali če obstaja verjetnost, da bi bila oseba, katere izročitev se zahteva, v državi prosilki mučena oziroma bi se z njo nečlovečno ali ponižujoče ravnalo oziroma jo na ta način kaznovalo.

539. člen

(1) Pravica do povrnitve škode zastara v treh letih od pravnomočnosti sodbe, s katero je bil obdolženec na prvi stopnji oproščen obtožbe ali s katero je bila obtožba zavržena, oziroma v treh letih od pravnomočnosti sklepa, s katerim je bila obtožnica zavržena ali postopek na prvi stopnji ustavljen; če je na pritožbo odločalo višje sodišče, pa v treh letih od prejema njegove odločbe.

(2) Preden vloži pri sodišču tožbo za povrnitev škode, se mora oškodovanec s svojo zahtevo obrniti na državno pravobranilstvo, da se z njim sporazume o obstoju škode ter o vrsti in višini odškodnine.

(3) V primeru iz 2. točke prvega odstavka prejšnjega člena je mogoče odločiti o zahtevi le, če upravičeni tožilec ni začel pregona pred pristojnim sodiščem v treh mesecih od prejema pravnomočnega sklepa. Če začne upravičeni tožilec pregon pred pristojnim sodiščem po preteku tega roka, se postopek za povrnitev škode prekine, dokler se ne konča kazenski postopek.

540. člen

(1) Če zahtevi za povrnitev škode ni ugodeno ali če državno pravobranilstvo in oškodovanec ne dosežeta sporazuma v treh mesecih od njene vložitve, sme vložiti oškodovanec pri pristojnem sodišču tožbo za povrnitev škode. Če je bil dosežen sporazum le glede dela zahtevka, sme vložiti tožbo glede ostanka.

(2) Dokler traja postopek iz prejšnjega odstavka, ne teče zastaranje iz prvega odstavka 539. člena tega zakona.

(3) Tožba za povrnitev škode se vloži zoper Republiko Slovenijo.

541. člen

(1) Dediči podedujejo samo oškodovančevo pravico do povrnitve premoženjske škode. Če je oškodovanec že vložil zahtevek, morejo dediči nadaljevati postopek le v mejah njegovega prejšnjega odškodninskega zahtevka.

(2) Dediči oškodovanca lahko po njegovi smrti nadaljujejo postopek za povrnitev škode oziroma lahko začno postopek, če je oškodovanec umrl, preden je potekel zastaralni rok, ne da bi se bil zahtevku odpovedal.

546. člen

(1) Osebi, ki ji je zaradi neopravičene obsodbe ali neutemeljenega odvzema prostosti prenehalo delovno razmerje ali lastnost zavarovanca socialnega zavarovanja ali ji je bila onemogočena oziroma odložena zaposlitev, do katere bi sicer prišlo, se prizna delovna oziroma zavarovalna doba, kot da bi bila delala tisti čas, ki ga je zaradi neopravičene obsodbe ali neutemeljenega odvzema prostosti izgubila. V to dobo se všeteje tudi čas nezaposlenosti, do katere je prišlo zaradi neupravičene obsodbe ali neutemeljenega odvzema prostosti, če se to ni zgodilo po njeni krivdi.

(2) Pri vsakem odločanju o pravici, na katero vpliva dolžina delovne oziroma zavarovalne dobe, upošteva pristojni organ dobo, priznano po prejšnjem odstavku.

(3) Če organ iz prejšnjega odstavka ne upošteva dobe, priznane po prvem odstavku tega člena, lahko oškodovanec zahteva, naj sodišče iz prvega odstavka 540. člena tega zakona ugotovi, da mu je ta čas po zakonu priznan. Tožba se vloži zoper organ, ki ne priznava priznane dobe in zoper Republiko Slovenijo.

(4) Na zahtevo organa, pri katerem se pravica iz drugega odstavka tega člena uveljavlja, se izplača iz proračunskih sredstev Republike Slovenije predpisani prispevek za čas, za katerega je bila po prvem odstavku tega člena doba priznana.

(5) Zavarovalna doba, priznana po prvem odstavku tega člena, se v celoti všeteja v pokojninsko dobo.

551. člen

- (1) Tiralico in razglas razpiše ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.
- (2) Za obveščanje javnosti o tiralici ali razglasu se smejo uporabljati tudi sredstva javnega obveščanja.
- (3) Če je verjetno, da je tisti, za katerim je odrejena tiralica, v tujini, sme ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, razpisati tudi mednarodno tiralico.
- (4) Na prošnjo tujega organa sme ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, razpisati tiralico tudi za nekoga, za katerega se sumi, da je v Republiki Sloveniji, če da tuji organ v prošnji izjavo, da bo zahteval njegovo izročitev, če bo najden.
- (5) Če je zoper državljana Republike Slovenije s strani tujega organa razpisana tiralica, policija tiralico skupaj z vso razpoložljivo dokumentacijo predloži pristojnemu državnemu tožilcu, ki se na podlagi tega odloči, ali bo zahteval uvedbo pregona, oziroma, če gre za tiralico zaradi izvršitve kazenske sankcije, ali bo pristojnemu sodišču predlagal izvršitev kazenske sankcije.
- (6) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za primere, ko policija razpiše iskanje oseb ali stvari.